

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

INGURUMEN ETA LURRALDE
POLITIKA SAILA

DEPARTAMENTO DE MEDIO AMBIENTE
Y POLÍTICA TERRITORIAL

LURRALDEA 2040

Azaroa 2016
Noviembre

*EAEko Lurralde Antolamenduaren
Gidalerroen Berrikuspena*
AURRERAPENA

Revisión de las Directrices de
Ordenación Territorial de la CAPV
AVANCE

LAG

DOT

ZUZENDARITZA:
DIRECCIÓN:

Administrazio eta Lurralde Plangintzaren Sailburuordetza
Viceconsejería de Administración y Planificación Territorial
Lurralde Plangintzaren eta Hirigintzaren Zuzendaritza
Dirección de Planificación Territorial y Urbanismo

IDAZLEA:
REDACTOR:

Administrazio eta Lurralde Plangintzaren Sailburuordea
Lurralde Ordenazio eta Plangintza Zerbitzua
Viceconsejera de Administración y Planificación Territorial
Servicio de Ordenación del Territorio y Planeamiento

LAGUNTZA:
APOYO:

Kartografiako Zerbitzua
Servicio de Cartografía

AURKIBIDEA:

Aurkezpena	7
1 Berrikuspenaren esparrua	9
1.1. Lurralde Antolamenduaren Esparru Juridikoa EAEn	12
1.2. Indarreko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak eta haien garapena.....	15
1.3. 1997ko LAGetatik berrikuspena: ziklo baten diagnostikoa eta balantzea	21
1.4. Testuinguru sozioekonomikoa eta lurralde-arlokoa	29
2 Lurralde-eredua Gidatzeko Oinarri eta Printzipioak	37
2.1. Lurralde Ereduaren Oinarriak	39
2.2. LAGen berrikuspenaren printzipio gidariak.....	48
3 Lurralde-Eredua. Elementu Definitzaileak	51
4 Ingurune Fisikoa eta Azpiegitura Berdea	59
4.1. Ingurune Fisikoaren Antolamendua.....	63
4.2. Azpiegitura Berdea eta Ekosistemen Zerbitzua.....	86
5 Landa-Habitata	97
6 Hiri-Habitata	109
6.1. Hiri Sistema: Hiriburuen Gune Anitzeko sistema, Eredu Funtzionalak eta Azpiburuen Sarea eta Eraldaketa Ardatzak.....	113
6.2. Hiri Birgaitzea eta Berronartzea	161
6.3. Hiri Hazkundeko Perimetroa.....	168
6.4. Jarraiera Ekonomikoetarako Lurzorua	171
6.5. Bizitegi Kuantifikazioa	177
6.6. Plangintzak bateragarri egitea.....	182
7 Paisaia, Kultura- eta Natura-Ondarea, eta Baliabide Turistikoak.....	187
7.1. Paisaia.....	190
7.2. Kultura Ondarea	196
7.3. Natura Ondarea.....	201
7.4. Baliabide Turistikoak	204
8 Baliabideen Kudeaketa Jasangarria.....	211
8.1. Ura	214
8.2. Energia.....	222
8.3. Ekonomia Zirkularra	228
9 Mugikortasuna eta Logistika.....	235
9.1. Mugikortasun Multimodala.....	240
9.2. Motorizatu gabeko mugikortasuna edo Oinezko eta Bizikleten mugikortasuna	243
9.3. Bide Mugikortasuna.....	251
9.4. Trenbide-, portu- eta aireportu mugikortasuna	254
9.5. Eredu Logistikoa.....	260
10 Zeharkako Gaiak.....	263
10.1. Genero Ikuspegia	266
10.2. Klima-aldaketa.....	271
10.3. Osasuna	277
10.4. Euskara	282
10.5. Irisgarritasun Unibertsala.....	287
10.6. Lurralde Erlazioa	290
11 Gobernantza	295
11.1. Lurralde Plangintzaren garapena. Eredu Funtzionalak.	298
11.2. Antolamendua eta Kudeaketa	305
11.3. Parte-hartzea.....	308
11.4. Jarraipena, Ebaluazio eta Adierazleak	311
11.5. Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak Aplikatzeko Arauak	321

Eranskinak	375
I. Eranskina Azpiegitura Berdea eta Ekosistemen Zerbitzuak	377
II. Eranskina Bizitegi Kuantifikazioa	397
III. Eranskina Lurralde eta Hirigintza Jasangarritasuneko Adierazleak	413

AURKEZPENA

2015eko uztailaren 27an Eusko Jaurlaritzak erabaki zuen 1997an onartutako Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak berrikusteko prozesuari hasiera ematea, berrikuspen-prozesu hori parte hartzera zabalduz hasiera-hasieratik azkenean onartu arte, eta izapideak egiteko ezarritako denbora-epeak betetzeko konpromisoarekin.

Hasiera-hasieratik parte-hartzea bermatzeko helburuarekin, Eusko Jaurlaritzaren Ingurumen eta Lurralde Politika Sailak berrikusteko bere ikuspegia aurkeztu zuen 2015eko azaroan, "Oinarritzko dokumentuan" jasota.

Ia urtebetean, Oinarritzko Dokumentu horrek hainbat eta hainbat ekarpen garrantzitsu jaso ditu Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako Foru Aldundien eskutik, Euskadiko Udalen Elkartearen eskutik eta Estatuko Gobernuaren eskutik, ekarpen horiek guztiak Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordearen batzorde teknikoaren esparruan; Eusko Jaurlaritzaren sailen eta Eusko Jaurlaritzaren Lurralde Politikarako Aholku Batzordearen ponentzia teknikoaren esparruan diharduten adituen eskutik; lanbide-elkargo, elkarte eta sindikatuen eskutik; Euskal Herriko eta Deustuko Unibertsitateen eskutik; ekarpenak telematikoki helarazi dizkiguten pertsonen eskutik; eta pertsonalki, edo alderdi politiko edo elkarteak ordezkatzuz, maiatzean eta ekainean antolatu ziren parte hartzeko 16 tailerretan parte hartu zuten pertsonen eskutik. Bene-benetan eskerrak eman nahi dizkiegu ekarpenak egin dituzten pertsona eta erakunde guztiei, zeregin horretan egindako ahaleginengatik eta emandako denborarengatik

Ezbairik gabe, jasotako ekarpenak baliagarri izan dira Eusko Jaurlaritzaren LAGak berrikusteko proposamena aberastu eta hobetzeko, eta proposamen hori Aurrerapena edo lehen proposamen formala izango da hemendik aurrera, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legean ezarritako izapidetzeari jarraikiz.

Aurrerapena aurkeztearekin batera betetzen dugu, halaber, Euskal Hiria Biltzarraren esparruan 2016ko azaroan aurkezteko hartutako denbora-konpromisoa, eta horrenbestez fase berri bat irekiko da Aurrerapenetik hasiera batean onartu arte, beranduenez 2017ko azaroan aurreikuspenen arabera

Jarraian aurkezten dugun Aurrerapena honako elementu hauez osatua dago:

- berrikuspenaren esparrua;
- lurralde eredua gidatzeko oinarri eta printzipioak;
- lurralde-eremua definitzen duten elementuak;
- ingurune fisikoa eta azpiegitura berdea;
- landa-habitata;
- hiri-habitata;
- paisaia, kultura- eta natura-ondarea eta turismo-baliabideak;
- baliabideen kudeaketa iraunkorra: ura, energia eta ekonomia zirkularra;
- mugikortasuna eta logistika;
- zeharkako gaiak: genero-ikuspegia, klima-aldaketa, osasuna, euskara, irisgarritasun unibertsala eta lurralde arteko harremana;

- gobernantza: Eremu Funtzionalak, plangintzak bateragarri egitea; antolaketa eta kudeaketa, parte-hartzea eta jarraipena, ebaluazioa eta adierazleak.

Azkenik aipatzekoa da, halaber, berrikuspenaren aurrerapenari LURRALDEA 2040 izena eman diogula. Lurraldeak herrialde gisa dugun aktibo nagusiari egiten dio aipamena, eta 2040. urteak, berriz, lurralde-estrategia urte horretarako betetzeko asmoa ematen du aditzera. Lurraldea antolatzeke lehen zikloa amaiturik, bigarren zikloari hasiera emango diogu ikusmira 2040. urte horretan jarrita.

Vitoria-Gasteiz, 2016ko azaroaren 18a.

Ingurumen eta Lurralde Politikako sailburua

ANA ISABEL OREGI BASTARRIKA

1

BERRIKUSPENAREN
ESPARRUA

Berrikuspenaren Esparrua

Indarreko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen berrikuspenaren esparruak egungo errealitate juridikoaren, sozioekonomikoaren eta lurralde-errealitatearen hainbat gai hartu behar ditu kontuan.

Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legeak eskaintzen du beharrezko euskarri juridikoa. 1990. urtean lurraldea antolatzeko zenbait figura jarri zituen abian lege horrek, poliki-poliki garatu eta hobetu direnak 1997an berrikuspen honen eraginpeko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak behin betiko onartu zirenez geroztik.

Gidalerroak nabarmen garatu dira onartu ziren momentutik, Lurralde Plan Partzialen eta Sektorialen bitartez, eta lurraldea antolatzeko bloke bat osatzen dute. Une honetan litekeena da berrikuspen honek bigarren etapa bati hasiera ematea, eta, beraz, beste ezer baino lehen, hobe genuke balantze moduko bat egitea, lurraldea antolatzeko ziklo honek zer suposatu duen, zer ekarpen egin dituen, eta, halaber, zer ahulezia dituen ikusteko.

Lehenik eta behin euskarri sozioekonomikoa aztertu behar da, hau da, biztanleriaren banaketa, proiektzio demografikoak, ekonomia eta ekonomiaren oinarrizko sektoreak. Jarraian, azterketa horrekin eta lurraldeari buruz dakigunarekin funtsezko oinarri bat lortuko dugu, lurralde-gidalerroak egoki bideratzea ahalbidetuko duena.

Hortaz, kapitulu hau honako puntu hauetan egituratzen da:

1.1- LURRALDE-ANTOLAMENDUAREN ESPARRU JURIDIKOA EAEn

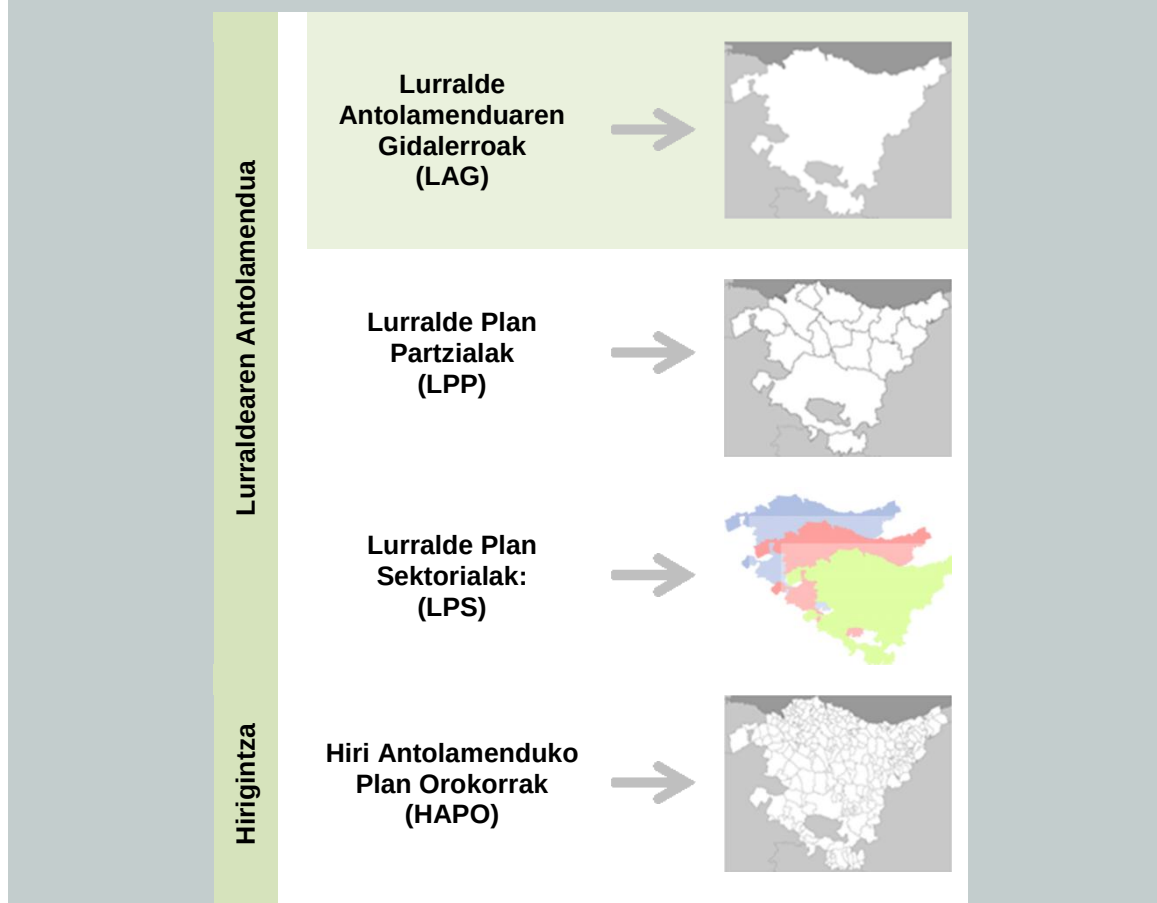
1.2- INDARREKO LURRALDE-ANTOLAMENDUAREN GIDALERROAK ETA HAIEN GARAPENA

1.3- 1997ko LAGetatik BERRIKUSPENERA: DIAGNOSTIKOA ETA ZIKLO BATEN BALANTZEA

1.4- TESTUINGURU SOZIOEKONOMIKOA ETA LURRALDEKOA

1.1. LURRALDE ANTOLAMENDUAREN ESPARRU JURIDIKOA EAEN

EAEn, Lurraldearen antolamendurako politika Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legea onartuta hasi zen legalki. Lege horrek lurraldea antolatzeko tresnak gaineratzen ditu ordenamendu juridikoan. Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak (LAG), Lurralde Plan Partzialak (LPP) eta Lurralde Plan Sektorialak (LPS).

EAEn lurralde antolamenduari dagokion kokapen juridiko labur bat egite aldera, jarraian, Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legea, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak, Lurralde Plan Partzialak, Lurralde Plan Sektorialak eta Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legea izango ditugu mintzagai.

A) EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO LURRALDE ANTOLAKUNTZARI BURUZKO LEGEA

Lurraldearen antolamendurako politika 1990ean hasi zen legalki EAEn, Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde-antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legea onartuta, hain zuzen ere politika hori garatzeko esparru juridikoaren oinarria ezartzen duena.

Hala, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolakuntzari buruzko Legean, lehenik eta behin, eskumeneko administrazio ezberdinetako lurralde-arloan eragina duten zehaztapenak sektorialak, modu koordinatuan, jasotzeko lurralde antolamendurako tresnak definitzen eta arautzen dira. Lurraldea antolatzeke tresnak hiru dira: Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak, Lurralde Plan Partzialak eta Lurralde Plan Sektorialak. Goitik beherako plangintza bat zabaltzen da horrela, eta, printzipio gidari horren gainean, lurraldea antolatzeke politika eraikitzen da, "lurralde-plangintzaren blokearen" gorputza osatuta.

Halaber, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordea eratu da, lurralde-antolamenduaren eta hirigintzaren alorrean aholku emateko eta koordinatzeko organo gisa, baita Eusko Jaurlaritzaren Lurralde Politikarako Aholku Batzordea ere, parte hartzeko organo gisa.

B) LURRALDE ANTOLAMENDUAREN GIDALERROAK

Lege horren arabera LAGek hiru eginkizun dituzte: laburbilduz, udalerrietako sektore-politiketarako edo hirigintza-jarduerarako erreferentziazko esparru bat eraikitzea, lurralde-oreka bermatzeko moduan jarduerak lurraldean finkatzeko prozesuak gidatu eta arautuko dituzten irizpide eta arauak formulatzea, eta Estatuarekin edo beste Autonomia Erkidego batzuekin baterako ekintza eskatzen duten lurralde-ekintzak aurreikustea.

Zehazki, hamaika zehaztapen ezarri dira, hainbat alorretan barrena ibilbide zabala egiten dutenak, hala nola ingurune fisikoa (babes bereziko eremuak, nekazaritza-ustiapeneko zoruak zehaztea eta abar), Lurralde Plan Partzialen bitartez xeheki antolatu behar diren eremuak, azpiegitura eta ekipamendu handietarako eremu egokienak, bizitegi-kopuruaren kontaketa, higiezinaren ondare historiko-artistikoa birgaitzeko premiei buruzko kalkulu orokorra, edo LAGak egokitu edo aldatzeko arrazoi eta kasuak definitzea.

LAGak lotesleak izango dira eta haien eragina zuzena izango da orokorki aplikatzeko arau zehatzak direnean. Aldiz, zeharkako eragina izango dute, gerora garatzea eskatzen dutenean, hirigintza edo lurraldea antolatzeke tresnak baliatuz. Lotura hori izan daiteke espazioaren antolamendu eta erabilerarako irizpideei buruzkoa; LAGekin bateraezinak diren irizpideak baztertzeari buruzkoa; alternatibak zehazteari buruzkoa; eta gomendioei buruzkoa, nahiz eta, kasu honetan eskumeneko Administrazioak aukera izango duen haietatik salbuesteko, baina, betiere, modu justifikatuan eta espresuki. LAGen zehaztapenek, era berean, hirigintza antolatzeke tresnetan eragina izango dute; izan ere, plan orokor eta bereziak irizpide horien arabera izan beharko dira.

Indarrean diren LAGak 1997an onartu ziren Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak behin betiko onartzeko otsailaren 11ko 28/1997 Dekretuaren bidez. Dekretu horretako hitzaurrean nabarmentzen denez, beharrezkoak dituen udal-plangintzan zuzenean aplikatzeko zehaztapen lotesle batzuk salbuetsita, LAGen gainerako zehaztapenak Lurralde Plan Partzialak eta Lurralde Plan Sektorialak idazteko erreferentzia dira.

Indarreko LAGen bidez lurraldea hamabost Eremu Funtzionaletan banatzen da eta haien lurralde-antolamendua bakoitzari dagozkion Lurralde Plan Partzialen bidez garatzen da. LAGetan identifikatutako Eremu Funtzionaletan dagokien bitarteko lurralde-eskalak tamaina fisiko eta funtzional egokia dauka arazoak aztertzeke eta lurraldea antolatzeke programak ezartzeko.

Halaber, LAGetan aurreikusten denez, ezinbestekoa da Lurralde Plan Sektorial batzuk kontuan hartzea.

C) LURRALDE PLAN PARTZIALAK

Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde-antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legearen arabera, Lurralde Plan Partzialen bidez garatzen dira LAGak eta haien antolamendu-irizpideak zehazten dira LAGetan aurreikusitako Eremu Funtzional bakoitzerako.

LPPek, gutxienez, honako zehaztapen hauek bildu beharko lituzkete: azpiegitura handietarako guneak zehaztea, interes komuneko ekipamenduen kokapena, birmoldatu, berroneratu edo birgaitu beharreko guneak, bizitegi- eta industria-lurzoruaren azalera kuantifikatzea, eta beste bi alderdi orokor, hau da, hirigintza-antolamenduak bete beharko dituen irizpide, printzipio eta arau orokorrak, edota LAGen zehaztapenak garatzeko irizpide, arau edo printzipioak.

Eusko Jaurlaritzak eta Foru Aldundiek era ditzakete LPPak, eta, edozein kasutan, Eusko Jaurlaritzaren dekretuz onartuko dira behin betikoz.

D) LURRALDE PLAN SEKTORIALAK

Lurraldean eragina duten plan sektorialak 4/1990 Legean araututako Lurralde Plan Sektorialak izango dira, eta Eusko Jaurlaritzak edo Foru Aldundiek eskumena izango dute plan horiek formulatu eta onartzeko. Orobat, LAGen (edo LPPen) aurkakoak diren LPSetako zehaztapenak baliogabeak izango dira. Horrela, LAGak lehenesten dira, ondoren LPPak hartuko dira kontuan, eta, azkenik, LPSak.

E) 2/2006 LEGEA, EKAINAREN 30EKOA, LURZORUARI ETA HIRIGINTZARI BURUZKOA

Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legean berretsi egiten da lurraldearen antolamendua gailentzen dela hirigintza-antolamenduaren aurrean, eta horrela zehazten da 52. artikuluan. Horren ondorioz, lurralde-antolamenduko tresnen zehaztapenak lehenetsi egingo dira hirigintza-plangintzako zehaztapenen aurrean.

1.2. INDARREKO LURRALDE ANTOLAMENDUAREN GIDALERROAK ETA HAIEN GARAPENA

Lurralde-eredu jakin bat zehaztu zen Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen bidez, eta eredu horren gauzatze espaziala udal-plangintzako orientazioen bidez ematen da, baina, batez ere, lurraldearen plangintza partzial eta sektorialaren bidez, ezarritako estrategiaren zehaztapenak eta strategiak garatzekoa.

Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak behin betiko onartzeko otsailaren 11ko 28/1997 Dekretua onartu zenetik, lurraldea antolatzeko tresna ugari onartu dira orain arte, eta tresna horiek osatzen dute "lurraldearen plangintzarako blokea". Jarraian ibilbide bat egiten da: hasteko indarreko LAGak aztertzen dira eta LPPetan nahiz LPSetan nola garatzen diren; ondoren, LAGak aldatzeko prozedurak (2010ekoak eta 2014koak) aztertzen dira; azkenik, LAGak berrikusteko egungo prozedura aztertzen da.

I. 1997KO LURRALDE ANTOLAMENDUAREN GIDALERROAK ETA HAIEN LPP ETA LPS PLANAK

Otsailaren 11ko 28/1997 Dekretuz onartutako LAGek EAEko lurralde-estrategia definitzen dute helburu jakin batzuekin:

- 1.- Europar garapena gidatzen duten esparruekin integrazio handiagoa lortzea eta penintsularen iparraldean kokapen estrategikoa izatearekin lotutako garapenerako abaguneak aprobetxatzea.

- 2.- Euskal Autonomia Erkidegoko hiriburuak sustatzea, beren hirigintza-profil ezberdinak sendotuz eta hiriburuen sistema polizentriko bat artikulatuz garapen- eta berrikuntza-prozesuak zuzentzeko beharrezkoa den indarrarekin.
- 3.- Lurralde osoa hirigintza eta zerbitzu aldetik oinarri egokiz hornitzeko gaitasuna izango duen hiri ertainen sare bat sendotzea.
- 4.- Berronkatze-prozesu bat sustatzea, saturazio gehien dauden eremuetatik presio demografiko gutxiagoko zonetara.
- 5.- Hirigintzako ekimenetan nahiz ekimen sektorialetan natura babesteko sistemak eta ingurune fisikoa sendotzeko irizpideak ezartzea
- 6.- Azpiegitura-sistemak eta hornidurak udalerriz gaindiko irizpideekin zehaztea, eta proposatutako lurralde-ereduaren egituraketara bideratuak.
- 7.- Plan sektorialak eratzekeo lurralde-irizpideak ematea eta tarteko maila duten lurralde-planetako ezaugarriak konfiguratzeko.
- 8.- Etxebizitzaren parkea handitzeko eta jarduera ekonomikoko lurzorua garatzeko irizpideak ezartzea, lurralde-ereduarekin koherentzia mantenduz.
- 9.- Hondatuta edo gainbeheran dauden espazioak eta eremu berezi batzuk (esate baterako, herrigune historikoak eta landaguneak) berriro eta dinamizatzeko prozesuak aktibatzea.

Indarrean diren LAGen egitura lau ataletan antolatzen da: Lehenik eta behin, LAGen lurralde-eredua garatzeko oinarriak identifikatzen dira. Bigarrenik, lurralde-eredua bera zehazten da. Hirugarrenik, ongizatea eta berrikuntza ahalbidetzeko lurralde-ekimenak identifikatzen dira. Eta laugarrenik, eta azkenik, LAGak aplikatzeko zenbait gako eta erreferentzia ematen dira.

Zehazki, lurralde-ereduaren oinarriekin industria tradizionalen oinarritutako eredua gainditzeko eta lehiakortasun ekonomikoarekin, gizarte-ongizatearekin eta garapen iraunkorrarekin lotutako irizpideei erantzuteko premiari erantzun nahi zaio, demografia atzera doala eta biztanleria zahartzen ari dela erakusten duen dinamika batean. Lurraldearen antolamendua garatzeko oinarri modura, era berean, EAEko Lurralde Eredua zehaztearekin zerikusia duten gai nagusiei buruzko adostasun zabala lortzeko premia adierazten da eta, baita Euskadiko hiriburuen sistema polinuklearra behin betikoz garapen ekonomikorako gune garrantzitsuenekin lotzeko premia ere, kulturari, ingurumenari eta hirigintzari dagokienez balio handia duten eta ekonomikoki eta demografikoki atzerantz doazen gune txikiak berreskuratzeko estrategia integratuak planteatzeko premiarekin batera. Halaber, LAGak garatzeko oinarritzko elementu modura, aitortzen da ezinbestekoa dela politika sektorialen koordinazioa eta integrazioa eta udal-arloko plangintzen koordinazioa. Azkenik, gure lurraldeak Europako testuinguruan eta, bereziki, Arku Atlantikoan, duen kokapen estrategikoari balioa ematen zaio.

Oinarri horietatik abiatuz, LAGek (1997) lurraldeko hiru geruza gainjarrien inguruan zehazten dute lurralde-eredua: ingurune fisikoa, lurralde-ereduaren oinarri eta euskarri modura, finkapenen sistema eta azpiegiturak. Hala, ingurune fisikoa elementu eta erabilera nagusietarako gidalerro orokor batzuen arabera antolatzen da, eta zazpi erabilera mota eta

Berrikuspenaren Esparrua

erabilera-matrize bat aurreikusten dira. Bederatzi eremu babestu eta aisialdiko, eta lurraldera sartzeko guneak proposatzen dira. Bestalde, finkapenetan bizitegi-lurzoruetarako politikak aurreikusten dira. Bertan hazkuntza nagusiko udalerri zenbait planteatzen dira, eta udalerri bakoitzerako biztanleko hazkuntzaren kalkulu-sistema bat ere bai, LPPetan zehazten diren arte, eta, beste alde batetik, jarduera ekonomikoko lurzoru berriak finkatzeko orientazio eta eremuak iradokitzen dira. Bigarren bizitegia eta aisialdiko eremuak antolatzen dira. Beharrezkoak diren azpiegituri dagokienez, sistemen hierarkia oso bat planteatzen da, hiriburuak, eremu funtzionaletakako buruak, eta gainerako finkapenak konektatuko dituen, errepideen, abiadura handiko, ibilbide luzeko eta aldirietako trenen, aireportuen, portuen, telekomunikazioen eta energiaren bidez. Ura eta hondakin solidoak berezko ezaugarriak dituzten azpiegitura modura antolatzen dira.

Bestalde, ongizaterako eta berrikuntzarako aurreikusten diren lurralde-ekimenak hiru motatakoak dira: hirigintza-berrikuntzarako estrategiak (gune historikoak eta zaharkitutako industria-paisaia hobetzeko zonaldeak birgaitzea barne), kultura-ondarearen antolaketa eta ekipamenduak lurralde-arloko ikuspegian.

Azkenik, LAGak aplikatzeko gako eta erreferentziek lurraldearen plangintza garatzeko eremuak zedarritzen dituzte, udal-plangintzen arteko bateragarritasunak eragindako udalerriak nahiz Eremu Funtzionalen osaera identifikatzeaz gainera. Horrekin batera, bizitegi-lurzoruen eskaintzari dagokion behin-behineko kalkulua egiteko irizpideak ematen dira eta aisialdi-sistema integratuaren eta lurraldera sartzeko guneen osaera zehazten da. Atal horretan, azkenik, LAGak aplikatzeko arauak aipatzen dira.

Lurralde Plan Partzialak (LPP) eratzeak ekarri du LAGen garapen nagusia. LPP planek udalaz gaindiko planen sistema bat osatzen dute, lurraldean Gidalerroetako funtsezko alderdiak zehazten dituztenak xehetasun osoz; esate baterako, ingurune fisikoa babesteko eremuak, bizitegien garapenerako eremu handiak eta jarduera ekonomikoak hartzeko espazioak, azpiegitura eta ekipamenduen sistemak edota hirigintza berritzeko esku-hartzeak.

LPP planak abian jartzeak dinamika berri bat ekarri du. Horren ondorioz, udal eta erakunde arduradun guztiak beren lurraldea ikuspegi konplexu eta elkarlotu baten arabera hautematen hasi dira, tokiko mugak gaindituz. Sarritan, baterako estrategiak eskatzen ditu dinamika horrek, etorkizuneko erronka handiei aurre egin ahal izateko. EAEn hirigintza- eta lurralde-arloko plangintzaren esparru berrian grabitate-zentroa tarteko eskalara mugitu da pixkanaka, lurraldeko Eremu Funtzionalako Lurralde Plan Partzialen bidez.

LPPen planen aktibo nagusia hau da: haiek eratu diren modua kontuan izanik, EAEn esparru orokorrean, Eremu Funtzional bakoitzaren abantaila eta berezitasun partikularretatik abiatuz lurraldea egiaz dinamizatu ahal izatera bideratutako tresna izatea. Horrela, LPPEk osagai erregulatzaile bat baitaratzen dute, lurralde-prozesuen gaineko nolabaiteko kontrol publikoa mantentzea ahalbidetzen duena eta abaguneak eta ongizatea orokorki galtzea eragiten duten ekintza eta joerak ekiditen dituen. Plan horiek, gainera, ezinbesteko erreferentzia-esparru dira udal plangintzetako ekimenek eta politika sektorialek koherentzia egokia lortzeko Eremu Funtzionalako lurraldeari dagokion estrategia orokorrarekin.

LAGen bidez identifikatutako hamabost Eremu Funtzionalako bakoitzerako aurreikusitako LPPetatik, hamalau dagoeneko behin betikoz onartu dira, eta beste bat, Tolosa-Tolosaldeko Eremu Funtzionalari dagokiona, izapidetze-fasean dago une honetan.

Gainera, 9 Lurralde Plan Sektorial (LPS) onartu dira.

Horrela, honako eremu hauetako LPSak garatu dira:

- Ingurumena: Erreka eta Ibaiak Antolatze, Hezeguneetako eta Nekazaritza eta Basozaintzako LPSak.
- Azpiegiturak: EAEko Trenbide sare Berriaren LPSa, Energia Eolikoaren LPSa eta Errepideetako LPSak.
- Lurzorua: Jarduera Ekonomikoetarako eta Merkataritza Ekipamenduetarako Lurzoru Publikoa Eskuratzeko LPSa.

Azkenik, gogorarazi behar da lurraldea antolatze tresnak udal-arloko hirigintza-plangintzetan islatu eta txertatu behar direla, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legean nahiz Lurzoruari eta hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legean xedatzen den moduan. Ildo horretatik, eta aipatutako legeekin bat etorritik, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeak, lurraldea antolatze tresnak udal-arloko hirigintza-plangintzan txertatzeko eginahalean, koordinazio- eta ikuskerapen-lan garrantzitsuak betetzen du.

II. 2010EKO LAGAK ALDATZEKO PROZEDURA

2006an LAGak berraztertze barne-prozesu bat abiatu zen eta 2010eko urrian Gobernu Kontseiluak LAGak ez modu nabarmenean aldatzeko, prozedura abiatzea erabaki zuen. Horren ondorioz, 2012ko otsailean "Euskal Hiria Net, lurralde-estrategia berria. LAGak aldatzea berrazterketaren ondorioz" izeneko proposamena aurkeztu zen. Aldaketak ez nabarmentzat jo ziren, proposamenak ez zuelako eragiten indarreko lurralde-eredua aldatzea eta hura baliozkotzat ematen zuelako. LAGak modu ez nabarmenean aldatzeko prozedurak aurrera jarraitu zuen, eta jendaurreko entzunaldi eta jendaurrean jartzeko izapideak burutu ziren.

X. legegintzaldia hasita eta Jaurlaritzaren programa berria onartuta, Eusko Jaurlaritzak LAGak modu ez nabarmenean aldatzeaz harago, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak berrikusteko prozesu sakon bat abiatzea erabaki zuen. Gainera, parte-hartzea bultzatuko zuen ikuspegi integral bat eman nahi izan zion prozesuari, hastapenetik amaierara arte. Eusko Legebiltzarra ere zentzu berean mintzatu zen 2013ko otsailean, 10/2013 Legez besteko Proposamena onartuta, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen aldaketa bertan behera uztekoa.

Haatik, LAGak modu ez nabarmenean aldatzeko prozedurako gaiak Gidalerro horiek berrikusteko prozesu berrira eramateari zegokionez, bazen tratamendu berezia eskatzen zuen gai bat: bizitegien zenbaketa. Indarrean ziren LAGetako eta LPPetako bizitegien zenbaketarako irizpideak, lehenbailehen, iraunkortasun-printzipioetara eta lurraldearen erabilera arrazionalerako printzipioetara egokitzeko premia argia ikusi zen. Inguruabar sozioekonomikoak nabarmenki aldatu ziren, LPPetako ereduaren osagaietako zenbait aurreikuspen dagoeneko haiek sortu zireneko testuinguruan aplikatu zirela ikusi zen, edo testuingurua aldatu egin zela, eta, horrez gain, egoki iritzi zitzaion harrotze-koefizienteak txikiagotzeko eta aurrez kontuan hartu ez ziren gaiak kontuan hartu behar zirela erabaki zen; esate baterako, etxebizitza hutsaren fenomeno edo hiri-birgaitzea eta -berroneratzea sustatzea.

Horren ondorioz, 2014ko martxoan Gobernu Kontseiluak LAGak aldatzeko izapidearekin jarraitzea adostu zuen, soilik bizitegien zenbaketari dagokiona jasoz eta, 2010eko urrian abiatutako LAGak modu ez nabarmenean aldatzeko prozesuko gainerako gai guztiak geroko utziz, berrikusteko beste prozesu baterako; hor ere sartuko da bizitegi-beharrianak zenbatzea.

III. LAGAK ALDATZEKO PROZEDURA, BIZITEGIEN ZENBAKETARI DAGOKIONEZ (2014)

2014ko ekainean, Ingurumen eta Lurralde Politikako sailburuaren aginduz, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen aldaketaren hasierako onarpena eman zen, bizitegien zenbaketari zegokionez. Aldaketa horren helburua udalerrietan etxebizitza berriak sortzeko aurreikuspenak kalkulatzeko formula egokitzea da, herriak azken urteetan izandako bilakaera, familia-tamainaren aldaketa nahiz etxebizitzetan bizi diren pertsona kopurua eta udalerrietan hutsik edo okupatu gabe dauden etxebizitza kopuruan kontuan hartuz, edo aldaera horien arabera; hori guztia harrotzea murriztuta. Horrenbestez, lurraldearen gainean erantzukizun- edo iraunkortasun-irizpide zenbait hartu behar dira kontuan, behar dena baino lurzoru gehiago okupatu edo sortu beharrik gabe.

LAGen aldaketa horrekin onartutako bizitegien zenbaketa, aldi berean, aztertu egingo da LAGak berrikusteko prozesuaren barnean, eta dagozkion aldaketa edo egokitzapenak egin ahal izango dira.

IV. 2015EKO LAGAK BERRIKUSTEKO PROZEDURA ABIATZEA

2015eko uztailaren 27an, Gobernu Kontseiluak Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak berrikusteko prozedura abiatzea adostu zuen; otsailaren 11ko 28/1997 Dekretuz onartu zituzten gidalerrook. Akordio horretako hitzaurrean LAGak berrikusteko prozesua abiaraztea justifikatzeko arrazoiak jasotzen dira; laburbilduz, bi helburu nagusi dituzte: alde batetik, lurraldearen antolamendurako politika eta tresnak berrikusi nahi dira eta, beste alde batetik, lurraldearen politikaren kudeaketan eta garapenean partaidetzarako kultura eta gobernu ona sustatu nahi dira.

Horrela, ia hogeitaz geroz dira gidalerro horiek onetsi zirenetik, eta, horregatik, egokitzat jotzen da Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak berrikusteko prozesua hastea. Prozesu horrek orain arte pilatutako esperientziari esker ikasitakoa kapitalizatuko du, lurralde-antolamenduaren erronka berriei erantzungo die eta, batez ere, partaidetzazko prozesu zabala oinarri hartuta eraikiko da, erakunde publikoek, eragile sozioekonomiko eta politikoek eta herritarrek parte hartuta.

Hausnarketa bat egin nahi da honako gai hauen inguruan, lurralde-ikuspegi batetik: ingurune fisikoa, antolamendua eta erabilera-matrizea eguneratzea, naturagune babestuak eta 2000 Natura Sarea, azpiegitura berdea, ekosistemen zerbitzuak, paisaia, kultura-ondarea eta turismo-baliabideak; mugikortasuna; baliabideen kudeaketa iraunkorra, ura, ekonomia zirkularra eta energia; landa-habitata eta hiri-habitata, hiri-lehenegaitzak, hiri-ingurunearen trinkotasunari, eremu metropolitarrak eta eraldaketa-ardatzei, hiri-hazkundeko perimetroari, bizitegien zenbaketari, eta jardura ekonomikoaren lurzoruko lurralde-iraunkortasunari arreta berezia eskainiz; eta zeharkako beste gai batzuk, hala nola klima-aldaketa, generoa, osasuna, irisgarritasuna eta euskara.

LAGak berrikusteko hasiko den prozesua prozesu berria, eta, batez ere, berritzailea izango da. Izan ere, parte hartzeko plan baten inguruan garatuko da. Horrela, lurralde antolamenduaren arloan lan egiteko beste modu bat ekarriko du; azken finean, gobernantza berri bat.

Aldi berean, berrikusteko prozesu formala partaidetzarako prozesu gisa planteatzeak EAEko Lurralde Antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legea gobernantzaren inguruko ikuspegi berrietara egokitzea dakar. Horren adibidea da "Oinarrizko Dokumentu" hau, hots, "Gidalerroen Aurrerapena" izeneko agiriaren aurreko dokumentua. Izan ere, oinarrizko dokumentu hori ez dago aurreikusita aipatutako legearen nahitaezko izapideen artean, baina beharrezkotzat jotzen da Ingurumen eta Lurralde Politika Sailak aurkeztea, partaidetzarako prozesuaren hasiera bezala. Horren ondorioz, geroago, "Gidalerroen Aurrerapena" izeneko agiria egingo da, eta agiri hori maiatzaren 31ko 4/1990 Legearen 10. artikuluan xedatutakoaren arabera izapidetuko da.

Gobernu Kontseiluaren Hasierako Akordioaren hitzaurrean, sustatu nahi den partaidetza-ikuspegi horrekin bat etorrira, berrikusteko prozesuaren administrazio-izapidetzea eta Euskal Hiria Kongresua aldi berean egiteari buruzko plana aipatzen da. Euskal Hiria Kongresua lurralde antolamenduaren arloko topaketa-foro irekia da, eta urtero egiten da, azaroaren amaieran. Horregatik, administrazio-izapidetzea sustatzeko kronograma modura ere funtzionatuko duen lan-programa bat proposatzen da. Horrela, "Oinarrizko Dokumentua" 2015eko azaroan aurkeztu zen, "Euskal Hiria Kongresuan"; "Gidalerroen Aurrerapena", berriz, 2016ko azaroko "Euskal Hiria Kongresuan"; Gidalerroen hasierako onespina 2017ko azaroko "Euskal Hiria Kongresuan" aurkezteko dela aurreikusten da, eta, LAGak, berriz, 2018ko azaroko "Euskal Hiria Kongresuan". Aurretiazko plangintza horrek aldaketak izan ahalko ditu, eta, beraz, behin-behineko plangintza da. Hala ere, komenigarritzat jotzen da gutxi gorabeherako kronograma bat izatea eta kronograma hori etengabe eguneratzea. Horri esker, ahal den neurrian behintzat, Euskal Autonomia Erkidegoaren lurralde-estrategian garrantzi handia duen gai hori ez da luzatuko denboran.

Parte-hartzeari dagokionez, logikoa denez, entzunaldiaren eta informazio publikoaren nahitaezko izapideez gain, parte hartzeko kanal irekiak ezarri dira, eta partaidetzarako prozesu edo plan bat diseinatu da. Partaidetzarako prozesu edo plan horrek berrikusteko prozesuari lagunduko dio Oinarrizko Dokumentua aurkezten denetik (2015eko azarotik), eta hori ere etengabe eguneratuko da, aldatuz doan egoerara egokitzeko.

1.3. 1997KO LAGETATIK BERRIKUSPENERA: ZIKLO BATEN DIAGNOSTIKOA ETA BALANTZEA

Egoerari buruzko diagnostiko bat izan behar du abiapuntutzat prozesu orok, sortu diren alderdi guztien balorazio bat, baita detektatutako ahuleziak onartzea ere, gidalerro erabilgarri batzuen bidez helburu koherente batzuk planteatu eta lortzeko.

1997ko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak lurralde-estrategiaren lehen erreferentzia-markoa izan ziren lurraldearen antolamendu-politika eta lurraldea bera antolatzeko tresnak ezartzen dituen Euskal Herriko Lurralde Antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legea onartutakoan.

Gidalerroak behin betiko onartzen dituen otsailaren 11ko 28/1997 Dekretua onartu zenetik berrikuspen hau egin arte bi hamarkada igaro dira, eta denbora-tarte horretan politika publiko horren garapenaren lehenengo zikloa burutu da ia, Lurralde Plan Partzialak lantzeari eta ondoren onartzeari esker, plan horiek bideratzen baitituzte LAGen zehaztapenak Eremu Funtzional bakoitzera, baita LAG horietan aurreikusitako Lurralde Plan Sektorialen kopuru garrantzitsu bat ere.

Aurrerapenaren aurreko Oinarrizko Dokumentuak LAGen lurralde-estrategiaren lehen bizizikloaren balorazio bat egin nahi zuen, baina badirudi hori ez zela nahikoa eta egokia izan parte-hartze prozesuan jasotako ekarpen ugariak ikusita. Izan ere, ekarpen horiek azpimarratzen zuten berrikuspen-prozesuan 1997ko LAGen garapenaren ebaluazio bat jaso behar zela, hasierako diagnostiko bat.

Indarreko LAGen ebaluazio zorrotz bat egiteko zailtasunak funtsezkoak dira batez ere bi arrazoiengatik. Lehenik, plangintzako blokea osatzen duten tresnek -hau da, LAGek, LPPe eta PPSek- ez zuten aurreikusi ebaluazio-sistematik elementu horien garapenaren eta

eraginkortasunaren ebaluazio egoki bat egitea ahalbidetuko zuenik. Dena den, jarraipen-txostenak egitea biltzen zuten, eta egin direnean, ez dute ebaluazio-sistema batekin lortu nahi diren ondorioak izan. Eta bigarrenik, LAGen eta aurreikusitako LPP eta LPSen garapena modu mailakatuan gertatu da denboran zehar, haietakoren batena azkenaldian oraindik ere, eta hori horrela oraindik ez da denbora nahikoa igaro elementu horien eraginkortasuna balioesteko.

Aurrekoa gorabehera, parte-hartze prozesuan adierazitakoari jarraikiz, esan daiteke 4/1990 Legean oinarrituta sortutako lurraldearen antolamenduaren lehenengo ziklo baten amaieran gaudela, eta ondorioak atera daitezke horretatik diagnostiko gisa. Ildo horretan, LAGek zenbait lurralde-irizpide definitzea lortu dute, lurralde- eta hirigintza-plangintzak bere gain hartu eta garatutakoak, eta aribideko hasierako elementu direnak. Esan daiteke LAGekin eta garatu diren LPP eta LPSein lurraldearen antolamenduko kultura bat sortu dela EAEn prozesuan esku hartu duten administrazio, gizarte-agente eta profesional baitan. Ildo horretan, kultura horren zati diren elementuak garatzea dagokio, elementu positiboak erakutsiz, baita zuzendu eta gainditu beharreko ahuleziak ere.

I. LURRALDEAREN ANTOLAMENDURAKO POLITIKA ETA LURRALDEAREN ANTOLAMENDURAKO TRESNAK (LAG, LPP, LPS) SENDOTZEA

Lurraldearen Antolamenduari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legea 1990ean onartu zenetik eta 1997an LAGak onartu zirenetik, Lurraldearen Antolamendurako politika publiko erlatiboki gazte hau sendotu egin da. Horren adierazgarri da 15 LPPetatik 14 eta LAGetan aurreikusitako LPSen kopuru garrantzitsu bat onartu izana, eta hirigintza-plangintzan bete eta aplikatu izana. Horri guztia egiaztatuta geratu zen Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeak emandako nahitaezko txostenetan, hirigintza-plangintza lurralde-plangintzari zer mailatan egokitzen zaion aztertzerakoan.

Lurralde Antolakuntzari buruzko Legeak ezarritako Lurralde Antolamendurako politika erakunde publikoen eta eraginpeko sektore-esparruen artean koordinazioa eta eskumen-errespetua izateko pentsatuta dago. Inplikaturako alderdi guztien arteko eskumen-oreka hori lortzea beti gauza erraza izan ez bada ere, administrazioen ohiko jarduna da beren laguntza-lanaren barruan eta Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeak bere eskumena egikaritu du elkar ulertzeko eta adostasuna lortzeko organo bideratzaile gisa duen bokazioari jarraikiz.

II. LURRALDE PLAN PARTZIALAK ETA EREMU FUNTZIONALEN MUGAKETA

LAGen ekarpen nagusietako bat Eremu Funtzionalen mugaketa da, lurralde orekatuago bat lortzeko ereduaren proposamen gisa, zeinean hiri ertainek protagonismo berezia izango duten. Horrenbestez, Lurralde Plan Partzial bat idatziko da Eremu Funtzional bakoitzean. 1997an LAGak onartu zirenetik igaro diren hogeitau urteotan aurreikusitako hamabost LPPak onartu dira ia, haietako hiru 2016an onartutakoak (Gernika-Markinako, Mungiako eta Donostialdeko Eremu Funtzionalak dagozkienak), eta Tolosaldeko LPPa soilik geratzen da onartzeke.

Bere garaian, Eremu Funtzionalen mugaketa administrazioen adostasun-jardun bat izan zen, Lurralde Historikoak gainditzeko zituzten esparruak ezartzen baitzituzten. LPPen idazkuntza-prozesuak udalen kontzertazio- eta elkarlan-jarduna izan du azpitik, eta LPParen figura indartu egin du, figura horren bidez udalerrien hirigintzatik hurbil dagoen lurralde bat ezartzeko.

Dena den, parte-hartze prozesuak bi zalantza utzi ditu agerian, dokumentu honetan erantzun beharreko bi zalantza. Alde batetik, Gernika-Markinako Eremu Funtzionalak elkarrekin erlazionatzeko arazoak dituzten bi lurralde biltzen ditu, eta bestalde, Araba Erdialdeko Eremu Funtzionala lurralde oso zabala da, azpieskualde oso landatiarrak biltzen dituena, tratamendu egokia behar duten azpieskualdeak izanik.

III. EUSKADIKO HIRIEN ETA LANDA-EREMUEN SISTEMA

Esparru horretako LAGen ereduak euskal hiriburuen gunen anitzeko sistema, Eremu Funtzionalak buruen sarea, landagunerako estrategiak eta gunen mugakideekiko eta barne-enklabeekiko erlazioak ditu oinarritzat.

Hiria hiriburuen gunen anitzeko sistemaren formarekin berregituratzeak (ondorengo nazioarteko diziplina-azterlanetan hirien sistema polizentrikoa izenarekin ezagutua) diziplina-ekarpen handia gehitu du. Bestalde, buru eta azpiburuen sarea EAEko hiri-sistemaren funtsezko elementua da.

Euskal hiriburuak indartzea haien hiri-profilak sendotuz eta sistema polizentriko bat artikulatuz prozesuen buru izateko indar nahikoarekin, edo hiri ertainen sare bat sendotzea, lurralde osoa hiri-oinarri eta zerbitzu-oinarri egoki batekin hornitzeko gai izango dena, horiexek dira Gidalerroek oraindik ere erabat indarrean dituzten helburuak.

Hiru hiriburuen Eremu Funtzionalak gaur egun beren Lurralde Plan Partziala badute ere, 2016ko uztailaren Donostialdea-Bidasoa Behereko LPPa onartzearekin batera, zaila gertatzen da zehaztea hiru hiriburuak osagarritasuna oinarritzat hartuta hiriburuen sistema bat bezala jokatu duten ala ez, azken batean, hiriburuen gunen anitzeko benetako euskal sistema bati buruz hitz egitea, baina, dena dela, indarrekoetat eta baliagarritzat jotzen da sistema hori sustatzeko planteamendua.

Eremu Funtzionalak buruen sareari dagokionez, parte-hartze prozesuan ikusi ahal izan denez, LAGen ereduak hiriburuen euskal gunen anitzeko sistema hartu du, eta haiei eman die protagonismo handiagoa Eremu Funtzionalak buruetako gunetako hiri ertainei eta Eremu Funtzionalak herriei baino. Era berean, egiaztatu da Lurralde Plan Partzialek beren Eremu Funtzionalak hartu dituztela aztergai eta bazter utzi dela Eremu Funtzional mugakideekin eta haiei dagozkien Lurralde Plan Partzialekin duten erlazioa. Gai horiek aztertu beharrekoak dira LAGen eta indarreko LPPen berrikuspenean, hasieratik aurreikusitako lurralde saretu hori lortzeko.

LAGen ereduak landa-eremuak balioen jartzea sustatzen du, betiere haien idiosinkrasia atxikita eta baldintza egokiak sortuta enplegua sortu eta enplegu hori garatzeko. Landa-garapen integraleko politika baten aldeko apustua, jada EAEko Landa Garapeneko Planaren bidez sendotua, baita EAE osotasun gisa hartzen duen lurraldearen antolamendurako eskema orekatu baten bidez ere, osotasun hori landa-eremu zein hiri-eremuak osatzen dutelarik, premia eta potentzialtasun partikular batzuekin. Hori horrela izanik, eta LPPetan irizpide hori kontuan izanda, parte-hartze prozesuan egindako oharrek LAGen izaera nagusiki hiritarra iradokitzen dute. Horregatik, LAGen berrikuspenean lan-ingurunearen esparrua esplizitatu nahi da lurralde-ereduari buruzko kapitulu espezifiko batekin.

LAGen ereduari aurreikusitako Autonomia Erkidegoaren gune mugakideekiko eta barne-enklabeekiko erlazioen gaia, zehazki mugaz haraindiko eremuan, Irun eta Donostia eta Nafarroaren, Logroño eta Arabako Errioxaren eta Arabako Erdialdeko Eremu Funtzionalaren, Bilbo Metropolitarraren eta Kantabriaren eragin-eremuetan, oraindik ere aztertu beharreko gaia da LAGen berrikusitako ereduari. Mugaz haraindiko eremuan Euroeskualdearen figura juridikoa dugu orain, oso baliagarria Akitaniaren lurralde-antolamenduan lankidetzaz ezartzeari begira, Iparraldearekin bereziki, baita Nafarroarekin ere, Euroeskualdearen kide denez. Lankidetzaz ezartzeko mugaz haraindiko eremuarekin eta Nafarroarekin zein Errioxa, Burgos eta Kantabriarekin, dagozkion hitzarmenak eta lurralde-antolamendurako eta hirigintza-plangintzako tresnak landu eta adostu beharko dira.

IV. INGURUNE FISIKOA LURZORU URBANIZAEZINAREN KUDEAKETA. ONARTUTAKO LURRALDE-PLANGINTZA SEKTORIALA

Ingurune fisikoa bere antolamendu-kategoriekin antolatzeak eta ingurune fisikoaren antolamendu-matrizeak irizpide homogeen batzuk erabiltzea ekarri du lurzoru urbanizaezinaren kategorizaziorako eta udal-plangintzaren eskutik egindako lotutako erabilaren erregimenerako, guztiak ere oso argigarriak eta erabilgarritasun handikoak izan direlarik. Nekazaritza eta abeltzaintzako ustategiari lotu gabeko familia bakarreko etxebizitzaren debekuaren zehaztapen espezifikoak adierazi behar da hirigintza-legeriara eramandako zehaztapen gisa.

Hasierako puntu horrekin, zenbait alderdi puntual hobetu eta lotura-mailari buruzko gogoeta egin behar da, eta parte-hartze prozesuaren arabera ikus daitekeenez, Gidalerroen arau-maila gehitzeko eskaera bat dago horri dagokionez, garapen-eskaletan edo hirigintza-plangintzan xehatzea errespetatuta.

LAGak aplikatzearekin batera, ia osorik garatu dira ingurune fisikoaren esparruan, Naturgune Babestuen sistema, gaur egun esparru eta kategoria ugari bilduta (Parke Naturalak, Biotopo Babestuak, Zuhaitz Bereziak, Natura 2000 Sarea, KBE edo HBBE); legeria zabala garatu da natura eta ingurumena babesteko alorrean; mota askotako jardun jakinak abiarazi dira, hala nola basoko espezieak berreskuratzea, baso-programak eta ingurumen-kudeaketako programak, besteak beste.

Dena den, bere ingurumen-balioarengatik lurraldearen babesa eguneratu eta egokitu egin behar da LAGetan, eta hori guztia "lurraldeko azpiegitura berdea" kontzeptuaren barruan bilduko da.

Aipatzekoa da, halaber, Ingurune Fisikoaren arloko Gidalerroek funtsezko garapena izan dutela onartutako lau LPSein: Ibai eta Errekena, Hezeguneena, Kostaldearena eta Nekazaritza eta Basogintzarena. Arlo horretan egindako ekarpena argia izan da, baina, dela dela, zenbait gainjartze edo kontraesan ere ikusi dira LPPein, berrikuspen honetan aztertu beharrekoak.

Indarreko LAGek ez dituzte biltzen ekosistemek zenbait arrisku direla-eta (hala nola uholde-arriskua edo lehortze-arriskua) edo klima-aldaketa dela-eta lurraldearen egokitzapen-ahalmenerako edo erresilentziarako, eta puntu hori berrikuspenean aztertuko da.

V. IBAI ETA ERREKEN LPS ETA UHOLDEEN GAIA

Gidalerroen garapen gisa, 1998. eta 1999. urteetan Kantauri Isurialdeko eta Mediterraneo Isurialdeko Ibai eta Errekak antolatzeke LPSak onartu ziren, hurrenez hurren. Ondoren, 2013. urtean, bi dokumentuek aldaketak izan zituzten, uholdeekin lotutako gaia araudi berrietara egokituta. Aipatzekoa da Ibai eta Erreken Ertzak antolatzeke LPSa lurraldea antolatzeke eta hirigintzako administrazioen eta administrazio sektorialaren arteko kontzertazio-jarduna izan dela, ur-ertz horiei tratamendu eskuzabala emateko eta batez ere uholdeen arazoari behar bezala erantzuteko, prebentzio-klabeen betiere.

Era berean, mentalitate-aldaketa eragin du hirigintzak uholdeen gaiari ekin beharreko moduari dagokionez.

VI. ERLAZIO-SISTEMA LURRALDE-EREDURAKO AZPIEGITURAK

LAGen indarreko ereduak hainbat ekintza biltzen ditu hirien euskal sistema Europan integratzeko, Euskadiko hiru hiriburuak elkarrekin konektatzeko, tamaina ertaineko hirien sarea ehuntzeko, Eremu Funtzionalen barneko lurralde-egituraketa hobea lortzeko eta lurralde-arloko oreka eta osagarritasun handiagoa ahalbidetzeko.

Europako fatxada atlantikoko abiadura handiko Europa barneko trenbide-sarea egiteko lanek egoera estrategikoan jartzen dute EAE pertsonen eta salgaien garraiorako.

Errepide-garraioari dagokionez, errepide-sarea gaur egun dagoen plangintzarekin osatuko litzatekeela uste da.

Mugikortasun kolektiboa ere nabarmen hobetu da zerbitzu berriak martxan jartzearekin batera; dena den, konexioak hobetzearen premia jakinarazi da, ez bakarrik hiriburuekin, baita udalerri guztien artean ere.

Bere horretan jarraitzen du Euskal Aireportu Sistema indartzeko aukerak, eta lankidetzak lehiakorra ezartzeko aukerak Bilboko, Gasteizko eta Donostiako aireportuen artean, Bilboko eta Pasaiaiko Estatuaren interes orokorreko portuen artean eta EAEko zenbait porturen artean (hala nola Bermeo, Ondarroa, Getaria eta Hondarribia), baita kudeaketa logistikoa ere gure lurraldeko arlo strategiko jakin batzuetan.

LAGen berrikuspenean, garrantzi bereziko zenbait alderdi gaineratuko zaizkio egungo ereduari, hala nola oinezkoen eta bizikletarien mugikortasuna, eta mugikortasun kolektibo multimodala.

VII. BIZITEGI KUANTIFIKAZIOA

LAGek aplikazio zuzenarekin modu loteslean ezarritako bizitegi-kuantifikazioa funtsezko diziplina-ekarpena izan zen bere garaian, esku hartu zuten administrazio eta agente guztiek aitortutakoa. Faktore horren aplikazioa neurri eraginkorra izan da aplikazio erkideko irizpide bat izateko EAEko hirigintza-plangintzan aurreikusi beharreko bizitegi-ahalmena kalkulatzeko aldera, eta koherentzia eta arrazionaltasuna eman dio plangintzak aurreikusi beharreko bizitegi-lurzoruen dimentsionamenduari. Bizitegi-kuantifikazioko urkila bat zehazteak beren politika propioa zehaztea ahalbidetu die udalei.

Gidalerroen zehaztapenak 2016an egokitu dira lurralde-iraunkortasuneko irizpide berriei aldaketa baten bidez. Bizitegi-kuantifikazioa bilakaera demografikoari, familia-tasaren aldakuntzari edo bigarren bizilekuari jarraikiz kalkulatzeko hasierako irizpideak hutsik dagoen etxebizitza kargatzearekin eta maiorazioa edo harrotzea egokitzearekin osatu da. Aldaketak horri dagokionez jarduteko beste modu bat ere gaineratzen du, bizitegi-ahalmena finkatutako hirian edo garapen berrietan izatearen arabera, irizpide oso zabalak planteatuz birgaitzeko, berroneratzeko edo birdentsifikatzeko jardunekiko, eta izaera murriztailea, aldiz, garapen berrietarako.

Bizitegi-kuantifikazioa kalkulatzeko formulari dagokionez, formula konplexutzat hartzen da, eta hori horrela, egokia da dagozkion neurriak hartzea formula hori ulergarriago bihurtzeko. Parte-hartze fasean eskaera ugari izan dira bizitegi-kuantifikazioko formularen aplikazioak, edozein kasutan ere, ezartzen duen 20 etxebizitzako gutxienekoa kentzeko. Berrikuspenean gutxieneko hori ondoriozko bizitegi-urkilatik kentzea proposatzen da eta, horrenbestez, udalerri bakoitzerako kalkulaturako bizitegi-hazkundeko gehieneko muga atxikitzen da.

VIII. JARDUERA EKONOMIKOETARAKO LURZORUAREN ANTOLAMENDUA. MERKATARITZA EKIPIAMENDUAK

2004an onartutako Jarduera Ekonomikoetarako eta Merkataritza Ekipamenduetarako Lurzoru Publikoa Sortzeko LPSaren helburua tresna bat eratzea da, erreferentzia gisa baliagarri izango den tresna esku-hartze sektorialerako zein hirigintza esku-hartzerako izaera estrategikoko eta interes orokorreko jarduera ekonomikoen sustapen publikoko eragiketetan. Era berean, jarraibideak ematen dira merkataritza-azalera handiak ezartzeko.

Lehen puntuari dagokionez, Plana erreferentzia izan da lurzoru industrialia sustatzen duten administrazioentzat zein udalerrientzat lurzoru industrialia kalifikatzeko garaian. Bigarrenari dagokionez, aipatzekoa da berriki Auzitegi Gorenak deuseztatu izana Planak gure herri eta hiritako aldirian kokatutako azalera handiei ezartzen zizkien mugak.

LPSa edukitzeak emandako laguntza kontuan izanik, une honetan beharrezkoa da berriz ere gogoeta egitea jarduera ekonomikoetarako lurzoruari buruz egungo lurzoru industrialen berritzearen eta birdentsifikazioaren ikuspegitik, eta beharrezkoa da, halaber, LPSa berrikustea merkataritza-ekipamenduei dagokienez, hiri-merkataritza leheneste aldera, gure herriguneetako hiri-bizitza babesteko modu gisa.

IX. LURRALDE PLAN SEKTORIALAK

LAGetan aurreikusitako 20 LPSetatik 9 onartu dira. Onartutako LPSak honako hauek dira: ibai eta erreken ertzen antolamendua, trenbide-sare berria, energia eolikoa, hezeguneak, jarduera ekonomikoetarako eta merkataritza-ekipamenduetarako lurzoru publikoa sortzea, itsasertza babestu eta antolatzea, nekazaritza eta basogintza eta Euskal Autonomia Erkidegoko errepideen plan orokorra. Bestalde, lurralde historikoaren eremurako beste LPS batzuk ere onartu dira: Gipuzkoako bizikleta-bideen LPSa eta hiri-hondakinen LPSa, hori ere Gipuzkoakoa, eta Bizkaiko errepideen LPSa.

Idatzi gabeko LPSen artean, azpimarratzekoak dira Harrobi Zonetarako LPSa, gizartearen eskari gisa, Baliabide Turistikoen LPSa eta Etxebizitzaren LPSa, beren legeekin adierazita.

LPPEkin bezalaxe, baita onartutako LPSen kasuan ere, haien funtzionamenduen ebaluazio bat egin nahi da, eta baterako ondorio batzuk ateratzea lurraldea antolatzeke tresna horren sistematika eta eraginkortasuna hobetzea ahalbidetuko dutenak.

X. BESTE HOBEKUNTZA-ELEMENTU BATZUK

Berrikuspen honetarako adierazitako zereginenez aparte, gertatu diren beste mugaketa batzuk ere aipa daitezke; mugaketa horietako batzuk 97ko Gidalerroei egotzi ahal zaizkie eta beste batzuk idatzitako lurralde-plangintzarekin gertatutako garapen-prozesuei, haien artean honako hauek daudelarik:

1. Lurralde Plangintza Partziala edo Sektoriala ugaltzeak eragin du zenbait kasutan bi figuren arteko behar bezalako koordinaziorik ez izatea. Kritika bat piztu da LPSen idazkuntzan bizkorrago eta LPPen idazkuntzan mantsoago egin delako aurrera, eta hori horrela, beranduegi lortu da Eremu Funtzionalen antolakuntzari buruzko ikuspegi integratu bat izatea.
2. Bestalde, idatzi beharreko Lurralde Plangintza Sektoriala definitzen zuten LAGek. Idatzitako Lurralde Plangintza gorabehera, izan dira idatzi ez diren LPSak.
3. Ingurune Fisikoaren Antolamenduari dagokionez, nabarmentzeko moduan lan egin da Naturgune guztien babes- eta antolamendu-politika izan daitekeen orotan, baina Ingurune Fisikoak, dena dela, lurralde-kudeaketa behar du egungo landa-munduari erantzuna emateko. Hori da Berrikuspenari dagokion funtsezko zereginetako bat.
4. LAGek Antolamendu Katetoria batzuk ezarri eta homogeneizazio bat eragin badute ere, LPP eta LPSak ugaltzearekin batera aztertu beharreko sakabanaketa terminologiko bat ere gertatu da.
5. Aipatzekoa da Lurraldearen Antolamenduak lan zaila duela beti esku artean Lurralde Plangintzaren bidez ezarritako Lurralde Ereduaren gaineko politika sektorialak koordinatu behar dituenen. Politika sektorialak beren legeria propioan sendotu izanak zaildu egin du koordinazio hori eta prozesuak luzatu izana eragin du. Hori dela-eta, kontu hau bideratzeko dago, eta etengabe hobetu beharrezkotzat jo behar da. LAGen Berrikuspenak gai hori garatu behar du lurralde-gobernantza egokiaren inguruan.
6. Azkenik, gobernantzari gagozkiola, honako lau esparruei buruzkoa da balantzea: ebaluazioa, lurralde-antolamendurako tresnak, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordea eta Lurralde Politikarako Batzordea eta Parte-hartzea.
 - a) Lurralde-antolamendurako tresnen (LAG, LPP, LPS) eraginkortasunaren ebaluazioari dagokionez, argi geratu da tresna horiek ebaluazio-sistema batzuk izatea, aurreikusitako neurrien eraginkortasunaren jarraipen egokia egitea ahalbidetuko dutenak eta, kasuan kasu, etengabeko hobekuntzaren bidetik neurri egokiak hartzearen jarraipena. Ebaluazio-sistema horiek ereduaren

berrikuspenean definitu beharko dira eta hainbat adierazle ere izango dituzte, ebaluazio-lan horretarako lagungarriak izango direnak.

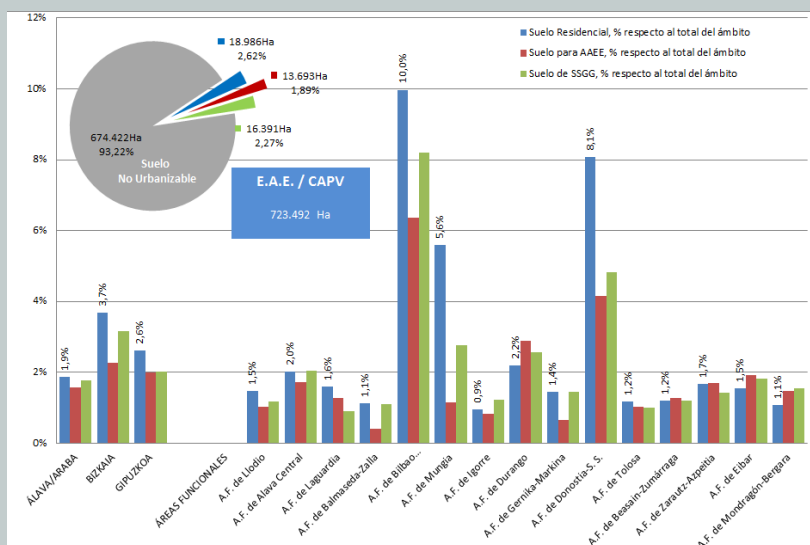
- b) Lurralde-antolamendurako tresnei (LAG, LPP eta LPS) dagokienez, zenbait hobekuntza-esparru daudela egiaztatu da: izaera lotesleko eta aholku-izaerako zehaztapenen arteko bereizketa garbia; lehentasun-gatazka posibleak LPPen, LPSen eta hirigintza-plangintzaren artean; dokumentu-simplifikazioa; LPPen eta LPSen egituraren homegeneizazioa; terminologia finkatzea eta haren erabilera erkidea; baita ebaluazio- eta jarraipen-sistema homogeneoak barnean hartzea ere.
- c) Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordea funtsezko organoa izan da lurraldearen antolamendua garatzeko eta sendotzeko, baita bere aplikazioan ere hirigintza-plangintzan. Dena den, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordearen eginkizun horrek izapidetzearen inguruko egitekoa izan du ardatz, eta oraingo egitekoa deliberamendua eta baterako lana sustatzea da, dagozkion ponentzia teknikoak ezartzearen bidez, adibidez, LAGen egungo berrikuspeneren-prozesurako sortutakoa, kasu.
- d) Lurralde Politikarako Aholku Batzordeak ere eginkizun gehienbat burokratikoa izan du, hau da, legearen arabera aurreikusitako izapidetze-kasuetan esku hartzea. Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordearen kasuan bezala, Kontseiluaren kontsulta-eginkizuna sustatuko da.

1.4. TESTUINGURU SOZIOEKONOMIKOA ETA LURRALDE-ARLOKOA

EAEn azkenaldiko historiak erakusten digu hainbat etapa jorratu direla, eta etapa horien azterketak ahalbidetzen digu gaur egungo unea ulertzea.

LAGen Berrikuspeneren Lurralde Ereduak oinarritzat duen ikuspegi sozio-ekonomikoa eta lurralde-arlokoa honako hau da:

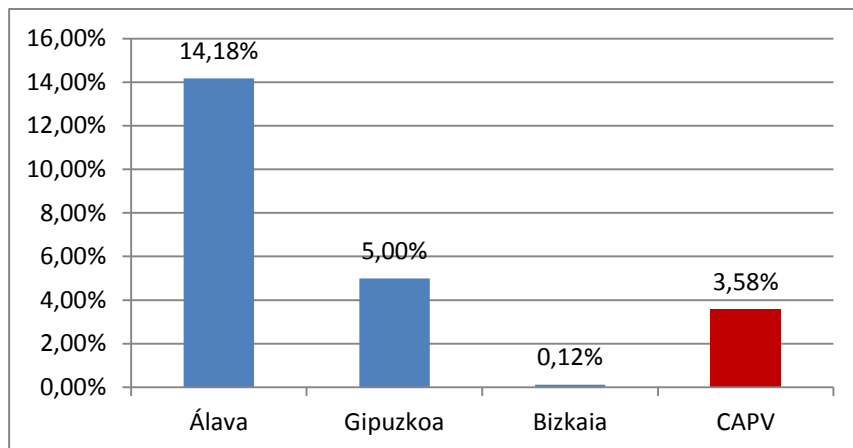
- Demografikoki biztanleriaren erregresio bat aurreikusten da, biztanleria horren zahartze esanguratsuekin, mendekotasun-tasa % 67,7raino iritsiko baita 16 urtetik gorako eta 65 urtetik beherako biztanleen artean.
- Ekonomiari gagozkiola, industriaren tertziarizazioak eta energia berriztagarrien tasa areagotzeko premiak I+Gan inbertsio handiagoa egitea eragingo du.
- Lurraldeari gagozkiola, orografia irregularreko eta biztanleriaren kokatze trinkoa duen lurraldea da EAE, batez ere Kantauriko isurialdea, eta kudeaketa iraunkorra eskatzen du horrek.

I. DEMOGRAFIA: BILAKAERA ETA PROIEKZIOAK

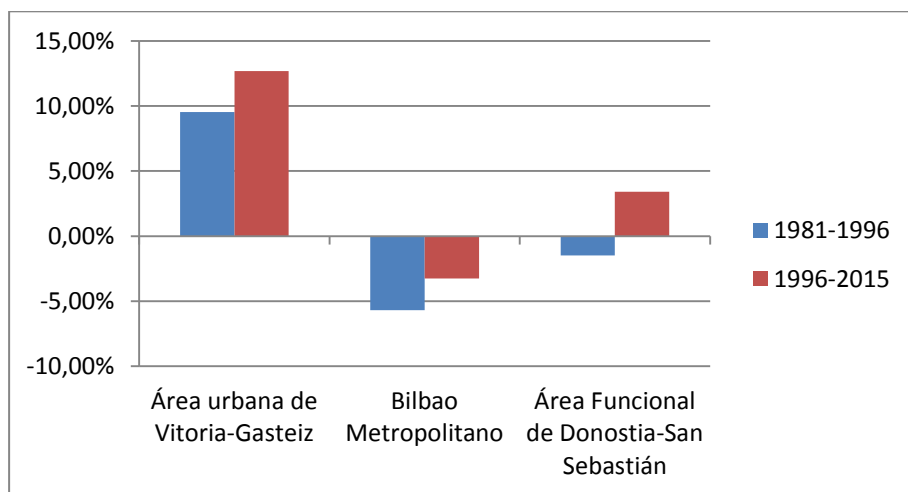
a) EAE eta metropoli-eremuak

Zenbait hamarkadatan biztanleria modu jarraituan galdu ondoren, biztanleak irabazi ditu EAEk azken 20 urteetan, eta gaur egun geldialdian dago, 2.173.000 biztanle pasatxorekin. Guztizko zifrez haratago, biztanleria horren banaketa ez da modu homogeneoan egin. Bizkaiak biztanleriaren % 0,12 eskas irabazi du azken 19 urteetan, eta Gipuzkoak, aldiz, % 5 irabazi du (EAEn batezbestekoa baino zertxobait gehiago) eta Arabak, bestalde, biztanleriaren % 14,18 irabazi du 19 urtean. Horrela, esan daiteke Bizkaiak galdu egin duela EAE osorik hartuta Arabak irabazi duen biztanleria-pisua orokorki.

EAEn eta lurralde historikoei buruzko biztanleria-aldakuntza 1996-2015 (egileak egina Eustat oinarritzat hartuz)

Hiru hiriburuen metropoli-eremuek burututako bilakaerak neurri handi batean islatzen ditu dinamika global horiek. Gune horiek EAEn biztanleria osoaren % 72 biltzen dute. Beren pisu demografikoak eta garatzen dituzten eginkizunen izaerak hiri-sistemaren elementu erabakigarri bihurtzen ditu: zerbitzu aurreratuen zentroak dira, garraio-sistemen kanpo-konexioko eta zentraltasuneko nodoak dagozkien eremuetan, eta enpleguaren, berrikuntza-zentroetan eta enpresa-jardueren gehiengoa metatzen dute, enpleguen % 72arekin eta EAEko etxebizitza guztien % 71ekin.

Hiru hiriburuen eremuei buruzko biztanleria-aldakuntza, 1981-1996 eta 1996-2015 aldiak (egileak egina EUSTATen oinarrituta)

b) Eremu Funtzionalak

Azken urteetako biztanleria-bilakaera desberdina bat dator lurralde bakoitzerako kokagune-eredu desberdin batekin.

I. Eremu Funtzionalak Gipuzkoan

Gipuzkoaren lurralde-antolamendua orekatua dela esan daiteke. Herrigune ia guztiek Eremu Funtzionaleko gune nagusiren bat dute beren inguruan, eta oinarri gisa baliatzen dute. Eredu horrek erakutsi du gai dela biztanle-hazkunde jarraituari eusteko azken urteetan.

Dena dela, eta LAGek aurreikusitakoari jarraikiz, garrantzitsua da etorkizunari begira kostaldeko guneen hazkundera barrualdeko eremuen beherakadaren bizkar ez gertatzea eta fenomeno hori saihestea. Biztanleria barrualdetik kostaldera erakartzeko fenomeno hori nabarmenago ikus daiteke 1996ra arte, aldi horretan Debabarrenak eta Debagoienak zein Goierrik eta Tolosaldeak biztanleria galdu baitzuten. Aldi horretatik hona, Debabarreneko eta Debagoieneko Eremu Funtzionalek soilik galdu dute biztanleria Gipuzkoan.

Gipuzkoan gertatu den beste fenomeno esanguratsu bat Donostialdeak azken 20 urteetan izandako biztanle-hazkundera da, lurralde historikoa gainditzen duen zerbait da fenomeno hori eta beste testuinguru batean kokatu behar da, hots, hiriburuen euskal sistema polinuklearraren sendotzea eta horren ondoriozko azpiegitura eta ekipamenduen hobekuntzek eragindako eremuaren erakartze-ahalmena. Gune beraren inguruan, elkarrekintzak ikus daitezke Frantziako hegoaldeko eta Nafarroako iparraldeko lurraldeekin.

II. Eremu Funtzionalak Bizkaian

Indarreko LAGek Bizkaian lurraldearen lehenengo industrializaziotik Bilbok izan duen "erakartze" efektuaren arabera interpretatzen dute lurralde-errealitatea, eta bigarrenik, hiri-garapena Bizkaian batez ere irisgarritasun handieneko ardatzetan finkatu delako. Hori horrela, Bilbo Metropolitarrak EAEko biztanleriaren ia % 40 biltzen du oraindik ere, azken urteetako galera garabehera.

Oro har, Bilbo Metropolitarrak biztanleria galdu izanak nolabaiteko lurralde-berroreka ekarri du, beste eremu batzuek lehenengoaren biztanleria hartu baitute. Horrela, Arratia-Nerbioik, Durangaldeak, Enkarterriak eta bereziki Mungiak hazkunde nabarmena izan dute biztanleriari dagokionez. Dirudienez, dinamika horrek Eremu Funtzional bakarrean ez du izan eragina, hau da, Gernika-Markinako Eremu Funtzionallean, non biztanleriak beherakada izaten jarraitzen duen, aurreko hamarkadetan baino modu apalagoan bada ere.

III. Eremu Funtzionalak Araban

Gainera, lurraldeak bere mendekotasun funtzionalen egituran dituen beste ahulezia batzuk aurkezten dituzte LAGek; alde batetik, Arabako Errioxan Eremu Funtzionalaren kasu bakarra aurkezten du zeinean haren nukleo polarizatzailea (Logroño) Eremu Funtzional horretatik eta EAetik kanpo dagoen; eta, bestalde, ertzeko zenbait udalerrik Euskal Autonomia Erkidegotik kanpoko hiriguneekiko lotura nabarmena erakusten dute (Miranda Ebro Lantaronen, Erriberabeitiaren, Armiñonen, Berantevillaren eta Zanbranaren kasuan). Gainera, Trebiñuko Konderriko enklabeak gune horren plangintza eta kudeaketa zailtzen du. EAEren barruko klabeak, Eremu Funtzional oso bat erakartzen du Arabatik kanpoko eremu metropolitarrak, horixe gertatzen baita Laudioko Eremu Funtzionalaren kasuan Bilbo Metropolitarrarekin.

Errealitate horren aurrean, LAGek iradokitzen dute konponbidea izan daitekeela jarduerak gehiago zabaltzea lurraldearen gainerako zatirantz, berrorekatzeko ahalmen handiagoa duten nukleoak indartuz, hala nola Iruña oka, Zuia, Zigoitia, Legutio, Arrazua-Ubarrandia, Agurain eta Asparrena.

Eskualdeen arabera, Arabak ditu biztanleriari dagokionez hazkundera izan duten gehienak, oro har zein termino erlatibotan, Arabako Mendialdearen salbuespen bakarrarekin, hori izan baita azken urteetan biztanleria gehitu ez duen eskualde bakarra. Beste eskualdeek hazkunde

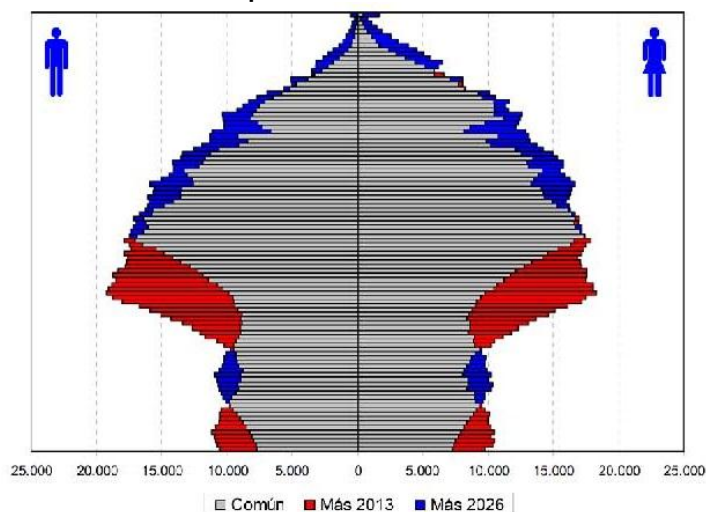
esanguratsuak izan dituzte: kantauriarrek Bilbo Metropolitarraren eragin-eremuari lotuta, eta eremu horietaz gain, Arabako Errioxa, Lautada, Arabako Haranak eta Gorbeialdea.

c) Proiekzioak

Epe luzera aurreikusitako dinamika geografikoak erakusten digu eskola-adineko biztanleriaren beheranzko joera, potentzialki aktiboa den biztanleriaren murrizketa eta zahartze bizkorra eta adineko biztanleriaren gorakada handia; adineko jende horren artean gainzahartzea areagotu egingo da, eta horrek eragin nabarmena izango du jardueraren eta osasun-arloko eta gizarte-zerbitzuen arloko bilakaeraren gain.

Aurreikusi daitekeenez, biztanleria murriztu egingo da hiru lurraldeetan, intentsitate desberdinarekin bada ere: Arabak 6.000 biztanle galduko lituzke, Gipuzkoak, bere aldetik 31.000, aurreikusitako jaitsieraren arabera, eta Bizkaiak, aldiz, 65.000. Arabak, halaber, gutxiago zahartutako biztanleria izango luke, 65 urtetik gorako % 25,3arekin, eta haurren eta gazteen biztanleriaren pisu erlatiboa atxikiko lukeen lurralde bakarra (% 15) izango litzateke, eta egitura zahartuena, aldiz, orain geratzen den bezala, Bizkaiari egokituko litzaioke (adinekoen % 27,1).

EAEko biztanleriaren piramidea

Iturria: Eustat. Adierazle demografikoak. Biztanleen udal-estatistika eta Proiekzio demografikoak 2016 Oharra: eremu grisa gehi gorria 2013ko piramidea da, eta grisa gehi urdina, aldiz, 2026ko piramidea. Horrenbestez, eremu gorriak 2013arekiko 2016ko efektiboen defizita adierazten du eta urdinak superabita.

EA Eren mendekotasun-tasa (zatidura gisa kalkulatu ehunekotan adierazia, 16 urtetik beherako edo 64tik gorako biztanleriaren -potentzialki inaktiboak- eta 16-66 urteko biztanleriaren artean) egungo % 53,5etik gehituko da 2026. urtean % 67,7ko tasara iritsi arte, hau da, pertsona ez-aktibo bakoitzeko lan-adinean dauden 1,9 pertsona izatetik ez-aktibo bakoitzeko 1,5 pertsona potentzialki aktibo izatera igarotzea.

Berrikuspenaren Esparrua

	0-15		16-64		≥65		Mendekotasun-maila
	miles	%	miles	%	miles	%	(P0-15+P65+)/P16-64 (%)
2013	319,1	14,6	1.419,7	65,2	440,1	20,2	53,5
2020	316,1	14,9	1.313,3	61,8	494,5	23,3	61,7
2026	286,9	13,8	1.239,0	59,6	551,4	26,5	67,7

Iturria: Eustat. Biztanleen estatistika 2013 eta proiektzio demografikoa 2020-2026.

II. EKONOMIA

Euskal ekonomiaren historiaren ezaugarrietako bat oinarri industrial sendoa izan da; sektore hori balio erantsi gordinaren (BEG) % 24,5 izan da 2015ean, mendekotasun energetiko handia dela-eta, % 94 ingurukoa, eta kanporako zabaltze maila-handia dela-eta, bere tamaina txikiak mugatuta: 2015ean guztizko esportazioak BPGaren % 65era iritsi ziren eta inportazioak % 68ra.

90eko hamarkadaren hasieran, EAE aitzindaria izan zen kluster-politikak hedatzen lehiakortasun ekonomikoa indartzeko tresna gisa enpresen eta beste eragile sozioekonomikoen (jerketa-zentroak, unibertsitateak, gobernu-agentziak-, eta abar) arteko lankidetzak sustatzearen bidez jarduera-sektore baten barruan.

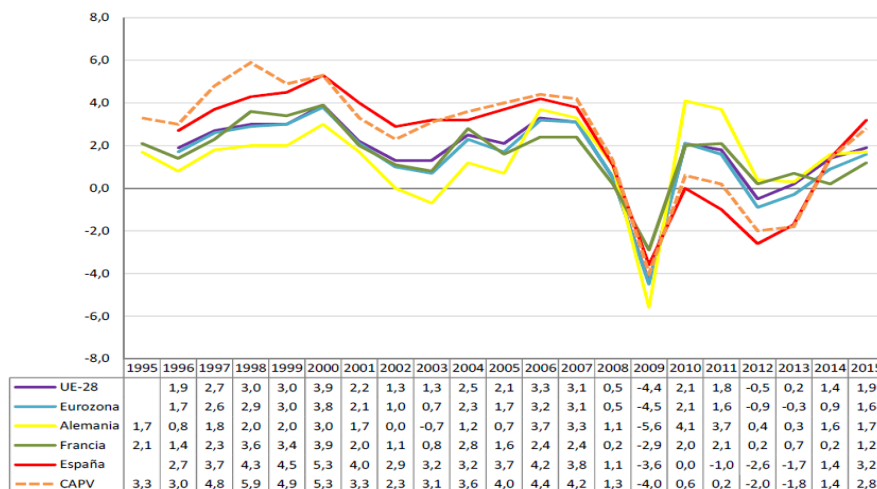
Gaur egun, dauden ahalmen zientifiko-teknologiko eta enpresa-ahalmenetatik abiatuta, RIS3 Euskadi espezializazio adimendunaren estrategian lehentasunezko gisa identifikatutako hiru esparru handi ditu bere ahaleginen helburutzat EAEk: fabrikazioa aurreratua, energia eta biozientziak-osasuna binomioa.

1995-2007 aldian, 1997ko LAGen indarraldiaren lehenengo hamarkada biltzen duen aldian, euskal ekonomia % 4ko batez besteko erritmo handian hazi zen eta, aldi berean, lanaldi osoko 290.000 lanpostu baliokide sortu ziren Eustaten inkesta ekonomikoen arabera, urteko % 3ko batez besteko erritmoan, eta horri esker, langabezia-tasa murriztu ahal izan zen, % 20tik gorako mailetatik langabezia estrukturalaren erregistroetaraino murriztu ere.

Euskal industria-sektoreak mende berriko lehenengo urteetan izan duen hazkundea apala izan da, aurreko 1995-2000 aldian ez bezala, aldi horretan BPG globalaren gaintetik hazi baitzen, eta eraikuntzak izan duen gorakada jarraituari esker luzatu da hazkunde-diferentziala Europarekiko.

Euskal ekonomiak, 2008an bere hazkundea % 1,3raino moteldu ondoren 2008an krisialdiaren lehenengo efektuekin batera, % 7,4an uzkuritu zen termino errealetan 2008tik 2013ra bitartean. Sektoreen arabera, BEG industrialak % 17an murriztu zen eta eraikuntzarena % 30ean baino gehiagoan, eta zerbitzuen sektoreak, aldiz, bere ekarpen-mailari eutsi zion aldi horretan. Bosturteko horretan jarduera hondoratu izanak langabezia-tasa igo zuen biztanleria aktiboaren % 15eraino (% 15,9 Araban, % 16,1 Bizkaian eta % 12,5 Gipuzkoan), EBk izan zuen batezbesteko % 11ren oso gaintetik, baina oraindik ere Estatuan izandako % 26tik oso urrun. Inbertsioa 90eko hamarkadaren erdialdeko mailaraino jaitsi zen, BPGaren % 22arekin.

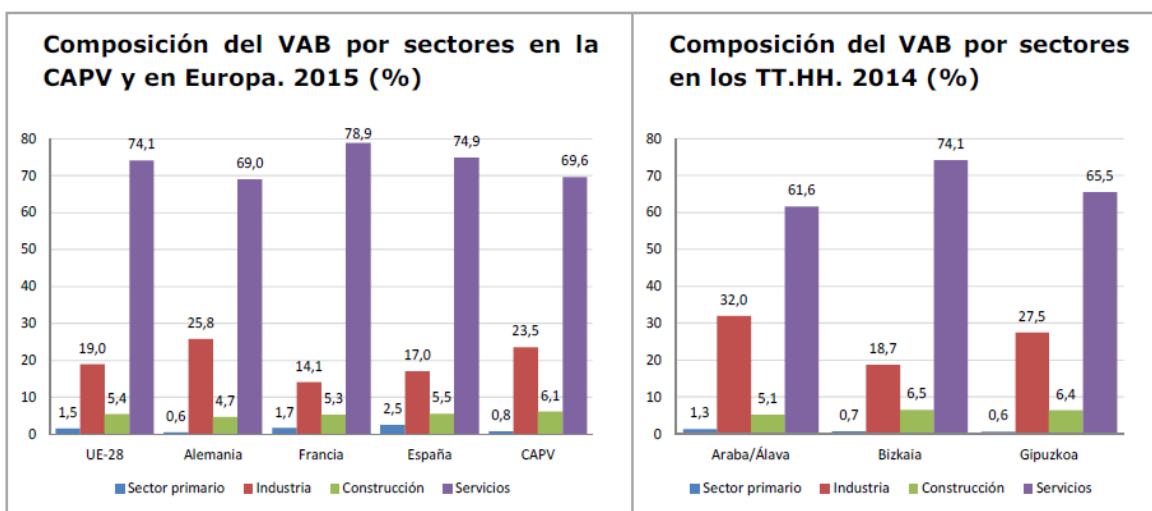
Evolución comparada del PIB 1995-2015. Índice de volumen encadenado. Tasas de variación interanual (%)

Fuente: Eurostat y Eustat.

Suspertze-prozesua 2014an hasi zen EAEn, EBn izandako batez besteko erritmo berean (% 14), eta bizkortu egin zen 2015ean % 2,8ko hazkundera iristeraino. Industria eta zerbitzuak dira suspertzearen oinarri diren sektoreak. Bestalde, badirudi eraikuntzak gelditu egiten duela bere jardueraren gainbehera 2015ean. Aldi berean, enpleguak suspertze-sintomak erakutsiko ditu, 2014an pairatzen zuen suntsitzeari amaiera jarri eta 2015ean % 1,7 hazi ondoren.

EAEk industriaren pisu handia jarraitzen du ezaugarritzat izaten, eta Estatuko eta EB-28ko zein euroguneko batezbestekoaren gainetik dago. Zehazki, euskal BEG industrialia guztizkoaren % 23,5 da, EBko % 19aren eta Espainiako % 17arekin alderatuta, sektoreak Alemanian duen pisuaren azpitik badago ere (% 25,8).

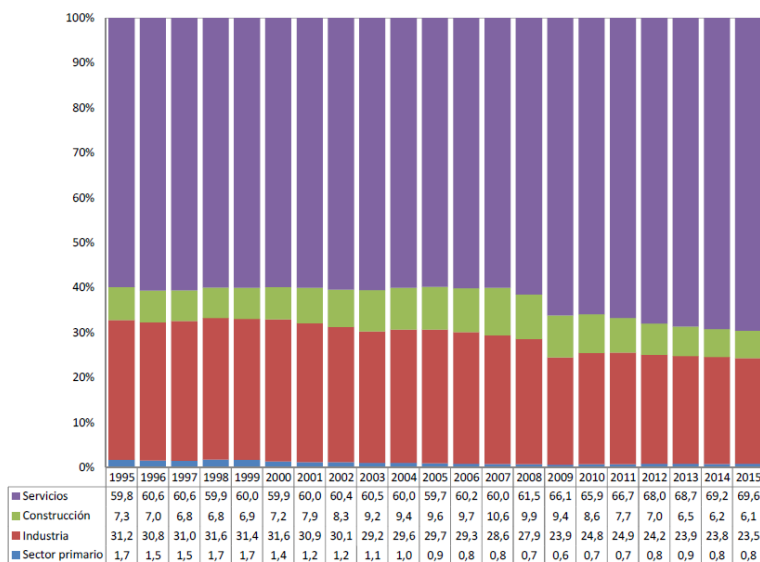
Fuente: Eurostat y Eustat.

Sektore-jardunbidearen bilakaera horren ondorioz, 2015ean zerbitzuak enpleguan, industrian, eraikuntzan eta lehen sektorean kontzentratzen dira (% 71,8, % 20,5, % 6,2 eta % 1,4 hurrenez hurren).

Aurkeztutako produkzio- eta enplegu-zifrek erakusten duten euskal ekonomiaren desindustrializazioa edo tertziarizazioa gertatzen ari den aldaketa estrukturalaren barruan kokatu behar da, industriaren eta zerbitzuen integrazio gero eta handiagoarekin, haien mugak ekonomia industrialean desegiten direlarik.

Zerbitzuek zeregin gero eta garrantzitsuagoa dute input gisa ondasunen produkzioan eta handitu egin da industriaren "zerbitzizazioa" deitu zaion fenomeno, hau da, enpresek beren produktuari balioa gehitzen dioten prozesua, produktuari berari lotutako zerbitzuak gaineratzearen bidez. Negozio-eredua aldatu beharra eskatzen du horrek, eredu berriak fabrikatzaile-bezero kolaborazio handiagoa beharko baitu, eta zerbitzu aurreratueta espezializatutako enpresak izatea (ingeniaritzak, aholkularitzak, IKTak...), manufaktura-industriari laguntza eskatuko diotenak beren produktua bereizteko, arrakastaz lehiatze aldera.

Evolución de la composición sectorial del VAB de la CAPV 1995-2015 (%)

Fuente: Eustat. Cuentas económicas.

Euskal ekonomiaren tertziarizazio-prozesua askoz ere indartsuagoa izan da Bizkaian eta Gipuzkoan, iraganean pisu industrial handiagoa izan duten lurraldeetan, eta Arabak, aldiz, industriaren hazkundearen zatirik handiena hartu du bere barruan, Gasteiz inguruan eta Arabako Lautadan A-1 errepidearen ardatzaren luzeka erabilgarri dauden lurzoru-erreserbei esker.

III. LURRALDE IKUSPEGIA

Hiri nagusien, industriaguneen eta landaguneen inguruan antolatutako gunek batetik abiatuta, non ondo definitu eta hierarkizatutako, eta haien egitura ekonomikoetara oso lotutako funtzioak gauzatzen ziren, EAEk bilakaera izan du hiri eskualde bihurtzeraino, bertan zentroen mugak, funtzioak eta jarduerak lurralde gero eta zabal eta desberdinaoetan hedatzen direlarik. Beste hiri eskualde batzuen antzeko eskala du, haiek ere tamaina demografiko eta geografiko oso antzekoa baitute eta dentsitate txikiagoak zenbaitetan, hiri-eredu estentsiboagoen ondorio, eta horrenbestez, beren biztanleria-masa kritikoa ez hain modu eraginkorrean aprobetxatzeko gai.

Berrikuspenaren Esparrua

EAEk, 2.173.210 biztanlerekin (1.116.329 emakume eta 1.056881 gizon) (Eustat, 2015. urtea) 7.234,92 km² azalera baten gainean, 300,38 biz/km² dentsitatea du, eta horren arabera, Europar Batasuneko erregio ez-metropolitarrak artean dentsitate handienekoa duen erregioetako bat dugu. Lurralde historikoei gagozkiela, Arabak 105,79 biz/km² dentsitatea du, Bizkaia 515,36 biz/km² eta Gipuzkoa 358,89 biz/km²

Biztanleria							
Araba		Bizkaia		Gipuzkoa		EAE	
Gizona k	Emakumea k	Gizona k	Emakumea k	Gizona k	Emakumea k	Gizonak	Emakumea k
159.145	162.632	549.984	591.458	347.752	362.239	1.056.881	1.116.329
321.777		1.141.442		709.991		2.173.210	

UDALPLAN Eusko Jaurlaritzaren hirigintza-plangintzaren datu-basearen 2016ko datuen arabera, hirigintza-erabileretarako kalifikatutako azalera 490,58 km²-koa da, hau da, guztizko azaleraren % 6,78 eta 4.429,89 biz/km² hiri-biztanleriaren dentsitatea, eta hori horrela, hiri-eremu zentralenei dagokien dentsitate propioa duen lurraldea dugu EAE

Biztanleria-dentsitatea (Biz/Km²)							
Araba		Bizkaia		Gipuzkoa		EAE	
Orokorra	Hirikoa	Orokorra	Hirikoa	Orokorra	Hirikoa	Orokorra	Hirikoa
105,79	2.030,62	515,36	5.669,35	358,89	5.423,75	300,38	4.429,89

Iturria: Eustat eta Udalplan 2015. urtea

Arabaren kasuan, urbanizatutako azalera 158,46 km²-koa da (% 5,21), 2.030,62 Biz/km² hiri-biztanleriako dentsitatearekin, Bizkaian azalera urbanizatuaren 201,34km² dira (% 9,09) 5.669,35 Biz/km² hiri-dentsitatearekin eta Gipuzkoan azalera urbanizatua 130,90km²-koa da (% 6,62) 5.423,75 Biz/km² hiri-dentsitatearekin.

Espazio berean jende-masa kritiko nahikoa biltzeak kohesio-gradu handia bultzatzen du, jada adierazitakoari jarraikiz: trukeak eta komunikazio-harreman berriak pertsonen, erakundeen eta jardueren artean. Halaber, eragina du mugikortasun jasangarriari eta zerbitzuak emateari lotutako hiri-zereginak eraginkortasunez garatzeko orduan, bai garraio publikoaren esparruan, bai fluxu metabolikoei lotutako azpiegiturretan, baita ekipamendu eta oinarritzko zerbitzuetan ere. Hiru euskal hirien hiri-dentsitateak honako hauek dira:

	Azalera, guztira	Biztanleria	Dentsitate Orokorra	Lurzoru kalifikatua	Hiri-dentsitatea
	(Km²)	(Biz)	(Biz./Km²)	(Km²)	(Biz./Km²)
Bilbo	40,59	343.234	8.456,12	19,39	17.700,41
Donostia	61,00	180.291	2.955,59	23,69	7.611,36
Gasteiz	276,34	240.699	871,02	65,49	3.675,18

2

LURRALDE-EREDUA GIDATZEKO OINARRI ETA PRINTZPIOAK

Lurralde-ereduaren berrikuspeneren oinarriak eguneratuta eta ondo egokituta daude, planteatzen diren erronka berriei erantzuna emateko. Lurralde-ereduaren oinarrien berrikuspeneren ondorioz, zenbait printzipio gidari ere identifikatzen dira halaber, berrikuspeneren prozesuaren funtsa eta Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen Aurrerapena direnak.

Ondoren, lurralde-ereduaren berrikuspeneren oinarriak eta printzipio gidariak biltzen dira.

2.1. LURRALDE EREDUAREN OINARRIAK

1997ko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen lurralde-ereduko oinarriek zenbait elementurekin lotutako gaiei erantzuten diete, esate baterako, lehiakortasun ekonomikoko, gizarte-ongizateko eta garapen iraunkorreko irizpide batzuei erantzuteko premia, demografia atzera doala eta biztanleria zahartzen ari dela erakusten duen dinamika batean; industria tradizionalen oinarritako eredua gainditzeko premia; EAEko lurralde-eredua zehaztearekin zerikusia duten gai nagusiei buruzko adostasun zabala eskuratzeko premia; EAEko hiriburuen sistema polinuklearra garapen ekonomikoko gune garrantzitsuenekin behin betikoz lotzeko premia eta kulturari, ingurumenari eta hirigintzari dagokienez balio handia duten eta ekonomikoki eta demografikoki atzerantz doazen gune txikiak berreskuratzeko estrategia integratuak planteatzeko premia; politika sektoriala eta udal-plangintzak koordinatzeko premia; eta gure lurraldeak Europako testuinguruan eta, bereziki, Arku Atlantikoan, duen kokapen estrategikoari balioa emateko premia.

Oinarri horiek indarrean jarraitzen dute eta, horrenbestez, berrikusitako lurralde-ereduaren oinarrietan integratzen dira, betiere datozen hoguei urteetan lurralde-estrategian kontuan hartu beharreko ikuspegi berri batzuek eguneratuta eta osatuta, hala nola hiri-berroneratzeari ematen zaion arreta berezia, lurzorua balioan jartzea baliabide mugatu gisa, klima-aldaketa, mugikortasun jasangarria, paisaia, azpiegitura berdea, ekosistemen zerbitzuak, baliabideen kudeaketa jasangarria, generoaren ikuspegia, osasuna, irisgarritasuna, euskara, immigrazioa, parte-hartzea eta gobernantza ona, besteak beste.

Lurralde-estrategia berriaren oinarriak Europar Batasunean zein mundu osoan identifikatutako lurralde-erronkekin lerrokatzen dira.

"2020ko Europar Batasunaren Lurralde Agendak" honako lurralde-lehentasan hauek finkatzen ditu Europar Batasuna garatzeko: garapen polizentriko eta orekatua sustatzea; garapen integratua bultzatzea hirietan, landa-erregioetan eta erregio espezifikoetan; lurralde-integrazioa sustatzea mugaz haraindiko eta nazioaz haraindiko erregio funtzionaletan; erregioen lehiakortasun globala bermatzea tokiko ekonomia sendo batzuen oinarriaren gainean; partikularren, komunitateen eta enpresen konektibitatea hobetzea; erregioen balio ekologiko, paisajistiko eta kulturalak kudeatzea eta konektatzea; eta gobernantza ona sustatzea.

Mundu osoa hartuta, 2015eko irailean Nazio Batuen Batzar Nagusiak onartutako "Garapen Iraunkorrerako 2030 Agendak" Garapen Iraunkorreko 17 Helburu ezarri zituen hiru dimentsiotan -ekonomikoa, gizarte-arloko eta ingurumen-arlokoa-, planeta osoari aplikatzeko moduan. Garapen Iraunkorreko 17 Helburuen arteko batzuek eragin garbia dute LAGetan lurralde-antolamenduarekin duten zuzeneko harremana dela-eta, hala nola honako hauek: Garapen Iraunkorreko 11. Helburua: Hiriak eta kokaguneak inklusiboak, seguruak, erresilienteak eta jasangarriak izan daitezela lortzea, Garapen Iraunkorreko 15. Helburua: Lurreko ekosistemen

Lurralde-eredua gidatzeko oinarri eta printzipioak

erabilera jasangarria babestea, ezartzea eta bultzatzea, basoak modu jasangarrian kudeatzea, desertifikazioaren aurka borrokatzea, lurren degradazioa geldiaraztea eta iraultzea, eta dibertsitate biologikoaren galera etetea, eta Garapen Iraunkorreko 9. Helburua: Azpiegitura erresilienteak eraikitzea, industrializazio inklusiboa eta jasangarria sustatzea, eta berrikuntza bultzatzea

LAGen lurralde-estrategiaren berrikuspenak munduko "Hiri Agenda Berriaren" ikuspegia eta aplikazio-plana partekatzen ditu; Quiton onartu zuten agenda 2016ko urrian Etxebizitzari eta Hiri Garapen Jasangarriari buruzko Nazio Batuen hirugarren Konferentzian (HABITAT III), "Garapen Iraunkorrerako 2030 Agendaren" garapen gisa. Munduko "Hiri Agenda Berriak" lurralde-garapen jasangarri eta orekatua sustatzen du, non udalak eta giza kokaguneak konpaktuak izango diren eta konektatuta egongo diren; hiri-ingurunearen eta landa-ingurunearen arteko erlazioa sendotzeko moduan, baita sektoreen arteko erlazioa ere lurralde-antolamendua administrazio-mailen erakundearteko lankidetzaren eta parte-hartze sozialaren oinarriaren gainean; herri eta hirien erresilientzia, kontsumoaren eta produkzio jasangarriaren bidez, ekosistemen zerbitzuaren eta bioaniztasunaren babesa eta balioan jartzea, eta klima-aldaketak hiri-sistemetan duen eraginera egokitzea eta eragin hori apaltzea; eta hiri-ingurune inklusibo eta jasangarriak, enplegu bidezko eta ekitatiboa sortuko dutenak, produktiboak, lehiakorak, dibertsifikatuak eta berritzaileak direnak, besteak beste.

Lurralde-ereduaren oinarriak 2016ko maiatzean Amsterdamgo Itunak onartutako "Europar Batasunaren Hiri Agendarekin" ere lerrokatzen dira, eta agenda horrek lehentasun berezia ematen die lurraldearen erabilera jasangarriarekin gaiei eta naturan oinarritutako soluzioei; klima-aldaketarako egokitzapena, azpiegitura berdean oinarritutako soluzioak barne; airearen kalitatea; hiri-mugikortasuna; etxebizitza; etorkinen eta errefuxiatuen inklusioa; ekonomia zirkularra; enplegua eta gaitasun profesionalak tokiko ekonomian; trantsizio digitala; berrikuntza publiko berritzaile eta arduratsua. "Europar Batasunaren Hiri Agendak" adierazten ditu, halaber, zeharkako zenbait lehentasun, hala nola: hiri-gobernantza eraginkor eta partizipatiboa; administrazioen arteko erlaziozko gobernantza, hiri-arlokoaren eta landa-arlokoaren artekoa, mugaz haraindiko lankidetzan; ikuspegi berritzaileak, smart city deitutakoenak bezalakoak; eta generoa.

Era berean, "Euskal Deklarazioan" ezarritako irizpideak partekatzen dira; duela 20 urte baino gehiago Hiri eta Herri Jasangarrien Europako Konferentziak onartutako Aalborgeko Gutun aitzindariaren jarraitzailea dugu deklarazioa, eta 2016ko apirilean onartu zen Euskadin, zehazki Bilbon, ICLEI (jasangarritasunaren aldeko tokiko gobernuen nazioarteko sarea) eta Udalsareak (jasangarritasunerako udalerrien euskal sarea) antolatutako Hiri eta Herri Jasangarrien Europako 8. Konferentziaren esparruan, Bilbon, esan bezala. "Euskal Deklarazioa" ibilbide-orri berri bat da Europako hiri eta herriak jasangarriak, produktiboak, erresilienteak, habitagarriak eta inklusiboak izan daitezen, eta horretarako zenbait konpromiso proposatzen ditu ekonomia deskarbonizatzeko eta eraginkortasun energetikoa sustatzeko; mugikortasun jasangarri eta irisgarria; biodibertsitatea eta ekosistemen zerbitzuak babestea eta hobetzea; lurzoruen artifizializazioa mugatzea; baliabideen kudeaketa jasangarria; klima-aldaketarako egokitzapena; erresilientzia; bizikidetzeta eta segurtasuna gune publikoetan; etxebizitza; gizarteratzea; eta lehiakortasuna eta tokiko enplegua.

Lurralde-ereduaren berrikusitako oinarriek euskal lurralde-estrategiaren ikuspegiaren proiektzioa ematen digute gutxi gorabehera hogeitaz hamar urtera begira. Horregatik, planteatzen den ikuspegiak "lurraldea" aipatzen du ez elementu fisiko gisa, baizik eta lurralde-antolamendurako politikaren jardun-esparruarekin mugatzen duen elementu gisa, garatzeko jokaleku duen eskumen-esparru

gisa. Hau da, lurraldearen kontzeptua bere hedadura eguneratu eta zabalenean, egitura fisikoa gehi gizartea den lurraldea.

Horrenbestez, berrikusitako lurralde-ereduaren oinarriek lurralde bat edo lurralde-antolamendurako politika bat proiektatzen dute, zeinak ikuspegi gisa lurralde-estrategia jasangarri, inklusibo, orekatu, elkarrekin erlazionatu eta partizipatiboa duen.

Modu metaforiko eta zabalean, eta modu sintetikoan propio adierazteko lurraldearen antolamendu-politikaren edo lurralde-estrategiaren erronkak, "lurralde" terminoa erabiltzen da lurralde-ikuspegi jasangarri, sozial eta integratzaile, adimendun, orekatu, erlazionatu eta partizipatibo batez hitz egiteko.

I. LURRALDE JASANGARRIA

Jasangarritasunaren kontzeptuaren esentzia zera da, etorkizuneko belaunaldi beren beharrianak asetzeko gaitasuna mugatzen ez duen ingurune bat helaraztea. Horrek baliabide naturalak modu arduratsuan kudeatzeko eskatzen du, ez berriztagarriak agortzea ekidinez eta, era berean, baliabide berriztagarriak beren berritze-erritmoa baino erritmo apalagoan aprobetxatzeko eskatzen du, baliabide horiek mugagabeki manten daitezela bermatzeko.

Halaber, baliabideen kalitatea ziurtatzeko eskatzen du, baliabide horien erabilera-ahalmena mantentzeko moduan. Horrez gain, ezinbestekoa da hondakin eta kutsatzaileen sorrera mugatzea, ekosistema naturalek elementu horiek asimilatzeke duten ahalmenaren gainetik sor ez daitezen.

Jasangarritasuna esparru zabalago batean txertatutako helburu modura planteatuta soilik da bideragarri. Esparru horrek gizarte-batasuna ez ezik, ongizatea nahiz etorkizuneko erronkei aurre egiteko beharrezkoak diren baliabideen erabilgarritasuna ziurtatzeko adina aberastasun sortzeko eskatzen du. Jasangarritasuna ez da ingurumen politika sektorialen emaitza soilik, nahiz eta politika horiek jasangarritasunaren arloan duten garrantzia handia izan. Lurralde-eredua eta lurralde- nahiz hirigintza-arloko ekimenak elementu erabakigarriak dira garapen iraunkorra lortzeko, izan ere, elementu horien ekarpenak funtsezkoak dira politika sektorialak egiaz bideragarri eta eraginkorrak izan daitezen.

Epe luzean garapen egiaz iraunkorra lortzeko gaitasun beharrek erronka nagusiak lurralde- eta hirigintza-arloko gaiekin daude hertsiki lotuta. Lurzoruaren artifizializazioa elementu kritikoa da gure lurraldean. EAEko azaleraren % 6,78 azpiegitura "grisak" eta zona urbanizatuek osatzen dute dagoeneko. Hazkuntza azpimarratzearen aurrean, hiri-kokaguneen trinkotasuna berreskuratzea proposatzen da, eraikitako zonen hedatze-prozesuak mugatzea eta eraikitako guneak berriro eta berrerabiltzeko ekimenak etorkizuneko ekimenen ardatz bihurtzea.

Ikuspegi hau funtsezkoa da jasangarritasunerako; izan ere, landaretzarako euskarri diren lurzoruak hondatzea ekiditen du, baliabide estrategikoen kudeaketa hobetzea ahalbidetzen du (hondakin eta urarena kasu), joan-etorri motorizatuen beharrian murrizten du, eta garraio kolektiboko sistemen erabilera lehenesten du. Hiri-forma edo erabilera jakin batzuen kokapena, besteak beste, funtsezkoak dira garraio kolektiboa ibilgailu pribatuaren gainean nagusitzeko eta errepide berrien beharra murrizteko.

Lurralde-eredua gidatzeko oinarri eta printzipioak

Lurraldearen jasangarritasun orokorrerako funtsezkoak diren eta aldaketa sakonak izan dituzten nekazaritza-espazioak, espazio naturalen arteko elkarlotura eta lurraldean egiten diren esku-hartzeetan paisaia ikuspegia txertatzea ezinbesteko ekimenak dira biodibertsitatea berreskuratzeko eta oinarritzko baliabideak erabilgarri egon daitezela bermatzeko funtsezkoak diren ziklo naturalak lehengoratzeko, arriskuei aurrea hartzeko eta lurraldearen erakargarritasuna eta herritarren bizi-kalitatea sustatzeko.

Era berean, azpiegitura berde bat sustatu behar da, gizarteari zerbitzu ugari hornitzen dizkiona eta ingurumen- eta gizarte-fluxuak ahalbidetuko dituen hiri-esparru, landa-esparru eta natura-esparruen artean.

Garraio, energia, natura-espazio, gizarte-kohesio, hondakin-kudeaketa edota ur-horniduraren politikak egiaz efizienteak eta bideragarriak dira soilik aldez aurretik adostutako eta jasangarritasunaren helburuak lortzera bideratutako lurralde- eta hiri-eredu baten ondorio badira. Jasangarritasunarekin lotutako alderdiak LAGen Berrikuspenaren oinarritzko helburuetako bat.

Finean eta laburbilduz, jasangarritasunaren inguruko eztabaidak ezaugarri hauek dituen lurralde baten alde lan egitera garamatza:

- Ekosistema aberatsago eta hobeto zainduekin, eta paisaia erakargarriagoekin.
- Kokagune-sistema trinkoago eta konpaktuagoekin.
- Kanpora begirako lotura hobeekin eta barnean ere elkarlotura gehiagorekin.
- Oreka, aniztasun eta elkarlotura gehiago, Sarean egituratutako Hiri-Eskualde Polizentrikoa konfiguraturaz.
- Garraio kolektiboaren sistemak ahalik eta gehien erabiltzera bideratutako hiri-espazioak.
- Berrikuntzaren eta birziklapenaren aldeko jarrera hazkuntzaren aurreko alternatiba modura.
- Energiari dagokionez efizienteagoa, kutsatzaile eta berotegi-efektuko gas gutxiago sortuz.
- Erresilentea eta giza arrisku, gizarte-arrisku eta ingurumen-arriskuei aurre egin eta haietatik errekuiperatzeko gai dena, haien inpaktua eta herritarren urrakortasuna minimizatuta.

Lurraldearen iraunkortasuna Euskal Herriko lurraldearen abantaila lehiakorretan oinarritzen da eta bat dator gaur egun dagoeneko Europako herrialde guztiok partekatzen ditugun lurralde-arloko helburuekin: polizentrismoa, identitatea eta kokagune guztien arteko bateragarritasuna.

Polizentrismoak gun e bakoitzari indarra ematen dio haren ahalmenetan oinarrituta, eta aukera gehiago ahalbidetzen ditu; izan ere, eratzen duen egitura konplexuago, askotarikoago, berritzaileago eta iraunkorragoa da, elementu bakoitza bakarka hartuta baino. Sarean

egituratutako lurralde polizentrikoak sinergiak sortzen ditu, eta lurraldeko elementuen aniztasunean eta bateragarritasunean oinarritzen da.

Sareko egiturarekin batera, lurralde-elementuen kalitatea da etorkizunera begira beste faktore erabakigarri bat. Jasangarritasunerako eta bizi-kalitaterako baldintzak erakusten dituzten paisaia naturalek (basoetakoek, nekazaritzakoek edo kostaldekoek) eta hiri-paisaiek ingurune aldetiko aniztasuna osatzen dute, ezinbestekoa dena gure lurraldea erakargarria izan dadin.

Hiri-garapenerako teknologia berriak, eraikuntza jasangarria, garraiatzeko modu berriak, bioklimatismoa eta energia berriztagarriak, bioteknologia eta ingurumenaren kalitatea, domotika eta telekomunikazioak eta beste zenbait alderdi gure lurraldearen eraikuntzan gero eta gehiago txertatu beharreko alderdiak dira, izan ere, elementu horien ekarpena funtsezkoa da lurraldearen kalitateari eta erakargarritasunari so.

II. LURRALDE INKLUSIBOA

Indarreko LAGak onartu zirenetik badira zenbait alderdi, 1997an berretsitako lurralde-ereduan zuzenean edo zeharka aipatzen baziren ere, gaur egun tratamendu espezifiko eta arreta berezia eskatzen dutenak eta, gainera, alderdi horiek guztiek eragina dute lurralde sozial orekatu baten oinarrian.

Besteak beste, genero-ikuspegiarekin, ingurune osasuntsuekin, euskararen erabilera eta presentzia aintzatestearekin, hondatuen dauden zonetan arreta berezia eskaintzen duen hiri-berroneratzearekin, hiri-espazioetarako irisgarritasun unibertsalarekin, etxebizitzaren gizarte-politikak lurraldean islatzearekin, jarraibide demografiko berriei (esate baterako, jaiotze-tasa baxua, herritarren zahartzea eta immigrazioa), energia-pobretasunarekin eta zahartze aktibo eta autonomoarekin lotutako alderdiei buruz ari gara.

Politika publiko ezberdinetan alderdi horiek kontuan izateko lege nahiz programetan agindutakoei erantzuna emateaz gain, beharrezkotzat jotzen da gai horien inguruko azterketa bat egitea berrikusitako lurralde-ereduan eta haren ondorengo garapenean (lurralde-antolamenduari eta hiri-antolamenduari dagozkien tresnen bidez) nola jasotzen diren ikuste aldera.

Genero-ikuspegiari dagokionez, beharrezkotzat jotzen da alderdi hori aztertzea eta ikuspegi hori lurraldearen antolamenduan txertatzeko eta hura hiri-antolamenduan garatzeko modua aztertzea. Lan-bizitza eta bizitza pertsonala uztartzea eta segurtasun pertsonala pertsona guztiei eragiten dieten alderdiak dira, baina emakumeengan bereziki eragiten dute. Lurraldearen antolamendutik abiatuz genero-ikuspegiaren gaiari heltzea planteatzen da hainbat eremutan, esate baterako, mugikortasunean, irisgarritasunean, ekipamenduetan, baita merkataritzan, etxebizitzaren arloan eta landa- nahiz hiri-ingurunean ere, edota partaidetzan.

Osasunari dagokionez, gaixotasunen arrisku-faktoreak babestu, prebenitu eta murriztera bideratutako osasun publikoko joera tradizionala osasun positibora birbideratu da. Azken horrek osasunerako aktiboetan jartzen du arreta, esate baterako, pertsonen eta herriek osasuna eta ongizatea mantentzeko duten gaitasuna areagotzen duten faktore edo baliabideetan. Horrek berekin dakar aukera osasuntsuak erraz eta eskuragarriak izatea eragiten duten ingurune eta abaguneak garatzea. Ikuspegi positiboa Ingurumenaren eta Osasunaren Europar Estrategiak

zein Eusko Jaurlaritzaren 2013-2020 aldirako Euskadiko Osasun Planak sustatutakoa da, abiapuntutzat hartuta osasun-arazoak ezin direla modu isolatuan jorratu eta, ildo horretatik, lurralde antolamenduak eta hiri-garapenak eginkizun garrantzitsua betetzen dute, izan ere, eragin nabaria dute hiri-plangintzan, garraioan eta komunikazioetan, etxebizitza-arloan, ingurumenean, aisialdirako guneetan, gizarte-zerbitzuetan edota kulturarekin, kirolarekin, lanarekin, langabeziarekin eta tokiko ekonomiarekin lotutako zerbitzuetan. Elementu horiek denak faktore zinez erabakigarriak dira komunitateetako osasunean eta gizarte-desperekotasunetan. Halaber, aipagarria da gizarte-ekitatea osasunaren ikerketan nahitaez gaineratzeko faktore modura, izan ere, ikusi denez, adibide batera, eremu hondatuenean bertan bizi diren pertsonen osasunaren kalitatean ere eragina dute. Horren ondorioz, berrikusitako lurralde-ereduan ingurune osasuntsuen ikuspegia ere barneratzea proposatzen da.

Gure lurraldeko hizkuntza ofizialkideen hizkuntza-ikuspegiari dagokionez, lurraldearen ikuspegitik euskararen presentziaren gaineko tratamendua alderdi berritzailea da, ikergai bilakatzen ari dena. LAGen berrikuspen-prozesu horretan egokitzen jotzen da lurralde antolamenduak eta hiri-antolamenduak euskararen erabilerarekin eta lurralde-arloko proposamenak egiteko aukerarekin zer-nolako harremana duen aztertzea.

Hiri-birroneratzea eta zaharkitutako edo erabileraz kanpoko espazio eraikien berreskurapena, irisgarritasun unibertsala, herritarren zahartzea, immigrazioa eta norberaren etxean garatzen den zahartze aktibo eta autonomia indarreko LAGen lurralde-oinarrietan agertzen diren alderdiak dira. Haatik, denbora honetan zehar, alderdi horiek garrantzia berezia hartu dute eta, era berean, arreta berezia eskaini behar zaie esku-hartze horiek duten efektu biderkatzailea dela medio, hirien alferrikako hedapena eta lurzorua beharrik gabe artifizializatzeko joera mugatzen saiatzen den testuinguru batean. Horrenbestez, helburua berrikusitako lurralde-ereduan hainbat neurri sustatzea da, lurralde-eredu horretan bertan indarreko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetan ongizaterako eta berrikuntzako lurralde-ekimen modura lantzen dena txertatzeko.

Halaber, etxebizitzari buruzko ekainaren 18ko 3/2015 Legea indarrean hasi ostean etxebizitzaren gizarte-politikak lurraldean izango duen isla ere aztergai izan beharko da eta horren inguruko proposamenak luzatu beharko dira LAGen berrikuspen-prozesuaren barnean.

III. LURRALDE ADIMENTSUA

Euskal gizarteak eta haren ekonomiak euskarri industrial historiko eta sendoa dute eta horren isla dira bertako hiri-paisaia industrial eta gure lurraldean zehar finkatutako enpresak. Industria- eta enpresa-eremu hori merkatu ezberdinetako, finantza-arlokoak barne, nazioarteko lehiakortasunaren baitan dago. 2007ko krisialdi finantzarioak eta higiezin merkatuaren krisialdiak ere euskal gizartea eta ekonomia astindu dituzte.

Gastu publikoaren murrizketa handia ere izan da, euroaren sistemaren finantza-egonkortasuneko irizpideak betetzearen ondorioz.

Horren guztiaren ondorioz, ezinbestekoa da proiektu berritzaileak bilatu eta abian jartzea enpresa-lehiakortasuna hobetzeko xedez, modu horretan, gure ingurunea dinamizatu eta kalitatezko enplegua sortzeko eta, hori guztia, ingurumena errespetatzeko jardute-irizpide batzuen arabera.

Lurralde-eredua gidatzeko oinarri eta printzipioak

Gainera, badugu nahiko artifizializatutako lurraldea, hobeto erabil eta aprobetxa daitezkeen espazioak dituen. Horrela, dagoeneko urbanizatuta dagoen espazioari errendimendu handiagoa atera ahal zaio, behar baino lurzoru gehiago artifizializatu gabe. Hiri-ingurune hondatuenak, bizitegi erakoak nahiz industrialak, mugikortasun iraunkorrean, eraikin eta enpresen energia-efizientzian, espazio publikoa balioesteko jarreran, naturan eta herritarren partaidetzan oinarritutako soluzioen erabileran ikuspegi berritzaileekin birsortuz gure eguneroko paisaia eta gure bizi-kalitatea hobetu egingo dira. Lanketa horiek gauzatu ahal izateko soluzio teknologiko eta sozial garrantzitsuak finkatu beharko dira, gure ingurunea dinamizatze aldera. Finean, lurralde adimentsu batez ari gara.

Lurraldeak kokapen berezia dauka berrikuntzarako beharrezkoak diren faktoreen artean. Berrikuntzarako gainerako faktoreekin (hezkuntza, gizarte-balioak, kapitala eta enpresa- eta administrazio-ingurunea) alderatuta, lurraldearena da deslokalizatu ezin den faktore bakarra. Lurraldea abagune bat da identitateari, berezitasunari eta lehiakortasunari dagokionez. Ekonomia berriari dagozkion aktibo ukigarriak ditu eta bertan funtsezkoak dira berrikuntzarako faktore erabakigarriak, esate baterako, talentua eta enpresa berritzaileak erakarri eta finkatzeko gaitasuna eta beste espazio batzuekin modu aberasgarrian uztartzeko gaitasuna. Horrez gain, ezinbestekoa da garraio-sistema eraginkorrak egotea, kalitatezko paisaia eta espazio naturalak izatea eta bizitza- eta jarduera-eremu erakargarri eta iraunkorrak izatea.

EAE lurralde adimentsua izan dadin berrikuntza-faktoreak sustatu behar dira eta gure lurraldea eta gure jarduera ekonomikoak egoera berrietara egoki daitezela ahalbidetu behar da. Ekosistema naturalak bezalaxe, lurralde adimentsuak aldaketak eta berrikuntzak gertatzen diren espazioak dira, kasu honetan, gizartea egoera aldakorretara egokitzea ahalbidetzen dutenak.

Ekosistema sozial horietako ahalmen berritzailea baldintzatzen duten ezaugarriak ekosistema naturaleko ezaugarrien antzekoak dira oso. Aniztasuna, konplexutasuna, dentsitatea, kanpora begirako jarrera, konektibitatea eta elkarrekiko erlaziorako aukerak dira espazio sortzaile eta berritzaileak bultzatzeko funtseko faktoreak.

Hiri eta lurralde dinamiko eta erakargarriak dira ekosistema berritzaileetako elementu nagusiak, berrikuntzaguneen kokapenerako arauak aldatzen ari diren aro batean. Berrikuntzaguneak dira, halaber, herrigune historikoak, kostaldeko gunean, landa- eta nekazaritza-paisaiak, arkitektura bereziko hiri-eremuak-, eta abar. Hau da, identitatea eta kalitatea duten guneak, lana, bizileku eta aisia integratzeko gai direnak bizi-kalitate handiagoko errealitate erakargarri eta iradokitzaile baten zati banaezin gisa.

EAE lurralde adimentsu bihurtzeko dadin, ezaugarri horiek ahalik eta garrantzi handiena izateko baldintzak sortu behar dira. Xedea da lurraldea anitzagoa izan dadila lortzea (bertako ekonomiari dagokionez, biztanleriaren ezaugarriei dagokionez, espazio eta inguruneen eskaintzari dagokionez-, eta abar), bere elementu ugarien arteko eta kanpoko elementuen arteko elkarreraginak areagotzea, espazio trinko, artikulatu eta konplexuagoak lortzea eta ezagutza, sormen eta berrikuntzarako elementu eta nodo berriak garatzea da.

IV. LURRALDE OREKATUA

Lurralde-oreka lortze aldera, 1997ko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroek komunikazio-sare bat definitzea planteatzen dute, lurraldea irisgarriagoa egingo duena, eta horrekin batera, hiri-berritzearen eta zona degradatuen ingurune-hobekuntza sustatzea; edo gune txikiak sendotzea. LAGak eta haren ereduak helburu duen lurralde-oreka garatze aldera, Euskadiko hirien eta landa-eremuen sistema euskal hiriburuen gune anitzeko sisteman egituratzen da, Eremu Funtzionalak eta haien buruen sarea eta landagunerako estrategiak ere hor ditugularik. Planteamendu hori indarrekotzat eta baliozkotzat hartzen da berrikusitako lurralde-ereduan.

Hiru hiriburuen gune anitzeko sistema hartzen da abiapuntutzat, osagarritasunetik eta elkarrekiko erlaziotik begiratuta, hiri-euskarri integratu bat eraikitze asmoz. Tarteko eskalan, Eremu Funtzionalak eta haiei dagozkien hiri-burutzak funtsezko piezak dira lurralde-orekako estrategia posibleak aplikatzeko EAEren testuinguru globalean. 15 Eremu Funtzional mugatzen dira, eta LPPen bidez egindako haien garapenaren helburua izan da bakoitzarentzat orekatuak diren zerbitzu eta kokaguneak definitzea, baita elkarrekiko erlazio bat eta osagarritasun bat izatea ere. Buruen beharrezko lidertza lortu nahi da, eta komenigarria litzatekeen osagarritasuna Eremu Funtzional bakoitzeko gune eta lurralde guztien bokazioen artean. Indarreko LAGek beren gain hartzen dute tamaina ertaineko herriguneen sarea indartzeko helburua, lurralde osoa behar bezala egituratzeko gai diren herriguneena, kokaguneen eredu orekatuago baten bidez. Kontuan hartzen da Eremu Funtzionalak "piezak" direla, eskala egokia duten piezak lurralde-orekako estrategia posibleak aplikatzeko EAEren testuinguru globalean.

Kokagune-sarearen hirugarren pieza gisa landagunea ageri da, eta 1997ko Gidalerroek zenbait arazo adierazten dituzte, hala nola enplegurako eta errentarako aukera nahiko ez izatea, ezinbesteko ekipamendu eta zerbitzuen gabezia garrantzitsua, despopulatzeari eta jarduera ekonomikoaren beherakadari buruzko prozesu estrukturalak. Hobetzeko neurri posible gisa planteatzen dira telekomunikazioen garapena eta garraiobideen hobekuntza, edo zerbitzu kulturalak, kontserbazioa edo ingurumen-arlokoak. Funtsezkotzat jotzen da estrategia bat artikulatzea landa-eremuak balioan jartzeko beren idiosinkrasia atxikita eta baldintza egokiak sortuz enplegua sortu eta garatzeko, lurraldearen aniztasuna eta heterogeneotasuna gordez lurralde-antolamendurako eskema orekatu baten bidez, landa-eremuek zein hiri-eremuek osatutakoa.

1997ko LAGek onartzen dute halaber hiru lurraldeetako bakoitzak problematika desberdina duela lurralde-orekaren gaiari dagokionez. Horrela, aipatzen da kontrastea dagoela Gipuzkoaren lurralde-oreka eredugarriaren eta Bilbo Metropolitarraren dagoen biztanleriaren gehiegizko espazio-kontzentrazioaren eta Gasteiz bere Eremu Funtzionalaren testuinguruan duen makrozefaliaren artean. Horregatik proposatu ziren ekintza selektiboak, alde batetik, Gipuzkoan lurralde-orekako egungo mailak mantentzeko eta, bestetik, Bilbo Metropolitarraren inguruan eta Araba Erdialdeko Eremu Funtzionaletan detektatutako desorekak zuzentzeko estrategiak proposatzeko. Desoreka horiek zuzentzeko proposatzen diren oinarritzko jarduerak hazkunde selektiboarenak dira, bizitegi-arloan zein industria-arloan edo zerbitzuetan.

Azken urteetako bilakaerari dagokionez, azpiegitura eta ekipamendu berriek hiru hiriburuen indartze orokorra ekarri dute, bakoitzak bere esparruan nazioarteko hedadurako prozesuen buru izateraino. Indartze horrek, Donostiako eta Araba Erdialdeko Eremu Funtzionaletan isla demografikoa izan duenak, ez du eragotzi behar lurralde-oreka egokia izatea EAE osoan. Era berean, lurralde historiko bakoitzak zenbait berezitasun ditu:

- a) Bizkaian, Bilbo Metropolitarrak biztanleria galdu, eta horrek beste eremu batzuen biztanleria-hazkundera ekarri du, batez ere Mungiaren kasuan. Markinako eremua dinamika horretatik kanpo dagoela dirudi, biztanleria galtzen jarraitzen baitu.
- b) Gipuzkoan biztanleriaren bilakaera jarraitua ikusten da, eta badirudi barrualdea kostalderantz erakartzearen efektua apaldu duela, nahiz eta Urola Kostaren hazkundera termino erlatibotan lurralde historikoko handiena izan, eta Debabarrenak eta Debagoienak, erritmo txikiagoan bada ere, biztanleria galtzen jarraitzen dute.
- c) Arabak bere eskualde ia guztien joera atzeragarriak iraultzea lortu du azken 20 urteetan. Dena den, Arabako Mendialdea (Arabako Erdialdeko Eremu Funtzionalaren barruan) ageri zaigu biztanleria galtzen duen lurraldeko eskualde bakar gisa.

Landa-inguruneari dagokionez, jardueren dibertsifikazioa gertatu da 20 urte hauetan, baina, dena dela, horrek ez dio amaiera eman 1997ko LAGetan jada detektatutako arazoei, eta atal honetako adierazitako biztanleria galtzen duten eremuetako zenbait landa-arlokoak dira nagusiki. Ildo horretan, aukera berrietan sakondu behar da, hala nola elikagaien segurtasuna, ekosistemen zerbitzuen babesean, azpiegitura berdean, nekazaritza ekologikoan, banaketa-kanal berrien sendotzean, teknologia berrietan, turismoan eta abar, betiere biztanleria eremu horietan finkatzea ahalbidetzeko moduan, biztanleria horien identitatea eta haien lurraldeen bokazioa konprometitu gabe.

Lurralde-oreka hartzen da aintzat LAGen berrikuspenaren lurralde-eredua haren gainean finkatzeko oinarrietako bat bezala, eta eredua garatzen duten lurralde-antolamendurako tresnetan hartu beharko da kontuan.

V. LURRALDE ELKARLOTUA

Euskadi Europako espazio handien testuinguruan kokatzea da indarreko LAGen lurralde-ereduaren oinarrietako bat eta oinarri hori mantendu egiten da oraindik. Haatik, oinarri hori birmoldatzea proposatzen da, maila guztietan erlazionatuta dagoen lurralde baten premiei erantzungo dien oinarri bilakatuz. Ildo horretatik, Europako errotula izaten jarraitzeko premia azpimarratzen da, bereziki Europako Arku Atlantikoan, Europaz gaindiko sareen barnean funtsezko pieza izaten jarraituz, besteak beste, garraio eta logistikari dagokienez, tren-autopistei dagokienez eta Europako Natura 2000 Sare ekologikoari nahiz korridore ekologikoei dagokienez.

Mugakide diren lurraldeekin ere erlazioak izateko aukera jasotzen da, hala Euskadi-Akitania Euroerregioaren esparruan, nola Nafarroarekin eta Pirinioetako dimentsioarekin, nahiz Kantabria, Errioxa edo Gaztela Leonekin finka daitezkeen lankidetzak-esparruetan. Elkarrekin erlazionatutako esparruetarako diagnostiko-dokumentu erkideetan aurrera egiteko komenigarritasuna aditzera ematen da, eta azken buruan antolamendu-irizpide erkideak izan ditzakegu.

Halaber, barnetik elkarlotutako lurraldea izan behar du Euskadik, egiazko sare polinuklearra eratuz. Horrela, besteak beste, Lurralde Historiko ezberdinen artean eta lurralde horietako eskualdeen artean mugikortasuna ahalbidetuz eta, gainera, garraio publikoaren mugikortasun

iraunkorra sustatuz hainbat neurriekin, esate baterako, lurralde osorako billete bakarra ezartzekoarekin. Barneko erlazio hori funtsezko elementua da ereduaren barnean eta gure lurralde zehaztua antolatzeko lurralde-estrategiaren barnean ere. Estrategia horrek erakundeen arteko lankidetzaz eta errespetua nahiz gizartearen partaidetza izan behar ditu oinarritzat derrigorrez.

VI. LURRALDE PARTIZIPATIBOA

Berrikusitako lurralde-ereduaren oinarrietako bat edo lurralde-estrategia berriak erantzun beharreko erronketako bat LAGak berrikusteko prozesua hasieratik amaierara arte prozesu partizipatibo modura gauzatzearena da. Partaidetzaren erronka hori ez litzateke mugatu behar berrikusteko prozesu horretara; aitzitik, lurralde-estrategiaren garapenean partaidetza modu egonkorrean ahalbidetzeko beharrezkoak diren mekanismoak bilatu beharko lirateke.

Euskadiko Demokraziaren eta Herritarren Partaidetzarako Liburu Zurian (2014ko abendua) agerian geratzen da gobernu onari begira prozesu parte-hartzaileak kontuan hartzeak duen esanahia eta garrantzi handia. Horri dagokionez, Eusko Jaurlaritzak LAGen berrikuspen-prozesu hori zehazterakoan partaidetza azpimarratu du prozesu horretako funtsezko pieza modura. Horrela, prozesua ikaskuntza-esperientzia bat izan dadin, partaidetza modu eraginkorrean txertatzeko, gure politika publikoak eratu eta garatzeko pieza irmo modura.

Hortaz, informazioko eta entzunaldi publikoko tramite formalak gainditu behar dira, eta partaidetza kudeaketa publikoan integratu, azken batean, lurralde-antolamendurako politika gobernantza oneko politika bihurtu.

2.2. LAGEN BERRIKUSPENAREN PRINTZIO GIDARIAK

Lurralde-eredua lurralde-erronka berrietara egokitzeko zenbait printzipio gidaritan oinarritzen da LAGen berrikuspenera, eta printzipio horiek nabarmentzen dute, azken batean, berrikusitako lurralde-ereduaren balio erantsia 1997ko LAGen lurralde-ereduarekin alderatuta.

LAGen berrikuspenaren printzipio gidariak proposatutako lurralde-ereduaren deskribapenean zehar garatzen dira eta ondoren labur bildutako honako hauek dira:

1. Jada artifizializatutako lurzoruaren erabilera optimizatzea eta hazkunde mugagabea saihestea hiri-hazkundeko eta hiri-berroneratzeko perimetroen ezarpenaren eta erabileren mistizitatearen bidez.
2. Erantzun arina eta eraginkorra sustatzea lurzoru-premietarako jarduera ekonomikoei begira, batez ere egungo lurzoruaren berroneratzea, berritzea eta birdentsifikazioa proposatuz.
3. Eraldaketa-ardatzen figura hiri-sistemara gaineratzea lurralde-arloan.
4. Azpiegitura berdea gaineratzea eta ekosisteman zerbitzuak balioan jartzea.
5. Landa-ingurune edo -habitata espezifikoak ageriko egitea lurralde-antolamenduan.

Lurralde-eredua gidatzeko oinarri eta printzipioak

6. Paisaiaren kudeaketa barnean hartzea lurralde-antolamendurako tresnen bidez.
7. Baliabideen kudeaketa jasangarriaren kontzeptua gaineratzea: ura, ekonomia zirkularra eta energia.
8. Mugikortasun jasangarria sustatzea, arreta berezia emanez oinezkoen eta bizikleten mugikortasunari, garraio publiko multimodalari eta garraiobideen konbinazioaren optimizazioari, pertsonen zein salgaien garraioari gagozkiola, abiadura handiko trenaren zerbitzuak emango dituen denborazko jokaleku batean.
9. Gai berriak sartzea lurraldearen antolamenduan, zeharkako izaeratzat kontuan hartzen direnak, hala nola genero-ikuspegia, euskara, klima-aldaketa, osasuna, irisgarritasun unibertsala eta lurralde-erlazioa, kanpoko zein barrukoa.
10. Lurralde-antolamenduaren politika publikoaren kudeaketan gobernantza ona sustatzea, lurraldearen beraren antolamendua eta funtzionamendua hobetuz, batez ere jarraipenaren eta ebaluazioaren, partaidetzaren eta gardentasunaren bidez.

3

LURRALDE-EREDUA.
ELEMENTU DEFINITZAILEAK

Proposatzen den lurralde-ereduak aurretik gauzatutako oinarriei begiratu behar die; lurralde jasangarri, inklusibo, adimendun, orekatu, erlazionatu eta partizipatibo bat helburu duten oinarriei.

1997ko Gidalerroek ezarritako lurralde-ereduak denboran duen luzapen gisa eta gaur egun gai horri dagokionez izandako diziplina-eguneratzea kontuan izanda, honako elementu hauekin definituta geratuko da Berrikuspen honetan proposatutako lurralde-eredua:

- I. INGURUNE FISIKOIA ETA AZPIEGITURA BERDEA
- II. LANDA-HABITATA
- III. HIRI-HABITATA
- IV. PAISAIA, KULTURA- ETA NATURA-ONDAREA, ETA BALIABIDE TURISTIKOAK
- V. BALIABIDEEN KUDEAKETA JASANGARRIA
- VI. MUGIKORTASUN ETA LOGISTIKA JASANGARRIAK
- VII. ZEHARKAKO GAIK
- VIII. GOBERNANTZA

Gai horietako bakoitza bereiz jorratzen da dokumentuaren edukian, gaietakoren bat ataletan zehaztuta, eta ondoren islatuko da sintetikoki atal bakoitza gidatzen duen garapen-ildoak markatzen duen hasierako lema.

I. INGURUNE FISIKOIA ETA AZPIEGITURA BERDEA

a) *Ingurune Fisikoaren Antolamendua.*

Ingurune fisikoaren antolamenduak ezartzen du zein erabilera diren egokiak, onargarriak edo debekatuak, sei antolamendu-kategoriari eta zenbait baldintzatzaile gainjarriri jarraikiz. Gainera, gidalerro batzuk adierazten dira ingurune fisikoaren elementu eta prozesuetarako, eta jardueren kontrolerako.

b) *Azpiegitura berdea*

Azpiegitura Berdearen kontzeptua aurrerapauso bat da, diziplina moduan, espazio babestuekiko eta korridore ekologikoekiko. Jauzi kualitatiboa da eskala guztiei eragiten dielako eta hainbat aukera ematen dituelako ingurumenari, osasunari, ekonomiari eta aisiari dagokionez, besteak beste. Bestalde, Ekosistemen Zerbitzuen Ebaluazioa oinarri metodologiko bat da, ekosistemek gizarteari egiten dioten ekarpena nolakoa den jakiteko.

II. LANDA HABITATA

Landa-habitatak funtsezko eginkizuna betetzen du lurralde- eta ingurumen-kudeaketan; dena den, lurralde-errealitate konplexua erakusten du, baita urrakortasun berezia ere, hiri-azpiegitura sozioekonomikotik gauzatzen diren erakarpen- eta eragin-indar handien aurrean: berrurbanizatzeko-prozesuak, nekazaritza-jarduerak abandonatzea, lurzoruen prezioaren inflazioa. Landa-espazioen konfigurazio bisual eta funtzionala modulatu behar da, nekazaritza-jarduera atxikita.

III. HIRI HABITATA

a) *Hiri-sistema eta eraldaketa-ardatzak*

Hiru funtsezko elementuren bidez egituratzen da hiri-sistema: "Hiriburuen gune anitzeko sistema", "Eremu Funtzionaletako buruen sarea" eta "Eraldaketa-ardatzak".

- Hiriburuen (Gasteiz, Bilbo eta Donostia) Gune Anitzeko Sistemak biztanleriaren, etxebizitzaren kopuruaren eta enpleguaren % 70 biltzen du. Azken bi hamarkadetan, hiriburuek zabalkunde-prozesu bat bizi izan dute, beren ekipamendu-hornidura gehitzeko eta hiri gisa sendotzeko prozesu bat; hori horrela, gaur egun hiriburu horien lurralde-zabalkundea mugatu behar da, haien aldirien birdentsifikazioaren eta birkualifikazioaren bidez, lurralde bakoitzaren nortasunari eutsiz.
- Eremu Funtzionaletako Buru eta Azpiburuen Sareak funtsezko lurralde-rola du euskal hiri-sisteman, eta oinarritzko elementuetako bat da, hiriburuen hiri-sistemarekiko osagarria, lurraldearen esparru guztien arteko beharrezko oreka bermatzeko laguntzan.
- Bestalde, Eraldaketa Ardatzak hiri-espazioak egituratzeko, berritzeko eta garatzeko oinarritzko elementu dira, baita espazio libreak babesteko eta hobetzeko ere.

b) *Hiri-birgaitze eta -berroneratzea*

Hiri-berroneratzeak lurraldea -orokorrean hartuta- berrerabiltzeko eta birziklatzeko aukera bultzatu behar du, jadanik hirigintzak okupatuta dauzkan espazioetan erabilera berriak garatuta. Trantsizio-espazioetarako erabilera iragankorrak ezartzea lankidetzak-gestio baten ondorioz dinamika interesgarri gisa ageri zaigu.

c) *Hiri-hazkundearen perimetroa*

EAEko lurraldearen mugapena esku-hartze eskala guztietan aplikatu beharreko gogoeta da. Ingurumenaren kalitatean eta baliabide naturalen kudeaketan eragin erabakigarria duten faktore kritikoak dira hiriko dentsitatea areagotzea eta hiria berritzea -garapen berrien aldean lehentasuna duten jardunak izanik-, eta azkenik, area urbanizatuen hedadura mugatuko duten perimetro eraginkorrak ezartzea; izan ere:

d) *Jarduera ekonomikoetarako lurzorua*

Gure lehiakortasunaren eta gure ekonomiaren oinarrietako bat EAEko industria-jarduera da, kalitatezko industriaguneak izatearekin batera. Industria-lurzoruetan esku-hartzea ezinbestekoa da, berritzeko, erreformatzeko, birgaitzeko, birdentsifikatzeko edo, azken batean, balioa emateko, ekonomia-jarduerarekin lotuta erabiltzearen.

e) *Bizitegi-kuantifikazioa*

Bizitegi-kuantifikazioaren helburu dira lurzoruaren artifizializazioa mugatzea bizitegi-erabileretara bideratzeko, lurzoruaren erabileraren arrazionaltasun-irizpideei eta lurzoruaren jasangarritasun-irizpideei jarraikiz, eta udalerriei beren hirigintza-plangintzako berrikuspenean kontuan hartu beharreko bizitegi-ahalmenaren kalkulua erraztea. Kontuan hartzen da bizitegi-

kuantifikazioaren arloko LAGen ekarpena baliotsua izan dela eta indarrean jarraitzen duela; hau da, hirigintza-plangintzaren berrikuspenean aurreikusi beharreko etxebizitzaren gutxieneko kopurua desagerraraztearen bidez..

f) Plangintzak bateragarri egitea

LAGen lurralde-estrategiaren koherentzia eta oreka bermatzeko, egokia da udal- eta lurralde-plangintzak bereziki udalerri edo Eremu Funtzional mugakideen plangintzekin bateragarri egiteko prozesua sustatzea, aukera- eta hobekuntza-eremu gisa.

IV. PAISAIA, KULTURA ETA NATURA ONDAREA, ETA BALIABIDE TURISTIKOAK

a) Paisaia

Paisaiak erreferentzia izan behar du lurraldearen antolamenduan, eta modu integralean hartu behar da kontuan, paisaia bikainak eta egunerokoak aintzat hartuz, hauskorrenak babesteko eta degradatuak lehengoratzeko neurrien bitartez.

b) Kultura Ondarea

Kultura-ondarearen antolamenduak inplikaturako araudi sektorialen arteko koordinazioa eta lankidetzak sustatu behar du, ondare hori kontserbatzeko eta balioan jartzeko premiei erantzunez, lurralde- eta hirigintza-eskala desberdinetara egokitutako ikuspegi integral bati jarraikiz.

c) Natura Ondarea

Osagai biotikoak (biodibertsitatea) eta abiotikoak (geodibertsitatea) osatzen dute natura-ondarea. Bi osagaiek egun lurraldean dauden habitat eta espezieen osaera sortzen dute. Bestetik, natura-ondareak zenbait ingurumen-ondasun eta -zerbitzu sortzen ditu gizakiontzat, gure ongizatea hobetzearen mesedetan.

d) Baliabide turistikoak

Natura- eta kultura-dibertsitatea da Euskadiko baliabide turistikoen ezaugarri nagusia, eta eredu bat zehaztu behar da baliabide horien garapena eta lurralde-jasangarritasuna bermatzeko. Ildo horretan, Baliabide Turistikoak Antolatzeko Lurralde Plan Sektorial bat egingo da baliabide horiek lurralde-plangintzan integratzeko.

V. BALIABIDEEN KUDEAKETA JASANGARRIA

a) Ura

EAEko ibai eta errekek antolatzeko Lurralde Plan Sektoriala administrazio-adostasunaren aldeko eta ingurumenaren, hidraulikaren eta hirigintzaren aldagaiak integratzearen aldeko ekimena da. Une honetan, uholde-arriskuaren kudeaketari eta ur-hornidurari eta saneamenduari buruzko ikuspegi eguneratua jasotzen ari da, plangintza hidrologikoarekin bat datorren lurralde-politika bati jarraikiz.

b) Energia

Energia eta energia berriztagarriak 2030erako Euskadiko Energia Estrategiaren (3E-2030) bi ardatz nagusiak dira, eta ezinbesteko betekizunak dira lurralde-iraunkortasuna, lehiakortasuna eta klima-aldaketaren aurkako borroka bermatzeko. Lurralde-estrategiaren energiaren alorrean beste zenbait erronkari ere heldu behar zaie, hala nola energia-eraginkortasunaren eta -efizientziaren igoera nabarmenari; deskarbonizazioari, energia berriztagarrien iturrien erabilera orokortuz; eta energia-autosufizientziarantz aurrera egiteari.

c) Ekonomia zirkularra

Ekonomia zirkularrean oinarritutako eredu bateranzko trantsizioa egin behar da, erabilitako produktu eta baliabideek fluxu ekonomikoaren barruan ahalik eta denbora gehien eman dezaten, eta trantsizio hori oinarritzko lehentasuna da, hondakinen sorkuntza gutxienekora murriztea ahalbidetuko duen garapen iraunkorra lortzeko.

VI. MUGIKORTASUNA ETA LOGISTIKA

a) Mugikortasun Multimodala

Garraio multimodal jasangarria da orain ere administrazioek aurre egin beharreko erronka, lurralde osoaren irisgarritasunaren bila eta zerbitzu publikoaren hobekuntzaren bila, hainbat moduren konbinazioen bidez.

b) Mugikortasun motorizatu gabea, edo oinezko eta bizikletena

Oinezkoen mugikortasuna da pertsonen hirien duten mugitzeko era nagusia, eta ildo horretan, hiriara egokitu behar da, segurtasun-baldintzetan eta modu erakargarrian gauzatzea nahi bada. Bizikletak garrantzia eta protagonismoa irabazi du apurka, batez ere herrietan, beste garraio mota batzuekin alderatuta, garraio bide biguna baita, ingurumen-arloan jasangarria, energetikoki eraginkorra eta gizarte-arloan osasuntsu eta ekitatiboa.

c) Bide-mugikortasuna

Indarreko LAGen ikuskera zuzena izan da, errepideen administrazioek garatu beharreko eredu baten definizioarekin, errepide horiek trazatuari zein funtzionaltasunari dagokienez, baita denbora-horizonteari dagokionez ere. Hasi gaitezke esaten EAEko errepideen mapa gehienbat amaituta dagoela, bazter uzten baditugu trazatuen hobekuntza, herriko errepide-saihesbideren baten egikaritzapena eta ezinbesteko mantentze-lanak.

d) Tren-, portu- eta aireportu-arloko mugikortasuna eta logistika

Gure lurraldearen kanpo-konektibitate handiagoa proposatzen da, mugikortasun jasangarriko sistemen orokortzearekin batera, faktore kritiko gisa jarduera ekonomikoaren lehiakortasunerako, eta lurraldearen kohesiorako eta orekarako. Era berean, garraio-sistema kolektibo eraginkor eta erakargarri bat egin behar da bideragarri, zenbait nodo eta ardatz konektatuko dituen, oso erlazionatutako hiri-sare bat konektatze aldera.

e) Eredu logistikoa

Euskal Autonomia Erkidegoaren erronka bezala planteatzen da saltokien nazioarteko garraiorako nodo logistiko bihurtzea, nodo hori Bilboko eta Pasaiako portuek, Aireportu-sistemak eta Jundiz-Foronda, Arasur eta Lezo-Gaintxurizketa guneei osatutako plataforma logistikoen sareak osatzen dutelarik.

VII. ZEHARKAKO GAIK

Aipatzekoa da lurralde- eta hirigintza-plangintzak gai berriak jaso behar dituela; gizarteak kontuan hartu behar dituen zeharkako kontuez ari gara. Lurraldearen antolamenduaren edo hirigintzaren alorra gainditzeko duten gaiak dira, baina barneratu beharrekoak. Ildo horretan, honako gai hauek aztertzen dira berrikuspen honetan:

a) Genero-ikuspuntua

Pertsonen premia eta itxaropen desberdinak dituzte lurraldearekiko eta hiri- eta landa-ingurunearekiko, bakoitzak bere eguneroko bizitzan bere gain hartzen duen genero-rolaren arabera. Lurraldearen Antolamenduan genero-ikuspedia sartzeak aukera ematen du gizon eta emakumeek baliabide guztiak baldintza-berdintasunean eskuratzen dituztela bermatzeko.

b) Klima-aldaketa

Klima-aldaketa gizateriak hurrengo hamarkadetan aurrez aurre izango duen erronka handienetako bat da, eta ongi koordinatuta heldu beharko dio. Besteak beste, aldaketei aurrea hartzea eta haien inguruan azpiegiturak, produkzioa, etxebizitza, nekazaritza eta baliabide berriztagarriak planifikatzea funtsezkoa izango da arrisku elkartuak murrizteko.

c) Osasuna

Lurralde-eta hiri-plangintzan hartzen ditugun erabakiek inguruneak aldatzen dituzte, eta bizi garen eta lan egiten dugun lekuetan eragiten dute, baita gure joan-etorrietan edo aisialdian ere. Eskuragarri dauzkagun ebidentzien arabera, faktore horiek guztiek herrien osasuna baldintzatzen dute. Horregatik, beharrezkoa da haien azterketa eta jarraipena egitea, plangintza-prozesuetan ekitatea aintzat hartzea, komunitatearen parte-hartzea eta haiek agerian jartzea errazten duten tresnak garatzea plangintzaren hasiera-hasierako etapetatik.

d) Euskara

Eremu honetan garatzen diren lurraldean esku hartzeko tipologia eta politikek lurralde honetako biztanleengan eragina izan dezakete hainbat alorretan, hizkuntzaren alorrean esaterako. Gainera, kontuan hartzen badugu lurralde horretan bi hizkuntza ofizial elkarbizitzen direla desparekotasun-egoeran, gertakari horrek garrantzi berezia hartzen du.

e) Irisgarritasun unibertsala

Irisgarritasun unibertsalak lehentasunezkoa eta zeharkakoa behar du, eta horrek eskatzen du lurralde- eta sektore-politika guztietan integratzea, besteak beste lurraldea eta hirigintza antolatzeke politikan.

f) Lurralde-erlazioa

Euskadik Europako errotula gisa jardunez duen kokapen estrategikotik abiatuta, garraio- eta komunikazio-sistemetan izandako aurrerapenen haritik sortutako baldintza berriek eta lurraldeen arteko interakzio ekonomiko eta sozialek aukera ematen dute Europa osoko lurralde-garapeneko estrategia berriak diseinatzeko, EAEko lurraldea eta aldameneko eskualdeak biltzen dituen eremu zabalago batean. Halaber, Eremu Funtzionalen arteko barneko erlazioa funtsezkoa da lurralde-oreka bermatzeko.

VIII. GOBERNANTZA

a) Lurralde-plangintzaren garapena Eremu Funtzionalak

Udal-plangintza ez da nahikoa lurraldea egituratzeko gai handiei heltzeko, eta gainera, EAE osoaren eskala globalak bere mugak ditu. Horren ondorioz, Eremu Funtzionalak dagokien "bitarteko" lurralde-eskala zehaztu behar izan da, eremu horiek, beren tamaina fisiko eta funtzionalari esker, arazoak aztertzeke eta lurralde-antolamenduko programak ezartzeko egokiak direlako.

b) Antolamendua eta Kudeaketa

Jasotako esperientziatik ikasi behar da, eta lurraldea antolatzeke politikaren antolaketa eta kudeaketa hobetzeko neurri egokiak hartu behar dira.

c) Parte-hartzea

Parte-hartzea erronka bat da berez, kudeaketa publikoaren eta gizartearen kudeaketaren aldaketa dakarrelako. Parte-hartzean oinarritutako kultura pixkana-pixkana finkatzeko helburuarekin, lurralde-antolamenduko tresna guztietan parte hartzeke mekanismoak txertatzea proposatzen da.

d) Jarraipena, ebaluazioa eta adierazleak

Lurraldearen gaineko giza ekintza neurtu eta ebaluatu behar da, neurri egokiak hartu ahal izateke. Horretarako, lurralde-antolamenduko tresna guztietan jarraipen- eta ebaluazio-sistemak bildu behar dira, adierazle egokien multzoa eta guzti.

4

INGURUNE FISIKOA ETA
AZPIEGITURA BERDEA

Ingurune Fisikoa eta Azpiegitura Berdea

Lurraldea da edozein jarduerak finkatzeko baliatzen duen funtsezko oinarria. Ingurune fisiko dinamikotzat hartzen da lurraldea, eta bere espazioetan "finka" daitezkeen jarduerak baldintzatu behar ditu horri jarraikiz. Horrela, espazio baten edo bestearen egokitasunak espazio beraren karga-ahalmena eta bere hauskortasuna izan behar ditu funtsezko baldintza gisa. Ingurune fisikoa funtsezko faktorea da ongizaterako, garapen ekonomikorako eta bizi-kalitaterako.

Lurra oinarritzko baliabidea da, lehen mailako ekoizpeneko jardueren funtsezko euskarria eta oinarri fisikoa den aldetik. Lurrak zenbait prozesu naturalen ezaugarriak erabakitzen ditu, giza taldeen bizilekuetan eragina du eta arrisku naturalak agertzea baldintzatzen du. Horregatik, lurraren kontserbazioa eta lurra narriatu gabe beraren potentzialtasunak aprobetxatzen dituzten erabilerak gauzatzea lehentasunezko helburua izan behar da lurraldea antolatzeko edozein prozesutan.

1997ko LAGak onartu zirenetik, ingurune fisikoaren kudeaketa jasangarri baterako ezartzen diren arau-xedapen ugari jarri dira indarrean, lurraldearen antolamenduaren esparruan zein eraginpean hartutako esparruetan, bereziki ingurumenarenean eta lehen sektorean.

Lurralde-antolamendurako tresnei dagokienez, Lurralde Plan Partzialez gain, nabarmentzekoa da zuzenean ingurune fisikoarekin lotutako lau Lurralde Plan Sektorialen bidez egindako sektore-garapena, hala nola EAEko Ibai eta Erreken Ertzak Antolatzeko Lurralde Plan Sektoriala, Hezeguneen Lurralde Plan Sektoriala, Itsasertza Babesteko eta Antolatzeko Lurralde Plan Sektoriala eta Nekazaritza eta Basozaintzako Lurralde Plana.

Beren ingurumen-balioengatik babestutako guneei dagokienez, aldi honetan lau parke natural eta beste hainbeste biotopo babestu deklaratu dira, zuhaitz berezien, hezeguneen eta Natura 2000 sarearen onespenez gain, eta hori horrela, gure lurraldearen zati handi bat onetsitako babes-mailarekin eratuko da.

1997ko LAGetan adierazitako arazoez -hala nola basoen atzerakadak, habitaten degradazioak, uren kutsadurak eta kostaldearen narriadurak- tresnak dituzte jada kalte horiek arintzeko. Dena den, jauzi kualitatibo bat egin beharra dago ikuspegi integralago baterantz, ingurune fisikoaren kudeaketa eraginkorragoa egitea ahalbidetuko diguna, abiapuntutzat hartuta ekosistemen zerbitzuek pertsonen eskaintzen dieten zerbitzuak atxikitzea eta hobetzea, ingurune fisikoaren narriadurara eramaten duten zatikatzeko-proiektuak saihestuta.

Berrikuspen honen Ingurune Fisikoaren eta Azpiegitura Berdearen kapitulu honen ikuspegiak helburu hirukoitza du:

- Lurzoru ez-urbanizatua antolatzeko irizpideak definitzea antolamendu-kategoriak ezarrita, izendapenak homogeneizatuz lurzorua kalifikatzeko, eta gidalerroak ere bai kategoria bakoitzean erabilerak erregulatzeko.
- "Azpiegitura Berdea" kontzeptua sartzeko EAEn lurralde- eta hirigintza-plangintzan, naturak eskaintzen dizkigun zerbitzuak atxikitzeko eta indartzeko modu integral gisa, baita azpiegitura berdeari dagozkion gidalerroak ezartzeko modu gisa ere.
- E4. Ingurune Fisikoaren Antolamendua.

Honako bi puntu hauetan egituratzen da atala:

4.1 INGURUNE FISIKOAREN ANTOLAMENDUA

4.2 AZPIEGITURA BERDEA ETA EKOSISTEMEN ZERBITZUAK

Aurrekoaren eranskin gisa, dokumentuaren I. Eranskinak EAE osorako azpiegitura berdea zein den adierazten du, baita kartografiatutako ekosistemen zerbitzuak ere.

4.1. INGURUNE FISIKOAREN ANTOLAMENDUA

Ingurune fisikoaren antolamenduak ezartzen du zein erabilera diren egokiak, onargarriak edo debekatuak, sei antolamendu-kategoriari eta zenbait baldintzatzaile gainjarriri jarraikiz. Gainera, gidalerro batzuk adierazten dira ingurune fisikoaren elementu eta prozesuetarako, eta jardueren kontrolerako.

I. GAIAREN EGOERA:

EAEren lurzorua % 93 baino gehiago antropizatua ez dagoen lurzoruari dagokio, hau da, ez dago urbanizatua eta ez ditu azpiegitura "grisak" -hau da, normalean gizakiak sortu dituenak- naturan oinarritu gabe.

Lurzorua 6 antolamendu-kategoriatan zatitzea proposatzen da, eta kategoria horien mugak udalerri bakoitzarentzat ezarriko dira dagokion plan orokorrean: Babes Berezia, Ingurumen Hobekuntza, Basoa, Nekazaritza nahiz Abeltzaintza eta Landazabala, Mendi Larreak eta Gainazaleko Uren Babesa. Hirigintza-plangintzak udalerri bakoitzaren baldintza propioetara birdoitu eta egokitu ahalko ditu, baita dagokion lan-eskalara ere.

Ingurune fisikoari gainjarrita ageri dira zenbait baldintza, eta erabilera baino ingurunearen gainean jarduera jakin batzuk mugatzen dituzte, baldintzatzaile bakoitzaren erreferentzia egiten duen egoera partikularraren arabera. Ingurune fisikoari dagokionez, bi baldintza mota har ditzakegu kontuan: arriskuen gainjarritako baldintzak (akuiferoen urrakortasuna, arrisku geologikoak, urez bete daitezkeen eremuak) eta azpiegitura berdearen gainjarritako baldintzak (beren ingurumen-balioengatik babestutako espazioen multzoa alde batetik, eta korridore ekologikoak eta interes naturaleko beste espazio batzuk bestetik). Baldintza horiez gain, udal-plangintzak beste baldintza batzuk ere adieraz ditzake, lege-arlokoak, sektorialak eta abar.

Horrekin batera irizpide orokor batzuk ezartzen dira antolamendu-kategoria bakoitzeko erabilera eta gainjarritako baldintza erregulatzeke: antolamendu-kategoriak eta erabilera edo jarduerak gurutzatu dira, ahalbidetu beharreko, onargarriak diren edo debekatuta dauden jarduerak adierazita. Erlazio hori taula baten bidez ordezkatzeko da, "EAEko Ingurune Fisikoaren Antolamendu Matritzea" deitutakoa.

Kategorizazio horretatik kanpo daude giza kokaguneak (normalean bizitegi-arlokoak eta industria-arlokoak) eta giza kokagune horiek eskatu dituzten azpiegitura "grisak" (sistema

orokorrak); izan ere, ingurune fisikoan egonagatik (eta horrenbestez ingurunearen prozesuen eraginpeko dira), sektoreko legedi espezifikoak dute, edo hirigintzaren esparruarena.

Erabileraren erregulazio hori eta dagozkion elementuak lurralde-plangintzak garatu ditzake. Hori gertatu da gaur egun arte Itsasertzaren LPSarekin, Nekazaritza eta Basozaintzako LPSarekin edo EAEko Ibai eta Erreken LPSarekin.

Ingurune fisikoaren antolamenduarekin lotutako gidalerroek planteatzen dituzte, alde batetik, elementu eta prozesuei eta ingurune fisikoko jardueren kontrolari buruzko zenbait gai, eta, bestetik, ingurune fisikoaren antolatzearen LAGen proposamena baliatzen da, Ingurune Fisikoaren Antolamendu Matrizean laburbilduta.

Ingurune fisikoaren elementu eta prozesuei dagokienez, honako arlo hauei buruzko gidalerroak sartzen dira: lurzorua eta zorupea, biodibertistatea, gainazaleko eta lurrazpiko baliabide hidrikoen tratamendua, kostaldea eta itsas ingurunea eta interes zientifiko-kulturalako aztarnategien babesa.

Jardueren kontrolari buruzko gidalerroak honako hauei buruzkoak dira: azpiegiturak, erauzketa-jarduerak, hirigintza- eta eraikuntza-jarduerak, hondakinen biltegiak, turismo- eta jolas-jarduerak, eta nekazaritza-jarduerak.

II. HELBURUAK

Lurralde-eredua berrikustearen helburuak -ingurune fisikoaren antolatzeari dagokionez- honako hauek dira:

1. Lurraldearen erabilera jasangarria bermatzea, etorkizuneko belaunaldientzat dauden baliabide erabilgarriak konprometitu gabe eta desparekotasunak desagerrarazten lagunduz.
2. Espazio bakoitzarentzat lurralde-bokazio bat definitzea, erabilera egokienak erregulatuko dituena.
3. Lurralde-antolamendurako tresna guztien arteko koherentzia bermatzea.
4. Erabileren konplexutasunaren eta metodologia homogeneoen bidez sortutako inpaktuaren jarraipena egitea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Ingurune fisikoaren antolamendu-arloko lurralde-antolamenduaren lurralde-gidalerroak ondoren bildutakoak dira.

III.1. Ingurune fisikoaren elementu eta prozesuak eta jardueren kontrola

III.1.1. Elementuak eta prozesuak

1. LURZORUAREN ETA LURPEAREN TRATAMENDUA

- 1.1. Lurzorua narriatu gabe lurzorua potentzialtasunak aprobetxatuko dituzten erabilerak atxikitzea eta esleitzea, lurzorua oinarrizko baliabide gisa aitortuta, lurzorua baita jardueren funtsezko euskarria eta prozesu natural ugariren ezaugarriak zehazten dituen oinarri fisikoa.
- 1.2. Antolamendu berean sartu behar dira espazio babestuen plangintzarekin nahiz basoen kudeaketa orokorrarekin zerikusia duten gaiak, basoen funtzioak behar bezala betetzean eragina dutenean, batez ere lurzorua finkapenari eta lurzoruari dagokionez.
- 1.3. Oro har, ekintza positiboko programa eta neurriak gaineratuko dituzten lurralde-plan partzialek, landa- eta natura-espazioak hobetzekoak, eta puntu horiek definituko dituzte, besteak beste, lortu beharreko helburu zehatzak; beharrezkoak diren neurrien multzoa, neurri horiek aplikatzeko eta finantzatzeko erantzukizunak, eta haiek egikaritzeko epeak. Programak honako hauek izan daitezke:
 - Baso-masak antolatzea optimizazio-irizpideen arabera sasoi bakoitzaren ezaugarrien mende, masa produktiboenentzat zein hazkunde mantsoagoa dutenentzat. Antolamendu horrek landaketa berriak ustiatzeko eta egiteko tekniken erregulazioa hartuko du barnean.
 - "Babesteko eginkizuna duen mendien katalogoa" lantzea, batez ere Onura Publikokotzat deklaraturako Mendietan, guztiak ere hirigintza-informazioan bildu beharrekoak. Katalogo horretan bilduko dira ingurunearekin bereziki arduratsua den ustiaketa egiteko eskatzen duten mendiak, mendi horiek zenbait zerbitzu ekosistemiko ematen dituztelako, hala nola higaduraren prebentzioan edo ur-ibilguan behera dauden lurren babesean.
 - Babes Bereziko eta Gainazaleko Uren Babeseko kategorietan eta interes naturala duten baino espazio babestuen zati ez diren beste espazio batzuetan bildutako esparruen hobekuntza- eta kudeaketa-programak.
 - Lehentasunezko esparruak basoberritzeko ekintzak, edo LPPak identifikatzen dituen Ingurune Hobekuntzako kategoriarenak.

- Nekazaritza-jarduerak atxikitzeko jardun-programak, baita abandonatutako lurrak edo desagertzeko arriskuan dauden lurrak kudeatzekoak.
 - Paisaiaren Ekintza Planak, eta paisaia-katalogoetan ezartzen diren paisaia-kalitateko helburuak betetzeko neurri eta jardunak.
- 1.4. Oro har, nekazaritza-azalera erabilgarria atxikitzen saiatzea, nekazaritza-lurzoruaren ezaugarriak onartuz, euskarri soila izatetik haratago.
- 1.5. Nekazaritza-jarduerak eta egungo nekazaritza-lurzoruaren garatzen diren erabilerekin LAG hauetan xedatutakoa bete beharko dute, baita lurralde-planetan eta Nekazaritza eta Basozaintzako Lurralde Plan Sektorialean xedatutakoa.
- 1.6. "Lurralde-plan sektorialek, lurraldearen plan partzialek eta udal-plangintzak aintzat hartuko dituzte prozesu narriatzaileen aurrean lurzoruak duen gaitasun agrologikoa eta hauskortasuna. Bi alderdi horiek irizpide izango dira obrak eta azpiegiturak kokatzeko, eta hirigintzako garapen-prozesuetatik eta ekonomia-garapeneko prozesuetatik at utzi beharrekoak mugatuko dituzte, balioak aztoratu ditzaketela uste bada. Babes hori nekazaritzako erabileren bideragarritasunerako zaintzea interesgarri den lurretara zabalduko da, produktibitatea dena dela eta EAEko Landa Garapeneko Programak ezarritako landa-ingurunerako garapen-ildoekin bat.
- 1.7. Zorupea plangintzako beste elementu bat bezala ikusi behar da, kontuan hartu beharrekoa teknologia erabilgarri onenekin aukerarik onena aurkitzeko plangintzaren proposamen eta alternatibak lantzeko garaian, betiere dokumentu honetan ezartzen diren ereduaren oinarri jarraikiz. Edozein kasutan ere, zorupeak izan behar duen bokazioa aurreikuspen baten faltan zera izango da, berezko egoeran atxikitzea.
- 1.8. Saihestu egingo da, edo ahal den neurrian minimizatu, mineralen, gatzen eta ur errektiboen airepeko esposizioa, elementu horiek aldatzen baitituzte zorupearen propietateak meteorizazioan.
- 1.9. Hezetasun-aldaketa garrantzitsuak saihestuko dira lurzoru espantsiboetan (bolumena nabarmen aldatzen dutenak hezetasun-aldaketa bat dagoenean).
- 1.10.- Luiziak saihesteko edo haien ondorioak gutxitzeko beharrezkoa da indar erresistenteak gehitzea edo mendi-hegalean edo hegian jarduten duten indar desestabilizatzaileak gutxitzea.
- 1.11. Subsidentzia izan dezaketen lurzoruaren (azaleraren hondoratze mantsoak), eta kolapsoak ere izan ditzaketenetan, edozein jatorritako bibrazioak saihestuko dira eta, oro har, lursailaren karga puntuala, baita maila freatikoa aldakuntza esanguratsuak ere.

2. BIODIBERTSITATEAREN TRATAMENDUA

- 2.1. Biodibertsitatearen biziraupena bermatzea, hau da, bizi-forma guztiena, legatu genetiko errepikaezina direnez.
- 2.2. Endemismoak lehentasunez babestea (konbinazio genetikoak, zenbaitetan leku geografiko murriz batean baino ez dauden espezie gisa sortutakoak, eta beste zenbaitetan esparru zabaleko espeziekiko tokiko aldaera gisa sortutakoak). Horretarako, jarraitu egin behar da espazio zabalak antolatzeke ekindako ildoekin, non eta espazio horietako lurraldearen gaineko erabilerek balio berezia duen ingurune natural bat gorde badute eta erreferentzia ekologiko eta kultural gisa eratu badira biztanleriaren zati handi batentzat.
- 2.3. Ildo hori habitat, espezie eta banako bereziak babestera zabaltzea EAE osoan. Habitatakt konektatzeko korridore ekologikoak zaindu eta lehengoratu ere egin behar dira, truke genetikoak berma dezaten. Eskala guztietara zabalduko da irizpide hori, konektatutako azpiegitura berde bat.
- 2.4. Lurralde-jardun orotan landarediaren babesa eta, bereziki, zuhaitzen kontserbazioa aintzat hartuko dira. Neurriak hartuko dira konektibitate ekologikoa lehengoratzeko lehendik galdutako lekuetan, eta zuzenketa- edo konpentsazio-neurriak galtzea posible dela aurreikusten den lekuetan.
- 2.5. Faunaren zirkulazio librea saihestuko duten oztopo artifizialak sortzea saihestuko da.
- 2.6. Goi-tentsioko linea elektrikoek instalazioa hegaztiak elektrokutatzea saihesten duen dispositiboekin egin beharko da.

3. GAINAZALEKO BALIABIDE HIDRIKOEN TRATAMENDUA

- 3.1. Lurralde- eta hirigintza-antolamenduak kontuan hartuko ditu EAEko urtegi, ibai, erreka eta gainazaleko beste ur-masa batzuen mugakide diren eta urbanizaezin, urbanizagarri eta hiri-lur gisa sailkatutako lurak. Ur-ibilgu iraunkorrak hartuko dira ibaitzat, eta errekatzat urte-sasoia ren arabera zirkulazio hidrikoa dutenak. Horri dagokionez, EAEko Ibai eta Errekak Antolatzeke LPSan adierazitakoa izango da aplikatzekoa.
- 3.2. Urbanizaezintzat sailkatutako lurzoruan Gainazaleko Urak Antolatzeke Kategoriarako ezarritako zehaztapenak aplikatuko dira, kapitulu honetan jasotakoaren arabera.
- 3.3. Hezeguneei dagokienez, EAEko Hezegunee LPSak xedatutakoa bete beharko da.

4. LURPEKO BALIABIDE HIDRIKOEN TRATAMENDUA

- 4.1. Administrazioak benetako kontrola egikaritu beharko du akuiferoen gain bi helburu lortzeko: uren kalitatea mantentzea eta haien gainustiapena saihestea.
- 4.2.-Lurpeko uren urrakortasun-eremuak ezartzeko erreferentzia-esparrua "Akuiferoen Urratze-arriskuaren Mapa" izango da, Eusko Jaurlaritzaren Informazio Geografikoaren atarian bildutakoa (<http://www.geo.euskadi.eus>).
- 4.3. Urak -lurpekoak zein gainazalekoak- kutsatzeko gai diren hondakin-urak produzitzen dituzten edozein motatako instalazioek ezin izango dituzte putzuak, zerrendak, galeriak edo lurrak ur horiek xurgatzea ahalbidetuko duen edozein dispositibo egin. Saneamendurako hobi septikoak egiteko baimena baldintza jakin batzuk gertatzen direnean soilik eman ahalko da, hots, berme nahikoak daudenean ziurtatzeko ez dutela inolako arriskurik gainazaleko edo lurpeko uren kalitaterako.
- 4.4. Dena den, edozein motatako isurketak eragiten dituzten jarduerak eskatzeko lizentziek isurketak baimentzeko indarreko legeriak eska ditzakeen datu guztiak bildu beharko dituzte, eta ezin izango da isurketarik egin baimen hori gabe.

5. KOSTALDEAREN ETA ITSAS INGURUNEAREN TRATAMENDUA

- 5.1. Kostaldean egindako edozein jardun EAEko Kostaldea Babesteko eta Antolatze LPSan eta indarreko legerian xedatutakoaren pean egongo da, itsaso eta lehorraren arteko jabari publikoko zonari dagokionez zein eragin-zonei eta babes- eta igarotze-zortasuneko zonei dagokienez. Lurralde-plan partzialek zehaztaperen osagarriak ezarri ahalko dituzte beren aplikazio-esparruaren azterketa zehatzetatik abiatuta.
- 5.2. Kostaldea eraginpean hartuko duen lurralde-plangintzaren etorkizuneko garapenak kontuan hartu beharko du klima-aldaketak espazio horren gain duen eragina.

6. INTERES ZIENTIFIKO-KULTURALEKO AZTARNATEGIEN BABESA

- 6.1. Lurralde- eta hirigintza-plangintzak adierazi egingo ditu aztarnategi arkeologiko eta paleontologikoak, aplikatzekoa de sektore-araudiak zehazten dituen arau eta babes-erregimenak ezarrita.

III.1.2. Jardueren kontrola

1. AZPIEGITURAK

- 1.1. Azpiegitura ororen kokaleku eta diseinuak zenbait alternatiba planteatu beharko ditu lurraldearen harrera-ahalmenaren edo haren hauskortasunaren alde aurreko edo aldi bereko azterlan bati jarraikiz, zeinak honako alderdi hauek hartuko dituen kontuan gutxienez:
 - Lurraldearen kontserbazio-balioak hainbat ikuspuntutik begiratuta, hala nola ekologikoa, produktiboa, paisaia-arlokoa eta zientifiko/kulturala.
 - Lurzoruaren egungo erabilera eta aprobetxamenduak.
 - Lurraldearen baldintzatzaile natural eta aukerak dagokion azpiegituraren kokalekurako eta funtzionamendurako.
 - Azpiegitura iragazkortzea ahalbidetuko duten neurriak hartzea konektibitate ekologikoa atxikitze aldera.

2. ERAUZKETA-JARDUERAK

- 2.1. Erauzketa-jardueretarako baimenek malda, erreka-zulo edo ibilguetan materialak metatzeko debekua bildu beharko dute, material horiek oztopo badira urak libre pasatzeko eta arrisku badira material edo substantzia kutsatzaileak arrastatzeko.
- 2.2.-"Harrobi Guneetako Lurralde Plan Sektorialak atari zabaleko ustiatgien kokapen posibleen zonifikazioa dakar, eta erauzketa-jarduera horien tratamendu homogeneo baterako erreferentzia-esparrua izango da".
- 2.3. Erauzketa-jarduerak eraginpean hartutako zonen mugaketa bildu beharko du udal-plangintzak, baita erabilera horietarako erabil daitezkeenak ere. Lurpekoen kasuan, azaleko mugaketaz gain, lurpeko ustiaketari dagokion mugaketa ere bilduko da, azalak, kasuan kasu, duen lurzoru-kategorizazioarekin. Bi erabilerak gainjarri ahalko dira.
- 2.4. Plangintza sektoriala eta administrazio publikoen jardunak saiatuko dira edozein obra motak sortutako hondakin solido geldoak zuloen material betegarri gisa erabiltzen erauzketa-jarduerak eraginpean hartutako zonak leheneratzeko, izan ditzaketen potentzialitate zientifiko-didaktikoak alde batera utzi gabe.
- 2.5. Jasangarritasunaren mesedetan, bazter utzi beharko litzateke energia-iturri ez-berriztagarri ez-konbentzionalen bilaketa. Haustura hidraulikoaren kasuan zehazki, zorupearen konposizio-alaketaren ondorioen gaineko zalantzak eta lurzoruaren instalatzearen inpaktuak, biztanleriari eta hiri-azpiegiturei dagokienez nabarmen trinkoa den lurralde batean -hots, EAEn-jardutearekin batera, teknika horren garapena ez burutzea aholkatzen dute.

- 2.6. Meatze-prospekzioko eta -ikerketako jarduerak ez dira erauzketa-jardueratzat hartuko LAG hauei dagokienez, eta beren araudi espezifikoaren arabera arautu beharko dira.

3. HIRIGINTZA- ETA ERAIKUNTZA-JARDUERAK

- 3.1. Oro har, dagokion udal-plangintzak ezarritako zehaztapenetara egokituko dira hirigintza-garapenak, eta plangintza, aldiz, une bakoitzean indarreko diren udalaz haraindiko izaera duten plan eta gidalerroei. Udal-plangintzak oso modu berezian hartuko du kontuan Ingurune Fisikoaren gainean hirigintza-garapeneko edo azpiegituren garapeneko edozein proposamenek izan dezakeen inpaktua.
- 3.2. Beste erabilera batzuekin lortu beharreko orekaren oinarriaren gainean egin beharko dira hirigintza-garapenak, ekosistemen zerbitzuak mantentzea atxikita, batez ere lurraldearen balio natural, paisaia-arloko eta produktiboei dagokienez. Arreta berezia eman beharko zaie bizitegi-erabilerei eraikuntza sakabanatuetan, erabilera horien ondorioak lurzoruaren okupazioaren gain eta ingurunearen gain duten inpaktua benetan okupatzen duten espazio fisikoa baino askoz ere haratago doaz.
- 3.3. Debekatuta dago isolatutako etxebizitzaren eraikuntza lurzoru urbanizaezinean nekazaritza eta abeltzaintzako ustategiari mugatutakoa izan ezik, betiere Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko 2/2006 Legearen 31. artikuluan ezarritakoari jarraikiz.

3.4. Baserriak:

- Lurzoru urbanizaezinean dauden baserriek beren egungo morfologia atxiki beharko lukete. Egungo ondare arkitektonikoa aprobetxatzearen mesedetan, zatiketa horizontala ahalbidetuko da etxebizitza kopuru handiago batean, egungo etxebizitzaren kopurua ez bikoiztea iradokita, baserri bakoitzeko lau etxebizitzaren kopurua ezein kasutan ere gainditu gabe.
- Era berean, bizitegi-erabilerekin bateragarriak diren erabilerak gaineratzea proposatzen da (ekipamendua, turismo- eta ostalaritza arloko jarduera, tertziarioa)

3.5. Landaguneak:

- Foru Aldundiak egindako dagozkien inbentarioak adierazitakoak izango dira landaguneak, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko 2/2006 Legearen arabera. Guneen mugaketak izaera murriztailea izango du, eta udal-plangintzak zehaztuko du inbentarioetatik abiatuta. Landagune gisa inbentariatuta ez dauden lurzoru urbanizaezineko bizitegi-multzoei dagokienez, lurzoru mugakidearen antolamendua kategorian bilduko ditu udal-plangintzak.

- Landaguneko eraikuntza berrien bizitegi-erabilera nekazaritza eta abeltzaintzako ustiategiari lotuta familia bakarreko etxebizitzarena izan beharko luke lehentasunez.
- Landaguneen jatorrizko morfologia gorde beharko da, batez ere espazio publikoaren trinkotasunari eta definizioari dagokionez, eraikuntza berriarekin eraikuntza-kontzentrazioarako joera erakutsiz, betiere biltzen dituen eta izaera ematen dien espazio publikoaren inguruan kontzentratuta.

4. HONDAKIN-BILTEGIAK

- 4.1. Hondakin solidoen garraioaren, biltegitratzearen, tratamenduaren eta kontrolaren kokapen eta kudeaketarako erreferentzia-esparrua EAEko Hiri Hondakinen Azpiegituren Lurralde Plan Sektoriala izango da.
- 4.2. Hiri Hondakinen Azpiegituren Lurralde Plan Sektorial horrek edo, halakorik ezean, udal-plangintzak honako hauek bildu beharko ditu:
- Isurketarako egokiak ez diren eremuak adierazi beharko ditu, hondakinak sortzen dituzten jarduera moten arabera, horretarako egungo gidalerroetan ematen diren irizpideak udal-arloan zehaztuta.
 - Egungo zabortegei inkontrolatuen baldintzak aztertu beharko ditu, zabortege horien kokapenaren eta funtzionamenduaren ondoriozko inpaktuak detektatzeko; hitzarmenak, epeak eta finantza-baliabideak aurreikustea inpaktu horiek zuzentzeko eta, kasuan kasu, Autonomia edo Foru Erkidegoko ingurune-zerbitzuen lankidetzarekin programatzea egungo zabortege inkontrolatuen desagerrarazpena edo zigilatzea.
 - Hondakinak tratatzeko instalazio berrietarako kokaleku egokiena adierazi behar du, eraginpeko lurak Azpiegituren Sistema Orokor gisa kalifikatuta.
- 4.3. Debekatuta dago edozein motatako hondakinak, zaborrak edo zakarrak horretarako diren lekuetatik kanpo lagatzea. Jarduera horiek egitea legeria urratzea dela hartuko da kontuan, eta horrek, lurzorua jatorrizko egoerara itzuli beharra ekarriko du, eta, horrez gain, dagokion legeria sektorialak ezar ditzakeen zigorrek ere aplikatu ahal izango dira.

5. TURISMO- ETA JOLAS-JARDUERAK

- 5.1.- Turismo- eta jolas-jarduerak dagozkion lurralde- edota udal-planen bidez arautuko dira, bereziki motordun ibilgailuetan oinarritutakoak.
- 5.2. Garapen-plangintzak lurraldeko aire libreko asia- eta jolas-posibilitateak balioetsiko ditu, jolas-erabilera egokitzeko eremu egokiak zein diren adierazita.

- 5.3. Turismoa-kanpamenduak lurzoru urbanizaezineko erabilera baimengarritzat hartuko dira, betiere plangintzak debekatzen ez badu. Lizentzia lortzeko aplikatzekoa den sektore-legerian emandakoa bete beharko da. Baimen hori ez zaio ezein kasutan ere emango beren lokomozio-bitartekoen bidez edo automobil bidez garraiatu ezin daitezkeen aterpetheen instalazioari. Turismo-kanpamendu gisa baliatuak izateko baimena duten finkak zatietan bihurtuko dira, eta zirkunstantzia hori jasota geratuko da Jabetzaren Erregistroaren alboko oharpenean.
- 5.4. Golf-zelaiak egitean ahal dela ur birziklatuak erabiliko dira ureztatzeko, lursailak oinarritzat duen jatorrizko topografia mantenduko da eta zona horretarako egokiak diren belar-espezieak erabiliko dira. Produktu ongari, fitosanitario eta plagiziden erabilerari buruzko lege-arauak eta gainerako xedapenak hartu beharko dira kontuan.

6- NEKAZARITZA-JARDUERAK

- 6.1. Nekazaritza-jardueratzat hartzen dira nekazaritza bera, basogintza, abeltzaintza eta akuikultura.
- 6.2. Euskal baserriak Euskal Autonomia Erkidegoko landa-habitataren zati dira, eta baserriek beren jarduera atxikitzea bultzatu behar da. Zentzu horretan, nekazarien errenta dibertsifikatzea iradokitzen da, hau da, jardun-ildoak martxan jartzea landa-garapenerako eta natura-ingurunearen kontserbaziorako.
- 6.3. Nekazaritza-ustategiei lotutako eraikuntzek mendekotasun- eta proportzio-erlazio egokia izango dute aprobetxamenduaren intentsitatearekiko, eta neurriak garatuko dira eraikuntza horien paisaia-arloko integrazioa bermatzeko.
- 6.4. Nekazaritza-industrirentzako hirigintza-lizentzia lortzeak nekazaritza-administrazio eskudunaren aldez aurreko baimena eskatuko du.

III.2. Ingurune fisikoaren antolamendua-kategoriak. Lurralde Eredua: ingurune fisikoa antolatzeke matrizea

1. Erabilerak behar bezala antolatzea "urbanizaezintzat" sailkatutako lurzoruan, espazio baten ezaugarrien edo hari esleitutako helburuen arabera. Horretarako, lehenik eta oro har, lurzoruaren erabilera moten erlazio bat definitzen da, eta erabilera mota horiek lurralde-antolamendurako tresnek eta hiri-antolamenduko plan orokorrek zehaztu ahalko dituzte, beharrezkoa izanez gero. Ondoren, lurzoruak zonifikatzen da "ingurune fisikoaren antolamendu-kategoriak" deitutako espazio homogeneotan, betiere beren lurralde-bokazioaren arabera definitutakoak. Azkenik, zona edo kategoria horiei erabileren erregulazio espezifikoak aplikatzen zaie, beren ezaugarrien arabera. Era berean, antolamendu-kategoria bakoitzerako ezarritako erabilera-erregimen espezifiko hori "baldintzatzaile gainjarri" gisa identifikatutakoek baldintza dezakete; azken horien helburua da aurreikusitako erabilerak kategoria jakin batean erabiltzen

diren modua mugatzea edo baldintzatzea, jarduera horiek eragin lezaketen arrisku edo afektazioak saihesteko.

2. Adierazitako kategorietako batzuetan korrespondentzia bat dago ingurune fisikoaren ahalmenaren eta lurraldearen egungo errealitatearen artean. Beste kasu batzuetan, kategoriak ezartzen dira, eta kategoria horien gainean ekintza positiboko neurriak garatu beharko lirateke egungo erabilera identifikatutako bokazioaren arabera desiragarriago den egoera batera egokitzeko.
3. Garapen-plangintzak (hiri-antolamenduko plan orokorrak, lurralde-plan partzialak eta abar) erabilera eta jardueren erregulazioa espezifikagoa ezarri ahalko du antolamendu-kategoria bakoitzean, LAG hauetan izaera orokorrekina araututakoa eta dagokion lurralde-esparruaren baldintza orokorrak kontuan izanda.
4. Erabilera orokorren 5 mota identifikatzen dira:

4.1. INGURUNE-BABESA

- 4.1.1. Kontserbazioa: gaur egungo ezaugarriak eta egoera mantentzea, gizakiaren esku-hartzerik gabe edo, kasu naturalizatuenetan, izaera zientifiko edo kulturalako esku-hartzeak bakarrik garatuta, edo gaur egungo erabilerarekin jarraituz eta partaidetza aktiboarekin, garapen jasangarriko dinamikan oinarrituz, gainerako kasu guztietan.
- 4.1.2. Ingurune-hobekuntza: gunea bere jatorrizko egoerara edo orekako beste egoera baliotsuagoetara birbidera dezaketen tratamenduak. Hobekuntza horrek hainbat forma har ditzake esleitzen zaien unitateen kasuistika partikularren arabera (inausketa selektiboak, artzaintza kontrolatua, garbiketa, landarediaren desagerrarazte selektiboa, plaga eta gaixotasunen tratamendua-, eta abar).
- 4.1.3. Jarduera zientifiko-kulturalak: ingurunearen azterketa eta ikerketa ahalbidetzeko jarduerak, eraikuntzarik inplikatzeko ez badute.

4.2. AISIA ETA ASTIALDIA

- 4.2.1. Erabilera publiko estentsiboa: aisiarako, turismorako, hezkuntzarako eta ingurune naturalaren interpretaziorako erabiltzea eta baliatzea, jarduera bigunei jarraikiz, ekipamendu esanguratsurik gabe: txangozaletasuna eta kontenplazioa, gorabehera gutxi ingurune fisikoan, oinezkoen ibiltze soila inplikaturik, ez baita inolako azpiegitarik edo egokitzen behar hori praktikatzeko, non eta ez diren obra txikiak izaten (erreken gaineko igarobideak, bidexken tarteak, begiratokiak-, eta abar), guztiak ere arduratsuak eta paisaian integratuak izango direlakoan. Eskaladaren praktika barnean hartzen du, bideak irekitzea eta zabaltzea ere barne, baita aire-nabigazioko kirolen praktika ere, hala nola delta hegala edo parapentea, eta ingurune akuatikoari lotutako kirola ere bai.

4.2.2. Erabilera publiko intentsiboa: aisiarako, turismorako, hezkuntzarako eta ingurune naturalaren interpretaziorako erabiltzea eta baliatzea, aisia edota harrera-ekipamenduei jarraikiz, hainbat motatako jolas-jardueretarako kokaleku batera egokitzea eskatzen dutenak: kanpinak, aparkalekuak, mahai-instalazioak, bankuak, barbakoak, iturriak, zerbitzu sanitarioak, haur-jokoak, paperontziak, hondakinak biltzeko puntu txikiak edo erabiltzen den zerbitzu-erakuntzaren bat. Erabilera honetan integratuta hartzen dira, halaber, aire libreko kirol-instalazioak, tamaina handi samarreko eraikinak eraikitzeko eskatzen duten instalazio zientifiko edo kulturalak: aisia-baratzeak, hiri-baratzeak, golf-zelaiak, motordun ibilgailuen zirkulazioari lotutako jarduerak, bereziki egokitutako zirkuitutan zein interes orokorreko bideetan, jarduera antolatuetan edo libreetan.

4.2.3. Ehiza- eta arrantza-jarduerak: ehiza eta arrantza arautua egitea.

4.3. BALIABIDE PRIMARIOEN USTIAPENA

4.3.1. Nekazaritza: basozaintzarekin zerikusia ez duten landare-baliabideen laborantzari (belarkien laborantza eta zurezko laboreak, baratzezaintza, lorezaintza, mintegiko laborantza, perretxikogintza, eta hidroponikoak) zuzenean lotutako jarduerak: lurra prestatzea laboreak lortzeko, kultura-lanak eta -jardunbideak barne; uztak biltzeko, aukeratzeko eta sailkatzeko lanak, gero biltegitratzeko edo kontsumitzeko moduan garraiatzeko jarriak; ura ematea eta aprobetxamendua areagotzea ureztapena dagoen kasuetan; eta nekazaritza oro har hobetzeko behar diren landa-azpiegiturako obrak. Erabilera honetan barne hartuta daude aire libreko nekazaritza-jarduerak zein estalpean egiten direnak (labore babestuak), tresnak, laborantza-lanabesak eta nekazaritza-produktuak; nekazaritza produktuen ekoizpena, ateratzea eta sailkapena eta produktuen beharrezko lehenengo produktu horiek merkaturatzeko edo produktuen artisau-eraldaketa, baita ureztaketarako edo berotegi-nekazaritzarako beharrezkoak diren obra eta instalazioak. Edonola ere, eraikitako azalera horrek erlazioa gorde behar du, ekoizle elkartuen kasuan, ustiapenaren edo ustiapenen ekoizpen-ahalmenarekin. Mugaketa espezifikoak ezarri ahalko dira antolamendu-kategoria desberdinen arabera. Nekazaritza edo abeltzaintzako ustiategi bati lotutako etxebizitzak dira, familia batekoak edo bi familiakoak, nekazaria bertan bizitzeko. Etxebizitza horiek zuzeneko ustiategiari lotuta egon behar dira eta beharrezkoak direla frogatu behar da aldez aurretik.

4.3.2. Berotegiak: instalazio iraunkorrak, irisgarriak eta itxidurarekin laboreak ahokatzeko edo babesteko, bertan laboreen zikloaren fase guztiak edo faseren bat garatu ahalko delarik. Jarduerari lotutako eraikuntzak barnean hartzen dira nekazaritzarekin lotutako erabileretarako azaldutakoekiko baldintza baliokideetan.

- 4.3.3. Abeltzaintza: larrea eta bazka lortzeko, eta artzaintzarako lurra prestatzeko jarduerak. Izaera estentsiboko edo erdiestentsiboko ustiatzei lotutako eraikuntzak barne. "Mendi Larreak" antolamendu-kategoriaren kasu berezian, artzaintzari lotutako jarduerak soilik hartuko dira kontuan, eta larreen hobekuntzak egin ahalko dira sastrakak kontrolatuta kentzeari, eta produktu fitosanitarioak, zuzeneko ereintzak eta ongarrituak aplikatzeari jarraikiz. Salbuespen handi gisa, lurrak iraultzea eskatzen duten jarduerak egin ahalko dira. Artzaintzari zuzenean lotutako eraikuntzak (bordak eta abeltzaintza-eraikuntzak txikiak, askak eta abar) onartuko dira soilik. Antolamendu-kategoria desberdinen arabera, mugaketa espezifikoak aplika daitezke, zehazkiago "Babes Berezikoak", eta bertan bereziki debeka edo muga daiteke.
- 4.3.4. Baso-erabilera: zuhaitz-espezieak landatzea edo ereitea, helburua babes ekologikoa edo paisajistikoa, edo, nagusiki, ekoizpena izanik. Erabileran barne hartutakotzat jotzen dira masak maneiatzeko beharrezkoak diren instalazioak, baita baso-ustiapenari lotutako eraikuntzak ere nekazaritzarekin lotutako erabileretarako ezarritako baldintza baliokideetan, hala nola lehen eraldaketako baso-instalazioak.
- 4.3.5. Nekazaritza-industriak: estabulazio iraunkorreko erregimeneko izaera intentsiboko nekazaritza-ekoizpenetarako eraikuntzak, baita ustiatzei bati zuzenean lotu gabeko lehen eraldaketako nekazaritza eta elikadurako industriak. Baso-industriak barnean hartzen ditu, nekazaritza eta elikadurako industrien baldintza beretan.
- 4.3.6. Erauzketa-jarduerak: baliabide materialak erauztera bideratutako jarduerak aire zabalean zein lurpean, gatzagak, dragatze bidezko ustiatzeiak, baita ustiatzei horiei zuzenean lotutako osagarriak ere. Zonan bertan dauden baliabide geologikoak erauzteko eta haiei lehen tratamendua emateko eraikinak eta instalazioak hartzen ditu. Ez dira sartzen meatzeetako baliabideen prospekzio- eta ikerketa-lanak.

4.4. AZPIEGITURAK

- 4.4.1. Garraiobideak: autobideak, autobiak, errepideak, trenbideak beren instalazio osagarriekin, baita tren-geltokiak eta gasolina-zerbitzuguneak ere. Era berean, azpiegituren kategoria honetan, pertsonen edo salgaien garraiora bideratutako beste bide batzuk, ingurune fisikoan antzeko inpaktua dutenak, sartzen dira.
- 4.4.2. Aireko linea elektrikoak: energia elektrikoa garraiatzeko edo banatzeko sareak eta beste helburu batzuk dituzten aireko lineak, sarearen euskarriak eta instalazio osagarriak barne.
- 4.4.3. Lurpeko lineak: gasa, petrolioa eta haietatik eratorritako produktuak eta ura garraiatzeko eta banatzeko sareak, saneamendurako eta

telekomunikaziorako sareak eta lur azpiko beste azpiegitura-sare batzuk, instalazio osagarriak barne.

4.4.4. A motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak: hainbat instalazio, hala nola ibilgailuak aparkatzeko aire libreko azalera handiak (50 ibilgailu), ura arazteko eta tratatzeko plantak, urtegiak edo ur-andel handiak; energia elektrikoa produzitzeko zentralak, 100 metro karratutik gorako azalera duten transformazio-estazioak; gasa hartzeko edo ekoizteko zentralak; hondakin solidoak arazteko eta tratatzeko plantak eta onura publikoko eta ingurune fisikoaren gain antzeko inpaktua duen beste edozein instalazio.

4.4.5. B motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak: hainbat instalazio, hala nola irrati, telebista eta satellite bidezko komunikazioa hartzeko eta bidaltzeko dorreak, antenak eta estazioak; eta faroak, irrati-faroak eta ingurumen-inpaktu berdintsua eragiten duten beste komunikazio-instalazio batzuk. Tamaina txikiko aparkalekuak (50 ibilgailu baino gutxiago), aerosorgailuak eta antzekoak barnean hartzen dira.

4.4.6. Zakartegiak eta hondakin solidoak tratatzeko espazioak: zakarrak eta hiri- edo industria-hondakin solidoak tratatzeko lekuak, obra zibiletik datozen arroka eta lurren betetzeak (soberakinen biltegiak), zakartegiak.

4.5. HAZKUNDE URBANISTIKOAK

4.5.1. Aldez aurretik bazeuden gunetan oinarritutako hazkundeak: aldez aurretik bazeuden hirigune edo landaguneen hazkunde gisa pentsatutako garapen urbanistikoak. Nolanahi ere, handitze horiek bat etorri behar dute oinarrian duten guneen egiturarekin, tipologiarekin eta tamaina egokiarekin. Erabilera horrek, zehazki, lurraldean dauden landaguneen hazkundeak jasotzen ditu.

4.5.2. Aldez aurretik dauden gunetan oinarritzen ez diren garapenak: bizitegi-, industria- edo zerbitzu-izaerako hirigintzako jardunak, beren izaerari dagozkion ekipamendu, zuzkidura eta erabilera osagarri guztiak eduki ahal dituztenak eta industriaguneei lotuta ez dauden eremuetan egiten direnak, edo oinarri duten elementuarena baino hirigintza-aprobetxamendu handiagoa dutenak. Antolamendu-kategoria guztietarako debekatuta dagoen erabilera da, LPPak espezifikoki salbuespen gisa biltzen dituenak izan ezik.

4.5.3. Onura publikoko eta interes sozialeko eraikuntzak: komunitate-ekipamendu publiko edo pribatuetarako eraikuntzak eta instalazioak, eta ematen dituzten zerbitzuak, beren izaera eta ezaugarriengatik, nahitaez landa-ingurunean kokatu behar dira, betiere aurrez onura publikoak direla edo interesen soziala dutela deklaratu bada.

4.5.4. Isolatutako etxebizitza Lurzoru Urbanizaezinean: oin berriko isolatutako etxebizitzaren eraikuntza lurzoru urbanizaezinean, nekazaritza-ustategiari lotu gabekoa. Katgoria guztietarako debekatuta dagoen erabilera da.

4.5.5. Industria edo biltegiatze arriskutsuak: beren izaeragatik, ezaugarriengatik edo manipulaturako materialengatik arrisku larriak sor ditzaketen eta, horregatik, hiri-lurzoru edo lurzoru urbanizagarri gisa sailkatutako lurretan ezin ezar daitezkeen substantzien eta ekoizpen-prozesuen biltegiatze eta garapena.

5. Antolamenduaren 6 kategoria ezartzen dira:

5.1. BABES BEREZIA: aplikatzen zaie ongi kontserbatutako baso autoktonoei, itsasadar eta estuarioei, egoera onean dauden ibaiguneei, hondartzei, barrualdeko hezeguneei, itsasbazerreko amildegiei, goreneko inguruei edo landaretza berezikoei eta, oro har, ekologiaren, kulturaren, paisaiaren edo horien guztien ikuspegitik baliotsuak diren elementu guztiei. Zehazki, honako hauek sartuko dira maila honetan:

- Funtsezko prozesu ekologikoen mantentzean zeregin garrantzitsua duten eremuak, hala nola lurzoruen babes, edo akuiferoen birkargatzea, adibidez.
- Galtzeko mehatxupean dauden edo nazioarteko hitzarmen edo xedapen espezifiko bidez babes berezia eman zaien habitat naturalen laginak, egoera onean kontserbatuta.
- Espezie mehatxatutzat zerrendatutako animalia- edo landare-populazioak, elementu endemikoen kontzentrazio handiak nahiz nazioarteko hitzarmenen edo xedapen espezifiko arabera babes berezia behar duten eremuak.
- Landa-paisaia edo paisaia malkar harmoniatuak, edertasun paregabekoak edo kultura-balioa dutenak, hala nola aztarnategi paleontologikoak, mineralak, interes geologikoa duten lekuak (IGL)-, eta abar.
- Bakanak edo bereziak direlako nabarmentzen diren elementu naturalak, edo interes zientifikoa dutenak.

5.2. INGURUNE-HOBETUNTZA: Baso degradatuak, sastrakaguneak eta bazterretako lurrak, betiere barrualdean edo balio handiagoko inguruen aldamenean duten kokalekua dela-eta kalitate-maila handiagotara garatzea onuragarritzat jotzen bada.

5.3. BASOA: beren egungo erabileragatik edota izan duten erabileragatik (malda, arriskuak, arroen babes, eta abar) basogintzan erabiltzeko joera garbia erakusten duten lurrak. Baso-erabilera barrutik diskriminatzeko

zailtasuna dela-eta, baso-sistemetan ekoizpen- eta babes-funtzioak nahasten baitira, LAG hauek baso-eremu bakarra definitzen dute. Dena den, kategoria hori Nekazaritza eta Basozaintzako LPSak garatu du, "Mendia" suprakategoriaren inguruan beste kategoria batzuk bilduta, hots, Basoa, Basoa mendi barbana, Mendi-larreak eta Mendi-larreak - harkaitzak. Ez dira barnean hartzen egungo baso-masak, zeinak beheko zonan eta landazabalean egonik landazabal horretako elementu integratzaileak diren, eta horrenbestez, nekazaritzako eta abeltzaintzako erabilerekin konbinatzeko eta txandakatzeko ere gai dira.

5.4.- NEKAZARITZA ETA ABELTZAINZA, ETA LANDAZABALA: gaitasun agrologiko oso ezberdineko lurzoruak sartzen dira, hasi kantauriar landazabaleko mosaikoekin, ureztapeneko lurrekin edo ortu erabilerako lurrekin, mahastiekin eta nekazaritza estentsiboko eremuekin, eta nekazaritza eta abeltzaintzarako errendimendu txikia daukaten lurzoru luberrituak ere barne. Nekazaritza eta Abeltzaintza, eta Landazabala kategoriatan banatzen da, aldi berean:

- Gaitasun agrologiko handiagoko lurzoruak eta modernotasunagatik, errentagarritasunagatik edo jasangarritasunagatik sektorearentzat estrategikotzat jotzen diren nekazaritza-ustiategitako lurrak.
- Trantsizioko Landa Paisaia: Balio Estrategiko Handiko Nekazaritza eta Abeltzaintza kategoriakoak baino gaitasun produktibo txikiagoa duten zona landuak (malda handiagoak) biltzen ditu, edo landazabal-eremuak, belardiz eta haiekin mosaiko eran antolatuta dauden baso-unada txikiz estalita. Balio estrategiko handiko nekazaritza eta abeltzaintzako zonekin edo baso-eremu zabalekin kontaktuan daude, eta bokazioz, haien erabilera bi horietako bat izaten da.

5.5. MENDI-LARREAK: alturako abeltzaintzako zonak, mendiguneetako goreneko inguruetan daudenak. Basorako esan den bezala, Nekazaritza eta Abeltzaintzako LPSak kategoria hori "Mendia" suprakategorian sartu du, eta horren barruan bereizi egin ditu Mendi-larreak - harkaitzak (harkaitzezko pareta handiak, irtengune ia bertikalekin) gainerako mendi-larreetatik (soropil lau eta trinkoak, kota altuetan daudenak, abeltzaintzako aprobetxamendu intentsiboarekin, urte-sasoikoa bada ere, eta artzain-kultura tradizionalari lotutakoak).

5.6.- GAINAZALEKO UREN BABESA; EAEko ibai eta errekek eta haien babes-eremuak, EAEko Ibai eta Erreken Bazterrak Antolatzen dituen LPSaren arabera.

6. Ingurune fisikoa antolatzeko kategoria bakoitzerako ezartzen den erabileren erregulazioak adierazten ditu irizpide orokorra, jarduera egokiak, jarduera onargarriak eta jarduera debekatuak, eta honako hau da:

6.1.- BABES BEREZIA

- 6.1.1. Irizpide orokorra: esku-hartze antropikoa mugatzea, aldez aurreko egoerari eutsita, eta zona hori aprobetxamendu baten menpe badago, aprobetxamendu hori modu iraunkor batez bultzatzea, erabilitako baliabidea berrituko dela ziurtatuta. Gidalerro hauek ondoriozko lurralde-plangintzak lurraldearen eta lurzorua erabileren esleipenaren puntutik ematen duten babesa alde batera utzita, eta betiere administrazio eskudunak proposatuta, Euskal Autonomia Erkidegoko Natura Kontserbatzeko apirilaren 15eko 1/2014 Legeak ezartzen dituen babesteko figura espezifikoren batean sartu ahalko dira.
- 6.1.2. Jarduera Egokiak: kontserbazio-jarduerak eta ekosistemaren inguruen hobekuntzakoak ahalbidetuko dira soilik, ondo kontserbatutako esparru naturalak baitira, eta betiere erakunde publikoek egikaritutako kontrolaren pean daudenak.
- 6.1.3. Jarduera onargarriak: onargarritzat jotzen dira, garapeneko plangintzaren bidez aldez aurretik erregulatuta, jolas-jarduera estentsiboa, abeltzaintza, baso-erabilera, aireko linea elektrikoak, lurrazpiko lineak, B Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak eta onura publikoko eta interes sozialeko eraikinak.
- 6.1.4. Jarduera debekatuak: debekatutzat jotzen diren irizpide orokorrarekin bateraezinak diren jarduerak eta, zehazki, kapitulu honetan definitutakoari jarraikiz, honako jarduera hauek: jolas-jarduera intentsiboak, nekazaritza, berotegiak, nekazaritza-industriak, erauzketa-jarduerak, garraiobideak, A Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak, zakartegiak eta hondakin-biltegiak eta eraikuntza-erabilera guztiak, onura publikoko eta interes sozialeko eraikinak izan ezik

6.2. INGURUAREN HOBEEKUNTZA

- 6.2.1. Irizpide orokorra: zona hauek bilakaera izan dezatela eragitea, egungo egoera ekologikoko aldekoagoak diren egoetarantz berbideratuta. Bereziki beharrezkoa da kategoria honentzat adierazle batzuk definitzea bere bilakaera ebaluatzeko.
- 6.2.2. Jarduera egokiak: sistemaren berroneratzea, baita sistemaren kontserbazioa ere, eta horretara daramaten jarduera zientifiko-kulturalak.
- 6.2.3. Jarduera onargarriak: mugarik gabe onargarritzat jotzen da jolas-jarduera intentsiboa. Jolas-jarduera intentsiboa, ehiza- eta arrantza-jarduerak, abeltzaintza, baso-erabilera, nekazaritza-industriak, garraiobideak, aireko linea elektrikoak, lurpeko lineak, B Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak, zakartegiak eta

hondakin solidoen biltegiak, aurretik zeuden guneak oinarri dituzten hirigintza-hazkundeak eta onura publikoko eta interes sozialeko eraikinak onargarriak izango dira garapen-plangintzaren zehaztapenen arabera.

6.2.4. Jarduera debekatuak: irizpide orokorrarekin bateraezinak diren jarduerak eta, zehazki, kapitulu honetan definitutakoari jarraikiz, nekazaritza, berotegiak, nekazaritza-industriak, erauzketa-jarduerak, garraiobideak, A Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak, zakartegiak eta hondakin-biltegiak eta eraikuntza-erabilera guztiak, onura publikoko eta interes sozialeko eraikinak izan ezik

6.3. BASOA

6.3.1. Irizpide orokorra: baso-erabilera modu modu antolatu eta mugagabeen bermatzea, masen produkzio iraunkorra ziurtatuta. Irizpide hori konprometitzen ez duten jarduerak onartu beharko dira, arrisku naturalak minimizatzearen ondoriozko mugen mende betiere. Jarduera horien erregulazioa Nekazaritza eta Abeltzaintzako LPSan adierazitakoak definitzen du neurri handi batean.

6.3.2. Jarduera egokiak: lurzoruen baso-erabilera, masak mantenduz eta berrituz irizpide orokorraren eta basoko plangintza sektorialean xedatutakoaren arabera.

6.3.3. Jarduera onargarriak: onargarritzat jotzen dira inolako mugarik gabe kontserbazioa, ingurune-hobekuntza eta jolas-jarduera estentsiboa. Garapen-plangintzak ezarriko du honako hauen onargarritasuna: jolas-jarduera intentsiboa, ehiza- eta arrantza-jarduerak, nekazaritza, abeltzaintza, nekazaritza-industriak, erauzketa-jarduerak, garraiobideak, aireko linea elektrikoak, lurpeko lineak, A Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak, B Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak, zakartegiak eta hondakin solidoen biltegiak, aurretik zeuden guneak oinarri dituzten hirigintza-hazkundeak eta onura publikoko eta interes sozialeko eraikinak.

6.3.4. Jarduera debekatuak: irizpide orokorrarekin bateraezinak diren jarduerak eta, zehazki, gidalerro honetan definitutakoari jarraikiz, berotegiak, eta eraikuntza-erabilera guztiak, salbu eta aldeztutako aurretik bazeuden guneetan oinarritutako hazkundeak, nekazaritza-ustategiari lotutako bizitegia eta erabilera publiko eta interes sozialeko eraikinak.

6.4.- NEKAZARITZA ETA ABELTZAINZA, ETA LANDAZABALA

6.4.1. Irizpide orokorra: lurren gaitasun agrologikoari eustea da, baita nekazaritza eta abeltzaintzako jarduerak nahiz, jarduera horiekin bateragarriak izanik, ekosistemak eta nekazaritza-lurren berezko paisaiak gordetzea bermatuko duten jarduerak ere. Nolanahi ere, gainerako erabilera onargarriak, basokoa barne, nekazaritzako eta

abeltzaintzako erabileren menpe egongo dira. Arreta berezia eman behar zaio balio agrologiko handiko lurzorua okupatzen duten azpiegiturak egiteko eta ezartzeko prozesuak kontrolatzeari, baita nekazaritzaguneak zatitzea eta isolatzea eragiten duten prozesuei ere, ondorio kaltegarriak izan baititzakete bertan garatzen diren jardueretarako.

6.4.2. Jarduera egokiak: nekazaritza- eta abeltzaintza-jarduerak, bereziki nekazaritza-ustiategiaren intentsitatearen edo kalitatearen hazkunde bat dakartenak.

6.4.3. Jarduera onargarriak: inolako mugarik gabe onartzen dira kontserbazioa, ingurune-hobekuntza eta jolas-jarduera estentsiboa. Jolas-jarduera intentsiboa, ehiza- eta arrantza-jarduerak, berotegiak, baso-erabilera, nekazaritza-industriak, garraiobideak, aireko linea elektrikoak, lurpeko lineak, A Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak, B Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak, zakartegiak eta hondakin solidoen biltegiak, aurretik zeuden guneak oinarri dituzten hirigintza-hazkundeak, nekazaritza-jarduerari lotutako isolatutako bizitegi-erabilera eta onura publikoko eta interes sozialeko eraikinak onargarriak izango dira garapen-plangintzaren zehaztapenen arabera. Udal-plangintzak hazkunde bat planteatzen badu aldez aurretik badauden gune batzuk oinarri hartuta dagokion LPParen lehentasunezko interes-eremuetan jaso gabeko Nekazaritza eta Basozaintza - Balio Estrategiko Handiko eremu gisa kalifikatutako eremu baten gainean, nekazaritza-inguruneko inpaktuaren balioztatze espezifikoak jasoko du plangintzak aukeren azterketan.

6.4.4. Jarduera debekatuak: irizpide orokorrarekin bateraezinak diren jarduerak eta, zehazki, kapitulu honetan definitutakoari jarraikiz, aldez aurretik bazeuden guneetan oinarritu gabeko hazkundeak eta nekazaritza-ustiategiari lotu gabeko isolatutako bizitegia.

6.5. MENDI-LARREAK

6.5.1. Irizpide orokorra: gune horiek kontserbatzeko borondatea ez dago soil-soilik lotuta abeltzaintza-aprobetxamenduari jarduera ekonomikoa den neurrian. Aitzitik, mendi-larre horiek inguru izugarri baliotsuak dira ingurune-ikus puntu eta ikuspuntu paisajistiko eta kulturaletik begiratuta, eta, hori horrela, gune horiek antolatzeko irizpide orokorrak artzaintza-jarduera modu jasangarrian mantentzea izan behar du helburu, huraxe baita mekanismorik eraginkorrena eremu horiek babesteko.

6.5.2. Jarduera egokiak: kontserbazioa, ingurune-hobekuntza eta abeltzaintza.

6.5.3. Jarduera onargarriak: mugarik gabe onargarritzat jotzen da jolas-jarduera intentsiboa. Honako hauek daude garapen-plangintzaren zehaztapen eta erregulazioen mende: Jolas-jarduera intentsiboa, ehiza- eta arrantza-jarduerak, baso-erabilera, garraiobideak, aireko linea elektrikoak, lurpeko lineak, B Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak eta onura publikoko eta interes sozialeko eraikinak

6.5.4. Jarduera debekatuak: irizpide orokorrarekin bateraezinak diren jarduerak eta, zehazki, kapitulu honetan definitutakoari jarraikiz, honako jarduera hauek: nekazaritza, berotegiak, nekazaritza-industriak, erauzketa-jarduerak, garraiobideak, A Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak, zakartegiak eta hondakin-biltegiak eta eraikuntza-erabilera guztiak, onura publikoko eta interes sozialeko eraikinak izan ezik.

6.6. GAINAZALEKO UREN BABESA

6.6.1. Irizpide orokorra: uren kalitatea zaintzea, ibilgu eta ur-ertzen okupazioa edo aldaketa eragozteak, eta arrisku naturaletatik sortutako kalteak minimizatzea.

6.6.2. Jarduera egokiak: ingurunea zaintzeko eta hobetzeko jarduerak, eta ingurunea ezagutzera, herrientzako hornidura bermatzera, kalitatea hobetzera eta arrisku naturalak minimizatzea bideratutako azpiegitura hidraulikoak.

6.6.3. Jarduera onargarriak: espresuki debekatuta geratzen ez diren gainerako jarduera guztiak, jolas-jarduera intentsiboa izan ezik, garapen-plangintzak arautuko ditu.

6.6.4. Jarduera debekatuak: debekatuta daude nekazaritza-industriak, zakartegiak eta hondakin-biltegiak eta edozein motatako eraikuntza-erabilerak. Irizpide orokor gisa, eta Ibai eta Erreken LPSak adierazitakoari jarraikiz, lursail naturala aldatzen duen edozein esku-hartze aplikatuko da (edozein motatako eraikin, instalazio edo eraikuntzatan, finkoetan zein desmuntagarrietan; lur-berdintzeetan; lur-higiduretan-, eta abar). Salbuespenak izango dira obra publikoei eta azpiegitura-instalazioei dagozkienak edo behar bezala justifikatutako kultura-ondarea babesteko ekintzei dagozkienak.

7. Ingurune fisikoa antolatzearen kategoria bakoitzerako ezarritako erabilerean erregimena mugatzen edo baldintzatzen duten baldintzatzaile gainjarriak bi motatakoak dira: arrisku naturalen baldintzatzaile gainjarriak eta azpiegitura berdeko baldintza gainjarriak, eta ondoren zehazten dira:

7.1. Arrisku naturalen baldintzatzaile gainjarriak

7.1.1. Akuiferoen kutsadurarekiko urrakorrak diren eremuak: baliabide hauen kutsadurarekiko urrakortasun-maila handia duten lurpeko akuiferoak birkargatzeko eremuak. Irizpide orokorra izango da lurzorurako kutsatzaileak izan daitezkeen jarduerak ez kokatzea halako inguruneetan; ezinbesteko arrazoiengatik jarduera mota bertan kokatu behar bada, lur azpiko urei kalterik ez sortzea bermatzeko eskatuko dugu. Gune horietan garatu daitezkeen eta lurpeko lurren kalitaterako arrisku bat izan daitezkeen jardueretarako, garapen-plangintzak eremu urrakorrak mugatuko ditu eta beharrezko zehaztapenak ezarriko ditu baldintza horretarako irizpide orokorraren arabera.

7.1.2. Arrisku geologikoak: arriskuen sorta zabala biltzen da baldintzatzaile honetan, material geologikoek (mineralak, gatzak, ur erreaktiboak, lurzoru hedakorrak) eragindakoak zein prozesuek (irristatzeak, subsidentzia eta kolapsoak, higadura, gainazaleko uren dinamikak, kostaldeko urenak) eragindakoak. Plangintzak informazioa bildu beharko du arrisku geologikoen afektazio posibleari buruz, eta arrisku bakoitzerako egokiak diren irizpide haztatuak ezarri. Irizpide orokor gisa, zuhaitz-estalkia mantentzea zainduko da, edo zuhaitz-estalki hori sartu eta hedatzea lurzoru biluzien kasuan, eta lurzoruaren egonkortasuna erasaten duten jarduerak saihestuko dira. Dena den, lurzoru-galeren areagotzea sor dezaketen edo prozesuen zuzentasuna zaildu dezaketen jarduerak onargarriak badira, beharrezko zehaztapenak ezarri beharko ditu garapen-plangintzak.

7.1.3. Urez bete daitezkeen eremuak: ura libre ibiltzea bermatuko da, ibilguak eta gainezka bideen guneak etetea edo ixtea saihestuta, eta gainezkatutako urek eraginpean har ditzaketen instalazio, azpiegitura eta eraikuntzen kalteak aurreikusiko dituzte, plan hidrologikoetan eta Ibai eta Erreken Lurralde Plan Sektorialean ezarritakoaren arabera.

7.2. Azpiegitura berdearen baldintzatzaile gainjarriak

7.2.1. Beren ingurune-balioengatik babestutako guneak eta Urdaibaiko Biosfera Erreserba: bertan bilduta daude parke naturalak, babestutako biotopoak, zuhaitz bereziak, Natura 2000 Sarea, Urdaibaiko Biosfera Erreserba, Txingudiren Babeserako Plan Berezia, gaur deklaraturakoak eta etorkizunean deklaratzeko direnak, baita haien babeseko gune periferikoak ere, Euskal Autonomia Erkidegoko Natura Kontserbatzeko Legeari eta Urdaibaiko Biosfera Erreserba babesteari eta antolatzeari buruzko Legeari jarraikiz, kapitulu honetan adierazitakoak. Garrantzi natural handieneko guneak dira. Irizpideak eta dagokien erabilera-erregulazioa beren ondoz ondoko babes-figurek ezarritakoak izango dira.

- 7.2.2. Korridore ekologikoak eta interes naturaleko beste gune batzuk: dokumentu honetan definitutako korridore ekologikoen sarea da, baita izan ditzakeen eguneratzeak ere edo LPPe edo udal-planek gehi ditzaketenak, bakoitzak bere eskalan. Baldintzatzaile honen barruan biltzen dira, halaber, espazio natural izaki eta babes-figurarik izan gabe, beren inguru-balioentzako tratamendu egokia izan behar dutenak. EAEko azpiegitura berdearen zati diren guneak dira. Gune horietan aurreikusitako edozein erabilera kapitulu honetan adierazitako azpiegitura berdearen helburuen mende egongo da, eta batez ere dokumentu honetan proposatutako korridoreei dagokienez, beren ingurune-balioek babestutako guneen arteko konektibitate ekologikoaren mesedetan. Jarduera onargarriak adierazitako helburuak ahalbidetzen dituzten guztiak izango dira, helburu horiek bultzatzen dituzten jarduerak lehentasuna izango dutelarik.
8. Lurralde- eta hirigintza-plangintzak baldintzatzaile gainjarriek eraginpean hartutako eremuak mugatuko ditu, eta irizpide eta eskakizun galdagarriak ezarriko ditu edozein jardueratarako, baldin eta jarduera hori mehatxua bada lurzoruen egonkortasunerako eta kontserbaziorako, lurpeko uren kalitaterako, uholdeen kontrolerako edo beren ingurune-balioengatik babestutako guneetarako ezarritako helburuak betetzeko, korridore ekologikoetarako edo interes naturala duten beste espazio batzuetarako. Hori guztia behar adina berme tekniko izan eta bermatzeko jarduera horrek ez duela ondorio negatiborik ekartzen arrisku naturalen kontrolerako, babestu nahi diren baliabideen kalitatea zaintzeko edo beren balio naturalengatik gune babestuei esleitzen zaizkien babeseko, landa-garapeneko eta erabilera publikoko eginkizunen egikaritzapenerako, Urdaibaiko Biosfera Erreserba, korridore ekologikoak eta interes naturaleko beste gune batzuk. Era berean, udal-plangintzak gainjarritako beste baldintza batzuk adieraz ditzake, bidezkotzat eta egokitza jotzen dituenak.
9. Gainjarritako baldintzen informazio grafikoa Eusko Jaurlaritzaren GeoEuskadi atarian egongo da eskuragarri (<http://www.geo.euskadi.eus/>).
10. "EAEko Ingurune Fisikoaren Antolamendu Matrizeak" antolamendu-kategoria bakoitzaren erabileren erregulazioa biltzen du, laburbilduta matrize moduan:

Ingurune Fisikoa eta Azpiegitura Berdea

EAEko INGURUNE FISIKOAREN ANTOLAMENDU-MATRIZEA 1.- Egokia 2.- Onargarria 3.- Debekatua Garapen-plangintza 21- Nekazaritza eta basogintza LPS 22- Ibai eta Erreken LPS, Plan hidrologikoak 23-NBAP, EKGP Urdaibai, KBE, Hezeguneen LPS, Kostaldeko LPS	ERABILERA																					
	Ingurunearen Babesa	Aisia eta Astialdia			Lehen sektoreko baliabideen ustiapena						Azpiegiturak					Eraikuntza Erabilerak						
	Kontserbazioa Ingurunearen Hobekuntza Jardura zientifiko-kulturalak	Jolas-jardura Esentsiboa	Jolas-jardura Intentsiboa	Ehiza- eta arrantza-jarduerak	Nekazaritza	Berotegiak	Abeltzaintza	Basoa	Nekazaritza-industriak	Erauzketa-jarduerak	Garraiobideak	Aireko linea elektrikoak	Lurpeko lineak	A motako zerbitzuak instalazio tekniko ez-linealak.	B motako zerbitzuak instalazio tekniko ez-linealak.	Zakarrategiak eta hondakin sidoak biltze guneak espazioak	Aurreko zerbitzu guneak oinarri dituzten hirigintza- hazkundeak	Aurreko zerbitzu guneak oinarri ez dituzten hirigintza- hazkundeak	Onura publiko eta interes sozialeko erabilerak	Nekazaritzako ustategiari lotutako bizitegi isolatua	Bizitegi isolatua.	Instalazio arriskutsuak
ANTOLAMENDU-KATEGORIAK																						
Babes berezia	1	2 ³	3	2 ³	3	3	2 ³	2 ³	3	3	3	2 ³	2 ³	3	2 ³	3	3	3	2 ³	3	3	3
Ingurune Hobekuntza	1	2	2 ³	2 ³	3	3	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	3	2 ³	2 ³	2 ³	3	2 ³	3	3	3
Basoa	2	2	2 ¹	2 ¹	2 ¹	3	2 ¹	1	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	3	2 ¹	2 ¹	3	3
Nekazaritza eta abeltzaintza, eta landazabala	2	2	2 ¹	2 ¹	1	2 ¹	1	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	3	2 ¹	2 ¹	3	2 ¹
Mendi Larreak	1	2	2 ¹	2 ¹	3	3	1	2 ¹	3	3	2 ¹	2 ¹	2 ¹	3	2 ¹	3	3	3	2 ¹	3	3	3
Gainazaleko Uren Babesa	1	2	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	3	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	3	3	3	2 ²	3	3	3
BALDINTZATZAILE GAINJARRIAK																						
Arriskuena																						
Akuiferoen urrakortasuna			2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	3	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	3	2 ²
Arrisku geologikoak			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	
Urez bete daitezkeen eremuak			2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	3	3	2 ²	
Azpiegitura Berdea																						
Beren ingurune-balioengatik babestutako guneak eta Urdaibaiko Biosfera Erreserba	1	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	3	2 ³	
Korridore Ekologikoak eta interes naturala duten beste gune batzuk	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	

4.2. AZPIEGITURA BERDEA ETA EKOSISTEMEN ZERBITZUA

Azpiegitura Berdearen kontzeptua aurrerapauso bat da, diziplina moduan, espazio babestuekiko eta korridore ekologikoarekiko. Jauzi kualitatiboa da eskala guztiei eragiten dielako eta hainbat aukera ematen dituelako ingurumenari, osasunari, ekonomiari eta aisiari dagokionez, besteak beste. Bestalde, Ekosistemen Zerbitzuen Ebaluazioa oinarri metodologiko bat da, ekosistemek gizarteari egiten dioten ekarpena nolakoa den jakiteko.

I. GAIAREN EGOERA

EAE lurralde murrizta da eta baldintzatzaile nabarmenak ditu bere kokaguneei eta morfologiari dagokionez, eta gune urbanizatuak izan duten hedapenak lurralde-zatikatze nabaria eragin du. Horregatik planteatzen da "azpiegitura berdea" deitutakoaren kontzeptua sartzea, hainbat mailatan zatikatze hori saihestu eta berregiteko, eta baita aukera gisa ere ekosistemek eskaintzen dizkiguten zerbitzu baliotsuak zaindu eta indartzeko.

Europako Batzordearen arabera, azpiegitura berdea zera da, «gune naturalen, erdinaturalen eta beste ingurune-elementu batzuen sarea, estrategikoki planifikatua, zerbitzu ekosistemikoen sorta zabal bat emateko diseinatua eta kudeatua. Espazio berdeak (edo urdinak ur-ekosistemen kasuan) eta lehorreko espazioetako beste elementu fisiko batzuk biltzen ditu. Lehorreko espazioetan, landa- eta hiri-inguruneetan ageri da azpiegitura berdea.»

Azpiegitura berdearen definizioan bertan ageri dira haren garapenaren ipar izan beharko luketen ezaugarri eta printzipioak.

- a) Izaera estrategikoa, jada badauden ildo eta tresnak aprobetxatuz.
- b) Osa dezaketen elementuen zabaltasuna: lehorrekoak zein uretakoak, hiri-arlokoak zein landa-arlokoak, eta eskala desberdinetan. Modu orientagarrian soil-soilik

Eskala (tresna)	Nodoa	Konexioa
EAE (Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak, Lurralde Plan Sektorialak)	Beren ingurune-balioengatik babestutako guneak ...	Korridore ekologikoa ...
Eremu Funtzionala (Lurralde Plan Partzialak)	Hirien inguruko parkea Nekazaritza eta abeltzaintzako lurzoruak Aisiagune metropolitarrak Lurraldera sartzeko espazioak ...	Bide berdea Lurralde-ibilbideak: landa-bideak, egungo bide bigunak Bioingeniaritzako lanak Ekoduktuak ...
Tokikoa (Hiri Antolamenduko Plan Orokorra)	Eraztun Berdea Hiri Parkea Lorategia, euri-urezko lorategia Hiri-baratztea Estalkiak, fatxadak, terrazak ...	Hiribidea Bulebarra, ekobulebarra Zumardia Ibai-aurrealdea Heskaia ...

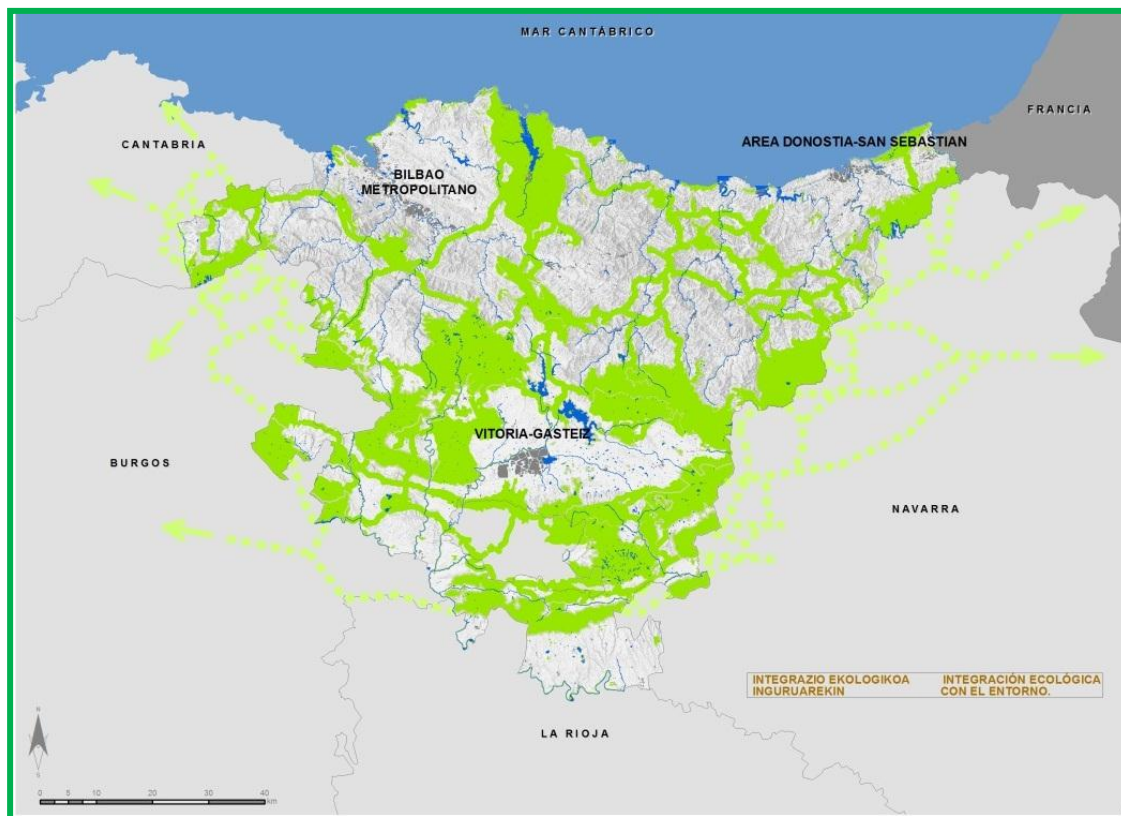
Zerbitzu ekosistemikoen sorta zabala emateko gaitasuna, hau da, ekosistemetatik zuzenean edo zeharka pertsonak jasotzen ditugun onurak, horniketakoak, erregulaziokoak edo kulturalak direla.

Iturria: www.ingurumena.eus, Millenium Ecosystem Assessment lanekoa, 2013

Azpiegitura berdeak lurzoru-erabileraren ikuspuntu integratua hartzea ahalbidetzen du, konektibitate globala hobetuz eta azpiegitura "grisek" sortutako zatikatzearen ondorioak arinduz, lurraldearen iragazkortasuna areagotuz, eta zona multifuntzionalak identifikatuz, zeinetan lurzoruaren erabilera bateragarriak bultzatuko diren, ekosistema osasuntsu eta askotariko batzuk lortzeko lagungarriak. Lurzoruaren erabileraren ikuspegi integratu horrek ekintza isolatu independenteek eskaini ahalko lituzketen onurak areagotzen ditu, ekintza horiek helburu berak izanda ere, eta lurralde erresilienteago baterantz aurrera egitea ahalbidetzen du, espero ez diren gertaera naturalei aurre egiteko gai izango dena.

Azpiegitura berdea LAGen lurralde-ereduaren zati da, baita Europa osoan eratzen ari den azpiegitura berdearen zati ere, batez ere espazio mugakideekin duen erlazioaren bidez.

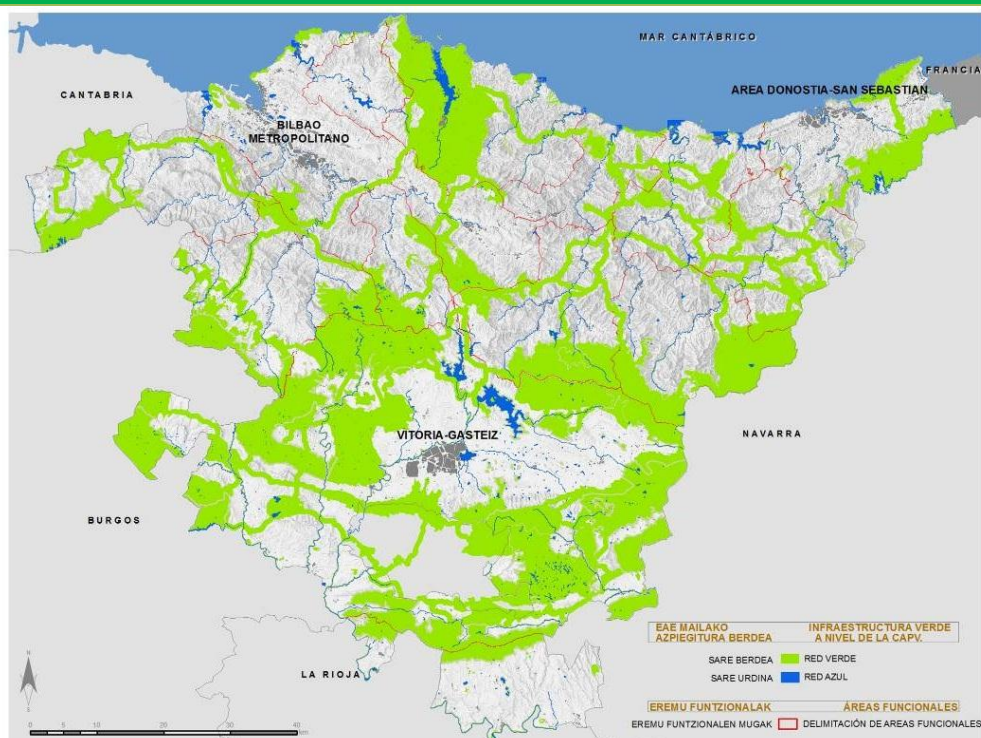
Horrela, ikuspegi sistemiko naturala sartzen da lurralde-plangintzaren bidez, eta horri esker plangintzan agerian geratzen da interes naturala duten zonen hedadura eta lurralde-kudeaketa eta nolako erlazioa duten, hori guztia ekosistemek ematen dituzten zerbitzuak balioztatzeko.

I. Eranskinean barne hartzen da Azpiegitura Berdeari buruzko informazioa EAerako, baita zenbait fitxa ere ekosistemen zerbitzuaren kartografiatuari buruz ere, UPV/EHuren Garapen Iraunkorrari eta Ingurumen Hezkuntzari buruzko UNESCO katedrak egindako lana (www.ehu.es/cdsea). EAerako azpiegitura berdea zein zerbitzu kartografiatuak eguneratuta kontsultatu ahalko dira Eusko Jaurlaritzaren Informazio Geografikoari buruzko atarian.

EAerako azpiegitura berdea honako elementu hauek osatzen dute:

- a) Beren ingurune-balioengatik babestutako espazioek, eta beren babes-figura propioak dituztenek.
- b) Espazio horiek eta lurralde mugakideetako espazioak ere lotzen dituzten korridore ekologikoek, betiere korridore horiek EAeren barruan badaude.
- c) Interes naturala duten beste espazio batzuek, EAerako ingurune-balio aipagarriak izanik, onartutako babes-figurarik ez daukateneak.

- d) Ibilguak eta gainazaleko uren babesezko zona gisa kategorizatutako haien zonek, RAMSAR hezeguneek eta Hezeguneen LPSak inbentariatutako ur-masa guztiek.
- e) Lurralde- eta hirigintza-plangintzek sarea zabaltzeko ahalko dute espazio esanguratsuak bilduta beren ondoz ondoko eskaletan, eta, dena dela, EAerako azpiegitura berdean ez dauden beste espazio babestu batzuk hartuko dituzten kontuan (hala nola IGLak, URaren Gune Babestuen Erregistroa-, eta abar).

EAerako AZPIEGITURA BERDEA

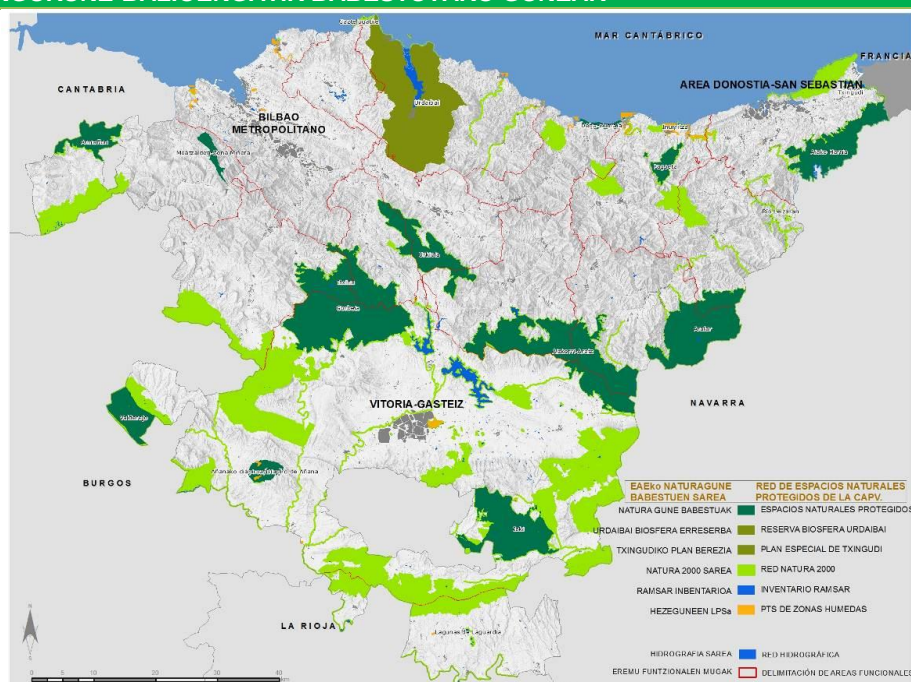
Sare berdea: beren ingurune-balioengatik babestutako espazioak, korridore ekologiakoak eta interes naturala duten beste espazio batzuk

Sare urdina: ibilguak, ur-masak, babesguneak

Iturria: egileak egina.

Gaur egun, lurraldearen % 23 gutxi gorabehera Naturguneen Sarean dauden natura babesteko figuraren batean jasota dago, 1997ko % 9,7arekin alderatuta. EAEko ekosistema eta ingurune-interesa duten eremu nagusien lagina osatzen dute espazio horiek guztiek.

BEREN INGURUNE-BALIOENGATIK BABESTUTAKO GUNEAK

	Kopurua	Azalera (hektareak)	EAEko azaleraren %a
Babestutako Gune Naturalak	41	81.753,2	% 11,3
Zuhaitz Bereziak	25	0,0	% 0,0
Biotopo Babestuak	7	5.892,23	% 0,82
Parke Naturalak	9	76.559,27	% 10,6
Natura 2000 Sarea	58	162.828,6	% 22,5
BGL	20	101.021,15	% 13,99
KBE	32	22.511,49	% 3,12
HBLB	6	39.296,07	% 5,44
Urdaibaiko Biosfera Erreserba.	1	22.042,2	% 3,05
RAMSAR hezeguneak	6	1.685,2	% 0,23
Babes Plan Berezia (Txingudi)	1	160,8	% 0,02
Hezeguneen LPS	1.237	5.247,4	% 0,7
I. multzoa	369	738,2	% 0,1
II. multzoa	19	1.771,8	% 0,3
III. multzoa	849	2.847,0	% 0,4
EAE GUZTIRA	1.344		

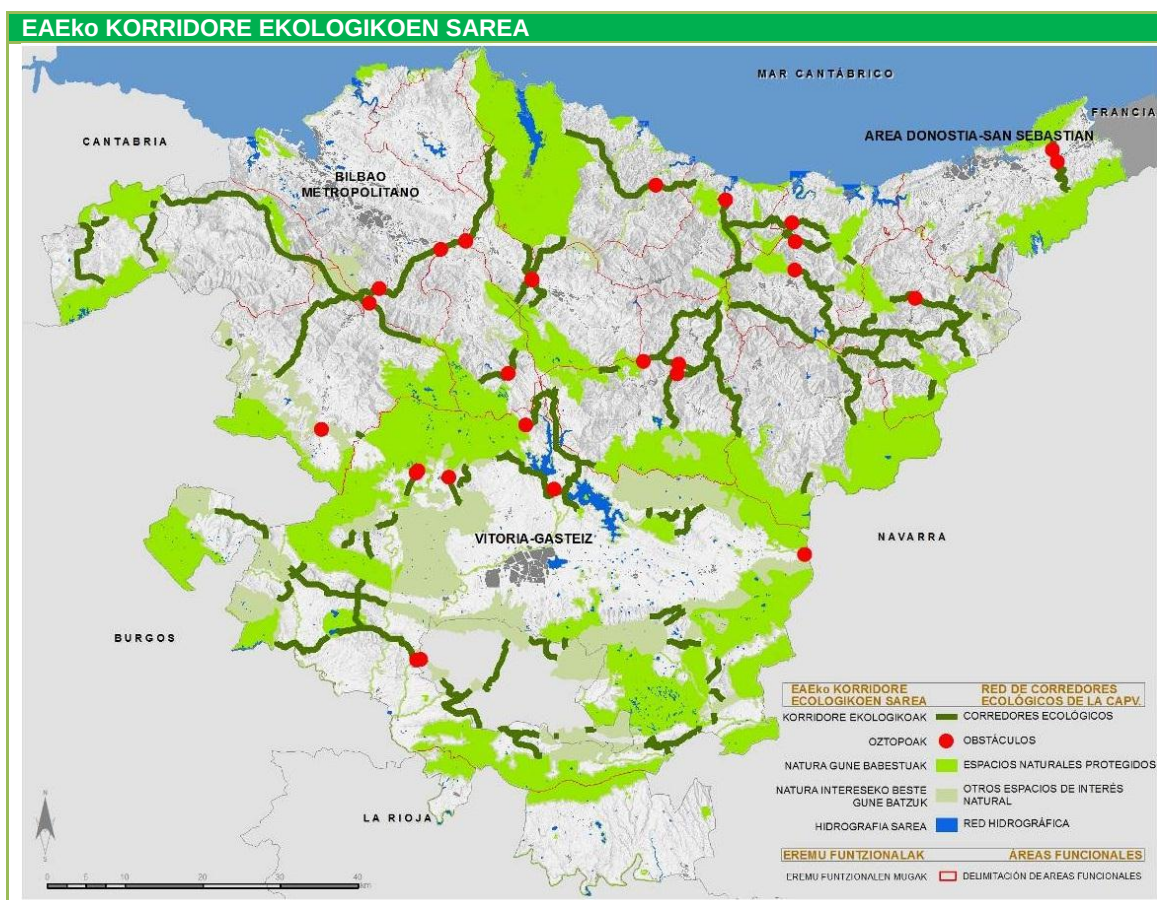
Iturria: www.ingurumena.eus

1/2014 Legegintzako Dekretuak, apirilaren 15ekoak, Euskal Autonomia Erkidegoko Natura Kontserbatzeko Legearen testu bategina onartzen duenak, honela sailkatzen ditu espazio naturalak: Natura-parkea, Biotopo babestua, Zuhaitz apartekoa eta Europako Natura 2000 Sarean sartutako eremu edo lekua (Batasunaren garrantzizko lekuak -BGL-, kontserbazio bereziko eremuak -KBE- eta hegaztientzako babes bereziko eremuak -HBBE-), a), b) eta c) aurreko kategoriekin eremuz, osoki edo partzialki, batera suertatzen bada ere.

1997tik 2016ra bitartean, asko aurreratu da espazio naturalen babesari dagokionez: beste lau parke natural onartu dira, baita beste lau biotopo babestu ere. Horrez gain, zuhaitz apartekoen babesa aitortu da (25 ere bai), hezeguneak (6 Ramsar hezegune, eta 1.237, hezeguneen lurralde-plan sektorialaren hiru multzoen artean), eta Natura 2000 Sareak dakarren babes-bloke osoa, eta, guztira, EAEaren lurralde osoaren % 22,5 hartzen dute.

Figura horietako zenbait espazio fisiko berean gainjartzen dira. Horregatik, guztizko azalerak ez dira ezinbestean azalera edo ehuneko “desberdinei” buruzkoak, baizik eta ingurumen-babeseko figuraren bat duten hektareei buruzkoak (berdinak izan ala ez). Dena den, espazio bereko babes-figurak koordinatzeak baino gehiago, figura bakarrean sartzeak izan behar du etorkizunerako joera.

Espazio babestuak biodibertsitatea berreskuratzeko funtsezko elementu moduan eta lurraldearen jasangarritasun orokorraren oinarri moduan finkatzeak ezinbestean eskatzen du haien arteko konexio handiagoa. Horretarako, biotopoen arteko lurralde-zatikatzea eragiten duten elementuen inpaktua gutxitu behar da, eta haiei jarraitutasuna ematen dieten erlazio-eremuak sortu. Konexio hori EAEko korridore ekologikoen sarearen bidez egiten da, baita interes naturala duten beste espazio batzuen bidez ere.

Iturria: egileak egina Eusko Jaurlaritzaren Natura Ingurunearen eta Ingurumen Plangintzaren Zuzendaritzaren txostenari jarraikiz.

EAEko korridoreen sarearen elementuen identifikazioa eta irudikapena biotarako (gune-eremuak) funtsezko habitatak ahalbidetzen dituzten lurraldearen eremu edo elementuen eta eremu horien jarraitutasun ekologikoaren edo konektibitatearen azterketan oinarrituta egin da, betiere EAE osorako eta haren eragin-zonarako. Zehazki, EAEko habitat adierazgarrien eta lurralde osoa hartuta zatikatzerako sentsibleak diren habitatak, kontuan izanda habitat horiek lotutako espezie adierazgarriak hartzen dituztela. Gune-espazioek ingurune-balio handia dute espazioak hartzen dituzten, babes-figura bat dutela (beren ingurune-balioengatik babestutako espazioak) edo ez dutela (dokumentu honetan adierazitako interes naturala duten beste

espazio batzuk). Dena dela, LPP bakoitzak ingurune-arloan esanguratsuak diren beste espazio batzuk biltzeko aukera balioetsiko du bere Eremu Funtzionalaren barruan.

Identifikatu dira, halaber, korridore horien funtzionaltasuna saihesten edo arriskuan jartzen duten oztopo kritikoak eta gatazka-zonak, gatazkak horiek arindu edo desagerraraziko dituzten jardun- edo kudeaketa-neurri posibleak proposatuta, baita konektibitatea indartzen edo babesten duten beste batzuk ere.

Beren ingurune-balioengatik babestutako espazioen arteko konektibitate handieneko korridore edo ardatzak marra batzuen bidez irudikatu dira, eta marra horien zabalera bideratze kartografikoko irizpideei erantzuten die soilik. Espazio horien zabalera edo muga aldakorra izango da korridorearen eta lurraldearen ezaugarrien arabera, eta espezifikoak pasatzen duen lurralde-mosaikoak konektatzeko duen interesaren arabera, baita oztopo edo gatazka-zonen presentziaren arabera ere. Jardun horrek azterketa zehatza eta zabalagoa eskatzen duenez, nahitaez garatu beharko da Lurralde Plan Partzialetan. LPPEk kontuan hartu behar dituzte, halaber, korridoreetarako eremu kritikoak, eremu horiek identifikatuz, eguneratuz eta dagozkion neurriak proposatuz zatikatzearen ondorioak arintzeko.

Interes naturala duten espazioak babes-figurarik ez daukaten zenbait espazio dira, ingurune-balioa daukate, eta garrantzitsutzat jotzen dira espazio babestuen jarraitutasuna bermatzeko. Interes naturalistikoa duten eremuen eguneratze bat da, eta lurralde-plangintzak zabaltzeko edo doitu ahalko du. Eusko Jaurlaritzaren Informazio Geografikoari buruzko atarian kontsulta daiteke eremuen mugaketa.

EAE osoko korridore ekologikoen sarea Eusko Jaurlaritzaren ingurune naturalaren eremu arduradunak definitzen du. Dokumentu honetan irudikapen grafikoa egiteko eta EAEn eskalarako, egindako lanetan bilduta zeuden zenbait korridore omititu dira, eta korridore horiek ere kontuan hartu beharko dira lurralde- eta hirigintza-plangintza egiteko. Sare osoa GeoEuskadi atarian ere kontsulta daiteke.

II. HELBURUAK

Azpiegitura berdearen alorrean proposatzen diren helburuak honako hauek dira:

1. Ondare naturala eta naturak eskaintzen dizkigun zerbitzuak mantentzea eta aberastea.
2. EAE osoko habitat bereizgarrien eta zatikatzearikiko sentsibleen ordezkarien garrantzitsu bat barnean hartzen duten espazio naturalen arteko konektibitate ekologikoa zaintzea, indartzea eta leheneratzea, baita lurraldearen konektibitate ekologikoa ahalbidetzea ere lurralde mugakideekiko. Jarraitutasuna tokian tokikora ere zabaltzea.
3. Giza asentamenduek eta haiek dakartzaten azpiegitura "grisek" sortutako lurralde-zatiketaren ondorioak saihestea eta, kasuan kasu, mugatzea.
4. Ekosistemen zerbitzuak balioan jartzea eta ageriko egitea lurraldeko kudeaketa jasangarriko erreminta gisa.

Ingurune Fisikoa eta Azpiegitura Berdea

5. Lurraldearen erresilientzia areagotzea, arriskuak edo kalteak gutxituz hondamendi naturalen edo jatorri antropikoa dutenen aurrean, klima-aldaketa barne.
6. Nekazaritza ekologikoa eta hurbileko ekoizpen-bitartekoak sustatzea, eta landa-biztanleriaren lana balioztatzea ekosistemen kontserbazioan eta kudeaketan, eta bizi-kalitatearen hobekuntza
7. Elikadura-aztura osasuntsuak bultzatzea, elikagaien nahikotasuna eta segurtasuna sustatzea, eta hurbileko horniketa.
8. Biztanleriaren osasuna eta ongizatea hobetzea airearen eta zarataren kutsadura murriztuta, beroarekin lotutako gaixotasunak murriztuta, jarduera fisikoaren praktika eta egoera emozionalaren hobekuntza ahalbidetuta harreman sozialak garatzearen bidez espazio publiko eta berdeak beste pertsona batzuekin partekatzean.
9. Errepideko ibilgailuen ibilbideekiko ibilbide "bigun" alternatiboak sustatzea, bizikleta eta modu funtzionalean oinez ibiltzea bultzatuz eguneroko ibilbideetan eta landa-bideen sarea eta udalaren egungo bide txikiak aprobetxatuta.
10. Paisaia zaintzen laguntzea eta inguru bereziki sentsibleen tratamendu paisajistikoa bultzatzea, hala nola periferiak edo inguru degradatuak.
11. Naturan oinarritutako soluzioen potentzial ekonomikoa eta enplegu-sortzailea balioan jartzea, bere errentagarritasun ekonomiko, sozial eta ingurumen-arloko handiarengatik, eta ikerketa-, merkatu- eta enplegu-nitxo bat delako, baita azpiegitura berdeak eskaintzen duen turismo-erakarpina eta interes kulturalako inguruen zaintza ere.
12. Beren ingurune-balioengatik babestutako EAE osoko espazioak integratzea Eremu Funtzionaleko eta tokian tokiko garrantzizko espazio naturalekin, EAE osoko azpiegitura berde integratu batean eta eskualde mugakideekin, dagozkion eskumenak errespetatuta.
13. Espazio babestu bakoitzaren integrazioa burutzea ingurumen-arloko babes-figura bakarrean.
14. Korridore ekologikoen sarea eta interes naturala duten beste espazioak Azpiegitura Berdean integratzea, Euskal Autonomia Erkidego osoan.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Honako hauek dira lurralde-ereduaren gidalerroak azpiegitura berdearen eta ekosistemen zerbitzuen arloan:

1. Azpiegitura Berdearen garapena sustatuko da, izaera inklusibo, malgu eta estrategikoarekin, lurraldearen konektibitate ekologikoa bermatzeko, biodibertsitatearen galera geldiarazteko eta giza asentamenduek eta haiek dakartzaten azpiegitura "grisek" sortutako lurralde-zatiketaren ondorioak arintzeko.
2. EAErako Azpiegitura Berde bat ezarriko da, eta honako elementu hauek osatuko dute:

- a) Beren ingurune-balioengatik babestutako espazioak.
 - b) Dokumentu honek aipatutako korridore ekologikoen sarea.
 - c) Dokumentu honek aipatutako interes naturaleko beste espazio batzuk.
 - d) Ibilguak eta gainazaleko uren babeseko zona gisa kategorizatutako haien zonak, RAMSAR hezeguneak eta Hezeguneen Lurralde Plan Sektorialak inbentariatutako ur-masa guztiak.
3. Babes naturaleko figura guztien bateratzea sustatu beharko litzateke, espazio bakar bati babes-tresna bakar bat egokitze moduan.
 4. Datu koherente eta fidagarriak edukiko dira, ekosistemen irismenari eta egoerari, haiek ematen dituzten zerbitzuei eta zerbitzu horien balioari buruzko informazioa lortzeko. Ekosistemen zaintza neurtzea sustatuko da ematen dituzten zerbitzuen mantentzearekiko edo gehikuntzarekiko, batez ere Euskal Herriko Unibertsitatean garatzen ari den metodologiarekin euskal erakunde publikoekin izan beharreko lankidetzaz-esparruaren barruan.
 5. Naturagune babestuak EAEko natura-ondarearen muintzat hartzea, EAEn eskualde-arloan integratutako azpiegitura berdearen atal moduan, helburua izanik gizarteari ematen dizkieten zerbitzu baliotsu-baliotsuak ematea. Lurraldeen bokazioa zainduko da, haien bilakaera aztertuta, adierazleak ezarri eta edozein planen, programaren edo proiekturen inpaktu neurtuz, baldin eta lurraldeetan eragina badute.
 6. Konektibitate ekologikoaren eginkizun nagusia betetzearen mende egongo da korridore ekologikoen sarean bildutako espazioetan eta interes naturala duten beste espazio batzuetan garatzen den edozein erabilera edo jarduera. Baldintzatzaile gainjarriaren bidez arautuko dira erabilera horiek.
 7. Azpiegitura "gris" batek jarraitutasun ekologikoa zein lekutan konprometitzen duen identifikatuko da, ingurumen-balio handiko espazioen artean.
 8. 8. Azpiegituren garapenean naturan oinarritutako soluzioak lehenestea bultzatuko da - eta edozein kasutan ere jarraitutasun ekologikoaren bateragarriak direnak inpaktu handiko soluzio teknikoaren aurrean-, hala nola ekoduktuak, tunelak eta bioingeniaritzako obrak.
 9. Lurralde Plan Sektorialak
 - a) a) Dagokion azpiegitura berdea EAEn eta Eremu Funtzionalaren eskalara mugatuko dute, eta EAEko eskalak lotzeko beharrezko baldintza hartuko dute kontuan, eta udal-plangintzarako zehaztapenetako bat izango dira, hain zuzen, azpiegitura berdeak tokian tokiko mailaraino jarraitzeko betekizunak. Hiri-garapeneko perimetroen inguruko gerriko berdeak haien eskalako azpiegituraren zatitzat hartuko dira.

- b) Beren ingurune-balioengatik babestutako EAEren espazioak gauzatuko dituzte, eta korridore ekologikoak mugatuko dituzte, baita dokumentu honetan biltzen diren interes naturala duten beste espazioak ere, EAE osoko Azpiegitura Berdearen zati gisa. Era berean, plan hauetan adieraziko dituzten korridoreen bidez jarraitutasun ekologiko eraginkor bat lortzeko irizpide, neurri eta ekintzak: landaredia eta ekosistemak leheneratzea, nekazaritza-matrizea iragazkortu eta konektore ekologikoak eratzen dituzten elementuak berrezartzea, baita nekazaritza-erabilera tradizionalak atxikitzea ere.
 - c) Azpiegitura berdeak azpiegitura "grisekin" dituen interakzio-puntuak identifikatuko dituzte eta interakzio horiek kudeatzeko neurriak ezarriko dituzte.
 - d) Ekosistemen zerbitzuen ebaluazio-metodologia kontuan hartuko duten adierazleak bilduko dituzte, ahal den neurrian.
10. Hirigintza-plangintza:
- a) Eremu Funtzionaleko azpiegitura berdearekin eta EAEren azpiegitura berdearekin konektatutako tokiko azpiegitura berdea bilduko du, azken horren zati gisa hartuta tokian toki espazio libre eta berdeguneen sistema orokor eta tokian tokikotzat kalifikatutako espazioak, eta aplikatzekoak izango zaizkie ekosistemen zerbitzuen jarraitutasuneko, zaintzako eta errefortzuko printzipioak.
 - b) Beren ingurune-balioengatik babestutako espazio bakoitza mugatuko du, eta dagokion ingurumen-babeseko tresnaren arabera erregulazioa ezarriko du.
 - c) Bere lurraldea eraginpean hartzen duten korridore ekologikoen eta interes naturala duten beste espazio batzuen mugaketa beharko du, eta lurralde-plangintzaren arabera erregulazioa ezarriko du

5

LANDA-HABITATA

Landa-habitatak funtsezko eginkizuna betetzen du lurralde- eta ingurumen-kudeaketan; dena den, lurralde-errealitate konplexua erakusten du, baita urrakortasun berezia ere, hiri-azpiegitura sozioekonomikotik gauzatzen diren erakarpen- eta eragin-indar handien aurrean: berrurbanizatzeko-prozesuak, nekazaritza-jarduerak abandonatzea, lurzorua prezioaren inflazioa. Landa-espazioen konfigurazio bisual eta funtzionala modulatu behar da, nekazaritza-jarduera atxikita.

I. GAIAREN EGOERA

EAEko udalerrien erdiak baino gehiago landa-udalerria dira eta erkidegoaren azaleraren % 70 hartzen dute, landagune horietan biztanleriaren % 8 soilik bizi bada ere.

Euskal landa-espazioak ezaugarri dituen elementuek eta espazio horretan garatzen den nekazaritza-jarduerak, rol ekonomikotik eta elikagaiak hornitzeko roletik haratago, Euskadirentzako faktore estrategiko bihurtzen dute, lurralde- eta ingurumen-kudeaketan rol protagonista duen neurrian; lurralde-errealitate konplexua eta urrakortasun berezia erakusten du hiri-azpiegitura sozioekonomikotik gauzatzen diren erakarpen- eta eragin-indar handien aurrean: hirigintza-presioak eta beste mota batekoak nekazaritza-zorua gain, baliabideen kudeaketa jasangarria, hipermugikortasuna edo gero eta globalizatuagoa den testuinguru bat, besteak beste.

Horrek guztiak egokitzeko eta erantzuteko gaitasun berezi bat eskatzen du, baita estrategia integralak planteatzea ere landa-ingurunea mantentzeko, landa-espazioen konfigurazio bisual eta funtzionala modulatzeko lehentasunezko helburuarekin, nekazaritza-jardueraren egikaritzapena mantentzetik aurrera, horretarako egokiak diren esparru guztietan.

Zenbait faktore aldi berean gertatzeak (hala nola, erliebe menditsu baina erraz barneratzeko modukoa), Frantzia Penintsularekin batzen duen korridorean egotea edo biztanleria-dentsitate handia, besteak beste) landa-arloaren eta hiri-arloaren arteko inbrikazio sendoko espazio bihurtzen dute EAE, eta horrek, zenbait kasutan zerbitzuak estaltzea eta hiriguneak tokian tokiko nekazaritza eta elikagaigintzako produktuekin hornitzea errazten du, hainbat aukera

Landa-habitata

eskainiz hurbilen dauden landaguneei, baina aldi berean presio handia eragiten du lurzoruaren okupazioaren gain -hiri-, azpiegitura- eta jolas-arloko erabilera, adibidez-, eta ahuldu egiten du landa-edukiko lan-jarduerak atxikitzeko gaitasuna (nekazaritza bereziki) hiri-jarduerako guneek duten erakapen-ahalmenaren aurrean.

Horri guztiari hiri-sare horren barruan ia distantziarik ez dagoela batu behar zaio (EAEn ez dago isolatutako gunerik), baita landa-arloaren eta hiri-arloaren elkarren arteko sartzeko-maila handia ere, eta horrek landa-ingurune hibrido bat sortzen du, horrek dituen mehatxu eta aukerekin: landa-ingurunearen jolas-erabilera, horretarako "Lurraldera Sartzeko Guneak" deitutako jolas-bokazio handiagoko lurraldearen eremuen hurbileko landagune txikien sarea lagungarri izango delarik, edo zenbait nekazaritza-erabilera, eta dedikazio-maila desberdinetan (denbora partzialeko nekazaritza) industria-jarduera eta zerbitzuen jarduerekin uztartzea, esaterako.

Bizimodu propio eta jatorrizko baten garapen-esparrua izan da euskal landa-habitata, eta gure gizartearen funtsezko ezaugarrien babesleku bihurtu da neurri handi batean, hiri-kulturaren uniformizazio gero eta handiagoaren aurrean. Landa-espazioak balio handiko ondarea biltzen du, ez bakarrik arlo sozial, kultural edo ekonomikoan, baita baliabide natural, paisajistiko edo ingurumen-arlokoen kudeaketaren arloan ere, euskal landa-gizarte eta -inguruak eutsi baitio kudeaketa horri, ehuneko oso handi batean. Espazio hori konfiguratu eta eusteko oinarritzako elementua nekazaritza-espazioen kudeaketa aktiboa da eta izan da. Nekazaritza-, abeltzaintza- eta basogintza-sektoreek funtsezko eginkizuna dute lurralde-antolamendu erresiliente eta jasangarrian.

Landa-lurzoruaren kudeaketa aktiboa nekazaritza-lurzoruaren babes- eta kontserbazio-eskema batetik soilik abiatuta da bideragarria (nekazaritza, abeltzaintza eta basogintza), bereziki balio agrologiko handiko lurzoruarena, Nekazaritza eta Elikagaigintza Politikako 17/2008 Legeak hedatzen duen nekazaritza-jardueraren egikaritzapenari lotuta. Lege horrek nekazaritza-jardueraren aitorpen soziala lortzea aldeztu du, ez baita elikagai-ekoizle bakarrik, eta gizartearentzako beste onura batzuk ere bai baitakartza (ingurumena babestu eta birsortzea, paisaia eta biodibertsitatea babestea, lurraldea modu orekatuan kudeatzea eta nekazaritza-ingurunea eta kultur ondarea gordetzea).

Nekazaritzako lurzoruaren ezaugarriak euskarri hutsetik haratago doaz. Lurra ezin da ugaltu, urria da eta jarduera primarioetarako berebiziko garrantzia dauka. Horregatik, EAEn bereziki garrantzitsua den babesa behar luke, kalitatezko lurzoru gutxi daudelako eta hiri-, industria- eta azpiegitura-lurrek presio handia egiten dutelako, kalitatezko lurzoruak suntsituz, batez ere zona jakin batzuetan, esate baterako haranen hondoetan, lur baliagarriagoak direlako.

Nekazaritzako bi eredu bereiz daitezke: alde batetik, nekazaritza periurbanoa, alde aurretik nekazaritza-ingurunearekin lotura eskasa duten nekazari berriek osatutakoa, eskari kolektiboko egitura berrien parte-hartzearekin (esaterako, kontsumo-taldeak), orientazio berriekin (zirkuitu laburrak, hurbileko merkataritza-, eta abar), eta bestalde, kudeaketako eta ekoizpeneko eredu teknifikatuagoetan oinarritutako nekazaritza; izaera globaleko merkataritza-orientazioetan-, eta abar.

Baso-lurzoruak, bestalde, eginkizun hirukoitza du, babestekoa, ekoiztekoa eta jolasekoa. Basoak funtsezkoak dira luraren finkaketan eta babesean. Horregatik, antolaketa berean sartu behar dira espazio babestuen plangintzarekin nahiz basoen kudeaketa orokorrarekin zerikusia duten gaiak, basoei esleitutako funtzioak behar bezala betetzean eragina dutenean.

Landa-habitata

Antolamendu hori garrantzitsua da baso-erabilera horri atxikitako lurzoruen azalera % 50etik gorakoa den lurraldean.

Espezieak eta erabiltzeko moduak lurralde-helburuen arabera egokitzea ahalbidetzen duen lurraldearen baso-eredu bat ezartzea oinarritzko ekintzetatik sortu beharreko zerbait da. Alde batetik, baso-masak optimizazio-irizpideen arabera antolatzearen bidez, sasoi bakoitzaren ezaugarrien mende, masa produktiboenentzat zein hazkunde mantsoagoa dutenentzat, ustiapen-tekniken eta landaketa berriak egiteko tekniken erregulazioa barne. Bestalde, babes-funtzioa duten mendien katalogoaren bidez, batez ere onura publikokotzat deklaraturako mendietan, non higaduraren prebentzioan edo lurren babesean duten zeregina dela-eta ingurunearekin bereziki arduratsua izan behar duen ustiaketa eskatzen duten mendiak bilduko diren.

EAEko landaguneetan garrantzi handia du nekazaritza-sektoreak, nekazaritzako elikagaien sektoreak ere gero eta indar handiagoa du, eta euskarri-lana egiten dute aldi berean beste jarduera batzuk garatzeko, zerbitzuen sektorearen presentzia nabarmenarekin.

Landa-enpleguaren egitura konplexua da, zahartzearen eta despokatzearen fenomenoei oso lotua, zerbitzu eta ekipamenduek hiriguneetan duten kontzentrazioak mugatua eta, autoenplegu eta mikroenpresak sortzeko ekimen indibidualen mende, neurri handi batean. Horregatik, enpleguaren sustapena funtsezko aldagaietako bat da euskal landa-habitataren garapen sozioekonomikorako, eta horretarako lurralde-ikuspegietan oinarritutako enplegu-politikak behar dira, habitataren baliabideak modu egokian ustiatzea ahalbidetuko dutenak, hori administrazio publikoen esku-hartze gaitasun guztiekin uztartuta.

Hortaz, ezagutzen dugun euskal landagunea zuzenean lotuta dago nekazaritza-enplegua atxikitzeko eta sustatzeko ekimenen babes irmoari; oinarritzko elementu horretatik abiatuta landa-ingurunea dinamizatzeko eta biziberritzeko aukeren sorta artikula daiteke, hala nola tokian tokiko baliabideen balioztatzea, nekazaritza- eta artisautza-dibertsifikazioko proiektuak, ekimen turistikoak edo landa-ingurunerako zerbitzuak.

EAEren administrazio- eta eskumen-egiturak lurralde osoko landagunearen plangintzaren erantzunkide bihurtzen ditu administrazio autonomikoa zein hiru Lurralde Historikoetako foru-administrazioak eta toki- eta eskualde-administrazioak. Euskal landagunearen plangintza jardun integratu eta global batean soilik oinarrituta uler daiteke, jardun horretan administrazio guztiek erreferente eta partaide gisa esku hartuta.

EAEko landa-garapeneko politikei dagokienez, apirilaren 8ko Landa Garapeneko 10/1998 Legeak politika horien helburu orokor eta sektorialak zehazten ditu (Lurraldearen Antolamendua, Nekazaritza eta Basogintza, Sare ekonomikoa eta enplegua landagunean, Hezkuntza, Osasuna, Etxebizitza, Azpiegiturak, Ingurumena eta Turismoa).

Horrenbestez, politika horiek, landagunea modu jasangarrian ekonomikoki dinamizatzen zuzendutako planteamenduak sarteaz gain, joera sozial argia dute landa-espazioa osatzen duten askotariko funtzioak sendotzeko eta garatzeko (nekazaritza-jarduera enplegu-sortzaile gisa, prestakuntza-aukerak eta profesionalizazioa landa-ingurunean, elikagaien iturri hornitzailea, ingurunearen kontserbazioa eta landa-ondareak, biodibertsitatearen eta paisaiaren euskarria eta bermea...), guztiak ere Nekazaritza eta Elikagai Politikari buruzko abenduaren 23ko 17/2008 Legeak onetsitako balioak. Hainbat programazioalditan aplikatzekoak diren

Landa-habitata

landa-garapeneko Programa Autonomikoetan oinarrituta artikulatu dira politika horiek, baina betiere bokazio sozioekonomikorantz bideratuak landa-garapenaren plangintzan.

Era berean, adierazten da Euskadiko agenda digitalean belaunaldi zabaleko banda zabalaren hedapena kokaleku periferikoetan osatzeko helburuak funtsezko zeregina duela, eta hori beharrezko baldintza da landa-ingurunearen eta hiri-ingurunearen artean dagoen hesi digitala minimizatzeko eta, horrela, bizi-kalitate handiagoa bultzatzeko, baita enplegarritasun handiagoa, batez ere telelanaren bidez, eta lehiakortasun handiagoa ere.

Horrek eragina du nekazaritza berarekiko alternatiboak diren aukera berrietan, nekazaritza-etxeen biziraupenerako lagungarri direnak, hala nola turismoa edo nekazaritza-lanei lotutako eraldaketa-jarduerak. Dena den, garrantzitsua da landaguneen aktibo garrantzitsuenetako bat zaintzea, hala nola haien paisaia, ingurune-kalitatea, hiri-ondare eta ondare arkitektonikoa, eta azken batean, hiriguneekin duten osagarritasuna.

Landa-inguruneari lotuta daude landa-nukleoak. Euskal Autonomia Erkidegoan landa-nukleoaren ondare oso baliotsua dago, lurraldearen geografia osoan uniformeki kokatuta daudelarik, eta funtsezko zeregina dute landagunearen antolamendu-estrategietan. Lehendabizi Lurralde Antolamenduaren Gidalerroek eta gero 2/2006 Legeak, ekainaren 30ekoak, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzkoak, landa-nukleoak babesteko neurriak ezarri dituzte, haien izaerari eta irudiarri eusteko, lurraldearen erakargarritasuna gordetzeko funtsezko elementua baitira. Dena den, egiazko kasuen konplexutasunak horretarako ezarritako xedapenen interpretazioa zaildu du, eta, hori horrela, egokitzen jotzen da gai hori jorratzea LAGen berrikuspen-prozesuaren esparruan, Ingurune Fisikoa atalaren barruan, zenbait interpretazio-kontu argitzeari begira.

Era berean, 97ko LAGek Lurraldera Sartzeko Gunearen figura jasotzen zuten, eta garrantzi berezia hartzen du landa-habitategian, ingurune horri bereziki lotutako guneak identifikatzen baititu, baina jolas-eremu izateko bokazioa duten espazio naturaletatik hurbil daudenak, tamaina txiki eta irudi erakargarriagoak, herriguneak birgaitzeko neurriak ezartzeko eskatzen dutenak, baita bigarren bizitokiaren garapena, dituen erakargarritasunak nabarmentzeko, tokiko oinarri ekonomikoa dibertsifikatzeko eta bere bideragarritasuna bermatzeko hornidura egiteko ere.

Landa-habitategian baserriak protagonismo berezia du. Baserriak, nekazaritza eta abeltzaintzako ustiategi, habitat eta bizibide gisa betetzen dituen eginkizunekin, funtsezko zeregina du elikagaien nahikotasunean eta segurtasunean eta hurbileko horniketan, baita landaguneen inguru- eta paisaia-balioen bermatzaile gisa ere.

Lurralde-plangintzari dagokionez, 1997ko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroek egiteko oso garrantzitsuari ekin zioten lurzoru urbanizaezinaren tratamendua homogeneizatzean, udal-plangintzek zer antolamendu-kategoriatarako egokitu behar duten zehaztuta eta, aldi berean, erabileren erregimen bat definituta kategoriatara bakoitzarentzat, bereziki azpimarratuz hiri-ingurunearen eraginez landa-espazioan instalatzen diren hirigintza-izaerako erabilerak.

Lurralde-plangintzaren funtsezko erronkak haratago joatea izan behar du, nekazaritzako, ingurumeneko edo natura zaintzeko politikak lurraldean txertatuz eta koordinatuz, eta aldi berean, gainerako politika sektorialekin ere bai; hori guztia egungo ingurune fisikoa balioan jartzeko helburuarekin. Horrela, lurralde-plangintza sektorialak plataforma izan behar du, eta hortik abiatuta gauzatu behar dituzte administrazio eskudunek beren politika propioak. Horrela,

Landa-habitata

gaurko egunez, ingurune hau antolatzen duten jada onartutako hainbat dokumentu dauzkagu, hala nola Ibai eta Errekak, Kostaldea eta Hezeguneak Antolatzeko Lurralde Plan Sektorialak; dena den, Nekazaritza eta Basozaintzako Lurralde Plan Sektoriala da Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen irizpidea garatzen eta zehazten dituen Ingurune Fisikoaren eta Antolamendu Kategorien garapenari dagokionez.

Nekazaritza eta Basozaintzako Lurralde Plan Sektoriala irailaren 16ko 177/2014 Dekretuaren bidez onartu zen, nekazaritza-lurra definitzeko eta babesteko helburuekin, eta horrekin batera, plangintza landa-irizpideetatik planteatzen duen lurralde-antolamendu bat bultzatzeko, sektorearen defentsa dakarten jardun-tresna baliagarri eta aplikagarriak ezartzeko, eta nekazaritza-babesa ingurune-babesarekin bateragarri egiteko.

EAEko nekazaritza eta basozaintzako LPSak, Lurraldea Antolatzeko Legean xedatutakoaren arabera hierarkia handiagoko bitartekoa denez, bere gisa lotzen ditu hirigintza-legeria aplikagarrian xedatutako hirigintza-plangintzako bitartekoak. Horrenbestez, udal-plangintza EAEko Nekazaritza eta basogintzako LPSra lotuta dago, eta haren edukira egokitu beharko da.

Horrela, Nekazaritza eta basozaintzako LPSak honako kategoria hauek ezartzen ditu LAGen Ingurune Fisikoaren Antolamendu Kategorien garapen gisa: Nekazaritza nahiz Abeltzaintzako eta Landazabalekoa, Balio Estrategiko Handia; Nekazaritza nahiz Abeltzaintzako eta Landazabalekoa, Trantsizioko Landa Paisaia; Basoa - Mendi Barbana; Basoak; Mendi Larreak; Mendi Larreak - Harkaitzak; Ingurumenaren Hobekuntza; eta Gainazaleko Uren Babesa. Era berean, Nekazaritza eta Abeltzaintzako LPSak LAGen Ingurune Fisikoaren Antolamendurako Matricea ere zehazten du, erabilerak egokiak, onargarriak edo debekatuak diren kontuan hartuta zenbait kategoriaren arabera arautuz.

Hori guztia Nekazaritza eta Elikagaigintza Politikako 17/2008 Legean ezarritako helburuan biltzen da: nekazaritzako luraren erabilera jarraitua eta egokia sustatzea, nekazaritza-jarduerari lotuta, eta gizarteak eskatzen duenaren arabera. Lege horrek Nekazaritza eta basozaintzako LPSari esleitzen dio nekazaritza-lurzorua arautzeko esparruaren funtzioa eta, gainera, babes bereziko erregimen bat zabaltzen du Balio Agroekologiko Handiko lurzoruen gain, izaera estrategikoa ematen dielarik eta interes sozialeko ondasunen kondizioa aitortzen dielarik. Era berean, Nekazaritza eta Elikagaien Politikari buruzko abenduaren 23ko 17/2008 Legean ezarritako nekazaritza-lurzoruen babesa zaintzeko helburuarekin, Nekazaritza eta abeltzaintzako LPSak Nekazaritzako Afektazio Sektorialaren Ebaluazio Prozesuaren aplikazioa aurreikusten du hirigintza-, lurralde- eta sektore-Plangintza onartzeko prozesuetan.

EBren Nekazaritzako Politika Bateratuaren esparruan Landa Garapeneko Programa dago bilduta, zeinak Nekazaritzako Politika Bateratuaren finantza-babesa artikulatzen duen bere indarraldian Euskadiko landa-ingurunean bultzatu beharreko jardun eta neurrietarako.

Hortaz, gure landa-ingurunea osatzen duten eragileei (nekazariak, baso-jabeak, kooperatibak eta nekazaritzako industriak, toki-erakundeak eta abar) laguntzako finantza-tresna da, EBk (FEADER/Landa Garapenerako Europako Nekazaritza Funtsa) eta euskal erakundeek (Eusko Jaurlaritza eta Foru Aldundiak) aurrekontu-ekarpenek batera finantzatutakoa, eta Euskal Erakundeek funtsezko tresna bilakatu da euskal landa-ingurunean burutu nahi diren politikak bultzatu eta babesteko.

Landa-habitata

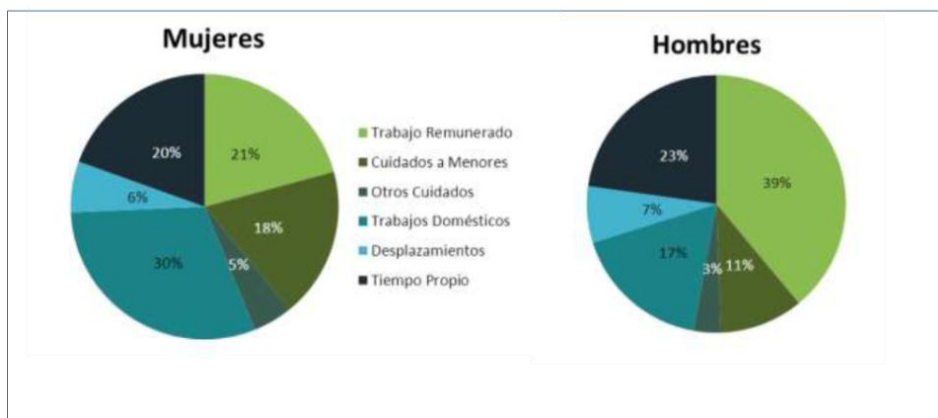
Gure landa-ingurunea osatzen duten esparru guztien diagnostikotik, helburuen eta aurre egin beharreko ildo estrategikoen hautaketatik, eta azken batean, dagokien finantza-esleipenarekin ezarri beharreko neurri eta jardunen hautaketatik eratorritako lehentasunezko premien inguruan egituratzen da Euskadiren Landa Garapeneko Plana.

Landa Garapeneko Planak lortu nahi dituen funtsezko ildoen arteko beste bat euskal nekazaritza-sektorean gazteak sartzeko eta atxikitze aukera bultzatzea da, jarduera garatzeko planteamendu batetik eta gainerako euskal herritarrek dauzkatenekin homologarriak diren bizi-baldintzekin.

Era berean, adierazi beharra dago Programak modu nabarmenean egiten duela ageriko emakumeek ingurune horretan duten rola; izan ere, 2009ko nekazaritza-eroldaren arabera, emakumeek zuzentzen dituzten ustiatzeen % 30.

Landa-habitatan identifikatzen diren generoko desparekotasun edo desberdintasuna esanguratsuenak honako esparru hauetan gertatzen dira: garraiorako eta zerbitzuetarako, ekipamenduetarako eta enplegu-lekuetarako sarbidea; ekipamendu eta zerbitzuak erabiltzeko premietan, bereziki zaintzari buruz, zerbitzu eta ekipamenduen sarearen kapilaritateari dagokionez; eta nekazaritza-jardueran, ustiatzeen titulartasuna barne.

Nabarmentzekoa da Emakume Nekazarien Estatutuari buruzko urriaren 15eko 8/2015 Legearen onarpena, nekazaritzaren sektorean emakumeek jasaten duten bereizkeriari aurre egiteko, batik bat, aitorpen profesionala lortzeko eta gizartean aintzat hartua izateko, eta beren eskubide profesional, sozial eta fiskalak egikaritzeko. Estatutu honen abiapuntuan emakume nekazarien eskubideak daude, eta eskubide horiek egikaritzea bermatzeko administrazio publikoek dituzten betebeharrak zehazten ditu.

Esparru orokorra EAE: EUSTAT Estatistika I 2010

II. HELBURUAK

Lurralde-eredua berrikustearen helburuak -landa-habitatari dagokionez- honako hauek dira:

1. Nekazaritza-lurzorua babestea, bereziki Balio Estrategiko Handikoa, ingurune fisikoaren kudeaketa-tresna gisa landagunea kontserbatzeko eta sustatzeko, ingurune hori zaintzeko mekanismoak arautzearen bidez hirigintza-, azpiegitura- eta industria-arloko eragin eta esku-hartzeen aurrean, lurzoru horrek nekazaritza-jardueraren produkzio-bitarteko nagusi gisa eta gure landagunea egituratzeko elementu gisa duen zeregina murriztuz.
2. Nekazaritza- eta abeltzaintza-jarduera eta arrantza-jarduera sustatzea, oinarritzkoak direlako elikagaiak hornitzeko eta lurralde baten elikagai-subiranotasunerako, hark biztanleei bizi-kalitate egokia eta osasuntsua eskaini diezaien.
3. Elikagaien nahikotasuna eta segurtasuna bermatzea, hurbileko horniketa bultzatuta hiri-baratzeez haratago.
4. Egungo nekazaritza-lurzorua kontserbatzea eta gutxiegi erabiliak egon daitezkeen azalerak aktibatzea, beharrezko sustapen-neurriak ezarriz lurzoru hori modu jarraitu eta egokian erabiltzeko nekazaritza-jarduerari lotuta eta lurralderen kudeaketa orekatua bermatzen duen nekazaritza- eta elikadura-jarduera bultzatuz.
5. Nekazaritza-egiturak eta nekazaritza-ustategien bideragarritasuna eta lehiakortasuna sustatzea, eta pertsona gazte eta prestatuek lana lor dezaten erraztea.
6. Jakintzen transferentzia sustatzea nekazaritza- eta basogintza-sektoreetan, eta ahalegin berezia egitea berrikuntza, lankidetza sustatzeko eta zona horien sustapen ekonomikoa bultzatzeko.
7. Nekazaritzarekin eta basogintzarekin lotutako ekosistemak lehengoratzeko, zaintzea eta hobetzea, zuhaitzak dituzten mendien dibertsitatea eta iraupena bermatuz eta baso-lurraldea antolatuz.
8. Landa-nukleoen izaera eta irudia zaintzea, lurraldearen funtsezko elementuak dira-eta.
9. Gizarteratzea, pobrezia-aren murrizketa eta gizon eta emakumeen arteko berdintasuna landaguneetan.
10. Landa-inguruneak hiri-ingurunearen maila bera izango duela bermatzea, bereziki ekipamendu eta zerbitzu publikoen erabilgarritasunari dagokionez.
11. Baliabideen efizientzia sustatzea, baita karbono gutxiko eta klima-aldaketara egokitze gai den ekonomia sustatzea ere, nekazaritza-, elikadura- eta basogintza-sektoreetan.

12. Nekazaritza-jardueraren aitorpen soziala sustatzea, ez soilik elikagaiena baita berarekin dakartzan beste onura batzuen ere, esaterako, ingurumena babestu eta birsortzea, paisaia eta biodibertsitatea babestea, lurraldea modu orekatuan kudeatzea, euskal nekazaritza-ingurunea eta kultura-ondarea gordetzeak, baliabide jasangarrien kudeaketa ondasun eta zerbitzuen hornidura iraunkorrean.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Ondoren bildutakoak dira landa-ingurune arloko lurralde-gidalerroak:

1. Egungo nekazaritza-lurzorua nahitaez zaindu beharra azpimarratzea hirigintza-, eta azpiegitura- eragin eta esku-hartzeen aurrean.
2. Nekazaritza-ustiategien jarraitutasuna ziurtatzea landa-ingurune garapen sozioekonomikoaren oinarritzko tresna gisa nekazaritza-jarduerak egikaritzen dituen ingurune- eta lurralde-funtzioekin bat datozen produkzio-ereduetatik abiatuta, nekazaritza-ustiategien errentagarritasun indartuz faktore erabakigarri gisa biztanleria finkatzeko eta landa-enplegua sustatzeko.
3. Landa-ingurunea ekipamendu eta komunikazio egokiekin hornitzea, oinarritzko zerbitzu publikoen prestazioa hobetzearekin batera, hala nola garraioa, energia, ura, telekomunikazioak eta herritarren segurtasuna, besteak beste.
4. Teknologiaren erabilera eta banda zabalerako sarbidea sustatzea landaguneetan bizi diren pertsonen bizi- eta lan-kalitatea hobetzeko, eta landa-ingurunearen eta hiri-ingurunearen artean dagoen hesia gutxitzea.
5. Lurralde Antolamenduko dokumentuetan oinarrituta, plangintza baserrien mantentzearekin lotzen duten irizpideak ezartzea eta haien galera saihestea, nekazaritza-jardueraren egikaritzapenetik eta administrazio desberdinek horri dagokionez egin beharko duten kudeaketatik abiatuta.
6. Landa Nukleoak zaintzea nukleo txikietan dauden eraikuntzen birgaitzea eta aprobetxamendu hobe bultzatuz, alde aurreko kokaguneen izaera errespetatuz morfologiari, bolumetriari eta materialei dagokienez, lurzoruen kalitatea eta inguruko paisaia atxikiz.
7. Lurraldera Sartzeko Guneak identifikatzea. Hain zuzen, gune horietarako zenbait neurri ezarri dira, hala nola hirigune historikoak birgaitzea, bigarren bizitegia garatzea, hornidura espezifikoak, tertziarizazio-mekanismoak eta abar. Helburua da gune horien alderdi erakargarriak nabarmentzea, tokiko oinarri ekonomikoa dibertsifikatzeko eta gunearen bideragarritasuna bermatzeko.
8. Genero-ikuspegia sartzea nekazaritza-sektoreko esparru guztietan eta Emakume Nekazarien Estatutuari buruzko urriaren 15eko 8/2015 Legean ezartzen diren neurriak gauzatzea, aitorpena lortzeko, baita haien eskubide profesional, sozial eta fiskalen onespena ere emakumeen eta gizonen arteko aukera-berdintasuna lortzeko.

Landa-habitata

9. Garraio publikoko edota eskatu ahalako garraio-zerbitzuen sarea hobetzea.
10. Landa-inguruan bizi diren pertsonen aitorpen soziala ageriko egitea, janariak hornitzeko eta lurraldea zaintzeko egiten duten lanarengatik, emakumeei arreta berezia emanez.
11. Lurralde- eta udal-plangintzako tresnek Landa Garapeneko Planaren proposamenak kontuan izango dituzte nekazari gazteak ingurunera sartzea bultzatzen duten tresnak sortzeko eta hobetzeko; ekimen publiko eta pribatuak martxan jartzea azpimarratuko dute, hala nola nekazaritza-herrixkak, nekazaritza-lurren bitartekaritza-zentroak, lur-bankuak edo helburu berak betetzen dituzten beste batzuk.
12. Landa-gizarteari eustea, hark gordetzen baititu gure kultura-ondarea, ondare artistikoa, historikoa eta etnografikoa, eta gure errituak eta ohiturak; hau da, gure idiosinkrasiaren atal diren balioak eta bizimoduak.

6

HIRI-HABITATA

Hiri-habitata

2015. urteko datuen arabera, EAEko biztanleriaren % 85 baino gehiago 10.000 biztanletik gorako udalerrietan edo hiru hiriburuaren eremu metropolitarretan funtzionalki eta espazialki integratutako hiriguneetan kontzentratzen da. EAEko hirien egungo sistema definitzeko indar handiena izan duten prozesuak joan den mendeko berrogeita hamarrek hamarkadako urteetan gertatu ziren, hirien hazkunde hedakorren bidez eta horren ondorioz espazio metropolitarrak gero eta zabalagoak sortu izanaren bidez. Haatik, prozesu horiek emaitza desberdinak izan dituzte lurralde historikoetako bakoitzean:

- Bilbo Metropolitarra EAEko hiri-sistema handiena da, eta Bizkaiko biztanleriaren % 75 eta Euskal Autonomia Erkidegokoaren % 40 biltzen du bere barruan. Horrela, Bizkaia izaera nagusiki urbanoa duelako nabarmentzen da, Bilboren eta ibaiaren ezkerreko udalerririk handien inguruko kontzentrazio handiarekin.
- Gipuzkoan, hiri-kokalekuen sistema modu orekatuagoan egituratzen da. Donostiako eremu metropolitarrak Gipuzkoako biztanleriaren % 45 hartzen du, eta EAEkoarenaren % 15, biztanleriaren % 30 baino gehiago 10.000 biztanletik gorako hiri ertain eta guneen sare batean finkatzen da, barrualdeko haranen eta kostaldearen artean banatuta.
- Kontraste gisa, Araba gehienbat landatarra da, eta hiriburuak eta Laudioko nukleoak soilik dituzte 10.000 biztanle baino gehiago. Azpimarratzekoa da Gasteizen eta tamaina txikiko 400dik gora nukleoen artean dagoen dikotomia; Gasteizen Arabako biztanleriaren % 75 bizi da eta nukleo txiki horien arteko gehienek 200 biztanle baino gutxiago dituzte, eta landa-egitura eta nekazaritza-jatorri baten arabera daude sakabanatuta herrixka guztiak lurraldean Kokalekuen sistemaren konfigurazioan dagoen berezitasun hori antolamendu politiko-administratiboan ere islatzen da, batez ere zenbait figuraren existentziaren bidez, hala nola Kontzejuak.

Oro har, azken hamarkadetan, herrialde garatueta hiri eta hiriguneetan espazio urbanizatuak areagotu egin dira. Lurzoruaren artifizializazio-prozesuari bereziki erreparatu behar diogu EAEko lurralde-garapeneraren prozesuaren barruan. Demografia-dentsitate handiko eta bere konfigurazio orografikoaren ondorioz lurraldearen zati handi batean erabilera-murrizketa handiko lurralde txiki batek garapen berrietarako egokiak diren espazioak agortzeko eta oinarritzko ingurumen zerbitzuak emateko funtsezko espazio libreak aldatu edo desagertzeko arriskua planteatzen du. UDALPLAN 2016ko datuen arabera, EAEko lurzoru artifizializatua 49.070 ha ingurukoa da, hau da, EAEren azalera osoaren % 6,78.

Hazkundera nabarmendu beharrean, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen berrikuspenean zera proposatu da, kokalekuen dentsitatea berreskuratzea, eraikitako eremuen hedapena mugatzea eta eraikitako espazioak berritzeko eta berrerabiltzeko ekimenak etorkizuneko jardueren erdigune bihurtzea. Ikuspegi hau funtsezkoa da jasangarritasunerako; izan ere, landaretzarako euskarri diren lurzoruak hondatzea ekiditen du, baliabide estrategikoen kudeaketa hobetzea ahalbidetzen du (hondakin eta urarena kasu), joan-etorri motorizatuen beharrezko murrizten du, eta garraio kolektiboko sistemen erabilera lehenesten du; gainera, klima-aldaketaren ondorioak leuntzen eta ondorio horietara egokitzen laguntzen du, eta osasuna eta bizi-kalitatea hobetzen.

LAGek, gainera, hiri-berriztatzeko estrategiak planteatzen dituzte, lurraldea berrerabiltzeko eta birziklatzeko prozesu garrantzitsua ahalbidetzen duen esku-hartze gisa, jadanik hirigintzak okupatuta dauzkan espazioetan erabilera berriak gauzatuz. Datozen urteei begirako hedapenari eusteko politika orotan, aukera nagusia eraikitako lurzoruak birziklatu eta berrerabiltzea izaten da, baita zaharkituta geratu diren edo jada erabiltzen ez diren espazioak berritzeko lanak egitea ere. Beste ekimen batzuk ere behar-beharrezkoak dira: plangintzak malguagoa izan behar du garapen berrien erabilerak, tipologia eta dentsitateak nahasteari dagokionez; eta hirigintza-hazkundeak garraio kolektiboko sistemekin lotu behar dira.

Europako eta Ipar Amerikako zenbait hiri-eskualdetan, azken urteotan askotariko esperientziak gauzatu dituzte, kokalekuetarako gehieneko hazkunde-perimetroak finkatuta. Ikuspegi horretatik begiratuta, hiri-hedapenaren mugei buruzko erabakiak har daitezke; horretarako, lurzoru libreak eraldatzeko prozesuak murrizteaz gain, hirigintzak jada okupatuta dituen eremuak hobeto aprobetxatzera bideratutako dentsifikazioko eta berrikuntzako ekintzak sustatzen dira. Joera horiei emandako lehen erantzuna Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko 2/2006 Legea izan zen; lege horretan, lurzoruaren erabilera intentsiboagoa xede duten gutxieneko eraikigarritasunak finkatu ziren. Espazio berritzaile eta iraunkorren gakoetako bat hiri-garapenaren dentsitatea da. Dentsitateak paisaia babesten du eta baliabide naturalen kudeaketa eraginkorrago bihurtzen du; garraio-arloko sistema, zerbitzu eta zuzkiduren funtzionaltasuna hobetzen du; eguneroko joan-etorrien premiak murrizten ditu, eta elkarren arteko harremanak egiteko, gizarte-sareak sortzeko eta desberdinak elkartzeko aukerak areagotzen ditu.

Azkenik, dagoen industria-lurzorua lurralde-arloko aktibo garrantzitsua dela esan behar dugu, eta halakotzat tratatu behar dela. Dinamika espekulatiboen eraginez bizitegi-erabilerarako birkalifikatzearen aldeko jarreraren aurrean horiei eustea, edo gutxiegi erabiltzeagatik edo jardueraz husteagatik kargan jartzea nahi badugu, jardun aktiboak gauzatu behar dira.

Hiri-garapen jasangarriko testuinguru horretan, LAGen berrikuspenak hiri-habitategian eragina duten osagaien arteko bakoitzaren azterketa izan behar du aztergai, eta hori horrela, egungo egoerari buruzko gogoeta eta azken hamarkada hauetan ikusitako bilakaera abiapuntutzat hartuta, helburu eta lurralde-gidalerro batzuk adostu daitezke, erreferentzia izango direnak etorkizuneko lurralde- eta hirigintza-plangintza garatzeko. Ildo horretan, egokitzeak jo da azterketa honako osagaien bidez egituratzea:

1. Hiri-sistema: Hiriburuen gunen anitzeko sistema, Eremu Funtzionaletako buruen sarea eta Eraldaketa-ardatzak.
2. Hiri-birgaitzea eta -berroneratzea.
3. Hiri-hazkundearen perimetroa.
4. Ekonomia-jardueretarako lurzorua
5. Bizitegi-kuantifikazioa.
6. Plangintzen bateragarri egitea.

6.1. HIRI SISTEMA: HIRIBURUEN GUNE ANITZEKO SISTEMA, EREMU FUNTZIONALETAKO BURU ETA AZPIBURUEN SAREA ETA ERALDAKETA ARDATZAK

Lurralde historikoetako hiru hiriburuek osatutako hiri-sistemak gehi Eremu Funtzional bakoitzeko buru eta azpiburuen sareak EAEren biztanleriaren % 90 baino gehiago bizi den lurraldea osatzen dute. Esparru horien arteko artikulazio egokia bermatzeko asmoz, izaera isolatuko lurralde-unitate gisa kontuan hartuak izan daitezela saihestuz, beharrezkotzat jotzen da esparru horietan garatzen diren berriztatze- eta eraldatze-prozesuak bideratzea, bultzatzea eta koordinatzea ahalbidetzen duen elementu bat sartzea. Helburu hori lortzeko, "Eraldaketa-ardatzak" deitutako figura sartzea proposatzen da. Helburu horiek izaera batez ere linealeko lurralde-esparru batzuk eratzen dituzte, hiri-kokaleku guztiekin konektatzen dutenak, kokaleku horiek eraginpean hartzen dituzten eraldaketa-, hobekuntza- eta berroneratze-jardunen plangintza modu koherente eta koordinatuan garatzea ahalbidetuz.

Aldez aurretik adierazitakoaren emaitza gisa, hiru funtsezko elementuren bidez egituratzen da hiri-sistema: Lurralde Historikoetako hiriburuen gunen anitzeko sistema, Eremu Funtzionalen buru eta azpiburuen sarea eta Eraldaketa-ardatzak.

1. Hiriburuen gunen anitzeko sistema.

- a) Araba Erdialdeko Eremu Funtzionala.
Buru: Gasteiz. AzpiBuru: Agurain.
- b) Bilbo Metropolitarrako Eremu Funtzionala.
Buru: Bilbo.
- c) Donostiako Eremu Funtzionala.
Buru: Donostia. AzpiBuru: Irun.

2. Eremu Funtzionalen burutzen eta azpiburutzen gunearen sarea.

- a) Eibarko Eremu Funtzionala.
Buru: Eibar-Ermua.
- b) Arrasate-Bergarako Eremu Funtzionala.
Buru: Arrasate. AzpiBuru: Bergara.
- c) Zarautz-Azpeitiko Eremu Funtzionala.
Burutzak: Zarautz eta Azpeitia
- d) Beasain-Zumarragako Eremu Funtzionala.
Buru: Beasain-Ordizia-Lazkao. AzpiBuru: Zumarraga-Urretxu.
- e) Tolosako Arlo Funtzionala.
Buru: Tolosa.

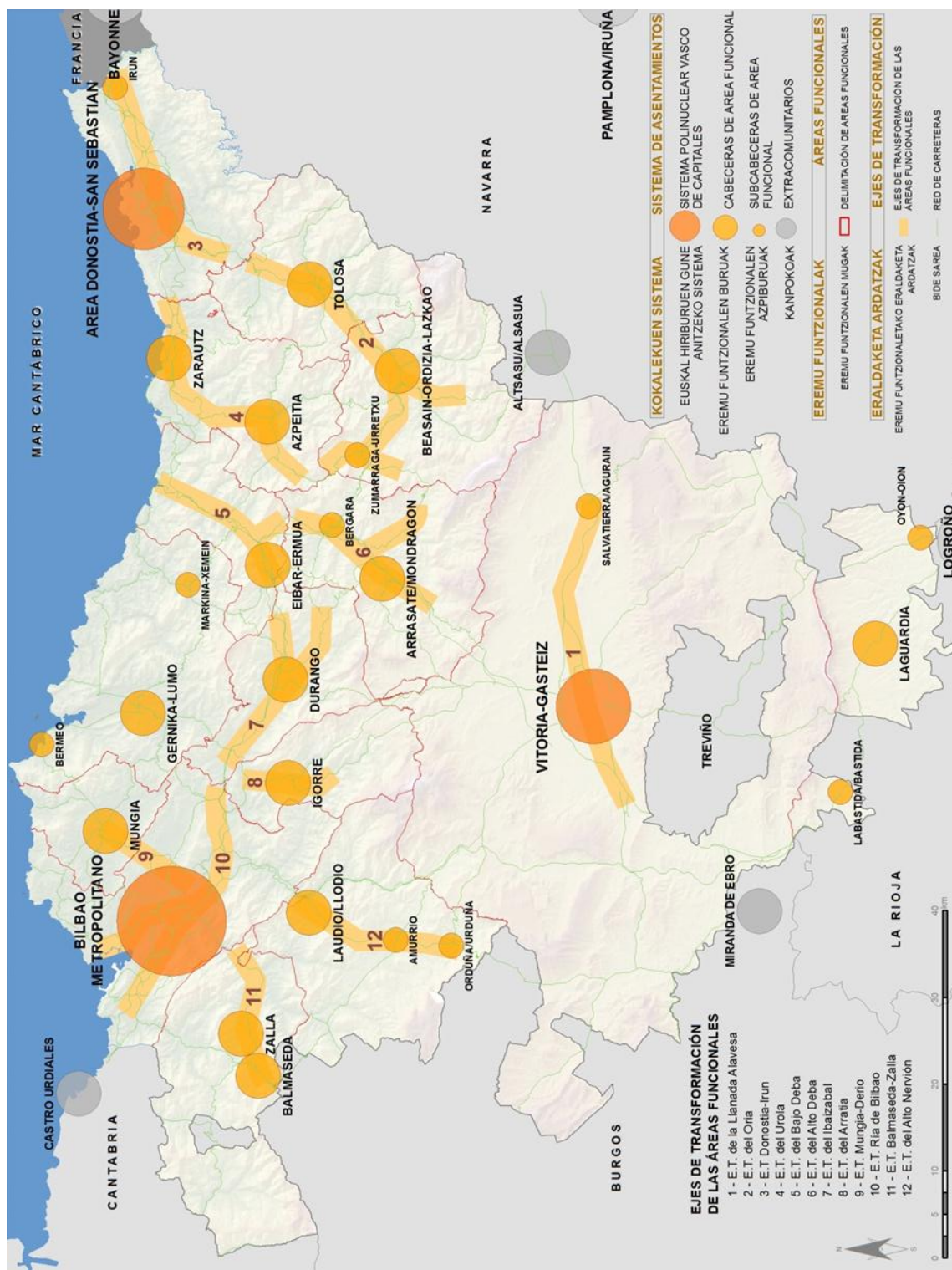

Hiri-habitata

- f) Balmaseda-Zallako Eremu Funtzionala.
Burutzak: Balmaseda eta Zalla
- g) Laudioko Eremu Funtzionala.
Burua: Laudio Azpiburutzak: Amurrio eta Urduña.
- h) Igorreko Eremu Funtzionala.
Burua: Igorre.
- i) Durangoko Eremu Funtzionala.
Burua: Durango.
- j) Gernika-Markinako Eremu Funtzionala.
Burua: Gernika-Lumo. Azpiburutzak: Markina-Xemein eta Bermeo.
- k) Mungiako Eremu Funtzionala.
Burua: Mungia.
- l) Guardiako Eremu Funtzionala.
Burua: Guardia. Azpiburutzak: Bastida eta Oion.

3. Eraldaketa-ardatzak.

- a) Eibarko Eremu Funtzionala. Debabarreneko Eraldaketa-ardatza.
- b) Arrasate-Bergarako Eremu Funtzionala. Debagoieneko Eraldaketa-ardatza.
- c) Zarautz-Azpeitiko Eremu Funtzionala. Urolako Eraldaketa-ardatza.
- d) Beasain-Zumarragako Eremu Funtzionala. Urolako eta Oriako eraldaketa-ardatzen arteko konexioa.
- e) Tolosako Eremu Funtzionala. Oriako Eraldaketa-ardatza.
- f) Balmaseda-Zallako Eremu Funtzionala. Kadaguako Eraldaketa-ardatza.
- g) Laudioko Eremu Funtzionala. Nerbioi Garaiko Eraldaketa-ardatza.
- h) Igorreko Eremu Funtzionala. Arratiako Eraldaketa-ardatza
- i) Durangoko Eremu Funtzionala. Ibaizabalgo Eraldaketa-ardatza.
- j) Gernika-Markinako Eremu Funtzionala.
- k) Mungiako Eremu Funtzionala. Mungia-Derioko Eraldaketa-ardatza.
- l) Araba Erdialdeko Eremu Funtzionala Arabako Lautadako Eraldaketa-ardatza.
- m) Guardiako Eremu Funtzionala.

1. HIRIBURUEN GUNE ANITZEKO SISTEMA

Hiriburuen (Gasteiz, Bilbo eta Donostia) Gune Anitzeko Sistemak biztanleriaren, etxebizitzaren kopuruaren eta enpleguaren % 70 biltzen du. Azken bi hamarkadetan, hiriburuek zabalkunde-prozesu bat bizi izan dute, beren ekipamendu-hornidura gehitzeko eta hiri gisa sendotzeko prozesu bat; hori horrela, gaur egun hiriburu horien lurralde-zabalkundea mugatu behar da, haien aldirien birdentsifikazioaren eta birkualifikazioaren bidez, lurralde bakoitzaren nortasunari eutsiz.

I. GAIAREN EGOERA

Hiru hiriburuek eta haien metropoli-inguruneek EAE osoko biztanleriaren, etxebizitzaren eta enpleguaren % 72 hartzen dituzte. Garrantzi demografikoek eta garatzen dituzten eginkizunen izaerak elementu erabakigarri bihurtzen ditu hirien sisteman. Zerbitzu aurreratuen zentroak dira, garraio-sistemen kanpo-konexioko eta zentralitateko nodo dagozkien eremuetan, eta enpleguaren, berrikuntza-zentroetan eta enpresa-jardueren gehiengoa metatzen dute. Metropoli-espazio horiek izan duten eraldaketa azken hamarkadetako lurralde-fenomeno garrantzitsuenetako bat izan da. Eraldaketa horren ondorioz, espazio nagusien eginkizunak aldatu egin dira, metropoli-eremuen azalera handitu egin da eta zentralitate berriak agertu dira.

Bilbo Metropolitarraren funtsezko egitura-elementuak gehitzearen bidez gertatu da; hala nola kanpo-portua, itsasadarraren saneamendua eta metroa, gehi jarduera adierazgarriak, esaterako, Guggenheim eta Euskalduna Jauregia, eta hiri-berrikuntzako eragiketa estrategikoak hainbat esparrutan, adibidez Bilboko Alde Zaharrean, Barakaldon edo Zorrozaurreko penintsulan proiektatutakoak.

Azken hamarkadetan, aldaketa funtzional garrantzitsuak gertatu dira eremu metropolitarran. Horrela, industria-jarduerak lekualdatu egin dira. Ibaiaren Ezkerraldeko leku tradizionaletatik ia desagertu eta itsasadarraren kanpo-eremuetan pilatu dira, portu-eremu berrien inguruan, eta Txorierrin, aireportutik gertu egoteagatik etxebizitzatarako hain egokiak ez ziren eremuetako lurzoru-erabilgarritasuna aprobetxatuz. Gainera, instalazio handiekiko lotura askoz ere txikiagoa

Hiri-habitata

duen industria da eta establezimendu txiki eta ertainek garrantzi handiagoa dute bertan. Aldi berean, oraindik ere agertzen dira abandonu-egoeran eta espazio metropolitarraren gune gero eta zentralagoetan dauden industria-enklabe handiak eta goi-mailako ekipamenduei (kanpo-portua, aireportua, BEC, Unibertsitatea, parke teknologikoa-, eta abar) lotutako zentralitate metropolitarrako eremu berriak eta, batik bat, espazio metropolitarrako merkataritza- eta aisia-eskaerak gero eta gehiago hartzen dituzten azalera handiei lotutakoak. Zentralitate-eremu berri horien garapena oraindik hasiberria da, metropoli-aldaketan prozesuen berritasuna dela-eta. Metropoliaren iparraldeko guneetan oso urria da, izan ere, dentsitate baxuek eta hiri-garapenean jarraitutasunik ez izateak agertzeko erraztasunak murrizten dituzte, baina beharrezkoak ere egiten dituzte.

Donostiako Eremu Funtzionala biztanleria-dentsitate handiko eremua da; ezohiko baldintza geografikoak ditu, eta paisaiari dagokionez hiru badia (Txingudi, Pasaia eta Kontxa) eta lau ibai-ibilgu (Bidasoa, Oiartzun, Urumea eta Oria) ditu; topografia ere berezia da, alde batetik, itsas frontea mugatzen duten mendien eta, bestetik, barnealdeko haran eta muinoen artean taxutua.

Eremu Funtzionala estrategikoki kokatuta dago Europarekiko komunikazio-ardatz handiei dagokienez; gainera, Gipuzkoako beste lurralde batzuekin alderatuta, topografian hainbeste muga ere ez dituela aintzat hartuta, hiri-garapenak komunikazio-ardatz horietan zehar hedatu dira, metropoli-eremu handi bat osatuta; metropoli-eremu horretan hamahiru herri biltzen dira eta elkarrekiko mendetasun handia dute. Eremu Funtzional honek krisiarekiko ahulak diren industria-jardueretikiko mendekotasun txikiagoa du, baina zenbait udalerriren artean aldea dagoela nabarmendu behar da: alde batetik, hirugarren sektoreko jarduerak garrantzi handiena duten herriak daude (Donostia eta Hondarribia) eta, bestetik, industriarako bokazio handiagoa dutenak (Andoain, Hernani, Lezo, Pasaia, Usurbil edo Urnieta). Pasaia Badiaren inguruak izan duen bilakaera bereziaren erreferentzia egitea merezi du; hazkunde ikusgarriak izan zituen 70eko hamarkadaren erdialdera arte eta eskualde-arloko gogoeta estrategiko bat egiteko premia planteatzen da gaur egun, lurralde- eta sektore-eskumen guztiak batuko dituen, badiaren berronartzea hirigintza-, ingurune-, gizarte- eta ekonomia-ikuspuntutik bultzatzeko helburuarekin, azken urteotan hasitako jardunen ildotik.

Metropoliko hedapen-eremua beste eremu funtzional batzuetako guneetara zabaldu da, batez ere Zarautz-Orio eremuko kostaldeko zonetara. Zarautz-Orio eremuan biztanle kopuruak gora egin du, hirigintza-garapen berriak gauzatu dira eta bigarren etxebizitzak lehen etxebizitza bihurtu dira. Industriaguneak ere eremu periferikoetara lekualdatu dira, batez ere, Usurbilera eta Urumea Garaira eta Irun-Oiartzun-Pasaia Portua hirukira; erdialderago dauden beste eremu batzuetan, berriz, industriaguneak pixkanaka-pixkanaka hirugarren sektoreko jarduerak, bulegoak, aisialdiko eta merkataritzako jarduerak hartzen dituzten eremu bihurtu dira azalera handi eta merkataritzako guneen inguruan jarrita.

Gasteizen kasuan, hiri-garapena hirigunean kontzentratu da, batez ere. Hiriburuaren udal-barrutiak duen zabaltasunak eta haren lurzoru-eskaintzak, gero eta hazkunde-kontzentrazio handiagoa eragin dute hiri-espazio horretan. Beste euskal hiriak laurogeiko hamarkadako birmoldaketa-prozesuetan murgilduta zeuden bitartean, Gasteiz Eusko Jaurlaritzaren egoitza bihurtu zen eta bere lurzoruaren erabilgarritasuna eta kokapena aprobetxatu zituen sektore dinamikoetara eta gorabideko logistika-jardueren garapen ikaragarria zuzenduriko industria-espazio berrietan oinarritutako garapena sustatzeko.

Hiri-habitata

Zigoitia, Zuia, Legutio eta A-1 errepidearen ardatzean zehar kokatutako beste hainbat herrik bezala, Gasteiztik etorritako dentsitate txikiko bizitegi-eskaerak hartzen dituzten eremuak dira, baina hiriburuak egiten duen eskaintzarekin alderatuta prozesu mugatua da. Beraz, ezin da esan espazio metropolitarrak denik, bere eragina inguruko eremuetara hedatzen duen erdigune makrozefalikoa baizik. Industria-lurzoruaren esparruan ere, Lantaronen, Iruña Okan, Erriberabeitian, Legution edo antzeko udalerrietan gauzatutako garapenak garrantzitsuak izan arren, Gasteizen nagusitasuna erabat menderatzailea da: Gasteizko udalerrian dago EAEko ekonomia-jardueretarako lurzoruaren % 20, eta bere eremu funtzional zabalean dagoenaren ia % 60.

Hortaz, ekonomia-jarduerak, hirugarren sektorekoak eta logistikakoak hiriaren mendebaldean garatu ziren (Araba Erdialdeko LPPan "Berrikuntza Arkua" esaten zaionaren barruan), eta ekialdea eta hirigunetik hurbileneko eremuak bizitegitara eta ingurumenara begira espezializatu ziren. Hartara, hiria errotula bihurtu da hainbat mailatan: industriaren-logistikaren-hirugarren sektorearen ikuspegitik begiratuta, funtsezko pieza da Miranda de Ebrotik etorrita Araban sartu eta AP-1 errepidetik Deba Garairaino iristen den ardatzean; ingurumenaren-bizitegiaren ikuspegitik begiratuta, ardatz hori ekialderantz luzatzen da, N-1 errepideak eta trenbideak lagunduta, baina baita ibai-ibilguez eta hainbat ibilbide "bigunek" ere. Gainera, ez dugu ahaztu behar ondo finkatutako Eratzun Berdea eta udalerriak proposatzen duen hiri- eta lurralde-arloko Azpiegitura Berdea funtsezko pieza direla kokatuta dagoen espazioaren jarraitutasun ekologikoan, alderdi horien guztien ondorioz, Gasteiz 2012ko Europako Hiriburu Berde izendatu zuten, bultzatutako ingumen-ekimenen eta hiriburuak garapen iraunkorreko politikekin erakutsitako konpromisoaren errekonozimendu gisa.

Hiru hiriburu horietan, espazio nagusiak berritzeko eta birkualifikatzeko prozesuak eragin erabakigarria izan du hiri-profilen indartzean eta irudiaren hobekuntzan, eta horri esker, eginkizun berriak eta goi-mailako jarduerak hartzeko potentzialaren zati handi bat garatu ahal izan da, azken urteotan EAEko ekonomia indartzeko funtsezko izanik. Berrikuntza-prozesu horiek lurzoru eta espazio erakargarriak sortzeko aukerak eragin dituzte, eta aukera horiei esker, batik bat Bilbon, hiriguneen dinamismo demografikoa berreskuratzeaz gain, hirigune biziagoa eta askotarikoa eratu ahal izan da irudiari eta eginkizunei dagokienez.

Dena den, tertziarizazio-prozesu hori hiru euskal hiriburuetan gure inguruneke beste hiri batzuetan bezain nabarmena ez bada ere, uste dugu gogoeta egin behar dela erabilera tertziario jakin batzuk edo bulegoek hiriguneetan izaten ari diren okupazioari buruz, horren ondorioz biztanleria aldirietara desplazatuta. Joera horrek eragindako ondorio negatiboak saihesteko, zenbait neurri ezarri behar dira hiriguneak ordu jakin batzuetan desertifikatutako eremu bihurtu ez daitezen; hala nola bizitegi-erabilerak, erabilera tertziarioak eta jarduera ekonomiko bateragarrien erabilerak nahastea.

Hiriburuetakako erdiguneen egiteko berri horrekin batera, metropoli-esparruak asko zabaltzeko, lurraldea okupatzeko eta aldiriak berrantolatzeke modu berriak sortu direlako. Deszentralizatzeko eta aldiriak berregituratzeko prozesua hiri-garapenaren eragile nagusia izan da. Metropoli-eremuetan bizi diren EAEko herritarren ehunekoa ez da askorik aldatu azken hamarkadan. Deszentralizazio hori bat dator Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetan lurraldea berrerekatzeke proposamenekin; horrela, bada, aldiri berriak zabaltzeko egin dira eta lehen baino konplexuagoak dira: metropoli-espazioen mugak gainditu eta eragin zuzenetik kanpo zeuden eremu funtzionalak eta orain artean landa-eremuak izan direnak ere hartu ditu. Metropoli-inguruneetan bizitegi-hazkunde berriak agertu dira, industria-garapenak, ekipamendu bereziak, enpresa-parkeak eta hirugarren sektoreko konplexuak, merkataritzako eta aisialdiko azalera

Hiri-habitata

handiak eta abar, lurralde askoz ere zabalagoa eta sortzaileagoa eratuta, lurralde-arloko zentralitate eta dinamika berriak dituela.

Hiru hiriburuetan hobekuntza garrantzitsuak gertatu dira zuzkiduren aldetik eta funtzionalki; horren ondorioz, lurralde historikoaren barruan zentralitate handiagoa dute eta metropoli-espazio bakoitzaren hiri-profila indartu da.

II. HELBURUAK

1. Hiriburuen gune anitzeko sistema sendotzea, hiriburu guzti-guztien arteko osagarritasuna bultzatuta udalaz haraindiko lurralde-ikuspegi batetik begiratuta.
2. Oreka bermatzea hiriburuen lurralde-zentralitatearen eta haien inguruneko lurraldeek beren nortasun propioa atxikitzearen artean.
3. Metropoli-eremuen hedapena mugatzea, eremu horietan jada integratutako lurzoruen erabilera lehenetsita.
4. Hiriburuak beren ingurunearekin konektatzen dituen mugikortasun-sarea hobetzea, egungo ekipamendu eta horniduren irisgarritasuna bermatuta.
5. Metropoli-eremu hondatuenetako zerbitzu eta ekipamenduen hornidura osatzea, zerbitzu eta ekipamendu horiek defizitarioak diren eremuetan.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Hiriburuen Gune Anitzeko Sistema osatzen duten Hiru hiriburuetakako Eremu Funtzionalen Lurralde Plan Partzialek honako zehaztapen hauek garatuko dizute:

1. Hiriburu bakoitzaren ekipamendu-hornidura bideratzea sistema polizentrikoek berezko duten orekako, integrazioko eta osagarritasuneko testuinguru batean, zentralitatea bere inguruneko lurraldeen nortasuna atxikitzearekin bateragarri eginez.
2. Hiriburuen metropoli-eremuen eta gainerako lurraldearen arteko konexioa artikulatzea garraio kolektiboko sistemen bidez, sistema horietan intermodalitatea bermatuz garraio-sistema desberdinen artean.
3. Hiri-garapen eta -berrikuntzako prozesuak bideratzea espazio libreen eta beste horniduren arloan dauden defizitak gainditzeko.
4. Hiriburu bakoitzean dauden ekipamendu handi eta espazio libreen irisgarritasuna hobetzea, zerbitzu ematen duten eremu funtzionaletatik haietarako irisgarritasuna hobetuta.
5. Lehen errepide-sarearen zati ziren baina gaur egun bide-ardatz berriak martxan jarri direlako beren gaitasuna murriztuta ikusi duten tartekak hiri-bide bihur daitezela bultzatzea.

Hiri-habitata

6. Hiriburuetako hiri-ehunak trinkotu edo dentsifikatzeko prozesua lehenestea, baita abandonatuta edo gutxiegi erabiliak dauden industria-esparruak berroneratzea, lurzoru berrien kolonizazioarekiko alternatiba gisa.

Bilbo metropolitarrarentzako proposatzen diren lurralde-gidalerroak, dagozkion Eraldaketa Ardatzak barne, honako hauek dira:

1. Hiri-garapeneko ekintza nagusiak hiri-trinkotze eta -berrikuntzako ekimenetan zentratzea, Bilbo Metropolitarraren LPPak xedatutakoaren ildoari jarraikiz. Zentzu horretan, honako hauek jotzen dira lehentasunezkotzat:
 - Bilbotik kanpoko Abrarantz itsasadarrean zehar garatutako berritze-prozesuei jarraipena ematea.
 - Metropoli-eremuan dauden abandonatutako lurzoru industrialen eremu handietan lan egitea, erabilera nahasiko espazio berriak hartzeko xedez.
 - Hiri-berrikuntzako ekimenak garatzea ibaiaren Ezkerraldeko udalerrietan, espazio publikoen eta hiri-irudiaren erakargarritasuna eta etxebizitza-parkearen kalitatea hobetuz. Aldi berean, bizitegi-eremuekin bateragarriak diren hirugarren sektoreko eta industriako ekonomia-jarduera berrien kokapena sustatuko da.
 - Garapen berrienak finkatzera zuzendutako trinkotze-ekintzak garatzea, bereziki metropoli-eremuaren iparraldean, eta integrazio funtzionala eta paisaia-integrazioa hobetuko dira eta bizitegi- eta zuzkidura-eremu berriak sortzea bideratuko da udalburuen eta irisgarritasun handieneko hiri-garapenen inguruan garraio kolektiboko sistemen bitartez.
2. Bilbo ekonomia berriko jarduerak erakartzeko gunere berezi gisa finkatzen jarraitzea Nerbioi itsasadarrek egituratutako erdiguneko eta nortasun handiko espazioen inguruan (Bilbo Zaharra, Alde Zaharra, Zabalgunea, Deustu).
3. Txorierriko Berrikuntza Ardatza Eraldaketa Ardatz gisa artikulatzea, Aireportua, Euskal Herriko Unibertsitatearen campusa eta Zamudioko Teknologia Parkea barnean hartuta.
4. Bilboko Hegoko Saihesbide Metropolitarraren (Supersur) erabilera sustatzea progresiboki libratzeko A-8 autobideak gaur egun jasaten du paseko trafikoaren zati handi bat, etorkizunari begira autobidearen beraren trazatua eta lotura egokitzea ahalbideratuz, hiriko bide-sarearekin duten lotune hobetuz, eta hori guztia mugikortasun jasangarriko estrategia baten arabera.
5. Intermodalitate handiena bilatzea abiadura handiaren, aireportuaren eta garraio metropolitarrareko eta eskualde-hiri osoaren sistemen artean, abiadura handiko geltokiaren ezarpena Abandon hiri-berrikuntzako eragiketa zabal baten esparruan garatuz, eta horrek aukera emango du tren-eremu berria behar den bezala integratzeko eta bere ingurunean goi-mailako jarduerak eta ekipamenduak garatzeko.

Hiri-habitata

6. Metropoli-eremuko garraio kolektiboko sistemen bidez sustatzea integrazio fisikoa eta funtzionala eta eremu funtzional mugakideekiko eta Kantabriako ekialdean aritzen direnekiko konexio intermodalen garapena.
7. Trena bultzatzea garraio metropolitarraren funtsezko elementu gisa, eta trenbide-sistema desberdinen (ADIFen aldiriko trena, Euskotren, FEVE, metroa eta tranbien) arteko interkonexioa eta funtzionamendu integratua, eta haien eta garraio kolektiboko gainerako sistemen arteko ahalik eta intermodalitate handiena ahalbidetzea.
8. Etxebarri-Basauri-Galdakao korridore definitzea Eraldaketa Ardatz gisa, azpiegitura- eta hiri-jardun garrantzitsuen euskarria denez. Lurralde hori eraginpean hartzen duten problematikak konpondu beharko lirateke: ibai-ibilgua babestea eta berroneratzea, uholdeak izateko arriskuaren problematika konponduta, hiri-birgaitzea eta industria-eremuak berritzea, baita azpiegituren integrazioa ere.

Donostiako metropoli-eremurako (Donostialdea-Bidasoa Beherea) proposatzen diren lurralde-gidalerroak, dagozkion Eraldaketa Ardatzak barne, honako hauek dira:

1. Eremu Funtzionaleko garapen-prozesuak eta hiri-berrikuntzako prozesuak kokalekuen gaur egungo zentro anitzeko sistema gordetzera bideratzea, ezaugarri nagusitzat oreka duen sistemara alegia. Horretarako, hiriburuaren eta eremuko udalerri nagusien lurralde-zentralitatea indartuko da.
2. Gutxiegi erabilitako hiriko eta hiri inguruko sareak trinkotzeko ekintzak lehenestea.
3. Abiadura handiko sare berriaren etorkizuneko geltokietan (Donostia eta Irun) bilatzeak Donostian eta Irunen egongo dira, eta geltoki horietan, hiriko eta metropoliko tren eta autobus garraio-sistemekiko ahalik eta intermodalitate handiena bilatu beharko da.
4. Modu espezifikoan garatzea tren-garraioan oinarritutako garraio publiko garbia, baita autobusetan oinarritutakoa, "Zirkulazio azkarreko autobusak (BRT)" barne, eta oinezko eta bizikleten mugikortasunean oinarritutakoa ere.
5. Lehen errepide nagusien sarearen zati ziren tarteak hiriko bide bihurtzeko prozesua bultzatzea, tarte horiek gaur egun beren ahalmena galdu egin baitute bide-ardatz berriak funtzionamenduan hasi direlako (hala nola AP1/AP8 autobia edo Urumeako korridorea); hiriko bide horiek metropoli-ekobulebar handien modura eratuko dira, eta garraio intermodaleko euskarri bat eskainiko dute, zeinaren inguruan hiri-eraldaketako eta -artikulazioko proiektu estrategiko nagusiak garatu ahalko diren, hala nola zuzkidura berriak edo jarduera berritzaileak.
6. Pasaia badiaren hiri-eraldaketa eta hiri-berroneratze prozesua Portua berritzeko eta modernizatzeko prozesuarekin bateragarri egitea.
7. Jaizkibelgo Korridorea, Lezotik Irunera artekoa, konfiguratzea bokazio tekno-industrialeko eta paisaian integratutako ardatz handi gisa; korridorean industria-jarduerak, logistikarekin edo teknologiarekin lotutako jarduerak garatu daitezke, baita askotariko ekipamenduak ere, Baiona - Donostia Eurohiriaren testuinguruan.

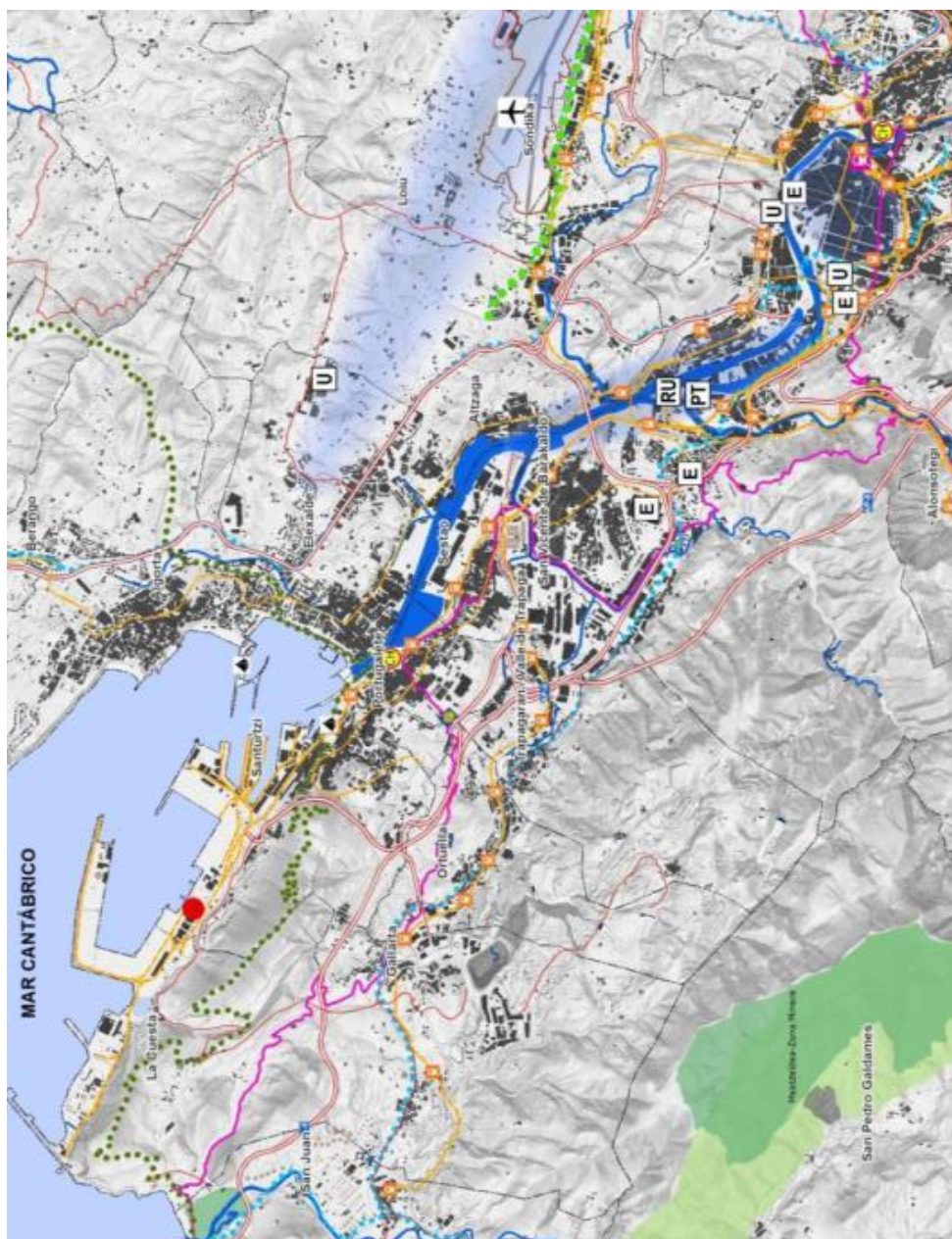
Hiri-habitata

8. Baiona - Donostia Eurohiriaren artikulazioa hainbat faktoreren inguruan planteatzea: garraio-sistemak integratzeko ekimenak, ekipamendu handien, jarduera-espazioen eta espazio eta baliabide naturalen kudeaketaren arloko esku-hartze bateratuen garapena edo kanpoaldearekin lotzeko azpiegitura handien erabilera integratua. Irungo trenbide-eremua eraldatzeak garrantzi berezia izango du Eurohiriaren antolamenduan.
9. Andoain-Urnieta-Hernani-Astigarraga-Donostia korridorea (Urumeako korridorea) Donostiako Eraldaketa Ardatzean integratzea, lurralde hau eraginpean hartzen duten problematikei erantzuteko, hala nola ibai-korridorearen babesa eta berroneratzea, urez bete daitezkeen ibarren eta tratamendu hidrauliko eta paisajistikoa, ibaiertzen ondoan kokatutako hiri-eremuen berritzea, eta egungo eta programatutako azpiegiturak behar bezala integratzea.

Gasteizko metropoli-eremuarentzat proposatzen diren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

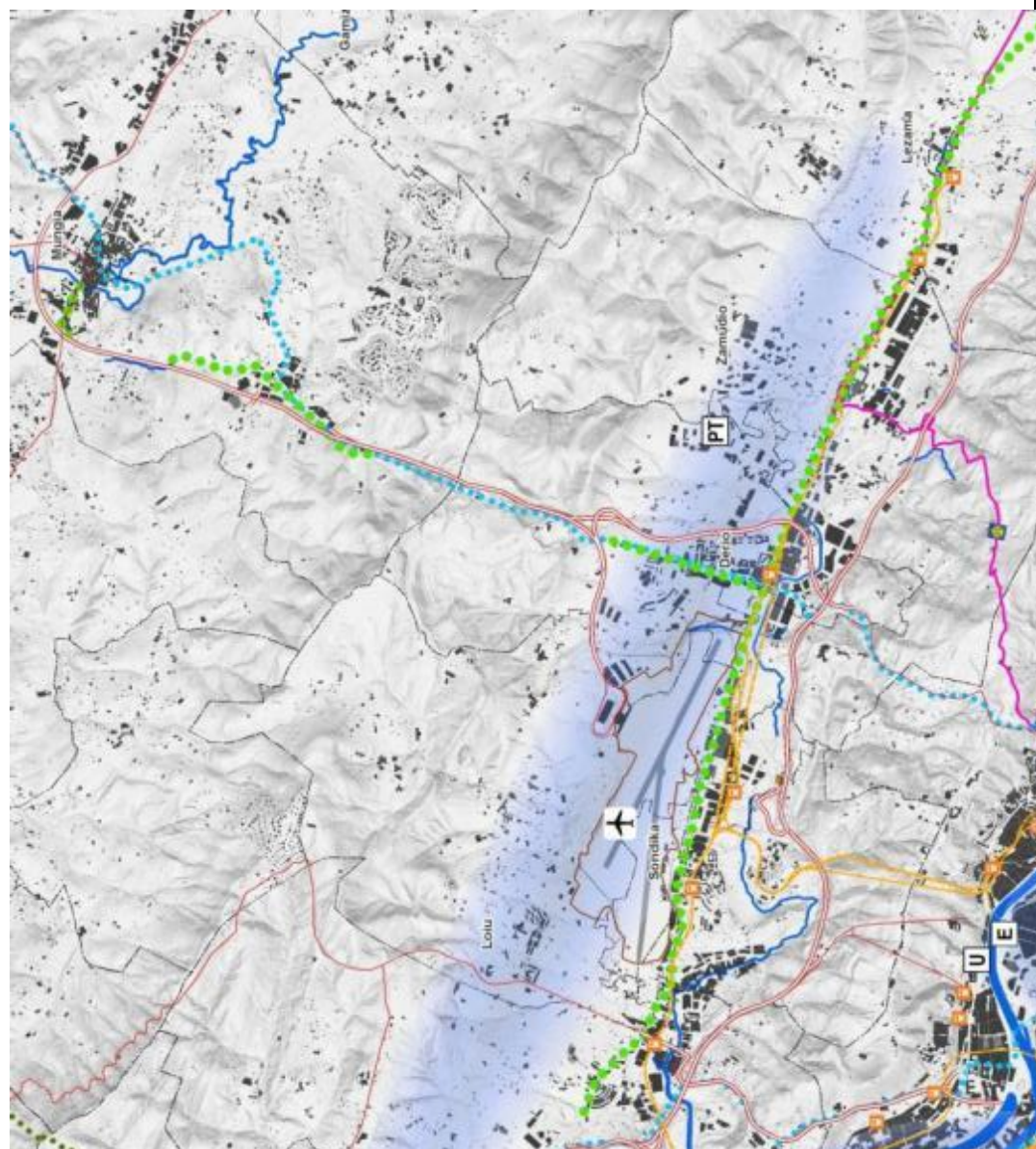
1. Gasteizen garatutako hiri-bikaintasuneko ekimenak osatzea, hala nola Eraztun Berdea eta Hiri Azpiegitura Berdea edo hirigune historikoa leheneratzea.
2. Arabako Lautadako kokalekuen eredia zaintza hiri-eremuen hedapen-prozesuetan.
3. Langraiz Okatik Aguraineraino Arabako Lautada zeharkatzen duen trenbidean zeharreko ardatz lineala artikulatzeko prozesua lehenestea, espazio trinko eta jasangarriak sortuz, Arabako Lautadako ohiko paisaiak eta egungo lurralde-hutsuneak mantentzeko aukera emango duen ingurunean integratuta, elementu horietan lurzoru-kontsumoa eta urbanizazio sakabanatu eta dentsitate txikiko prozesuak minimizatuz.
4. Gasteizko hiria bultzatzea nodo ekonomiko gisa, kontuan izanda hiriaren dinamismo demografiko eta industrial, bere hiriburutza politikoari lotutako aukerak, bere konektagarritasun handia eta bere hirigune historikoaren bikaintasuna eta hiriaren eta ingurunearen ingurumen-kalitatea.
5. Hiriko bikaintasun-espazioak artikulatzea aireportuak, autobus-geltokiak, hiriaren erdiguneak eta unibertsitateak osatutako ardatzaren bitartez. Jarduera berritzaileak erakarriko lituzkeen eremu gisa eratuko litzateke, berritze-prozesuan dauden Gasteizko iparraldeko industriaguneekin batera.
6. Oinezkoentzako eta bizikletentzako ibilbide berriak sortzeko prozesua bultzatzea adierazitako eraldaketa-ardatz osoan, garraio intermodal kolektiboko sistemei lotutakoak.
7. Jundizko esparruaren garapena indartzea, haren plataformaren izaera estrategikoa kontuan hartuz Arabako Erdialdeko Eremu Funtzionalerako zein EAE osorako.
8. Ingurumen-bikaintasunaren bokazioa indartzea, natura-eremu garrantzitsuenen arteko konektagarritasun ekologikoa bermatuta; ildo beretik, Hiri Azpiegitura Berdea finkatu behar da, baita lurraldekoa ere.

BILBOKO ITSASADARRA

LEYENDA	
Sistema relacional	
Carreteras convencionales	
Autopistas y autovías	
Red ferroviaria	
Estación de tren/TAV	
Trazado TAV	
Puerto comercial Bilbao	
Puerto deportivo y pesquero	
Aeropuerto Loiu	
Movilidad sostenible	
Camino de Santiago	
Recorridos peatonales	
Recorridos ciclistas	
Recualificación urbana y rural	
Ecobulevar	
Casco histórico	
Núcleo urbano	
Parque Logístico	
Parque de Innovación Área Burceña	
Universidad: UPV, Leioa, Deusto	
Renovación urbana	
Equipamiento: Est. Autobuses, San Mamés, Basurto, Guggenheim, etcétera	
Infraestructura Verde	
Red de Espacios Naturales Protegidos	
Corredores ecológicos	
Ríos	

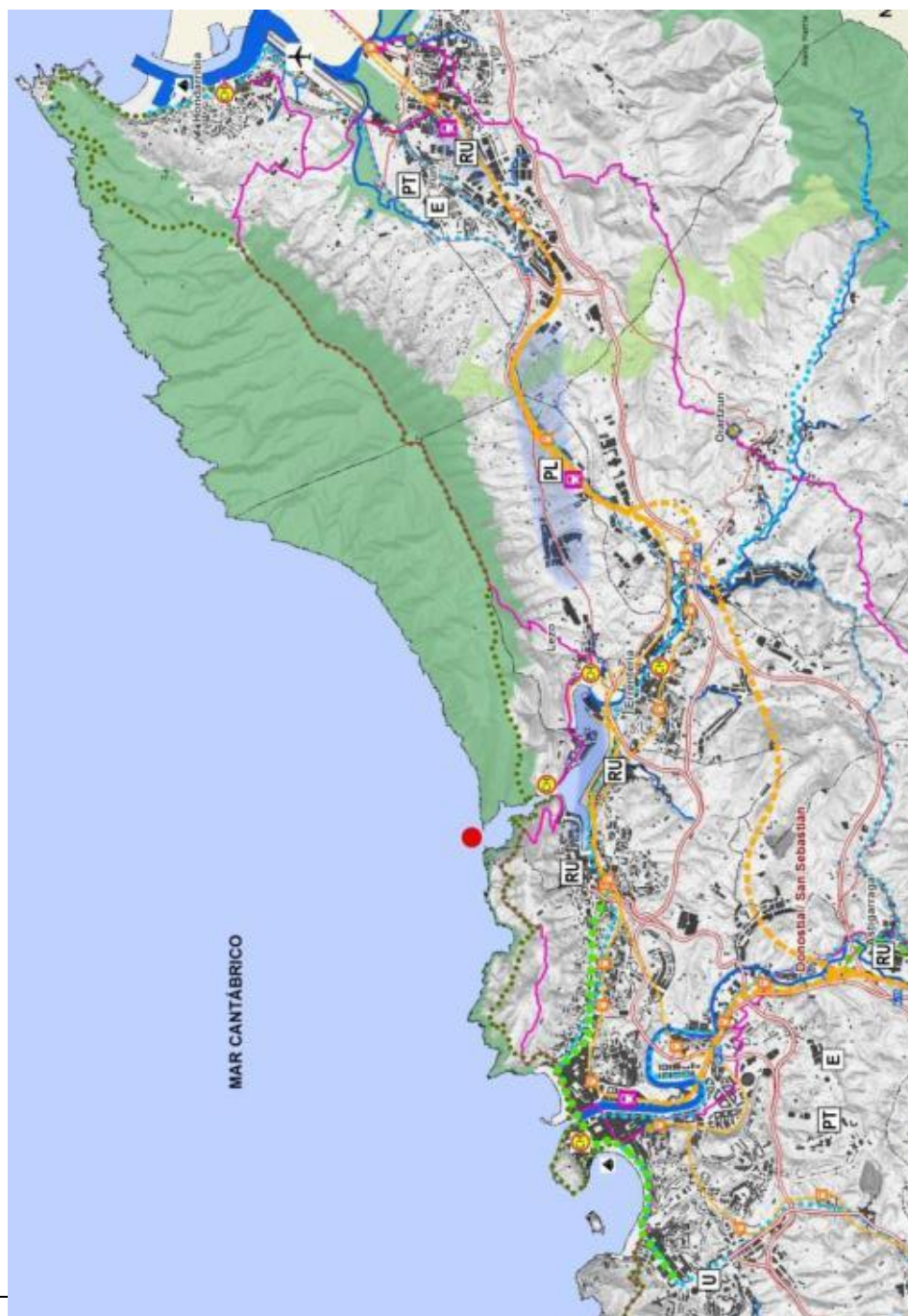
TXORIERRIKO ERALDAKETA-ARDAITZA

LEYENDA	
Sistema relacional	
Carreteras convencionales	
Autopistas y autovías	
Red ferroviaria	
Estación de tren/TAV	
Trazado TAV	
Puerto comercial	
Puerto deportivo y pesquero	
Aeropuerto Loiu	
Movilidad sostenible	
Camino de Santiago	
Recorridos peatonales	
Recorridos ciclistas	
Recualificación urbana y rural	
Ecobulevar	
Casco histórico	
Núcleo urbano	
Parque Logístico	
Parque Tecnológico Zamudio	
Universidad	
Renovación urbana	
Equipamiento:	
Infraestructura Verde	
Red de Espacios Naturales Protegidos	
Corredores ecológicos	
Ríos	

DONOSTIA-IRUNGO ERALDAKETA-ARDATZA

LEYENDA

Sistema relacional

Carreteras convencionales
Autopistas y autovías
Red ferroviaria
Estación de tren/TAV
Trazado TAV

Movilidad sostenible

Puerto comercial Pasaia
Puerto deportivo y pesquero
Aeropuerto de San Sebastián

Recualificación urbana y rural

Ecobulevar

Casco histórico

Núcleo urbano

Parque Logístico Lezo-Gaiburrizketa

Parque Tecnológico Miramón

Universidad

Renovación urbana: Pasaia, Irun

Equipamiento: Hospital etc.

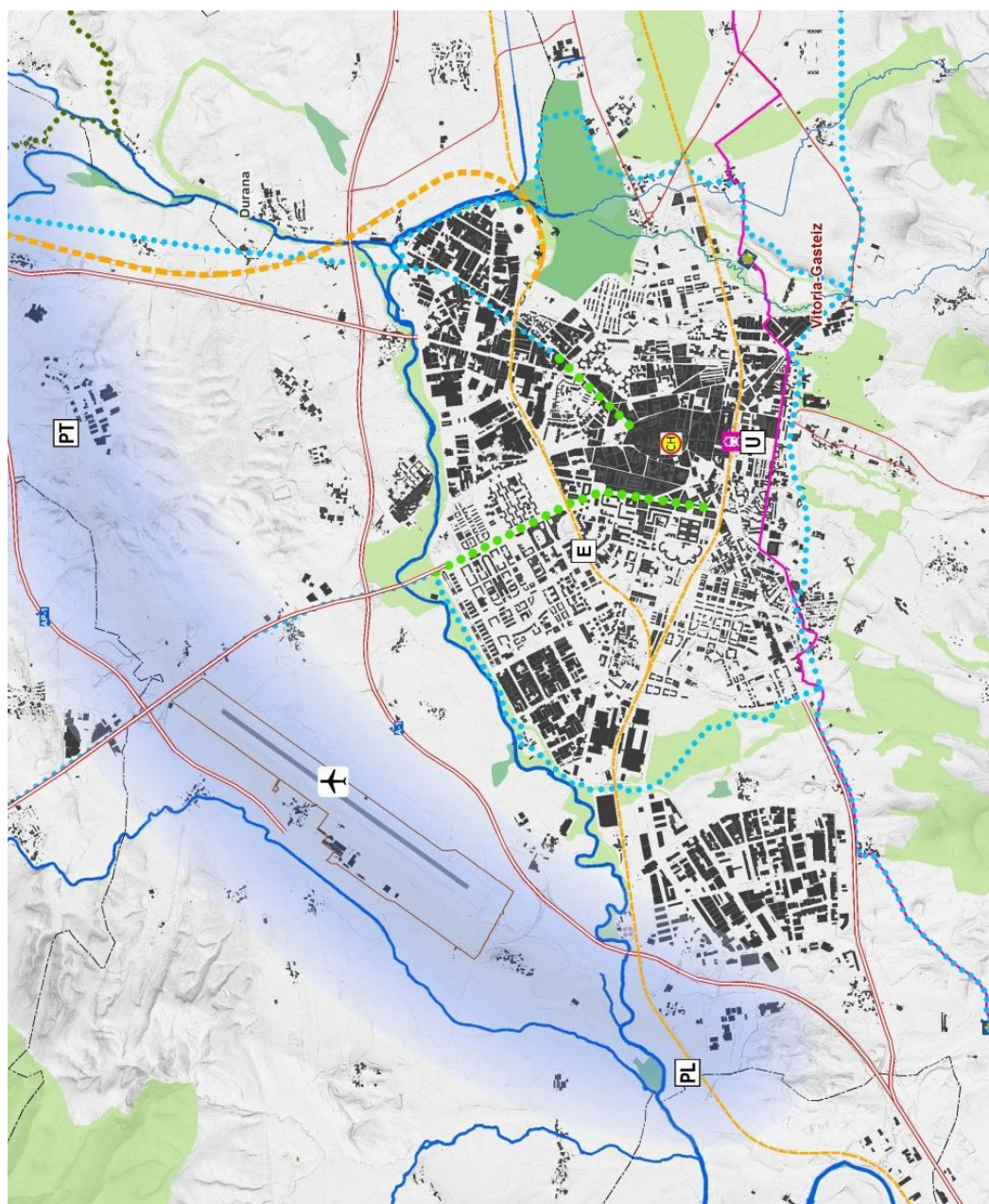
Infraestructura Verde

Red de Espacios Naturales Protegidos

Corredores ecológicos

Ríos

GASTEIZKO HIRI-EREMUA

LEYENDA	
Sistema relacional	
Carreteras convencionales	
Autopistas y autovías	
Red ferroviaria	
Estación de tren/TAV	
Trazado TAV	
Puerto comercial	
Puerto deportivo y pesquero	
Aeropuerto Foronda	
Movilidad sostenible	
Camino de Santiago	
Recorridos peatonales	
Recorridos ciclistas	
Recualificación urbana y rural	
Ecobulevar	
Casco histórico	
Núcleo urbano	
Parque Logístico Jundiz	
Parque Tecnológico Miñano	
Universidad	
Renovación urbana	
Equipamiento	
Arco de Innovación	
Infraestructura Verde	
Red de Espacios Naturales Protegidos	
Corredores ecológicos	
Ríos: Humedal de Salburua	

2. EREMU FUNTZIONALETAKO BURU ETA AZPIBURUEN SAREA

Eremu Funtzionalen Burutzen eta Azpiburutzen Gunearen Sareak funtsezko lurralde-rola du euskal hiri-sisteman, eta oinarrizko elementuetako bat da, hiriburuen hiri-sistemarekiko osagarria, lurraldearen esparru guztien arteko beharrezko oreka bermatzeko laguntzan.

Arrasate

Durango

Laguardia

I. GAIAREN EGOERA

Eremu Funtzionalen burutzek eta azpiburutzek, 5.000 biztanletik gorako nukleoen talde ugariarekin batera, hiri ertainen multzoa osatzen dute, eta EAEko lurraldean elementu biziki garrantzitsua dira. Hiri horietatik gehienak Kantauriko isurialdean kokatzen dira, eta lurraldearen antolamenduan funtsezko eginkizuna betetzeaz gain, kokalekuen askotariko eskaintza erakargarria osatzen dute. Udalerrri horietan, metropoli-espazioetatik kanpo, EAEko biztanleriaren ia % 25 bizi da. Beren dimentsioa, hiri-eginkizunak eta produkzio-espezializazioak direla-eta, lurraldearen orekan eta dinamismoan funtsezko faktore dira espazio horiek.

Hiri horien hazkundea tokiko eremutik aurrera egin zuten industria-ekimenen garapenarekin lotuta dago, eta biztanle multzo gero eta handiagoak erakarri zituen garapen-dinamika bat eragin zuen. Hiri-garapenerako lurzoru egoki nahikorik ez dagoen testuinguruan, batik bat, Gipuzkoako haranetan, hiri horiek haran-hondoak okupatzen hasi ziren, hiri-dentsitate handiko hazkunderekin. Haranetako baldintza fisikoek ahalbidetu izan dutenean, hiri-sareek jarraitu egin dute, udal-mugak gaindituta. Baina haranetako gune estuenak ez direnez oso egokiak hirigintzarako, kokalekuen hazkunde linealaren muga izan dira. Hartara, Kantauriko isurialdeko haranetan eremu koherenteak eratu dira naturaren, paisaiaren eta eginkizunen ikuspegitik begiratuta, baina hirigintza-presio handiaren eraginpean daude. Horrela, bada, eremu askotan haran-hondoek gainezka egiteko gero eta arrisku handiagoa dago, eraikitako jarraitutasunak direla-eta.

Hiri horietan, industria-jarduerak garrantzi handia izan zuen, baina lehengo mendeko 70eko eta 80ko hamarkadetan krisialdiak eta birmoldaketa-prozesua iritsi zirelarik, garrantzi hori ahulezia handia izan zen. Hiri horietan guztietan gainbehera izan zuten industria-krisiarekin lotuta, eta biztanleria ere murrizten hasi zen; laurogeita hamarreko hamarkadaren amaierara bitarte iraun zuen joera horrek.

Ekonomia lokalaren sarea dinamizatzen zuten enpresa handi batzuen presentziari lotutako tokiko zirkunstantziek, edo biztanleak birkokatzea eta ekoizpen-jarduerak erakartzea bultzatu duten metropoli-eremuen hurbiltasunak fase atzerakorra gainditzeko aukera eman dute.

Dinamika hori, oro har, industria-oinarriak nolabaiteko garrantzia galtzeari eta hirugarren sektoreko jarduerak garrantzia handitzeari lotuta dago. Espazialki, buru irisgarrienetan pilatzen da batik bat; metropoli-eremuetatik urrunago dauden buruek eta azpiburuek, aldiz, eutsi egin diote euren industria-pisuari eta dinamika negatiboak dituzte.

Azken bi hamarkadetan hiri ertain garrantzitsuenek zuzkiduren kalitatearen eta aniztasunaren, zerbitzu publiko eta pribatuen eskaintzaren eta hiri-irudiaren hobekuntza nabarmena izan dute. Baina hiriburuen egiteko berriak merkataritza-, kultura- eta aisia-arloko eta zerbitzu pertsonal eta enpresentzakoen eskaintza askoz ere askotariko, zabal, erakargarri eta espezializatuagoa eragingo du. Hiri ertainen eskaintza konbentzional eta mugatuagoek nekez lehia egin diezaioketen erakarpen-elementua da. Errepideen hobekuntzak eta automobilaren hedapenak eragin dute lehen hiri ertainetan eta eskualde-buruetan egiten ziren hirugarren sektoreko eskaeretatik gero eta gehiago hiriburuetara lekualdatzea. Nukleo horiek izan ohi zuten zentralitate galtzeko arriskua izan da emaitza.

Hiri ertainen protagonismoa berreskuratzea funtsezkoa da. Haien eskalak, lurralde-banaketak eta dinamika ekonomikoek nortasun handiko guneen hiri-eskaintza askotarikoa eskaintzen dute, eta hiri horiek indartuz gero, biztanleria zentro handi gutxi batzuetan metatzearekin lotutako arriskuetaiko asko saihesta daitezke, horrek dakartzan kostu funtzional, sozial eta ekonomikoak aintzat hartuta. Hiri horiek gako-elementuak dira lurralde-oreka lortzeko, askotariko hiri-eskaintzari eusteko eta hiri-garapena jasangarria izateko. Hiriburuen Gune Anitzeko Sistemako hirien arteko funtsezko konexio-elementuak dira, eta hiru hiriburuen arteko antolamendurako ere oso lagungarriak dira, zentralitate-eremu berriak sortzeko aukera eskaintzen dutela. EAEko hiri ertainak lurralde-erreferente dira eta haien inguruan antolatzen dira bizitegi-hazkundeak eta jarduera-espazioak. Hiri ertain horiek indartzeak lehentasunezko rola du lurralde-oreka mantentzeko eta lagungarria izan liteke gure lurraldeko zenbait zonaren arteko biztanleriaren desplazamendu mailakako eta progresiboa geratzeko, nekazari-exodoa zen biztanleria kostaldeko udalerrietara lekualdatzeagatik barrualdeko zonen despopulatzea gutxituz.

II. HELBURUAK

1. Eremu Funtzionaletako buru eta azpiburuen protagonismoa berrestea funtsezko elementu gisa EAEko lurralde-oreka bermatzeko.
2. Haiek indartzea, hiriburuen gune anitzeko sistemaren inguruan jende gehiegi biltzea saihestuta.
3. Hiru hiriburuak artikulatzeko elementu gisa duten zeregina sustatzea, baita zentralitate-eremu berriak agertzeko duten potentziala ere.
4. Biztanleriaren desplazamendua gelditzea, eta zehazki nekazari-exodoa eta biztanleria kostaldera lekualdatzea.

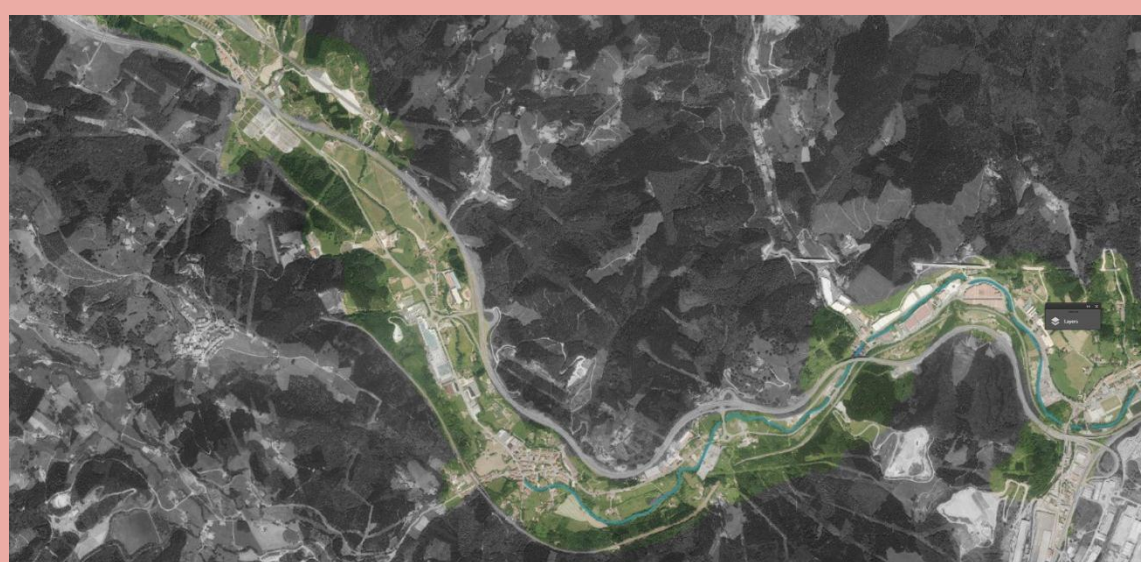
III. LURRALDE-GIDALERROAK

Buru eta azpiburuetako eremu funtzionaletako lurralde-plan partzialek honako zehaztapen hauek zehaztuko dituzte:

1. Burutza edo azpiburutza bakoitzaren ekipamendu-hornidura bideratzea Eremu Funtzional osoan duten zeregina indartzeko, biztanleria hiriburuetara edo beste nukleo batzuetara lekualdatzea saihestuz eta haien irisgarritasuna hobetuz.
2. Kasuan kasu, burutzak eta azpiburutzak hiriburuekin edo beste azpiburutza mugakideekin duten konexioa artikulatzea, garraio kolektiboko sistemen bidez, bere inguruneko nukleoen irisgarritasun hobia sustatuz.
3. Hiri-garapen eta -berrikuntzako prozesuak bideratzea espazio libreen eta beste horniduren arloan dauden defizitak gainditzeko.
4. Lehen errepide-sarearen zati ziren baina gaur egun bide-ardatz berriak martxan jarri direlako beren funtzionaltasuna galtuta ikusi duten tarteak hiri-bide bihur daitezela bultzatzea,
5. Hiri-sareen trinkotzea lehenestea, baita abandonatuta edo gutxiegi erabiliak dauden industria-esparruak berroneratzea, lurzoru berrien kolonizazioarekiko alternatiba gisa.

3. ERALDAKETA ARDATZAK

Eraldaketa Ardatzak hiri-espazioak egituratzeko, berritzeko eta garatzeko oinarritzko elementu dira, baita espazio libreak babesteko eta hobetzeko ere.

I. GAIAREN EGOERA

Hiri ertainen eta haien lurralde-ingurunearen indartzea, artikulazioa eta garapen iraunkorra lortze aldera, "Eraldaketa Ardatzak" deituko figura sartzea proposatu dira. Izaera batez ere lineako lurralde-ardatzak dira, garraio kolektiboaren euskarria dutela, eta hiri ertainen garapen-prozesuak artikulatuko dituzte, haien protagonismoa areagotuta jasangarritasun-irizpideei jarraikiz eta hiriek gainezka egiteko prozesuak saihestuta haran-hondoetako eremu berezietan.

Eraldaketa Ardatzek hiri-garapeneko prozesuak bideratzen dituzte egitura linealak eratuta, garraio kolektiboaren erabilera ahalbidetzearen, lehendik eraikitako espazioak trinkotuta eta eremu berrietan hiri-okupazioa saihestuta. Hiri-pieza guztiei koherentzia eman eta errematatze aukera ematen dute, baita hirigintza lausoa mugatzeko, ingurumenaren eta paisaiaren kalitatea hobetzeko, eta dentsitatea, hiri-berrikuntza eta berrikuntza-espazioak sortzea ahalbidetzeko aukera ere. Eremu Funtzionalak eta eremu naturalak elkarri lotzeko elementuak dira, eta hiri ertainek metropoli-eremuen garapen-dinamiketan parte hartzeko duten gaitasuna hobetzen dute.

Ardatz linealak dira egokienak garraio kolektiboko sistemak antolatze. Hiri-egitura linealak dira eraginkorrenak eta jasagarrienak, eta hiri-garapena korridore ekologikoekin, komunikazio-ardatzekin eta garraio kolektiboko sistema oso irisgarriekin bat eginda antolatze aukera ematen dute.

Eraldaketa Ardatz horiek funtsezkoak dira Euskal Autonomia Erkidegoko Sarean eratutako Zentro anitzeko Eskualde Hiria artikulatzeko, hiri-garapeneko ekimen jasagarriak eratze, lurraldearen konpartimentazioa saihesteko, eta gure jardura ekonomikoen dinamizazioko eta berrikuntzako prozesuetarako lurralde-euskarri egokia eskaintzeko.

Hiri-habitata

Eraldaketa Ardatzak ez dira azpiegitura-ardatzak, errepide- eta trenbide-konexioko elementuak ere jasotzen dituzten arren. Hiri-espazioak artikulatu, berritu eta garatzeko eta espazio libreak hobetzeko proiektuak dira; izan ere, ibaiertzak aktiboki berreskuratzea sustatzen dute, korridore ekologikotzat jotzen dute eta azpiegitura berdea zeharkako korridoreekin uztartzen dute. Euren garapenerako espazio-erreferentziatzat LAGen Erlazio Sistemak xedatutako korridoreak hartzen dituzte. Sistema horrek finkatzen ditu lehentasunezko komunikazio-ardatzak eremu funtzionalen interkonexiorako, eremu funtzionalak Hiriburuen Gune Anitzeko Sistemarekin komunikatzeko eta EAEn kanpoaldearekiko harreman nagusietarako.

Eraldaketa Ardatzek, ondo diseinatuta badaude, aukera ematen dute gure lurraldea berritzeko eta lurraldeari balioa emateko interesgarriak diren hainbat eta hainbat helburu lortzeko, herritarren bizi-kalitatea eta lurraldearen oreka hobetzeko, mugikortasun jasangarriko sistemei eraginkortasuna emateko, esparru berrien hiri-okupazioa saihesteko eta gure hiri eta paisaien erakargarritasuna handitzeko.

Eraldaketa Ardatzak lurralde-proiektu integralak dira; eremu naturalak, hiri-espazioak eta azpiegitura-elementuak modu koherentean lantzeko aukera ematen duten proiektu integralak. Eremu libreez osatuta daude; eremu libre horiek eraikitako espazioen mugak finkatzen dituzte eta hirigintzatik babestutako ingurumen-korridore handi moduan eratu dira. Eremu libreez gain, lehendik eraikitako eremuetan eremu urbanizatuak ere badira, eta eremu urbanizatu horietan berrikuntzako eta dentsifikazioko esku-hartzeak garatu behar dira. Bestalde, mugikortasun-korridoreak ere hortxe daude, garraio kolektiboko sistemen eta inpaktu txikieneko joan-etorrietarako (bidegorriak eta oinezkoentzako bideak) sistemen euskarri dira, betiere lehendik dauden azpiegiturak erabilia.

Bakoitzaren ezaugarrien arabera, Eraldaketa Ardatzetan honako gai hauek garatzen dira:

- a) Ardatz berdeak.
- b) Ekobulebarrak.
- c) Hiria artikulatzeko ardatzak
- d) Garraio kolektiboko ardatzak.
- e) Oinezkoentzako eta bizikletentzako espazioak
- f) Errepidea zeharkatzeko aukera.
- g) Hiri-intentsitatea eta erabilera-nahasketa.
- h) Sormen-ardatzak.
- i) Hiri-berrikuntzako ardatzak.
- j) Arkitektura eta hirigintza bioklimatikoak.

II. HELBURUAK

Hiri-sistemen eta eraldaketa-ardatzen eremuan, lurralde-eredua berrikusteko helburu hauek proposatzen dira:

1. Eraldaketa Ardatzen bitartez hiri-garapeneko prozesuak artikulatzea, betiere egituratzat hartuta, garraio kolektiboaren erabilera ahalbidetearren, lehendik eraikitako espazioak trinkotuta eta eremu berrietan hiri-okupazioa saihestuta.

2. Hirigintza lausoa mugatzea, ingurumenaren eta paisaiaren kalitatea hobetzea, eta dentsitatea, hiri-berrikuntza eta berrikuntza-espazioak sortzeko aukera ahalbidetzea lurralde-elementuen arteko antolamendua ahalbidetuko duten Eraldaketa Ardatzen bitartez.
3. Eraldaketa Ardatz horien bitartez hiri-garapenerako egitura iraunkorrak eratzea, lurraldearen konpartimentazioa saihestuta eta gure jarduera ekonomikoen dinamizaziorako eta berrikuntzarako lurralde-euskarri egokia eskainita.
4. Hiri-intentsitate geroz eta handiagoko espazioak sortzeko aukera ematea, dela bizitegi-dentsitateari dagokionez, egungo dentsitate txikiak ahalbidetzen duenean, dela zerbitzuen hornidurari, eta erabilera eta jardueren aniztasunari dagokionez.
5. Eraldaketa Ardatzen bi aldeetan kokatutako eremu naturalen artean errepidea zeharkatzeko aukera bermatzea, eremu horiek azpiegiturak eta hirigintza-garapenak direla-eta gainezka egitea eragin dezakeen hesi-efektua saihestuta, eta Ardatz osoan dauden espazio-libre eta parkeen hornidurak zainduz eta hobetuz.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

1. Hiru funtsezko elementuren bidez egituratzen da hiri-sistema: "Hiriburuen gune anitzeko sistema", "Eremu Funtzionaletako buru eta azpiburuen sarea" eta "Eraldaketa-ardatzak".
2. Lurralde Plan Partzialek, Hiri Sistemari eta Eraldaketa Ardatzei dagokienez, honako zehaztapen hauek garatuko dituzte:
 - a) Antolamendu-irizpideak eta Eraldaketa Ardatzak konfiguratzeko beharrezkoak diren ekintzak barnean hartzea Eremu Funtzionaletako buru eta azpiburuen hiri-sistemaren definizioaren osagarri gisa.
 - b) Eraldaketa Ardatzetan txertatzen diren ibai-ibilguak eta urbazterreko espazioak korridore ekologiko bihurtzea.
 - c) Eraldaketa Ardatzetan honako hauek biltzea: garraio kolektiboko sistemetarako euskarri diren elementu linealak, hiri-berrikuntzako eremuak eta hirigintza-erabilerarik gabe izan behar diren espazio libreak.
 - d) Saihesbideak edo errepide alternatibo berriak egin direlako funtzionaltasuna galdu duten errepide-tarteak berriz diseinatzea, tarte horiek ekobulebar bihurtuta, Eraldaketa Ardatzen hiri-eremuetako bide-euskarri izateko.
 - e) Sakabanatutako sareen berrikuntza, trinkotzea eta artikulatzea, nukleo tradizionalen hiri-irudia hobetu eta nortasun-ezaugarriak indartuta, hazkunde berrien aurrean.
 - f) Soilik garraio kolektiboko sistemetarako izango diren plataformak txertatzea, geltokiei hiri-zentralitateko nodoen izaera emanez, etxebizitzetarako, lantokietarako eta ekipamenduetarako askotariko erabilerekin, baita aparkalekuetarako

Hiri-habitata

erabilerarekin ere, oinezkoen eta bizikleten ardatz nagusiekin trukea eta konexioa errazteko lagungarri izan daitezkeenak.

- g) Hirigintzako eta arkitekturako diseinu bioklimatikoaren printzipioak sustatzea, Eraldaketa Ardatzen ingurumen-jasangarritasuneko elementutzat hartuta.

3. Lurralde Plan Partzialek dokumentu honetan iradokitako gidalerro jakinak garatuko dituzte Eraldaketa Ardatz bakoitzerako.

IV. LURRALDE-GIDALERROAK EREMU FUNTZIONALEN ARABERA

Eremu Funtzionalak mugatzea LAGen proposamenaren elementu garrantzitsuenetako bat da, proposamen horretatik dagozkien LPPen esparruak, eta baita bizitegi-lurzoru, ekonomia-jardueretarako lurzoru, aisiagune eta abarri buruzko zehaztapen ugari ere ondorioztatzen diren heinean.

Eraldaketa Ardatzak eremu funtzionalen gune nagusiak berritzeko, artikulatzeko eta indartzeko jardun egituratzaile moduan planteatzen dira. Horrek aukera ematen du LAGen Erlazio Sistemaren azpiegitura-elementuen bitartez sendoago eta estuago lotutako nodoak dituen Sarean eratutako zentro anitzeko Lurraldea eratzeko.

Eraldaketa Ardatzak garatuko dituzten kantauriar haranetan kokatzen dira 5.000 biztanle baino gehiagoko metropoliak ez diren 36 nukleoetatik 32, eta Eremu Funtzionaletako 18 buru eta azpiburuetatik 14. Euren hiri-dentsitatea eta morfologia lineala kontuan hartuta, Eraldaketa Ardatzen egitura argien definitzen duten eremuak dira.

Beste eremu batzuetan, esaterako, Arabako Lautadan edo Mungiako Eremu Funtzionalean, ez dituzte hiri-garapenerako baldintza topografiko hain murriztaileak eta, ondorioz, ez dira ageri egitura lineal zehaztuak. Horrek hiri-sakabanaketa errazten du presio urbanizatzaile handiko espazioetan. Horregatik, bide-ardatz egituratzaileen gaineko garraio kolektiboko sistemetan bermatutako Eraldaketa Ardatzen mugapena proposatzen da dokumentu honetan. Eremuak behar bezala garatzeko artikulazio-estrategiak egiteko aukera ematen dute sistema horiek.

Azkenik, euren landa-izaera nagusiaren eta kokalekuen antolaera eta morfologia kontuan hartuta, ez da egokitzen jotzen Eraldaketa Ardatzaren definizioa. Horixe da Guardiako eta Gernika-Markinako Eremu Funtzionalen kasua, eta gidalerro espezifiko alternatibo jakin batzuk planteatzen dira bi eremuentzat.

Horri jarraikiz, honako Eraldaketa Ardatz hauek nabarmentzen dira:

a) Eibarko Eremu Funtzionala. Debabarreneko Eraldaketa-ardatza.

Debabarreneko eremu nagusia Ermuko, Eibarko, Elgoibarko eta Soraluzeko nukleoen inguruan osatua dago, eta hiri-dentsitate eta industria-espezializazio handiko eremua izan da, baina azken hamarkadetan etengabeko gainbehera demografikoa izan du. P-1 autobidea martxan jartzeak lurraldearen erdigunean jarri du Eibar, hiru euskal hiriburuetatik ia distantzia berera. Aukera erabakigarria da kokapen estrategiko hori aprobetxatzeko oinarriak -hala nola, biztanle kopurua, enpresa-dimentsioa eta dauzkan unibertsitate-zentroak- bere baitan hartzen dituen hiri-nodoarentzat. Eraldaketa Ardatza bertan barne hartutako udalerrien garapena artikulatzeko

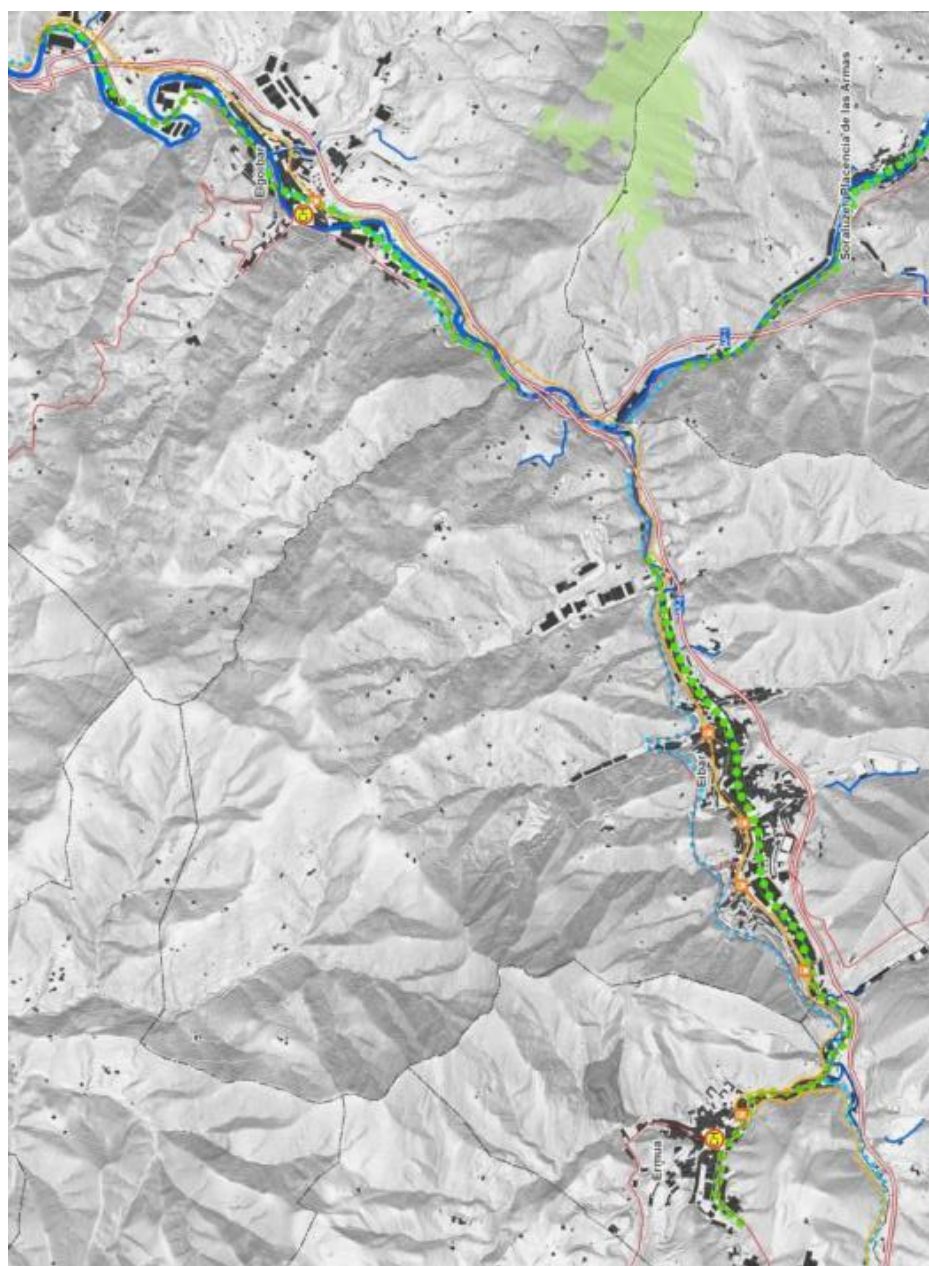
Hiri-habitata

ekimen gisa proposatzen da, erakargarritasun eta maila altuagoko hirigunea taxutzeko asmoz. Hirigune horren inguruan, hiria berritzeko eta eremuan dauden eskualde-arloko hornidura eta ekipamenduak hobetzeko jardunak bultzatu beharko lirateke.

Ardatz hau antolatzeko planteatzen diren gidalerroak honako hauek dira:

- a.1. Eraldaketa Ardatzaren antolamenduan sartzea Ermua eta Deba arteko N-634 errepidea eta Maltzagatik Bergarara doan GI-627 errepidea, Debagoieneko mugaraino, apurka-apurka ekobulebar bihurtzeko prozesua.
- a.2. Euskotrenen linea hiri arteko mugikortasunerako garraio kolektiboko euskarri garrantzitsu gisa erabilia izan dadila bultzatzea, Eremu Funtzional mugakideekin konexioak erraztuz, baita Bilborekin eta Donostiarekin ere.
- a.3. Antolamenduaren helburu gisa txertatzea Deba ibaiaren ertzak leheneratzea eta hobetzea, ibaia bera ingurunearen esparru naturalei konektatutako ingurune-korridore gisa hartzea, zeharkatzen dituen hiriguneak hobetzeko lagungarri izan behar duena.
- a.4. Hiri-nukleoak berroneratzeko eta arintzeko jardunak eta hirigune historikoen birgaitze integratua lehenestea, horretarako perimetro urbanizatuan jada sartuta dauden okupatu gabeko lurzoruak berrerabilita, lurzoru berriak okupatzearekiko alternatiba gisa.
- a.5. Deba haranean barrena kokatutako hiri-garapenen, alde batetik, eta landa-eremuen, hiri-inguruko parkeen eta ingurunean kokatutako aisialdiguneen, bestetik, arteko egituraketa eta integrazio egokia bermatzea; horretarako, eremu horiek konektatzea ahalbidetuko duen oinezkoentzako eta txirrindularientzako ibilbideen sarea finkatu eta hobetu behar da.

DEBABARRENEKO ERALDAKETA-ARDATZA. Ermua-Eibar-Elgoibar tartea

LEYENDA	
Sistema relacional	
Carreteras convencionales	
Autopistas y autovías	
Red ferroviaria	
Estación de tren/TAV	
Trazado TAV	
Puerto comercial	
Puerto deportivo y pesquero	
Aeropuerto	
Movilidad sostenible	
Camino de Santiago	
Recorridos peatonales	
Recorridos ciclistas	
Recualificación urbana y rural	
Ecobulevar	
Casco histórico	
Núcleo urbano	
Parque Logístico	
Parque Tecnológico	
Universidad	
Renovación urbana	
Equipamiento	
Arco de Innovación	
Infraestructura Verde	
Red de Espacios Naturales Protegidos	
Corredores ecológicos	
Ríos	

b) Arrasate-Bergarako Eremu Funtzionala. Debagoieneko Eraldaketa Ardatza

Eremu Funtzionala euskal lurraldearen erdigunean dago eta honako hauek dira bere ezaugarri nagusiak: hiri-sendotasuna, unibertsitate-zentroak, berrikuntzaguneen sorrera -esaterako, Garaia Berrikuntza Gunearena-, eta lurralde horretan bereziki garatutako gizarte- eta ekonomia-antolamendurako formula sortzaileak. AP-1 autobidea martxan jarri izanak eskaintzen dituen aukeren aldaketa erabakigarria eragin Eremu honetan, eta edukiera handiko konexio-elementua da Debabarrenarekin eta EAEko iparraldeko metropoli-espazioekin, zuzeneko lotura ahalbidetuta Gasteizekin

Eskualde-zentralitatea indartzeko eta Eremu Funtzionalaren berritze- eta garapen-dinamikak artikulatzeko Debagoieneko Eraldaketa Ardatza proposatzen da. Ardatzak Eskoriatza, Aretxabaleta, Arrasate eta Bergara udalerriak lotzen ditu, Oñatirekiko lotura barne, eta horrela, zentro anitzeko hirigunea eratu da haranean.

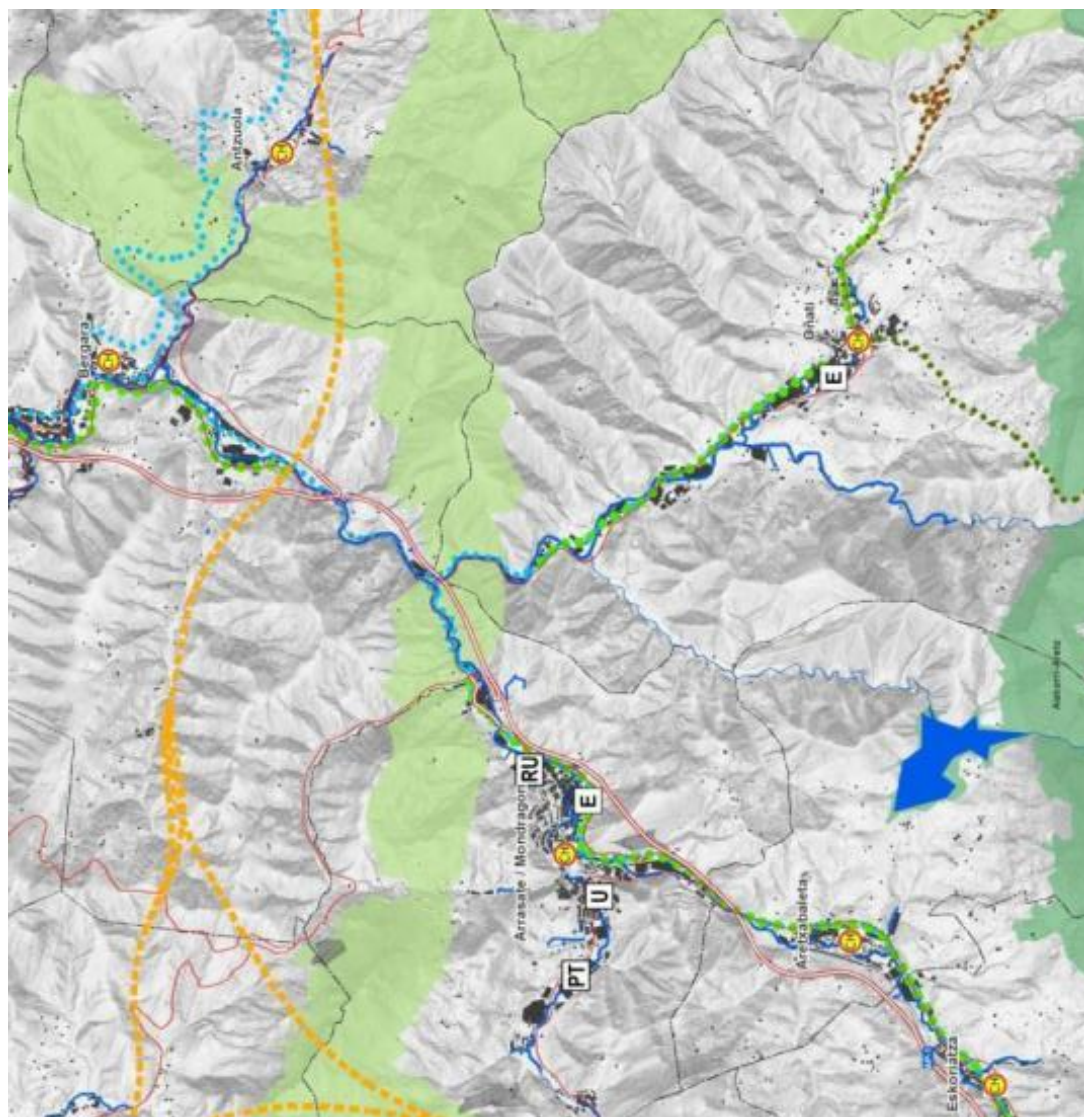
Ardatz hau antolatzeko planteatzen diren gidalerroak honako hauek dira:

- b.1. Ardatzaren antolamenduan txertatzea GI-627 errepidea ekobulebar bihurtzeko prozesua, ibilbide luzeko trafikotik libre geratu da errepide hori, AP-1 autobidea martxan jartzearekin batera.
- b.2. Izaera egituratzailearekin barnean hartzea garraio kolektiboko ardatz bat sortzeko prozesua, ibilbide osoan barrena joango delarik hiriarteko artikulazioa bermatuta.
- b.3. Ardatzaren antolamendua artikulatzea Deba ibaiaren ibilguaren inguruan, eremuaren korridore ekologiko gisa, jardun osoaren irizpide eta helburuen artean bilduta Ardatzaren beraren ingurumen- eta ekologia-balioak hobetzea eta berreskuratzea.
- b.4. Hiri-nukleoak berroneratzeko eta arintzeko jardunak eta hirigune historikoen birgaitze integratua lehenestea, horretarako perimetro urbanizatuan jada sartuta dauden okupatu gabeko lurzoruak berrerabilita, lurzoru berriak okupatzearekiko alternatiba gisa, eremu libreetan hirigintza-garapen berriak mugatuta gako-irizpide gisa haren honek gainezka egitera saihesteko.
- b.5. Deba haranean barrena kokatutako hiri-garapenen, alde batetik, eta landa-eremuen, hiri-inguruko parkeen eta ingurunean kokatutako aisialdiguneen, bestetik, arteko integrazio egokia bermatu beharko du Eraldaketa Ardatzak; horretarako, eremu horiek konektatzea ahalbidetuko duen oinezkoentzako eta txirrindularientzako ibilbideen sarea finkatu eta hobetu behar da.

Hiri-habitata

DEBAGOIENEKO ERALDAKETA-ARDATZA. Bergara-Arrasate-Oñati tartea

LEYENDA	
	Sistema relacional
	Carreteras convencionales
	Autopistas y autovías
	Red ferroviaria
	Estación de tren/TAV
	Trazado TAV
	Puerto comercial
	Puerto deportivo y pesquero
	Aeropuerto
	Movilidad sostenible
	Camino de Santiago
	Recorridos peatonales
	Recorridos ciclistas
	Recualificación urbana y rural
	Ecobulevar
	Casco histórico
	Núcleo urbano
	Parque Logístico
	Parque Tecnológico
	Universidad
	Renovación urbana
	Equipamiento
	Arco de Innovación
	Infraestructura Verde
	Red de Espacios Naturales Protegidos
	Corredores ecológicos
	Ríos

c) Zarautz-Azpeitiko Eremu Funtzionala. Urolako Eraldaketa Ardatza

Zarautz-Azpeitiko Eremu Funtzionalean 20 km pasatxoko kostaldea -Urola eta Oria ibaiak itsasoratzen dira- eta topografia gorabeheratsua -Izarraitz, Hernio eta Gazume mendiguneak gailur dituela- uztartzen dituen lurraldea bilduta dago. Zumaia, Getaria, Zarautz eta Orio konektatzen dituen kostaldeko ibilbidea Urola ibaiaren harana zeharkatzen duenarekin artikulatzea ahalbidetuko duen Eraldaketa Ardatz bat planteatzen da Eremuan, Zumaia Aizarnazabalekin, Zestoarekin, Azpeitiarekin eta Azkoitiarekin lotuta.

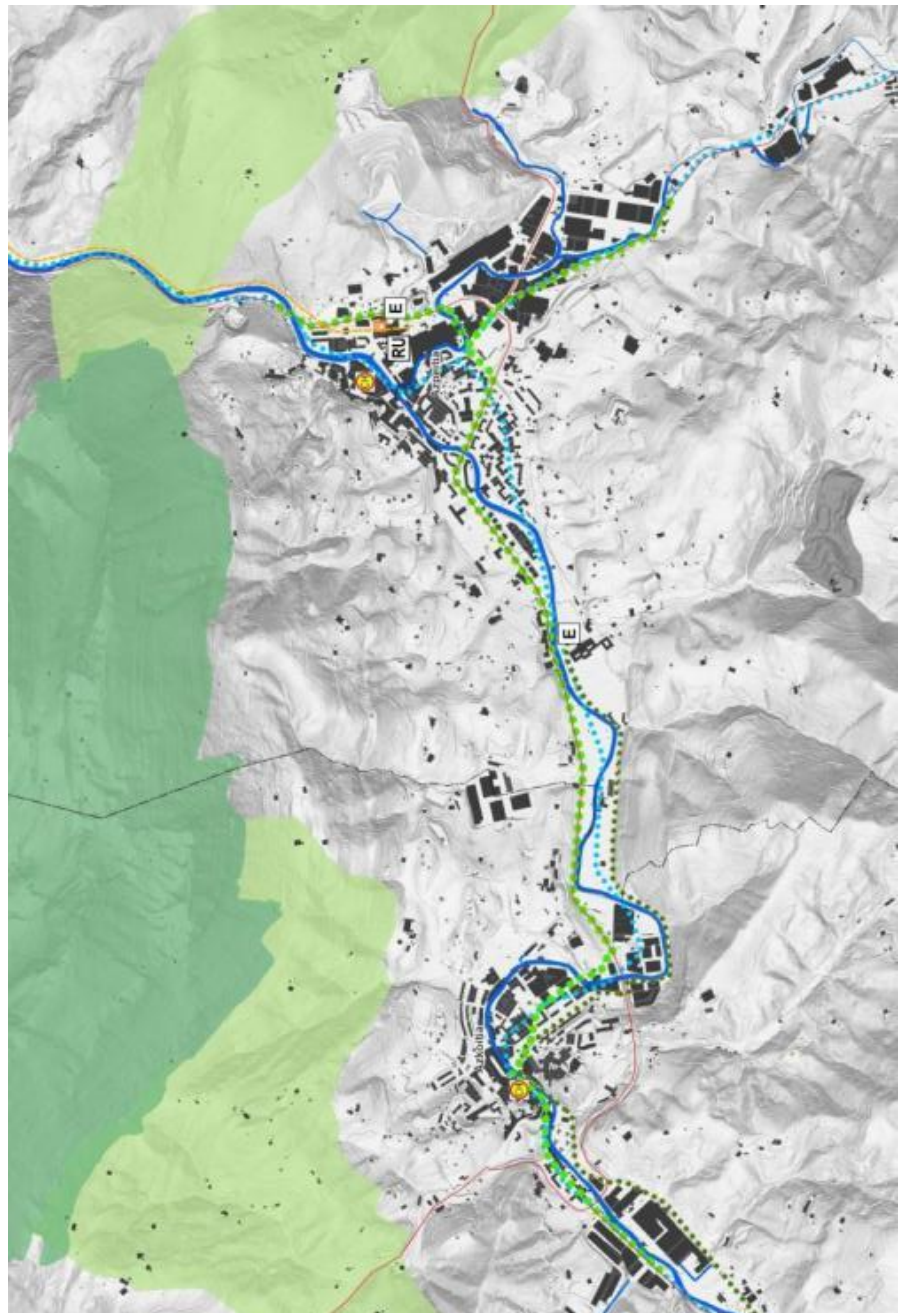
Ardatz hau antolatzeko planteatzen diren gidalerroak honako hauek dira:

- c.1. N-614 (Zumaian, Zarautzen eta Orion) eta GI-631 (Azpeitia eta Azkoitia artean) errepideetatik saihasbide moduan kanpoaldera eraman daitezkeen tartea "ekobulebar" bihurtzeko prozesua Ardatzaren antolamenduan biltzea, tarte horiek hiri-bilbean txertatuta.
- c.2. Mugikortasun-arloari dagokionez, Urolako trenaren Zumaia eta Urretxu arteko baztertutako trazatua berreskuratzeko aukera kontuan hartzea, tren arin edo garraio alternatiboko modu baten bitartez; Lurralde Plangintzan zehaztu behar dira baldintzak.
- c.3. Kultura-nortasunaren adierazgarriak, lurraldeko natura-balioak eta landa-ingurunearen aniztasuna zaintzea bateragarri egitea eremuaren garapen sozio-ekonomiko iraunkorrarekin, Loiolatik abiatuta eraldaketa-ardatz osoa zeharkatzen duten eszenatokiei berriz ere balioa ematea bultzatuz eta arreta berezia eskainiz paisaiari eta kostaldearen babesari.
- c.4. Urola ibaiaren ibilguaren leheneratzeko prozesua bultzatzea korridore ekologiko eta paisajistiko gisa, esparru degradatuak eta ingurumen-egoera eskasa duten ibaiertzak berroneratuta.
- c.5. Hiri-nukleoak berroneratzeko eta arintzeko jardunak eta hirigune historikoen birgaitze integratua lehenestea, horretarako perimetro urbanizatuan jada sartuta dauden okupatu gabeko lurzoruak berrerrabilita, lurzoru berriak okupatzearikiko alternatiba gisa.

Hiri-habitata

UROLAKO ERAIDAKETA-ARDATZA. Azkoitia-Azpeitia tartea

LEYENDA

Sistema relacional Carreteras convencionales Autopistas y autovías Red ferroviaria Estación de tren/TAV Trazado TAV Puerto comercial Puerto deportivo y pesquero Aeropuerto	Movilidad sostenible Camino de Santiago Recorridos peatonales Recorridos ciclistas	Recualificación urbana y rural Ecobulevar Casco histórico Núcleo urbano Parque Logístico Parque Tecnológico Universidad Renovación urbana Equipamiento: Santuario de Loloia, Museo del Ferrocarril Arco de Innovación	Infraestructura Verde Red de Espacios Naturales Protegidos Corredores ecológicos Ríos

d) Beasain-Zumarragako Eremu Funtzionala. Urolako eta Oriako Eraldaketa Ardatzen arteko konexioa.

Eremu Funtzionala bi ardatzen inguruan egituratzen da, eta ardatz horietan metatzen da biztanleriaren gehiengoa. Lehenengo ardatza iparraldetik hegoaldera doa Oriaren haranean barrena, eta N-I errepidean oinarritzen den eskala handiagoko korridore batean sartzen da. Korridore hori hiri-jarraitu batean, Tolosaldeko eta Donostialdeko eremuetaraino. Bigarrena ekialdetik mendebaldera doa, eta Beasain-Ordizia-Lazkao errotulan bat egiten du lehenengoarekin; Urolako Eraldaketa Ardatzarekin konektatzen du, bigarren hirigune garrantzitsuenera (Zumarraga-Urretxu) iristeraino eta, hortik aurrera, Durangorantz luzatzen da.

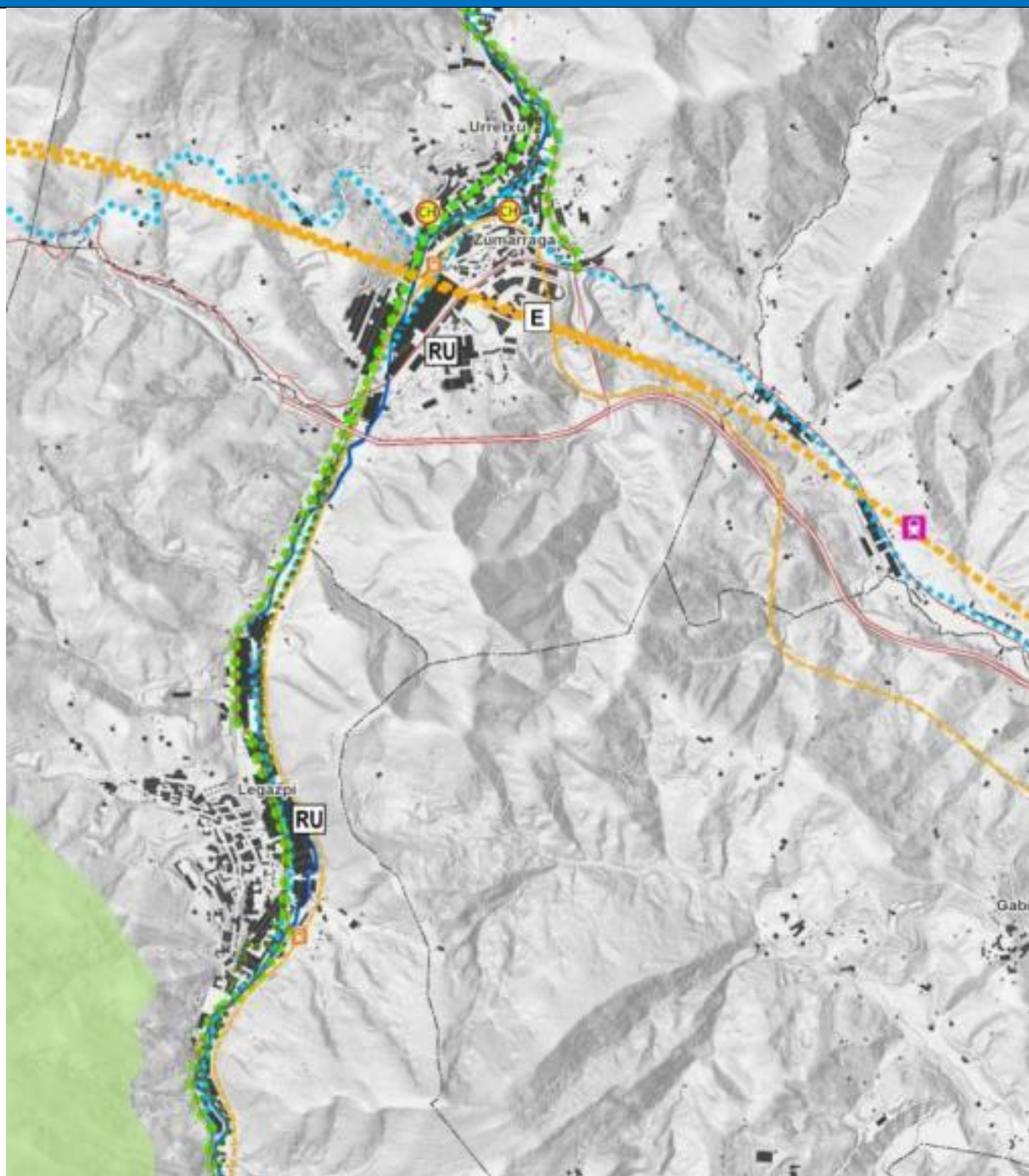
Proposatutako Eraldaketa Ardatza goian aipatu ditugun bi ardatz horiek zehaztutako hiri-egiturari oinarritzen da. Ardatzean zehar dauden garapenak finkatzea eta kontzentratzea planteatzen da bertan, Beasain-Ordizia-Lazkao nodoaren (Olaberria eta Idiazabal bertan txertatutako lirateke funtzionala) garapenak eta Zumarraga-Urretxuri eta Legazpiri dagozkionak artikulatuz, eta hirigune sendoa eratuko du maila handiagoko hiri-eremu batean.

Ardatz hau antolatzeko planteatzen diren gidalerroak honako hauek dira:

- d.1. Hainbat nukleo konektatzen dituzten hiriarteko bideen gaineko ekobulebar bat garatzea, funtsean, Zumarragatik Ormaiztegira doan GI-623, Ormaiztegitik Beasainera doan GI-2623 eta Ordiziatik Tolosako eremu funtzionalera doan GI-2131 errepideak oinarri hartuta, aldi berean lotura finkatuz Debako Eraldaketa Ardatzarekin eta AP-1ekin, GI-632 errepidea Zumarragatik Bergararaino luzatuta, eta Zumarraga eta Azkoitia arteko konexioa hobetuta.
- d.2. Ardatzean barrena dauden nukleoak artikulatzen dituzten errepideak konfiguratzeko, oinezkoentzako eta bizikletentzako sareetan artikulatuak eta aldiriko trenen sarearekin eta errepidezko garraio publikoarekin konektatuta.
- d.3. Deba ibaiaren ibilgua eta haren arro isurlea leheneratzeko prozesua lehenestea, korridore ekologiko eta paisajistiko gisa, jardun ororen irizpide eta helburuen artean bilduta Ardatzaren beraren ingurumen- eta ekologia-balioak hobetzea eta berreskuratzea.
- d.4. Eremuan dauden naturgune garrantzitsuak babesteko eta indartzeko jarduna bermatzea, batik bat, Aizkorri-Aratzeko eta Aralarreko Parke Naturalak eta haien ingurunea, hirigintza-garapenak definitutako Eraldaketa Ardatzen gaineko hirigintza-garapenak kontzentratzearen bidez.
- d.5. Eraiki gabeko tarte libreak okupazio berrietatik babestu behar dira, eta egungo kokalekuen finkapena eta artikulazioa lehenetsiz, Lurralde Plan Partzialean definitutako lurralde-ereduari jarraikiz.

UROLAKO ERALDAKETA-ARDATZA. Zumarraga-Legazpi tartea

LEYENDA

Sistema relacional

Carreteras convencionales
Autopistas y autovías
Red ferroviaria
Estación de tren/TAV
Trazado TAV

Puerto comercial
Puerto deportivo y pesquero
Aeropuerto

Recualificación urbana y rural

Ecobulevar
Casco histórico
Núcleo urbano
Parque Logístico
Parque Tecnológico

Universidad
Renovación urbana
Equipamiento

● ● ● ●

CH

PL

PT

U

RU

E

Movilidad sostenible

Camino de Santiago
Recorridos peatonales
Recorridos ciclistas

Infraestructura Verde

Red de Espacios Naturales
Protegidos
Corredores ecológicos
Ríos:

—

—

—

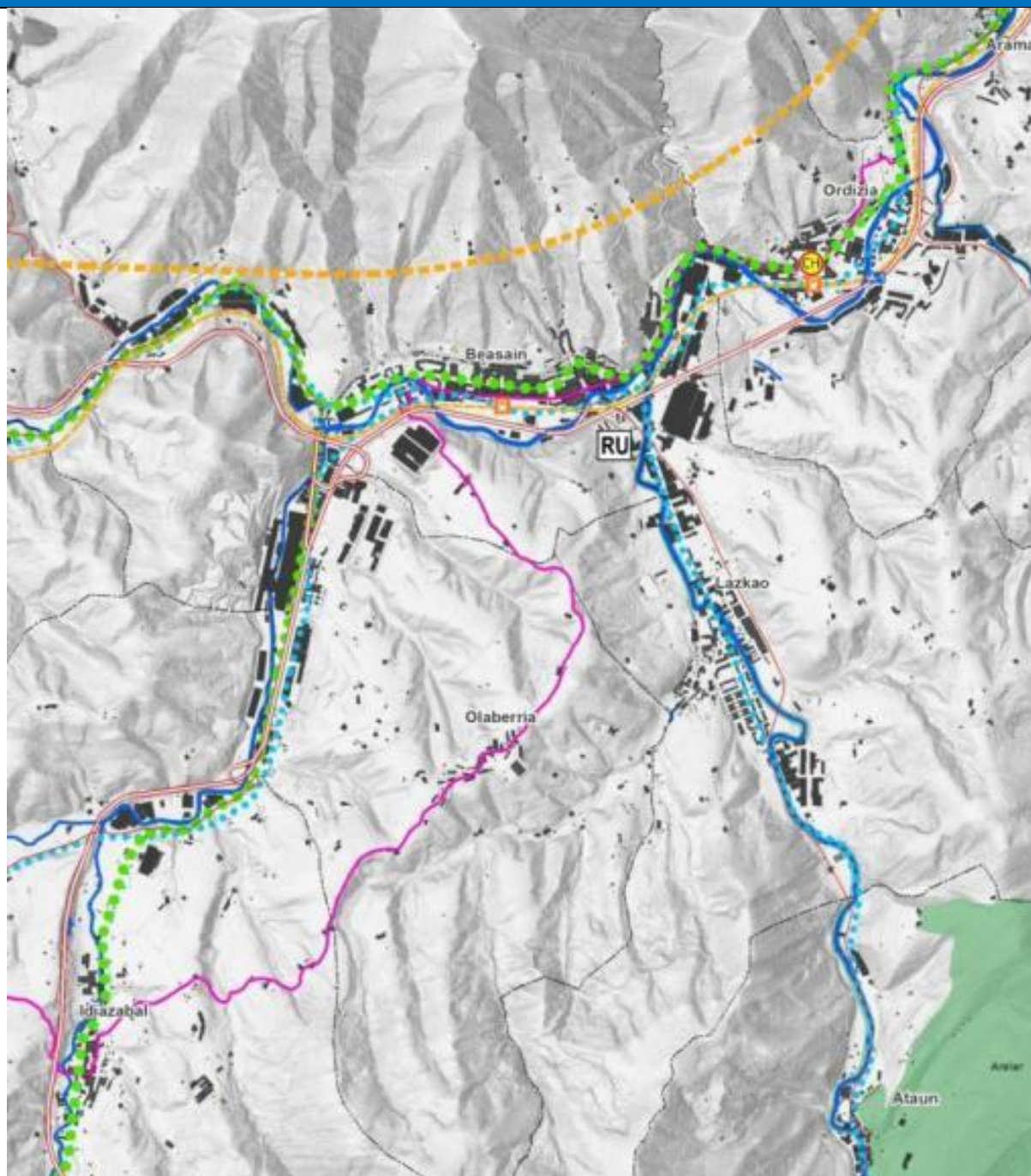
—

—

—

—

ORIAKO ERALDAKETA-ARDATZA. Itsasondo-Beasain-Ordizia-Idiazabal tartea

LEYENDA

Sistema relacional

Carreteras convencionales
Autopistas y autovías
Red ferroviaria
Estación de tren/TAV
Trazado TAV

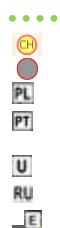
Puerto comercial
Puerto deportivo y pesquero
Aeropuerto

Recualificación urbana y rural

Ecobulevar
Casco histórico
Núcleo urbano
Parque Logístico
Parque Tecnológico

Universidad
Renovación urbana
Equipamiento

Movilidad sostenible

Camino de Santiago
Recorridos peatonales
Recorridos ciclistas

Infraestructura Verde

Red de Espacios Naturales
Protegidos
Corredores ecológicos
Ríos:

e) Tolosako Eremu Funtzionala. Oriako Eraldaketa Ardatza

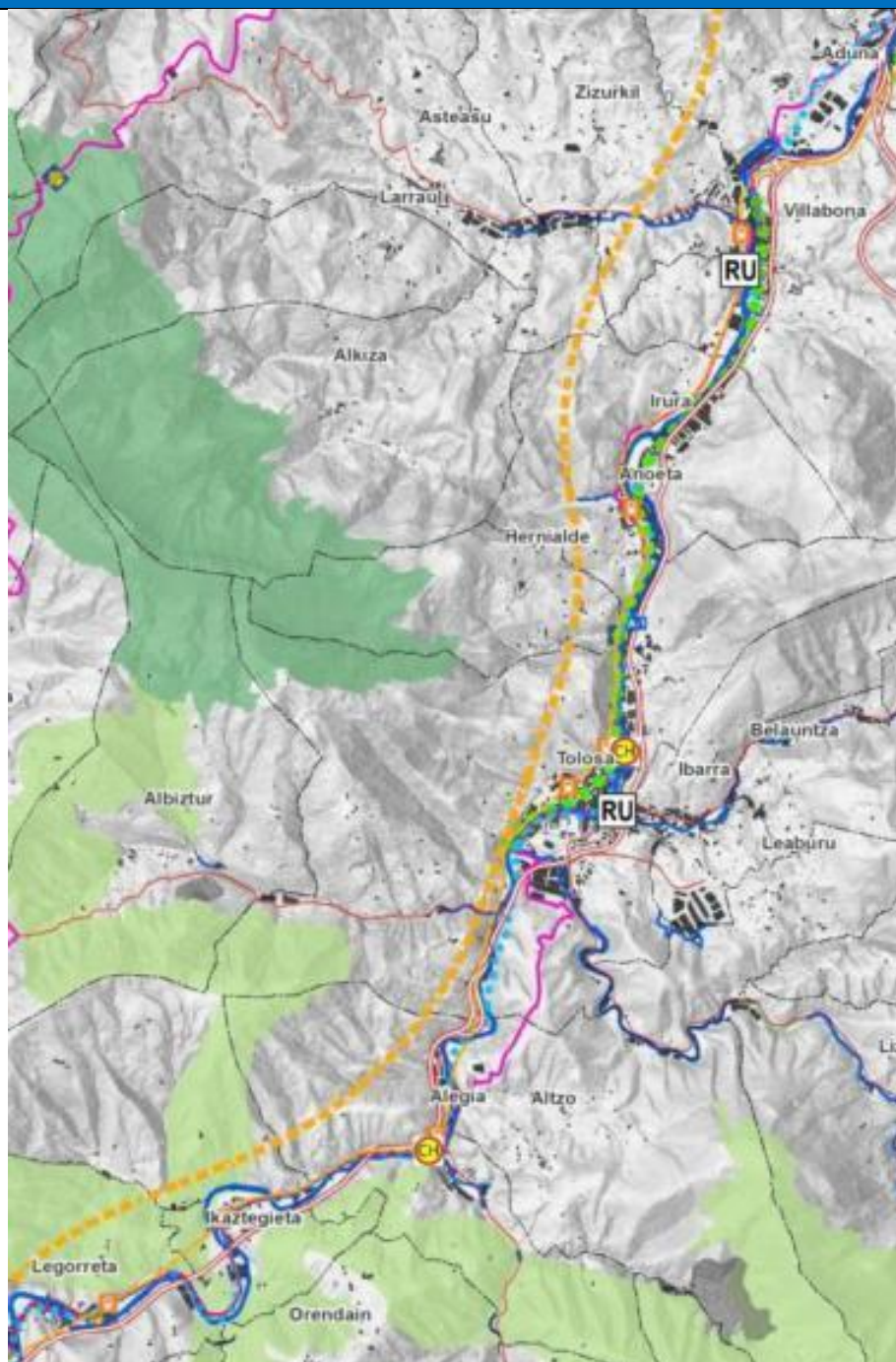
Tolosako Eremu Funtzionalaren ezaugarria da biztanleriaren % 80 baino gehiago Oria ibaiaren haranean kokatutako bederatzi udalerrietan metatzen dela, N-I errepideak definitutako korridorean zehar, zeinak eremua artikulatzen duen Donostialdeko Eremu Funtzionalarekin konektatuz Iparrerantz eta Goierriko Eremu Funtzionalarekin konektatuz Hegorantz. Korridore hori egituratzailea da, eta Gipuzkoa oso ere egituratzen du; halaber, eremuak Donostiarekin dituen harreman funtzionalak eta, batik bat, bi eremu horien artean gertatzen diren biztanleria-fluxuak nabarmen baldintzatzen ditu.

Korridore horretan zehar proposatutako Eraldaketa Ardatzak Tolosa eta Ibarraren inguruan artikulatu du hirigunearen gune nagusia eta, pixkanaka-pixkanaka, eremuko garapen linealak integratzen ari da, Villabonaraino Iparraldetik, eta Ikaztegiataraino Hegoaldetik.

Ardatz hau antolatzeko planteatzen diren gidalerroak honako hauek dira:

- e.1. Ekobulebar bat garatzea hainbat udalerrri lotzen dituzten hiriarteko bideen gainean, N-I errepide zaharraren ibilbideari jarraikiz, edukiera handiko bide alternatiboak dituzten tarteetan.
- e.2. Ekobulebarrean zehar hiri-izaerako bide-ardatz bat antolatzea, oinezkoen eta bizikletentzako sarea bertan integratuz eta sarbidea erraztuz aldiriko trenen sareari zein errepidezko garraio publikoari.
- e.3. Oria ibaiaren ibilguaren leheneratzeko prozesua bultzatzea korridore ekologiko eta paisajistiko gisa, esparru degradatuak eta ingurumen-egoera eskasa duten ibaiertzak berroneratuta.
- e.4. Hiri-nukleoak berroneratzeko eta arintzeko jardunak eta hirigune historikoen birgaitze integratua lehenestea, horretarako perimetro urbanizatuan jada sartuta dauden okupatu gabeko lurzoruak berrerabilita, lurzoru berriak okupatzearekiko alternatiba gisa.
- e.5. Ardatzean zehar kokatutako ekipamendu, zerbitzu eta espazio publikoen hornidura finkatzea eta hobetzea, esparru horretan kokatutako biztanleriaren premiak aseko direla bermatuta, Ardatzaren mendekotasun funtzionala orekatuta Donostialdeko Eremu Funtzionalarekin.

ORIAKO ERALDAKETA-ARDATZA. Irura-Anoeta-Tolosa tartea

LEYENDA

Sistema relacional

Carreteras convencionales
 Autopistas y autovías
 Red ferroviaria
 Estación de tren/TAV
 Trazado TAV

Puerto comercial
 Puerto deportivo y pesquero
 Aeropuerto

Recualificación urbana y rural

Ecobulevar
 Casco histórico
 Núcleo urbano
 Parque Logístico
 Parque Tecnológico

Universidad
 Renovación urbana
 Equipamiento

Movilidad sostenible

Camino de Santiago
 Recorridos peatonales
 Recorridos ciclistas

Infraestructura Verde

Red de Espacios Naturales
 Protegidos
 Corredores ecológicos
 Ríos:

f) Balmaseda-Zallako Eremu Funtzionala. Cadaguako Eraldaketa Ardatza

Cadaguako Eraldaketa Ardatza, Balmasedatik Alonsotegira, Cadagua haranari jarraitzen dion eta eratzen ari den hiri-korridorearen gainean planteatzen da, Zallako eta Gueñeseko hirigune nagusiak barne hartzen dituela. Cadaguako autobia martxan jarrita -igarobideko trafikoa xurgatzen du-, hiriguneak elkarrekin lotzen dituzten hainbat errepideren gainean garatuko da ardatza

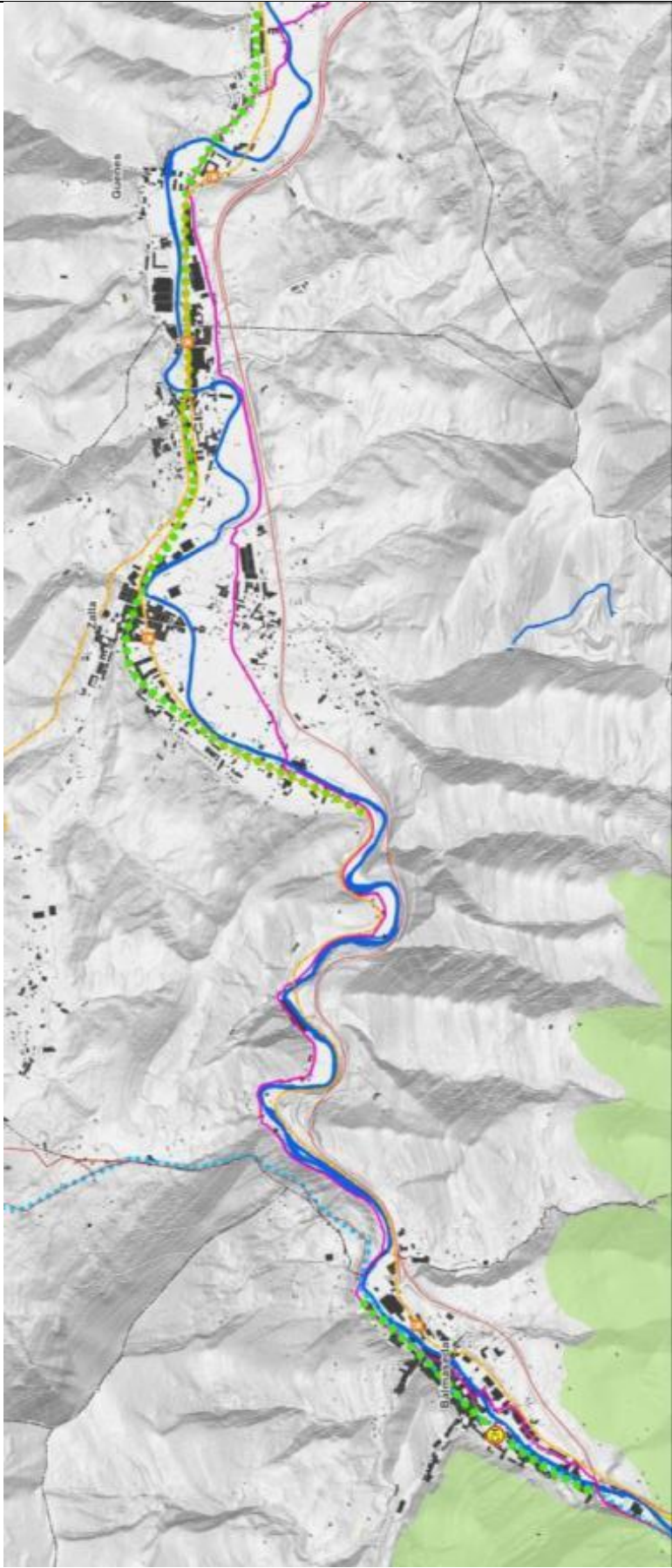
FEVEren trenbide-linea eraldaketan dagoen bide-ardatzarekiko paraleloan doa, funtsezko elementua da Eremu Funtzionala Bilbo Metropolitarrarekin konektatzeko eta eremu horretako garraio kolektiboko sistementzako euskarri nagusia eratzen du

Eraldaketa Ardatz honi buruzko lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

- f.1. Cadagua ibaiak korridore ekologiko gisa jokatu du, eremuko uholde-arriskuak kontuan hartuta ingurumen-interesa duten inguruko eremuekiko lotura-espazioak eta berdeguneak barne hartuta.
- f.2. Hiri-zentralitate eta -nortasun puntuak sortzen dituzten garapen trinkoagoak, ekipamenduak eta ekoizpenguneak, garraio kolektiboa, ingurumen-ardatzak eta espazio publikoak sustatzea, Eraldaketa Ardatz honi lotutako aukerak dira funtzio-aniztasun handiagoa eta espazio askotarikoagoak eta iraunkorrak lortzeko.
- f.3. Cadaguako autobidean zehar hutsik dauden edo abandonatutako industriaguneek okupatzen dituzten espazioei balioa ematea eremu horri Supersur saihasbide berriak ematen dion konektibitate handiagoan oinarrituta, aukera egokitzat jotzen baita azpiegitura hori da datozen urteetan eremua dinamizatzeko.
- f.4. Hiri arteko bide zaharrak ekobulebar bihurtzea eta hiri-eragiketa egituratzaile funtsezkoak garatzea dentsitate txikiko eta, batzuetan, egiturarik gabeko garapenak nagusi diren espazioaren bilakaerarako.
- f.5. Balmaseda-Zalla-Gueñes ardatzean integratuagoa dagoen hirigunea artikulatzeak aukera emango du zerbitzu-potentzial handiagoko eta eremu osoa erakartzeko eta dinamizatzeko gaitasun handiagoko hiri-oinarria izateko.

CADAGUAKO ERALDAKETA-ARDATZA. Balmaseda-Zalla-Gueñes tartea

LEYENDA			
Sistema relacional Carreteras convencionales Autopistas y autovías Red ferroviaria Estación de tren/TAV Trazado TAV Puerto comercial Puerto deportivo y pesquero Aeropuerto	 		

g) Laudioko Eremu Funtzionala. Nerbioi Garaiko Eraldaketa Ardatza

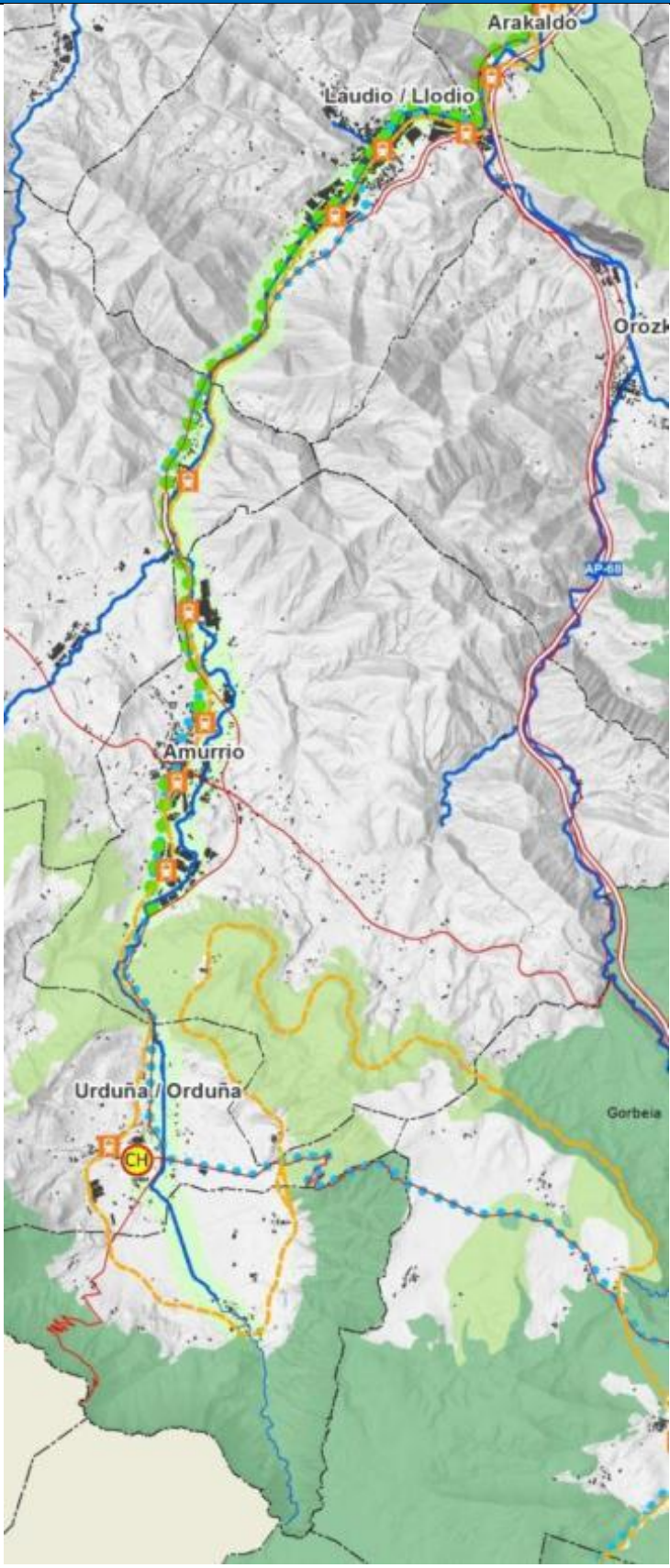
Laudio eta Urduña arteko Nerbioi Garaiko harana ardatz naturala da Bilbo Metropolitarran sortutako aldaketak zabaltzeko, eta bere elementu erakargarrien artean du tamaina demografiko eta funtzional txikiko hirigunea izatea. Hazkunde-potentzial handia du oraindik, batez ere Amurrión eta Urduñan. Lurralde-arloko azpiegitura berdearen adibide pilotua da, hiri-inguruko parke bat; konektagarritasun ekologikoko eta ingurumena berreskuratzeko funtzioak betetzen ditu, eta herritarrak ibaira eta inguruko guneetara hurbiltzeaz gain, herriguneak elkarren artean ere hurbiltzen ditu, modu iraunkorrean, aukerak biderkatuta. Eraldaketa-ardatza azpiegitura-oinarri sendo batean ere oinarritzen da, ekobulebar gisa eratutako A-625 errepidean eta ADIF trenean oinarrituta, azken hori Bilbo-Urduña aldiriko tren-linearekin.

Testuinguru horretan, honako hauek dira Nerbioi Garaiko eraldaketa-ardatzerako proposatzen diren gidalerroak:

- g.1. Nerbioi ibaiarekin batera doan korridorearen gaineko ardatza garatzea Laudioko, Aiarako (Luiaondo), Amurrioko eta Urduñako udalerrietan, lurralde osorako azpiegitura berde gisa Nerbioiko Parke Linealak eskaintzen dituen aukerak aprobetxatuta, eta urbanizaziotik babestuta eraikuntza-erabilerarik gabeko esparruak.
- g.2. Hiri-espazioak metropoli-berroreka eta -zabalkundearen oinarrien gainean artikulatzea, gunek bakoitzak bere ezaugarri espezifikoaren arabera berezitasun-elementuak jarriko lituzkeelarik:
 - Laudioko hiri-berrikuntzako ekintzak egitea, bere irudiaren kalitatea hobetu eta bere zuzkidura-eskaintza eta hirugarren sektoreko jardueren eskaintza indartuko dutenak.
 - Amurriok hazkunde eta jardun berriak hartzeko duen ahalmena kontuan hartzea, bere hiri-bilbea trinkotu eta antolatuko dutenak, hiriak birkualifikatzeko duen potentzial handia aprobetxatuz.
 - Urduñako hiri- eta ingurumen-erakargarritasunak aprobetxatzea, bizitzeko, aisia- eta turismo-jardueretarako eta ekonomia berriko enpresentzako erakargarria izango den hiri ekologikoa eratuta.
- g.3. Eremu Funtzionalaren turismo-potentzialtasunak garatzea, kalitatezko natura-, kultura- eta hiri-arloko ondareari jarraikiz.

NERBIOI GARAIKO ERALDAKETA-ARDATZA

LEYENDA			
Sistema relacional Carreteras convencionales Autopistas y autovías Red ferroviaria Estación de tren/TAV Trazado TAV Puerto comercial Puerto deportivo y pesquero Aeropuerto	 	 	
Recualificación urbana y rural Ecobulevar Casco histórico Núcleo urbano Parque Logístico Parque Tecnológico Universidad Renovación urbana Equipamiento	 	 	
Movilidad sostenible Camino de Santiago Recorridos peatonales Recorridos ciclistas Infraestructura Verde Red de Espacios Naturales Protegidos Corredores ecológicos Ríos:	 	 	

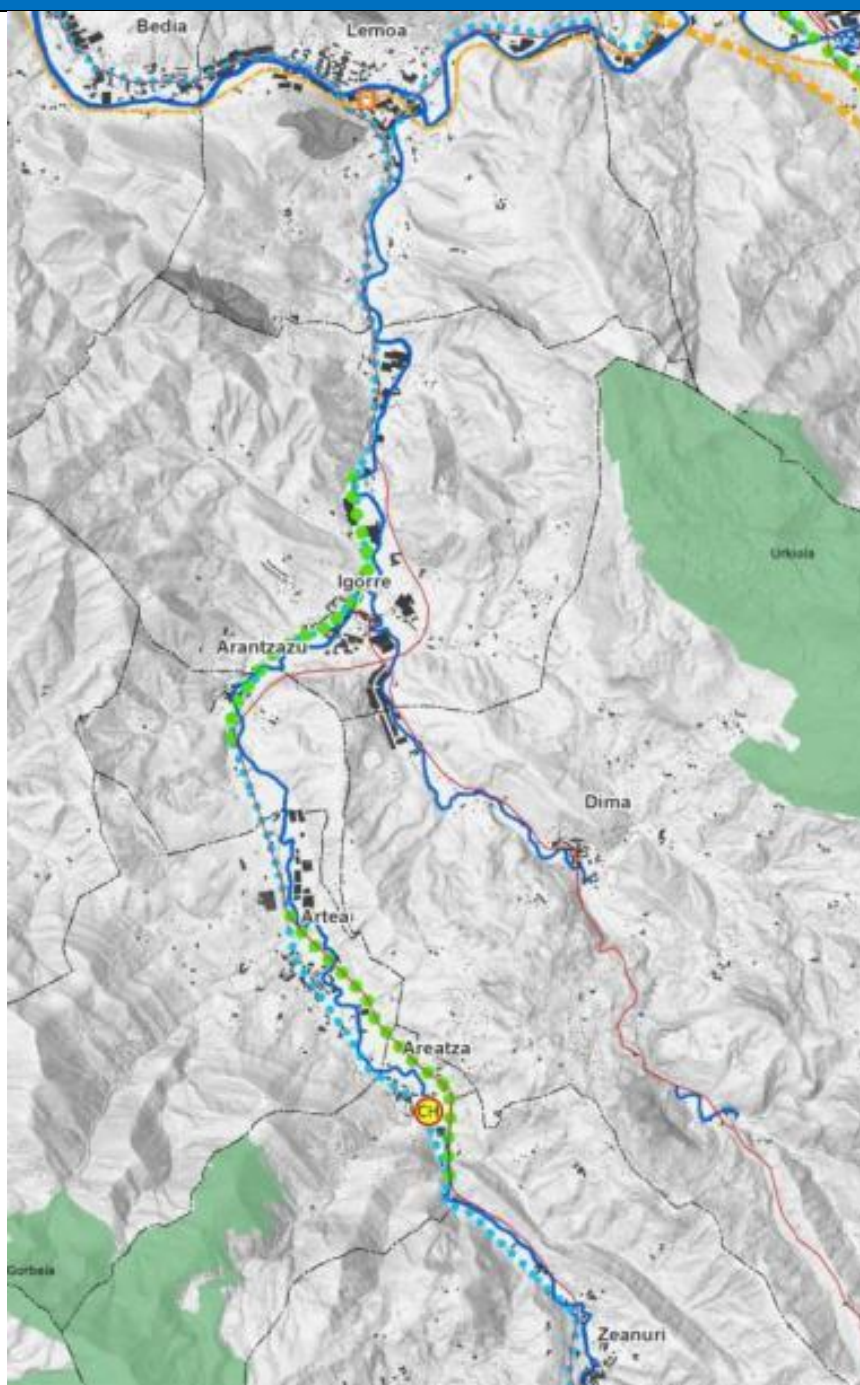
h) Igorreko Eremu Funtzionala. Arratiako Eraldaketa Ardatza

Igorreko Eremu Funtzionala Arratiako haranaren sakonean egituratzen da, argi eta garbi, eta natura-aberastasun handia du: bi parte naturalek -Urkiolak eta Gorbeiak- zehazten dute eremuaren ingurune fisikoa, eta haien berezitasunari eutsiz, beste eremu funtzional batzuen aldean. Bestalde, N-240 errepidea da errepide-ardatz nagusia zeinaren gainean kokatzen diren Eremu Funtzionala osatzen duten herrigune gehienak, eta haren gainean daude, halaber, hirigintza-garapenak.

Eraldaketa Ardatz honi buruzko lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

- h.1. Arratia ibaiaren ibilgua eta haren ingurunea babestea eremua ingurumen-ikuspegitik egituratuz, uholde-arrisku handieneko eremuak babesten dituen eta paisaia-ardatza eta naturarekiko harreman-ardatza eskaintzen dituen korridore ekologiko gisa.
- h.2. Igorreko Eremu Funtzionala indartzea Bilbo Metropolitarretik datozen hazkunde berriak hartzeko espazio gisa; horregatik, Eraldaketa Ardatza datozen urteetan eremuaren garapen iraunkorra antolatzeke erreferentziazko egitura gisa planteatzen da kasu honetan.
- h.3. Udalburuetako zentralitate-elementuak indartzea, N-240 errepidea ekobulebar moduan eratuta pixkanaka-pixkanaka, balio handiko espazio batean etorkizuneko garapenak artikulatzeko funtsezkoak diren garraio kolektiboko sistemen euskarri izateko.
- h.4. Egungo hiri-nukleoak birtrinkotzeko eragiketak lehenestea garapen berrien aurretik.

ARRATIAKO ERALDAKETA-ARDATZA. Lemoa-Igorre-Areatza tartea

LEYENDA

Sistema relacional

Carreteras convencionales
 Autopistas y autovías
 Red ferroviaria
 Estación de tren/TAV
 Trazado TAV

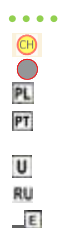
Puerto comercial
 Puerto deportivo y pesquero
 Aeropuerto

Recualificación urbana y rural

Ecobulevar
 Casco histórico
 Núcleo urbano
 Parque Logístico
 Parque Tecnológico

Universidad
 Renovación urbana
 Equipamiento

Movilidad sostenible

Camino de Santiago
 Recorridos peatonales
 Recorridos ciclistas

Infraestructura Verde

Red de Espacios Naturales
 Protegidos
 Corredores ecológicos
 Ríos:

i) Durangoko Eremu Funtzionala. Ibaizabalgo Eraldaketa Ardatza

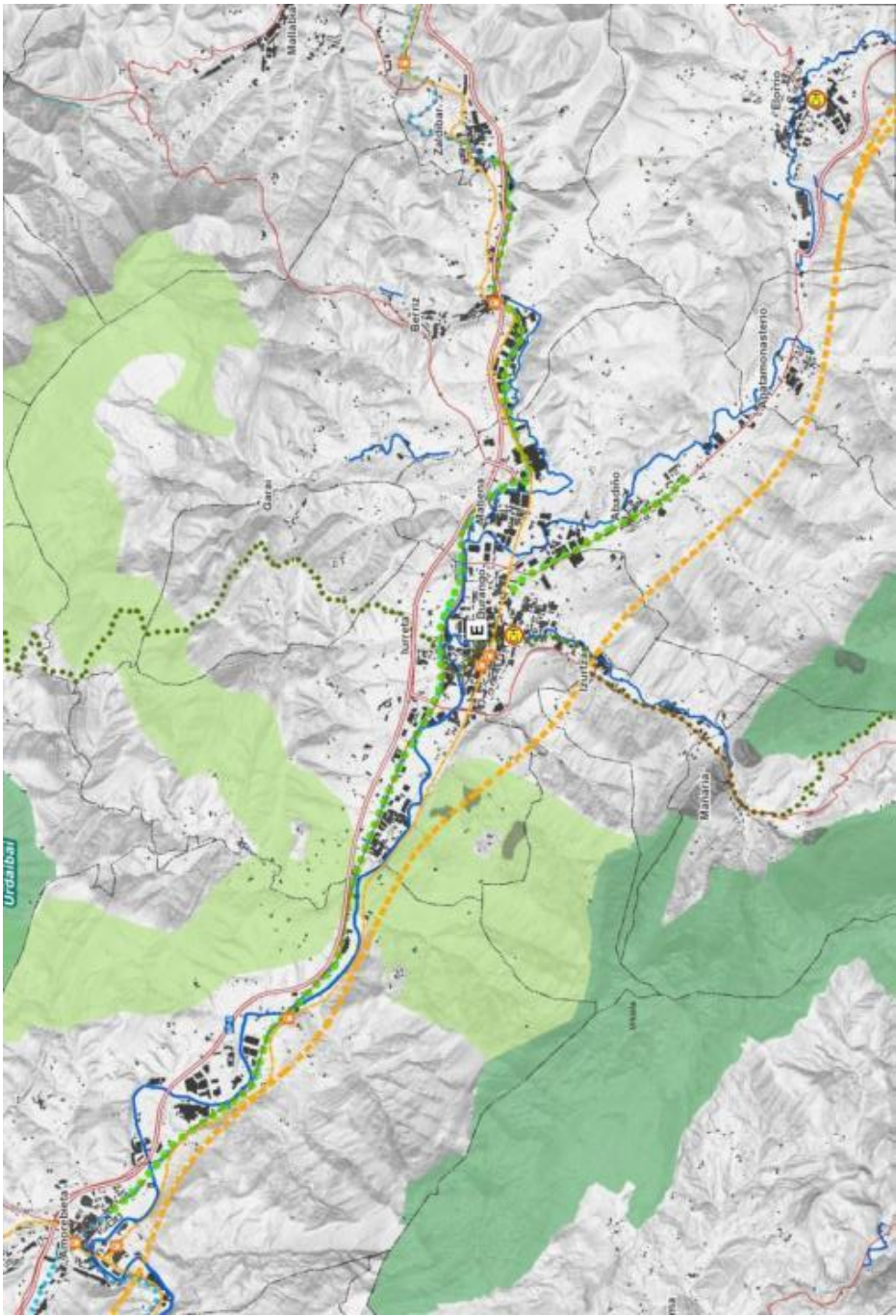
Zornotza-Durango-Zaldibar ardatzean zehar sortutako hiri-eremuak Bilbo eta Donostia arteko hiri-korridore nagusia osatzen du, lurralde-funtzio garrantzitsuak dituzten biztanleguneak bilduz, EAEn duen kokapen barizentroaren ondorioz. Bestalde, EUSKOTRENe trenbideak ondo konektatutako eremua da, tratamendu berezi batekin, Durangoren kasuan, trenbideen lurperatzea dela-eta. Gako-eremua da bi hiriburuen artean gero eta erlazio handiagoa izateko.

Eraldaketa Ardatz honi buruzko lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

- i.1. N-634 errepidea Zornotzatik Zaldibarreraino ekobulebar bihurtzea, elementu bat emanaz udalerri horietako garapenak egituratzeko, Durango-Zornotza udalburua eratuta metropoli bati dagozkion funtzioekin. Antzeko ezaugarriak ditu Durango - Elorrio bide-ardatzak ere.
- i.2. Ibaizabal ibaiaren ibilgua hirigune horretako korridore ekologiko bezala kontuan hartzea, hiri-garapenetik babestuta uholde-arriskua dute eremuak, eta Urdaibairen eta Urkiolaren arteko konektibitate ekologikoa bermatzea.
- i.3. Eibarko eremu funtzionala eta Gernika-Lumo - Bermeo ardatza Bilborekin lotzen dituen Euskotren linea indartzea, hiri-garapeneko prozesuak bideratzeko eta trinkotzeko eta Durango eta Zornotzako geltokien inguruan lurralde-zentralitateko guneak sortzeko garrantzi ikaragarria duen garraio kolektiboko euskarri gisa.
- i.4. N-634 errepidearen inguruko erdiko korridorearen eraiki gabe dauden eremuak hirigintza-jardun berrietatik babestea, eta babes hori funtsezkoa da eremu horren iragazkortasuna mantentzeko.

IBAIZABALGO ERALDAKETA-ARDATZA. Zornotza-Durango-Elorrio tartea

LEYENDA	
Sistema relacional	
Carreteras convencionales	
Autopistas y autovías	
Red ferroviaria	
Estación de tren/TAV	
Trazado TAV	
Puerto comercial	
Puerto deportivo y pesquero	
Aeropuerto	
Movilidad sostenible	
Camino de Santiago	
Recorridos peatonales	
Recorridos ciclistas	
Recualificación urbana y rural	
Ecobulevar	
Casco histórico	
Núcleo urbano	
Parque Logístico	
Parque Tecnológico	
Universidad	
Renovación urbana	
Equipamiento	
Arco de Innovación	
Infraestructura Verde	
Red de Espacios Naturales Protegidos	
Corredores ecológicos	
Ríos	

j) Gernika-Markinako Eremu Funtzionala. Bermeo-Gernika-Zornotza

Gune hau bere ingurumen- eta paisaia-bikaintasunagatik nabarmentzen da, Urdaibaiko Biosfera Erreserbaren presentziarekin eta itsasertzeko paisaia eta landa-paisaia baliotsuekin. Ingurumeneko aktibo horiek babestea da eremu funtzionalaren norabide estrategiko nagusia, lurraldearen kalitate-mailaren eta erakargarritasun-mailaren elementu bereizlea den heinean.

Proposatutako estrategia honako hauetan oinarritzen da: bere interkonexioak hobetzea, eremu horretako garraio-sistemaren ardatz nagusi gisa ageri den Bermeo-Gernika-Zornotza tren-linea nabarmenduz, buruak eta azpiburuak indartzea inguruneke eremuen eskaerak asetzeko ahalmena duten zerbitzu-zentro gisa, eta paisaiaren eta ingurumenaren kudeaketa aktiboa egitea, garapenerako gako-elementu gisa. Bermeoko saihasbide berriak udalerri horretako hiri-espazioa hobetu behar du, egun dagoen igarobideko trafikoko guztia horra bideratzen baita.

- j.1. Eraldaketa Ardatz honi buruzko lurralde-gidalerroak honako hauek dira:
- j.2. Bermeoko eta Gernikako geltokiak eskualdeko intermodalitate- eta zentralitate-elementu gisa egituratzea eremuaren konektagarritasuna, eremu mugakideekiko harremanak eta bi hirien zentralitatea indartzeko aukera bihurtuta.
- j.3. Iparraldean, kostaldea eta A-8 arteko espazioak artikulatzen dituen Mungia bideko Bermeo-Bilbo konexioa indartzea, eta hegoaldean, aldiz, Gernika-Lumoren konexioak Durangoko Eremu Funtzionalarekin eta Markinarenak Durangorekin eta Debarrenarekin.
- j.4. Garapen iraunkorreko estrategia bat bultzatzea Bermeoko eta Lekeitioko hirigune historiko eta portuguneetan, erakargarritasun handiko esparru gisa indartuta eta hirugarren sektoreko zerbitzu-eskaintza sendotuta, zeinak kostaldeko bigarren etxebizitza asko etxebizitza nagusi bihurtzen lagunduko duen.

Udalerri horietan izaten diren garapenak integratzea gaur egungo hiriguneen morfologia- eta egitura-ezaugarriak eta inguruneke paisaiak atxikita. Horretarako, hirigintza- eta arkitektura-tipologia egokiak erabili behar dira eta dagoen arkitektura tradizionaleko eraikitako ondare ugariaren birgaitze-ekimenetan ahalegin berezia egingo da.

BERMEO-ZORNOTZA-MARKINA ERALDAKETA-ARDATZA

LEYENDA

Sistema relacional

Carreteras convencionales
Autopistas y autovías
Red ferroviaria
Estación de tren/TAV
Trazado TAV

Puerto comercial
Puerto deportivo y pesquero
Aeropuerto

Recualificación urbana y rural

Ecobulevar
Casco histórico
Núcleo urbano
Parque Logístico
Parque Tecnológico

Universidad
Renovación urbana
Equipamiento

Movilidad sostenible

Camino de Santiago
Recorridos peatonales
Recorridos ciclistas

Infraestructura Verde

Red de Espacios Naturales
Protegidos
Corredores ecológicos
Ríos:

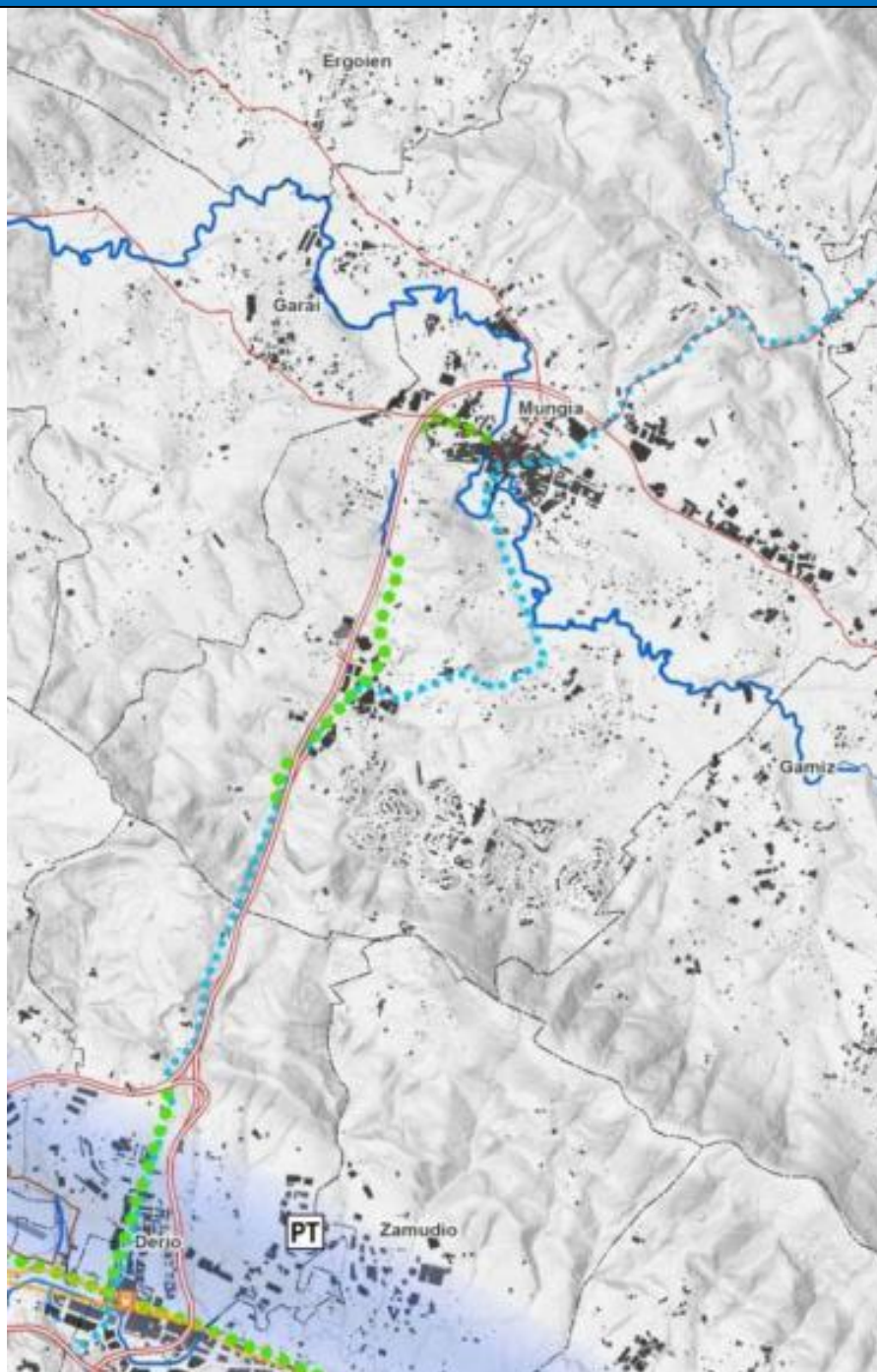
k) Mungiako Eremu Funtzionala. Mungia-Derio Eraldaketa Ardatza

Mungiako Eremu Funtzionala azken hamarkadan dinamismo handiagoa izan duen eremuetako bat izan da; hala ere, eremuaren hazkunde-ereduaren ezaugarri nagusia, eraikitako guneen dentsitate txikia izan da, batetik, eta gune tradizionaletan gutxi integratutako urbanizazioak ugaritzea, bestetik. Eremu horretan ezinbestekoa da hiri-garapenetan jasagarritasun-estrategia ezartzea lurzoruaren erabilgarritasun handia kontuan hartuta, lurzorua ardura handiz erabili beharreko aktibo oso baliotsua baita.

Eraldaketa Ardatz honi buruzko lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

- k.1. Finkatuak dauden eremuak indartzea, hazkundera ahalbidetuz, erabilera-aniztasuna, garraio kolektiboaren nagusitasuna eta hirigunearen kalitatea irizpide direla, dagoen hiri-bilbea berregituratuz eta, berroneratze-, berritze- eta trinkotze-eragiketen bidez, hazkunde berriak jada okupatuta dauden gunetara bideratuz.
- k.2. Nortasun-ezaugarriak indartzeko programak garatzea eta bere nukleoen hiri-irudia hobetzea. Nukleo horietako batzuk, erakagarritasun handiko elementuak badituzte eta nortasun-enklabeak badira ere, urbanizazio lausoa eta morfologia-arazoak dituzte, egitura-arazoak, edo gutxi bateragarriak diren erabileren nahasketa.
- k.3. Gune tradizionaletan zentralitate-eremu berriak garatzea, eremu zentralen gaineko presioa murriztu eta herritar guztientzat bizitegi-, enplegu-, kultura-, ekipamendu-, aisia- eta kirol-aukeren eskaintza-aniztasuna areagotuko duten eremuak hain zuzen ere.
- k.4. Garapen-eremu nagusi gisa, Derio-Mungia errepidea ekobulebar bihurtzea. Horren inguruan artikulatuko lirateke hazkunde nagusiak eta Txorierrirekin konektatzeko Eraldaketa Ardatza sortuko litzateke.
- k.5. Ekobulebar horrekin batera garraio kolektiboko ardatz egituratzaile bat garatzea, etorkizunean aldiriko tren-zerbitzuak sartu ahalko dituen, Mungiako garraio kolektiboko sistemen sarbide-puntua aldageltoki modaltzat eta zentralitate-esparrutzat planteatuta Eremu Funtzional osorako; estrategia hori epe luzeagoan garatu ahalko litzateke Mungia-Sopela ardatzaren gainean.

MUNGIA-DERIO ERALDAKETA-ARDATZA

LEYENDA

Sistema relacional

Carreteras convencionales
 Autopistas y autovías
 Red ferroviaria
 Estación de tren/TAV
 Trazado TAV

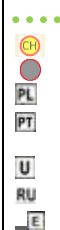
Puerto comercial
 Puerto deportivo y pesquero
 Aeropuerto

Recualificación urbana y rural

Ecobulevar
 Casco histórico
 Núcleo urbano
 Parque Logístico
 Parque Tecnológico Zamudio

Universidad
 Renovación urbana
 Equipamiento

Movilidad sostenible

Camino de Santiago
 Recorridos peatonales
 Recorridos ciclistas

Infraestructura Verde

Red de Espacios Naturales
 Protegidos
 Corredores ecológicos
 Ríos:

I) Araba Erdialdeko Ereku Funtzionala Arabako Lautadako Eraldaketa Ardatza

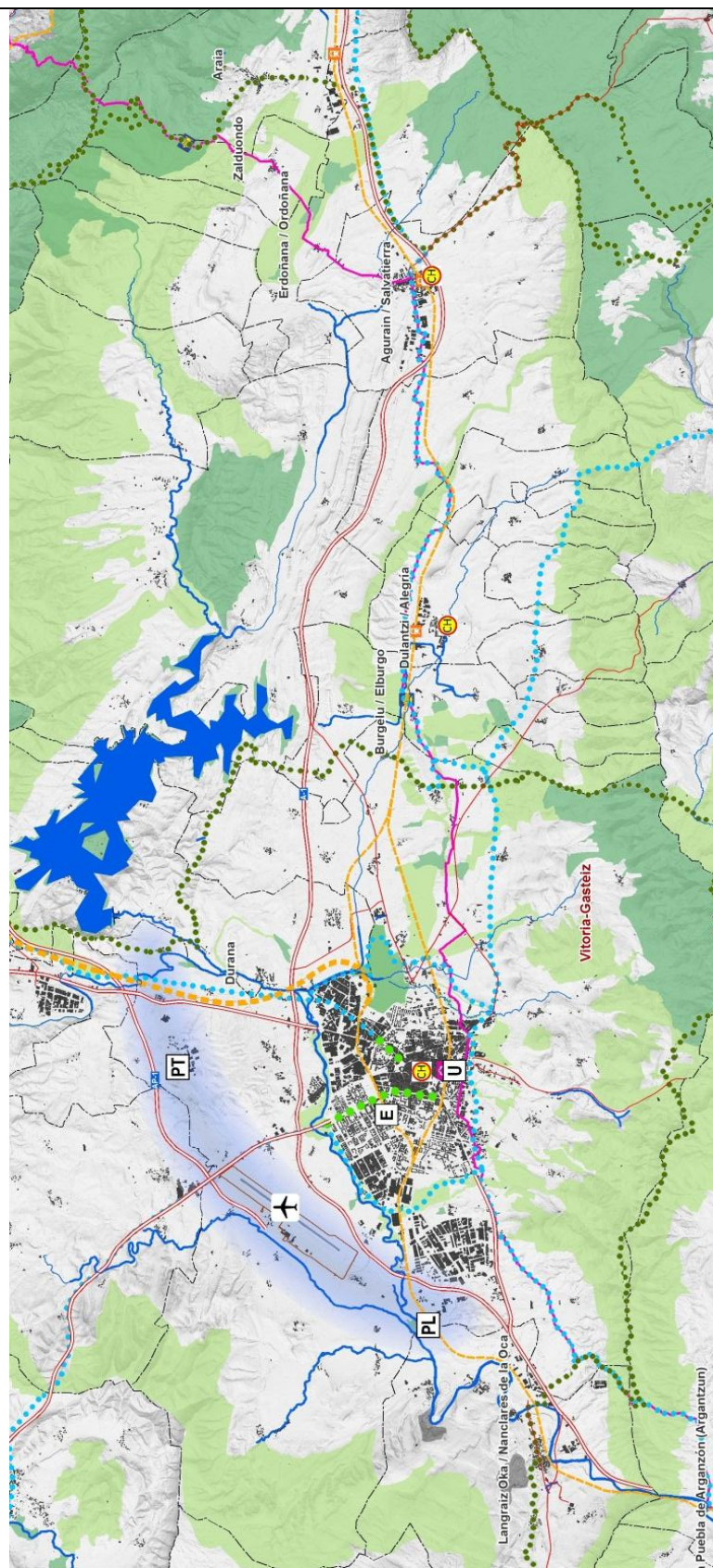
Arabako Lautadak Araba Erdialdeko Ereku Funtzionalaren zatirik handiena hartzen du, eta Gasteiz da elementu nagusia eremu horretan. Ikusmenarekin zerikusia duten zenbait balio funtsezkoak dira eremu horretan, esaterako, ikuspegi-zabaltasuna, nekazaritza-paisaiak, kokaguneen nukleo anitzeko sistema eta nukleo bakoitzaren nortasuna, nukleo horien hiri-ertz zehaztuak, eta nukleoaren eta paisaiaren arteko harremana babestea.

Arabako Lautadako Eraldaketa Ardatzak garraio kolektiboko sistema baten inguruan korridore garrantzitsu bat artikulatu nahi du, aldiriko, ibilbide luzeko eta salgaietarako zerbitzuei oinarri emango liekeena. Gainera, hainbat herriren maila indartu, paisaiaren hobekuntzarako eta espazio libreak egokitzeko elementuak txertatu eta eremu horretan agertzen diren urbanizazio lausoko arriskuak mugatuko lituzke. Ardatza Arabako Lautadaren erdigunean dago eta paisaian txertatutako bizitegi-eremuak, ekipamenduak, ekoizpeneak eta eskualde-bokazioko gune logistikoak (Jundizko Geltoki Intermodala, kasu) kokatzeko aukera eskaintzeaz gain, EAEko hirigune handietan, Ebroko ardatzean, nahiz penintsulako iparraldeko eta Frantziako hegomendebaldeko zonetan proiektu daiteke. Hori guztia eremua inguratzen duten naturgune garrantzitsuen jarraitutasun ekologikoa konprometitu gabe.

Testuinguru horretan, eraldaketa-ardatz honetarako proposatzen diren gidalerroak honako hauek dira:

- I.1. Lautada inguratzen duten naturgune baliotsuen arteko konektibitate ekologikoa bermatzea, baita barrualdeko naturgune garrantzitsuen artean ere (Salburua, irla-hariztiak, ibai-ibilguak eta abar), kontuan izanda testuinguru horretan Gasteizen Eraztun Berdeak (tokiko azpiegitura berdean sartzen da) eta horren luzapenek garrantzi berezia hartzen dutela, eremuko jarraitutasun ekologiko hori bermatzeko "errotula" diren aldetik.
- I.2. Gasteizen ekitealdean eta mendebaldean ardatz lineal bat garatzea Langraiz-Iruña Okaraino mendebaldetik eta Aguraineraino ekialdetik, ADIFen trenbidearen ardatzari jarraituz, zenbait nukleo bilduta, hala nola Burgu eta Dulantzi, ardatz horren eragin-eremua Armiñonetik Araiaino zabaltzeko aukera aztertuta, bereziki mugikortasunari eta ibilbide bigunei dagokienez.
- I.3. Eraldaketa-ardatz horren barruan hartu behar da Gasteiz barruko ardatza, aireportuak, autobus-geltokiak, hiriaren erdialdeak biltzen duen berrikuntza-nodoak eta Unibertsitateak osatutakoa, baita hiriaren beraren azpiegitura berdea ere, eta ingurunearen ondare naturalarekin duen erlazioa.
- I.4. Eraikuntza-jardunak jada badauden kokaguneen gainean kontzentratzea, trinkotze-jardunen eta lurzoruen okupazio puntualen bidez, lurzoru kalifikatuko eremu handiagoak saihestuta, Arabako Lautadaren erabilera industrial eta logistikoetarako hazkunde posiblea betiere paisaiaren ezaugarriekiko eta lurralde horretako kokaguneen sistema tradizionalarekiko modu koherentean eginez.
- I.5. Garraio publikoaren bitartez Arabako Mendiak eta Haranak Lautadarekin eta hiriarekin uztartzen dituzten hainbat ibilbide konektatzea.

ARABAKO LAUTADAKO ERALDAKETA-ARDATZA

LEYENDA		
Sistema relacional Carreteras convencionales Autopistas y autovías Red ferroviaria Estación de tren/TAV Trazado TAV Puerto comercial Puerto deportivo y pesquero Aeropuerto Foronda	Recualificación urbana y rural Ecobulevar Casco histórico Núcleo urbano Parque Logístico Jundiz Parque Tecnológico Miñano Universidad Renovación urbana Equipamiento Arco de Innovación	Movilidad sostenible Camino de Santiago Recorridos peatonales Recorridos ciclistas Infraestructura Verde Red de Espacios Naturales Protegidos Corredores ecológicos Ríos:

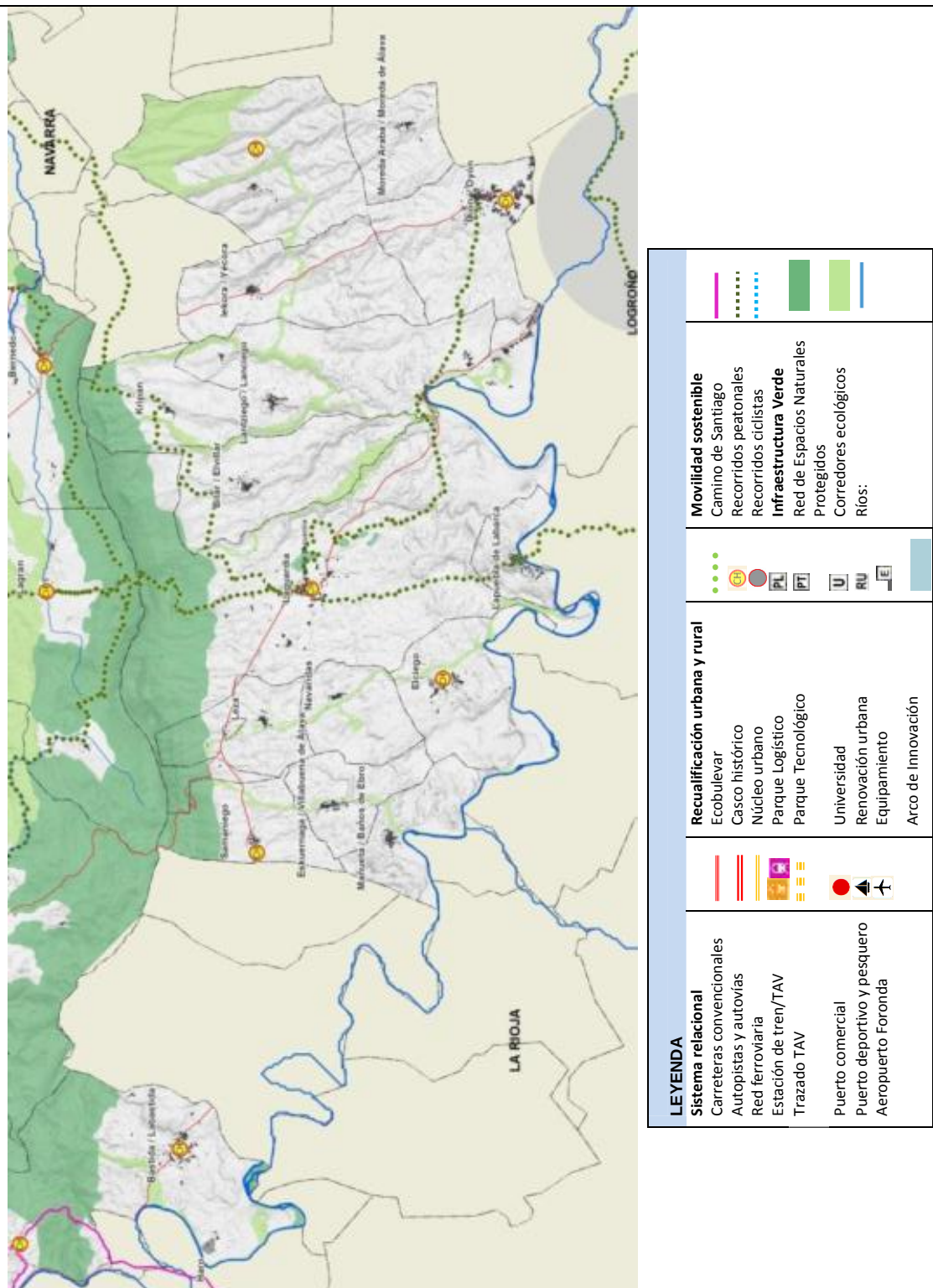

m) Guardiako Eremu Funtzionala

Guardiako Eremu Funtzionala (Arabako Errioxa) kasu bakarra da zeinean haren nukleo polarizatzailea (Logroño hiria) EAetik kanpo dagoen. Dena den, azken urteetan dinamismo aipagarria izan duen lurraldea dugu eremua, ardoari lotutako kultura batetik abiatuta eta beste labore batzuk eta horrek eskaintzen dituen zerbitzu eta aukerek osatua. Eremu Funtzionalean, Gasteiz eta Logroño arteko lotura zuzena Guardian barrena, 1997ko LAGek proposatutakoa, konexio garrantzitsua da eremuarentzat. Gainera, aipatzeko da gune horrek kalitate eta berezitasun handia, eta horrek berekin dakartzan aukera guztiak. Horren guztiaren adierazgarri da Arabako Errioxa Paisaia Kultura izendatu izana 2014an. Ardoaren kulturarekin lotuta, upategiak funtsezko elementu dira lurraldean, dimentsio bikoitzean: paisaiaren oinarri den ekonomikoan elementu ikusgai dira, eta aldi berean, paisaian inpaktua eragiten dute; eta hori tratatu egin behar da.

Testuinguru horretan, Eremu Funtzional honetarako proposatzen diren gidalerroak honako hauek dira:

- m.1. Guardiaren zentralitatea indartzea barne-osagarritasun gisa eta Oionena eta Bastidarena osagarritasun-nukleo gisa, paisaia eta nukleoen izaera eskualdearen garapenerako oinarritzko elementu gisa babestuta eta Logroñotik hurbil dagoen Oion eremuan ekonomia-jarduerak sustatuta.
- m.2. Eremuko ekonomia-jarduera tradizionalak, lurraldearen berezitasuna eta potentziala adierazten dutenak, ardoaren inguruan bikaintasun-eragiketak sortzeko aprobetxatzea eta, aldi berean, industria berrelikatu behar da eta balio erantsia sortu behar zaio produktuari, ikerketa enologikoko jarduerak, ardoaren kultura sustatzeko jarduerak eta aisia jasangarriko aukerak garatuta. Testuinguru horretan, nekazaritzako beste elikagai batzuetarako dibertsifikazioa gerta daiteke, ardoarekin gertatu antzeko baldintzetan.
- m.3. Lurraldeko arkitektura-, hiri-, natura-, arkeologia- eta etnografia-arloko erakarpenak aprobetxatzea, kalitatea eta paisaiarekiko errespetua azpimarratuta betiere.
- m.4. Ekialde-mendebalde bide-ardatza (A-124, A-3228, A-3220 eta A-4209 errepideen inguruan) nukleoen arteko lotura-ibilbidetzat interpretatzea, baita eremuaren paisaia-bikaintasuna agerian uzten duten eta indartzen duten beste ibilbide bigun batzuekin konektatzeko ibilbidetzat interpretatzea ere.
- m.5. Upategiak ezartzean elementu horien garrantziarekin bat datorren sentsibilitatea sustatzea, eta ingurunearekin integratzea bolumenari, testurari, koloreari eta abarri dagokienez.

6.2. HIRI BIRGAITZEA ETA BERRONERATZEA

Hiri-berroneratzeak lurraldea -orokorrean hartuta- berrerabiltzeko eta birziklatzeko aukera bultzatu behar du, jadanik hirigintzak okupatuta dauzkan espazioetan erabilera berriak garatuta. Trantsizio-espazioetarako erabilera iragankorrak ezartzea lankidetza-gestio baten ondorioz dinamika interesgarri gisa ageri zaigu.

I. GAIAREN EGOERA

Hiri-berrikuntzako ekimenak proposatzeko garaian, lurraldea -orokorrean hartuta- berrerabiltzeko eta birziklatzeko aukera emango duen estrategia bat pentsatu behar da, jadanik hirigintzak okupatuta dauzkan espazioetan erabilera berriak garatu ahal izateko eta hazkunde-premiak betetzean hiri-bilbean txertatu gabeko lurzoru berriak zertan okupatu gabe. Horrela, aurreko eredu hedakorren aurrean zeinetan birgaitzeak eta berroneratzeak bigarren mailako zeregina duten soilik, azken horrek protagonismo handiagoa izan behar duela proposatzen da, eta datozen urteotako eraikuntza-jardueraren oinarri garrantzitsuen izango da. Horrela, bada, hedapenari eusteko politika orotan, aukera nagusi gisa planteatzen da eraikitako lurzoruak birziklatu eta berrerabiltzea, baita zaharkituta geratu diren edo jada erabiltzen ez diren espazioak berritzeko lanak egitea ere. Horrekin batera, beste jardun batzuk ere behar-beharrezkoak dira: plangintzak malguagoa izan behar du garapen berrien erabilerak, tipologia eta dentsitateak nahasteari dagokionez; eta hirigintza-hazkundeak garraio kolektiboko sistemekin lotu behar dira.

Eraikin-parkea pixkanaka zahartu egin da, eta eraikuntzak nahiz hiri-ingurunea egokitu egin behar dira gaur egun sortzen diren ingurumen-arloko eta jasangarritasuneko erronka berrietara; hortaz, hiri-berroneratzeko edo -berrikuntzako eragiketak egin behar diren jardun-eremuetan eskala aldatzea proposatu da. Hartara, jardun-unitate oso mugatu batean eskala txikiko tokiko esku-hartze bat egin nahi bada, zenbait kasutan, auzo osoa edo hirigune zabalak eta hiri inguruko ingurunea hartu behar dira eraginpean.

Gau egun, alde batetik, hiri-bilbe batzuk gainezka daude, eraikin-dentsitate handiarekin eta ekipamendu eta zerbitzu publikoen zuzkidura nahikoa dutela; eta, bestetik, zuzkiduren aldetik edo espazio libreen aldetik gabezia nabarmenak dituzten beste eremu batzuk ere badira, nahiz eta hutsik eta eskaerarik ez duten lurzoruen poltsak izan badiren; edo bestela, gerta daiteke garai batean eraikin bat jarduera ekonomikoetara bideratuta egon izana, baina gaur egun zaharkituta, jarduerarik gabe eta abandonatutako espazioz inguratuta egotea. Gure lurraldeko eremu zabaletan adierazle soziodemografikoen gainbehera gertatu da (hazkunde begetatiboari, migrazio-saldoari, marjinazioari, pobrezia, gizarte-bazterketari, langabezia-tasari, utzarazpenei eta abarri buruzkoak), eta horrek agerian uzten du hiriguneak berronertzeko jardun zehatzak adostu eta abiarazi behar direla, eremu horietako gizartearen eta hirigintzaren arloetako desorekak gainditzearren.

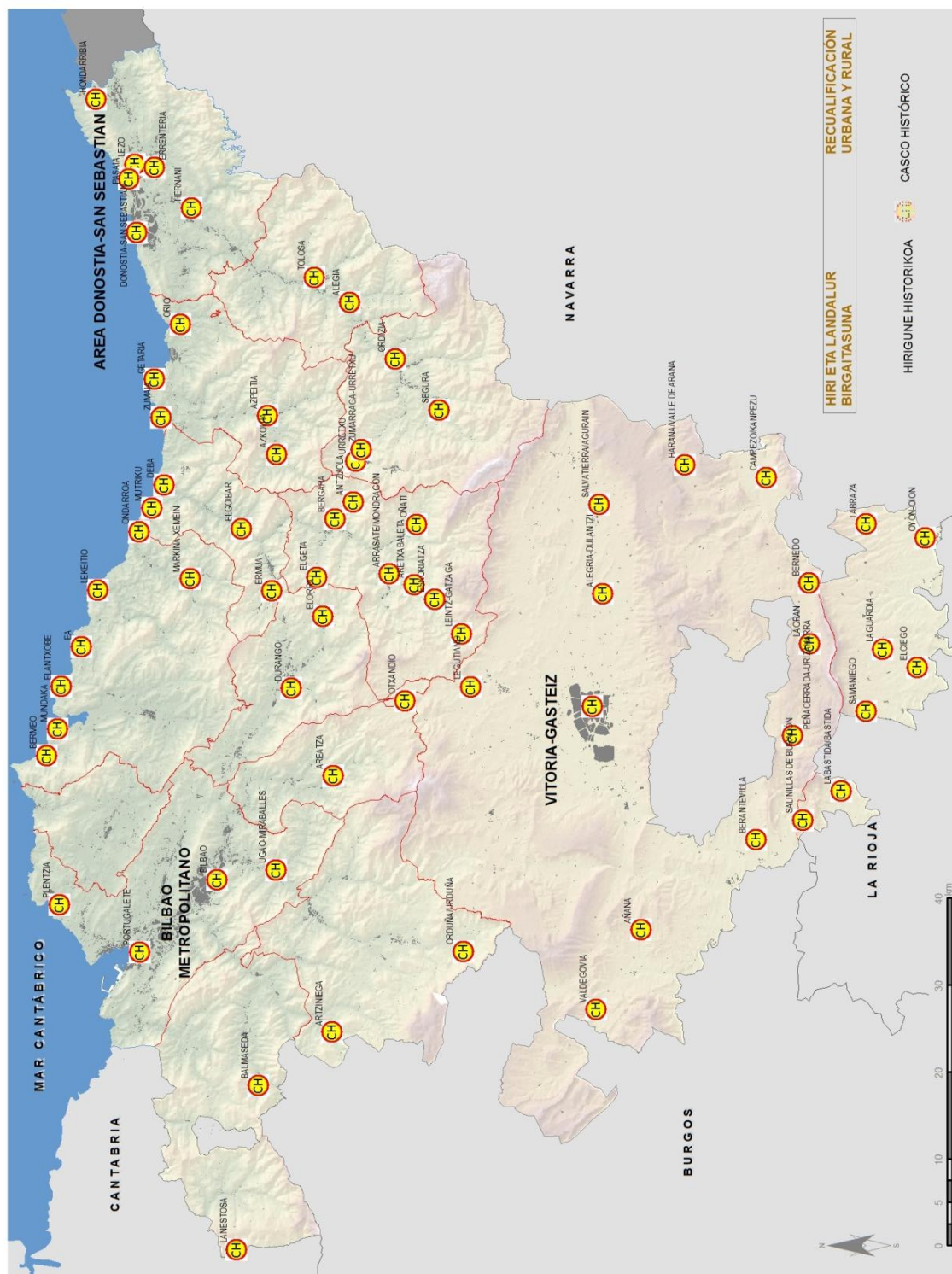
Eremu jakin batzuetan eskualdekako hausnarketa estrategikoa egin beharko da, betiere leheneratzeko esku-hartzeak udalaz gaindiko ikuspegi batetik begiratuta bidera daitezen, eta, hartara, tokiko edo sektoreko ikuspuntuan soilik oinarritzen diren ikuspegiak gaindituko dira. Finkatutako hiri-bilbean txertatuta dauden eskala txikiagoko beste batzuetan, esku-hartzeen bitartez irisgarritasun-baldintzak hobetu beharko lirateke, espazio libre berriak sortu, hornidura eta ekipamenduak hobetu-, eta abar. Era berean, eraikitako bizitegi-eraikinak birgaitzeko esku-hartze baten garrantzia nabarmentzen da, irisgarritasun-baldintzei eta energia-eraginkortasunari dagokienez.

Beharrezkotzat jotzen da hiri-berronertzearen arloko hirigintza-plangintzan bildutako proposamenak lurraldearen hiri- eta gizarte-arloko azterketa batean oinarritzea. Hori horrela, plangintza hori lagungarria izango da lurraldean egon daitezkeen problematikei erantzuteko: gizarte-bazterkeria, pobrezia, migrazio-prozesuak, etxebizitza eskuratzeko zailtasuna, marjinatutako kolektiboen integrazioa, gentrifikazioa-, eta abar.

EUSTATen datuen arabera, EAEn dagoen etxebizitza-parkeak gutxi gorabehera batez beste 40 urteko antzinatasuna du; parke horren % 46,4k, ordea, 40 urtetik gorako antzinatasuna du (1970. urtea baino lehenagoko etxebizitzak dira). Bestalde, Eusko Jaurlaritzaren Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak egindako Etxebizitzen beharren eta eskariaren inkestaren (EBEI) arabera, eraikitako parkearen zati handi batek zaharkitze-maila handia du irisgarritasun- eta bizigarritasun-baldintzei, segurtasunari, instalazioei edo inguratzaileen ezaugarri teknikoiei dagokienez.

Hiri-habitata

Horri dagokionez, jardun nagusiek etxebizitzak birgaitzeari eta hiria berroneratzeko jardunei bultzada ematearekin lotuta egon behar dute, hala nola eraikinen energia-eraginkortasuna hobetzea eta mugikortasun urriko pertsonen erabiltzeko moldatzea; halaber, eraikinen inguruko hiri-ingurunearen eta eraikinen beren irisgarritasun-baldintzak ere egokitu behar dira, txertatzen diren hiri-ingurunearen testuinguruan.

Lurraldea, eta bereziki hirigunea, etengabeko eboluzioan eta eraikuntzan dago beti; inoiz ez dago amaituta. Etengabeko bilakaera horretan, aldi baterako edo iragankorra den hori ere etengabea izan da: hiri-paisaia beti izan dira unean uneko, bat-bateko edo aldi baterako jarduerak jasotzeko erabili izan diren hutsuneak.

Gaur egun ere hiri-espazio huts edo zaharkitu ugari ere badaude, hirietan eta lurraldean gertatzen diren dinamika askoren emaitza gisa uler daitezkeenak, azken hamarkadetan gertatutako hainbat aldaketa ekonomiko eta sozialen ondoriozkoak: industria-ekoizpenerako eta/edo azpiegituretarako erabiltzen diren eraikin eta lurzoruetan hutsuneak eta zaharkitzapenak eragiten dituzten eraldaketa ekonomikoetatik hasita, hiriaren erdigunean hutsuneak eragiten dituzten herritarren eta/edo bestelako eragileen lehentasun-aldaketetara. Hutsuneei batera aurki ditzakegu, halaber, denbora-etengabean harrapatutako hamaika hiri-bilbe, bukatu gabeko etxebizitza hutsak, gauzatu gabeko espazio urbanizatuak, garatzeko zain egonda gutxiegi erabiltzen diren eremu handiak-, eta abar.

Aldaketa horien modu paraleloan, lurzoruarekiko eskari eta premia berriak agertu dira; gainera, izaera sortzaile eta sozialeko gizabanakoek, taldeek eta/edo enpresa-jarduerak bat-bateko, herri-izaerako eta/edo aldi baterako esku-hartze hiritarraren ereduak praktikara eramaten dituzte -ohiko hirigintza-plangintzaren, -egikaritzearen eta -kudeaketaren osagarri den eredu gisa-, eta aipatutako eskari eta premiak ekimen horietan islatzen dira.

«Bitartean» hori ekoizteko eta kudeatzeko formula horiek espazioak gutxiengo esku-hartzeen bidez aktibatzeak aukera gisa aurkezten dira, eta krisialdi-garaian lurraldea berroneratzeko estrategia baten moduan erabilgarri izatetik harago, jardun mota horiek hiri-bizitzaren eta -ekonomiaren atal oso garrantzitsua dira, eta balio handiko berezko ezaugarriak dituzte: Erabilera iragankorrek aukera ematen dute epe luzerako pentsatutako jardun-esparruetan posible ez liratekeen ereduak, jarduerak eta estrategiak garatzeko eta probatzeko.

Testuinguru horretan premiazkoa da egoera, erabilera eta praxi mota horiek lurraldearen definizioaren eta plangintzaren barruan nahiz haren kudeaketan txertatzeko edo gain hartzeko aukera begiztatzea. Modu horretan, lurralde-aprobetxamendua sustatzea eta lurralde adimentsua sortzea bilatzen da, bere birsorkuntza-beharrei bertan bizi diren eragileek ekimenaren bitartez erantzuteko gai izango den lurralde bat. Hiri-errealitate berri horiek erreferentzia egiten diote hurrengo definizioetan jasotako lurzoru eta erabilera motari eta kudeaketa-ereduari:

1. Trantsizioan dauden espazioak: hutsik edo erabili gabe dauden espazioak, probetxurik atera gabe eta abandonatuta, bi jarduera- eta/edo erabilera-uneren arteko trantsizioan egoteagatik, bai iraganean zuten erabilera zaharkituta geratu delako eta bai etorkizuneko erabilera ez delako erabat garatu. Trantsizioan dauden espazio horiek, iraganezko eta etorkizuneko erabilaren arteko erdibide-egoeran, aukera ona dira lurralde-kontsumoan erabilera eraginkorra egin ahal izateko.

Hiri-habitata

2. Erabilera iragankorrak: erabilerarik gabeko edo epe txikian konponbide bideragarriak ez duten espazioak konpontzeko edo aktibatze modu gisa aurkezten diren behin-behineko eta aldi baterako erabilerak dira. Askotariko funtzioak izan ditzakete, baina aldi baterako eta bat-batekoak dira; hala, aukera ematen dute lurraldeko eskari eta premiei modu arinean erantzuteko. Erabilera-aukera berriak esploratzeko, espazio degradatuak berroneratzeko eta lurzoru zaharkituak aktibatze aukera moduan aurkezten dira.
3. Lurraldearen lankidetzazko ekoizpena: herritarrak eta/edo eragileak buru dituzten eta espazioa diseinatze, eraikitze eta kudeatze aldera elkarsorkuntza eta elkarkudeaketako logiketatik ohikoen paraleloak diren formulak proposatzen dituzten esku-hartzeak edo espazioaren eraldaketa-prozesuak artikulatzeko orduan baliatzen diren ereduak dira.

Eredu hori, trantsizioan dauden erabileretara eta espazioetara eramanez gero, trantsizioan dauden espazioak aldi baterako edo modu iragankorrean berraktibatze diseinu- eta kudeaketa-formula parte-hartzaileetan datza.

II. HELBURUAK

Hiri-birgaitzearen eta -berroneratzearen eremuan, lurralde-eredua berrikusteko honako helburu hauek proposatzen dira:

1. Bertakoen eta espazio berroneratu eta birgaituetatik igarotzen direnen edo espazio horietan bizi direnen bizi-kalitatea hobetzea.
2. Hiriguneetan eta haien inguruneetan dauden gizarte- eta hirigintza-desorekak gainditzeko laguntzea.
3. Urbanizatutako espazioaren aprobetxamendua optimizatzea.
4. Hiri eta herri adimendunak lortzea, jasangarritasunaren eredu izango direnak, garapen teknologikoaren euskarri izan daitezen, zerbitzu eta komunikazioen prestazio aurreratua eskaintzen dutela.
5. Espazio, eraikin publiko eta gizarte-etxeen hornidura bermatzea, bizikidetzeta eta sozializazioa ahalbidetuko dutelarik, baita ondareaz gozatzea eta kirol- edo kultura-jardueren garapena ere.
6. Hiri-ingurune seguruagoak lortzea

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Hiri-birgaitzearen eta -berroneratzearen eremuan, lurralde-eredua berrikusteko honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira:

Hiri-habitata

- a) Lurralde Plan Partzialek lurralde-eskalako hiri-berroneratze arloko lehentasunezko eremuak identifikatuko dituzte; esku-hartze horiek ahalbidetzeko jardunen garapena ahalbidetzen duten estrategia eta neurriak bultzatuta.
- b) Lurralde- eta hirigintza-plangintzak honako zehaztapen hauek garatuko ditu hiri-birgaitzearen eta -berroneratzearen arloan:
 - 1. Hiri-berroneratzea lehenestea lurralde- eta hirigintza-plangintzatik.
 - 2. Urbanizatutako espazioak trinkotzeko eta espazio zaharkitu, degradatu edo gutxiegi erabiliak birziklatzeko aukera lehenestea, hazkunde berriekiko alternatiba gisa, etxebizitza-eskariari, jarduera ekonomikoari eta hornidurei erantzuteko, edo dauden desorekak konpontzeko hiri-eremuetan integratutako espazioen optimizazioaren eta hobekuntzaren bidez.
 - 3. Birgaitzea, bizigarritasuna, irisgarritasuna, energia-eraginkortasuna eta kalitate-baldintzak bultzatzea etxebizitzetan, eraikinetan oro har, eta hiri-ingurunean.
 - 4. Espazio libreak sortzea ahalbidetuko duten berritze-jardunak bultzatzea, erakindentsitate handiegia onduz pilatuta dauden eremuetan, edo beharrezkoak diren hornidurak ez dituztenetan.
 - 5. Erabilera iragankorrak hirigunea berroneratzeko estrategia gisa sustatzea, herritarren eta administrazioaren arteko lankidetzaren bidez trantsizioan dauden espazioen berrerabilpenari eta talde-erabilpenari garrantzia emanda.
 - 6. Bide-sistema berrantolatzearen garaian, garraio publikora bideratutako bideei lehentasuna ematea, ibilgailu elektrikoaren bidezko garraioa eta salgaien banaketa garbia, bereziki, ahalbidetuta, eta ibilgailu elektrikoak kargatzeko azpiegiturentzat eta aparkalekuak eta bizikletak alokatzeko postuak jartzeko espazioak gordeta.
 - 7. Finkatutako hiri iragazkortzeko jardunak sustatzea, horretarako, etxadietan eta bideetan berdeguneak sortuz.
 - 8. Hiri-ingurunearen ingurumen-kalitatearekin lotutako inpaktu negatiboak murriztea: kutsadura atmosferikoa, akustikoa, urena eta lurzorua.
 - 9. Energia-kontsumoaren premiak murrizteko eta eraginkortasuna areagotzeko ekintza espezifikoak ezartzea, baita kutsatzen ez duten energia-iturri eta -sistemen erabilera areagotzeko ere.
 - 10. Plangintzan irizpide bioklimatikoak sartzeko aukera aztertzea, honako hauek ahalbidetuko dituen erabilera- eta eraikuntza-erregimenaren erregulazio bat ezarri: energia berriztagarriak ezartzea eta garatzea eta hiri-hondakinen kudeaketa hobetzea.

Hiri-habitata

11. Landaredia erabiltzeko aukera bultzatzea zuhaitzak, parkeak eta lorategiak gehituz, funtsezko elementu gisa isolamendu akustikoa hobetzeko azpiegituren ingurunean, baita klima-konforta erregulatzeko faktore gisa ere.
12. Lurzoru kutsatuen kudeaketa eta lurzoruaren kalitatearen hobekuntza biltzea lurralde- eta hirigintza-plangintzako alde zurreko faseetan, plangintza hori oinarritzeko faktore gisa hartuta hiri-berroneratzea bultzatzeko.

6.3. HIRI HAZKUNDEKO PERIMETROA

EAEko lurraldearen mugapena esku-hartze eskala guztietan aplikatu beharreko gogoeta da. Ingurumenaren kalitatean eta baliabide naturalen kudeaketan eragin erabakigarria duten faktore kritikoak dira hiriko dentsitatea areagotzea eta hiria berritzea -garapen berrien aldean lehentasuna duten jardunak izanik-, eta azkenik, area urbanizatuen hedadura mugatuko duten perimetro eraginkorrak ezartzea; izan ere:

I. GAIAREN EGOERA

LAGetan araututako bizitegi kopuruari edo Jarduera Ekonomikoetarako Lurzorua Sortzeko eta Saltoki Handiak Antolatzeko Lurralde Plan Sektorialean zehaztutako dimentsionamendu-irizpideek erakutsi dute tresna baliagarriak direla herrietako hiri-hazkundearen dimentsionamendua arrazionalizatzeko. Dena den, lurralde-mugapenaren kontzeptuak hiri-hazkundeko perimetroaren kontzeptua sartzera behartzen du, hiri-hedapeneko prozesuetan arrazoizkoa izango den gehieneko muga fisiko bat ezartzeko helburuarekin, ingurumen-, ekonomia- eta gizarte-jasangarritasuneko irizpideen arabera, eta jada urbanizatutako eremuen birrinkotzea eta berritzea lehenetsita. Zenbait hiri-eskualde dinamikok -hala nola Munichek, Portlandek edo Helsinkik- egindako jardunbide egokiak gurera ekartzen dira horrela.

Planteatutakoaren arabera, betiere Eremu Funtzional bakoitzeko Lurralde Plan Partzialen esparruan, udalerrri bakoitzak identifikatuko ditu egungo urbanizatutako bere nukleoak kokaguneak (hiriguneak, industria-eremuak eta abar) eta nukleo bakoitzaren inguruan perimetro bat ezarriko da, Ingurune Fisikoa Antolatzeko Kategorien arabera, nukleo bakoitzeko urbanizatutako espazioaren geroko gehieneko hedapena ezarriko duena, perimetro horren barruan hiri-bilbea osatzea eta trinkotzea helburu duten programak ezar daitezten.

Hiri-habitata

Hiri-hazkundeko perimetroak ezartzea espazio edo lurralde berritzaile eta jasangarrien funtsezko elementua da honako arrazoi hauengatik: dentsitatea, trinkotasuna, zentralitatea eta hiri-berroneratzea sustatzen dute; paisaia babesten dute eta baliabide naturalen kudeaketa eraginkorrago bihurtzen dute; garraio-arloko sistema, zerbitzu eta zuzkiduren funtzionaltasuna hobetzen dute; eguneroko joan-etorrien premiak murrizten dituzte, eta elkarren arteko harremanak egiteko, gizarte-sareak sortzeko eta desberdinak elkartzeko aukerak areagotzen dituzte.

Dentsitatea eta zentralitatea espazio berritzaile eta jasangarrien funtsezko elementu gisa ageri dira: paisaia babesten dute eta baliabide naturalen kudeaketa eraginkorrago bihurtzen dute; garraio-arloko sistema, zerbitzu eta zuzkiduren funtzionaltasuna hobetzen dute; eguneroko joan-etorrien premiak murrizten dituzte, eta elkarren arteko harremanak egiteko, gizarte-sareak sortzeko eta desberdinak elkartzeko aukerak areagotzen dituzte; banaketa-sareen hedadura murrizten da eta areagotu, aldiz, energia-sistemen, ur-horniketaren eta arazketaren nahiz hondakin-kudeaketaren eraginkortasuna; eta, batez ere, lurzorua babesten da horrela, EAEko baliabide urri eta baliotsuenetako bat baita.

Azkenik, adierazi beharra dago Hiri Hazkundeko Perimetroaren definizioa tresna bat dela, eta tresna horren arabera lurzoru urbanizagarrien desklasifikazio posibleen planteamendua justifika daitekeela udal-plangintzaren berrikuspenaren bidez, lurzoruaren erabilera-irizpide jasangarriak onartzearen ondorioz.

II. LURRALDE-ARLOKO HELBURUAK

Hiri-hazkundeko perimetroaren arloari dagokionez lurralde-eredua berrikusteko proposatzen diren helburuak honako hauek dira:

1. Hiri-hazkundeari mugak jartzea Eremu Funtzionalaren Hiri Hazkundeko Perimetroa (HHP) ezarrita, Lurralde Plan Partzialaren indarraldirako aurreikusitako edo lehendik dagoen hiri-orbana hartu behar duen lurralde-eskalaren zehaztapentzat hartuta.
2. Hiri Hazkundeko Perimetroa epe ertaineko zehaztapentzat finkatzea, hiri-berrikuntzako eta dentsifikazioko estrategietan eragitearren.
3. Plangintzan bildutako hirigintza-erreserben arteko zenbaiten beherapen posiblea biltzea, erreserba horiek plangintza horren indarraldian garatu ez izanaren ondorioz, baita erreserba horien egokitasuna justifika dezaketen baldintzak berriz aztertzearen ondorioz ere.
4. Hiri Hazkundeko Perimetroa udal-plangintzan zehaztu eta mugatzea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Hiri-hazkundeko arloari dagokionez lurralde-eredua berrikusteko proposatzen diren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

- a) Lurralde-plangintza partzialerako gidalerroak.

Hiri-habitata

1. Lurralde Plan Partzialetan Hiri Hazkunderako Perimetro bat identifikatzea, udal-planek egokitu ahalko dutena eta udalerri guztien bizitegitarako, jarduera ekonomikorako eta zuzkiduretarako eskariak kontuan hartuko dituen.
 2. Hiri Hazkunderako Perimetroa zehaztea egungo hiri-orbanaren morfologia, inguruko lursailen ezaugarri fisikoak eta ekologikoak, eta hazkunde-itxaropenak aintzat hartuta. Horren harira:
 - a) Hiri Hazkunderako Perimetroa definitzeak hiri-integrazioa ahalbidetuko du egun daude kokagune bakartuekin eta lehendik dauden edo aurreikusita dauden garraio kolektiboko sistemekin bat datozen hazkunde-prozesuak bideratuko ditu.
 - b) Eraldaketa Ardatzetan barne hartutako udalerrietan, Hiri Hazkunderako Perimetroaren mugapena aipaturiko ardatz horiek eratzera eta finkatzera bideratuko da, guneen arteko lurralde-hutsuneak babestuz eta zeharkako konexio ekologikoa indartuz.
 - c) Hiri Hazkunderako Perimetroaren kanpoko hiri inguruko ingurunean ez dago bilduta eremuaren hirigintza-okupazioa beharrezkoa denik LPParen barruan. Lurzoru urbanizagarriko esparruak izanez gero, udal-plangintzaren berrikuspenean erabakiko da esparruari landa-kalifikazioa ematea edo bere adskripzioa atxikiko duela justifikatzea hirigintza-hedapeneko zona berriei dagokienez.
 3. Hiri Hazkunderako Perimetroan ezingo dira sartu LAGen Ingurune Fisikoaren Gidalerroan xedatutakoaren arabera edo Lurralde Plan Sektorialek edo indarreko legeriak xeda dezaketenaren arabera hirigintza-aldaketa debekatuta duten lursailak.
 4. Hiri Hazkunderako Perimetroa hiri-lurra duten eremuen inguruan soilik ezarri ahal izango da, eta ez dira onartuko lehendik dauden hiri-lurretatik banandutako garapen berriak, Lurralde Plan Partzialak berak ezartzen ez badu behintzat.
- b) Udal-plangintzarako gidalerroak.
1. Hiri Hazkunderaren Perimetroaren barruan, hirigintza-ekimen berrien xedea izatea garapen berriak aldeztu aurretik dagoen hiri-bilbean txertatzea, hiri-bilbe hori osatuta, lurzoruaren erabilera intentsitate txikiko eremuak dentsifikatuta, eta, okupaziorik gabeko edo erabilera berriak izan ditzaketen espazioak berrituta.
 2. Garraio intermodaleko sistemetara heltzeko puntuen inguruan kokatutako dentsifikazioko, berrikuntzako edo hazkunderako jardueri lehentasuna ematea, betiere metroaren, aldiriko trenen eta hiriarteko tranbien geltokietatik oinez joateko moduko gunek izanik eskaera-maila handia duten zuzkidura eta ekipamenduak kokatzeko lehentasunezko eremu.

6.4. JARDUERA EKONOMIKOETARAKO LURZORUA

Gure lehiakortasunaren eta gure ekonomiaren oinarrietako bat EAEko industria-jarduera da, kalitatezko industriaguneak izatearekin batera. Industria-lurzoruetan esku-hartzea ezinbestekoa da, berritzeko, erreformatzeko, birgaitzeko, birdentsifikatzeko edo, azken batean, balioa emateko, ekonomia-jarduerarekin lotuta erabiltzearen.

I. GAIAREN EGOERA

EAEn industria BPGaren % 24,5 da, eraikuntzaren eta nekazaritzaren aurretik (% 7,8 eta % 0,8, hurrenez hurren), eta zerbitzuen sektorearen atzetik (% 66,9). Horrela, EAEko industria-jarduerak haren ekonomiaren zutabeetako bat izaten jarraitzen du, eta kalitatezko industriaguneak izatea haren lehiakortasunaren oinarrietako bat. Horregatik, adibidez, EAEko hiri-azaleraren guztizkoa hartuta, % 27,87k jarduera ekonomikoetarako lurzoru-kalifikazioa du, Jarduera Ekonomiko gisa (industrial edo zerbitzuetakoa) kalifikatutako lurzoruen garrantzi handiaren eta tratamendu egokia jaso behar izatearen adierazgarri.

Enpresei bizkor ezartzeko aukera emango dien lurzoru-eskaintza zabal eta irisgarri bat izatea funtsezkoa da bertako eta kanpoko enpresa-ekimenak erakartzeko. Urteotan metatutako esperientziari jarraikiz, beharrezkotzat jotzen da sektore publikotik lurzoria prestatzeko jardunak garatzea kokatzeko oinarrizko faktore hori murriztailea izan dadin saihesteko, kanpoko kokapen alternatiboek dagokienez. Horri dagokionez, aurre egin beharreko zenbait erronka aipa daitezke:

- Ekonomiaren ziklo laburrak gizartearen ziklo luzeekin eta lurraldearen luzeagoekin uztartzea, horixe da lurralde-antolamenduak aurre egin beharreko erronka handia, eta horrenbestez, datozen urteetan gauzatzen den lurzoria erabiltzeko eta antolatzeko politika. Ildo horretan, iraganeko herentzia uztartu behar da etorkizuneko proiektuekin lurzoru-politika egoki bat planteatzeko garaian, eta modu eraginkor

eta koherentean berronkatu iragana zerbitzu- eta industria-gizarte berriak eskatzen dituen premiekin.

- Beharrezkotzat jotzen da gogoeta bat egitea lurzoru industrialen bizi-zikloei buruz, egungo problematika aztertuta industriagune eta fabriken kopuru esanguratsu bat eraginpean hartzen duen abandonu-egoerari, eta baita aurri-egoerari, dagokionez; gogoeta horretan oinarrituta, berriztatze- eta eraberritze-estrategiak har daitezke lurzoru horiek balioan jarri eta berrerabiltzeko.
- Arau-izaerako neurriak bultzatzea, lurzoru industrial zaharkituen kudeaketa bideratzea ahalbidetuko dutenak, lurzoru horiek deskontaminatzea, dauden aurriak eraistea edo berrurbanizatzea ere ahalbidetuta; ekimen publiko eta pribatuek batera aztertu beharreko alderdiak; lurzoru horiek antolamendua eraginpean hartzen duten hornidura-estandar eta hirigintza-parametroak berriz aztertu ahal izatea edo eguneratzea, dagokien erregulazioan lehen aipatutako egungo problematikak kontuan hartzeko moduan.
- Jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren banaketa orekatua biztanle-kokaguneen banaketarekiko da kontuan hartu beharreko beste funtsezko faktoreetako bat lurralde-antolamendu integratua eta funtzionalki optimizatua lortzeko.
- Telekomunikazioak eskaintzen dituzten posibilitateek zerbitzu-jarduerak lurraldearen edozein puntutan agertzea ahalbidetuko dute, eta ez nahitaez hiri-eremuetan edo eremu pilatuenetan. Euskal eskualdeak industria kokatzeko eta jarduera berriak sortzeko eskari berriei erantzun dieten jarduera-eremuekin hornitzeak espazioen antolamendua eskatzen du, industriak eta haiek eskatzen dituzten erantsitako zerbitzuak espazio horietan barne hartuta.
- Garraio publikoen bidaiaren iraupenaren, maiztasunaren eta kalitatearen arabera neurtutako irisgarritasuna garrantzi gero eta handiagoa duen faktorea da lurzoruaren eskaintza eta eskuragarritasun alternatiboa zabaltzeko begira, eta erabileraren askotarikotasunaren berme.
- Lurzorua arrazoizko prezioetan eskuragarri izatea muga kritikoenetako bat izango da lurzoruaren politika eraginkor bat planteatzeko garaian. Horrenbestez, espekulazioa kontrolatzea da erronka handienetako bat, lurzoruaren erabilera posibleak eraginkorrak izatea baldintzatzen baitu, eta, gainera, jarduera ekonomikoen garapena eta biztanleriaren ongizatea hipotekatzen du.
- Udal-mugapenak desegokiak dira gaur egungo gizartean jarduera ekonomikoetarako lurzoru-arazoak tratatzeko. Horregatik, udalaz gaindik plangintza-tresnak funtsezkotzat hartzen dira elementu horri dagokionez.

Hiri-habitata

Aldi berean, Euskal Autonomia Erkidegoan parke teknologikoen sare bikain bat ere badago, dela hiru hiriburuetakoko bakoitzaren ingurunean, dela beste lurralde-eremu batzuetan (Debagoiena, Debabarrena...). Arkitektura bereziko espazioak dira, eta teknologia berritzaileekin eta produktu nahiz zerbitzu aurreratuak egiten jarduten duten enpresak, batik bat, biltzen dira espazio horietan. Alabaina, zenbait kasutan, hiri inguruko inguruneetan eraiki dira eta, horren ondorioz, isolatuta geratu dira; hortaz, parke horien erakargarritasuna eta potentzial berritzailea areagotu egin behar dira etorkizunari begira, hiriekin eta ingurunea ezagutzeko espazioekin lotuta.

Hiri askotan, hirigune historikoak, hiri-espazio tradizionalak eta arkitektura bereziak dituzten espazioak erakargarri bihurtzen ari dira artearekin, sormenarekin eta diseinuarekin lotutako pertsona eta jarduerentzat. Sormena eta berrikuntza nortasuna duten tokietan hobeto sortzen dira. EAEn, 69 hirigune historiko daude, hirigintza- eta arkitektura-balio handiko hiri-espazioak (Bilboko eta Donostiako zabalgunekak, esaterako), baita kostaldeko eta landa-eremuko nukleo ugari eta eremu erakargarri eta bereziak ere; elementu horiek guztiek egiteko garrantzitsua izan dezakete etapa ekonomiko berrian. Nortasuna duten espazioek eskalako ezaugarri bereziak izaten dituzte, hiri-erakargarritasuna, arkitektura, izaera, lokalizazioa eta zerbitzu eta ekipamenduekiko berehalako sarbidea izateko eta elkarreragiteko aukera, hiri-inguruko garapen berriek ez bezala. Bikaintasun-eremuak dira eta azken belaunaldiko azpiegitura digitalarekin erabat bateragarriak dira.

Beraz, artea eta teknologia berriak uztartzeak aukera-esparru ezin hobe eskaintzen du. Hausnarketa global hori eginda, kokaleku horien etorkizuna goi-teknologiei eta sormenari lotutako jarduera horietara bideratzeko aukera ikusten da, baina horretarako, hiri berritzeko programak egin beharko dira, nortasun-ezaugarriak berreskuratu, izaera hori errespetatuko duen hiri diseinatu, gune horietan azpiegitura telematikoko egokia ezarri, eta artea, diseinua eta teknologia berriak uztartzen dituzten profesionalak erakartzeko programa eta proiektuak bultzatu.

Merkataritza-ekipamenduei dagokienez, herriguneen kanpoaldean Merkataritza Ekipamendu Handiak instalatzeko ekimenen aurrean, argi geratu da bateragarritasunak bilatu behar direla merkataritza tipologia berrien eta hirigintza- eta lurralde-plangintzatik ere gure herritakoa hiri-bizitza atxiki eta indartzeko exijentzien artean. Era berean, funtsezkoa da hiriguneen aldirian merkataritza-azalera handiek eragindako inpaktuei buruzko gogoeta bat egitea, lurzorua okupazioari edo azalera horiek eragindako joan-etorriei dagokienez (batez ere ibilgailu motordun pribatuen erabilerrari lotutakoak).

Azkenik, Jarduera Ekonomikoetarako Lurzorua Sortzeko eta Saltoki Handiak Antolatzeko Lurralde Plan Sektoriala tresna oso baliagarria izan da merkataritzako eta ekonomiako xedeetarako erabiltzen den lurzorua iraunkortasun-irizpideen arabera antolatzeko, baina azkenaldian, Auzitegi Gorenak irizpide ekonomikoaren ondoriozko mugak baliogabetzeko epaiak eman dituenek, Lurralde Plan Sektoriala egoera berri horietara egokitu beharko da, baita azkenaldiko joeretara ere, hala nola, hiri-lurzoru industrialetan merkataritza-azalera jartzeko joerara, irizpide egokiei jarraikiz. Izan ere, azalera horiek jartzeak herriguneetan merkataritza-jarduerak behera egitea eragin du.

II. HELBURUAK

Jarduera ekonomikoen eta merkataritza-ekipamenduen arloko lurraldearen berrikuspenerako proposatzen diren helburuak honako hauek dira:

1. Lehendik dagoen lurzoru industrialari balioa ematea, hutsik dauden industria-pabilioiak birgaitu eta berrerabiltzea, eta lankidetza publiko-pribatuko estrategiak diseinatzea lurzoru industrialen urbanizazioaren kontserbazioa sustatzearren.
2. Hainbat administrazio eta erakunde publikoren artean partekatutako ekimenak bultzatzea, kokatuta dauden lurralderako izaera estrategikoa izan dezaketen jarduera ekonomikoetarako lurzoruak batera garatuz.
3. Jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren sustapen-jardunen onura publikoa eta interes soziala deklaratzeko, desjabetzei dagokienez zein esku-hartzeak administratiboki koordinatzeari dagokionez.
4. Lurzoru industrialak dentsifikatzea eta erabilera mistoak sustatzea, jarduera ekonomikoak eta hiri-bizimodua uztartzearren.
5. Goi-mailako teknologiekin lotutako espazio berriak hiri-berrikuntzako eta -berronertzeko eragiketekin konektatzea, landa-ingurunean sakabanatuta gera daitezen saihesteko, eta jarduera berritzaileen parkeak sortzea, kanpoko konektibitate-nodoekin edo unibertsitate-zentroekin lotuta.
6. Jarduera ekonomikoetarako lurzoru berrien bereizgarritzat hartuta, hiri-paisaia eta paisaia naturala uztar daitezen defendatzea, garraio publikoaren bidezko konektibitate handia eskaintzea eta mugikortasun-sistema iraunkorrak txertatzea.
7. Gure herritako hiri-bizimodua sustatzea, hiriko merkataritza lehenetsita aldiko merkataritzarekiko.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

a) Jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren antolamenduari buruz.

Jarduera ekonomikoen eta merkataritza-ekipamenduen lurzoruko lurralde-jasangarritasunaren arloko lurralde-ereduaren berrikuspenerako proposatzen diren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

1. EAEko Jarduera Ekonomikoetarako Lurzorua Sortzeko eta Saltoki Handiak Antolatzeko Lurralde Plan Sektoriala.
 - a) Jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren sorrera publikorako eragiketak ezartzea
 - b) Udal-kategorizazioa mantentzea lehentasunezko interesa duten eta hazkunde apalekoak eta garapen txikikoak diren udalerrietan, udal-planetan horri dagokionez burutu beharreko lurralde-politikaren elementu definitzaile gisa.

Hiri-habitata

- c) Gaur egun "industriarako" edo "jarduera ekonomikoetarako" kalifikatutako lurzoruak "egoitzarako" edo antzeko erabileretarako birkalifikatzeko prozesuak onartzea soilik aldez aurretik eta dokumentu egokien bidez justifikatzen denean teknikoki, ekonomikoki eta hirigintza-arloaren ikuspegitik ezinezkoa dela beste hirigintza-eragiketa bat planteatzea. Kasu horretan, bada jarduera ekonomikoetarako lurzoru berria -azalera baliokidearekin- txertatuko da hirigintza-plangintzan.
 - d) Herrialdeen hiri-bizitza sustatzea herrialde horiek aldirian kokatutako Merkataritza Ekipamenduei mugak ezarriz.
- 2. Jarduera ekonomikoetarako lurzoru-pakete handien dimentsionamenduaren azken erantzuleak izango dira Lurralde Plan Partzialak.
 - 3. LAGen ezarritako eta EAEko Jarduera Ekonomikoetarako Lurzorua Sortzeko Lurralde Plan Sektorialean adierazitako erreferentzia orokorrak alde batera utzita, udalerri bakoitzak gehienez lurzoruaren 3 Ha. aurreikusi ahaliko ditu ingurune naturalaren gain inpaktu esanguratsuak eragin gabe hartzeko gaitasun nahikoa dagoenean.
- b) Industria-eremu tradizionalei dagokienez. Berritzeko, birgaitzeko, erreformatzeko eta balioa emateko estrategiak.
- 1. Gutxiegi erabilitako jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren aprobetxamenduari lehentasuna ematea lurzoru berrien okupazioaren aurrean.
 - Gutxiegi erabilitako ekonomia-jardueretarako lurzoruak kargan jartzea, landa-eremuko lurralde berri gutxiago kolonizatu behar izateko.
 - Erreminta administratibo eta fiskalak diseinatzea jabe industrialen eta udalen arteko lankidetzan izan dadin orain arte industria-arloko lurzoru izan direnen mantentze-lanak eta kontserbazioa egiteko.
 - 2. Hiri erabileren arabera segmenta dadin sailhestea, baita bizitegi-erabilerarekin bateragarriak diren jarduera ekonomikoak kanpoaldeko poligonoetara kanpora daitezen ere.
 - 3. Jarduera ekonomikoetarako lurzoruak sustatzea, lurzoru horietan zenbait solairutako eraikuntzen egikaritzapena ahalbidetuta, betiere inguruak dituen balio eta ezaugarri natural, ingurune-arloko, topografiko eta paisajistikoekin bat etorritik, baita garatu beharreko jardueren izaerarekin ere.
- c) Sobre los suelos vinculados a altas tecnologías o con potencial innovador.
- 1. Teknologia-parkeetarako espazio berriak hirien barnealdean edo mugaren inguruan kokatutako eremuekin lotzea, proposamen berriak hiri-berrikuntzako eragiketen ondorio direla.

Hiri-habitata

2. Berrikuntzaren espazio berriak sustatzea hirigune historikoetan, kostaldeko guneetan, aspaldiko industrializazio-eremuetan eta arkitektura bereziko hiriguneetan.
 3. Lurraldearen bikaintasun-osagaiekin eta kanpoko konektibitate-nodo handiekin (hala nola aireportuak eta abildura handiko geltokiak) lotutako eremuak, espazio kritikotzat hartzea, jarduera berritzaileak hartzeko potentziala duten aldetik.
 4. EAEko unibertsitateko campusekin lotutako “Parke Zientifikoak” sor daitezen sustatzea, hezkuntza-arloa eta enpresa-arloa uztartzeko, eta gune multifuntzional moduan eratuta egon daitezela, irudiaren, arkitekturaren kalitatearen, gune publiko eta berdeguneen ikuspegitik begiratuta zainduta, eta aldi berean, irisgarritasun-baldintza egokiak, garraio kolektiboko sistemak eta telekomunikazioetako azpiegitura sendoa ere izanik.
- d) Ekonomia-jardueretarako lurzoru berriekin lotutako beste elementu batzuei dagokienez.
1. Kokaleku berezi edo bereizietan kokatzea, lurraldearen bikaintasuneko hainbat osagai uztartzen direla.
 2. Inguruko paisaia hiritar eta naturalean txertatzeko aukera bilatzea, eta balioa handitzeaz gain, hobetzeko lagungarri ere izango dira.
 3. Konektibitate handia izatea, errepide bidezko eta garraio kolektiboko konexio onak izanik, hirigune garrantzitsuenekin eta kanpoko konexio-azpiegiturekin azkar eta modu eraginkorrean lotuko dituztela.
 4. Mugikortasun jasangarriko sistemak sartzeta eta azpiegitura digital egokia izatea, ingurune-bikaintasunera bideratutakoa, eta espazio publikoen kalitatea bereziki azpimarratuta.
- e) Merkataritza-ekipamenduei dagokienez.
1. Gure herritako hiri-bizimodua sustatzea, hiriko merkataritza lehenetsita aldiko merkataritzarekiko.
 2. Merkataritza-ekipamendu handien gehieneko azalera mugatzea interes orokorreko ezinbesteko arrazoen arabera, hala nola lurraldearen antolamendua eta ingurumenaren babesa.

6.5. BIZITEGI KUANTIFIKAZIOA

Bizitegi-kuantifikazioaren helburu dira lurzoruaren artifizializazioa mugatzea bizitegi-erabileretara bideratzeko, lurzoruaren erabileraren arrazionaltasun-irizpideei eta lurzoruaren jasangarritasun-irizpideei jarraikiz, eta udalerriei beren hirigintza-plangintzako berrikuspenean kontuan hartu beharreko bizitegi-ahalmenaren kalkulua erraztea. Kontuan hartzen da bizitegi-kuantifikazioaren arloko LAGen ekarpena baliotsua izan dela eta indarrean jarraitzen duela; hau da, hirigintza-plangintzaren berrikuspenean aurreikusi beharreko etxebizitzaren gutxieneko kopurua desagerraraztearen bidez.

I. GAIAREN EGOERA

Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetan udalerrietako plangintzaren bizitegi kopuruari buruzko irizpideak eskaintzen dira, eta dagozkien Eremu Funtzionaletan aplikatu beharreko Lurralde Plan Partzialetarako erreferentzia-esparru izan daitezke. Haatik, urteen joanaren ondorioz, aurreikusten da bizitegi-kuantifikazioaren arloak bilakaera izan behar duela eta egungo egoerara egokitu behar dela. Gorabeherak izan dira demografian, familien tamaina aldatu egin da, etxebizitza-parkea eta etxebizitzaren erabilera ere aldatu egin dira, eta lurzoruaren artifizializazioa ere gertatu da; faktore horien guztien ondorioz jazotako aldaketak direla-eta, Gidalerroak egoera berrira egokitu behar izan dira bizitegi kopuruari dagokionez.

Horretaz gain, lurralde-jasangarritasunaren egungo egoeran, eraikitako hirian egindako jardunak garrantzi izugarria du birgaitzeko, berroneratzeko, berrikuntzako edo birdentsifikatzeko eragiketei esker; horrela, bada, hutsik dauden etxebizitzak ere aintzat hartu behar dira bizitegi kopuruan, kargan jartzearren eta hirigintza-plangintzan balioestearren, bizitegi-ahalmeneko proposamenari dagokionez. Aldi berean, indarrean dauden Lurralde Antolamendurako Gidalerroetan proposatutako harrotze-koefizienteak -etxebizitza-premia lurzoruaren eskaintza bihurtzen zuten koefizienteak- gutxitu egin behar dira. Ildo beretik, gai horretan erantzun eguneratua emateko irizpideak xedatzea premiazkoa izaki, berrikuspenarekin batera

Gidalerroen aldaketa puntual bat izapidetu da, gai zehatz horri buruz, zeina urtarilaren 19ko 4/2016 Dekretuaren bidez onartua izan den.

Edonola ere, bizitegi-kuantifikazioa ere LAGen berrikuspenaren zati da, eta parte-hartze prozesu horren ondorioz hain zuzen ere, aldaketa bat sartzea proposatzen da, hots, gutxieneko bizitegi-ahalmen bat aurreikusteko premia desagerraraztea hirigintza-plangintzaren berrikuspen orotan.

II. HELBURUAK

Bizitegi-kuantifikazioaren arloko lurralde-ereduaren berrikuspenerako aurreikusitako helburuak honako hauek dira:

1. Lurzoruaren artifizializazioa mugatzea bizitegi-erabilerarako baldin bada, lurzoruaren erabileraren arrazionaltasun-irizpideei eta lurzoruaren jasangarritasun-irizpideei jarraikiz.
2. Hirigintza-plangintza berrikustean bizitegi-ahalmena eta bizitegi-premiak kalkulatzeko aukera ematea udalerriei.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Bizitegi-kuantifikazioaren arloko lurralde-ereduaren berrikuspenerako proposatzen diren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

Gidalerro orokorrak

1. Udalerriaren bizitegi-ahalmena finkatzea lehendik dagoen etxebizitza-premiaren osagaiak batuta, eta emaitzari harrotzeko edo maiorazioko koefizientea aplikatuta.
2. Plangintzak bete behar dituen etxebizitza-premiak zehaztea honako hauek aintzat hartuta: bilakaera demografikoa, familia-tasaren bilakaera edo bigarren etxebizitza. Premiei maiorazio edo harrotze bat aplikatuko zaie.
3. Bizitegi-kuantifikazioari udalerrian hutsik dauden etxebizitzak gehitzea, plangintzak sustatu beharreko bizitegi-ahalmenerako funtsezko faktore diren aldetik.
4. Tratamendu bereizia ematea hiri finkatuan gertatzen diren bizitegi-hazkundeei, lurzoru berrien okupazioaren bidez sortzen direnekin alderatuta. Ildo horretan, kuantifikazio-irizpideetatik sortzen den bizitegi-ahalmenaren gainetiko bizitegi-gehikuntzak onartuko dira, betiere hiri-lurzorua birgaitzeko, berroneratzeko edo birdentsifikatzeko eragiketen bidez gertatzen badira. Haatik, ez dira gehikuntza horiek onartuko landa-egoeran dagoen lurzoru urbanizagarrian gertatzen direnean, eta, hori horrela, gehikuntza horiek lurzoru horren desklasifikazioa ekarriko dute hirigintza-plangintzaren dagokion berrikuspena gertatzen denean.

Lurralde- eta hirigintza-plangintzarako gidalerroak.

1. Bizitegi-kuantifikaziorako prozedura.

2. Plangintzako bizitegi-kuantifikazioa ezartzeko prozedura dokumentu honen 2. eranskinean dago jasota.
3. Eranskin horretan deskribatutako metodologia aplikatu beharko da Lurralde Plan Partzialak egokitzean, baita udaletako hirigintza-plangintzak berrikusi eta aldatzean ere, eta eranskinean bildutako balioak argigarriak baino ez dira.
4. Bizitegi-kuantifikazioa kalkulatzeko, Plangintza-berrikuspenaren aurrerapena azaltzeko, akordioaren aurreko urteko datuetan eta estatistika ofizialean oinarritu behar da.

2. Bizitegi-premiak.

Bizitegi-premien kuantifikazioa honako magnitude hauek batuta ateratzen da:

1. Etxebizitza nagusiaren premiak, bizi den biztanleria edo familiaren tamaina aldatzeagatik.
2. Bigarren etxebizitzaren eskaera.
3. Hutsik dauden etxebizitzaren aurreikuspena okupatutako etxebizitzak aldatzeagatik.
4. Lurralde-ereduaren zuzenketak, Lurralde Plan Partzialean ezarritakoak.

3. Harrotze-faktorea.

1. Harrotze-faktorea indize bat da, zeinak gehieneko bizitegi-primaren zifra plangintzan kalifikatutako luraren gehieneko hartze-ahalmen bihurtzen baitu, izan litezkeen premiak asetzea bermatzeko.
2. Harrotze-faktorea 2,2tik 3,0ra bitarte izango da, eta udalerriak biztanle kopuruaren arabera sailkatzen diren bost mailen arabera (eranskinean zehaztuta daude) aplikatuko da.

4. Hutsik dauden etxebizitzak.

1. Bizitegi-kuantifikazioari dagokionez, bizitegitarako parkean dauden etxebizitzaren guztizkoaren % 2, gutxienez, izango da hutsik dauden etxebizitzaren balioa.
2. Hutsik dauden etxebizitza guztien % 50 bizitegi-kuantifikazioan sartzea gomendatzen da, betiere etxebizitza mota horren ehuneko teknikoak -eranskinean zehaztutakoak- kendu ostean.

5. Bizitegi-kuantifikazioa hirigintza-plangintzan.

1. Plangintza orokorrean aurreikusitako hiri-lurzoruaren eta lurzoru urbanizagarriaren bizitegi-ahalmenak ez du gaindituko bizitegi-premien kalkulutik sortutako gehieneko balioa, premia horiei harrotze-faktorea aplikatu eta hutsik dauden etxebizitzaren kontzeptupean ehuneko jakin bat kendu ondoren.
2. Bizitegi-ahalmen horrek bi baldintza bete beharko ditu gainera:
 - Ezin izango du gainditu hirigintza-plangintza onartzen denean dagoen etxebizitza-parkearen % 50.
 - Edozein udalerri hasierako etxebizitza-parkearen % 10eko bizitegi-ahalmena proposatu ahal izango du.
3. Honako hauek ez dira zenbatuko bizitegi-ahalmenaren gehikuntza moduan:
 - Etxebizitza kopuruaren gehikuntza eta/edo hornidura-jardunetako hirigintza-erakigarritasunaren gehikuntza, eraiki gabeko lursailetan edo "antolamenduz kanpoko" izendatutako eraikinak dituzten lursailetan egiten direnak izan ezik.
 - Lurzoru urbanizaezinean kokatutako etxebizitzak zatitzea.
 - Aurreikusita dauden eta oraindik eraiki gabe dauden eraikinak, lizentzia badutenak.
 - Lehendik badauden bizitegi-eraikuntzen birgaitze-, ordezte-, zaharberritze- edo zatitze-eragiketen ondorioz sortuko diren etxebizitzak, edo merkataritza-lokalen erabilera-aldaketaren ondorioz sortuko direnak.
4. Aukeran, landaguneen ahalmena sartu ahal izango da bizitegi-kuantifikazioan.
5. Etxebizitza kopurua eraikigarritasun bihurtzeko prozesua Dekretu honetako eranskinean xedatzen denari jarraikiz egingo da.

6. Bizitegi-kuantifikazioa Lurralde Plan Partzialetan.

1. Lurralde Plan Partzialetan Eremu Funtzionaleko esparruaren barruko udalerri bakoitzari dagokion bizitegi-lurzoruaren eskaintza kuantifikatu beharko da, eta, zehatzago, lurralde-ereduaren osagaia.
2. Behin betiko onartutako Lurralde Plan Partzialek gehienez ere sei urteko epea izango dute bizitegi-kuantifikazio horren arabera egokitzeko.

7. La cuantificación residencial en el planeamiento urbanístico municipal.

1. Lurralde Plan Partzialak bizitegi-kuantifikazio honen arabera egokitu arte, udal-plangintzan honako hau hartuko da gehieneko bizitegi-ahalmentzat: indarrean

Hiri-habitata

dagoen Lurralde Plan Partzialaren ondorioz eta aldaketa hau aplikatzearen ondorioz ateratzen diren gehieneko bi balioen artetik txikiena.

2. Onartutako plangintza egokitu arte, eta udal-plangintza berrikusteko prozesuetan - baldin eta indarreko plangintzaren bizitegi-ahalmena handiagoa bada aldaketa honetako irizpideak aplikatzearen ondoriozkoa baino:-
 - Ahalmen handiagoa onartu ahal izango da, baldin eta hiri-lurzorua birgaitzeko, berritzeko edo trinkotzeko eragiketen ondorioz bada, baina indarreko plangintzaren ahalmena gainditu gabe betiere.
 - Lurzoru urbanizagarriari dagokionez, indarreko plangintzan jada onartuta dagoena errespetatu ahal izango da, betiere behar bezala justifikatzen bada hirigintza-garapenaren edo plangintza egikaritzearen arabera; dena den, kasu horretan ez da onartuko lurzoru urbanizaezina lurzoru urbanizagarri bihurtzeko birsailkapen gehiagorik.
 - Plangintza berrikusteko prozesuak espediente honetako irizpideen arabera egokitzearen ondorioz lurzoru urbanizagarriaren desklasifikazio garrantzitsua gertatzen bada, udalerri horietan bizitegi-ahalmen handiagoa onartu ahal izango da, justifikatuta betiere, eta gehieneko muga kalkulatzeko, udalerriko biztanleriari eutsi egiten zaion hipotesia baliatu behar da. Irizpide horrek Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeak berariazko balorazioa ematea dakar.
3. Bizitegi-ahalmena plangintza behin betiko onartu zenetik emandako lizentzien gainetik handituko duen aldaketarik ezin izango da sustatu, betiere hiri-berrikuntzako edo -trinkotzeko eragiketak salbuespen izanik. Plangintzan bertan aurreikusitako bizitegi-ahalmena gehituko duten plangintza-aldaketen garrantzia plangintza-aldakuntzei dagokienez hirigintza-legeriak ezarritako mugen mende egongo dira (hirigintza-antolamendu estrukturalaren erabateko edo partezko berrikuspenerako, edo aldaketa puntualerako baldintzak).

8. Herrigune anitzeko udalerriak edo kontzeju-egitura dutenak.

1. Herrigune anitz edo kontzeju-egitura duten udalerrietan, irizpide orokorren ondoriozko bizitegi-kuantifikazioaren zifra herrigune nagusiari aplikatuko zaio, baita bizitegi-garapenak planteatzen dituzten guneei ere.
2. Kontzeju-egitura duten udalerrietako gainerako guneeetan etxebizitza gehiago egin ahal izango dira, baina hazkundeak ez du izan behar lehendik dauden etxebizitzaren kopurua baino handiagoa.
3. Aukeran, kontzeju guztien bizitegi-ahalmena sartu ahal izango da kuantifikazioaren kalkulu orokorrean.
4. Landaguneei dagokienez, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legean xedaturikoari jarraituko zaio.

6.6. PLANGINTZAK BATERAGARRI EGITEA

LAGen lurralde-estrategiaren koherentzia eta oreka bermatzeko, egokia da udal-eta lurralde-plangintzak bereziki udalerri edo Eremu Funtzional mugakideen plangintzekin bateragarri egiteko prozesua sustatzea, aukera- eta hobekuntza-eremu gisa.

I. GAIAREN EGOERA

Honako hau hartzen da hirigintza-bateratzetzat: udal-plan orokorrak behar bezala koordinatzeko ezarritako mekanismoen multzoa, egiturazko izaera duena eta hori nahi duten udalerrien eremu mugakideen antolamendua antolatze baliagarria dena. EAEko Lurralde Antolakuntzari buruzko 4/1990 Legean jada xedatu zen lurralde-antolakuntzako tresnak lurzoru-araubideari buruzko legedian aurreikusitako plangintza orokorraren eta plangintza bereziaren figuren bitartez garatu behar direla, eta plangintza horietan jasotako zehaztapenak bete beharko dituztela.

Bestalde, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legeak, 63. eta 92. artikuluetan biltzen du plangintza orokorreko Bateragarritze Planaren figura egiturazko antolamenduko planei dagokienez, udalerri bat baino gehiagoren mugako inguruetan, hirigintza-garapenaren ezaugarriak eta beharrak direla-eta, beharrezkoa baldin bada tartean diren plan orokorren egituren antolamendua koordinatzea eta lan hori egingo duen lurralde-antolamenduko tresnarik ez baldin badago, eraginpeko udalek bateragarritze-plan bat egiteko akordioa har dezakete. Era berean, bateragarritze-planen gutxieneko edukia xedatzen da, baita planak izapidetzeko eta onartzeko prozedura ere.

Hiri-habitata

Hala ere, 2/2006 Legearen edukia mugakide diren udalerrien artean sor daitezkeen gatazkak konpontzera bideratuta dagoen araudia dela esan dezakegu; ez da plangintza lantzeko beste modu bat, eraginpeko udalerriak koordinatuta. Orain, bateragarri egite hori tresna bat edo tresna multzo bat dela ikusarazi behar dugu, lurralde-plangintzan proposatu diren udalerriaz gaindiko lurralde-erronkei aurre egiteko beharrezkoa den harmonizazio hori lortzeko baliagarri administrazio-mugak alde batera utzita. Herritarrei eremu horietan bizitzea aukeratzat -ez eragozpentzat- hartzen lagunduko dien faktore oro txertatu nahi da, beste udalerri bat eta bertako azpiegitura, ekipamendu, zerbitzuak eta abar hain gertu izateak dakartzan onurak baliatu ahal izan ditzaten, administrazio-oztopoen zurruntasuna pairatu behar izan ordez.

Era berean, ikusi denez, eta lurralde-plangintzari gagozkiola, erlazio bat ezarri behar da Lurralde Plan Partzialen artean, bereziki mugakide direnen artean, lankidetzako eta elkarlaneko esparruak identifikatzeari eta garatzeari begira, betiere lurralde-politika osoaren koherentzia eta kohesio handiago baten mesedetan.

1997ko Gidalerroek, 19. kapituluaren, "Udal Plangintzen bateragarritasuna", plangintza integratua behar duten hainbat udalerri multzo identifikatzen dituzte, baita mugakide diren edo lotuta dauden udalerrietako plangintza modu koordinatuan idatzi eta garatuko dela bermatzeko mekanismoak finkatzeko premia duten egoera guztiak ere, horrela udal-mugak gaindituta. Era berean, LAGek, adierazitako 19. kapituluaren 6. zenbakian bateragarri egiteko sistema alternatiboak eta bateragarri egin beharreko elementuak zehazten dituzte.

Balorazioa positiboa da; izan ere, plangintzak bateragarri eginda, udal-mugarteak alde batera utzi eta eremu integratu horiek batera hartuta kudeatu ahal izan dira, eta berrikuspen hau eragin duten alderdi guztiak aintzat hartuta, beste hainbat gai aztertzea ere komeni da; esate baterako:

- Bateragarri egin daitezkeen beste udalerri multzo batzuk identifikatzea
- Txertatzeko modukoak diren bateragarri egiteko sistema alternatibo berriak.
- Eremu Funtzionalen artean bateragarri egitea edo haien arteko erlazioa.

Bateragarri egin daitezkeen beste udalerri multzo batzuk identifikatzeari dagokionez, udal-plangintzak bateragarri egiteko mekanismoak Autonomia Erkidegoko zein udalerri multzotan aplikatuko diren identifikatzen da indarrean dauden Gidalerroetan. Hala ere, lurralde-berezitasun estrategikoak aintzat hartuta, eremu horiek proposatzeko tokirik egokiena Lurralde Plan Partzialak direla uste dugu. Ildo horretan, kontuan hartzen da halaber Lurralde Plan Partzialak edo eraginpeko udalak berak izatea beren erlazio-esparruak planteatzen dituztenak beste Eremu Funtzionalekin.

II. HELBURUAK

Plangintzak bateragarri egitearen alorrean proposatzen diren helburuak honako hauek dira:

1. Lurralde-estrategiaren koherentzia indartzea lurralde osoan, udalerrietan zein Eremu Funtzionaletan.
2. Herritarrek eremu mugakide horiek aukera-eremutzat har ditzaten sustatzea, pertzepzio positiboa izan dezaten.
3. Eremu Funtzionalei eta udalerri mugakideei modu berean eragiten dieten gatazkak konpontzeko edo aukerak gauzatzeko lurralde-eskala egokia identifikatzea.
4. Eremu Funtzionalen lurralde-plangintza eta udal-plangintza koordinatzea, ahal dela udalerri mugakideen Plan Orokorren xedapenak modu integratuan pentsatuta daudela, eta dagokien errealitate funtzional eta morfologikoarekin uztartuta.
5. Udalerrri mugakideei modu berean eragiten dieten gatazkak konpontzeko edo aukera batzuk gauzatzeko lurralde-eskala egokia bilatzea.
6. Bateragarri egiteko sistema alternatibo berriak txertatzea udalaz gaindiko kudeaketa-eremuak zehaztu ahal izateko, eta hirigintza-antolamendurako zehaztapenak ere zehaztea, udalaz gaindiko egiturazko jardunak ahalbidetu eta koordinatu edo harmonizatu ahal izan daitezen, lurraldearen orekan eragina izango duen eredu jakin bat ezarri eta erabilerak zehazteko.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Plangintzak bateragarri egitearen arloko lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

1. Lurralde Plan Partzialean honako hauek kontuan hartzea:
 - a) Udalaz gaindiko izaera estrategikoko eremuen definizioa, zeinetan Bateragarritze Plan bat idatziko den bizitegi- edo industria-lurzoruko politikak garatzeko, edo bestela Antolamendu Integraleko Plan Berezi bat ekipoak, azpiegiturak edo lurzoru urbanizaezina koordinatu behar den kasuetan.
 - b) Beste Lurralde Plan Partzialekin erlazionatzeko esparruen identifikazioa.
 - c) Udalaz gaindiko azpiegitura linealak.
2. Bateragarri egiteko honako mekanismo alternatibo hauek ezartzea.
 - a) Inplikaturako udalerrien Hiri Antolamenduko Plan Orokorren Aurrerapenaren idazkuntza bateratua.
 - b) Dagokion Lurralde Plan Partzialaren proposamena inplikaturako udalerrien plangintzan hartu beharreko irizpide espezifikoetara dagokienez, udalerri horiek beren hirigintza-estrategien integrazio eraginkorra lor dezaten.

Hiri-habitata

- c) Bateragarritze Proiektu baten idazkuntza edo, kasuan kasu, Plan Berezi batena, eraginpeko udalerri bakoitzaren plangintza orokorrean barne hartu beharreko zehaztapen espezifikoak bilduko dituen, lortu nahi den bateragarritzea bermatzeko.
- 3. Eraginpeko udalerri bakoitzean bateragarri egitekoak diren elementuak definitzea.
 - a) Erreferentzia-esparrua zehaztea
 - Bateragarri egitea justifikatzen duten arrazoiak bete beharreko udalaz gaindiko eginkizunen oinarriaren gain.
 - Bateragarri egiteko estrategiarekin lortu nahi diren helburu global eta espezifikoak.
 - Hiri-erabilera eta -jardueren proposamena eraginpean hartzen duten oinarritzko magnitudeak, baita garatu beharreko hiri-programak zehatz-mehatz ezartzea ere.
 - b) Plangintzak bateragarri egiteko aplikatu behar diren edukia eta irizpideak ezarriko dituzte Lurralde Plan Partzialek beren jardun-esparruan. Honako elementu hauek kontuan hartzea iradokitzen da:
 - "Bateragarritze Eremua" mugatzea, hots, bateragarri egiteak zuzenean eraginpean hartutako dagozkion udalerrien lurraldeen zona jakina edo jakinak.
 - Irizpideak ezartzea lurzoru-erabilerari, eraikigarritasunari eta hiri-diseinuari dagokienez Hiri Lurzoru edo Lurzoru Urbanizagarria antolatzeke, eta, kasuan kasu, lurzoru Urbanizaezina antolatzeke.
 - Hornidurak xehetasunez zehaztea eta kokatzea, eta bereziki, espazio libre eta berdeguneen sistema, edo azpiegiturazko eskema.
 - Udalerrien plangintza orokorraren idazkuntzarako erreferentziak.
 - Dena den, komeni den edukia emango da bateragarri egitearen garrantziaren arabera

7

PAISAIA,
KULTURA- ETA NATURA-ONDAREA,
ETA BALIABIDE TURISTIKOAK

Paisaia eta kultura- eta natura-ondarea bereizi ezinezko bi kontzeptu dira.

Kultura zeharkako haria da, eta ekonomiaren, gizartearen eta ingurumenaren dimentsioak zeharkatzen ditu. Nortasunaren, adierazpenaren, oroimenaren, sormenaren eta elkarreraginaren iturria den heinean, kulturak pertsonak jartzen ditu lurralde- eta hiri-garapenaren erdian, eta interesdun guztiak jasangarritasunaren bidera eramaten ditu.

2015eko irailean, garapen iraunkorrerako 2030 Agenda ezarri ondoren, UNESCOren kulturarako eta hiri-garapen iraunkorrerako ekimena jarri zen abian, eta horrela lehen aldiz ziurtatu da kulturaren balio erantsiaren onespena, mundu osoan aplikatzekoak diren garapen-helburuen esparruaren barruan. Kulturak, bere dimentsio guztietan, kultura-ondarearekin hasi eta sormenarekin buka, garapen iraunkorraren helburuekin harreman estua dauka, eta ildo horretan aipatzekoa da hiriak eta giza asentamenduak inklusiboak, erresilienteak eta jasangarriak izan daitezen lortzeko betetzen duen zeregina.

Bestetik, paisaia gizartearen espazio-adierazpena da. Europako Kontseiluko Paisaiaren Europako Hitzarmenak nabarmentzen duenez, paisaiak interes orokorreko rola jokatzen du kulturaren, ekologiaren, ingurumenaren eta gizartearen ikuspegitik, baita ekonomiaren ikuspegitik ere, eta honela definitzen du paisaia: "lurraldearen edozein zati, biztanleriak hautematen duen moduan, zeinaren izaera natur edota giza faktoreen ekintzaren eta elkarreraginaren emaitza baita".

Bestetik, baliabide turistikoen garapenak egungo baliabideak babestu beharko ditu etorkizuneko belaunaldientzat, gure ondarearen babesa eta osotasuna ziurtatuz.

Kontzeptu horien arteko koherentzia eta interrelazioa indartzeko, paisaia, kultura- eta natura-ondarea eta baliabide turistikoak kapitulu berean bildu dira.

7.1. PAISAIA

7.2. KULTURA-ONDAREA

7.3 NATURA-ONDAREA

7.4 BALIABIDE TURISTIKOAK

7.1. PAISAIA

Paisaiak erreferentzia izan behar du lurraldearen antolamenduan, eta modu integralean hartu behar da kontuan, paisaia bikainak eta egunerokoak aintzat hartuz, hauskorrenak babesteko eta degradatuak lehengoratzeko neurrien bitartez.

I. GAIAREN EGOERA

EAEko paisaia oso aberatsa eta askotarikoa da, eta ingurumenaren, kulturaren, gizartearen, historiaren eta ekonomiaren ikuspegitik begiratuta, guztion intereseko ondare eta baliabidetzat hartzen da.

Paisaiak lurraldearen antolamenduari dakarkion ikuspegia, nahitaez, zeharka landu behar da. Gainerako zeharkako eduki guztiak kapitulu berean bildu dira. Paisaiak, ordea, berezko garrantzia hartu du gure ustez, eta horregatik kapitulu espezifiko bat behar du lurralde-ereduaren barruan.

Giza esku-hartzeak asko baldintzatzen du paisaia; izan ere, giza jardueren bitartez edertasun paregabeko paisaiak ez ezik, paisaia degradatuak ere sor baitaitezke. Paisaia bizi-kalitate eta ongizate indibidual eta kolektiborako funtsezko elementua da, eta aldi berean, lurraldearen nortasuna eratzen ere laguntzen du. 1997an Lurralde Antolamenduaren Gidalerroek ezarri zuten paisaia-balioen kontserbazioa bermatu beharra zegoela, lurraldea antolatzeko tresnen irizpide eta helburuetako bat den heinean. Hori horrela izanik, paisaiaren aldetik tratamendu berezia izan behar duten ikuspen-eremuak katalogatzeko beharra eta paisaiak une horretan duen moldea hausten duen edozein obra edo jardun egin ahal izateko paisaiaren azterlana aurkeztu beharra ezarri zen. Ezarri zen, halaber, lurralde- eta hirigintza-plangintzak bazterretako guneen tratamendua aztertuko duela.

Paisaiaren Europako Hitzarmenak, Florentziako Hitzarmena ere esaten zaionak, honela definitzen du paisaia: "lurraldearen edozein zati, biztanleriak hautematen duen moduan, zeinaren izaera natur edota giza faktoreen ekintzaren eta elkarreraginaren emaitza baita", eta nabarmentzen du, batetik, paisaia funtsezkoa dela pertsonen bizi-kalitatean, bai hiriguneetan

bai landaguneetan, bai eremu degradatuetan bai kalitate hobea dutenetan, eta, bestetik, paisaiak interes orokorreko rola betetzen duela kulturaren, ekologiaren, ingurumenaren eta gizartearen ikuspegitik, baita ekonomiaren ikuspegitik ere, paisaiaren babesak, kudeaketak eta antolamenduak enplegua sortzeko aukerak ekar ditzakeelako berekin.

Azken buruan, Florentziako Hitzarmenaren xede bakarra paisaiaren babesa, kudeaketa eta antolamendua sustatzea da, eta horretarako zenbait neurri biltzen ditu, lurraldearen antolamenduari dagokionez gure antolamendu juridikoari erantsi zitzaizkionak Euskal Autonomia Erkidegoko lurraldearen antolamenduan paisaia babestu, kudeatu eta antolatzeari buruzko ekainaren 3ko 90/2014 Dekretuaren bitartez.

Paisaia lurralde- eta hirigintza-plangintzaren arretagunea da ingurumen-ebaluazio estrategikoko azterlanen bitartez, baina nolanahi ere, 90/2014 Dekretuaren xede bakarra mekanismo normalizatuak finkatzea da, arau-aurreikuspenak betetzeko eta paisaia lurralde-antolamenduan integratzeko. Horretarako, paisaia babestu, kudeatu eta antolatzeko bitartekoak identifikatzen ditu, hala nola Paisaiaren Katalogoak, Paisaiaren Zehaztapenak, Paisaiaren Ekintza Planak eta Paisaian Integratzeko Azterlanak eta prestakuntza-, sentsibilizazio- eta babes-neurriak.

Hortaz, 1997an lehen LAGak ezarri zirenetik paisaiaren araudiak eta kontzeptuak izan duten bilakaeran oinarrituta, Gidalerroen eredua berrikusi da, paisaiaren alorreko lurralde-helburu eta -orientazioak eguneratzeko, eta, horrela, eremu horretan lehendik dauden erronkei erantzuna emateko.

II. HELBURUAK

Lurralde-eredua berrikustearen helburuak -paisaiari dagokionez- honako hauek dira:

1. Lurralde- eta hirigintza-plangintzako bitartekoak landu eta garatzeko prozesuetan paisaia txertatzea.
2. Paisaia ikuspegi integraletik begiratuta balioestea, landa- eta hiri-paisaiak aintzat hartuta, kalitate handikoak zein degradatu eta lurpekoak.
3. Herritarren parte-hartze prozesua sustatzea, nola paisaia balioestean, hala paisaia-kalitatearen helburuak zehaztean zein ondare-elementu esanguratsuenak identifikatzean, hain zuzen ere, kolektibo sozial bakoitzaren ustetan, paisaia horiek oroimenezko toki bihurtzen dituzten elementuak.
4. Paisaiari balioa ematea, kalitatezko faktore den aldetik, gizartearen, kulturaren, ekonomiaren eta ongizatearen ikuspegitik begiratuta.
5. Mota guztietako paisaia-inpaktuak (ikusmenari, entzumenari edo usaimenari kalte egiten diotenak) saihestea eta lurraldean garatzen diren elementu eta jarduerak integratzea, batik bat azpiegiturak eta jarduera ekonomikoko eremuak.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Paisaia-alorreko lurralde-ereduaren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

1. Lurraldearen gaineko jardunak haren morfologia mantentzera egokitzea, eta zehazki topografiara, landaredi eta zuhaitz klimazikoei eutsiz honako neurri hauek kontuan hartuz:
 - a) Elementu nagusien gainean edo mendi-gandor, labar-ertz eta lurreko puntu gorenetan ez eraikitzea.
 - b) Lurren malda naturala ez aldatzea, mendi-hegalei eta erliebearen irtenguneei eutsiz, hormak, zuhaitz-lerrokadurak eta bide tradizionalak desagertzea saihestuz adibidez.
 - c) Eraikinak, lurzatiak, bide-sarea eta azpiegiturak lurraren topografiara egokitzea, ahal dela mugarriak, lehendik dauden goragune topografikoak eta paisaia-elementu bereziak babestuz eta mantenduz, elementu berriak lehendik daudenak baino gehiago nabarmendu ez daitezen.
 - d) Landarediari eta baso naturalei eustea, tamaina handiko zuhaitzen presentzia bultzatuz lurraldearen kalitatearen adierazgarri, eta asmo espezifikorik gabeko lurretan baso naturalen berezko espezieen hazkuntza bultzatuz.
 - e) Landaguneetako berezko laborantza-paisaiak kontserbatzea, hala nola landazabalak, mahastiak, baratzeetako laboreak eta zuhaiztiak, paisaiaren aniztasunari ekarpen handia egiten diotelako, testura-nahasketari eta erabilera-mosaikoaren haritik datorren geometria bereziari arreta berezia eskainiz, lurralde-ingurune horiek berezi egiten dituen heinean.
 - f) Lehendik dagoen landaredia desagertzen bada, konpentsazio-neurri jakin batzuk ezartzea, lurren testura eta baso-masa kontserbatzeko eta paisaia naturala eta landare-estaldura kontserbatu eta bertako espezieak, edo, hala badagokio, produkzio- eta biziraupen-baliabide tradizionalei lotuta betidanik ustiari direnak, indartzeko
 - g) Bertako landaredia berreskuratzea, zuhaitzik gabeko gunetan eta espezie exotikoen ustiapenetan batez ere.
 - h) Sail handi mono espezifikoak saihestea, baso autoktonoa berroneratzeko eremuekin konbinatuz, espezie autoktonoak eta errekek babesteko zerrendak behar bezala errespetatuz.
2. Itsasertzeko paisaia eta hondartzetako eta portuko ingurunea babestea, honako neurri hauek kontuan hartuz:
 - a) Lurmutur eta muinoak babestea, gozamen eszenografikorako gunek eta kostaldeko paisaiaren erreferentziatzko mugarriak diren heinean.
 - b) Hondartzen paisaia eta beste elementu berezi batzuk (labarrak adibidez) babestu eta hobetzea, erabilera eta jarduerak antolatuz eta ingurune honen berezkoak ez diren elementuak saihestuz, are gehiago inpaktu negatiboa badakarte.

- c) Portuak hiri-bilbean integratzea, ertzak eta portu-hira trantsizioa ongi tratatuz, ertzik gabeko guneei arreta berezia eskainiz. Integrazio hori ikusmenera zabaltzea, baina baita beste zentzumenetarako inpaktu negatiboak murriztera ere.
- 3. Ibai-paisaien lehengoratzea eta kontserbazioa sustatzea, eraikin itsusgarriak ezabatuz, ur-bazterreko landaredia babestuz, oinezko eta bizikletentzako bide-sarea indartuz eta komunikazioko (zubiak, ibai-portuak edo ontziralekuak), produkzioko (errotak, burdinolak, ur-bazterreko ontziolak), bizitegiko edo aisiako elementuak leheneratuz.
- 4. Ondare historiko-kulturala sustatzea museo irekiak sortzeko eta tokian bertan zabaltzeko proposamenen bitartez, kontakizun erkideen bidez oroimenezko tokiak lotzeko lagungarri.
- 5. Kultura-bideei balioa ematea eta ibilbideen, bideen eta begiratokien -kostaldeko ibilbideak ere barnean hartuta- sarea sortzea, herritarrek paisaiarako sarbidea izan dezaten, honako neurri hauek kontuan hartuz:
 - a) Ibilbideetan ondare-intereseko ondasunak eta tokiak biltzea, baita instalazio eta azpiegitura historikoak ere, ibilbide tematikoak ezartzeko aukera aintzat hartuz. Bista ugari tokietan begiratokiak sustatzea.
 - b) Kostaldeko ibilbideak integratzea oinezko eta bizikleten erabilerarako egokituz eta seinaleak jarritz, itsasertzeko paisaia hautemateko oinarrikoak diren heinean.
 - c) Ahal den neurrian, ibilbide eta begiratokietatik bistetarako oztopoak kentzea.
- 6. Kokatze-sistema jasangarri eta tradizionalak babestea, sendotutako guneen hazkunde trinkoa erraztuz eta urbanizazio-dinamika desegokiak saihestuz, besteak beste honako neurri hauen bitartez:
 - a) Lur berriak okupatu beharrean lehentasuna emango zaio dagoeneko urbanizatuta dauden eremuak gainezka egiteari eta optimizatzeari, baita egungo egiturarekin jarraitzeko jarduera ekonomikoak ezartzeari ere.
 - b) Hiri-ertzetako paisaia babestea.
 - c) Hiri-baratzeak ongi integratu eta bateratzeko irizpideak ezartzea.
- 7. Herriguneak inguruko ingurune fisikoan integratzea, ertzak, espazio libreak eta sarbideak zehaztuta landa-hiria trantsizioa behar bezala antolatzeko, honako neurri hauek kontuan hartuz:
 - a) Herrigune txikien garapena haien irudi tradizionala babestearekin eta, nekazaritza-ustiatagirik ezean, inguruko paisaien kontserbazioarekin estuago lotzea.

- b) Bolumenaren, tipologiaren eta dentsitateei dagokienez gune bakoitzaren ezaugarri morfologikoetan integratuta dauden eraikuntza-baldintzak zehaztea, eta eraikuntzak ezartzeko moduak arautzea, kasuan kasuko eraikinen ezaugarrietara (isolatuak, lerrokatuak edo mehelinek artekoak) egokituz.
 - c) Kanpoko ertzen eta haien soslaiaren ezaugarriak zehaztea, guneen irudi tradizionala babesteko, lehendik dauden elementuak integratuz, eta bereziki, gunea landagune gisa mugatzeko baliagarri izateaz gain kontserbatzea merezi dutenak. Gainera, udalerriaz gaindiko komunikazio-azpiegiturekiko lotuneak ongi zehaztea. Nekazaritza-pabiloiak paisaian integratzeko arreta berezia jartzea, herriguneei eta herriguneak finkatzen diren lurralde-egiturari dagokienez.
 - d) Hiriguneetarako sarbide jakin batzuk diseinatzea, natura- edo landa-inguruneke gune irekietatik hiri-paisaietara bitarteko trantsizioa erraztu behar dutela kontuan hartuta, eta guneak lotzeko bide-sareak sendotu edo leheneratzea.
 - e) Lurraldean sartzeko gune gisa identifikatutako kokaguneei ahalmenak garatzea, naturaguneei lotutako jarduera eta zerbitzuak kudeatzeko zentroen antzera jardunez.
8. Industrialde sendotuen irudia hobetzea eta hiri-berrikuntzako programak garatzeko eremuak zehaztea, honako neurri hauek kontuan hartuz:
- a) Industrialde sendotuen irudiaren hobekuntza sustatzea, ibai-ibilguen integrazioa hobetzea, espazio publikoa eta lorategiak mantendu eta kontserbatzea eta eraikinaren irudia eta kontserbazio-egoera zaintzea barne, eta porrot egindako enpresen inguruan degradazio-arriskuak saihestea.
 - b) Jarduera ekonomikoaren eremu berrietan paisaiaren integrazioa erraztea, topografiara egokituz eta eraikuntzaren diseinu-irizpideak aintzat hartuz, mimetizazio-teknikak erabiliz eta materialei, kromatismoei eta itxiturei arreta eskainiz.
9. Hiri-paisaia berezi eta historikoen izaera mantentzen laguntzea, haien nodo, mugarri, bidezidor edo ertzak osatzen dituzten erreferentzia materialak eta eraikitako ondare-elementu bereziak galdu gabe, besteak beste honako neurri hauen bitartez:
- a) Estetikaren, eraikuntzaren, funtzionaltasunaren eta tipologiaren ikuspegitik gune, hiriko gune edo hiri-paisaia historikoaren ezaugarri morfologikoetan guztiz integratuta dauden eraikuntza-baldintza batzuk ezartzea.
 - b) Eremu publikoen -eta, oso bereziki, bideen- beharrezko erregulazioa zehaztea, hirigunearen paisaia-ikuspegiak zaintzeko, funtsezko faktorea delako espaloien neurriei, lorategiei eta bide-sekzio motei dagokienez, eta fatxadek osatzen duten eraikuntzarekiko loturari dagokionez.
 - c) Inguruneke balio handiko elementuak (hegal eta mendiak, itsas eremuak eta abar) hiri-eszenan biltzea, eta eraikitako guneetatik haiek ikusteko aukera

ematea, historian zehar gure hiriak modelatzean elementu horiek izan duten garrantziaren erreferentzia ez galtzeko.

10. Lurralde Plan Partzialetan beren Eremu Funtzionalari eta eragin-eremuari dagozkien paisaia-zehaztapenak bildu beharko dira, paisaia kudeatu, babestu eta antolatzeke dagozkion tresnen (Paisaiaren katalogoak adibidez) ondorio direnak.
11. Paisaian eragina izan dezaketen azpiegitura, obra eta jarduera guztien oinarritzko baldintzak betetzen direla bermatzea, ingurunea ebaluatzeke tresnen edo paisaia integratzeko azterlanen bitartez.
12. Lurraldea antolatzeke eremuan EAEko Administrazio publikoek paisaiaren alorrean sustatutako prozesu orotan herritarren parte-hartzea bermatzea.

7.2. KULTURA ONDAREA

Kultura-ondarearen antolamenduak inplikaturako araudi sektorialen arteko koordinazioa eta lankidetzaz sustatu behar du, ondare hori kontserbatzeko eta balioan jartzeko premiei erantzunez, lurralde- eta hirigintza-eskala desberdinetara egokitutako ikuspegi integral bati jarraikiz.

I. GAIAREN EGOERA

Azken hamarkadetako kontzeptuzko bilakaerak kultura-ondarearen nozio zabala eta integrala ekarri du berekin, LAGak 1997. urtean arautu zirenean nagusi zen monumentu-ikuspegia, murriztagoa eta banako ondasunetan soilik oinarritua, nabarmen gaitzen duena.

Gaur egun, kultura-ondarea aktibo bat da, herrien nortasuna indartzeko, haien bizi-kalitatea hobetzeko, gizarte-kohesioa sendotzeko, jarduera ekonomikoa dibertsifikatzeko eta garapen iraunkorreko eredu integral batean aurrera egiteko lagungarria.

Gaur egun, kultura-ondareari buruzko begirada zabalduta da, eta adierazpen materialak zein immaterialak hartzen ditu aintzat; materialak, Munduko Kultura eta Natura Ondarea Babesteko UNESCOren 1972ko Konbentzioan onetsi ziren moduan, eta immaterialak, berriz, 2003an UNESCOk Kultura Ondare Immateriala Babesteko Konbentzioaren esparruan onetsi zituen moduan. Azken horiek honako eremu hauetan nabarmentzen dira bereziki: Ahozko tradizio eta adierazpenak; hizkuntza; toponimia lurraldeen izendapen geografikoa zehazteko tresna gisa; ikuskizunen arteak; ekitaldi sozialak; naturarekin eta unibertsoarekin lotutako jakintza eta erabilerak; artisau-teknika tradizionalak; gastronomia; gizarteratzeko moduak, soinu-adierazpenak, musika eta dantza tradizionala.

Kultura-ondare horrek, gure herrialdeko hirigune eta landaguneekin elkarriketan, askotariko kultura-paisaia biziak konfiguratzeko, etengabe bilakatzen ari direnak eta, kasu askotan, berronertzeko prozesuen premia dutenak, non soluzio eta bide berritzaileak indartzen diren euskal kultura-ondarea aldaketa horietan integratuz, betiere ondare-balio ordezkazekin jakin

batzuen osotasuna bermatuz, bereziki hiri-eremuan baliabide mugatuak eta berriztaezinak diren heinean. Kultura-ondasunak errazago kudeatzeko eta paisaia eta lurraldean ongi integratzeko, moteltze-eremuak zehaztu beharko lirateke, ondasunaren eta haren ingurunearen arteko erlazioa islatzeko premiari jarraikiz. Gainera, Lurralde Plan Partzialetan garatu beharreko Paisaia Multzo Industrialak zehazteko eta haietan esku hartzeko ekimenetarako kontuan hartuko dira, hala badagokio, kultura-ondasun gisa babestu beharrezko elementuak agertzeko eta elementu horiek mantentzeko aukera.

Lurralde- eta hirigintza-adierazleen sistema abiarazteko aukera ere izango da, hiri historikoak kontserbatzeko adierazleak diseinatuz. Adierazle-sistema malgua da, testuinguru bakoitzera egokitzeko gauza, gune horien jarraipena, kontrola eta aurreikuspena ahalbidetzeko modukoa. Ildo horretan, gaur egungo arkitekturak hiri historikoan lehendik dauden tipologietan eragiten duen inpaktuaren adierazleak zerikusia izan behar du, batetik, parametro fisiko eta morfologikoekin (erabilitako materialak, bolumetria, altuerak, fatxada-lerrokadurak eta abar), eta, bestetik, beste balio ukiezin batzuekin.

Globalizazioaren eta informazio-gizartearen eraginez, eraldaketa sozioekonomiko eta kulturetako asko bizkortu dira, eta oraindik goiz da horren guztiaren ondorioak beren osotasunean hautemateko. Ildo horretan, kontserbazioaren eta aldaketaren arteko oreka zaila kontu handiz arautu eta interpretatu behar da, areago kontuan hartzen badugu kultura-ondarea gero eta baliabide garrantzitsuagoa dela, gaur egungo lurralde-lehiakortasunaren testuinguruan balio diferentziala ekartzen duen neurrian.

Kultura-ondarea zeharka balioetsi eta kudeatu behar da, lurralde-antolamendu integrala guztiz ahalbidetuko duten gobernantza-ereduen bitartez. Helburu hori lortzeko ezinbestekoa da administrazio publikoen eta gizarte-eragileen artean koordinazio eta lankidetzaren eraginkorra ezartzea.

II. HELBURUAK

Lurralde-eredua berrikustearen helburuak -kultura-ondareari dagokionez- honako hauek dira:

1. Euskal kultura-ondarea modu integralean biltzea, EAEko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak artikulatzeko erreferentzietako bat den heinean.
2. Euskal kultura-ondarea aktibo bat bihurtzea, garapen-eredu sozioekonomiko iraunkorrarekin eta gure herrialdeko hiri- eta landa-berroneratzeko prozesuekin bateragarria, horretarako beharrezkoak diren tresnak ezarriz.
3. Gizarte zibilak euskal kultura-ondare materialaren eta immaterialaren kontserbazioan parte har dezan sustatzea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Kultura-ondarearen lurralde-ereduaren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

1. Kultura Ondarearen Lurralde Plan Sektoriala egitea, besteak beste honako zehaztapen hauek bilduko dituenak:
 - a) Euskal Kultura Ondarea sailkatzea, honako kategoria hauen arabera:
 1. Monumentuak: Banan-banan hartuta kultura-interesa duten ondasun higiezinak.
 2. Monumentu multzoak: Kultura-batasun bat osatzen duten ondasun higiezin multzoak, batez ere Hirigune Historikoei dagozkienak.
 3. Kultura-paisaiak: Euskal herriaren bizimodu eta kultura-adierazpenaren modu garrantzitsuekin lotutako leku, jarduera, sorkuntza, sinesmen, tradizio edo iraganeko gertaerek osatuak.
 - a) Eremu Funtzional bakoitzerako, banako monumentuak lehengoratzeko lehentasunezko ordena ezartzea, ondasun kalifikatu eta inbentariatu artean aukeratzeko lege ezarritako ordenatik abiatuta.
 - b) Plangintzak, eta, oro har, Plan Bereziek, monumentu multzoei edo kultura-paisaiei dagokienez kontuan hartu beharreko irizpide eta orientazioak zehaztea.
2. Lurralde Plan Partzialetan euskal kultura-ondarea bere osotasunean biltzea, tipologiaren arabera egituratuta: kultura-ondare materiala (higiezina eta higigarria) eta kultura-ondare immateriala.
3. Udal Plangintzan honako irizpide hauek kontuan hartzea:
 - a) Ondasunaren eta haren lurralde-ingurunearen arteko erlazioa islatzea, nola kultura-ondarea babestean hala, ondasunaren inguruko gunean, erabilerak antolatu eta programatzean.
 - b) Ondasuna bere jatorrizko kokapenean mantentzea, ezinbesteko eta interes sozialeko arrazoiak tartean izan ezik.
 - c) Kultura-ondasuna bere osotasunean babestea.
4. Ondare Arkitektonikorako honako Irizpide eta Orientazio hauek zehaztea:
 - a) Euskal Kultura Ondareari buruzko Legean kultura-ondasun arkitektonikoetarako ezartzen diren babes-mailak aintzat hartzea: kultura-ondasun kalifikatuak eta inbentariatuak.

- b) Monumentu Maltzoak mugatzean aintzat hartutako kultura-ondarea sailkatzea, honako kategoria hauen arabera:
 - 1. Babes berezia duten elementuak: Kultura Ondasun Kalifikatuak edo, haien arkitektura-, arte-, historia- edo kultura-balio bikainak direla-eta, halakotzat jo daitezkeenak.
 - 2. Babes ertaineko elementuak: Ondasun Inbentariatu deklaraturako higiezinak, edo, dauzkaten balioak direla medio, kategoria horretara asimila daitezkeenak.
 - 3. Oinarritzko babesak duten elementuak: Garrantzizko baliorik eduki gabe, ondare-interesa dute tipologiaren edo ingurumenaren ikuspegitik.
 - 4. Elementu ordezkagarriak: Balio txikia dutenez ordezkari daitezke, baldin eta eraikin berria lehendik dagoen maltzoarekin integratzen bada, hartara egokituta.
 - 5. Bat ez datozen elementuak, beren ingurunera egokitzen ez direnak.
 - 6. Hiriguneak: Eraiki gabeko guneak, erabilera publikokoak izan edo ez, Hirigune Historiko baten hiri-egituraren zati direnak.
- 5. Arkeologia Ondarerako honako Irizpide eta Orientazio hauek zehaztea:
 - a) Kultura-ondasun arkeologikoei Legean ezarritako babes-mailak ematea: kultura-ondasun kalifikatuak, kultura-ondasun inbentariatuak eta arkeologia-presuntzioko eremuak.
 - b) Arkeologia Ondarearen babesak artikulatzea, arkeologia-eremu maltzo hauetan oinarrituta:
 - 1. Historiaurreko santutegiak kobazuloetan: harkaitz-barrunbeak, barnealdean animalien eta askotariko zeinuen irudiak pintatuta eta grabatuta gordetzen dituztenak, historiaurre osoan barrena egin zirenak eta normalean "Labar-arteak" esaten zaienak.
 - 2. Hiribilduak: Erdi Aroan "Hiribilduen" kategoria jaso zuten herriguneak.
 - 3. Beste aztarnategi eta elementu interesgarri batzuk: bizilekuak edo bizileku zatiak; leku edo elementu zibilak, defentsarakoak edo militarrik; erlijiosoak; hilobiak; merkataritza- edo industria-erabilerakoak; edo azpiegiturak.
 - c) Honako babes-maila hauek honako arkeologia kategoria hauei esleitzea: arkeologia-erreserba, babes zorrotza eta babesik gabekia.

- d) Babesa antolatzea honako aztarnategi mota hauen arabera:
 - 1. Historiaurreko santutegiak kobazuloetan: "Babes zorrotza" maila aplikatzea.
 - 2. Hiribilduak: Plan Bereziek, Azterlan Historiko-Arkeologikoetan oinarrituta, jardun-eremuak zehaztuko dituzte eta babes-maila ezarriko dute.
 - 3. Erreserbako aztarnategiak: Kultura Ondarearen Lurralde Plan Sektorialak ezarriko du historia ezagutzeko bereziki garrantzitsuak direlako eta urriak direlako ondorengo ikerketetarako erreserbatu behar diren aztarnategien zerrenda.
 - e) Udal-plangintzako dagozkion figuretan, Arkeologia Ondarearen antolamendu kategorietatik arkeologia-eremu bakoitzerako behin betiko zer zehaztopen egingo diren ezartzea.
- 6. Lurralde-plangintzan eta udal-plangintzan toponimiaren tratamendu bateratua hartuko da aintzat.
 - 7. Kultura-ondareari buruzko araudiari figura berri bat eranstea, paleontologia-ondarearen babesa ahalbidetuko duena.

7.3. NATURA ONDAREA

Osagai biotikoak (biodibertsitatea) eta abiotikoak (geodibertsitatea) osatzen dute natura-ondarea. Bi osagaiek egun lurraldean dauden habitat eta espezieen osaera sortzen dute. Bestetik, natura-ondareak zenbait ingurumen-ondasun eta -zerbitzu sortzen ditu gizakiontzat, gure ongizatea hobetzearen mesedetan.

I. GAIAREN EGOERA

Euskadi balio handiko natura-ondare baten jabe da, gizartearen ongizatearen eta bizikaltatearen euskarria ere badena. Gure lurraldean 2.500 espezie desberdinetik gora bizi dira, eta, Europar Batasuneko lurraldearen % 1 izanik, Europako habitat interesgarrien % 35 hartzen du Euskadik, gutxi gorabehera, fauna espezieen habitaten % 21 eta flora espezieen habitaten % 2, hurrenez hurren.

Ekosistemak, hala nola lur emankorrak, itsaso produktiboak eta kontsumorako ura, oinarritzkoak dira, pertsonen behar-beharrezkoak dituzten ondasun eta zerbitzuak hornitzen dituzten neurrian. Hala, Ingurune Fisikoari eta Azpiegitura Berdeari buruzko kapituluan jaso denez, pertsonen ekosistemetatik lortzen dituzten onurak oinarritzko hiru motatan sailkatzen dira:

- Hornidura-zerbitzuak: giza ongizaterako ekarpen zuzenak, ekosistemen egitura biotikotik edo geotikotik datozenak, hala nola janariak, edateko ura, zura eta abar.
- Erregulazio-zerbitzuak: giza ongizaterako zeharkako ekarpenak, ekosistemen funtzionamenduaren haritik datozenak, esaterako karbonoa biltegitratzea, klima-erregulazioa, erregulazio hidrikoa, higaduraren kontrola eta abar.
- Kultura-zerbitzuak: pertsonen ekosistemetako esperientzietatik lortzen dituzten ekarpen ez-materialak, hala nola jolas-jarduerak, gozamen estetikoak, kultura-nortasuna, jakintza tradizionala eta abar.

Nazioartean, "Dibertsitate Biologikorako 2011-2020 Plan Estrategikoa - Aichiren xedeak" eta "Garapen Iraunkorrerako 2030 Agenda" dira natura-ondarearen erreferentziazko dokumentuak. Esta última aprobada en 2015 y que incluye entre sus 17 Objetivos el número 13: "Adoptar medidas urgentes para combatir el cambio climático y sus efectos", el objetivo 14: "Conservar y utilizar en forma sostenible los océanos, los mares y los recursos marinos para el desarrollo sostenible", y el objetivo 15: "Promover el uso sostenible de los ecosistemas terrestres, luchar contra la desertificación, detener e invertir la degradación de las tierras y frenar la pérdida de la diversidad biológica".

Europar Batasunean, 2020rako Biodibertsitateari buruzko Estrategiak honako ikuspegi hau dauka: "2050ean, Europar Batasunaren biodibertsitatea eta hark ematen dituen zerbitzu ekosistemikoak (haren natura-ondarea) ongi babestuta, balioetsita eta lehengoratzuta egongo dira, biodibertsitatearen berezko balioa eta giza ongizateari eta oparotasun ekonomikoari egiten dion funtsezko ekarpena aintzat hartuta, eta, horrela, biodibertsitatearen galerak berekin dakartzan aldaketa katastrofikoak saihestuko dira". 2020rako biodibertsitatearen galera eta zerbitzu ekosistemikoen degradazioa gelditzea eta zerbitzu horiek ahal den neurrian lehengoratztea da helburu nagusia, eta, aldi berean, Europar Batasunak munduko biodibertsitate-galeraren aurkako borrokan egiten duen ekarpena areagotzea.

Euskadin, honako hauek dira erreferentziazko esparruak alor horretan:

- 2030erako Biodibertsitate Estrategia
- 2020rako Geodibertsitate Estrategia

Biodibertsitate Estrategiaren ikuspegia natura-ingurunearen kontserbazio-egoera hobetzea da, haren narriadura geldituz eragile guztien erantzunkidetasunaren bitartez, eta, aldi berean, herritarrei eskatuz natura-inguruneak giza ongizateari dakartzkion zerbitzu ekosistemikoen aberastasuna balioesteko. Hori guztia funtsezkoa da etorkizuneko belaunaldiek lurralde erresiliente batean integratutako biodibertsitatea eduki dezaten.

Geodibertsitate Estrategiak 150 leku identifikatu ditu "EAEko Geologia Interesdun Lekuen Inbentarioan", eta azaleraren % 5 dira leku horiek. Inbentario irekia da, eta geodibertsitatearen garrantzia eta lekuri adierazgarrienak islatzen ditu.

Lurren artifizializazioa eta lurralde-zatikatzea, nekazaritza- eta baso-jardunbide jakin batzuk eta arrantza, natura-baldintzen aldaketa, kutsadura, klima-aldaketa eta espezie exotiko inbaditzaileak dira Europan zein Euskadin natura-ondarearen eta haren zerbitzu ekosistemikoen galera eta/edo narriadura eragiten ari diren presio nagusiak.

II. HELBURUAK

Natura-ondarearen alorrean lurralde-eredua berrikusteko honako helburu hauek proposatzen ditugu:

1. EAEko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetan natura-ondarea modu integralean sartztea, ekosistemen babesa sustatuz.

2. Euskal ondare naturala aktibo bat bihurtzea, garapen-eredu sozioekonomiko iraunkorrarekin bateragarri egitea eta aukera-tresna den heinean balioa ematea.
3. Hiri-biodibertsitatea sustatzea, bizi-kalitaterako eta herritarren osasuna hobetzeko elementu garrantzitsua den neurrian.
4. Erantzunkidetasuna eta natura-baliabideen erabilerak bateragarri egiteko aukera eta natura-ingurunearen kontserbazioa sustatzea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Ingurune Fisikoari eta Azpiegitura Berdeari buruzko kapituluan zenbait lurralde-gidalerro bildu dira, natura-ondarea beste elementu eta prozesu batzuekin lotzen dituztenak eta lurraldearen antolamenduan kokatzen dutenak; horiez gain, natura-ondarearen alorreko lurralde-ereduaren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

1. Lurraldeari buruzko jardunak egokitzea, EAEren azpiegitura berdea sendotzeko Ingurune Fisikoari eta Azpiegitura Berdeari buruzko kapituluan deskribatutakoari jarraikiz.
2. Biodibertsitatearen aldagaia lurralde- eta hirigintza-plangintzan integratzea, geodibertsitatea barne, ondare naturalak gizarteari, ekonomiari, ingurumenari eta kulturari dakartzkion onurei balioa emanez.
3. Naturan oinarritutako soluzioak hiri-ingurumenean ezar daitezela sustatzea, hiri-biodibertsitatea bizi-kalitaterako eta herritarren osasuna hobetzeko elementua den heinean.
4. Lurraldea zaintzeko akordioak eta gizartea lurraldeko biodibertsitatearen kontserbazioan inplikatzeko sustatu eta onartzeko beste tresna batzuk bultzatzea.

7.4. BALIABIDE TURISTIKOAK

Natura- eta kultura-dibertsitatea da Euskadiko baliabide turistikoen ezaugarri nagusia, eta eredu bat zehaztu behar da baliabide horien garapena eta lurralde-jasangarritasuna bermatzeko. Ildo horretan, Baliabide Turistikoak Antolatzeko Lurralde Plan Sektorial bat egingo da baliabide horiek lurralde-plangintzan integratzeko.

I. GAIAREN EGOERA

Turismo Jasangarriaren Mundu Gutunak dioenez, turismoa lehen mailako jarduera ekonomikoa da, eraginkortasunez, desparekotasuna murrizten eta gizarte baketsu eta inklusiboak sustatzen lagundu behar duena. Gainera, turismoaren garapenak egungo baliabideak babestu beharko ditu etorkizuneko belaunaldientzat, gure ondarearen babesa eta osotasuna ziurtatuz.

LAGetan aurreikusten zenez, turismoak gero eta garrantzi handiagoa izango zuen EAEko ekonomiaren eta lurraldearen etorkizunean. Euskadiko lurralde-elementuak, natura-paisaiak eta hiri-paisaiak askotarikoak izaki, ingurune erakargarrien aukera handia dago. Gure lurraldean ingurumena eta paisaia hobetu dira, eta erakargarri naturalei eta hiri-erakargarriei balioa eman zaie; hartara, baliabide turistiko bihurtu dira. Helburua zera da, lurralde-bikaintasuna Euskal Autonomia Erkidegoaren nortasun-ezaugarrietako bat izatea, bizi-kalitatearen funtsezko faktore eta iraunkortasun-estrategiaren oinarritzko osagai, lurralde erakargarri eta askotarikoa eratzeke askotariko zerbitzuen eskaintza duela, kalitatezko ingurumen-ingurunea duela eta hiri-espazio bereziak ere badituela.

Erakargarritasuna eta turismo-kontsumoa ekar dezaketen ondasunez gain, turismo-ostatuko establezimendu-azpiegiturak eta turismoari begirako zerbitzuak ere baliabide turistikoak dira. Ostatu-establezimendu horien artean ditugu, besteak beste, hotel-establezimenduak, apartamentu turistikoak, kanpinak, agroturismo eta landetxeak eta aterpetxeak, baita turismo-erabilerako etxebizitza eta gelak ere.

2016. urteko datuen arabera, EAEn turismo-ostatuko 1.886 establezimendu daude guztira; horrek esan nahi du % 49ko igoera izan dela 2009ko datuekin alderatuz gero. Tipologien arabera, % 52 hotel-establezimenduak dira, % 35 landa-ostatuak eta gainerako % 2 kanpinak.

1. Hotel-establezimenduak, apartamentu turistikoak eta aterpetxeak.

Hotel-establezimenduei (hotelak eta pentsioak) dagokienez, Gipuzkoan dago establezimendu kopuru handiena (guztizkoaren % 49), eta Bizkaian, berriz, plaza kopuru handiena (EAEko plaza guztien % 47). 2012-2015 aldian hotel-eskaintzak gorakada handia izan du hiru lurraldeetan, eta oso nabarmenezkoa da Donostia eta haren eremu metropolitarran hotel-establezimenduen kopuruak igoera handia izan duela.

8. taula: Hotel-establezimenduak kategoriaren eta eremuaren arabera, 2015.

	Guztira		Hiru izar eta gehiago		Izar bat eta bi, eta pentsioak	
Gasteiz	38	% 6,9	11	% 9,4	27	% 6,3
Arabako Errioxa	12	% 2,2	4	% 3,4	8	% 1,9
Arabako gainerakoa	24	% 4,4	3	% 2,6	21	% 4,9
Bilbo	70	% 12,8	23	% 19,7	47	% 10,9
Bilboko metropoli-eremua	30	% 5,5	10	% 8,5	20	% 4,7
Bizkaiko kostaldea	66	% 12,1	13	% 11,1	53	% 12,3
Bizkaiko barnealdea	49	% 9,0	7	% 6,0	42	% 9,8
Donostia	119	% 21,8	19	% 16,2	100	% 23,3
Donostiako metropoli-eremua	27	% 4,9	3	% 2,6	24	% 5,6
Gipuzkoako kostaldea	61	% 11,2	15	% 12,8	46	% 10,7
Gipuzkoako barnealdea	51	% 9,3	9	% 7,7	42	% 9,8
Guztira	547	% 100,0	117	% 100,0	430	% 100,0

Iturria: Geuk egina, EUSTATen Establezimendu Turistiko Hartzaileen Inkestaren datuetan oinarrituta

2. Agroturismoak eta landetxeak

2016an, Euskadin landa-turismoari lotutako establezimenduak 414 izan dira guztira. 2009ko kopuruen aldean, agroturismo kopurua % 4 igo da, eta plaza kopurua % 12,1, hurrenez hurren. Lurraldeen arabera, Gipuzkoan daude establezimendu gehienak (% 46). Gainera, lurralde horrek izan du bilakaerarik onena 2012-2015 aldian, plaza berrien ia erdia Gipuzkoan sortu baitira.

3. Kanpinak eta kanpaketako beste turismo-modalitate batzuk.

Hotel-turismo tradizionalarekiko alternatiben aldeko interesak gora egin du, hau da, turismo ibiltariak eta naturaz gozatzeko turismoak gero eta jende gehiago erakartzen du; gauzak horrela, azken hamarkadetan EAEn turismo mota horretarako establezimendu kopuruak gora egin du nabarmen, besteak beste, kanpinak, kanpaketa-eremuak edo autokarabanetarako eremu bereziak. 2015. urtean 26 kanpin zenbatu ziren guztira, eta gehienak kostaldean kontzentratzen dira. Jarduera horien garapenak eragin handia izan dezake gure lurraldean, eta horregatik nahitaez aintzat hartu behar dira lurralde- eta udal-plangintzako eskala desberdinetatik ezarri beharreko eredu zehaztean.

4. Etxebizitza eta logela turistikoak.

Azken urteetan ostatu-figura berri bat sortu da, indar handiz gainera: erabilera turistikorako etxebizitza eta etxebizitza partikularretako logeletako ostatu-zerbitzua, EAEko Turismoaren uztailaren 28ko 13/2016 Legean jasotakoari jarraikiz. Figura berri horrek merkatuan eragingo du zuzenean, baina baita udalerrien hirigintza-planteamendu eta -antolamenduan ere. 2016an figura horiei lotutako establezimenduak 718 izan dira guztira, eta plazak, berriz, 3.264. Lurraldez lurralde, Gipuzkoan bildu dira establezimendu gehien (% 65) eta plaza gehien (% 64), eta jarraian Bizkaian (% 30 eta % 29, hurrenez hurren).

5. EAEko potentzial turistikoak

Oro har, Euskadiko baliabide turistikoak askotarikoak eta elkarren osagarri dira. Beste zenbait helmuga turistikok produktu bakarra eskaintzen dute, baina Euskadik baliabide erakargarri ugari ditu lurralde mugatu samar batean. Bestalde, ohitura turistikoak aldatu egin dira eta eskari turistikoaren joera berriak agertu dira merkatuan; hala nola, turismo berdea eta hiri-turismoa, negozio-aukera berriak izanik.

Lurraldeari lotutako baliabide turistikoen artean honako hauek dauzkagu:

- Naturaguneak, Kontserbazio bereziko eremuak, Parke Naturalak eta gainerako gunek babestuak, hala nola Urdaibaiko Biosfera Erreserba eta Euskal Kostaldeko Geoparkea. Euskadin sare bat osatzen dute, lurraldearen banaketa homogeneoan eta irisgarritasunean oinarrituta.
- Itsasertzak 197 km ditu, eta % 90 labarrak dira; gainerakoa, hondartzak eta formazio hareatsuak. Hondartzen ingurunean turismo tradizionala garatu da, herrigune historikoekin eta kirol-portuekin ere lotuta. Urdaibaiko Biosfera Erreserba nabarmendu behar dugu, itsasertzeko baliabideekin lotutako naturagune berezia den aldetik.
- Hiriburuak. Hiri-turismoa gero eta indar handiagoa hartzen ari da Europako turismo-fluxuetan, azken urteotan. Hiru hiriburuak produktu erakargarri bihurtu dira, eta potentzial turistiko handienetako bat osatzen dute.
- Herrigune historikoak. EAEko hirurogeita bederatzi alde zaharrak balio handiko potentzial turistikoa dira, kultura-ondarearekin lotuta.
- Kultura-, historia-, arte-, arkitektura-, hirigintza- edo arkeologia-ondarea, baita natura-, geologia- edo ingurumen-ondarea ere.
- Paisaia. Paisaiaren pertzepziozko alderdiak, alderdi bikainak edo natura- zein kultura-interesari lotutakoak funtsezkoak dira gure lurraldearen nortasuna osatzean, eta beraz, haren baliabide funtsezkoenetakoak dira.
- Oinezko eta bizikletentzako ibilbideak, aisiari, naturaz gozatzeari, kulturari, ondareari edo paisaiari lotutakoak edo beste baliabide turistiko batzuetara iristea ahalbidetzen dutenak.

- Azpimarratzekoa da, halaber, zenbait potentzial turistiko zenbait osagarri batzearen ondorioz sortzen direla. Esaterako, Arabako Errioxan, eskaintza turistikoa turismo gastronomikoan eta enologikoan espezializatu da, baita haiei lotutako paisaietan ere. Lurraldeko beste zenbait lekutan, berriz, zenbait turismo mota elkarbizitzen dira: landa- turismoa, kultura-turismoa, historiko-artistikoa, linguistikoa, kirol-turismoa, termala, negozio edo kongresuei lotutakoa eta abar.
- Azken buruan, Euskadik askotariko baliabideen inbentario zabala dauka ondare immaterialari (gastronomia, nortasuna) loturik.

Bestetik, LAGetan "Lurraldera Sartzeko Guneak" identifikatu dira. Herrigune txikiak dira, eta erakargarriak dira, batetik, lurraldean jolas-asmo argia duten eremuetatik hurbil daudelako, eta, bestetik, ingurumen-kalitate jakin bat dutelako. Sare bat osatzen dute, azken batean. Gune horietan, hiri-ingurunea eta natura-ingurunea elkarren artean lotuta egonik, zenbait neurri hartzen dira aintzat, hala nola hirigune historikoak birgaitzea, bigarren etxebizitza aintzat hartzea edo hornidura espezifikoa sortzea.

Halaber, Turismoa Antolatzeari buruzko uztailaren 28ko 13/2016 Legeak turismo-baliabideak antolatze erregimena ezartzen du, eta Lurralde Plan Sektorialaren bidez gauzatuko dela erabasten du, plan hori Lurraldea Antolatze 4/1990 Legeak zehaztutako lurralde-antolamenduko tresnetan integratuta. 13/2016 lege horren arabera, LPS tresna bat izango da, lurraldeko baliabideak inbentariatu eta antolatze eta haien erabilera eta garapen turistikoa arautzeko ez ezik, artikulatzeko ere balio duena: batetik, baliabideen eta lurraldearen arteko artikulazioa ahalbidetuko du, haien kontsumoa errazteko produktu turistiko ezberdinak erraztuz, eta bestetik, lurraldea bera artikulatuko du, kontsumo eta jardura turistikoen gertaleku gisa.

Azkenik aipatzekoa da, zenbaitetan baliabide turistikoen garapenarekin eduki dezaketen erlazioa dela-eta, komenigarria litzatekeela fenomeno sortuberri batzuen agerpena saihesteko neurriak ezartzen jarraitzea, fenomeno horiek lurraldearentzat, ingurumenarentzat edo gizartearentzat ondorio kaltegarriak sor ditzaketelako. Besteak beste, eremu, auzo eta hiri jakin batzuen gentrifikazioa, turismoaren garapen masiboaren ondorioz; "parke tematikoa bezalako hiri edo eremuaren" efektua jasatea, turismoa ustiatzeko eredu jakin batzuen ondorioz; hirugarren sektoreko eta bereziki turismo-sektoreari lotutako erabileretako jardura ekonomikoaren sinplifikazioa eta monolaborantza; gizarte-kolektibo pobreenak lekualdatu beharra, lurzorua garestitzearen ondorioz-, eta abar. Horren ondorioz, beharrezkoa da plangintza-eskala desberdinetatik beharrezkoak diren irizpide eta neurriak hartzea, lurralde- eta hirigintza-plangintzatik abiatuta aldez aurretik aipatu ditugun problematika guztiei heldu ahal izateko.

II. HELBURUAK

Baliabide turistikoen alorrean, lurralde-eredua berrikusteko helburu hauek proposatzen dira:

1. Baliabide turistikoen gozamina gure lurraldeko natura- eta kultura-ondarearen babesa eta hobekuntzarekin bateragarri egitea, ondare horren babesa bermatzeko etorkizuneko belaunaldiari begira.

2. Baliabide turistikoen plangintza egitean eskaintza dibertsifikatu, irisgarri eta hainbat alorretan (gizartea eta kultura, ekonomia eta ingurumena) iraunkorra lortu beharra aintzat hartzea.
3. Baliabide turistikoen antolamendua lurralde- eta hirigintza-plangintzan ongi txertatzen direla bermatzea.
4. Lurralde- eta hirigintza-plangintzatik, baliabide turistikoen aprobetxamendu iraunkorra bermatzeko behar diren irizpide eta neurriak hartzea.
5. Helmugen karga-ahalmena aintzat hartzea, ez bakarrik naturaguneetan, baita hiriguneetan ere, bereziki bertakoen bizi-kalitatea kolokan jar daitekeenean.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Baliabide turistikoen alorrean, honako zehaztapen hauek hartuko dira kontuan lurralde- eta hirigintza-plangintza egiteko.

1. Baliabide Turistikoen Lurralde Plan Sektoriala idaztea, dagokion legeria sektorialean ezarritakoarekin bat etorriz, Autonomia Erkidegoko lurralde-garapen turistikoaren eredua zehaztuko duena, baliabide turistikoen babesa, ingurumen-ebaluazioko irizpideak eta jarduera turistikoaren jasangarritasun-ratioak arautuz, baita jarduera horren lurralde- eta kultura-alderdiak eta alderdi sozioekonomikoak hobetzeko neurriak ere.
2. Lurralde-plangintza partzialaren Lurralde Ereduan, Eremu Funtzional bakoitzean dauden baliabide turistikoen antolamendua integratzea.
3. Euskadiko mapa turistikoa egitea, helmuga turistiko guztiak zehaztuz, lehendik dauden lurralde-osagaiei, kudeaketa-ereduari eta turismo-eskaintzari buruzko azterketa oinarritzat hartuta.
4. Zehaztutako helmuga turistiko bakoitzerako Plan Zuzentzaileak idaztea, haiek kudeatu eta hobetzeko gidalerroak ezarri.
5. Lurralde Plan Partzialetatik Baliabide Turistikoen LPSean bildutako aurreikuspenak ongi txertatzeko lana koordinatzea, baliabide naturalen eta ingurumenaren babesarekin eta antolamenduarekin eta lurraldearen erabilera iraunkorrarekin bateragarri direla bermatzeko moduan.
6. Elementu berezitzat hartzea honako hauek, potentzial turistikoari erreparatuta:
 - Baliabide naturalak.
 - Itsasertza.
 - Paisaia.
 - Hiru lurralde historikoetako hiriburuak.

- Herrigune historikoak.
 - Monumentu multzoak.
 - Ondarea eta hainbat alorretan (natura, historia, kultura, arkitektura, hirigintza, ingurumena, geologia edo arkeologia) interesa duten elementuak.
 - Oinezko eta bizikletentzako ibilbideak.
 - Ondare immateriala (gastronomia, nortasuna).
7. Naturaren eta kulturaren aldetik dagoen potentziala modu iraunkorren garatzea. Garapen turistikoaren ereduak bat etorri behar du natura-eremuaren nahiz hiri-ingurunearen harrera-ahalmenarekin.

8

BALIABIDEEN KUDEAKETA
JASANGARRIA

Baliabideen kudeaketa jasangarria

Baliabideen kudeaketa jasangarria aurrera eramateko behar-beharrezkoa da lurralde-antolamenduko dokumentuen alderdi tradizionaleri ikuspegi berri batetik heltzea.

Urari buruzko puntuaren abiapuntua, lurralde-plangintzak Ibai eta Errekak antolatzeke Lurralde Plan Sektorialaren bidez heldutako gaia da, eta, ildo horretan, ibai-ibilguen antolamenduan biltzen diren ingurumen- eta hirigintza-alderdiak eta alderdi hidraulikoak integratzen dira, honako gai hauei helduz: uholde-arriskuaren kudeaketa, azaleko ur-masen aldaketa morfologikoak, ur-hornidura eta herriguneen saneamendua.

Energiari buruzko puntua 2030erako Euskadiko Energia Estrategiak ezarritako premisetatik abiatzen da, hura onartzeko garatu behar diren lurralde-baldintzak ezartzeko, hiriek jasangarritasun-egoera horretan betetzen duten zeregina ardatz hartuta.

Azkenik, Ekonomia Zirkularraren terminologian, hondakin solidoen kudeaketari eta lur kutsatuen tratamenduari buruzko politika osoa jaso da, legeria propioa onartu zenetik EAEn ibilbide luzea egin duen gaia.

Ekonomia zirkularra hondakinen berrerabiltzean, birziklatzean eta balorizazioan oinarritzen da, eta horrek eskatzen du, halaber, gaikako bilketa eta bereiztea, hondakin horietatik materialak edo energia berreskuratzea ahalbidetuko duen beste edozein birziklatze- edo balorizazio-tratamendu ezarri aurretik. Orobat, aurreikusita dago merkatu berrien garapena indartzea eta arriskutsuak ez diren industria-hondakinen balorizazio-prozesuetatik eratorritako lehengai sekundarioak eraginkortasunez erabiltzea, beste lehengai batzuk ordeztzeko.

Lurra funtsezko elementua da lurralde-jasangarritasunaren alorrean. Izan ere, asko dira luraren eta luraren kontserbazio-egoeraren mende daudenak: ura, airea edo beste ingurune batzuen kalitatea; klima-aldaketa, biodibertsitate-galera, uholdeak edo beste ingurumen-problematika batzuk arintzea; eta giza bizitzaren kalitatea ere, luraren ekosistemen zerbitzuak kontserbatuz.

Ildo horretan, Baliabideen Kudeaketa Iraunkorrari buruzko kapitulu hau honako puntu hauetan egituratu da:

8.1. URA**8.2. ENERGIA****8.3. EKONOMIA ZIRKULARRA.**

8.1. URA

EAEko ibai eta errekek antolatzeko Lurralde Plan Sektoriala administrazio-adostasunaren aldeko eta ingurumenaren, hidraulikaren eta hirigintzaren aldagaiak integratzearen aldeko ekimena da. Une honetan, uholde-arriskuaren kudeaketari eta ur-hornidurari eta saneamenduari buruzko ikuspegi eguneratua jasotzen ari da, plangintza hidrologikoarekin bat datorren lurralde-politika bati jarraikiz.

I. GAIAREN EGOERA

Uraren alorrean garrantzi handiko mugarri juridikoak bete dira, eta horrek jauzi kualitatiboa suposatu du ura kudeatzeko printzipioetan, 1997an LAGak onartu zirenez geroztik. Besteak beste, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2000/60/EE Zuzentaraua edo Uraren Esparru Zuzentaraua, urriaren 23koa, Europako Erkidegoko jardun-esparrua ezartzen duena ur-politiken eremuan; Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2007/60/EE Zuzentaraua, urriaren 23koa, uholde-arriskuen ebaluazioari eta kudeaketari buruzkoa; 1/2006 Legea, ekainaren 23koa, Euskadiko Urei buruzkoa; 9/2008 Errege Dekretua, urtarrilaren 11koa, Jabari Publiko Hidraulikoaren Erregelamendua aldatzeari buruzkoa; 903/2010 Errege Dekretua, uztailaren 9koa, uholde-arriskuen ebaluazioari eta kudeaketari buruzkoa; eta Kantauri Mendebaldeko, Kantauri Ekialdeko eta Ebroko demarkazio hidrografikoei buruzko Plan Hidrologikoak.

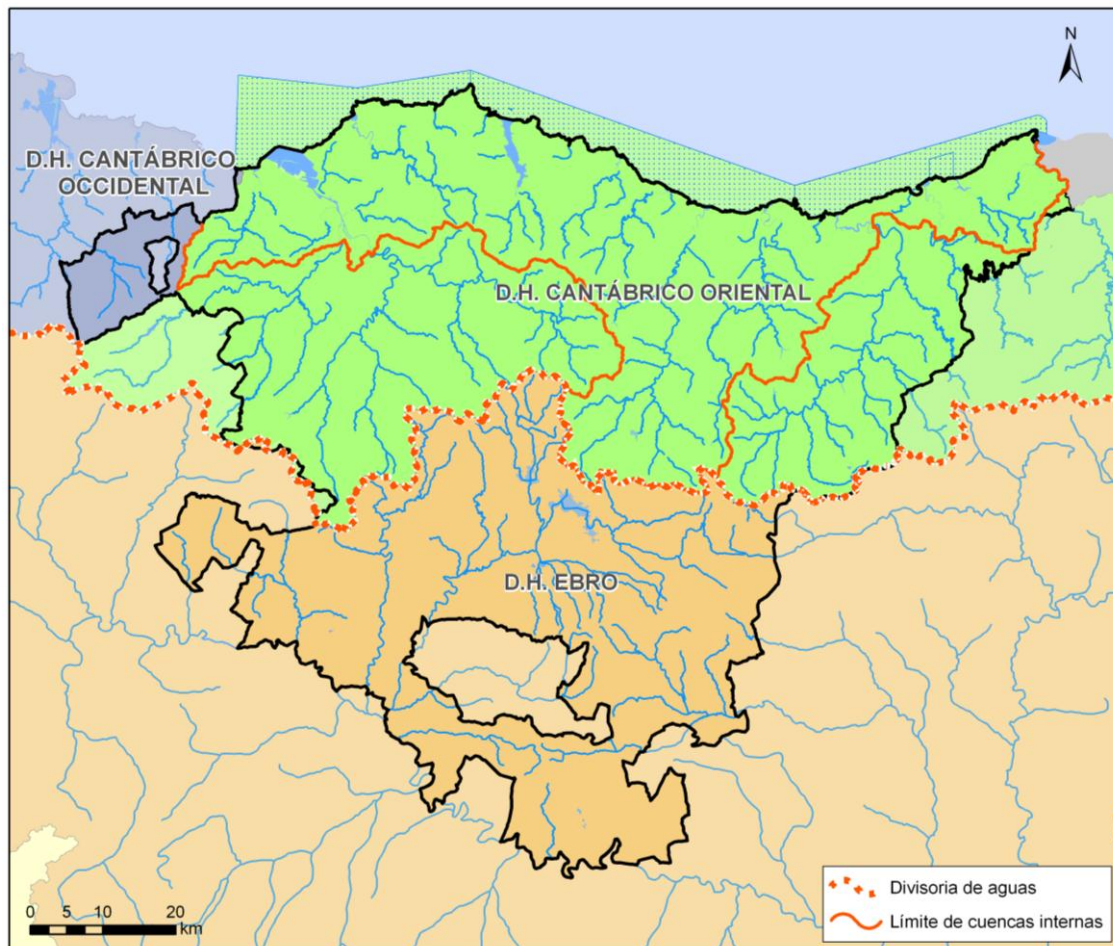
Arau multzo horrek ingurumen-izaera nabaria dakar berekin: ura baliabide soila izatetik ikuspegi zabalago eta ekosistemiko bat biltzera pasatzen da, non epe luzerako jasangarritasunaren, aurreztearen eta efizientziaren irizpideak funtsezkoak diren.

Hala, urak kudeatzearen alorreko helburuei jarraikiz, lehenik eta behin ur-masen egoera ona lortu behar da; jarraian, ur-eskarien gogobetetze-maila hobetu behar da, irisgarritasun-irizpideen arabera; eta azkenik, uholdeen eta lehorteen ondorioak arintzen lagundu behar da, prebentzio-politikak abian jarritz.

Baliabideen kudeaketa jasangarria

Gainera, gaur egun Plan Hidrologikoak eta Uholde Arriskuak Kudeatzeko Planak ditugu abian, eta funtsezko kudeaketa-tresna horiek, elkarri estu lotuta egonik, gure lurraldeko hiru demarkazio geografikoetan daude indarrean, hau da, Kantauri Mendebaldean, Kantauri Ekialdean eta Ebron.

Demarkazio Hidrografikoak Euskadin.

Lurraldea antolatzeke tresnei dagokienez, EAEko Isurialde Kantauriar eta Mediterraneoko Ibai eta Erreketako Ertzak Antolatzeke Lurralde Plan Sektorialak, abenduaren 22ko 415/1998 Dekretuaren eta abenduaren 28ko 455/1999 Dekretuaren eta abenduaren 28ko 455/1999 Dekretuaren bitartez onartu zirenak, bateratu ziren eta indarreko araudira egokitu, azaroaren 19ko 449/2013 Dekretuaren bitartez, EAEko Isurialde Kantauriarreko eta Mediterraneoko Ibai eta Errekak Antolatzeke Lurralde Plan Sektorialaren aldaketabehin betiko onartu zuena. Onartu zenez geroztik, Lurralde Plan Sektoriala tresna eraginkorra izan da lurraldea antolatzeke, besteak beste, ibai-eremuetako erregulazioan ingurumen-, hidraulika- eta hirigintza-aldagaien tratamendu integratua eta neurrizkoa eginez.

- Ingurumena, ertzak babesteko irizpideei jarraikiz ur-bazterreko landarediaren balio ekologikoaren mesedetan.
- Hidraulikoa, uraldietan uholdeak saihesteko ibilguak babesteko kontuan hartu beharreko irizpideak zehaztuz eta gauzatuz.

- Hirigintza, ibilgu bakoitzeko tarteak antolatzeko irizpideak zehaztuz, ertzetan eman daitezkeen erabilerei dagokienez, eta bereziki hirigintza- eta eraikuntza-erabilerei dagokienez.

Ur-alorrari dagokionez, lurralde-eredua berrikustean honako hauek hartu behar dira kontuan: uholde-arriskuaren kudeaketa; azaleko ur-masen aldaketa morfologikoak; ur-hornidura eta saneamendua; ur-masen kalitatea; eta babestutako eremuak.

Uholdeak dira Euskadiko arrisku natural handienak. Saihestu ezinezko fenomeno naturalak dira, baina nolanahi ere, giza jarduerak areagotu egin ditzake haien inpaktu negatiboak. Uholdeek isurialde kantauriarrean eragiten dute bereziki, guneko gatazkatsuen kopuru handiena bertan kontzentratzen delako, biztanleria-dentsitate handiaren, habitatutako guneko kopuru handiaren eta urbanizatzeko moduko lur-eskasiaren eraginez. Lautada gutxi horietako gehienak ibai eta estuarioetako ertzetan daude, eta urak okupatu egiten dituen gainazala egiten duenean.

Unean uneko isurketekin batera, aldaketa morfologikoak eta itsasoaren eta lehorraren arteko jabari publiko hidraulikoaren okupazioa dira ur-ingurunearen arazo nagusiak EAEn. Erliebearen ezaugarriengatik eta, isurialde kantauriarrean bereziki, biztanleria-dentsitate handiarengatik, ibai- eta estuario-ibar eta hezegune askok presio handia jasan behar izan dute hiri- eta industria-erabilaren, komunikabide eta azpiegituren, portuen eraginez eta abar. Ibarren okupazio horrek obrak egin beharra ekarri zuen berekin, ur-bazterrak higaduratik babesteko batetik, eta uholdeak prebenitzeko bestetik. Gainera, horri erantsi behar zaizkio ertzaren artifizializazioa, ibilguen estaldura eta okupazioak, dragatzeak, ura biltzeko azpiegitura ugariak (presa txikiak; asko, jadanik erabiltzen ez direnak), ur-faunaren migrazioarako beste zenbait oztopo, eta, azkenik, ur-bazterretako landare-estaldura nahikoa eta egokia ez izatea.

Problematika horren konponbideak bi alde ditu. Batetik, gure ibai, estuario eta hezeguneetako ibilgu eta ur-bazterren baldintzak eraginkortasunez babestea, hau da, haien narriadura geldiaraztea, eta, bestetik, azaleko ur-masen eta lotutako eta aldatutako ekosistemen ezaugarri morfologikoak ahal den neurrian lehengoratztea.

Bestetik, plangintza hidrologikoaren esparruan egindako azterketetatik ondorioztatzen denez, oro har, hornidura-sistema nagusiek hornidura bermatzeko baldintzak betetzen dituzte, lehendik dauden baliabide-iturriek sistema horien eskarien zerbitzua ziurtatzen dute, eta haien ur-bilketak bateragarri dira emari ekologikoekin. Nolanahi ere, agorraldian sistema horietako batzuek arazoak izaten dituzte sarri, eta, horren eraginez, arazoak sortzen dira eskari horien zerbitzuaren eta gutxieneko emari ekologikoak mantentzearen artean, gehiegizko ustiatzearekin zerikusia duten arazoez gainera. Hori gutxi balitz, sistema nagusietako batzuetan oso litekeena da garraio-sareetako funtsezko elementuak haustea edo haietan istripua gertatzea, eta horrek herrigune handien hornidurari kalte larriak eragitea. Bestetik, iturburu txikien edo azaleko ur-bilketen mendeko sistema txikietan, arazo horiek zerikusia izaten dute, gehienetan, agorraldi luzeetan edo lehorteetan gertatu ohi den baliabide-eskasiarekin.

Kontuan hartzekoa da, halaber, sistema horien kontrolik gabekoen haritik ageri ohi diren arazoak, eta horren barnean sartzen dira ur-hodietako galerak, kontagailuen akatsak, kontabilizatu gabeko edo iruzurrezko harguneak, tratamendu-instalazioetako kontsumoak eta abar. Euskadin adierazle horrek hobera egin du nabarmen azken urteetan, eta bereziki, kudeatzeko ahalmen handiena duen hornidura-sistemetan, baina nolanahi ere esan beharra dago batzuetan kontrolik gabekoen ehunekoa ez dela egokia izaten, eta beraz, kasu jakin

batzuetan sarearen egoerak badu zerikusia, neurri batean behintzat, eskariak gogobetetzeko ezintasunarekin.

Hortik dator eskariaren kudeaketarekin zerikusia duten jarduerak bultzatu beharra, urarekin zerikusia duten zerbitzuen antolamendu eta kudeaketarekin lotutako alderdiak barne, hala nola hornidura-sareen ihesak murriztea, uraren erabilera iraunkorra sustatzeko tarifa-erregimenen ezarpena, aurrezte eta erabilera efizientean sentsibilizatzea eta abar. Gainera, sistema jakin batzuetan komenigarritzat jo da hornidura-azpiegitura berriak edukitzea, hornidura-berme nahikoa eta ibilgu ekologikoen erregimenak mantentzea guztiz bateragarri egitea ahalbidetuko dutenak, ur-bilketa berrien, eta bereziki, sistema-interkonexioen bitartez. Plan Hidrologikoetako Eremu Babestuen Erregistroan bildutako EAEko hornidurako ur-bilketa nagusiei dagokienez, uren alorreko aplikazio-araudietan haien babesean aurrera egiteko klausula jakin batzuk bildu badira ere, zenbaitetan kutsadura-arazoak agertu dira. Horregatik, ur-bilketa horien babesa beste eremu batzuetara eramatea komeni da, besteak beste, udal-plangintzara.

Ur-saneamenduari eta -arazketari dagokienez, hiriko hondakin-uren saneamendu eta arazketarako oinarritzko azpiegitura gehienak egikaritzeko lanak amaitu dira, eta horri esker, arro askotako ur-masen egoerak hobera egin du nabarmen. Arintze-emarien kontrolari lotutako neurrietan sakondu behar da, gune txikietako saneamenduaren problematikari heldu behar zaio, eta kutsadura sorburuan murrizteko ahaleginak egin behar dira, besteak beste.

Baimen egokien bitartez hondakin-urak ongi kudeatzen aurrera jarraitu behar da, eta saneamendu- eta arazketa-azpiegiturarekin bat datozen hirigintza-aurreikuspenak egin beharra azpimarratu behar da, hondakin-uren isurketak lotutako euri-masaren egoera onarekin bateragarri egiteko.

Ez dugu ahaztu behar Euskadin kontsumitutako uraren ia % 75 (bolumen horren zati bat ingurunera itzultzen da, araztu eta gero) biztanleriaren hornidurarako eta hiri-sareei lotutako beste erabilera batzuetarako erabiltzen dela. Ehuneko hori gorabehera, ur-zerbitzuaren prestazioak sekulako garrantzia dauka, ur-masen ingurumen-helburuak lortzeko funtsezko sektorea den heinean. Uraren hiri-zikloaren kudeaketa integrala bultzatzen jarraitu behar da batetik, eta ur-zerbitzuen lurralde-antolaketaren optimizazioa bestetik.

Ur-masen kalitateari dagokionez, oro har, EAEko azaleko ur-masek askoz ere presio handiagoa jasaten dute lupekoek baino, eta hori haien egoeran islatzen da. Gaur egun, azaleko ur-masen % 52k ingurumen-helburuak betetzen dute, eta lurpeko uren artean betetze-maila % 92 da. Hiri jatorriko iturri jakin batzuetan sortutako kutsadura da Euskadiko ur-masen kalitateari eragiten dion presio nagusia, baina beste zenbait kutsadura- edo aldaketa-iturri ere aipatu behar dira, difusoak adibidez, laborantza- edo industria-sektorearekin zerikusia dutenak, kokaleku kutsatzaileak esaterako. Laborantza-sektoreari dagokionez, presio hori handia da isurialde mediterraneoko eremu jakin batzuetan, non gune batzuk laborantza-jatorriko nitratoen kutsadurarekiko urrakor izendatu dituzten, baita isurialde kantauriarreko gune jakin batzuetan ere, non aziendak garapen handia duen.

1997ko LAGen aldean nabarmentzekoa da eremu babestuen zenbait kategoria urari lotu zaizkiola, bakoitzak bere babes-helburu espezifikoak, arau-oinarria eta dagozkion eskakizunak dauzkala izendatzeko, mugatzeko, jarraipena egiteko eta informazioa emateko orduan. Gainera, demarkazio hidrografiko bakoitzak bere Eremu Babestuen Erregistroa ezartzeko eta eguneratuta edukitzeko betebeharra dauka. Azaleko edo lurpeko uren babesari buruzko edo

zuzenean uraren mende dauden espezieen edo habitaten kontserbazioari buruzko Europako Erkidegoko arau espezifiko bati jarraikiz babes bereziko eremu deklaratu diren eremu guztiak bildu dira erregistro horretan.

Eremu Babestuen Erregistroan honako kategoria hauek bereizten dira:

- Hiri-hornidurarako ura biltzeko eremuak
- Etorkizunean hiri-hornidurarako ura biltzeko eremuak.
- Uretako espezieen babeserako eremu deklaratu diren eremuak, ekonomiaren aldetik esanguratsuak direnak.
- Jolas-erabilerarako deklaratu diren ur-masak.
- Urak nekazaritzatik eratorritako nitratoek sortutako kutsaduratik babesteari buruzko arauak aplikatuz urrakor deklaratu diren eremuak.
- Hiriko hondakin-urak tratatzeko arauak aplikatuz, sentikor deklaratu diren eremuak.
- Habitata edo espezieak babesteko eremu deklaratu diren eremuak, non uraren egoera mantendu edo hobetzea haiek babesteko faktore garrantzitsua den.
- Ur mineral eta termalen babes-perimetroak.
- Ibaietako natura-erreserbak.
- Hezeguneak.
- Interes bereziko eremuak, hau da, batetik natura- edo ingurumen-aldeetiko interesa duten ibai-tarteak, eta, bestetik, aurreko ataletan bildu ez diren bestelako babes-figurak. Bigarren tipologia horretan honako gune hauek biltzen dira: Parke Naturalak, Biotopoak, Urdaibaiko Biosfera Erreserba, Txingudiko Plan Berezia, Euskal Kostaldeko Geoparkea eta espezie mehatxatuen interes bereziko eremuak.

Euskadin ur-hornidurako 953 gune Uraren Esparru Zuzentarauak ezarritako irizpideak betetzen dituzte eta beraz, hiri-hornidurarako ura biltzeko eremuak direla esan dezakegu. Horniduraguneen % 70ek lurpeko urak biltzen dituzte eta % 30ek azaleko urak, hurrenez hurren. Hornidurako urtegi nagusiak dira garrantzitsuenak. Haien garrantzia dela-eta, beharrezkotzat jotzen da hirigintza-plangintzak ur-bilketa horiek biltzea, haiek babesteko araubidea ezarri.

Oro har ezartzen da landa-eremuetako ur-ibilguetako lurralde-antolamenduko estrategiaren xede nagusiak haien natura eta ekologia zaintzea behar duela, eta, horren ondorioz, urez bete daitezkeen ertzen morfologia babestea, lehentasunezko fluxu-eremua askatzeari lehentasuna emanez noski, eta, hala badagokio, urez bete daitezkeen gainerako ertzetako hirigintza-ezarpen bakanak ahal den neurrian babestuz, baina oro har, ibilguetan eta haien uholde-lautadetan okupazio berriak eta/edo hirigintza-aldaketak saihestuz.

Hiri-eremuetan lehentasuna ematen zaio, batez ere, lehendik dauden hiriguneetan uholdeetatik babesteko xedea duten estrategiak hartzeari, eta, horretarako, lehentasunezko fluxu-eremua pixkana-pixkana askatzen da, oztopoak murriztuz edo ezabatuz, drainatze-baldintzak hobetuz, babes-obrak eraikiz, eta, hala badagokio, gune esanguratsuen ibilguak itotzea dakarten eraikinak eraitsiz. Beraz, hiri-eremu horien erregulazio hidraulikoan bereizi beharko dira, batetik, Lehentasunezko Fluxu Eremua, non estrategia bereziki protekzionista eta murriztailea hartu beharko den, eta urez bete daitezkeen gainerako eremuak, non eraikuntza-alorrean har daitezkeen esku-hartzeek premisa jakin batzuk bete behar dituzten.

II. HELBURUAK

Lurralde-eredua berrikustearen helburuak -urari dagokionez- honako hauek dira:

1. Ibai-ibilguen lurralde-antolamendu egokia sustatzea administrazio esku-hartzaileak ados jartzeko moduan, ingurumen-, hidraulika- eta hirigintza-aldagaiak integratuz.
2. Uholde eta lehorteen herritarrei, jarduera ekonomikoari eta ingurumenari eragindako kalteak murriztea, ingurune-helburuekin bat datozen neurrien bitartez.
3. Gainazaleko zein lurpeko ur-masa guztien egoera ekologiko ona mantentzea edo leheneratzea, giza presio esanguratsurik ez balitz egongo liratekeen pareko bizidun komunitateak mantenduz, arazketa- eta saneamendu-azpiegiturak osatuz, euri-sasoietan arintze-emariak murriztuz eta hondakin-uren berrerabilera indartuz.
4. Ur-eskariari erantzutea hornidura-berme egokiarekin eta premien arabera kalitatearekin, emari ekologikoei eutsiz eta aurreztearen eta eraginkortasunaren mesedetan doazen irizpide eta soluzioak kontuan hartuz.
5. Ur-bazterreko eta ibilguko baldintzak babestea, eta ibaietako guneak leheneratzea estaldura eta bideratze gogorrak eginez hiri-berroneratzeko eta -birmoldaketarako eragiketetan.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Ur-alarreko lurralde-ereduaren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

1. Ur-bazterreko eta ibilguko baldintzak babestuko dira ur-masetako eta eremu babestuetako ingurumen-helburuak lortzeko, eta ibaigune, estuario eta hezeguneen dinamika eta morfologia lehengoratzeko sustatuko da, hiri-berroneratzeko eta -berritzeko eragiketetan.
2. Politika egiterakoan egiturazko neurriak ezarriko dira arriskupeko hirigune sendotuetan, eta neurri horiek egiturazkoak ez diren beste hainbat neurriarekin uztatuko dira, urez bete daitezkeen eremuetan lurren erabilera arautuz eta mugatuz, eta honako bi premisa hauek kontuan hartuz: gertaeraren edo uholdearen arriskugarritasuna, eta jardunaren eraginpean jarri nahi den luraren oinarritzeko baldintza: landa-lurra edo urbanizatua.
3. Hirigintza-aurreikuspenek honako hauek badaudela bermatu beharko dute:
 - a) ur-eskariak behar bezala gogobetetzeko behar adinako baliabideak, eta, aldi berean, harguneetako emari ekologikoen erregimenetik bateragarritasuna.
 - b) lotutako euri-masaren ingurumen-helburuak betetzeko nahikoa eta egokia den saneamendu- eta -arazketa azpiegitura.
4. Lurpeko urak babesteko lurralde-dimentsioa garatuko da, prebentzio-politiken aplikazioan oinarrituta batez ere.

Baliabideen kudeaketa jasangarria

5. Prebentzioaren alorrean, lurralde-antolamendutik laguntza eskainiko da ur-alorreko helburuak lortzeko laborantza- edo erauzketa-sektorearekin zerikusia duten presioetan, eta batez ere eremu babestuen alorrean, eremu babestuen erregistroko herriak hornitzeko ur-bilketak barne.
6. Plangintza hidrologikoan aurreikusitako hornidura- eta saneamendu-azpiegiturak erantsiko dira.
7. Gutxienez, Eremu Babestuen Erregistroan jasotako honako eremu hauek jasoko dira:
 - a) Hiri-hornidurako ur-bilketak eta haien isurketa zuzeneko arroak.
 - b) Urtegien kasuan kontuan hartuko da, halaber, urtegira isuralda litezkeen ibaien arroa.
 - c) Ibaietako natura-erreserbak
 - d) Ingurumen- edo natura-intereseko ibai-tarteak.
8. Gainera, lurralde-plangintza sektorialak eta hirigintzakoak honako hauek bete beharko dituzte:
 - a) Plangintza orokorrean, lurzoru urbanizaezinaren ibai, erreka, aintzira eta urmaeletako ertzetan "Gainazaleko Urak Babesteko Lurzoru Urbanizaezina" kategoria ezartzea, Gidalerro hauetako Ingurune Fisikoari buruzko kapituluaren ezarritako irizpideak aplikatuta.
 - b) Hirigintza-garapen berriak dituzten landa-ertzetan urez bete daitekeen eremuaren okupazioa saihestea, eta, ezinezkoa balitz, itzulerako 100 urteko uraldia mugatzen duen lerrotik abiatuta kokatuko dira (salbuespenez, lehentasunezko fluxu-eremua, Lurralde Plan Sektorialaren definizioaren arabera).
 - c) Hiri-lurretako ibaiertzei garrantzi handia ematea hiri-paisaia itxuratzean eta ingurune naturala hirien barruan integratzean, eta eraikuntza-erretiro oparoak sartzeari, ibaiaren tamainaren arabera.
 - d) Lur urbanizagarriko eremuetako ertzetan, ibilguaren aldamenean lur askeak eskuragarri izateko aukera gehiago izateak espazio-antolamendu zabalagoa ahalbidetzen duela aintzat hartzea. Beraz, eraikuntzaren eta urbanizazioaren erretiro jakin batzuk planteatu behar dira, berdeguneak sartzeari eta lehendik dagoen ur-bazterreko landaredia babesteko moduan.
 - e) Hiri-berroneratzeko eta -birmoldaketarako eragiketetan sinergiak sortzea, ibaietako guneak leheneratzeko estaldura eta bideratze gogorren bitartez.

Baliabideen kudeaketa jasangarria

- f) Udal-plangintza egiterakoan, uholdeak prebenitzeko problematika hidraulikoaren soluzioa kultura-intereseko zubi edo elementuak zaintzearekin bateragarri egitea.
- g) Ur-ibilguak aldatzeko debekua errespetatzea, baldin eta ibaiadarraren arroa km² 1etik gorakoa bada isurialde kantauriarrean, eta 2 km²-tik gorakoa bada isurialde mediterraneoan. Salbuespenez, 2 km²-rainoko eta 3 km²-rainoko tarteak errespetatzea, hurrenez hurren, Lurralde Plan Partzialean zehaztutako hirigintza-azpiegitura edo -jardunak direnean.
- h) Etxadien, plazen eta espaloien iragazkortasuna sustatzea, hiriaren drainatze-ahalmena handitzeko.

8.2. ENERGIA

Energia eta energia berriztagarriak 2030erako Euskadiko Energia Estrategiaren (3E-2030) bi ardatz nagusiak dira, eta ezinbesteko betekizunak dira lurralde-iraunkortasuna, lehiakortasuna eta klima-aldaketaren aurkako borroka bermatzeko. Lurralde-estrategiaren energiaren alorrean beste zenbait erronkari ere heldu behar zaie, hala nola energia-eraginkortasunaren eta -efizientziaren igoera nabarmenari; deskarbonizazioari, energia berriztagarrien iturrien erabilera orokortuz; eta energia-autosufizientziarantz aurrera egiteari.

I. GAIAREN EGOERA

Ekonomia-egituraren aldaketak, efizientziaren hobekuntzak eta gutxiago kutsatzen duten energia-iturri berriak (gas naturala, energia eolikoa) agertzea ez dira nahikoak izan garapen-maila handiagoaren eta mugikortasuna handitzearen haritik eratorritako energia-kontsumoaren igoerak konpentsatzeko. Gauzak horrela, energia berriztagarriek gora egin dute, eta EAEren energia-eskariaren % 7 dira une honetan. Nolanahi ere, petrolioaren deribatuek energiaren azken kontsumoaren % 40 ekartzen dute oraindik ere, eta garraioa, zerbitzuak eta etxeko kontsumoa dira EAEren energia-eskaria gorantz bultzatzen duten sektore nagusiak. Horren ondorioz, airearen kalitate-baldintzek lurralde osoan nabarmen hobera egin badute ere, berotegi-efektuko gasen emisioa oso handia da oraindik ere, eta gero eta handiagoa gainera.

2016ko uztailan onartu zen 2030erako Energia Estrategiak (3E-2030) euskal energia-sistemaren ikuspegia ezartzen du, eta Eusko Jaurlaritzak 2016-2030 aldirako energia-politikaren alorrean bete beharreko helburuak eta oinarritzko jardun-ildoak zehazten ditu. Epe luzera begira, Euskal Energia Sistemaren eredu sozioekonomikoa pixkana-pixkana bilakatu behar da, industriari, eraikinei eta garraioari dagokienez batik bat, energia-kontsumo txikiagoko eredu berri baterantz, kontsumo hori energia berriztagarriak poliki-poliki txertatzera bideratuz, eta energia elektrikoa energia-bektore nagusia izanik.

2030erako Euskadiko Energia Estrategiaren ikuspegiak honako xede hauek ditu: 2050erako energia-erabileretarako petrolio-kontsumoa zero izatea, garraio-sistemaren egiturazko aldaketa eskatzen duena; 2050erako Klima Aldaketaren Euskal Estrategiaren helburuak betetzen laguntzea, hau da, Euskadiko BEGen emisioak gutxienez % 40 murriztea 2030erako eta gutxienez % 80 2050erako 2005. urtearen aldean; eta 2050. urtean energia berriztagarriaren

Baliabideen kudeaketa jasangarria

kontsumoa % 40 izatea azken kontsumoaren gainean; eta, mende honek aurrera egin ahala, erregai fosilak eta BEGen zero emisio garbiak erabat baztertzea, energia berriztagarriak energia-hornidura bakarra izanik.

2030erako Euskadiko Energia Estrategiak ezartzen du 2030ean amaitzen den aldian honako helburu hauek bete behar direla:

1. Energia primarioan % 17 aurrezte.
2. Energia berriztagarrien erabilera % 126 indartzea, azken kontsumoan berriztagarriek % 21eko kuota lor dezaten.
3. Euskal administrazio publikoaren konpromiso eredugarria sustatzea, 10 urtean instalazioen energia-kontsumoa % 25 murriztuz, eraikinen % 25ean energia berriztagarriak aprobetxatzeko instalazioak ezarriz, eta ibilgailuetarako eta zerbitzu publikoaren flotetarako alternatibak ekarriz.
4. Petrolio-kontsumoa % 26 murriztea egungo joeraren aldean, garraio-sektoretik pixkana-pixkana aldentuz eta ibilgailu alternatiboan erabilera areagotuz.
5. Kogenerazioak eta berriztagarriek elektrizitatea sortzeko duten parte-hartzea igotzea, 2015ean % 20 izatetik 2030ean % 40 izatera pasatzeko.
6. Energia-sektoreko euskal enpresa eta eragile zientifiko-teknologikoen sarearen lehiakortasuna maila globalean indartzea.
7. Klima-aldaketa arintzen laguntzea, 3 Mt CO₂ murriztuz energia-politikaren neurrien bitartez.

Hortaz, energia-efizientzia eta energia berriztagarriak Euskadiko Energia Estrategiaren (3E-2030) bi ardatz nagusiak dira, eta ezinbesteko betekizunak dira lurralde-iraunkortasuna, lehiakortasuna eta klima-aldaketa-aren aurkako borroka bermatzeko.

Proposatutako ekimenek eskema moduko bat dakarte berekin, espazio-antolaketari eta -funtzionamenduari buruzkoa, helburu hori lortzeko abantaila esanguratsuak sor ditzakeena. Ildo horretan, garraio kolektiboko sistemei gero eta garrantzi handiagoa eman nahi zaie; garapen-ardatz linealak indartu nahi dira, garraio publikoko zerbitzuen garapena eta erabilera sustatzeko; eta polizentrismoan oinarritutako hiri-egitura eraginkorragoa eta trinkoagoa ezarri nahi da, lekualdatze-premiak murrizteko.

Lurralde-ekimen guztiek energia-efizientzia handitzeko eta erabilitako baliabideen dibertsifikazioa areagotzeko dauden aukerak hartu behar dituzte kontuan. Garrantzitsua da hiri-hobekuntzako estrategiek honako hauek aintzat hartzea, besteak beste: hiri-argiteriaren eraginkortasuna, auto-ilarak murriztea, eta gutxiago kontsumitzen duten eta energia-iturri berriak darabiltzaten ibilgailu publikoak erabiltzea. Etxebizitza-alorrean, eraikinak isolatzeko baldintzak hobetzeak eta arkitektura bioklimatikoko teknikak erabiltzeak ondorio esanguratsuak dauzkate gastuaren gainean, eta, horren adierazgarri, % 50 ere aurrez daiteke familia eta enpresen energia-premian. Kogenerazio-instalazioen hedapenak eraginkortasun handiagoa ekar dezake berekin, eta beraz, industriaguneak hobetzeko eta enpresa-ezarpen barreiatuak murrizteko estrategia batek aukera eman dezake hornidura-establezimendu eta -eragiketa desberdinetarako energia-zerbitzuak zentralizatzeko industrialde bereko enpresen artean.

Gas naturala eta elektrizitatea funtsezko baliabideak dira Euskadiko Energia Estrategiaren esparruan, eta baliabide horien inguruan hainbat ekimen garatzen dira produkzio- eta banaketa-azpiegiturak hobetu eta zabaltzeko, eta, horrela, horniduraren kalitatea, jarraitutasuna eta lehiakortasuna ziurtatzeko. Izan ere, epe ertainera begira, energia berriztagarri ez-kutsatzaileen erabilerak gero eta garrantzi handiagoa eduki behar du EAEren energia-horniduraren egituran.

Nolanahi ere, energia berriztagarrien ekarpena handitzeak eskatzen du, ezinbestean, energia produzitzeko instalazioak ezartzea, baliabidea bertan egonik baliabide hori energia-xedeetarako bideragarritasunez eta errentagarritasunez erabil daitekeen tokian. Eskala jakin batzuetan eta baliabide natural jakin batzuei dagokienez, hori egingo da, batez ere, ingurune naturalean kokatutako landa-lurretan, eta, askotan, ingurune- eta paisaia-balio garrantzitsuak ez ezik, energia berriztagarrien aprobetxamendutik eratorritako balioa -horrek ere ingurune-garrantzi erabakigarria du klima-aldaketaren aurkako borrokan- ere baduten lurretan. Azpiegitura horiek ongi antolatzea eta haiek hedatzeko pizgarriak funtsezkoak dira, hau da, garapen-eredu iraunkorrago baten energia-euskarria izan behar dute.

Orobat, gogora ekartzekoa da maiatzaren 14ko 104/2002 Dekretuaren bitartez EAEko Energia Eolikoaren Lurralde Plan Sektoriala onartu zela, eta, haren babesean, Elgeako, Badaiaiko, Urkillako eta Oizko parke eolikoak garatu direla. LPS horrek nolabaiteko oreka ekarri zuen ekonomiari eta energia berriztagarria lortzeko lotutako jardueraren eta gure gailurretako paisaia-interesaren artean. Onartu zenez geroztik zenbat denbora igaro den ikusirik, une honetan beharrezkoa da LPS hori berrikustea eta egungo energia-eskakizunetara egokitzea, energia berriztagarriei dagokienez bete beharreko helburuetatik abiatuta.

Azkenik, kontuan hartzekoa da jende gehien biltzen den hiriguneek energia-jasangarritasunaren erronka handiari egin behar diotela aurre, eta, beraz, berrikuntzagune bihurtu behar direla, berotegi-efektuko gasen emisioak zero bihurtzeko bidean, desenergizazioaren bidean -energia-eraginkortasunaren eta -efizientziaren funtsezko igoerari esker-, deskarbonizazioaren eta energia berriztagarrien erabilera orokortzearen bidean, eta autosufizientzia konektatuaren bidean. Azken buruan, argi eta garbi utzi behar da hiriak eta hiri-eremu guztiak funtsezkoak eta lehentasunezkoak direla energia-efizientzia sustatzeko eta politika jakin batzuk abian jartzeko, kontuan hartuta politika horiek mesedegarri behar dutela mugikortasunerako, hiri-antolamendurako, eraikinak eraiki eta birgaitzeko, gune publikoak kudeatzeko, energia efizientziaz erabiltzeko eta ingurune- eta soinu-kutsaduraren aurka borrokatzeko, besteak beste.

II. HELBURUAK

Energiaren alorrean, honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Energia-efizientzia igotzearekin zein energia berriztagarrien iturrien erabilerarekin zerikusia duten helburuak betetzea, baita petrolio-kontsumoa eta berotegi-efektuko gasen emisioa murriztearekin lotutako helburuak ere, 2030erako Euskadiko Energia Estrategian eta Klima Aldaketaren Euskal Estrategian ezarritakoari jarraikiz.
2. Energia-eskakizunak eta haien instalazioak lurralde- eta hirigintza-plangintzara eramatea, energia-jasangarritasunaren gidalerroak politika publikoetan integratuz

Euskal Autonomia Erkidegoko sektore publikoaren energia-jasangarritasunari buruzko irailaren 22ko 178/2015 Dekretuan ezarritakoaren arabera.

3. Lurralde- eta hiri-alorreko, etxebizitza-alorreko eta mugikortasun-alorreko estrategien energia-efizientzia handitzea.
4. Garraioan petrolioaren ordeztasun energia alternatiboak erabiltzeko ekimena bultzatzea, ingurumen-inpaktua eta urrakortasuna murriztuz, etorkizunean energia horren eskasia izango dela aintzat hartuta.
5. Garraio publikoaren erabilera sustatzea, garraio kolektiboko sistema eraginkor eta garbiak abian jarri.
6. Eraikin eta etxeetan energia-kontsumoa murriztea eta energia berriztagarrien erabilera areagotzea.
7. Elektrizitatea sortzeko parkearen jasangarritasuna hobetzea, berriztagarrien eta kogenerazioaren instalazio berriak erantsiz, banatutako sorkuntza handituz eta autokontsumoa sustatuz.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Energia-alorrean, lurralde-ereduaren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

1. Energia Berriztagarrien Lurralde Plan Sektoriala egitea, eta plan horrek honako hauek betetzea:
 - a) Berriztagarriek elektrizitatea sortzean duten parte-hartzea handitu beharra, produkzio- eta hornidura-azpiegiturak zabaltzea beharra eta EAEko berriztagarrien energia-potentzialetik ahalik eta aprobetxamendurik onena lortzeko behar diren azpiegituren ezarpena erraztu beharra kontuan hartzea, hori guztia natura-, paisaia- eta kultura-ondarea zaintzearekin bateragarri eginez.
 - b) Baliabide berriztagarrien inbentarioa egitea.
 - c) Baliabide berriztagarriak aprobetxatzeko behar diren azpiegiturak ezartzeko lur-erreserba egokiak identifikatzea, behar adinako kopuruan eta ahalmen nahikoarekin.
 - d) Energia sortzeko eta garraiatzeko azpiegituren eta erabileren eta lurraldeko beste erabilera batzuen arteko bateragarritasuna ezartzea.
2. Energia Eolikoaren LPS berrikustea eta egungo energia-eskakizunetara egokitzea, energia berriztagarriekin -eta zehazkiago energia eolikoarekin- bete beharreko helburu sektorialetatik abiatuta. Gainera, honako hauek ere bete beharko ditu:
 - a) Energia eolikoaren ezarpenari dagokionez paisaia-aldagaia arautzen duten zehaztapenak jasotzea.

Baliabideen kudeaketa jasangarria

- b) LPSean bildutako instalazioak ezartzeko ikus- eta ingurune-baldintzak biltzea, baita LPSean bildu ez badira ere 10 MW-tik beherako instalazioei eskatzen zaizkienak ere.
 - c) LPSean bildutako edo bildu gabeko ezarpen eolikoen ingurune-baimenak kontuan hartuko du, berariaz, instalazio horiek eremu jakin batean metatzetik erator daitekeen saturazio-efektua.
 - d) Energia berriztagarrien LPSean sartzeko aukera aintzat hartzea.
3. Lurralde- eta hirigintza-plangintzaren energia-jasangarritasuna ebaluatzeko azterketa egin dadin bultzatzea, plangintza horrek energia-kontsumoaren eta energia-aurreztearen eta -efizientziaren gainean nola eragiten duen aztertzeke, eta energia berriztagarrien erabilera sustatzea.
4. Lurralde- eta hirigintza-plangintzak honako hauek bete beharko ditu:
- a) Baliabide berriztagarriak aprobetxatzeko behar diren azpiegiturak ezartzeko lur-erreserba egokiak biltzea, energia-alorrean ezarritako helburuak betetzeko behar adinako kopuruan eta ahalmen nahikoarekin.
 - b) Energia Elektrikoa Garraiatzeko Sarearen plangintza kontuan hartzea, sare horretan bildutako instalazioak kokatzeko behar diren lur-erreserbak eginez.
 - c) Meatze-katastroa eta, bereziki, honako administrazio-figura hauek kontuan hartzea: esplorazio-baimenak, ikerketa-baimenak, meatze-emakidak eta ustiapen-proiektuak.
 - d) Garapen-ardatz linealak indartzea, garraio publikoko zerbitzuen erabilera bultzatzeko eta polizentrismoan oinarritutako hiri-egitura eraginkor eta trinkotuak sustatzeko, hartara lekualdatze-premiak murrizteko.
5. Hirigintza-plangintzak honako hauek sustatuko ditu:
- a) Lehendik dauden eraikinen eta urbanizatutako guneen energia-efizientzia hobetzea.
 - b) Eraikin eta espazio publikoen plangintzaren, proiektuaren eta egikaritzearen faseetan irizpide bioklimatikoak erabiltzea, batik bat orientazioari, diseinuari eta materialei dagokionez, eta energia-kontsumoa minimizatzen duten sistema pasibo eta aktiboen erabilerari dagokionez.
 - c) Eraikin eta espazio publikoetan landaredia erabiltzea isolatzeko elementu moduan eta konfort klimatikoa urtaro batetik bestera erregulatzeko faktore moduan.
 - d) Energia-alorrean efizienteak diren argiteria publikoko gailuak erabiltzea.

Baliabideen kudeaketa jasangarria

6. Petrolioaren deribatuez bestelako energia alternatiboen bidezko garraio-sistemak sustatzea, elektrizitatea eta gasa naturala erabiltzen dutenak adibidez.
7. Aprobetxamendu-sistemen bidez (eguzkia, eolikoa, biomasa eta abar) eraikin eta instalazioen energia-autohornidura erraztea, berriztagarrien beroa aprobetxatzeko soluzioei lehentasuna emanez ez-berriztagarrien aldean, eta energia-autokontsumoko sistemak erabiliz lur urbanizaezinetan kokatutako eraikin isolatuetan.
8. Preskripzio tekniko osagarriak aplikatzea Babes Bereziko Antolamendu Kategorian bildutako lurretan barrena doazen aire-instalazio elektrikoetarako, eta zehazkiago:
 - a) Eremu menditsu edo malkartsuetan, oro har, paisaiak eduki ditzakeen edozein ikuspegitik paisaiaren itxitura bisualak gainditzen dituzten aire-lineen euskarriak ez da jarriko.
 - b) Oro har, instalazioen ibilbideak erliebearen kota topografikoei jarraituko die, eta luraren morfologiara egokituko da.
 - c) Ahal dela, lehendik dauden komunikabideekiko (errepideak, trenbidea eta abar) paraleloan joango da ibilbidea, haietatik gertu, lurraldean trazatu berririk ireki gabe.
 - d) Hurbileko beste linearik ez badago, lehendik daudenak bikoizteari emango zaio lehentasuna, linea berri bat eraiki beharrean.
 - e) Euskarriak diseinatzean paisaia-inpaktua minimizatzeari garrantzi handia emango zaio, lurrera egokituz eta lur-berdinketa eta -mugimenduen premia murriztuz.
 - f) Natura babesteko edozein figuratan bildutako eremuetan edo korridore ekologikoetan barrena doazen aire-instalazio elektrikoek hegaztiak babesteko behar diren gailuak bildu beharko dituzte, segurtasunari buruzko indarreko araudiaz gain.
9. Elektrizitatea garraiatzeko linea berriak eraiki beharra justifikatzea, linea zaharrak ezabatzeko alternatibak aztertuz, eta lehendik dauden korridoreak (linea-trinkoketa) edo eratorritako ingurumen-inpaktuak ezabatzea edo mugatzea dakarten beste linea batzuk aprobetxatzea.
10. Aprobetxamendu hidroelektrikoetan instalazioen metatze-efektua aztertzea, ezaugarri ekologiko eta morfodinamikoen gainean eta ebaluatutako ibaietako ur-erabileren gainean efektu negatiborik sor dadin saihesteko.

8.3. EKONOMIA ZIRKULARRA

Ekonomia zirkularrean oinarritutako eredu bateranzko trantsizioa egin behar da, erabilitako produktu eta baliabideek fluxu ekonomikoaren barruan ahalik eta denbora gehien eman dezaten, eta trantsizio hori oinarritzko lehentasuna da, hondakinen sorkuntza gutxienekora murriztea ahalbidetuko duen garapen iraunkorra lortzeko.

Ekonomia zirkularra eredu edo estrategia berria da, eta produktuek eta produktu horiek egiteko erabilitako baliabideek fluxu ekonomikoaren barruan ahalik eta luzeen irautea du xede. Eredu ekonomiko horretara trantsizioa egitea Europar Batasunaren lehentasun estrategiko nagusietako bat da, eta ekonomia iraunkorra, berritzailea, baliabideen erabileran efizientea eta aldi berean lehiakorra lortzea du xede, hondakinen sorkuntza gutxienekora murriztuta.

Energia aurrezte eta karbono-dioxidoaren emisioak murriztea daude ekonomia zirkularraren funtseko helburuen artean, airearen, lurzoruen edo uraren kutsadurak sortutako kalteak arintzeko. Baliabideak izugarrizko erritmoan erabiltzearen ondorioz gertatu da hori, gure planetak baliabide horiek berritzeko duen ahalmenaren gainetik erabiltzearen ondorioz alegia.

Ekonomia zirkularraren printzipioak lurralde- eta hiri-plangintzan ere ezar daitezke, lehendik hiri-erabilerekin lotuta dauden guneak zein lehendik dauden azpiegiturak berritzea, birziklatzea eta berrerabiltzea ahalbidetzen duten jardunak bultzatuz. Halaber, hiri-inguruneen eta azpiegituren plangintza eta diseinua baliabideen erabilera efizientean oinarritu behar dira, ingurunearen gainean sortutako inpaktua minimizatzen duten ereduak lehentasuna emanez eta erabilerak berrerabiltzeko eta etorkizuneko premietara egokitzeko aukera aintzat hartuz.

LAGak berrikusteko esparruan, ekonomia zirkularra bi ardatzen inguruan zabaltzen da: hondakinen kudeaketa eta lurzorua baliabide gisa.

A) HONDAKINEN KUDEAKETA

Ekonomia zirkularra hondakinen berrerabiltzean, birziklatzean eta balorizazioan oinarritzen da, eta horrek eskatzen du, halaber, hondakinen gaikako bilketa eta bereiztea, hondakin horietatik materialak edo energia berreskuratzea ahalbideratuko duen beste edozein birziklatze- edo balorizazio-tratamendu ezarri aurretik. Orobat, aurreikusita dago merkatu berrien garapena indartzea eta arriskutsuak ez diren industria-hondakinen balorizazio-prozesuetatik eratorritako lehengai sekundarioak eraginkortasunez erabiltzea, beste lehengai batzuk ordeztzeko.

I. GAIAREN EGOERA

Hondakinen kudeaketak funtsezko zeregina dauka ekonomia zirkularren zikloan, lehenik eta behin, ziklo horrekin bat eginez hondakin horiek sortzeko prebentzio-fasetik; jarraian, produktuaren diseinua optimizatuz, etorkizunean haren osagaien berrerabilera errazteko, eta, azkenik, osagai horiek birziklatuz.

Gaur egun Europar Batasuneko pertsona bakoitzak urtean 500 kilotik gora hondakin sortzen du, gutxi gorabehera, eta hondakin horien herena baino gehiago zabortegetan metatzen dira. Azken hamarkadetan hondakinen produkzioak gora egin du, hondakinak minimizatzeke garatutako politikak gorabehera, baina nolana ere lortutako emaitzak askotarikoak izan dira. Oro har, hondakinen kudeaketa hobetzen jarraitu behar da, lehenik eta behin hondakinak zabortegetan zuzenean lurperatzea saihesteko, horrek lehendik dauden baliabideak xahutzea dakarrelako, baita ingurumenaren eta giza osasunaren gaineko presioa murrizteko eta hazkunde ekonomikoa eta enplegua bultzatzeko aukerak galtzea ere.

Gaur egun euskal ekonomia intentsiboa da kanpotik datozen baliabideetan, eta inportazioak % 68 dira Sortutako hondakinak, tonatan, lehengaien guztizko kontsumoaren % 7 dira. Produktibitateak, ordea, hobera egin du hamar urte eskasetan, erabilitako material-kilogramo bakoitzeko 1,5 euro sortzetik 2,9 euro sortzera, gure industria gero eta ekoefizienteagoa denaren adierazgarri. EAEn urtean 5.200.000 tona hondakin sortzen dira, gutxi gorabehera. Hondakin horien erdiak industria-jatorriko hondakin ez-arriskutsuak dira, % 22 eraikuntza- eta eraipen-hondakin ez-arriskutsuak, % 20 hiri-hondakinak, eta % 7 industria-jatorriko hondakin arriskutsuak.

Diseinu-faseak baldintzatzen du produktuen batez besteko ingurumen-inpaktuaren % 80. Hala, ekodiseinuak baliabideen erabilera murriztu dezake, produktuak konpontzeko aukerak eta produktuen iraunkortasuna hobetuz, materialen birziklagarritasuna handituz, substantzia arriskutsuen erabilera minimizatuz eta produkzio-prozesuen edo produktu eta zerbitzuak erabiltzeko fasearen energia-efizientzia areagotuz.

Europako ingurumen-politikak hondakinen kantitatea jartzen du hondakinen hierarkiaren lehen aukera gisa. Izan ere, bizi-zikloari buruzko azterlanek erakusten dutenez, edozein hondakin-tratamenduren berezko ingurune-inpaktuak handiagoak dira hondakina sortu gabe lortzen direnak baino.

2020ko EAEko Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Plana. Ekonomia zirkular baterantz" planak, Eusko Jaurlaritzak 2015ean onartu zuenak, 2020rako guztira sortutako hondakinen kantitatea % 10 murriztea du helburu, 2010ean sortutako kantitatearen aldean.

Gainera, 2020erako Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Planaren helburua prestakuntza areagotzea da, 2020an hondakinen berrerabilera, birziklatzea eta balorizazioa % 60ra iristeko. Gainera, aurreikusita dago gaikako bilketa eta bereiztea sustatzea, hondakin horietatik materialak edo energia berreskuratzea ahalbidetzen duen beste edozein birziklatze- zein balorizazio-tratamendutarako alde aurreko funtsezko urratsa den heinean. Orobat, aurreikusita dago merkatu berrien garapena indartzea eta arriskutsuak ez diren industria-hondakinen balorizazio-prozesuetatik eratorritako lehengai sekundarioak eraginkortasunez erabiltzea, beste lehengai batzuk ordeztzeko.

EAEn sortutako hondakin ez-arriskutsuen kudeaketari dagokionez, balorizazio- eta ezabatze-instalazioen sarearekin bermatuta dagoela esan dezakegu. Alabaina, beren izaerari esker balorizazio-tratamenduak jasotzeko gauza diren korronteen gainean tratamendu horiek aplikatzeko ahalmena desberdina izango da hondakin motaren arabera. Soluzioek, azpiegiturak eraikitzea ez ezik, industria-jatorriko hondakinak erabiltzeko bide berrien sustapena izan behar dute jomugan. Horretarako erabilera-aukerak zabaldu beharko dira, eta erakusteko proiektuei edo azterlanei heldu beharko zaie, erabilera berrietan edo kanpoan onartuta dauden produktu-arauak betetzean sakondu ahal izateko.

2020erako EAEko Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Planak jardunak ere biltzen ditu, eta hondakinak sortu eta kudeatzeko helburuak ezartzen ditu, hiri-hondakinak barne. Plan honetan proposatutako helburuak eta Europar Batasunaren araudia bete ahal izateko, egungoen osagarri diren azpiegiturak eduki behar ditugu eskura. Ingurumena Babesteko otsailaren 27ko 3/1998 Lege Orokorrari jarraikiz, Foru Aldundiek hiri-hondakinak kudeatzeko azpiegituren plangintza egiten dute lurralde bakoitzerako. Herrialde gisa plangintza integratu bat egiten ahalegintzea lagungarria litzateke EAEko hondakinak kudeatzeko ereduaren efizientzia orokorra hobetzeko teknikaren, ekonomiaren eta ingurunearen ikuspegietatik.

II. HELBURUAK

Ekonomia zirkularraren alorrean, eta, zehazkiago, hondakinen kudeaketaren alorrean, honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Ekonomia zirkularreko eredu berri batera trantsizioa egiteko bidea erraztea. Eredu berriaren arabera, produktuek eta produktu horiek sortzeko erabilitako baliabideek ahalik eta denbora gehien eman behar dute fluxu ekonomikoaren barruan, energia aurrezteko errazteko, eta karbono-dioxidoaren emisioak eta hondakinen produkzioa murrizteko.
2. Hondakinen kudeaketa lurralde-ikuspegi integral batetik planifikatzea, lurraldeko eskala guztietan lehendik dauden premiak koordinatu ahal izateko.
3. Hondakinen gaikako bilketa sustatzea, hondakinak berreskuratu, berrerabili eta birziklatzeko bidea erraztuz eta zabortegetara ahalik eta gutxien botaz.
4. Hondakinen garraioa optimizatzea, banaketari, hondakinak sortzeko eta biltzeko puntuen artean dauden tarteei eta hondakinak kudeatu eta tratatzeko instalazioei dagokienez.

5. Hondakinak kudeatzeko azpiegiturek ingurumenari, paisaiari eta herritarrei sortutako inpaktua minimizatzea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Ekonomia zirkularren alorrean, eta zehazkiago hondakinak kudeatzeko alorrean, lurralde-ereduaren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

1. EAEko hondakinen azpiegiturei buruzko Lurralde Plan Sektoriala idaztea, Lurralde Historiko, mankomunitate eta toki-erakunde bakoitzaren hondakinak kudeatzeko politiken artean beharrezkoa den koordinazioa eta integrazioa bermatzeko.
2. Hondakinak instalazio egoki hurbilenetan tratatzea, azpiegitura-sare nahikoa ezartzea eskatuko duena.
3. Lehendik dauden azpiegitura, ekipamendu eta zerbitzuen erabilera optimizatzea.
4. Plangintza egitean hondakinen gaikako bilketarako eta birziklatzerako helburu batzuk zehaztea, helburu horiek kudeatzeko behar diren erreserbak zehaztuz, haien banaketak udalerri osoari zerbitzu bikaina eta orekatua bermatzeko moduan.
5. Industria-sektoreak, eraikuntza-sektoreak, eta, bereziki, eraispén-obren sektoreak sortutako hondakin-bolumenaren haritik etorritako problematika aintzat hartzea, plangintzan erreserbatuz erabilitako materialak identifikatzeko, gaika sailkatzeko, berreskuratze eta berrerabiltzeko behar diren hornidurak.
6. Eraikuntzako eta urbanizazioko udal-ordenantzen bitartez, material iraunkor eta birziklagarrien erabilera sustatzea, baita biologia-jatorriko materialen erabilera ere, baldin eta haien diseinuan, produkzioan eta ondorengo birziklatzean, ingurunearen gainean sortutako inpaktuak minimizatzen badira.
7. Proiektu eta obren kontratazioan, ingurumen-alderdiak, diseinua eta material ekologikoen erabilera sustatzea eta balioestea, baita material horien beste zenbait alderdi ere, hala nola iraunkortasuna, inpaktua eta ingurumen-portaera, eta birziklatzeko eta berrerabiltzeko erraztasuna.

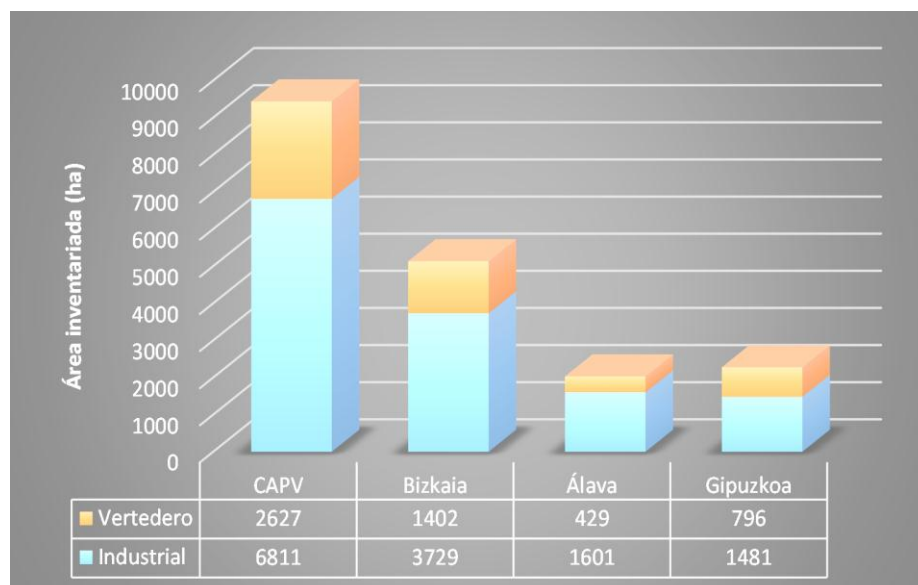
B) LURZORUA BALIABIDE GISA

Lurzorua funtsezko elementua da lurralde-jasangarritasunaren alorrean. Izan ere, asko dira lurzoruaren eta haren kontserbazio-egoeraren mende daudenak: uraren, airearen edo beste ingurune batzuen kalitatea; klima-aldaketa, biodibertsitate-galera, uholdeak edo beste ingurumen-problematika batzuk arintzea; eta giza bizitzaren kalitatea ere, lurzoruaren ekosistemen zerbitzuak kontserbatuz berma daitekeena.

I. GAIAREN EGOERA

Lurzoru kutsatuen politika asko garatu da estrategiari, plangintzari, metodologiari eta lurzoruaren kutsadura prebenitzeko eta zuzentzeko legeriari dagokienez. Lurzorua baliabide gisa efizientziaz kudeatzea, lurzoruaren erabilera jasangarria, ekosistemen zerbitzuak babestu eta mantentzea, lurzoruaren erabilera zirkularra edo naturan oinarritutako soluzioen aplikazioa funtsezko baldintzak dira, 2050. urterako lurzoruaren degradazioa zero izateko azken helburua lortzeko.

Lurzorua babesteko eremu partikular horretan jardun beharrak problematika jakin batean du abiapuntua, 90eko hamarkadan garrantzitsua zirudien arren orain askoz neurri handiagoan zehaztu daitekeena. 2016an, Lurzorua kutsa dezaketen jarduerak eta instalazioak kokatutako EAEko tokien Inbentarioan 12.412 lurzati bildu dira, 9.438 Ha-ko azalera guztira, non lurzoruaren kalitatea kaltetuta egon litekeen kutsatzaileen presentziaren eraginez. Termino erlatibotan, arrazoi horrengatik EAEko azalera osoaren % 1,3k eta azalera erabilgarriaren % 19,7k tratamendu bereziak behar dituzte giza osasuna eta ekosistemen funtzionamendua babesteko.

1. irudia. Lurzorua kutsa dezaketen jarduerak eta instalazioak kokatutako tokien inbentarioaren arabeko azalera

Arazoaren tamaina kuantifikatzeak aukera eman du EAEren egoera espezifikora egokitutako tresnak diseinatzeko. Industria-jatorriko lurzoruen kutsadura da Euskadin ingurune horri eragiten dion lehen mehatxua eta mehatxu nagusia, eta gaur egun ere lurzoria babesteko politikaren erdigunean dago.

Alabaina, Europar joera naturala kutsaduraren aurkako borroka izan bada ere, fenomeno horrek bereziki kaltetutako eremu geografikoen artifizializazioaz gainera, azken urteetan aurrerapen handiak egin dira lurzoria babesteko kontzeptu orokorrean. Lurzoria funtsezko elementu bihurtzen ari da ingurumenaren alorrean. Izan ere, asko dira lurzoruen eta haren kontserbazio-egoeraren mende daudenak: ura, airea edo beste ingurune batzuen kalitatea; klima-aldaketa, biodibertsitate-galera, uholdeak edo beste ingurumen-problematika batzuk arintzea; eta giza bizitzaren kalitatea ere, luraren ekosistemen zerbitzuak kontserbatuz berma daitekeena.

Hala, Elikadura eta Nekazaritzarako Nazio Batuen Erakundearen Lurzorien Mundu Gutunak (2015) honela dio: "Lurzoria funtsezkoak dira Lurraren bizitzarako, baina lurren baliabideen gaineko presioak muga kritikoetara iristen ari dira. Lurzoria kontu handiz kudeatzea funtsezkoa da nekazaritza iraunkorarentzat, eta balio handiko baliabidea ere bada klima arautzeko eta zerbitzu ekosistemikoak eta biodibertsitatea babesteko."

Lurzoriaren gainean mehatxu desberdinak (kutsadura, artifizializazioa edo zigilatzea, higadura, basamortutzeak, biodibertsitate-galera eta abar) pilatzeak, ingurune horrek zerbitzu ekosistemiko izugarri baliodunen (elikagaien eta bestelako biomasen produkzioa, uren arazketa, karbono-bahiketa, besteak beste) horniduran betetzen duen zereginak, hura kapital naturaltzat jotzen denaren barruan sartzeak eta lurzoria erabilera antropiko eta naturalen euskarri gisa duen zereginak baldintzatu dute lurzoruen babesa askotariko legeria eta estrategietan txertatzea.

Hortaz, lurzoruen degradazio garbia zero izateko helbururantz aurre egitea proposatzen da, lurraldea berrerabiliz eta birziklatuz eta ekonomia zirkularra sustatuz, horretarako eraikuntza-proiektuen premien ondorioz zulatutako lurzoria berrerabiliz.

Azpiraratzekoa da, halaber, lurzoruen erabilerak antolatzeko prozesuen hasiera une ezin hobea dela, beste edozein jarduni ekin aurretik, lurzoruen kalitatea balioesteari eta saneamenduari ekiteko, azken kasu horretan beharrezkotzat jotzen bada, pertsonen osasunari eta ingurumenari kalterik ez egiteko helburu nagusiarekin.

II. HELBURUAK

Ekonomia zirkularraren alorrean, zehazkiago lurzoria baliabide gisa kudeatzearen alorrean, honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Ekonomia zirkularraren estrategia lurralde- eta hirigintza-plangintzan integratzea, eskuragarri dagoen lurzoruen erabilera administratuz ondasun urria dela, eta beraz, haren erabilera eta garapena optimizatu beharra dagoela kontuan hartuta.
2. "Lurzoriaren degradazio garbia zero izateko" helburua bete dadin sustatzea.

3. Dagoeneko antropizatu diren lurzoruen berrerabilera sustatzea lurzoru birjinen mesedetan, eta ekonomia zirkularraren printzipioak aplikatuz.
4. Lurzoruen kalitatea zaintzea, elikagaien, uraren eta energia-segurtasunaren premia orokorrak betetzeko oinarritzko baliabidea den heinean.
5. Lurzoruek ematen dituzten laguntzako, hornidurako, erregulazioko eta laborantzako zerbitzuak mantentzea edo hobetzea, zerbitzu horiek ahalbidetzen dituzten lurzoruen eginkizunetan eta biodibertsitatean nabarmen eragin gabe. Landare-produkzioarako laguntza- eta hornidura-zerbitzuen eta lurzoruak uraren kalitaterako eta eskuragarritasunerako eta berotegi-efektuko atmosfera-gasak osatzeko ematen dituen zerbitzu erregulatzailen arteko oreka bilatzea.
6. Lurzoruen biodibertsitatea mantentzea, lurzoruekin lotutako ondasun eta zerbitzu ekosistemikoak babesteko.
7. Oinarritzko eginkizunen berrezarpena eta degradatu diren lurzoruen zerbitzu ekosistemetarako ekarpena sustatzea, birgaitze-teknika egokiak aplikatuz.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Ekonomia zirkularraren alorrean, eta zehazkiago lurzoru baliabide gisa kudeatzearen alorrean, lurralde-ereduaren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

1. Lurralde- eta hiri-plangintzako ereduen garapena bultzatzea, lehendik dauden azpiegiturak eta hiriguneak berritzeko, birziklatzeko, leheneratzeko eta berrerabiltzeko jardunei lehentasuna emanez.
2. Lurzoruen erabilerak planifikatzea "lurzoruen kalitatearen" faktorea kontuan hartuz giza osasunarentzat eta ekosistemen funtzionamenduentzat onartezinak diren arriskuen prebentzioa ziurtatzeko, eta kutsatzaileak beste ingurune-konpartimentu batzuetara barreia daitezen saihesteko eta baliabideen erabilera optimizatzeke.
3. Lurralde- eta hirigintza-plangintza egitean, lurzoru kutsa dezaketen jarduerak eta instalazioak jasan edo jasaten dituzten lurzoruen Inbentarioaren bertsio eguneratua kontuan hartzea.
4. Kutsa dezaketen jarduerak bertan behera uztean aurreikusitako erabileraren arabera eta hirigintza garatzeko edozein jardun ekin aurretik saneamendu-premiak zein diren jakiteko ikerketak egin daitezen sustatzea, bide batez giza osasunerako edo ekosistemetarako kalteak saihesteko.
5. Lurzoru kutsatuen ikerketa eta leheneratzeak hiri-berroneratzeko prozesuetan biltzea.

9

MUGIKORTASUNA ETA
LOGISTIKA

Mugikortasuna eta logistika

LAGek barne- eta kanpo-konexioko harreman eta azpiegituren sistema bat ezarri zuten, azken urteetan garatu dena Lurralde Plan Partzial eta Sektorialen bitartez eta proiektu espezifikoaren bitartez. Horren guztiaren ondorioz, garraio eta komunikazioen azpiegitura eta zerbitzuak nabarmen hobetu dira. Garraio-eskariak gero eta handiagoak dira, eta, aldi berean, kanpo-konektibitate handia eta barne-konexioen efizientzia handia ezinbesteko baldintza dira lehiakortasuna eta bizi-kalitatea bermatzeko.

Urte hauetan funtsezko diziplina-aldaketak gertatu dira alor horretan. Lehen garraio- eta komunikazio-sistemak hartzen ziren hizpide; gaur egun, ordea, mugikortasunaz eta logistikaz, eta zehazkiago, mugikortasun eta logistika jasangarriez hitz egiten da. Izan ere, mugikortasun jasangarriak aukera ematen du joan-etorriek dakarten kostu eta ondorio negatiboak murrizteko, eta hainbat alorretan eragiten du: motorizatu gabeko mugikortasunak eta garraio kolektiboko sistemek mugikortasun globalean, behartutako mugikortasun-bidaietan bereziki, duten garrantzian; joan-etorrien irisgarritasun, segurtasun eta erosotasunean; intermodalitatean; eta joan-etorrien premiak modu jasangarrienak erabiliz betetzeko gauza diren hiri-garapeneko prozesuak lortzean.

Logistika jasangarriak, berriz, garraibideen erabilera efizientea sustatzen du, eta logistika-azpiegituren (portuak, aireportuak, trenbideak, errepideak logistika-jardueretarako lurzorua) arteko interakziotik sortzen da, baita eskariari erantzuteko beharrezkoak diren salgaietarako zerbitzuen baturatik ere. Hala, logistika jasangarriak honako hauek biltzen ditu: garraibideen arteko sinergiak, portuak edo aireportuak plataforma intermodal gisa, trenbidea indartzea salgaiak garraiatzeko bitarteko gisa, eta logistika-plataformak egokitzea, salgaiak eraginkortasunez banatzeko.

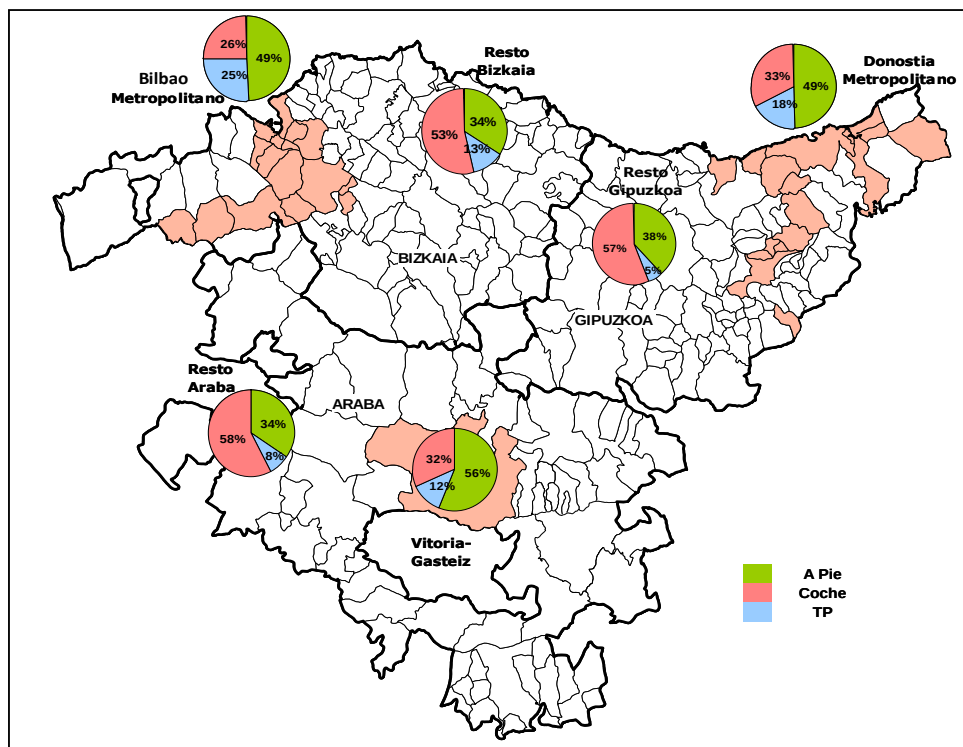
Aurreko ikuspegiaren aldean, mugikortasun jasangarriak hurbiltasunari eta jasangarritasunari lehentasuna ematen die mugikortasunaren eta garraioaren aldean, hiri trinkoagoetan oinarritutako eredu baten alde eginez, non hiri barruan eta lurralde baten barruko hirien arteko lekualdatzeak laburragoak eta autonomoak izango diren, motorizatu gabeko mugikortasunaren eta garraio kolektiboaren alde eginez, energia-, ingurumen-, gizarte- eta ekonomia-alorrean efizienteagoa delako ibilgailu pribatua baino, eta hiriguneari tratamendu berria emanez, hau da, protagonismoa oinezkoen esku utziz.

Familia mota bakoitzerako mugikortasun espezifikoak ez du gora egin azken 25 urteetan. Alabaina, haren bilakaera ikusirik esan dezakegu modu-aldaketa esanguratsua gertatu dela, automobilaren mesedetan, eta bizileku-udalerriaz kanpoko bidaia kopurua gora doala. Hortaz, bideetako ibilgailu kopuruak gora egiten du urtetik urtera, batetik, automobila gero eta garrantzi handiagoa hartzen ari delako mugikortasunaren alorrean, eta, bestetik, joan-etorrien erradioak ere gora egin duelako.

Eta joan-etorrien erradioaren gorakada gertatu da, halaber, udalerrien arteko lan-mugikortasuna gora eta gora ari delako, hau da, gero eta gehiago dira udalerri batean bizi eta beste batean lan egiten duten pertsonak, enpleguaren suburbanizazioa gertatu da nolabait. Gainera, garraiotik kanpoko beste zenbait faktorek (etxebizitzaren prezioa, familia-unitate bakoitzeko langile kopurua eta abar) prozesu hori areagotzen dute.

Ildo horretan, onartzekoa da bide-azpiegituren etengabeko hobekuntzak lurraldea egituratzeko aukera eman duela, baina baita ibilgailu pribatuan egindako bidaien tarteak handitzeko aukera ere.

Eusko Jaurlaritzaren Mugikortasun Inkestaren emaitzetan ikus dezakegunez, modu-banaketa oso desberdina da ingurune geografikoen arabera. Azpimarratzekoa da trenbide modu berriak zerbitzu-maila egoki batekin abian jartzeak automobilarekiko irisgarritasun-etena murrizteko aukera ematen duela. Horrek mugikortasunean duen inpaktua argi eta garbi ikus daiteke gure hiriburuetakoko modu-banaketa konparatzean. Bilbok trenbide-eskaintza handiagoa dauka Donostiak eta Gasteizek baino, eta ibilgailu pribatua gutxiago erabiltzen da Bilbon Donostian eta Gasteizen baino.

Nazioarteko eskala batean, eta UITP erakundearen txostenak iturri gisa hartuta, gure mugikortasuna Europako Mendebaldeko onenetako bat da. Eta hori hala da bizitegi-dentsitate handiagoa motorizatu gabeko moduen eta garraio publikoaren mesedetan doalako.

Honako hauek ere egiaztatu dira: EAEn, trenbide-sistema berrietara jo duten bidaiarietako asko autobus-zerbitzuetatik eta beste trenbide modu batzuetatik datoz; 2000. urteaz geroztik, garraio publikoaren bidaiari kopuruak eutsi egin dio, gutxi gorabehera; eta, aitzitik, ibilgailu pribatuan egindako bidaia kopuruak gora egin du; garraio publikoan egindako bidaien barruan, bereziki hiri eta metropoli moduetako bidaiek egin dute gora, eta hiriartekoei, aldiz, behera, hiri-bilbearen barruan ibilgailu pribatuak garraio publikoari ateratzen dion abantaila lehiakorra txikiagoa delako hiriarteko bidaietan baino, eta zerbitzu horiek hobekuntza nabariak izan dituztelako.

Bestetik egiaztatu da, halaber, pertsonen mugikortasun-ereduak desberdinak direla haien genero-rolen arabera. Estatistikari jarraikiz, emakumeak dira garraio publikoaren erabiltzaile nagusiak; bidaia gehiago egiten dituzte beste pertsona batzuk zaindu behar dituztelako, etxeko lanak egiteko bidaiatu behar dutelako edo antzeko arrazoiak direla medio; bidaia gehiago lotzen dituzte; eta ibilgailu pribatua erabiltzeko aukera gutxiago dauzkate. Horregatik genero-

Mugikortasuna eta logistika

ikuspegiari eta zaintzaren mugikortasunari arreta berezia eskaini behar zaie, mugikortasun iraunkorraren eremuan.

Mugikortasun-alorrean, lurralde- eta sektore-ekimenetarako helburu nagusia mugikortasun jasangarriko sistemak orokortzea da, jarduera ekonomikoen lehiakortasunerako eta lurraldearen kohesio eta orekarako faktore kritikoak diren heinean, eta nagusiki, honako hauek dira:

1. EAEko pertsona eta salgaien kanpo- eta barne-konexioko elementuak indartzea, bizi-kalitaterako, lehiakortasunerako eta berrikuntzarako faktore kritikoa den heinean.
2. Mugikortasun-premiak murriztea, bizitzeko, lan egiteko, zaintzeko, aisiako eta ekipamenduetako guneen artean erlazio egokiago bat ezarriz.
3. Motorizatu gabeko mugikortasuna -oinezkoak eta bizikletak- eta garraio publiko multimodala eta energetikoki efizientea sustatzea, hiriguneen mugikortasun modu nagusia den heinean, CO2 emisioak murrizteko eta zaintzaren mugikortasuna kontuan hartzeko moduan.
4. Dentsitate egokia lortzea, garraio publikoaren zeregina errazteko, bereziki trenbidea ahalmen handiko garraio gisa duten ardatzetan.
5. Ekobulebarrak garatzea, garraio kolektiborako eta oinezko eta bizikletentzako erreserbatutako plataformekin, hiri-pieza desberdinak artikulatzeko eta zentralitateko gune eta garapen berriak kokatzeko.
6. Mugikortasun-azpiegituren lurralde-iragazkortasuna handitzea, ahal dela lurraldearen gainean duten hesi-efektua minimizatuz.

Mugikortasun iraunkorraren alorrean Lurralde Antolamenduaren Gidalerroei buruzko berrikuspena mugikortasun multimodalaren inguruan zabaltzen da, honako hauek aintzat hartuta: motorizatu gabea edo oinezkoak eta bizikletak; bide-mugikortasuna; trenbide-, portu- eta aireportu-mugikortasuna; eta eredu logistikoa.

9.1. MUGIKORTASUN MULTIMODALA

Garraio multimodal jasangarria da orain ere administrazioek aurre egin beharreko erronka, lurralde osoaren irisgarritasunaren bila eta zerbitzu publikoaren hobekuntzaren bila, hainbat moduren konbinazioen bidez.

I. GAIAREN EGOERA

Orain arte egindako bideari jarraikiz, euskal administrazio publikoak ahalegin handia egiten ari dira garraio publikoaren erabilera garraiobide jasangarri gisa sustatzeko, eta hainbat baliabide bideratzen dituzte xede horretara.

Garraiobideen erabilera optimoak lankidetzazko lan koordinatua eskatzen du, EAE osoari garraio-zerbitzu publikoa eskainiko diona, elkarren arteko eragiketak ahalbidetuko dituen, txartel bakarraz erabiltzeko modukoa; fisikoki zein ekonomikoki irisgarria; azkarra eta segurua erabiltzaile guztientzat.

Gainera, klima-aldaketaren aurkako borrokaren erronkari heldu nahi zaio, garraiobide garbiak erabiliz berotegi-efektuko gasen emisioa nabarmen mugatuko duen garraio publiko bat ezarri.

Kontuan hartu beharreko beste erronka bat mugikortasun multimodalean eta zaintzaren mugikortasunean genero-ikuspegia txertatzea da, garraio publikoa planifikatzen denean eta mugikortasun-estatistikak berrikusten direnean, joerak saihesteko eta zaintzaren zereginen zerikusia duen mugikortasuna hobeto deskribatzeko.

Erakundeak eta garraiobideak koordinatzeko ikuspegi berritzaileak eskatzen ditu horrek guztiak. Ildo horretan, Euskadiko Garraio Agintaritzak funtsezko zeregina betetzen du erakundearteko koordinazio eta laguntzarako organoa den heinean.

II. HELBURUAK

Mugikortasun multimodalaren arloan, honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Garraio publikoaren erabilera sustatzea, garraio-sare irisgarri, praktikoa, eroso, seguru eta fidagarri baten bitartez.
2. Garraio publiko osorako tarifa-integrazioko eta txartel bakarreko sistema sustatzea.
3. Berotegi-efektuko gasen emisioak murrizten laguntzea garraiobide garbiak erabiliz.
4. Genero-ikuspegia aplikatzea garraio publikoaren plangintzan eta kudeaketan, eta zaintzaren mugikortasunari behar bezala erantzutea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Mugikortasun kolektiboaren alorrean, honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Garraio publikoko modu berrien konbinazioa sustatzea mugikortasun-kudeaketa integraleko ereduak osatzeko, eta horrela EAE osoa lurralde irisgarri egiteko.
2. Garraiobide publiko garbien erabilera sustatzea, hala nola trenak, tranbiak, autobus elektrikoak eta bizikletak, elektrikoak barne.
3. Paraleloan dabilzan garraiobide publikoen arteko lehia saihestea eta zerbitzu publikoa hobetzen duten konbinazio multimodalak bilatzea.
4. Lurralde- eta hirigintza-plangintzetan garraio publiko intermodaleko sistema integralak lantzea, garraiobide garbiei eta hiri-autobusetako lehentasunezko trafiko-lineek -BRT (Bus Rapid Transit) adibidez- eskaintzen dituzten aukerei arreta berezia eskainiz.
5. Autobus-geltokiak intermodalitate-irizpideei jarraikiz sortzea, aldiriko trenbide-geltokiekin eta garraio-sarean sartzeko nodo nagusiekin integratuz, abiadura handiko aireportu eta geltokiekin adibidez, baita bizikleta-mugikortasunarekin ere, bizikletak alokatzeko sistemak barne.
6. Ekobulebarren garapenean, garraio kolektiborako eta oinezko eta bizikletentzako erreserbatutako plataformak biltzea, hiri-pieza desberdinak artikulatzeko eta zentralitateko gune eta garapen berriak kokatzeko.
7. Landaguneetan eta biztanleria dentsitate txikiko eremuetan garraio kolektiboko zerbitzu egokiak ezartzea, eta teknologia berriak erabiltzea mugikortasuna eraginkorrago bihurtzeko aukerak ikertzeko, eskatu ahalako zerbitzuak adibidez.

Mugikortasuna eta logistika

8. Mugikortasun-planetan genero-ikuspegia biltzea, zaintzaren mugikortasuna kontuan hartzeko.
9. Bizitegi- edo industria-lurzoru berrien proposamenetarako, hiri- eta jarduera-garapen berrietan sortutako mugikortasunari buruzko azterlanak egin daitezen sustatzea, aurreikuspenen arabera ezarpenak sor ditzakeen joan-etorrien kopuruari buruzko gutxi gorabeherako kalkulua barne, egunean zeharreko denbora-banaketa, eta, hala badagokio, urteko puntako egunak adieraziz, sarrerei eta irteerei dagokienez, eta zaintzaren mugikortasunarekin zerikusia duten genero-adierazleak ere kontuan hartuz, emakumeen mugikortasuna eta nola mugitzen diren (ibilgailu pribatuan, oinez, bizikletaz eta garraio publikoa erabiliz) aztertu ahal izateko.

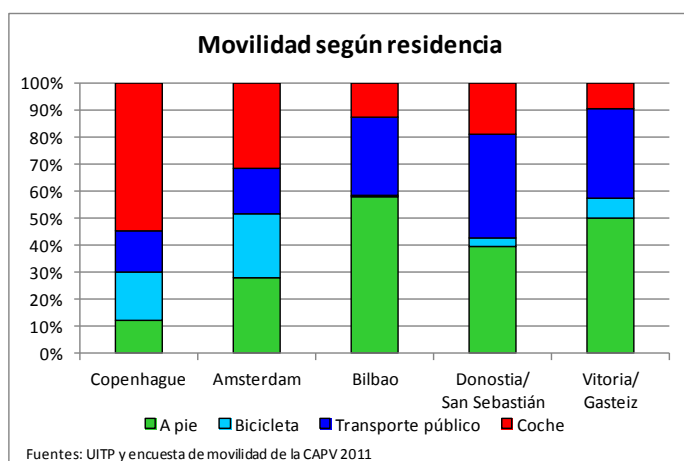
9.2. MOTORIZATU GABEKO MUGIKORTASUNA EDO OINEZKO ETA BIZIKLETEN MUGIKORTASUNA

Oinezkoen mugikortasuna da pertsonak hirian mugitzeko duten modu nagusia, eta ildo horretan, hirira egokitu behar da, segurtasun-baldintzetan eta modu erakargarrian gauzatzeko moduan. Bizikletak garrantzia eta protagonismoa irabazi du apurka, batez ere herrietan, beste garraio mota batzuekin alderatuta, garraiobide biguna baita, ingurumen-arloan jasangarria, energetikoki eraginkorra eta gizarte-arloan osasuntsu eta ekitatiboa.

I. GAIAREN EGOERA

EAEren mugikortasun iraunkorraren esparruan motorizatu gabeko mugikortasuna da nagusi, bereziki oinezkoen mugikortasuna, eta hori babestu beharreko balioa da.

Oinezkoen mugikortasuna pertsonak mugitzeko modu nagusia da, eta, ildo horretan, hiri-bilbea egokitu behar da mugikortasun hori segurtasun-, erosotasun- eta irisgarritasun-baldintzetan eta erakargarritasunez lortzeko. Ildo horretan, eguneroko joan-etorrien ikuspegitik (bizilekua, lana/ikasketak, zaintza, aisia eta ekipamenduak), oinezkoentzat irisgarritasunak erabatekoa eta

hirigintza-oztoporik gabea izan behar du mugikortasuna sortzen duten bizitegiguneetako lurzoruetan, bereziki lanarekin, zaintzarekin eta aisiarekin zerikusia dutenetan.

Bizikletak garrantzia eta protagonismoa irabazi du pixkana-pixkana, batez ere tokian toki, beste garraio mota batzuekin alderatuta, garraiobide biguna baita, ingurumen-arloan jasangarria, energetikoki efizientea eta gizarte-alorrean osasuntsu eta berdintasunezkoa. Ildo horretan, funtsezkoa da ongi planifikatutako, eraikitako, zaindutako eta babestutako hiriarteko bizikleta-sarea edukitzea, EAEko herrigune nagusiak antolatuko dituen.

Oinezkoen eta bizikleten mugikortasunek bi erabilera mota bereizten dituzte:

- a) Funtzionala, eguneroko erabilera erregularra duena, gehienez 10-15 Km-ko ibilbideekin bizikleten kasuan.
- b) Aisia-erabilera, irregularra eta kirol-, paisaia- eta jolas-gozamenari edo gozamen historiko-kulturalari lotua.

1.- Oinezkoen mugikortasuna

Hiri-eremuan, EAEn oinezkoen mugikortasuna bereizgarria da beste toki batzuen aldean, baina hala ere orografia askotan malkartsuari egin behar dio aurre. Horregatik, elementu mekanikoen instalazioa erraztu behar da, esaterako, eskailera eta arrapala mekanikoak, pasabide gurpildunak eta igogailu eta funikularrak, eta hori bi arrazoiengatik: batetik, bidaietan pertsonen nekea murrizten eta mugikortasuna handitzen dutelako, eta, bestetik, hartze-arroak zabaltzean garraio publikoaren mugikortasuna bultzatzen dutelako. Horregatik, haren kokapena diseinatzean, garraio kolektiboko zerbitzuetako geltokiak non kokatuko diren hartu behar da kontuan.

Garrantzitsua da, halaber, hiri-bideen kalitatea bermatzea, haien paisaia, ikuspegiak eta abar zainduz, herritarrentzat ibilbide atsegina eta erakargarriak itxuratzeko moduan.

Pertsonak erakartzeko gune handietara (ospitaleak, osasun-zentroak, ikastetxeak, unibertsitateak eta abar) hurbiltzeko bideak zehaztu beharko dira.

Hiriarteko eremuan, badira askotariko bide historikoak merkataritza-bide gisa zein pertsonen joan-etorrietarako erabiltzen direnak. Bide historiko horietatik garrantzitsuenak honako hauek dira, haien garrantzi historiko-kulturalarengatik eta EAEko lurraldea egituratzeko duten ahalmenarengatik: Donejakue Bidea, Inaziotar Bidea, Ardoaren eta Arrainaren Bidea, Bidezidor Historikoa (Katalunia-Galizia) eta Itsasoaren Bidea.

Donejakue Bidea Gizateriaren Ondarea da, urtarrilaren 10eko 2/2012 Dekretuak Kultura Ondasun deklaratu. Bi bide dauzka Euskal Autonomia Erkidegoan barrena egiteko: kostaldekoa eta barnealdekoa. Kostaldeko Bideak Gipuzkoako itsasbazterrean aurrera egiten du Bizkaian barneratu baino lehen, eta Santiagora erromes doazenentzako bide zaharrenetako bat da. Barnealdeko Bideak, berriz, Gipuzkoa eta Araba zeharkatzen du, geografia-dibertsitate handiko lurretan barrena, eta, erromatarren garaitik, penintsularen iparraldeko komunikazio-ardatz nagusietako bat izan da.

Mugikortasuna eta logistika

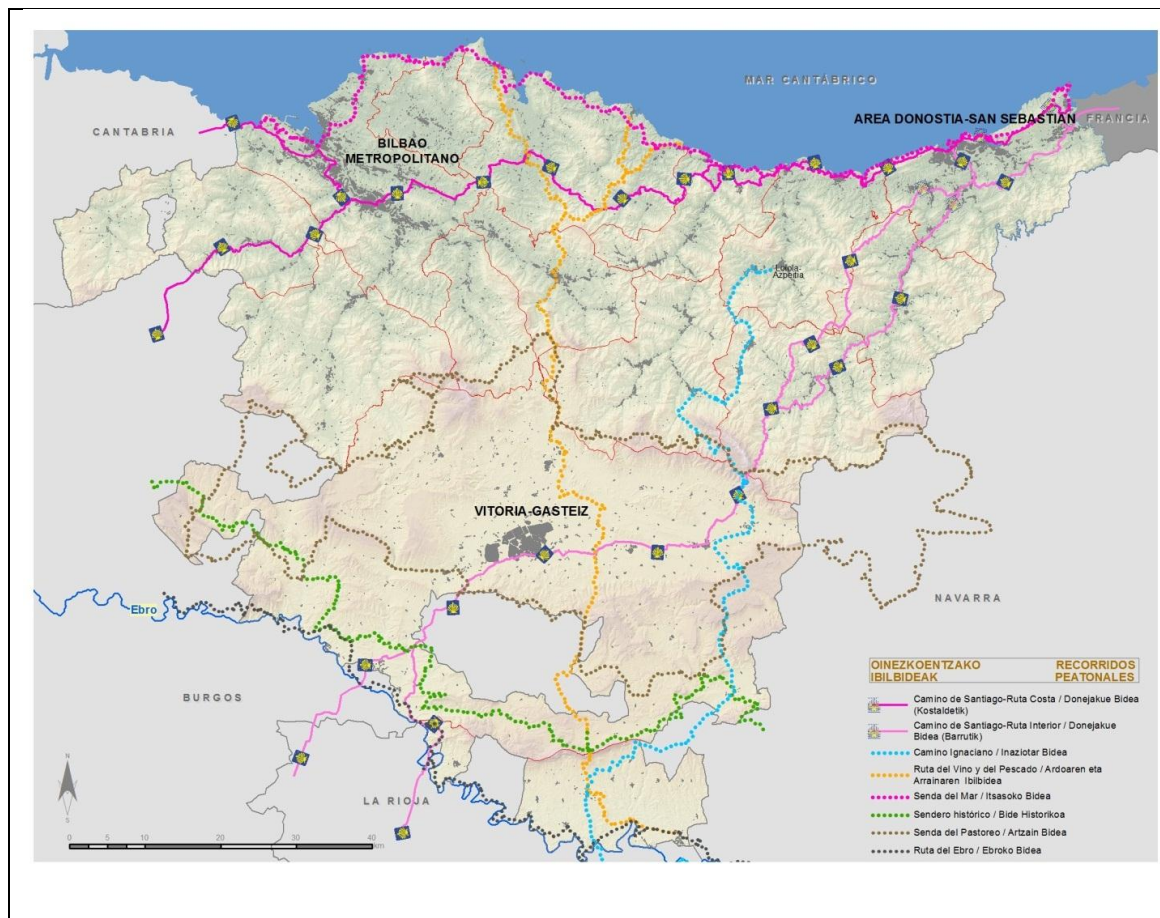
Inaziotar Bidea San Inazio sortu zeneko etxetik abiatzen da, Loiolan, eta Cova de Sant Ignasiin amaitzen da, Manresan. Loiolako Inaziok 1522an egin zuen bidea oroitzen du horrela.

GR-38 mahatsaren eta arrainaren Bideak Araba eta Bizkaia lotzen ditu, Oiondik Bermeoraino, eta garai batean arrainaren eta ardoaren merkataritzarako baliatu zen, baita beste produktu batzuk merkaturatzeko ere, hala nola garia, burdina eta artilea. Oiondik abiatuta, Guardiarantz aurrera egiten du bideak, Kantabriako Mendilerroa zeharkatzen du, Arabako Lautadan barrena segitzen du eta Vasco-Navarro trenbidearen trazatuan barrena jarraitzen du, ondoren Urkiolarantz segi eta Durangora jaisteko. Azkenik, Urdaibaiko Biosfera Erreserba zeharkatzen du Bermeoko helmugara iristeko. Ondarroak eta Lekeitiok ere merkataritza-bideak ezarri zituzten, eta haien bideek Bermeotik zetorrenarekin bat egiten zuten. Jende gehienak ez du bidea ezagutzen, baina lurraldea egituratzeko ahalmen handia du.

Kataluniatik Galiziara doan GR-1 Bidezidor Historikoak Arabako hegoaldea zeharkatzen du punta batetik bestera, Arabako Mendiko eta Haranetako eskualde historikoetan barrena. Lurralde horrek garrantzi handia izan zuen Erdi Aroan, gatza eta beste hainbat salgai merkaturatzeko eta erlijio-erromesaldietarako bide gisa. Araban, Santikurutze Kanpezun hasten da Nafarroatik datorren ibilbidea, eta Berantevillan amaitzen da, handik ipar-ekialdera egiteko, Finisterreko azken helmugarako bidean.

Itsasoko Bidea, berriz, motorizatu gabeko mugikortasuneko ibilbide biguna da, itsasertzaz eta itsasoaz gozatzeko pentsatua, eta euskal kostaldeko itsasertz osoa egiten duena. Hendaian bat egiten du Miarrizetik datorren euskal kostaldeko Itsasbazerreko Bidearekin, eta Muskizen, berriz, Galiziako Estaca de Baresen helmuga izanik Kantabriarako bidean doan Kantauriko Itsasbazerreko Bidearekin. Zeharkatzen dituen guneen balioarengatik, ingurunearen gozamena konektibitate ekologikoarekin eta paisaia-kalitatearekin uztartu behar du.

Beste zenbait bide ere baditugu, hala nola GR-282 Artzaintza Naturbidea, Arabako, Gipuzkoako Bizkaiko eta Burgosko eremu berezien artean ekologiari lotutako jolas- eta kultura-konektorea sortzen duena, edo GR-99 Ebroko Bidea.

EAEKO OINEZKOEN IBILBIDEAK

2.- Bizikleta-mugikortasuna.

Bizikletari buruzko Mundu Konferentziak idatzitako bizikleta erabiltzeko eskubideari buruzko 2000ko ekaineko Amsterdamgo Deklarazioan, bizikleta garraiobide gisa erabiltzeak gizakiontzat zein gizarte eta ingurumenarentzat dauzkan abantailak nabarmentzen dira. Besteak beste azpimarratzen du garraio azkar eta eraginkorra dela, pertsonentzat osasungarria dela, hirietako trafikoa hobetzen duela, toki-ekonomiaren garapena sustatzen duela eta jendea bizi den inguruneari mesede egiten diola. Bizikletaren erabilera sustatzeko aliantza unibertsal jakin batzuk ezarri dira Deklarazio horretan: bizitegi-dentsitate txikia saihestea eta lurzoruen erabilera mistoa bultzatzea; bizikletari beste zenbait garraiobideri ematen zaien balioa ematea; azpiegiturak diseinatzea abiadura desberdinetatik eratorritako gatazkak saihesteko moduan; bide-hezkuntza egokia eskaintzea; haurrei bizikletaz beren kasa mugitzeko aukera ematea.

EAEn, Lurralde Historiko bakoitzak Bizikleta Bideei buruzko bere Foru Araua dauka, eta horrek izaera juridikoa ematen dio bizikleta-bidearen kontzeptuari, motorizatu gabeko mugikortasuna (bizikleta bidezkoa, batik bat) garatzeko bide-azpiegitura espezifiko berria den heinean, errepideei buruzko araudiak aintzat hartzen zuen bide tradizionalaz bestelako ezaugarriak dauzkana.

XIX. mendean hainbat trenbide eraiki ziren Euskadi osoan. Lehenik eta behin, Bizkaian meatze-trenbideak egin ziren, eta, azkenik, Gipuzkoan, jada XX. mendean, haran handi guztiek beren trenbidea eduki zuten. Pixkana-pixkana trenbide horiek abandonatu dira, errepide bidezko

garraioa garatu ahala eta trenbidea sortzea eragin zuten jardueretako batzuk desagertzearekin batera. Trenbide horiek zeuden tokian, pixkana-pixkana, beste era bateko bideak diseinatu dira: bide berdeak. Horren adierazgarri ditugu Vasco-Navarro Trenbidea Araban; Burdinmendi/Itsaslur, Arrazola eta Atxuri Bizkaian; eta Urola, Bidasoa, Plazaola-Leizaran, Arditurri eta Mutiloa-Ormaiztegi Gipuzkoan. Lehengo trenbideek aukera handiak eskaintzen dituzte oinezko eta bizikleten bide berdeak izateko, irisgarritasunagatik, malda leunen erosotasunagatik eta jarraitutasunagatik, eta horregatik aprobetxatu behar dira oinezko eta bizikletetarako bide berriak egiteko.

EAEko Bizikletentzako Ibilbideei buruzko Plan Zuzentzaileak bizikletentzako hiriarteko azpiegitura-sarea zehaztu du gure lurraldearen eremuan. EAEko bizikletentzako ibilbideen oinarritzako sarea egiteko hamahiru ibilbide zehaztu dira, guztira 1.057 km-ko luzerarekin, gutxi gorabehera, eta EAEko herriarren % 90 baino gehiago bizi diren udalerriak lotzen ditu, baita enpleguko eta jarduera ekonomikoetako egungo eremu nagusiak, udalerriaz gaindiko ekipamendu nagusiak, garraio kolektiboko geltoki intermodal nagusiak, portu garrantzitsuenak eta aireportuak lotu ere. Bizikletentzako Ibilbideei buruzko Plan Zuzentzaileak Autonomia Erkidegoko mailan osatzen du Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako Lurralde Historikoetan aurreratutako eta/edo onartutako planteamenduak, Lurralde Historikoen arteko konektibitatea ziurtatzeko helburuarekin. Gainera, Eremu Funtzional guztietako hiriburuak sare horretan integratu dira, eta sarea planteatzerakoan kontuan hartu da garapen-maila nahikoa eduki behar duela Eremu Funtzional populatuenak egituratzeko, baita gaur egun bizikleta garraiobide gisa neurri handian erabiltzen duten edo etorkizunean erabiltzeko aukera handiak dauzkaten lurralde-eremuak egituratzeko ere, lurralde bakoitzak alor horretan egiten duen plangintzan alderdi horiek guztiak jasota daudelarik.

EAEko Bizikletentzako Ibilbideei buruzko Plan Zuzentzaileak aintzat hartzen du, halaber, Kantabriarekiko (Castro Urdiales), Gaztela eta Leonekiko (Miranda de Ebro, La Puebla de Arganzón), Errioxarekiko (Haro, San Vicente de la Sonsierra, Ábalos eta Logroño) eta Nafarroarekiko (Bera, Leiza, Olazagutia, Zuñiga eta Viana) konexioa. Iparralderekiko eta Frantziarekiko konexioa Irun-Hendaian barrena egiten da, Gipuzkoako Bizikletentzako Bideei buruzko Lurralde Plan Sektorialean jasotako zehaztapenekin bat etorritz.

Gainera, garrantzitsutzat jotzen dira bizikletaren eta garraio kolektiboko zerbitzu publikoaren arteko intermodalitateak betetzen duen zeregina eta bizikleta elektrikoa garraiobide gisa erabiltzeko potentziala.

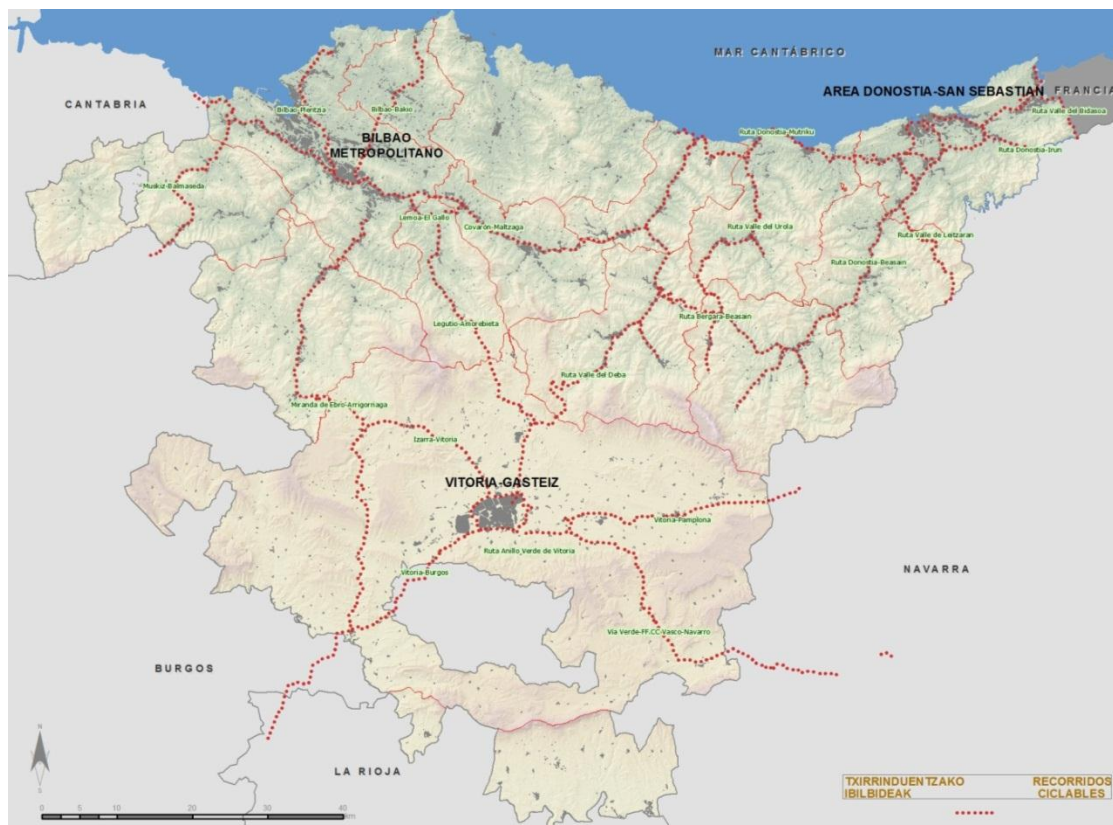

Iturria: EAEko Bizikletentzako Ibilbideei buruzko Plan Zuzentzailea. Eusko Jaurlaritzaren Garraio Plangintzaren Zuzendaritza

II. HELBURUAK

Oinezko eta bizikleten mugikortasunaren alorrean honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Oinezko eta bizikleten mugikortasuna aisialdiaz haratago sustatzea, garraio publikoa den heinean, eguneroko erabilera erraztuz eta egungo garraiobide-banaketan eraginez, segurtasun-, erosotasun- eta konektibitate-irizpideetan oinarrituta.
2. Oinezko eta bizikletei lehendik dauden eta etorkizunean egongo diren bizitegi-, lan-, zaintza- eta aisia-eremuetan sartzeko aukera ematea, baita aldameneko hiriguneetatik ere, eta joan-etorrien intermodalitatea sustatzea.
3. Hirietan oinezkoentzako bideak sustatzea, paisaiari eta joan-etorrien kalitateari balioa emanez. Pertsonak erakartzeko gunetara (ospitaleak, osasun-zentroak, ikastetxeak, unibertsitateak eta abar) hurbiltzeko bideak zehaztea.
4. EAEko lurraldea Bizikletentzako Azpiegituren Euskal Sarearen bitartez egituratzea, oinezko eta bizikletentzat hiriarteko eta eskualdearteko motorizatu gabeko mugikortasuna garatzeko, barne-ibilbideak eta aldameneko eskualdeekiko konexioak sendotzeko moduan.
5. Donejakue Bidea, Inaziotar Bidea, Itsasoaren Bidea, Ardoaren eta Arrainaren Bidea, Kataluniatik Galiziarara doan GR-1 Bidezidor Historikoa, Arabako Artzaintza Naturbidea eta Ebroko Bide Naturala.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Oinezko eta bizikleten mugikortasunaren alorrean honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Oinezkoen mugikortasuna sustatzea, oinezkoen bide erakargarri, seguru, irisgarri eta erosoak ezarriz, eta elementu mekanikoak jarritz, hala nola eskailera eta arrapala mekanikoak, pasabide gurpildunak, igogailuak eta funikularrak, oinezkoen joan-etorriak errazteko.
2. Bizikleta-sare seguru, koherente, irisgarri eta jarraitua ahalbidetzea, bide-etenik gabea eta ulertzeko erraza, bizikletaren erabilera sustatzeko bide laburrenak bilatuko dituen, gehiegizko maldak eta ibilgailuen eta oinezkoen trafikoekiko interferentziak saihestuko dituen eta muturreko klima-baldintzetatik babespean geratuko dena.
3. Lurralde- eta hiri-plangintzan bizikletaren erabilera aintzat hartzea, elektrikoa barne, aparkalekuei eta kargatzeko guneei dagokienez. Ildo horretan, bizikletentzako aparkalekuak antolatu eta diseinatzeko bizikleta erabiltzea interesgarri izan daitekeen guneetatik (lantokiak, ekipamenduak, garraio publikoko geltokiak) hurbil eta segurtasun-baldintzetan, baita ibilgailu elektrikoak kargatzeko guneak ere.

4. Lurralde Plangintzak honako hauek bete beharko ditu:
 - a) LPPetan, EAEko Bizikletentzako Ibilbideei eta oinezkoentzako ibilbideei buruzko Plan Zuzentzailea garatzea Eremu Funtzionalaren mailan, guneen arteko konexio-sarea sortuz.
 - b) Donejakue Bidea, Inaziotar Bidea, Itsasoaren Bidea, Ardoaren eta Arrainaren Bidea, Kataluniatik Galiziara doan GR-1 Bidezidor Historikoa, Arabako Artzaintza Naturbidea eta Ebroko Bide Naturala eranstea.
5. Hirigintza Plangintzak, tokian toki, oinezko eta bizikleten mugikortasuna behar bezala garatu eta antola dezan sustatzea, eta zehazki:
 - a) Oinezko eta bizikletentzat garapen berrietarako irisgarritasuna ziurtatzea, konektibitatea bermatzen duen toki-sare baten bitartez.
 - b) Oinezko eta bizikletentzako bidea herrietatik igarotzen dela ziurtatzea, hiriarteko bilbeari jarraipena emanez eta EAEko Bizikletentzako Ibilbideei buruzko Plan Zuzentzailea kontuan hartuz.
 - c) Bizikleta-bideak seguruago egiteko neurriak hartzea: trafikoa arintzea; trazatua, sekzioa edo zoladura fisikoki aldatzea.
 - d) Oinezko eta bizikletentzako bideak diseinatzean, paisaia integratzeko irizpideak eta lurraldeaz eta paisaiaz gozatzea ahalbidetzen duten altzariak (bankuak, begiratokiak) aintzat hartzea.
6. Bizikleten alokairua eta/edo aparkatzea erraztea, nola eraikinen barnealdean hala aparkaleku eta gune publikoetan, eta bereziki intermodalitateko puntuetan, tren- eta autobus-geltokietan adibidez.

9.3. BIDE MUGIKORTASUNA

Indarreko lagen ikuskera zuzena izan da, errepideen administrazioek garatu beharreko eredu baten definizioarekin, errepide horien trazatuari zein funtzionaltasunari dagokionez, baita denbora-horizonteari dagokionez ere. Hasi gaitezke esaten eaeko errepideen mapa gehienbat amaituta dagoela, bazter uzten baditugu trazatuen hobekuntza, herriko errepide-saihesbideren baten egikaritzapena eta ezinbesteko mantentze-lanak.

I. GAIAREN EGOERA

1997ko LAGen helburua ez zen Errepide Plan berri bat idaztea, lortu nahi zen ereduak konfiguratzeko garrantzitsutzat jotzen ziren konexioak iradokitzea baizik. Hortaz, gidalerroek erreferentzia baliagarria izan nahi zuten etorkizunean EAEko Errepideei buruzko Plan Orokorra edo Foru Aldundiek idatzitako Lurralde Historiko bakoitzeko LPSak berrikusi eta berridazteko.

Kontzeptuzko ikuspegitik, ereduak egituratzen duten konexioak zein diren azaldu zen, ezarritako bide tipologiak eta bideen diseinuak ez zutela zertan bat etorri adierazi zen, bide horien trazatua eta sekzioa zegokion Errepideei buruzko Plan Orokorraren arabera zehaztuko zirelako; eta bide-konexioetarako honako tipologia hau ezarri zen:

- a) Euskal Hiriburuen Gune anitzeko Sistemaren kanpoko konexioak
- b) Euskal Hiriburuen Gune anitzeko Sistemaren kanpoko konexioak
- c) Eremu Funtzionalen interkonexioak
- d) Paisaia-interesa duten kostaldeko ibilbideak.

LAGak behin betiko onartu ondoren, gaiak oso garapen emankorra izan du EAEko Errepideei buruzko Plan Orokorraren, Lurralde Historiko bakoitzeko Lurralde Plan Sektorialen edo Lurralde Plan Partzialen bitartez. Esan dezakegu eremu horri buruzko LAGak sortzean asmatu egin dela, trazatuari, funtzionalitateari eta egikaritzeko denborari dagokionez errepide-administrazioek garatu beharreko ereduak zehazterakoan. Ildo horretan, indarreko LAGen mugikortasuna diseinatzeko lurralde-eredua sinatzen da une honetan.

Esan dezakegu urte hauetan “Euskal Hiriburuen Gune Anitzeko Sistemaren kanpoko konexioen” zati handiena sendotu eta egikaritu dela (Kantauriko korridorea Asturiaseraino garatu da, Gipuzkoaren eta Nafarroaren arteko konexioa egikaritu da A-15 errepidearen bitartez), baita “Euskal Hiriburuen Gune Anitzeko Sistemaren Interkonexioak” ere (AP-1 Gasteiz-Eibar egikaritu da, Durango-Bergara-Beasain konexioan aurrera egin da, oraindik burutu ez bada ere). “Eremu Funtzionalen interkonexioei” dagokienez, behin eredia ezarri ondoren, errepideei buruzko LPPEk eta LPSek gaia behar bezala garatu dute. Dokumentu honetan ez gara errepide bidezko mugikortasunaren ereduaz arduratuko, LPPEk behar adinako arreta eskaini diotelako alor horri.

Aldiz, mugikortasunean integratutako ikuskerari jarraikiz, errepideen alorrean egin beharreko funtsezko zeregina gainerako garraiobideekin integratzean datza, eta hori horrela, aurrekontu-mugak ikusirik, azpiegituretan inbertitzeko lehentasunak ezarri beharko dira, azpiegitura horiek mugikortasun jasangarriko sistema integratu baten barruan ulerturik. Esan dezakegu EAEko errepideei buruzko mapa ia-ia amaitua dagoela, trazatu batzuen hobekuntza, beste batzuk perfektionatzea eta herriko errepide-saihesbideren baten egikaritzapena gorabehera, baina nolanahi ere errepide-sareak egoera degradatuetan -gertakari, istripu edo ohiz kanpoko klima-baldintzetan, adibidez- betetzen duen funtzionalitatea aztertu beharko litzateke. Hortaz, «gune degradatu baten aurrean» bide-sare osoak duen erredundantzia eta sendotasuna aztertea komeniko litzateke, diseinuan aldaketa batzuk egiteko (errei alderantzikagarriak, ihesbideak, tokiko ahalmen-egoerak eta abar), gertakari horiei aurre egiteaz gain bide-segurtasuna eta sareko gertakari eta ahulezien kudeaketa hobetuko dutenak.

II. HELBURUAK

Bide-mugikortasunaren alorrean honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

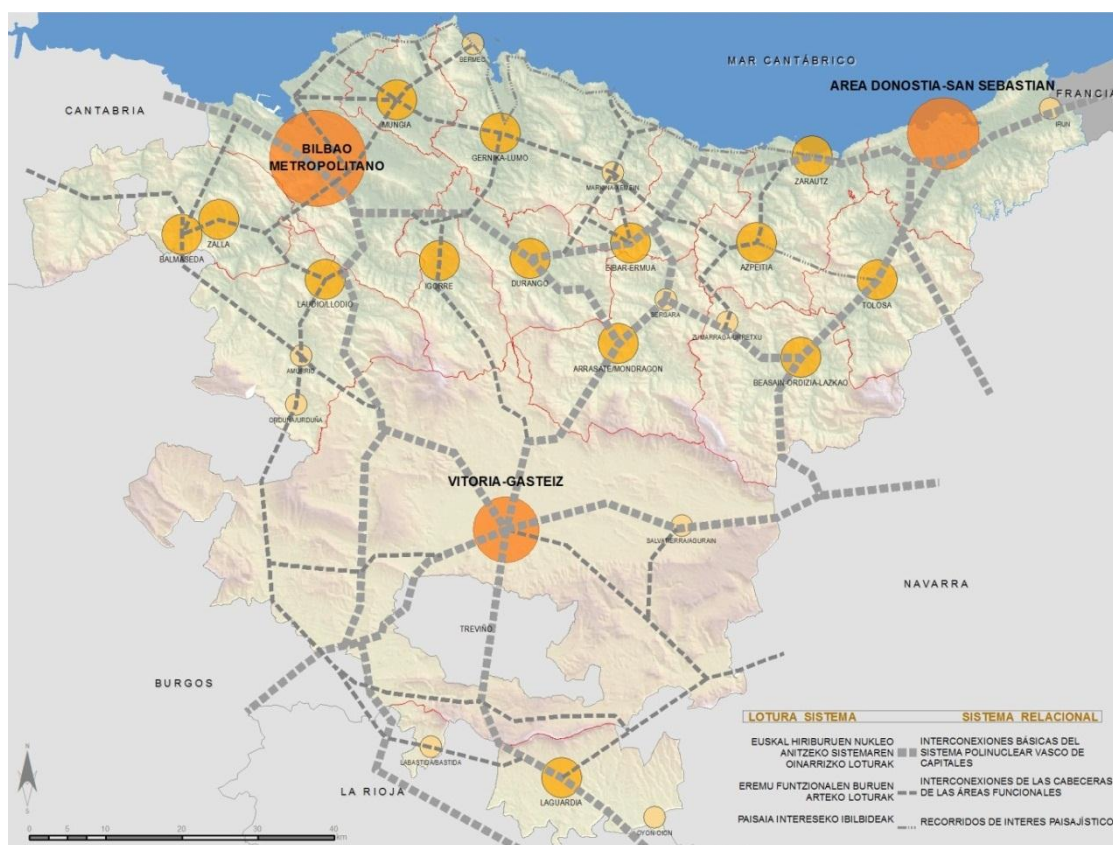
1. Ingurumen-, ekonomia- eta gizarte-alderdietan jasangarria den bide-mugikortasun jasangarria zaintzea.
2. EAEko errepideen maparen zati handiena burututzat jotzea, Foru Aldundien Lurralde Plan Sektorialetan edo Lurralde Plangintza Partzialean jaso beharreko proposamen zehatzak gorabehera, Europa barneko azpiegitura izaki behar duen kudeaketaz gainera.
3. Distantzia handietarako salgaien garraioak sortutako ingurumen-kalteei erantzun integratua ematea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Bide-mugikortasunaren alorrean honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

- 1.- 1997ko LAGetan ezarritako bide-sistemaren antolamendu-eredua sinatzea, bide-konexioak honela egituratuz:
 - a) Euskal Hiriburuen Gune anitzeko Sistemaren kanpoko konexioak

- b) Euskal Hiriburuen Gune anitzeko Sistemaren kanpoko konexioak
 - c) Eremu Funtzionalen interkonexioak
 - d) Paisaia-interesa duten kostaldeko ibilbideak.
- 2.- Aurrekontu-aurreikuspenetan, lehendik dauden azpiegiturak mantentzeari lehentasuna ematea berriak egikaritzearen aurretik.
 - 3.- Errepide bidezko salgaien garraioa gutxiago kutsatzen duten beste garraiobide batzuetara bideratzea, trenbidera eta itsas garraiara adibidez.
 - 4.- Korridore estrategikoetan Ordainpeko Autobideen eta ibilgailu astunetarako Lehentasunezko Sarearen arteko bizikidetzatza berrikustea.

EAEren bide-mugikortasuna

9.4. TRENBIDE-, PORTU- ETA AIREPORTU MUGIKORTASUNA

Gure lurraldearen kanpo-konektibitate handiagoa proposatzen da, mugikortasun jasangarriko sistemen orokortzearekin batera, faktore kritiko gisa jarduera ekonomikoen lehiakortasunerako, eta lurraldearen kohesiorako eta orekarako. Era berean, garraio-sistema kolektibo eraginkor eta erakargarri bat egin behar da bideragarri, zenbait nodo eta ardatz konektatuko dituen, oso erlazionatutako hiri-sare bat konektatze aldera.

I. GAIAREN EGOERA

Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak garatuz, otsailaren 27ko 41/2001 Dekretuaren bitartez EAEko Trenbide Sarearen Lurralde Plan Sektoriala behin betiko onartu zen. Orobat, otsailaren 22ko 34/2005 Dekretuaren bitartez, Bilbo Metropolitarrako eta beste udalerrri batzuetako trenbide-antolamenduari buruzko LPSaren Aldaketa behin betiko onartu zen

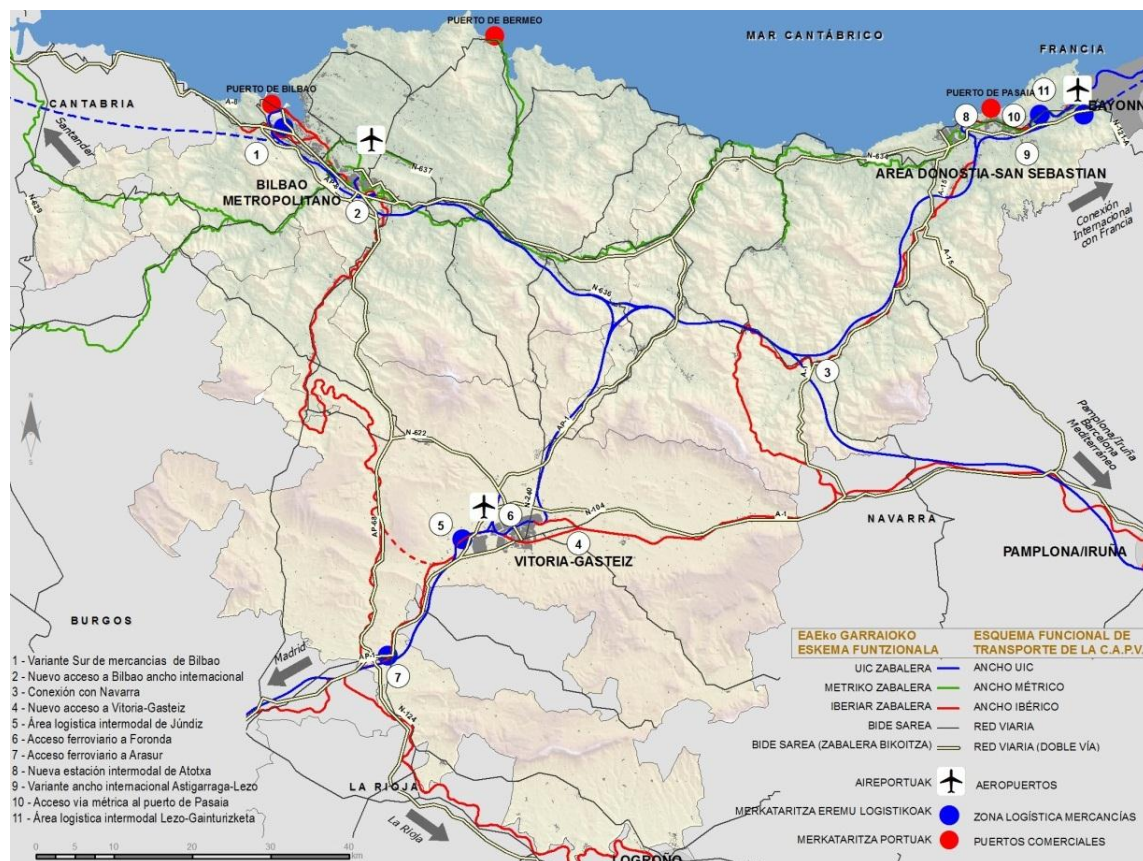
Dokumentu horrekin planifikatzeko eta arautzeko tresna bat sortu nahi zen, trenbide-sektorean zein hirigintza-alorrean esku hartzeko erreferentzia baliagarria izango zena. Lurralde-plangintza hori oinarritzat hartuta, trenbide-azpiegiturei dagozkien zehaztapenak erantsi zaizkio hirigintza-plangintzari. Ondorengo urteetan, zehaztapen horiek egikaritzen ari dira, eta sektore- eta hirigintza-munduen artean sor daitezkeen kontraesanak konpontzeko aukera izan da fase aurreratuetan, abiadura handiko trenaren lineari dagokionez batik bat.

Abiadura Handiko Trena funtsezko azpiegitura da EAEren eta kanpoaldearen arteko konektibitatea bermatzeko, baita Euskadiko hiri nagusiak elkarri lotzeko eta Euskadi Sareko Gune anitzeko Lurralde gisa artikulatzeko ere, ABTaren geltokien eta garraio publikoko sistemen arteko konexioa bermatuta egonik.

Eta gauza bera esan dezakegu ingurune metropolitarrak trenbide-lineei dagokienez. Aldiriko Trenbide Zerbitzuaren Oinarrizko Ardatzei dagokienez, 1997ko LAGen aurreikuspena asko garatu da urteek aurrera egin ahala, Bilbo Metropolitarrako Metroko lineen bitartez edo Donostialdeko eta Bidasoa Behereko Metroaren ("Topoa") azpiegitura eguneratuz, ADIFek, ETSk edo zabalera metrikoko sareak gainerako lineetan egindako hobekuntzaz gainera.

Euskadik baldintza ezin hobeak ditu trenbide-sistemekin babestutako mugikortasun jasangarriko sistemak garatzeko, biztanleria-dentsitate handia duelako, zenbait herrigunetan kontzentratuta ardatz linealetan barrena. Hortaz, trenbide-sistemetan oinarritutako garraio kolektiboko sistema indartsua eratzea da erronka.

Aldiriko zerbitzuek ekarpen handia egiten diote mugikortasun jasangarriari, hiri ertainak garapen metropolitarrako dinamikak erakartzeko esparru gisa dinamizatzeari eta gure lurraldearen jasangarritasunari.

Garraioaren eskema funtzionala Eusko Jaurlaritzako Ingurumen eta Lurralde Politika Sailaren aurreikuspenen arabera.

Bestetik, tranbiak inbertsio egokia dira, lurzoruaren erabilerak eta garraio-sistemaren kudeaketa-politikak eraldatzeko ahalmena dutelako, eta horrela azken urteetako joera irauli egingo litzateke, lurraldea egituratzeko ardura automobilaren esku utzi baitugu azkenaldian, nahiz eta gure hiri eta eremu metropolitarrak, hasiera batean, trenbide-ardatzen arabera eratu ziren (RENFE, Topoa, EuskoTren, FEVE).

Portuei dagokienez, 1997ko LAGetan jasotako irizpideei jarraikiz, Bilboko portua garatu da, eta Pasaia lehen mailako merkataritza-portu gisa sendotu beharra edo gainerako portuetako (Bermeo, Ondarroa, Getaria eta Hondarribia, bereziki) arrantza-jarduera indartu beharra ezarri da.

Aireportuei dagokienez, "Euskal Aireportu Sistemaren" kontzeptuak eta EAEko aireportu guztiak osagarritasun. eta espezializazio-irizpideei jarraikiz antolatu beharrak, ikuspegi globalari jarraikiz eta inguruneke aireportuekin integratuz, indarrean segitzen dute bete-betean.

II. HELBURUAK

Trenbide-, portu- eta aireportu-mugikortasunaren eta -logistikaren alorrean, honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Kanpo- eta barne-konektibitatea indartzea abiadura handiko trenbide-garraioko Europa barneko sarearen bitartez, eta sare hori hiri, portu eta aireportu eta logistika-plataformetan sar dadin bultzatzea.
2. Trenbide-mugikortasunak eta -logistikak duten nagusitasuna sendotzea, sistema intermodal integratu baten barruan eta mugikortasun jasangarriaren esparruan.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Trenbide-, portu- eta aireportu-mugikortasunaren eta -logistikaren alorrean, honako Lurralde Gidalerro hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko::

a) *Trenbide-mugikortasuna eta -logistika*

A. *Tren-abiadura handia*

1. Euskadi lurralde mugakideekin lotzea tren-abiadura handian, Nafarroarekiko, Ebroko haranarekiko eta mesetarekiko konexioen bitartez eta Kantauri itsasoarekin eta Frantziako hegoaldearekin lotzeko egingo diren konexioen bitartez.
2. Hiriburuetako AHTko geltokiak metropoliko eta aldiriko garraio-sistemekin lotzea.
3. Abiadura handiko geltokiak metropoliko eta eskualdeko irisgarritasun handiko eremuetan ezartzea, eta hiri-eraldatzeko eta-berritzeko eragiketetan txertatzea, azpiegitura horren haritik datozen eginkizun berriak bere gain hartzeko eta abiadura handiko geltokiak gure hiriburuetako bikaintasun-elementu nagusiekin lotzeko.
4. Abiadura handiko geltokiak eskualde-intermodalitaterako nodo handi gisa ulertzea, non, kanpo-konexioa eta hiriburuen arteko konexioa ahalbidetzeaz gain, etorkizunean garrantzitsuak izango diren konexio- eta zerbitzu-azpiegitura guztiak bilduko diren, hala nola aparkalekuak, alokairu-autoak, turismo-informazioko zerbitzuak, hotelak, taxi-geltokiak, autobus-geltokiak, metroa, tranbiak eta aldiriko trenak, besteak beste, mugikortasun-sistema integrala eskainiz.
5. Honako hauek Abiadura Handiko geltokietarako lehentasunezko kokalekutzat jotzea, lurraldean eta hirian zenbateraino txertatu diren kontuan hartuta eta EAEko garraio-sistemaren gainerakoekiko interakzio-aukerak ikusirik.
 - a) Bilbon, Abandoko geltokia; autobus-geltokia eta Euskotreneko, metroko eta tranbiako lineekiko sarbidea erantsiz. Loiuko aireporturaino tarteko geltoki gisa eratzeak aukerak aztertuko dira.

- b) Donostialdean, Donostiako eta Irungo geltokiak, ADIFeko Aldiriko Sarearekiko eta Euskotreneko lineekiko konexioak integratuz, autobus-geltokiei loturik eta Irunekin eta Hondarribiko aireportuekin lotuz.
- c) Gasteizen, etorkizuneko geltokiaren intermodalitatearen alde egitea.
- d) Ezkio-Itsasoko geltokiak Nafarroarekin lotzeko aukera emango du. Haren kokapenari esker, Beasaingo eta Zumarragako hiriguneetako Abiadura Handiko zerbitzuekin lotzeko aukera izango da. Garrantzitsua da, halaber, geltoki hori eremu horretako aldiriko garraio-sistemekin lotzea.

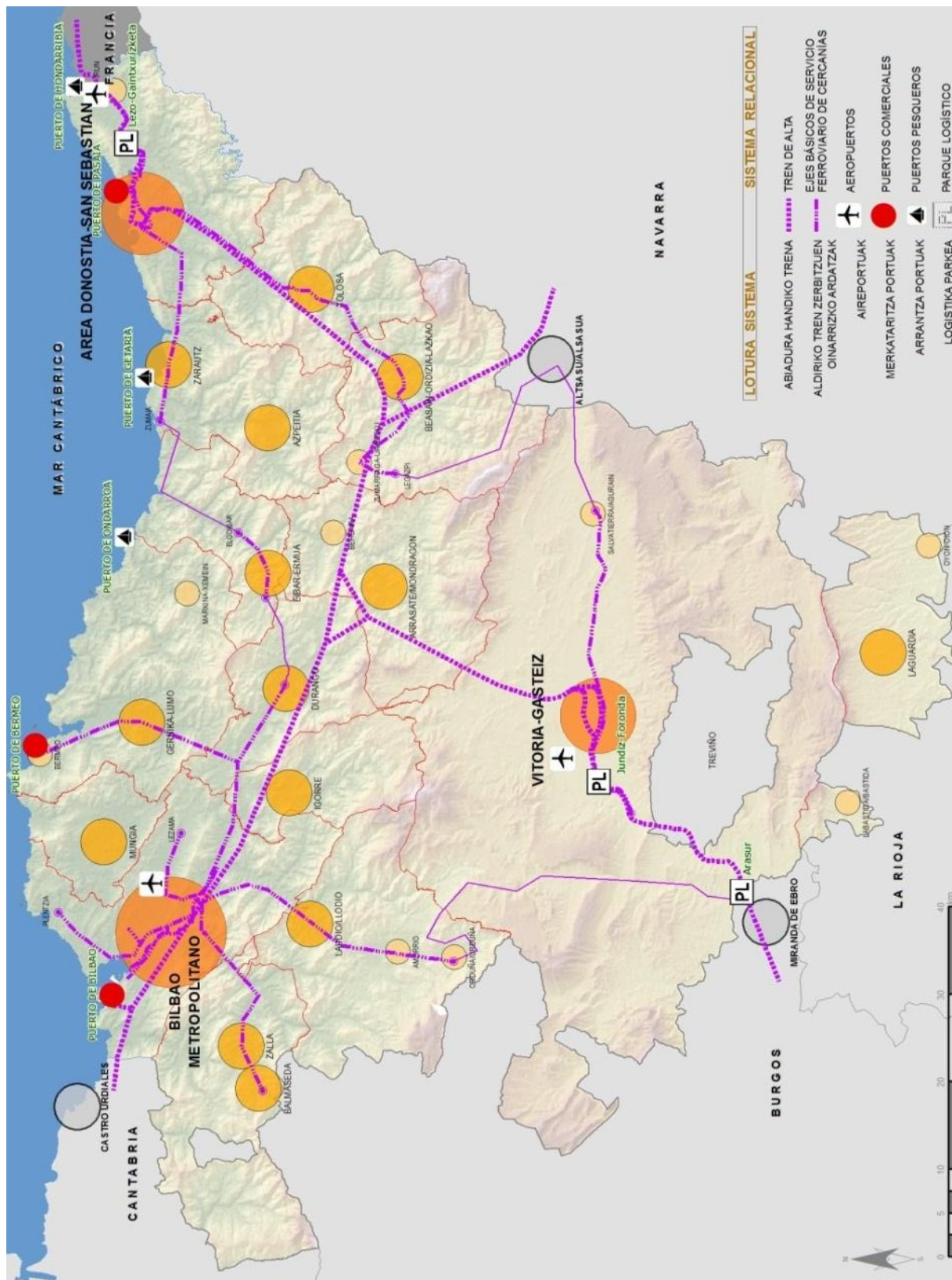
B. Aldiriko trenak

- 1. Trenbide-geltokiak funtsezkotzat jotzea, garraibide hori erabiliz mugikortasuna erraztu eta bultzatzen den heinean, eta lurraldean zentralitate-eremu berriak sortzea.
- 2. Lurralde- eta hirigintza-plangintza koordinatzea, trenbide-geltokiak toki- eta eskualde-zentralitateko guneetan kokatzeko.
- 3. Trenbide-geltokien irisgarritasuna, beste garraibide publiko eta pribatuekiko konbinazioa, erabiltzaileentzako aparkalekuak eta eskari handiko ekipamenduen (merkataritzaguneak, osasun- eta hezkuntza-hornidurak eta abar) ingurunea sustatzea.
- 4. Dentsitate handiagoak erraztea garraio kolektiboan sartzeko nodoen ingurunean.
- 5. Sarea hedatzeko honako jardun hauek abian jartzeko aukera aztertzea:
 - a) Beasain-Zumarraga-Legazpi eta Iruña Oka- Gasteiz - Agurain tarteetan aldiriko zerbitzu berriak, lehendik dauden trenbide-lineen gainean.
 - b) Urolako trena Zumaiaren eta Azpeitiaren artean zerbitzuan jartzea trenaren linea zaharraren gainean, eta Urretxuraino hedatzeko aukera, aldiriko sarean integratuta.
 - c) Gaur egun trenbide-azpiegiturarik ez duten eraldaketa-ardatzetako tarteetan, garraio kolektiboa egituratzeko ardatzak ezartzea, maiztasun eta edukiera handiko autobus-zerbitzuen bitartez, trenbide-sareko geltokiekin lotu ahal izateko.
- 6. Trenbide-korridoreetan garraio kolektiboa egituratzeko ardatz horiek eraldatzeko baldintza egokiak noiz ematen diren eta zerbitzu berriak ezartzeko modu zehatza zein den zehaztea plangintza sektorialean.
- 7. Euskotrenen, RENFEren eta Renfe metrikoaren egungo sistemen kudeaketa, programazioa, tarifak eta zerbitzuak integra daitezen eta zerbitzu horiek Eraldaketa Ardatzetako eremu guztietara heda daitezen sustatzea.

C. Tranbia

1. Tranbiaren eta BRT autobus-sistemaren zirkulazioa eta erakargarritasuna erraztea, semaforo-lehentasuna ezarriz ibilgailu pribatuen zirkulazioaren aurrean.
2. Tranbia-geltokien eta beste garraiobide batzuen arteko konexio intermodala sustatzea, bizikleta-mugikortasuna barne.
3. Tranbia-geltokien irisgarritasuna bermatzea, eta haien segurtasuna eta erosotasuna sustatzea.

EAEko Trenbideak, Portuak, Aireportuak eta Parke Logistikoak

9.5. EREDU LOGISTIKOA

Euskadiren erronka bezala planteatzen da salgaien nazioarteko garraiorako nodo logistiko bihurtzea, nodo hori Bilboko eta Pasaiaiko portuek, Aireportu Sistemak eta Jundiz-Foronda, Arasur eta Lezo-Gaintxurizketa guneez osatutako plataforma logistikoen sareak osatzen dutelarik.

I. GAIAREN EGOERA

Euskadi, bere kokapen geografikoarengatik, ezinbesteko igarobidea da lurreko azpiegituretako Europa barneko ardatz handien barruan. Nabarmentzekoa da Arku Atlantikoaren barruan duen kokapena, funtsezko kate-maila baita, intermodalitateko gunea Ardatz Atlantikoaren barruan eta ezinbesteko igarobidea Mesetatik Europarako bidean, hainbat autonomia-erkidegorentzat eta Portugalentzat Europar Batasunean sartzeko atea izanik.

Euskadi Europar Batasunaren Europa barneko Garraio Sarearen (RTE-T) barruan dago; beraz, ezinbestekoa da salgaiak garraiatzeko premia horri aurre egiteko azpiegitura logistikoak prestatuko dituzten politikak aktibatzea, kanpo-merkataritzaren ikuspegitik bereziki.

Gainera, Euskadin garraio-azpiegituren sarea oso garatua dago eta, gainera, orain abiadura handiko trenbide-sarea ere badagoenez, Euskal Trenbide Sare Berria ere esaten zaiona, garraio-sistema globalaren konfigurazioa errotik aldatuko da. Azpimarratzekoa da trenbide-sare berria mistoa dela, bidaiariak eta salgaiak garraiatzen dituelako, eta salgaiak Europarantz/Europatik garraiatzeko ahalmen handiko azpiegitura da.

Trenbide-sare berria erabakigarria da, baina ez Euskadiko garraio-sistemari balio diferentziala dakarkion bakarra, eskuragarri dauzkagun azpiegitura guztiak dira funtsezkoak, azaletik bada ere jarraian zerrendatuko ditugunak: trenbideak (ohiko zabalerako trenbide-sarea, zabalera metrikoko trenbide-sarea), bide-azpiegiturak (A-1 / AP-1, A-68 eta A-8), portu-azpiegiturak (Bilboko, Pasaiaiko eta Bermeoko portuak), karga-aireportua (Gasteiz-Foronda) eta plataforma logistikoak.

II. HELBURUAK

Eredu logistikoaren alorrean honako lurralde-helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Euskadiren potentziala sustatzea salgaiak nazioartean garraiatzeko Europako nodo logistikoa den heinean, garraiobide guztiak konbinatuz, nagusiki trenbideak, portuak eta aireportuak, eta plataforma logistikoen sare batean oinarrituta.
2. Lehendik dauden azpiegitura logistikoak optimizatzea.
3. EAEko portu-sistema eta portuaren eta hiri-ingurunearen arteko harremana indartzea.
4. Euskal Aireportu Sistema indartzea, haren aukerak optimizatuz.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Logistikaren alorrean, honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1.- Portu-azpiegiturari dagokionez:

- a) Bilboko portua eta Pasaiako portua merkataritza-portu nagusi gisa bultzatzea, haien konektibitatea hobetuz ohiko zabalerako eta nazioarteko zabalerako trenbide-konexio berri batzuen bitartez, gune logistiko lehiakorrek lotuz eta portuaren eta hiriaren arteko interakzioa ahalbidetuz, portuguneetan erabilera mistoak bateragarri egiteko irizpideari jarraikiz.
- b) Pasaiako portuaren berrikuntza sustatzea, Pasaiako Badiaren hiri-eraldaketa eta -berroneratzea ahalbidetzeko, egungo dartsenan portu-erabilerak eta hiri-berrikuntzako ekintzak bateragarri eginez.
- c) Arrantza-jarduera sustatzea, Ondarroako, Getariako, Hondarribiko, Pasaiako eta Bermeoko portuetan batez ere, azken horrek, gainera, merkataritza-trafikoak ere hartzen dituelarik.
- d) Lurralde-, hirigintza- eta portu-plangintza egiterakoan, EAEko itsasbazterrean banatzen diren arrantza-portu guztiak balio handiko azpiegiturak direla aintzat hartzea, hiriguneetako erdi-erdian egonik turismorako, bizitegitarako eta jarduera ekonomiko berrietarako erakargarri diren heinean.

2.- Aireportu-sistemari dagokionez

- a) Osagarritasunean eta baterako plangintzan oinarritutako aireportu-sistema sustatzea, EAEko hiru aireportuen espezializazioak indartzean oinarrituko dena.

- b) Bilboko aireportuko erabiltzaileak biltzeko merkatua zabaltzea, haren irisgarritasuna hobetuz eta garraibideen arteko erlazio eraginkorrak ahalbidetuz, hegazkina, autobusa, automobila, abiadura handiko trena eta aldiriko trena integratuz.
- c) Gasteizko aireportua zentro logistiko handi gisa indartzea, abiazio orokorreko, bidaiari-trafikoko eta aeronautika-zerbitzuetako eginkizunak betetzeaz gainera.
- d) Donostiako aireporturako metropoli-irisgarritasuna hobetzea, Baiona-Donostia Eurohiritik garraio kolektiboko zerbitzuak antolatuz, metropoli-garraioko zerbitzuetarako terminala erantsiz.

3.- Azpiegitura logistikoari dagokionez

- a) Jundiz-Forondako plataforma logistikoa indartzea, abiadura handiko eta zabalera iberikoko trenbide bidezko, errepide bidezko eta aireportu bidezko intermodalitaterako duen kokapen ezin hobearengatik, Forondako aireportuaren ondoan dagoelako eta euskal portuetako eta haien hinterlandetako trafikoaren garapena bultzatzen duelako.
- b) Arasur plataforma logistikoa indartzea iberiar penintsulako industrialde nagusien erdigunean, Bilbon (Portua), Irun-Parisen eta Ebroko Haraneko korridorean sartzeko lineen artean trenbide-konexioko gunen intramodala delako, eta euskal portuetako eta haien hinterlandetako trafikoaren garapena bultzatzen duelako.
- c) Lezo-Gaintxurizketako Plataforma logistikoak eskaintzen dituen aukerak optimizatzea, hiru zabaleratan (iberikoa, UIC eta metrikoa) trenbide-linea aldatzeko gunen intramodala delako, Pasaiaiko portuaren aldamenean dagoelako, eta Pasaiaiko Badia leheneratzen laguntzeko potentziala duelako, Jaizkibelen eta Aiako Harriaren artean jarraitutasun ekologikoa babestuz.
- d) Plataforma logistikoetan, ekonomikoki jasangarriak diren zerbitzuetarako salgaien trafikoaren errepidetik trenbidera aldatzea errazten duten ekipamendu eta zerbitzuak garatzea.

10

ZEHARKAKO GAIAK

Zeharkako gaiak

1997an LAGak onartu zirenez geroztik, gai jakin batzuek garrantzi handia hartu dute politika publikoen diseinu eta kudeaketaren alorrean, eta gai horiek ere kontuan hartu behar dira lurraldea antolatzean, eta, beraz, LAGak berrikustean.

Berez lurraldeari estu lotuta ez badaude ere, lurraldean nolabaiteko eragina duten gai batzuek ari gara. Genero-ikuspegia, klima-aldaketa, euskara, irisgarritasun unibertsala eta lurralde arteko erlazioa.

Zeharkako gai horiek LAGen berrikuspenean sartuz erronka jakin batzuk jarri nahi ditugu agerian, gai horien atzean egonik lurralde- eta hirigintza-plangintzari ekitean ere planteatzen diren heinean

Hain zuzen ere proposatzen diren zeharkako gaiak lurralde-izaera argirik ez edukitzeak zailtasunak ekar ditzake ikuspegi horiek lurralde-plangintzan aplikatzeko prozesuan. Gainera, gai horiek berriak dira lurralde-diziplinan, eta horregatik, orain sustatu nahi diren ikaskuntza eta esperientzia behar dira.

Hortaz, lurralde- eta hirigintza-plangintza zeharkako gaiak aintzat hartzea berrikuspenaren erronka da, gure lurraldearen antolamenduaren kalitatearen eta gure bizi-kalitatearen mesedetan doana.

Jarraian, honako zeharkako gai hauek garatuko ditugu:

- 10.1. GENERO-IKUSPEGIA
- 10.2. KLIMA ALDAKETA
- 10.3. OSASUNA
- 10.4. EUSKARA
- 10.5. IRISGARRITASUN UNIBERTSALA
- 10.6. LURRALDE-ERLAZIOA

10.1. GENERO IKUSPEGIA

Pertsonak premia eta itxaropen desberdinak dituzte lurraldearekiko eta hiri- eta landa-ingurunearekiko, bakoitzak bere eguneroko bizitzan bere gain hartzen duen genero-rolaren arabera. Lurraldearen Antolamenduan genero-ikuspegia sartzeak aukera ematen du gizon eta emakumeek baliabide guztiak baldintza-berdintasunean eskuratzen dituztela bermatzeko.

I. GAIAREN EGOERA

Emakume eta gizonen arteko berdintasunerako otsailaren 18ko 4/2005 Legearen 18.1. artikuluan honako hau ezarri da: «Arauk garatu eta aplikatzerakoan, bai eta planak, programak eta politika publikoak formulatzeko beste tresna batzuk garatu eta aplikatzerakoan ere, euskal herri-agintariek modu aktiboan izango dute kontuan emakume eta gizonen berdintasuna lortzeko helburua». Amsterdameko Itunak Europar Batasuneko estatu kideetan emakume eta gizonen arteko berdintasun-politikak aplikatzeko gidalerrotzat ezarritako genero-ikuspegiko printzipioari erantzuten dio 18.1 artikuluko horrek.

Pertsonak premia eta itxaropen desberdinak dituzte lurraldearekiko eta hirigunearekiko, bakoitzak bere eguneroko bizitzan hartzen duen genero-rolaren arabera. Ordaindu gabeko lanaren eta lanaren sexu-bereizketaren kontzeptuak funtsezkoak dira horretarako. Ordaindu gabeko lana edo zaintza esaten dugunean, inoren laguntza behar duten adingabe eta adinekoak zaintzeko eta etxea mantentzeko pertsona helduek alor pribatuan eta konpentsaziorik gabe egiten dituzten lanez ari gara. Lanaren sexu-bereizketa diogunean, berriz, gizarteak pertsonen sexuaren arabera esleitzen dizkien lan desberdinez ari gara. Estatistikoki, emakumeek beren gain hartzen dute ordaindu gabeko zaintza-lanaren zati handiena.

Zeharkako gaiak

Denboraren erabilerari buruzko inkestetako datuek erakusten digutenez, gizonek eta emakumeek denboraren erabilera desberdina egiten dute, beren eguneroko bizitzetan hartzen duten genero-rol desberdinen ondorioz. Emakumeak zaintza-lanen zati handienaz arduratzen dira, hau da, etxeko lanak egitearekin, eta seme-alaba zein senide gaixo eta adinekoak zaintzearekin zerikusia duten lan gehienak egiten dituzte; gizonek, aldiz, ezer gutxi laguntzen dute oraindik alor horretan.

Eguneroko bizitza mantentzeko egiten den lana, ugalketa-lanarekin zerikusia duten zereginak (hezkuntza, osasuna, kirola, aisia, erosketak, administrazio-izapide eta -gestioak) egiten diren tokietan egiten da. Toki horietara joateko, zaintza-erantzukizunak dituzten pertsonak eskuragarri dauzkaten garraio-sistemak erabili behar dituzte. Hori egiteko aukera bermatu behar da, egunean, astean edo hilean zeregin bakoitzak eskatzen duen ordutegiaren eta denboraren arabera. Horrez gain enplegu bat daukaten pertsonentzat, horrek guztiak bateragarri behar du ordainpeko enplegura fisikoki iristeko aukerarekin.

Eguneroko bizitzaren eta zeregin-katearen kontzeptu operatiboak ere kontuan hartzekoak dira. Eguneroko bizitzaren kontzeptuak agerian jartzen ditu hiriguneko eta landaguneko pertsonen eguneroko premiak, enplegua eta besteak zaintzeko lanak uztartzen dituztenen zeregin ugariak jasoz. Hirigunea, hiriarteko gunea edo landagunea erabiltzean eguneko, asteko, hileko edo bizitza osoan zeharreko denbora-zikloetan gertatzen diren erregularutasunak edo zeregin-kateak ulertzeko aukera ematen du eguneroko bizitzaren kontzeptuak. Hori garrantzitsua da lan-karga bikoitza dutenentzat, eguneroko bizitzako jarduerak eguneroko aldizkakotasunak ez ezik, asteko eta hileko aldizkakotasunak ere badituztelako; gainera, zeregin-kateak desberdinak izaten dira sarri, astegunen arabera.

Enplegua eta zaintza bateragarri egiten dituzten pertsonen eguneroko bizitzaren zeregin-kate horien haritik datozen premia espezifikoak hirigintzaren alor sektorial guztietan nabari dira, esaterako mugikortasunean, azpiegitura eta ekipamenduetan, lantoki eta saltokietan, etxebizitzan eta gune publikoetan, eta lurralde-plangintzak eta hirigintzak kontuan hartu behar ditu. NBEk eta Europar Batasunak adierazi dute hirigintza eta lurraldearen antolamendua politika publikoaren funtsezko esparruak direla emakumeen eta gizonen aukera-berdintasunaren bidean aurrera egiteko.

Bestetik, azterlan askok erakutsi dute emakumeek mugikortasuna murrizten dutela eta hirigunea gutxiago erabiltzen dutela segurtasunik gabe sentitzen direlako sexu-erasoak eta emakumeen aurkako bestelako indarkeriak jasateko arriskuaren aurrean. Eta automugaketa horrek oztopatzen du pertsonaren erabateko garapena eta hiri-ondasun eta -zerbitzuak erabiltzeko eskubidea.

Emakumeen pobrezia erlatiboa ere kontuan hartzekoa da, gizon eta emakumeek hiri-ondasun eta -zerbitzuetara iristeko aukeretan eragiten duen neurrian. Are gehiago faktore hori diskriminazioa eragin dezaketen beste ezaugarri batzuekin nahasten denean, esaterako, egoera zibilari (amaren ardurapeko eta pertsona bakarreko etxekoak unitateak, batez ere), arrazari, adinari, ahalmen funtzionalari edo genero-indarkeriaren biktimei lotutako familia-kargekin.

Zeharkako gaiak

Bestetik, emakumeek ordezkartza eskasa dute hiriaren eraikuntzarekin lotutako lanbideetan eta lurralde-gobernuko egituretan, eta horrek zer eraikitzen den eta nola eraikitzen den baldintzatzen du. Nolanahi ere, emakume gehiagoren presentzia soilak ez du esan nahi, inondik inora, genero-gaiei eta emakumeen eta gizonen arteko berdintasunaren agendari arreta handiagoa eskaintzen zaionik. Agenda eta kultura profesionaletan benetako aldaketa-egoerak gerta daitezen behar-beharrezkoak dira, batetik, masa kritiko bat, emakume kopuru nahikoa alegia, eta, bestetik, aditu-mailako jakintza genero-gaietan.

Faktore horiek guztiek espazio-inplikazioak dituzte, lurralde-plangintzak eta -antolamenduak kontuan hartu behar dituztenak. Genero-ikuspegia lurralde- eta hiri-plangintzan sartzeak honako hauek dakartza berekin: batetik, eremu publikoak, ekipamenduak eta etxebizitzak egiterakoan, familia zaintzeko eguneroko zereginak eta ordainpeko lana ahalegin eta zailtasun gutxiagorekin egin daitezkeela aintzat hartzea; eta bestetik, urrakortasun-egoeran dauden emakumeen espazio- eta hiri-premiak, ekonomikoki iristeko mugak barne, kontuan hartzea. Horrela, hiri eta lurralde bidezkoago eta seguruagoak sortzeko bidean egingo gara, herritar guztien bizi-kalitatearen mesedetan.

Zaintza-premiei ondoen erantzuten dien hiri-habitataren eredua honako hau da: hiri trinkoa, nahiko dentsoa, distantzia labur eta hurbiletakoa, garraio-sistema publiko on batekin, kalitatezko eremu publiko eta garraio seguruekin, erabilerak nahasten dituen, eta, auzoetan adingabeak eta mendekotasuna duten adinekoak zaintzeko ekipamendu-sistema batez hornitua dagoena, Estatuko ohiko plangintza-sisteman jada jasota dauden asistentzia-, eskola-, osasun-, hezkuntza-kirol- eta kultura-ekipamendu tradizionalei eransteko modukoa. Horrek guztiak ordainpeko enplegua eta zaintza-lanak bateragarri egitea ahalbidetzen du, erantzukizun bikoitz hori hartzen dutenei enplegu-tokietara eta bizitzari eusteko behar diren ekipamenduetara iristeko aukera emango dielako, gutxieneko denboran, eskatutako ordu-tarteetan, erosotasun- eta segurtasun-baldintzetan eta arrazoizko kostu ekonomikoekin.

Gainera, zaintzaren eta eguneroko bizitzaren premia horiei erantzun behar zaie ez bakarrik hirigunean bizi direnen ikuspegitik, baita landa-ingurunean bizi direnen ikuspegitik ere.

Eraginkortasunaren mesedetan egokia iruditzen zaigu genero-zeharkakotasuna eremu jakin batzuetako ekintza hautatu batzuetara mugatzea, horrela jardun-espektrua handiegi bat eraginpean hartzeko arriskua saihesteko, horrek azkenean ekintzen inpaktua moteltzea ekar lezakeelako. Ildo horretan, honako eremu hauek hautatu dira: garraioa eta mugikortasuna (hirikoa eta hiriartekoa); hurbileko hirigintza; eguneroko bizitzarako ekipamendu eta eremu publikoak (merkataritza-zentroak eta -ekipamenduak barne); segurtasuna; etxebizitza; landa-ingurunea; eta gobernantza.

Identifikatutako jardun-eremuetan atzemandako desparekotasunen ondorioz egingo da ekintza-hautaketa hori, eta honako hauek dira adierazgarrienak:

- Lurralde-antolamenduan eta hirigintzan: inoren laguntza behar duten pertsonak zaintzeko ekipamenduak izatea eta haietara iristea; hiriguneak eta eraikinak erabiltzeko eredu guztiak aintzat hartzea, pertsonak beren gain hartzen duten genero-rolen ondorioz; bikoterik gabeko emakumeek eta bereziki talde urrakorrek, hala nola amaren ardurapeko familien buruek eta genero-indarkeriaren biktima direnek, etxebizitza eskuratzeko dituzten zailtasun handiagoak; emakumeek espazio publikoan eta hiri-horniduretan segurtasun-gabezia handiagoa sentitzea.

Zeharkako gaiak

- Mugikortasun jasangarrian: pertsonen mugikortasun-ereduak aldatzen dira gizon eta emakumeek beren gain hartzen dituzten genero-rolen arabera, eta, estatistikoki, emakumeek neurri handiagoan erabiltzen dute garraio publikoa; arrazoi gehiagorengatik egiten dituzte bidaiak, bidaia gehiago kateatzen dituzte eta ibilgailu pribatua erabiltzeko aukera gutxiago dituzte; beste pertsona batzuk zaintzeko eta etxea mantentzeko egindako bidaiak ez dira behar bezala zenbatzen estatistiketan.
- Landa-ingurunean: genero-desberdintasunak garraiora eta garraio-zerbitzuetara, ekipamenduetara eta enplegu-tokietara iristean; genero-desberdintasunak ekipamendu eta zerbitzuak erabiltzeko premietan, zaintzaren alorrean bereziki, zerbitzu eta ekipamenduen sarearen kapilaritateari dagokionez; genero-desberdintasunak nekazaritza-jardueran, ustiatgien titulartasuna barne.
- Gobernantza: emakumeen presentzia txikiagoa herritarren parte-hartzeko prozesuetan eta talde teknikoetan; ahuleziak politika, plan eta jardunak diseinatu eta egikaritzeko eta haien jarraipena egiteko fase guztietan generoari buruzko aditu-mailako jakintza integratzean.

II. HELBURUAK

Genero-ikuspegiaren alorrean, lurralde-estrategia berrikusteko helburuak honako hauek dira:

1. Lurralde- eta hirigintza-jardunean, genero-ikuspegia integratzen duen plangintza sustatzea, denboran sendotzeko modukoa.
2. Genero-ikuspegia sartuz, lortu nahi den lurralde-ereduaren oinarriei laguntzea, bereziki lurralde jasangarri, inklusibo, adimentsu eta parte-hartzailea eraikitzeko.
3. Bere eskala guztietan zaintza-premiei erantzuna ematen dien lurraldea sustatzea, "zaintzaren hirigintzaren" jarduna sartuz lurralde- zein hirigintza-plangintzan.
4. Berdintasunaren helburua lortzen eta herritar guztien bizi-kalitatea hobetzeko lurralde eta hiriak sortzen laguntzea, edozein desberdintasun-ardatzetik (sexua, adina, maila sozio-ekonomikoa, etnia, arraza eta abar) haratago.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Lurraldearen antolamenduaren eta hirigintza-garapenaren alorrean, honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira genero-ikuspegia sartzeko:

1. Lurraldearen izaera polizentrikoa sustatzea, non hiri ertainen protagonismoa berreskuratzea funtsezkotzat jotzen den zerbitzuak biltzeko eta emateko zentroak diren heinean.
2. Lurraldea planifikatzean, erabilera guztiak, eta bereziki eguneroko bizitzarako beharrezkoak direnak, hurbil kokatzea, joan-etorriak ibilgailuz egin beharra murrizteko edo denborak ahal den neurrian laburtzeko moduan.

Zeharkako gaiak

3. Hurbiltasuneko hiri konplexua sustatzea, ongi hornitutako auzo seguruetan oinarritua, hiriko eta lurraldeko beste eremu batzuekin garraio publiko bidez ongi konektatuak.
4. Gune publiko bizi eta seguruak indartzea, haien gizarte-eginkizuna mantendu eta sustatzeko eta herritarrei haiek erabiltzeko aukera emateko.
5. Gune publikoak planifikatu eta diseinatzean, emakumeen, adinekoen (bi sexuen premia diferentzialei arreta eskainiz) eta haurren premiak kontuan hartzeari lehentasuna ematea.
6. Dentsitate nahikoa duen hiri-eredu bat sustatzea, erabilerak behar bezala nahastea eta eguneroko bizitzarako behar diren ekipamenduetara oinez iristea ahalbidetuko duena, baita garraio publikoaren eraginkortasuna ere, ibilgailu pribatu bidezko mugikortasunaren mendetasuna murrizteko moduan.
7. Garraioaren plangintzan eta kudeaketan genero-ikuspegia sartzea, jarduera horietan emakumeen mugikortasun-jarraibideak, bidaiatzeko modua eta joan-etorrien denbora- eta ordu-murrizketak kontuan hartzeko moduan, eta emakumeen irisgarritasun-premiak eta segurtasuna kontuan hartzeko moduan.
8. "Zaintzaren mugikortasuna" sustatzea, beste pertsona batzuk zaintzearekin eta etxea mantentzearekin lotutako bidaiak ahalik eta denbora gutxienean, eskatutako ordu-tarteetan eta arrazoizko kostu batekin egiteko aukera ziurtatuz, eta pertsonen ordainpeko enplegua zaintza-erantzukizunekin bateragarri egiteko bidea emanez.
9. Espazio publikoan segurtasuna bermatzea, plangintza-prozesuetan, parte hartzeko prozesuen esparruan, gizarte-taldeek, eta bereziki emakumeek, adinekoek (bi sexuen premia diferentzialei arreta eskainiz) eta haurrek "arriskutsutzat jotzen dituzten guneak" zein diren identifikatuz.
10. Herritarrek parte hartzeko prozesuak garatzea genero-ikuspegia aintzat hartuz emakumeen parte-hartzea indartzeko.

10.2. KLIMA-ALDAKETA

Klima-aldaketa gizateriak hurrengo hamarkadetan aurrez aurre izango duen erronka handienetako bat da, eta ongi koordinatuta heldu beharko dio. Besteak beste, aldaketei aurrea hartzea eta haien inguruan azpiegiturak, produkzioa, etxebizitza, nekazaritza eta baliabide berriztagarriak planifikatzea funtsezkoa izango da arrisku elkartuak murrizteko.

I. GAIAREN EGOERA

Giza jatorriko klima-aldaketa, hau da, berotegi-efektuko gasak atmosferara emititzearen ondorioz gertatzen dena, lurralde-arloko erronka ere bada, atmosfera berotzean eta itsasoaren maila goratzean eragiten duelako, eta uholdeak, lehorteak eta beste zenbait fenomeno agertzeko aukerak handitzea dakarrelako.

Klima-aldaketaren haritik datorren problematika funtsezkoa da jasangarritasunaren gai orokorretan, eta haren hiru dimentsio nagusitan eragiten du, hau da, ingurunean, gizartean eta ekonomian.

Berotegi-efektuko gas-emisio globalen eta biosferan emisio horiek xurgatzeko ahalmenaren arteko orekan dago jasangarritasunerako giltzarria, hau da, oraingo premiak bete behar dira baina etorkizuneko belaunaldien premiak betetzeko ahalmena kolokan jarri gabe.

Klima-aldaketa gai globala da, eta beraz, alor horretan jarduteko akordio eta irizpideak nazioartean ezartzen dira, Klima Aldaketari buruzko Nazio Batuen Esparru Konbentzioaren bitartez. Nazioarteko esfera horren esparruan, nabarmentzekoa da 2016ko azaroan Klima Aldaketari buruzko indarreko Akordioa hasi zela indarrean, 2015eko abenduan Parisen egindako Klima Aldaketari buruzko Nazio Batuen Esparru Konbentzioaren Gailurrean onartu zena. Ildo horretan oso kontuan hartzekoa da eskualde eta udalerriek klima-aldaketaren alorreko ekintza globalari egiten dioten ekarpen handia.

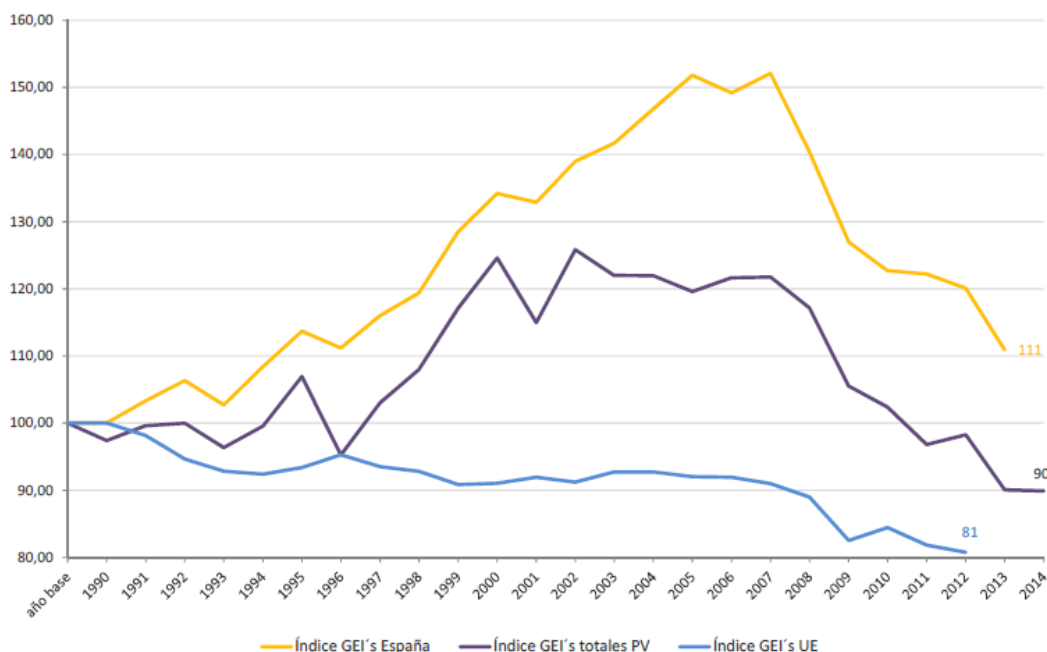
Zeharkako gaiak

Testuinguru horretan, 2015eko ekainean "KLIMA 2050" 2050erako Klima Aldaketaren Euskadiko Estrategia onartu zen, honako bi helburu nagusi hauekin: batetik, Euskadiko BEGen emisioak 2030erako gutxienez % 40 eta 2050erako % 80 murriztea 2005. urtearen aldean, 2050. urtean berriztagarrien energia-kontsumoa % 40 izan dadin azken kontsumoaren gainean; eta, bestetik, euskal lurraldearen klima-alaketarekiko erresilientzia ziurtatzea, helburu hori, beraz, lurralde-ereduaren berrikuspenean ezinbestean islatu behar delarik.

Bestetik, eta Parisko Akordioaren harira, Eusko Jaurlaritzak zortzi puntuko printzipio-deklarazioa eman zuen, eta haien artean nabarmentzekoak dira munduko batez besteko tenperaturaren igoera industriaurreko mailarekiko 2°Cren azpitik mantentzeko behar diren neurriak lehenbailehen hartu beharra eta tenperaturaren igoera 1,5°Cra mugatzeko ahalegintzen jarraitzearen garrantzia azpimarratzen duten puntuak, garapen iraunkorraren eta pobrezia desagerrarazteko ahaleginen testuinguruan. Azpimarratzen da, halaber, herrialde eta eskualdeak, lurraldetik hurbil egonik, ingurumen-eraginak ondoen ezagutzen dituzten administrazio publikoak direla, eta beraz, klima-alaketaren aurkako ekimenen garapenean zeregin aktiboa betetzea funtsezkoa dela.

Hortaz, klima-alaketaren aurkako jarduna elkarri estu lotutako bi alderditan egituratzen da: BEGen emisioak murriztea edo arintzea, eta haien efektuetara egokitzea.

EUSKADIKO, ESPAINIAKO ETA EB-KO EMISIOEN BILAKAERA (1990=100)

Iturria: Espainiako BEGen tasa. Nekazaritza, Elikadura eta Ingurumen Ministerioaren 2013eko BEGen Emisioen Inbentarioaren aurrerapena.

2014an EAEko emisioak % 10 gutxiago izan dira Kiotoko oinarritzko urtearen (1990) azpitik.

Zeharkako gaiak

Helburu hori lortzeko hartutako konpromisoaren adierazgarri dugu Eusko Jaurlaritzak eta hainbat euskal udalerrik mundu osoan sustatutako ekimenetan parte hartu dutela eta parte hartzen ari direla, toki- eta eskualde-gobernuek berotegi-efektuko gasen emisioak murrizteko eta klima-aldaketaren efektuetara egokitzeko egiten duten ekarpena ikusarazteko eta bultzatzeko helburuarekin. Besteak beste.

- Euskadik, Pirinioetako gainerako eskualde eta herrialdeekin batera, Klima Aldaketaren Pirinioetako Behatokia parte hartzen du. EGEF Eskualde Garapeneko Europako Funtsak Interreg POCTEFA 2014-2020 Programaren bitartez finantzatua, proiektu horrek mugaz gaindiko lankidetzak-ekimen garrantzitsu bat sendotu nahi du, mendikatean klima-aldaketara egokitzeko ekintza-plana abiarazteko bidean.
- Euskal Deklarazioa, Europako hiri eta herrietarako ibilbide-orri berria, 2016ko apirilean sortu zena Hiri eta Herri Jasangarrien 8. Europako Konferentziaren esparruan. Europako gizartea Europako gizarte-, ekonomia- eta ingurumen-errealitatearen kontzientea eta arduraduna den komunitate bihurtzeko esparrua da dokumentu hori.
- Euskadik bat egin du "RegionsAdapt" ekimenarekin, Garapen Iraunkorraren aldeko Eskualde Gobernuen Sarearen barruan, parte-hartzaileen artean lankidetzak eta jardunbide egokiak partekatzeko aukera sustatzeko, klimara egokitzeko dituzten ahalmen eta esperientzien esparruan. Horretarako bi taldetan hartzen du parte: baliabide hidrikoen eta haien kudeaketaren taldean batetik, eta hondamendiek eragindako arriskuen murrizketan eta erresilientzian bestetik.
- 21 Udalsare Sarearen bidez, 10 euskal udalerrik "Compact of Mayors" sinatu zuten, eta Europan "Full Compliant" lortu zuten lehenak izan ziren. Plataforma komuna da, toki-ekintzak klima-aldaketaren aurka duen inpaktua biltzeko helburua duena, emisioak neurtuz, inpaktuak identifikatuz eta esfortzuen berri emanez.
- 2015eko azaroan Euskadik "Under2 MOU" ekimenarekin bat egin zuen. Beste 126 toki- eta eskualde-erakunderekin batera, 2050erako bere emisioak mugatzeko konpromisoa hartu du, mendearen amaieran berotze globala 2°C-ren azpitik mugatzen irimotasunez laguntzeko bidean.
- 2014ko azaroan, Euskadi "Compact of States and Regions" ekimenari atxiki zitzaion. "The Climate Group" eremuaren barruko mekanismo bat da, herrialde eta eskualdeek beren emisioak eta klima-ekintzan egiten dituzten ahaleginak partekatzeko, aztertzeko eta elkarri haien berri emateko pentsatua.

Klima-aldaketarako egokitzapena lurralde- eta hiri-plangintzan integratzea, klima-aldaketaren efektuen gaineko jakintza hobetzea eta sektore- eta lurralde-urrakortasuna aztertzea funtsezkoak dira arriskuei aurrea hartzeko eta klima-aldaketara egokitzeko ekintzak bultzatzeko. Aldi berean, karbono urriko energia-eredu baten aldeko konpromisoa, emisiorik gabeko garraioa, lurralde efizientea, emisio-murrizketarekin konprometitutako lehen sektorea, hiri-hondakinen sorkuntza murriztea eta hiri-hondakinen kudeaketa optimizatzea ere funtsezkoak dira karbono urriko lurralde bat lortzeko. Kasu guztietan, erakundearteko lankidetzak eta administrazioaren ekintza eredugarria funtsezko premisak izango dira helburuak lortzeko.

Zeharkako gaiak

Erakundearteko konexioaren garrantzia, klima-aldaketarako egokitzapena lurralde- eta hiri-plangintzan integratzea, hondakinen kudeaketa optimizatzea edo muturreko klima-gertaerei buruzko jakintza eta urrakortasun-azterlanak hobetzea funtsezkoak dira klima-aldaketara egokitzeko ekintzak bultzatzeko.

Hiri-eremuak erabakigarriak dira lurralde-sistemarentzat, biztanleria-dentsitate handiko guneak izaki ur-, energia- eta elikagai-eskari handia dutelako, eta beraz hondakin eta emisio ugari sortzen dituztelako. Klima-aldaketa arintzearen ikuspegitik, hau da, hiri-sistemek sortutako emisioak murrizteari dagokionez, jomuga nagusitzat produkzioaren sustapena eta azpiegituren inguruko soluzioak dauzkan ikuspegi sektoriala ez da nahikoa. Hiri-plangintzak epe laburrera, ertainera eta luzera erantzun egokiak koordinatzeko duen ahalmena bultzatzen ahalegindu behar dugu bereziki, hiri-efizientzia argi eta garbi eraginez. Hala, deskarbonizazio-alorreko erronkei aurrea hartzea, eta azpiegiturak, produkzioa, etxebizitza, nekazaritza, baliabide berriztagarriak eta abar. Erronka horien inguruan planifikatzea funtsezkoak dira ingurune horiek sorrarazten dituzten emisioak murrizteko.

Azpiarratzekoa da, halaber, lurzoruari eta hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legeak edo EAEko etxebizitzari buruzko ekainaren 18ko 3/2015 Lege berriak energia-efizientziarekin, emisio kutsatzaileak murriztearekin, arkitektura bioklimatikoarekin, isolamendu termikoarekin edo eraikinak aireztatzeko baldintzekin zerikusia duten irizpideak aurreikusten dituztela, eta tresna eraginkorrak direla klima-aldaketaren alorrean eragiteko eta jarduteko.

Klima-aldaketak hiri-ingurunean dituen efektuen ikuspegitik, efektu horiek ugariak eta askotarikoak izan daitezke kokalekuaren arabera, baina gure kasuan hiru nabarmendu behar dira, pertsonen segurtasunaren eta ondasunen osotasunaren gainean eragiten dutelako zuzenean:

- a) Bero-uharteko efektuarekiko esposizioa
- b) Itsas mailaren igoerarekiko eta olatu-aldaketarekiko esposizioa
- c) Uraldien ondoriozko uholdeekiko esposizioa

Hiru efektu horien inpaktuak erronka garrantzitsuak suposatzen ditu gure lurraldearen segurtasunarentzat. Hortik abiatuta, erantzuna bitan zatitu behar da: batetik, jardun planifikatu eta aurreratua, fenomeno horiek pertsonen eta ondasunen osotasunaren gainean dituzten efektuak minimizatzeke, eta, bestetik, muturreko gertaeren aurrean esku hartzeko erantzun-mekanismoak ongi antolatzea.

Erakundeak prestatzea eta haien eskura jardun planifikatu hori benetan gauzatzeko eta gertaeraren aurrean erantzuteko mekanismoak jartzea, eta herritarrak haien inpaktuaren inguruan kontzientziaztea funtsezkoak dira.

Eskala geografiko zabalago batean, aldaketak efektu garrantzitsuak izan ditzake eraikitako azpiegituren gainean, eta horregatik azpiegitura urrakorren identifikazioan eta monitorizazioan jardun behar dugu, neurriak berrezartzeko eta mantentzeko premiak atzemateko, aldi berean soluzioen diseinuan berrikuntza bultzatuz erresilientzia handitzeko, eta, horri esker, azpiegiturak klima-aldaketaren azpiegiturretara egokitu ahal izateko.

Nolanahi ere ziurtatu behar dugu, itunpeko ekintzaren bitartez, lurraldeak funtsezko zeregina bete dezakeela klima-aldaketaren aurrean egokitzean, muturreko gertaeren aurrean, efektu hidrologikoen aurrean adibidez, erantzuteko ahalmena duela ziurtatuz, edota lurzoruak erregulazio hidrologikorako, karbono-bahiketarako edo beste hainbatetarako duen ahalmenari eutsiz.

II. HELBURUAK

Klima-aldaketaren alorrean, lurralde-estrategia berrikusteko helburuak honako hauek dira:

1. Karbono urriko energia-eredu baten alde egitea, hiri-ingurunean energia-efizientziako irizpideak eta energia berriztagarriak indartuz, "zero emisioen" araberako eraikuntza jomugan, intermodalitatea eta BEGen emisio gutxien sortzen dituzten garraiobideak indartuz eta berrikuntza eta garapen teknologikoa bultzatuz, sektore guztietan berotegi-efektuko gasen emisioak murriztu ahal izateko.
2. Lurraldearen erresilientzia handitzea natura-, landa- zein hiri-ingurunean, erabilera mistoko hiri-egitura trinko baten bitartez, natura-ekosistemen funtzio-aniztasuna sustatuz eta kostaldeko eremuen kudeaketan klima-aldaketaren aldagaia integratuz.
3. Lehen sektorearen erresilientzia handitzea eta haren emisioak murriztea, karbono-hustubide gisa duen potentziala areagotuz.
4. Hondakinen sorkuntza minimizatzea eta kontsumo jasangarriagoa erraztea.
5. Arriskuei aurrea hartzen diegu, hornidura eta azpiegitura kritikoak ziurtatuz eta pertsonen osasunaren gaineko efektuak minimizatuz.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Klima-aldaketaren alorrean, honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira:

1. Lurzoruaren okupazioa mugatzea, erabilera-nahasketa ahalbidetuz eta degradatutako guneak berroneratu eta berrerrabiltzeko bidea erraztuz, eta intermodalitatea eta garraiobideak indartzea, berotegi-efektuko gasen emisioak murriztuz.
2. Energia-efizientziako eta energia berriztagarrietako irizpideak indartzea, hiri-guneetan bereziki.
3. Klima-aldaketak lurralde-plangintzan dituen efektuak aintzat hartzea, besteak beste baliabideen eta arriskuen kudeaketa kontuan hartuz.
4. Azpiegitura berdea eta naturan oinarritutako soluzioak sustatzea klima-aldaketara eta hiri-jasangarritasunera egokitzeke neurri gisa, eta ekosistemak berroneratu eta naturalizatzea, lurraldearen erresilientziari eusteko.
5. Baso-kudeaketa hobetzea eta degradatutako eremuak basoberritzea, baso naturalak karbono-hustubide izateko duen azalera handituz.

Zeharkako gaiak

6. Itsas mailaren igoerak eta muturreko olatuek eragindako kostaldeko eremuak identifikatzea, eta uholde-arriskuen eraginpeko eremuei edo bero-uharteko efektua jasan dezaketen eremuei tratamendu egokia ematea.
7. Klima-aldaketakarako egokitzapena aintzat hartzea, inpaktuen eta klima-aldaketakerekiko urrakortasunaren kartografia tematiko baten bitartez.

10.3. OSASUNA

Lurralde-eta hiri-plangintzan hartzen ditugun erabakiek inguruneak aldatzen dituzte, eta bizi garen eta lan egiten dugun lekuetan eragiten dute, baita gure joan-etorrietan edo aisialdian ere. Eskuragarri dauzkagun ebidentzien arabera, faktore horiek guztiek herrien osasuna baldintzatzen dute. Horregatik, beharrezkoa da haien azterketa eta jarraipena egitea, plangintza-prozesuetan ekitatea aintzat hartzea, komunitatearen parte-hartzea eta haiek agerian jartzea errazten duten tresnak garatzea plangintzaren hasiera-hasierako etapetatik.

I. GAIAREN EGOERA

Historian zehar, plangintzak eta hirigintzak hainbat neurri proposatu eta diseinatu dituzte osasun-erronka handiak gainditzeko baliagarri gertatu direnak, hala nola XIX. mendean Europa suntsitu zuen kolera-izurriteak eta XX. mendean nagusitu zen tuberkulosia. Besteak beste, giza pilaketa saihesteko dentsitate demografikoak behera egitea, estolderia- edo berdegune-sareak egitea eta etxebizitzaren bizigarritasun-baldintzak (argitasuna, aireztapena, komunak) hobetzea lagungarri gertatu dira osasuna hobetzeko. Gaixotasunen prebentzioan eta osasunaren sustapenean izan diren lorpen handi batzuk plangintzatik eta hirigintzatik pertsonen bizi- eta lan-baldintzei buruz hartutako erabakien ondorioz etorri dira. XXI. mende honen hasieran, Osasun Publikoaren erronkak aldatu dira, eta gaur egun transmitigarriak ez diren gaixotasun kronikoei egin behar diegu aurre, hala nola minbiziari, gaixotasun kardiobaskularrei, diabetesari, obesitateari, asmari edo buru-gaixotasunei.

Gaur egun badakigu lurralde-antolamendua eta hirigintza-plangintza, osasuna eta ingurumena dimentsio konplexuak direla, aldagai ugarien bitartez elkarren artean lotuak. Hiriek eta hirietan bizi direnek hainbat arazo izaten dituzte gaur egun, hala nola atmosfera-kutsadura eta zarata-arazoak, jarduera fisikoaren murrizketa, elikadura-ohituren aldaketa, gizarte-konexioaren galera edo hirikoa gehiago garatzea landakoa edo naturala baino gehiago. Arazo horiek guztiak elkarren artean lotuta daude, eta, ezbairik gabe, osasuna baldintzatzen dute.

Hirigune mota desberdinen eta osasunaren eta ongizatearen arteko erlazioaren haritik oso askotariko azterlanak sortzen ari dira, gaixotasun kronikoei, buru-osasunari eta bestelako efektuei buruzkoak, eta estresarekin, bizi-ohitura osasungarri eta osasungaitzekin, segurtasunarekin edota herritarren bizi-kalitatearekin lotutako alderdiei buruzkoak. Tipifikazio berrienetako baten arabera, guneei koloreak esleitzen zaizkie, erabilera eta jardueraren, gogora ekartzen digutenaren eta eragiten duten gogo-aldartearen arabera. Hala, hiru gune mota bereizten dira: berdeak, grisak eta urdinak. Gune berdeak landaredia (zuhaitzak, basoak, belardiak edo parkeak) duten eremuak dira, eta gune urdinak, berriz, ur-azalerak dira, hala nola ibaiak, urmaelak, lakuak edo itsasoa. Gune grisak, ordea, hiri-bilbeko, merkataritzako eta garraioa edo industria-jarduerako inguruneak dira.

Osasun-alorrean, planteamendu horren azpian dagoen hipotesiaren arabera, berdegune eta urdinguneetarako irisgarritasuna eta hiri-bilbearen diseinua sortu beharreko elementuak izan daitezke, osasunaren alor guztietarako mesedegarri diren heinean. Sarri askotan azterlan espezifikoek adierazle konplexuak erabiltzen dituzte geografia aztertzeko, pertsonen eta komunitatearen interesetarako esanguratsuak diren adierazleak, hain zuzen. Besteak beste, honako termino hauek aurkitzen ditugu: oinez ibiltzeko aukerak, konektibitatea, ingurune atseginak edo erabilera mistoko guneak, guztiek ere definizio operatibo desberdinak izan ditzaketenak eskuragarri dugun informazioaren arabera eta oinarrian dauzkagun neurrien (fisikoak, pertzepzio- eta psikologia alorrekoak edo bi motakoak) arabera. Jendea gero eta gehiago eskatzen ari da ingurumen-alorrean atseginak diren inguruneak eskuragarri edukitzea, baliabide berdeez eta aisiagune eta topagune irisgarriez hornituak. Ildo horretan komenigarria litzateke helburu hori betetzea, baina ez bakarrik norberaren osasunaren ikuspegitik, baita osasun publikoaren ikuspegitik, eta, beraz, osasun-politiken ikuspegitik ere.

Lurraldea eta hirigintza antolatzeko erabakiak palanka eragingarriak dira, herrien osasuna sustatzeko ezinbestekoak. Eta funtsezkoak dira osasunarentzat, ongizatearentzat eta bizi-kalitatearentzat lagungarri diren baldintzak hobetzeko bidean. Aukerarik errazena betiere osasungarriena dela bermatzea da giltzarria.

Bestetik, osasun-alorrean berdintasunak esan nahi du pertsona guztiek goreneko osasun-maila lortzeko aukera berdinak dauzkatela lortzea, posizio soziala edo faktore sozialek baldintzatutako beste gorabehera batzuk direla medio desabantaila-egoeran geratu gabe.

Esparru horretan, hainbat estrategia garatu dira herritarren osasuna sustatu eta babesteko, Europar Batasunaren Garapen Iraunkorreko Estrategia adibidez. EAEn, Osasun Planak bere lehentasunezko ekintza-arloetan desparekotasunak murrizteko helburu eta ekintzak ezartzen ditu.

Oso kontuan hartzekoa da osasun-alorrean gradiente bat badagoela gizarte-eskalan. Zenbait azterlanek egiaztatu dutenez, nolabaiteko erlazioa dago pertsona bat bizi den ingurunearen maila sozialaren eta bizi-kalitatearen artean, berdeguneetara iristeko aukera gutxiago daudelako edo kalitate okerragoko airearekiko esposizioa handiagoa delako, eta horrek osasunean ere badu bere isla.

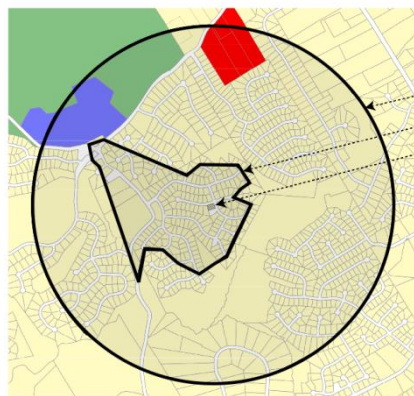
Hortaz, osasunaren aldeko hirigintza edo hiri-garapen osasungarria da garapen iraunkorraren oinarriak errespetatuz herritarren osasuna eta ongizatea sustatzen duena. Berdintasunaren, sektorearteko lankidetzaren eta parte-hartzearen balioetan oinarritzen da, OMEren "pertsona guztientzako osasunaren" aldeko politikaren funtsezko balioak diren heinean.

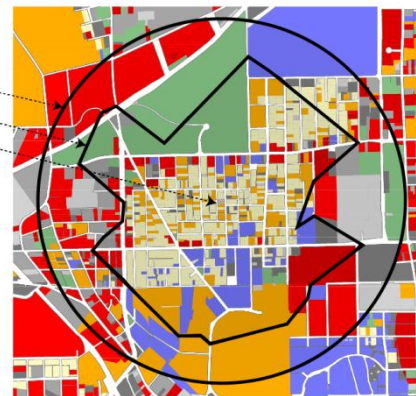
Zeharkako gaiak

Hiri-ingurunearen diseinuak zenbait alorretan eragiten du bereziki, mugikortasun aktiboan adibidez. Joan-etorriak egiteko hartzen dugun erabakiak -oinez joatea edo motorizatu gabeko garraibide bat hartzea- zuzenean eragiten du herritarren osasunean. Beheko diagraman aztertzen da nola eragiten duten hurbiltasunak eta distantzia laburrek mugitzeko jokabidean.

HIRI LOTU GABEA

HIRI LOTUA

- Single Family Residential
- Multi Family Residential
- Commercial
- Office
- Industrial
- Institutional
- Greenspace/Recreational
- Parking
- Unknown

Iturria: Frank et al. 2004

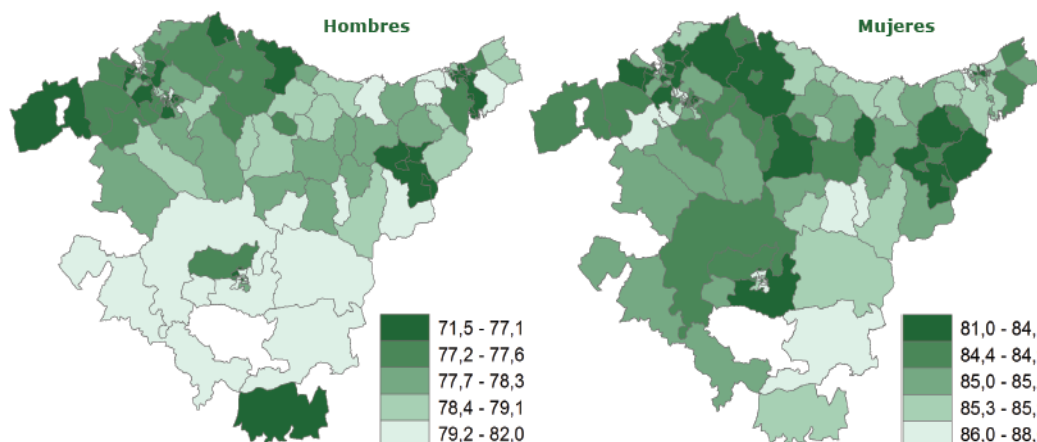
Hiri inguruko ohiko auzo batean (lotu gabea, dentsitate txikikoa eta erabilera bereizietakoa) kokatutako familia-etxebizitza bat (irudiaren ezkerrean) eta lotutako eta erabilera mistoetako auzo trinkoago batean (irudiaren eskuinaldean) kokatutako familia-etxebizitza bat alderatu dira diagrama honetan. Zirkuluak km 1eko distantzia irudikatzen du (lerro zuzenean) hautatutako familia-etxebizitza bakoitzetik, eta barnealdeko polilerro irregularren barruan, berriz, km 1eko tartean berehalakotasuna), kale-sarean oinez benetan egin daitekeen azalera hartu da. Diagrama horrek erakusten du, batetik lotu gabeko kale-eredu batek oinezkoen irisgarritasunean eragin dezakeela (berehalakotasuna), eta, bestetik, erabilera bakarreko eta dentsitate txikiko eredu batek oinezkoentzat irisgarri diren helmugen kopurua murrizten duela (hurbiltasuna).

Euskadin, osasun-politikei esker eta lan-osasunean, etxebizitzan, hezkuntzan eta ingurumen fisikoaren hobekuntzan egindako aurrerapenei esker, azken hamarkadetan osasun-adierazleek hobera egin dute, eta bizi-itxaropena luzatu da. Horren ondorioz, gizarteak biztanleria zahartzearen erronka zailari egin beharko dio aurre, Zahartze Aktiboaren Euskal Estrategiaren esparruan.

Nolanahi ere, hurbilagotik begiratuta ikus dezakegu osasun-egoeraren hobekuntza ez dela berdin banatzen biztanleria osoaren artean, 2006-2010 aldirako oinarritzko osasun-eremuei buruzko azterketaren honako emaitza honetan ikus dezakegunez (1. irudia):

1. irudia. Bizi-itxaropena jaiotzean oinarritzko osasun-eremuetan EAEn, 2006-2010

Iturria: Calvo M, Esnaola S. Desigualdades en la esperanza de vida en las zonas básicas de salud de la CAPV, 2006-2010

II. HELBURUAK

Osasunaren alorrean, lurralde-estrategia berrikusteko helburuak honako hauek dira:

1. Berdintasuna sustatzea, herritar guztiek komunitate-zerbitzu guztiak edukitzeko, eskuratzeko eta erabiltzeko aukera berdinak eduki ditzaten, beren generoa, adina, etnia, estatus sozioekonomikoa edo egoera funtzionala edozein izanik ere. Plangintza-prozesuen hasieratik gerontologiari eta desparekotasunei buruzko azterketa integratzea.
2. Jarduera fisikoaren, mugikortasun fisikoaren eta elikaduraren bitartez ohitura edo bizi-estilo osasungarriak sustatzea.
3. Osasun-desparekotasun sozialak murriztea bizi-kalitatearen mesedetan doazen giro eta inguruneetara iristeko aukera emanez.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Osasunaren alorrean, honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira osasunari loturik:

1. Oroimen kolektiboan garrantzi naturala, historikoa edo kulturala duten edo nortasuna duten lekuak zaintzea eta/edo hobetzea.
2. Oinezkoen korridoreen bidez, bizikleta-sarearen bidez edo garraio publikoaren bidez elkarri lotutako eta hiri-ingurunearekin lotutako berdegune eta/edo eremu naturalen erabilera sustatzea.
3. Nekazaritza-erabilerako lurrak babestu eta leheneratzea, eta hurbiltasuneko elikadura osasungarria sustatzea.

Zeharkako gaiak

4. Gune eroso,seguru eta jende guztientzat irisgarriak sortzea, herritarren ongizatearen eta kohesio sozialaren mesedetan.
5. Hiri-garapen trinkoak sustatzea, lurzoruaren erabilera mistoaz, ongi lotutako kale irisgarriez eta bizitegi- eta merkataritza-dentsitate egokiaz.
6. Ahal den neurrian, garapen berriak lehendik zeudenetan integratzea.
7. Oinez ibiltzeko moduko inguruneak diseinatzea, jarduera fisikoa egitea eragozten duten oztopoak kenduz.
8. Ekipamendu-sareetarako berdintasunezko irisgarritasuna bultzatzea, sare horiek orekaz banatuz.
9. Agente kutsatzaileen kontzentrazioa murriztea, hiriko zein hiriarteko garraio publikoaren erabilera sustatuz.
10. Kalitatezko etxebizitza osasungarriak bermatzea, jende guztientzat irisgarriak eta energia-alorrean efizienteak, hirigintza-diseinuan irizpide bioklimatikoak sartuz.
11. Biztanle talde guztientzako (egoera soziala, kulturala, ekonomikoa, adina, funtzionalitatea...) etxebizitza eskuragarrien nahasketa eta integrazio tipologikoa sustatzea.

10.4. EUSKARA

Eremu honetan garatzen diren lurraldean esku hartzeko tipologiak eta politikek lurralde honetako biztanleengan eragina izan dezakete hainbat alorretan, hizkuntzaren alorrean esaterako. Gainera, kontuan hartzen badugu lurralde horretan bi hizkuntza ofizial elkarbizitzen direla desparekotasun-egoeran, gertakari horrek garrantzi berezia hartzen du.

I. GAIAREN EGOERA

Azken urteetan, euskararen bilakaera positiboa izan da, argi eta garbi. Euskaraz ezagutzen eta erabiltzen duten pertsonen kopurua dugu horren adierazgarri, baita erabilera horren eraginpeko eremuak eta euskara garatzeko jarduera publikoaren eta pribatuaren oso askotariko eremuetan sortu den azpiegitura espezifikoa ere. Bizitza sozialaren eta ekonomikoaren maila guztietan sartutako hizkuntza da. Euskara dinamizatzeko garaia da, orain arte arreta handirik eskaini ez zaien eremuetatik abiatuta. Lurraldearen antolamendua da horietariko bat.

Oro har datuek aldeko bilakaera babesten dute, baina badira zenbait gauza indartu behar direnak.

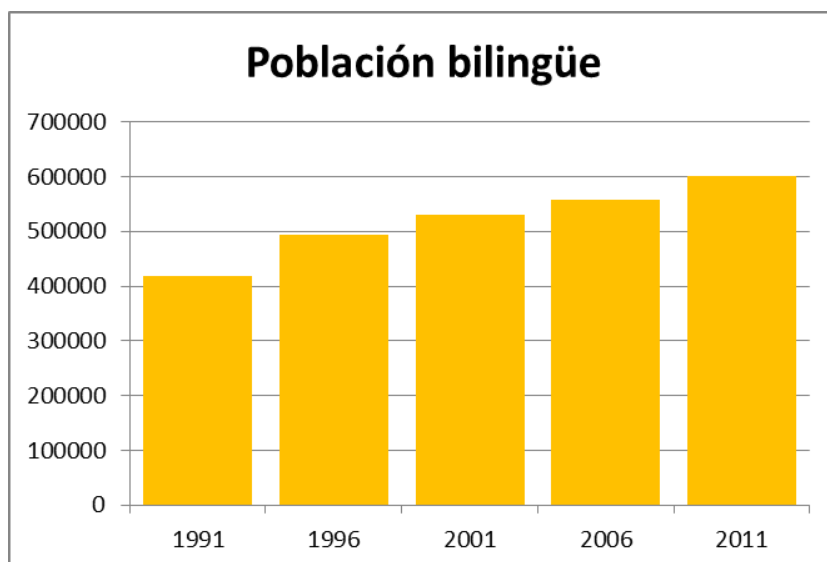
1982an Euskararen Normalizazioari buruzko Oinarrizko legea onartu zenez geroztik asko aurreratu da alor horretan. “Euskera 21” dokumentu estrategikoak¹ XXI. mendeko hizkuntza-politikaren oinarriak ezarri ditu, eta lurralde-antolamenduaren eta euskararen sustapenaren arteko erlazioaren harira hainbat gai planteatzen ditu, hala nola euskara ohiko hizkuntzatzat duten bizi-nitxoak (arnasguneak) zaindu, indartu eta hedatu beharra, euskararen

¹ “Euskera 21. XXI. mende-hasierako hizkuntza-politikaren oinarriak. Itun berri baterantz. Gogoeta irekiaren ondorengo txostena.” Euskararen Aholku Batzordea - Consejo Asesor del Euskera. Eusko Jaurlaritzako Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Gasteiz, 2009.

Zeharkako gaiak

belaunaldiarteko transmisioa bermatzeko eta euskarak gizartearentzat duen erreferentzia-izaera indartzeko; euskaldunen komunitatea sendotzearen garrantzia, sare birtualak eta presentzialak hedatuz eta indartuz, guneko publikoetan bereziki; eta hiri handietan euskararen erabilera igo beharra, eta bereziki euskara hiri-inguruneetan sustatzeko jarduerak garatzeko aukera ematen duten guneko fisikoaren bitartez. Hala, espazio-osagaiaren balioa onesten da, euskara biziberritzeko ikuspegitik egokiak diren espazio fisikoaren balioa alegia.

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa, 2011.

Bestetik, Euskadiko Toki Erakundeei buruzko apirilaren 7ko 2/2016 Legearen 7. artikuluko 7. zenbakiak honela dio: “Udal euskaldunetako egoera soziolinguistikoa eragina izan dezaketen proiektu edo plangintzak onesteko prozeduran, ekimen horiek euskararen erabileraren normalizazioari dagokionez izan lezaketen inpaktua neurtuko da, eta ebaluazio horien emaitzen arabera egokien irizten zaizkien neurriak proposatuko dira.”

2015ean Eusko Jaurlaritzak aurkeztutako “Eta hemendik aurrera zer?”² gogoeta-dokumentuak azpimarratzen duenez, hizkuntza-politikaz eta euskara biziberritzeaz ari garenean gizarte-bizikidetzaz ari gara. Hortaz, maila fisikoan eta lurralde-arloan gauzatzen direnean, giza eskalako proiektuen bitartez garatzen dira, harremanak, komunikazioa eta trukea sustatuz.

Asko dira lurralde batean hizkuntza baten bilakaeran, osasunean eta presentzian eragina duten elementuak. Euskaraz jakiteaz gainera, hiltunen dentsitatea ere funtsezkoa da euskara erabiltzeko.

² Eusko Jaurlaritzak 2015ean Euskararen Aholku Batzordeari aurkeztutako dokumentua-.

Zeharkako gaiak

EAEko udalerriak biztanle kopuruaren eta euskaldunen ehunekoaren arabera³

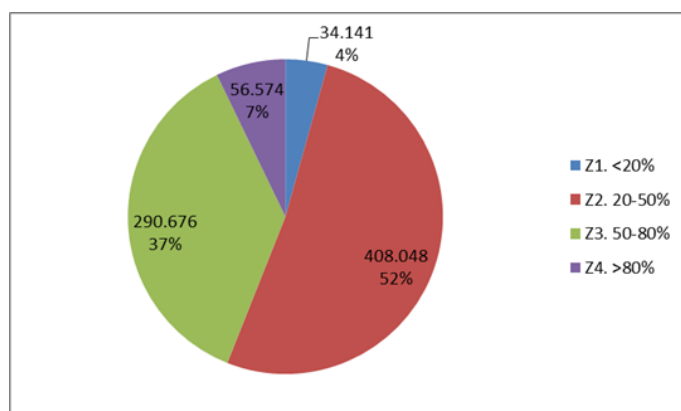
Euskaldunak	Tamaina (Biztanleak)					
		< 1.000	1.000 - 3.000	3.000-5.000	>5.000	Guztira
	Z1. <% 20	16	2	1	3	22
	Z2. % 20-50	18	23	8	31	80
	Z3. % 50-80	22	25	8	32	87
	Z4. >% 80	45	13	2	2	62

Iturria: EUSTAT 2011. Egileak egina.

Euskaldunak bizileku-udalerriaren arabera, udalerria tamainaren eta euskaldunen ehunekoaren arabera sailkatua.

Euskaldunak	Tamaina (Biztanleak)					
		< 1.000	1.000 - 3.000	3.000-5.000	>5.000	Guztira
	Z1. <% 20	970	694	528	31.949	34.141
	Z2. % 20-50	2.494	13.513	12.043	379.998	408.048
	Z3. % 50-80	9.348	27.412	20.860	233.056	290.676
	Z4. >% 80	14.957	17.280	6.798	17.539	56.574
	Guztira	27.769	58.899	40.229	662.542	789.439

Iturria: EUSTAT 2011. Egileak egina.

Beren burua euskalduntzat duten 789.439 pertsonetatik 698.724 2. eta 3. eremuetako udalerrietan bizi dira. Euskaldunek presentzia nabaria dute udalerri txikietan, baina kontrako egoera ere ikusten da, hau da, % 20tik beherako ehunekoa duten 22 udalerrietatik 16k 1.000 biztanle baino gutxiago dituzte. Azken urteetan euskaldunen hazkundea erregistratu da, eta hazkunde hori gertatu da biztanle kopurua ere gora egin duen lekuetan. Gainerakoan, euskaldun gehienak, 5.000 biztanletik gorako udalerrietan bizi dira.

Arnasguneetan euskararen jakintza eta erabilera naturaltasunez eta intentsitate handiz sortzen dira, eta arnasguneak eremu geografikoak (hiriak, herriak, herrixkak, auzoak...) edo gune funtzionalak (lanerako, ikasteko, aisiarako eremuak) izan daitezke. Gune geografiko gisa arnasgunea izateko, bertako biztanleen % 80k euskaldunak behar dute. Gaur egun, EAEko 62 udalerri arnasguneak dira. Haietan bizi dira EAEko biztanleen % 3,2, euskaldunen % 7,2,

³ EAEko Inkesta Soziolinguistikoaren Eremu Soziolinguistikoei buruzko sailkapena erabiltzen da. 1. eremuan, % 20ko edo gutxiagoko euskaldunen ehunekoa duten udalerriak bildu dira; 2. eremuan % 20tik " 50era bitarteko ehunekoa dutenak; 3. eremuan % 50etik % 80ra bitarteko ehunekoa dutenak; eta 4. eremuan % 80tik gorako ehunekoa dutenak (arnasguneak azken eremu horretan daude).

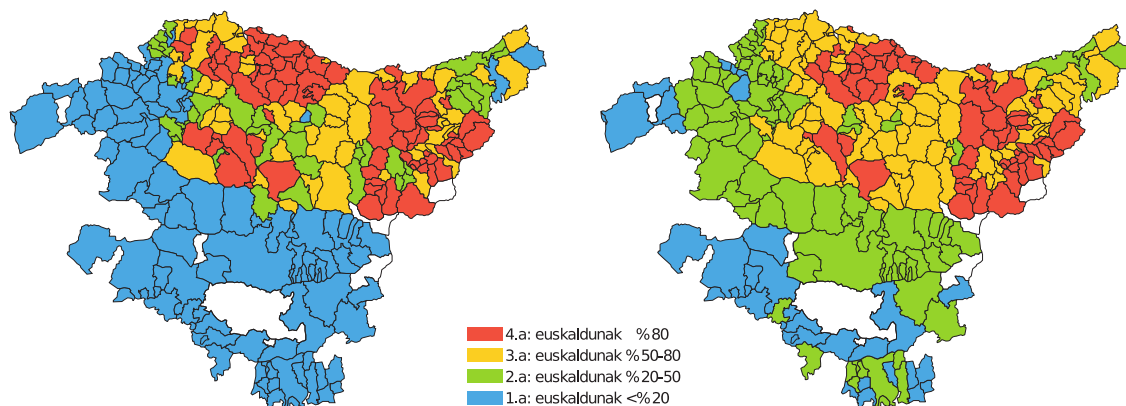
Zeharkako gaiak

euskaldun pasiboen % 1,1 eta erdaldunen % 0,6. Udalerri mota horren espazio-kokapena garrantzitsua da, eta ondorengo mapetan udalerriaz udalerriko banaketa ikus dezakegu, euskaldunen ehunekoaren bilakaera barne.

EAEko eremu soziolinguistikoen bilakaera, 1981-2011 (%).

1981

2011

Iturria: Biztanle eta etxebizitzaren errolda, 2011.

V. Inkesta Soziolinguistikoak ondorioztatzen duenez, laugarren eremuko udalerrietan euskararen erabilera behera egin du (7,5 puntu 1991z geroztik), hiri gaztelaniadunenetatik gune euskaldunenetara bizitzera joan diren herritarren hizkuntza-ezaugarriak direla medio. Azpimarratzekoa da, halaber, euskaldunak % 20ra iristen ez diren udalerrien kopuruak behera egin duela nabarmen. Hortaz, bilakaera argi bat gertatu da udalerri guztietan euskaldunen presentzia erlatiboa neurtzen duen parametroan.

Arnasgune gisa identifikatutako gune gehienak kolektibitate txikiak dira, landa-osagai sendoa dutenak, eta, oro har, mota guztietako esku-hartzeen aurrean, hirigintza-alorrekoen aurrean esaterako, oso hauskorrak direnak. Arnasguneen ia % 80 landa-eremukoak dira. Gune horien problematika oso espezifiko da, eta enplegua eta hauskortasun sozioekonomikoa dira enklabe horien biziraupenaren giltzarrietako batzuk. Eta puntu horri beste zenbait arrazoi erantsi behar zaizkio, hala nola zahartzea, eta hainbat zerbitzuetara iristeko edo telekomunikazio-zerbitzuetara homogeneotasunez iristeko zailtasunak. Ezaugarri horien arabera, oso askotariko gaiak balioetsi behar dira eta premia jakin batzuei erantzun behar zaie. Euskara biziberritzearen ikuspegitik funtsezkoak badira ere, haietan proposatzen diren esku-hartzeek hainbat faktore bildu behar dituzte, gune horien etorkizuna baldintzatzen dutenak.

5.000 biztanletik gora biltzen dituzten guneetan kontzentratzen dira euskaldun gehienak, % 84raino. Orobat, gaztelaniadunen % 92 kontzentratzen dira gune horietan. Hizkuntza biziberritzearen eta normalizazioaren ikuspegitik, leku horietan garatzen dira euskararen erabilera sustatzeko prozesuen arrakasta bermatu ahal izango duten harremanak eta jarduerak. Izan ere, hirigune horietan beste era bateko arnasguneak garatu behar dira: arnasgune funtzionalak. Haietan, euskararen erabilera hainbat jarduerari lotuta sustatzen da, jolas-, hezkuntza-, kultura- zein asistentzia-jarduerari lotuta adibidez.

Lurraldearen antolamenduak eta hura hirigintza-alorrera eramateko ekimenak euskararen benetako koofizialtasuna zaindu behar dute gure lurraldean, kasuan kasu egokiak diren neurriak ezarriz.

II. HELBURUAK

Euskara-alorrean, honako hauek dira lurralde-estrategiaren berrikuspenaren helburuak:

1. Lurraldean euskararen benetako koofizialtasun erreala sustatzea.
2. Euskarak lurraldean duen presentzia kontuan hartzea lurralde-antolamenduko eta hirigintza-plangintzako tresnak egitean eta garatzean.
3. Arnasgune diren udalerriak sendotzea hizkuntza-baliabideak sortzeko eta hizkuntza transmititzeko eta naturaltasunez erabiltzeko guneak diren heinean.
4. Euskara hiri-izaerako eremuetan erabil dadin laguntzeko jardunak ahalbidetzea, arnasgune funtzionalen garapena bultzatuz.
5. Udalerrien esku lurralde-plangintzako eta -antolamenduko irizpide eta tresna egokiak jartzea, euskararen aldekoagoak diren egoera soziolinguistikoetarantz bultzatzea egiteko aukera izan dezaten.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Euskararen alorrean, berrikuspenaren honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira:

1. EAEren errealitate soziolinguistikoari lurralde- eta hirigintza-antolamenduko tresnak ekartzea, hizkuntza-ikuspegiari zeregin integratzailea emanez.
2. Arnasguneak babestea, harremanetarako guneak ahalbidetzea, sare presentzialak indartzea eta eskusibotasuneko eta lurralde-konpartimentazioko guneak saihestea.
3. Lurralde-plangintzan hizkuntza-paisaiaren kontzeptua sartzea.
4. Euskarazko toponimo edo terminoen erabilera sustatzea, haien aldaera normalizatuan, auzo, industrialde, osasun-zentro, kultura-etxe eta ikastetxe berriak izendatzeko, besteak beste.

10.5. IRISGARritASUN UNIBERTSALA

Irisgarritasun unibertsalak lehentasunezkoa eta zeharkakoa behar du, eta horrek eskatzen du lurralde- eta sektore-politika guztietan integratzea, besteak beste lurraldea eta hirigintza antolatzeko politiketan.

I. GAIAREN EGOERA

Irisgarritasun unibertsala da inguru, prozesu, ondasun, produktu eta zerbitzuek nahiz objektu edo bitartekoek, tresnek eta gailuek bete behar duten baldintza, pertsona guztiek ulertu, erabili eta praktikatu ahal ditzaten segurtasunez eta erosotasunez eta ahalik eta era autonomo eta naturalenean. “Pertsona guztiontzako diseinuaren” estrategia eskatzen du, nahiz eta arrazoizko doikuntzak egin ahal zaizkion.

Irisgarritasun unibertsala aukera-berdintasunean eta pertsona guztientzako diseinu-estrategia bat hartzean oinarritzen da, eta estrategia horri jarraikiz inguruneak, prozesuak, ondasunak, produktuak, zerbitzuak, objektuak, tresnak, gailuak edo erremintak proiektatzen dira, pertsona guztiek haiek ahalik eta neurri handienera erabiltzeko aukera izan dezaten. Irisgarritasun unibertsalak lehentasunezkoa eta zeharkakoa behar du, eta horrek eskatzen du lurralde- eta sektore-politika guztietan integratzea, besteak beste lurraldea eta hirigintza antolatzeko politiketan.

Azken hamarkadetan Euskadin aurrerapen handiak egin dira irisgarritasunaren alorrean, indarreko lege-gintza-esparruan oinarrituta. Izan ere, desgaitasuna duten pertsonen arretarako hainbat politika, plan eta eredu bultzatu dira, eta horri esker irisgarritasunak hobera egin du nabarmen gure ingurunean.

Bizi-itxaropenaren igoeraren ondorioz, 2050ean hirurogei urtetik gorako pertsonak bi aldiz gehiago izango dira 2006. urtean zeudenak baino. Gainera, biztanleria zahartzearekin batera, urbanizazio-prozesua azkartu da mundu osoan, eta, horren eraginez, 2007. urtetik munduko biztanleen erdia hirietan bizi dira. Euskadiri dagokionez, 80 urtetik gorakoen biztanleria bikoiztu da azken bi hamarkadetan, eta, egindako azken proiektzio demografikoen arabera, ehun urtetik gorako pertsonen kopurua orain gutxi gorabehera 1.200 izatetik 2029. urtean 3.000 izatera igoko da.

Ilido horretan, 2005. urtean Osasunaren Mundu Erakundeak adinekoentzako hiri atseginak sustatzeko ekimena bultzatu zuen, zahartze aktiboaren aldeko esparru bat eratzeke; hiri-ingurune integratzailea eta irisgarria dutenak dira ingurune eta hiri atseginak.

2015-2020ko Zahartze Aktiboko Euskal Estrategiak aipatzen duenez, bizitza luzatzeak berekin dakarren erronkak hainbat sektoreri eragiten die zeharka, esate baterako etxebizitzari, industriari, garraioari, gizarte-harremanei edo enpleguari. Eta zeharkakotasun hori beste zenbait gaitan ere islatzen da zuzenean, esaterako irisgarritasunean, eta, harekin lotuta egonik, lurraldearen antolamenduan eta hiri-plangintzan kontuan hartu behar diren helburu eta orientazioetan.

II. HELBURUAK

Lurralde-ereduaren berrikuspenaren helburu orokorra irisgarritasun unibertsal edo integralaren helburua lortzea da pertsonen bizitzaren alor guztietan: etxebizitza, hiri-ingurunea, landagunea, ekipamendu eta hornidurak, garraioa eta mugikortasuna, eta bestelako ondasun, produktu eta zerbitzuak.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Lurraldearen antolamenduaren eta hirigintza-garapenaren alorrean, honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira irisgarritasun unibertsala bermatzeko:

1. Hiri-inguruneetan erabileren nahasketa sustatzea, bizitegi-erabilerak haiekin bateragarri diren jarduera ekonomikoen erabilerekin eta zuzkidura- eta zerbitzu-erabilerekin uztartzeko, haietarako irisgarritasuna errazteko eta joan-etorrien premiak minimizatzeko moduan.
2. Hiria diseinatzerakoan hurbiltasunaren bilaketa oinarritzat hartzea, bizileku, garraio publiko, lantoki, zuzkidura, ekipamendu eta saltokien arteko tartekak laburtuz.
3. Hiria planifikatzean oinezkoen ardatzen sareari lehentasuna ematea beste mugikortasun modu batzuen aurretik, gune publiko eta ekipamenduetarako irisgarritasuna bermatzen duen ibilbide-kontzeptuari jarraikiz.
4. Auzoen eta hiri-aldirien autonomia bermatzea, hornidura- eta ekipamendu-sare baterako sarbide unibertsala eduki dezaten, hirigunearen mendetasun funtzionala saihesteko moduan.
5. Hiri-garapenari lurzoru berriak eransteke aukera aztertu baino lehen irisgarritasun-sarean integratzea, garraio publikoaren eta oinezko eta bizikleten garraioaren bitartez.
6. Lurraldean merkataritza-ekipamenduen banaketa orekatua sustatzea, hiriguneetan kokatzeari lehentasuna emanez, haietara iristeko aukera automobilaren erabileraren mendean ez jartzeko.

Zeharkako gaiak

7. Irisgarritasun-alorrean lankidetzako eta elkarri laguntzeko prozesu eta mekanismoak bultzatzea, gizarte-sare inklusiboagoa eta atseginagoa lortzeko.
8. Garraiobide publikoaren eta pribatuaren artean (oinezkoak, bizikletak eta motorizatuak) intermodalitatea indartzea, batzuen eta besteen arteko trantsizioa erraztuz irisgarritasun unibertsaleko baldintzetan.
9. Landa-habitataren plangintzan komunikazio-sare baten diseinua biltzea ibilbide irisgarriak ezarriz herriguneen artean, eta, bereziki, bizitegi-ingurune barreiatuen eta zerbitzu- eta ekipamendu-horniduren artean.

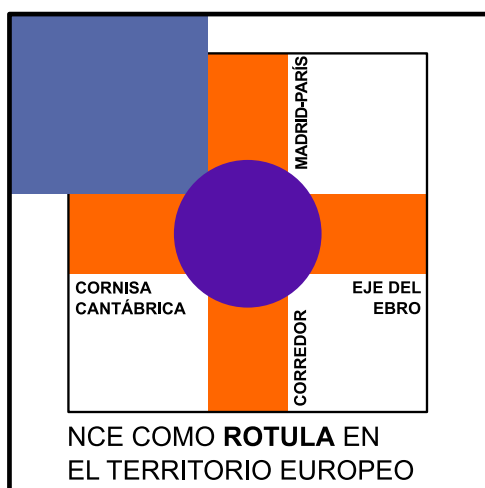
10.6. LURRALDE ERLAZIOA

Euskadik Europako errotula gisa jardunez duen kokapen estrategikotik abiatuta, garraio- eta komunikazio-sistemetan izandako aurrerapenen haritik sortutako baldintza berriek eta lurraldeen arteko interakzio ekonomiko eta sozialek aukera ematen dute Europa osoko lurralde-garapeneko estrategia berriak diseinatzeko, EAEko lurraldea eta aldameneko eskualdeak biltzen dituen eremu zabalago batean. Halaber, Eremu Funtzionalen arteko barneko erlazioa funtsezkoa da lurralde-oreka bermatzeko.

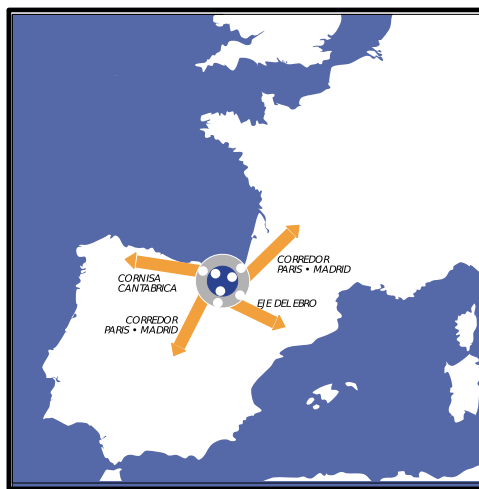

I. GAIAREN EGOERA

Lurralde Antolamenduko indarreko Gidalerroek EAEri esleitutako errotula-rol garrantzitsuak balio osoa du oraindik ere.

Errotula Handia: Europako Zentralitate Nodoa

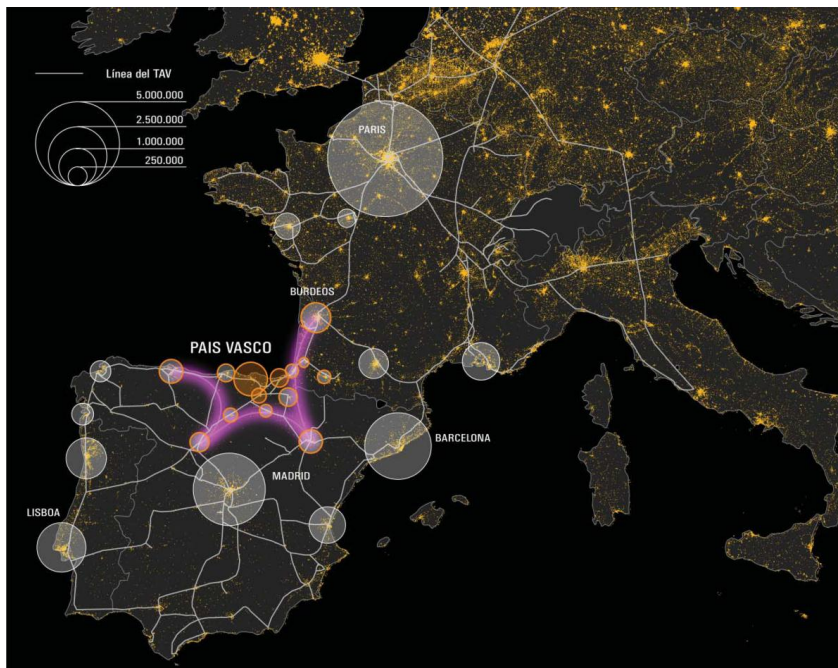

EAE kokapen estrategiko batean dago, ipar-hegoaldeko europar korridorearen (Madril-Paris grafikoan) eta Ebroko Ardatzaren eta Kantauri Itsasertzeko Ardatzaren zeharkako korridoreen arteko elkargunean. Arku Atlantikoaren eta Hegoko Iparraren arteko integrazio-gontz garrantzitsua da, bi euroeskualde horiek oso garrantzitsuak izanik. Gainera, Arku Atlantikoa Europako zentralitate-nodo garrantzitsu baten grabitate-zentroan dago, non, EAErekin batera, Kantabria, Errioxa, Nafarroa eta Akitania biltzen diren. Eta betetik, garraio- eta komunikazio-sistemetan egindako aurrerapenen haritik sortu diren baldintza berriek eta lurraldeen arteko

Zeharkako gaiak

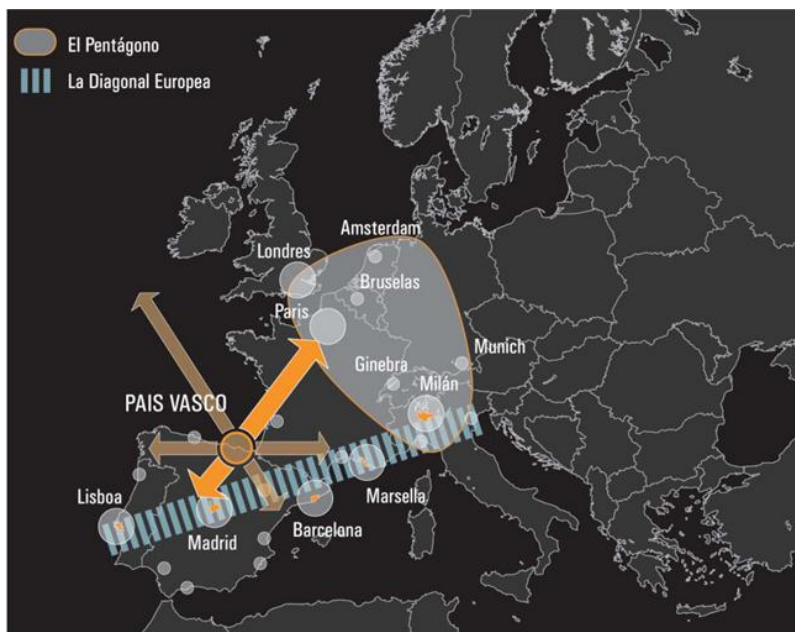
interakzio ekonomiko eta sozialek industria-garapeneko estrategia berriak diseinatzea ahalbidetzen dute. Hurbileko eta urruneko guneekin harremanetan jartzeko aukera berriak zabaltzen dira, lurraldeen arteko elkarrekiko mendetasunak handitzen dira, eta, horrekin batera, integrazioko, lehiako eta lankidetzako egoera berriak eratzeko aukerak ere.

Gauzak horrela, EAE errotula-lurralde baten antzera eratzean bi eskala osagarri bereizi behar dira: kontinentala, gero eta protagonismo handiagoa hartzen ari den estrategia, eta eskualdekoa, lurralde-sistema Euskadiren inguruan integratzen duena.

Eskala kontinentalean "Europako Diagonala" sortzen da, Dorsalak", "Hegoko Iparrak", "Arku Atlantikoak" eta "Aldiriek" osatutako Europako lurraldearen ikuspegi konbentzionalaren aldean. Diagonal hori gorantz doan gunea da, eta Lisboa, Madril, Bartzelona, Marseilla eta Milan hiriak ditu buruan. Hiri horiek gune ekonomiko zabalen buruan daude beren lurraldeetan, eta aldameneko hiri-sistemekin elkarrengatik potentzial itzela dute. Hiri- eta ekonomia-ardatz horren artikulazioa giltzarrietako bat da norainoko globaleko europar hazkundegune berria sendotzeko bidean. Diagonal horren barruan biltzen dira lehen mailako ikerketa-zentroak eta unibertsitateak, nazioarteko portu eta aireportuak, naturaguneak, eskualdeko garapen-korridoreak, metropoli-eremu handiak eta hiri ertainak, garapen handiagoko fasean dagoen azpiegitura-euskarri sendo baten gainean, aurreikusitako abiadura handiko Europa barneko trenbide-sareak sartzearekin batera. Aldi berean, ekonomia- eta gizarte-erlazioak areagotu ahala komunikazio-sistema berrien bitartez garatzen ari diren eskualdez gairik hiri-sistemen artikulazioaren ondorioz eratuko da, poliki-poliki.

Euskadi Europako garapenaren ipar-hegoko ardatz nagusietako baten gainean kokatzeak aukera berriak sortuko ditu.

Eskualdea hartuta, inguruneko lurraldeekin elkarlanean aritzeko aukerak daude, eta aukera eta errealitate horiek lurralde-antolamenduaren ikuspegitik hartu behar dira kontuan. Hortaz, Frantziako Hegoaldearekin, Nafarroarekin, Kantabriarekin, Errioxarekin eta Burgosekin artikulatzeko aukerak daude.

Mugako esparruan kostaldeko bi hirigune daude funtzionalki hirikoa den gune baten ezaugarriak dituztenak: Donostiako Eremu Funtzionala (Donostialdea-Bidasoa Beherea) eta Baionako hiri-eremua, mugarainoko hiri-jarraitua osatzen duena. Baiona-Donostia Euskal Eurohiria hiri-errealitate bat da, gutxi gorabehera 700.000 biztanle izanik Baionatik Donostiara 50km-tan barrena hedatzen dena, eta, aldi berean, Akitaniak, Euskadik eta Nafarroak osatutako Euroeskualdearen zati dena, azken horrek bere Plan Estrategikoa duelarik, lurralde horien arteko lankidetza-lerroak garatzeko sortua.

Euroeskualdearen esparruan garatzen den lankidetza-harremanaz gainera, Nafarroako artikulazioari dagokionez alde biko lankidetza-eremu bat ere ezarri beharko da, kontuan hartuta kultura-alorreko loturak partekatzeaz gain, Nafarroako iparraldeko eta mendebaldeko eremu askok Euskadirekin lotura funtzional estua dutela, eta Iruñea Euskadiko ingurueta hirigune eta produkziogune nagusia dela. Eta hori guztia ahaztu gabe funtsezko konexio-azpiegiturak garatu ahala, bi lurraldeen arteko harremanak areagotzen ari direla, euskal errepide-sarearekin lotuta dauden Iruñea-Donostia eta Iruñea-Altsasu autobideak nabarmentzen direlarik.

Kantabriarekiko artikulazioari dagokionez kontuan hartzekoa da ekialdeko kostaldeko eremu batean Kantabriako hirigintza-garapenaren zati handi bat kontzentratzen dela, Bilboko metropoli-garapenaren zati esanguratsu batekin batera. Demografikoki gora eta gora ari den ia 90.000 biztanleko eremua da, Euskadirekin egunean 60.000 bidaiatik gorako fluxuari eusten diona.

Errioxarekiko artikulazioari dagokionez, azpimarratzekoa da Logroñoren garapen funtzionalak ahalbidetu duela Errioxako hiriburuak gero eta zentralitate handiagoa izatea Ebroen ibaiartzetako lurraldeen gainean. Ikus daitekeenez, Errioxako udalerrietatik Logroño alderako

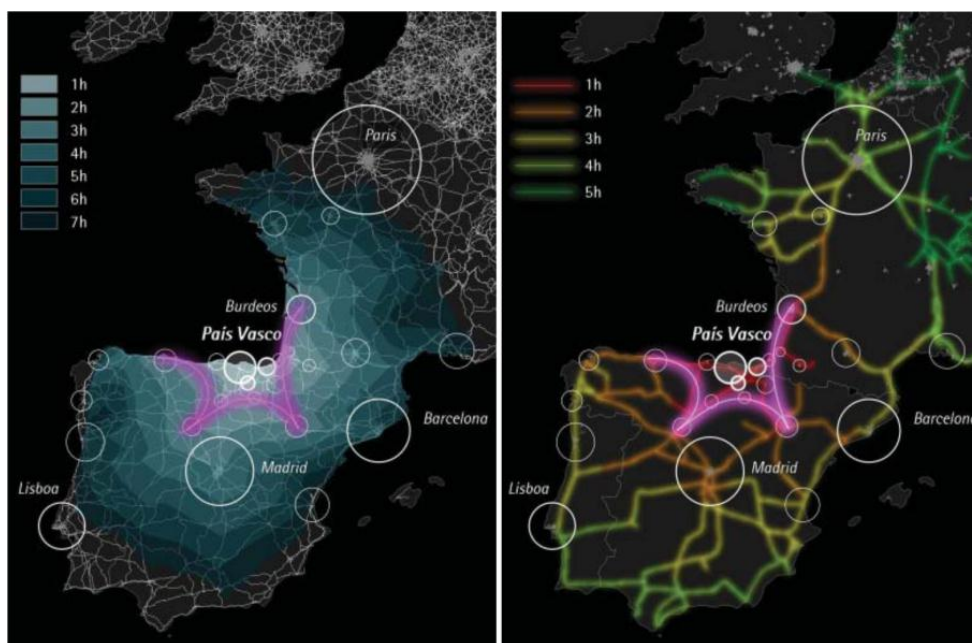

Zeharkako gaiak

trafiko-fluxuek eta eguneko joan-etorriek gora egin dute, eta Errioxako hiriburuaren merkataritza- eta zerbitzu-eskaintzak funtsezko zeregina betetzen du lurralde-egitura horretan. Ardoak eskualdearen ekonomian duen oinarritzko zereginaren haritik datozen lotura ekonomikoak ahaztu gabe.

Burgosi dagokionez aipatzekoa da Madrilekiko eta penintsularen erdialdearekiko harremanek Euskadiren intereserako garraio-ardatz nagusietako bat osatzen dutela, eta harreman horiek Burgosen barrena antolatzen direla. Gainera, Miranda Ebroko eremuak hiri-harreman bizia du Arabaren hegoaldearekin, eta Gasteiz du erreferentziazko hirigunea, Arabako hiriburuari lehentasuna emanez bere probintziako hiriburuaren aurretik. Trebiñuko enklabea Arabako lurraldean dagoela ahaztu gabe.

Aldeek elkar ulertzean eta lankidetzan oinarritutako esparru bat antolatu beharko dute lurralde mugakideen arteko lurralde-harremanak bideratzeko.

Lurralde mugakideekiko lurralde-erlazioarekin edo kanpoko lurralde-erlazioarekin batera funtsezkotzat jotzen da, halaber, hiru Lurralde Historikoen eta EAE osatzen duten hamabost Eremu Funtzionalen arteko barneko lurralde-erlazioan sakontzea.

Parte hartzeko prozesuan egiaztatu ahal izan dugunez, Eremu Funtzionalen arabera lurralde-plangintza egitean beste Eremu Funtzionalakiko erlazioak ez dira kontuan hartu, edo, adibidez, garraio publikoaren mugikortasunaren plangintza Lurralde Historikoen arabera konpartimentatu da edo hiriburuetarako irisgarritasunean zentratu da, hiriburuetatik igaro beharra eskatzen ez duen udalerrien arteko mugikortasunaren eskaintza publikoa alde batera utziz. Horrelako gaiak adibidez, lurraldez lurralde planifikatu beharko lirateke, lurraldeari barne-kohesioa emateko ikuspegi bati jarraikiz.

II. HELBURUAK

Lurralde-erlazioen alorrean honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. EAEk Europako errotula gisa duen ahalmena garatzea.
2. Lurralde-lankidetzak eta-erlazioak estutzea bereziki Nafarroarekin eta Akitaniarekin, baita Errioxarekin, Kantabriarekin eta Gaztela eta Leonekin ere, eremu mugakideetan bizi direnen bizi-kalitatea hobetzeko, ingurumena babesteko sinergiak sortzeko eta lankidetzak lehiakorra sustatzeko baldintzak ahalbidetzeko.
3. Barneko lurralde-erlazioak areagotzea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Lurralde-erlazioen alorrean, honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira:

1. Lurralde-antolamenduaren alorrean lankidetzak-eremuak identifikatzeko lana errazten duten lankidetzak-esparruak ezartzea.
2. Lurralde-antolamenduaren alorrean, koordinaziorako edo lurralde-erlazioetarako irizpideak aplikatzeko baterako plan edo estrategiak egitea.
3. Lurralde Plan Partzialetan barneko lurralde-erlazioen ikuspegia biltzea, baita kanpo-interrelazioaren ikuspegia ere, EAEko lurraldeekin mugakideak diren Eremu Funtzionaletan bereziki.
4. Beren gaiengatik interes berezia duten Lurralde Plan Sektorialetan kanpoko eta barneko interrelazio-ikuspegia biltzea.

11

GOBERNANTZA

Gobernantza

Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetan bi eremu bereizten dira, argi eta garbi. Batetik, LAGen gobernantza lurralde-antolamendua garatu eta aplikatzearekin zerikusia duten alderdietan zentratzen da politika publikoa den heinean, hau da, antolamendu eta kudeaketarekin, parte-hartzearekin eta ebaluazioarekin zerikusia duen orotan jartzen du arreta. Bestetik, gobernantzaren eremuan biltzen dira, halaber, LAGak ikuspegi sektorial batetik ezartzearekin zerikusia duten alderdiak, esaterako Eremu Funtzionaletan lurraldea antolatzearekin zerikusia duten gaiak, lurralde- edo udal-plangintzak bateragarri egiteko ekimenak eta LAGak aplikatzeko arauak.

Hala, 1997ko LAGen aldean, gobernantzaren dimentsio jakin batzuk erantsi zaizkio berrikuspenari, hain zuzen ere kudeaketarekin, parte-hartze eta ebaluazioarekin eta jarraipenarekin zerikusia duten dimentsioak, lurralde-estrategiaren berezko elementu gisa.

1997ko LAGak hogeit hamar urte hauetan zabaldu dira, dagozkion Lurralde Plan Partzialak eta Lurralde Plan Sektorialak onartuz eta ezarriz, eta Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeak eta Lurralde Politikarako Aholku Batzordeak garatutako jardueraren bitartez, eta esan beharra dago esperientzia emankorra izan dela, eta hartatik zenbait ondorio ere atera ditugula, aurrerantzean kontuan hartuko ditugunak etengabe hobetzeko prozesuaren esparruan. Bestetik, parte-hartzearen eta gardentasunaren aktiboak politika publikoen kudeaketari erantsi zaizkio, eta beraz, lurraldearen antolamenduan ere txertatu dira. Eta, azkenik, gobernantza on batek ebaluazio-sistema bat eta adierazle batzuk behar ditu lurralde-estrategiaren ezarpenak zer trebetasun- eta arrakasta-maila eta zer errore- eta porrot-maila izan dituen jakiteko, eta horrela erabaki egokiak hartu ahal izateko berriz ere kudeaketa publikoa etengabe hobetzeko prozesuaren esparruan.

Ikuspegi sektorial soiletik begiratuta, LAGak zehaztea eta eskualdeko udalerriz gaindiko eremuetara egokitzea da Lurralde Plan Partzialak antolatzeke erabili den oinarri geografikoa. Eremu horiek "Eremu Funtzionalak" dira, 1997an LAGek horrela izendatu eta ezarri zituztenetik. Gainera, kontuan hartuta LAGak EAE osoarentzako lurralde-estrategia direla, eta lurralde-ikuspegiaren koherentzia eta oreka bermatzeko helburuarekin, udal- eta lurralde-plangintzak bateragarri egiteko ahalegin berezia egin beharra dagoela iruditzen zaigu, eta bereziki udal edo Eremu Funtzional mugakideen plangintzei dagokienez, aukera- eta hobekuntza-eremuak diren heinean. Azkenik, LAGak behar bezala ezartzeko arau argi batzuk behar dira, eta arau horiek ere gobernantza-kapitulu honi erantsi zaizkio.

11.1. LURRALDE PLANGINTZAREN GARAPENA. EREMU FUNTZIONALAK.

Udal-plangintza ez da nahikoa lurraldea egituratzeko gai handiei heltzeko, eta gainera, EAE osoaren eskala globalak bere mugak ditu. Horren ondorioz, Eremu Funtzionalei dagokien "bitarteko" lurralde-eskala zehaztu behar izan da, eremu horiek, beren tamaina fisiko eta funtzionalari esker, arazoak aztertze eta lurralde-antolamenduko programak ezartzeko egokiak direlako.

I. GAIAREN EGOERA

Lurralde-orekako estrategiak ezartzeak lurralde-eskala egokia mugatzea eskatzen du, zehaztutako orientazio orokorren eraginkortasuna bermatuko duten planak garatu ahal izateko. Udal-plangintza ez da nahikoa lurraldea egituratzeko gai handiei heltzeko, eta Lurralde Antolamenduaren alorrean badira zenbait gauza Autonomia Erkidegoaren eskala globaletik behar adinako koherentziarekin kudeatu ezin direnak. Hori da gure abiapuntua.

Lurraldeko Eremu Funtzionalei dagokien "bitarteko" lurralde-eskalak, aldiz, tamaina fisiko eta funtzional egokia dauka arazoak aztertze, eta lurraldea antolatze programak ezartzeko. Gidalerroetan Eremu Funtzionalen barneko lurralde-egituraketako mekanismoak proposatzen dira, haien buru eta azpiburuetarako polarizazioa ahalbidetzeko batetik, eta haien guneta lurraldeetako bokazioen elkarren osagarritasuna bilatzeko bestetik.

Gidalerroak onartu zirenez geroztik, hamabost Lurralde Plan Partzial idatzi dira Eremu Funtzional bakoitzeko, eta haietatik hamalau onartu dira behin betiko. Bere garaian ezarritako Eremu Funtzionalen mugaketa babestu du aipatutako idazkuntzak eta onarpenak, baina

berrikuspen honen haritik bideratutako parte hartzeko prozesuak gogoeta bat edo beste ekarri du Gernika-Markinako (Gernika eta Lea Artibai eskualdeak egituratzeko zailtasunarengatik) eta Araba Erdialdeko (zabalerarengatik, eta tratamendu espezifikoa eskatzen duten landa-eremuak biltzeagatik) Eremu Funtzionalen mugaketari dagokionez.

II. HELBURUAK

Eremu Funtzionalen mugaketaren alorrean, honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-ereduari dagokionez:

1. Mugaketak eta proposatutako lurralde-ereduaren garapenetik eratorritako eskakizunak bat etor daitezela lortzea.
2. Lurraldearen garapen orekatua sustatzea, Autonomia Erkidego osoarentzat eta hura osatzen duten eremuen barne-egituraketari dagokionez.
3. Autonomia Erkidegoaren eta udalerriaren artean bitarteko lurralde-esparru bat eratzea, LAGen zehaztapen globalak zehaztu eta udal-plangintzaren mugak gainditu ahal izateko.
4. Eremuak zehaztea bitarteko eskalako lurralde-plangintza idazteko soilik, administrazio-maila berririk zehaztu beharrik gabe eta beste xede batzuetarako balio duen eskualdez eskualde banatzeko eskemarik ezabatu beharrik gabe.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Eremu Funtzionalen mugaketaren alorrean honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira:

1. Lurraldea antolatzeke honako Eremu Funtzional hauek ezartzea:
 - a) Balmaseda-Zallako Eremu Funtzionala (Enkarterria)
 - b) Beasain-Zumarragako Eremu Funtzionala (Goierri)
 - c) Bilbo Metropolitarrako Eremu Funtzionala
 - d) Donostiako Eremu Funtzionala (Donostialdea-Bidasoa Beherea).
 - e) Durangoko Eremu Funtzionala (Durangaldea).
 - f) Eibarko Eremu Funtzionala (Debabarrena).
 - g) Gernika-Markinako Eremu Funtzionala (Busturialdea-Artibai)
 - h) Igorreko Eremu Funtzionala (Arratia).
 - i) Guardiako Eremu Funtzionala (Arabako Errioxa).
 - j) Laudioko Eremu Funtzionala (Aiaraldea)
 - k) Arrasate-Bergarako Eremu Funtzionala (Debagoiena).
 - l) Mungiako Eremu Funtzionala (Mungialdea).
 - m) Tolosako Eremu Funtzionala (Tolosaldea).
 - n) Araba Erdialdeko Eremu Funtzionala.
 - o) Zarautz-Azpeitiko Eremu Funtzionala (Urola Kosta).

Eremu Funtzional bakoitza osatzen duten udalerriak

1.- Balmaseda- Zallako Eremu Funtzionala (Enkarterria)

Artzentales	Gueñes
Balmaseda	Lanestosa
Karrantza	Sopuerta
Galdames	Turtzioz
Gordexola	Zalla

2.- Beasain-Zumarragako Eremu Funtzionala (Goierri)

Altzaga	Legorreta
Arama	Mutiloa
Ataun	Olaberria
Beasain	Ordizia
Ezkio-Itsaso	Ormaiztegi
Gabiria	Segura
Gaintza	Urretxu
Idiazabal	Zaldibia
Itsasondo	Zegama
Lazkao	Zerain
Legazpi	Zumarraga

Gainera, honako eremu hauek biltzen dira:

- Araba eta Gipuzkoako Partzuergo Nagusia
- Enirio-Aralar

3.- Bilbo Metropolitarrako Eremu Funtzionala:

Abanto	Galdakao	Santurtzi
Alonsotegi	Getxo	Sestao
Arrankudiaga	Gorliz	Sondika
Arrigorriaga	Larrabetzu	Sopela
Barakaldo	Leioa	Ugao
Barrika	Lemoiz	Urduliz
Basauri	Lezama	Trapagaran
Berango	Loiu	Zamudio
Bilbo	Muskiz	Zaratamo
Derio	Ortuella	Zeberio
Erandio	Plentzia	Zierbena
Etxebarri	Portugalete	

4.- Donostiako Eremu Funtzionala (Donostialdea-Bidasoa Beherea)

Andoain	Lezo
Astigarraga	Oiartzun
Donostia	Pasaia
Hernani	Erreterria
Hondarribia	Urnieta
Irun	Usurbil
Lasarte-Oria	

Gobernantza

5.- Durangoko Eremu Funtzionala (Durangaldea).

Abadiño	Garai
Zornotza	Iurreta
Atxondo	Izurtza
Berriz	Mañaria
Durango	Zaldibar
Elorrio	

6.- Eibarko Eremu Funtzionala (Debabarrena).

Deba	Mallabia
Eibar	Mendaro
Elgoibar	Mutriku
Ermua	Soraluze

7.- Gernika-Markinako Eremu Funtzionala (Busturialdea-Artibai)

Ajangiz	Etxebarri	Mendata
Amoroto	Forua	Mendexa
Arratzu	Gautegiz Arteaga	Morga
Aulesti	Gernika-Lumo	Mundaka
Bermeo	Gizaburuaga	Munitibar
Berriatua	Ibarrangelu	Murueta
Bustaria	Ispaster	Muxika
Ea	Kortezubi	Nabarniz
Elantxobe	Lekeitio	Ondarroa
Ereño	Markina-Xemein	Sukarrieta
Errigoiti		

8.- Igorreko Eremu Funtzionala (Arratia)

Arantzazu	Dima
Areatza	Igorre
Bedia	Lemoa
Zeanuri	

9.- Guardiako Eremu Funtzionala (Arabako Errioxa).

Mañueta	Leza
Kripan	Moreda Araba
Eltziego	Navaridas
Bilar	Oion
Bastida	Samaniego
Guardia	Villabuena Araba
Lantziego	Ekora
Lapuebla de Labarka	

10.- Laudioko Eremu Funtzionala (Aiaraldea)

Amurrio	Laudio
Arakaldo	Okondo
Artziniega	Urduña
Aiara	Orozko

Gobernantza

11.- Arrasate-Bergarako Eremu Funtzionala (Debagoiena).

Antzuola	Elgeta
Aramaio	Eskoriatza
Aretxabaleta	Leintz Gatzaga
Arrasate	Oñati
Bergara	

12.- Mungiako Eremu Funtzionala (Mungialdea)

Arrieta	Laukiz
Bakio	Jatabe
Fruiz	Meñaka
Gamiz-Fika	Mungia
Gatika	

13.- Tolosako Eremu Funtzionala (Tolosaldea)

Abaltzisketa	Gaztelu
Aduna	Elduain
Albiztur	Hernialde
Alegia	Ibarra
Alkiza	Ikaztegieta
Altzo	Irura
Amezketza	Larraul
Anoeta	Leaburu
Asteasu	Lizartza
Baliarrain	Orendain
Belauntza	Orexa
Berastegi	Tolosa
Berrobi	Billabona
Bidania-Goiatz	Zizurkil
Zehazki, honako material hau bildu da erakusketan:	
Enirio-Aralar	

14.- Araba Erdialdeko Eremu Funtzionala

Dulantzi	Burgu	Agurain
Armiñon	Iruña Oka	Donemiliaga
Arraia-Maeztu	Iruraitz-Gauna	Ubide
Arratzua-Ubarrundia	Lagran	Urkabustaiz
Asparrena	Lantaron	Gaubea
Barrundia	Legutio	Harana
Berantevilla	Otxandio	Gasteiz
Bernedo	Urizaharra	Zalduondo
Kanpezu	Erriberagoitia	Zanbrana
Zigoitia	Erriberabeitia	Zuia
Koartango	Añana	

Gainera, honako eremu hauek biltzen dira:

- Badaia
- Entziako Partzoneria
- Urizaharrako, Lagrango eta Lañuko Komunitatea

15.- Zarautz-Azpeitiko Eremu Funtzionala (Urola Kosta)

Aia	Getaria
Aizarnazabal	Orio
Azpeitia	Zarautz
Azkoitia	Zestoa
Beizama	Zumaia
Errezil	

Oharra: Enirio-Aralar bi Eremu Funtzional mugakideetako (Tolosa edo Beasain-Zumarraga) edozeini atxikitzen zaio, eta bi Lurralde Plan Partzialtako edozeinek antola dezake beraz.

2. Goian zehaztutako Eremu Funtzional bakoitzaren gainean Lurralde Plan Partzialak idaztea, ezarritako mugaketaren arabera.
3. Lurralde Plan Partzialei dagokienez, honako hauek aintzat hartzea:
 - a) Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legean ezarritako gutxieneko zehaztapenak eta dokumentazioa biltzea, baita LAGetan bildutako irizpide espezifikoak ere, udalerrri bakoitzaren bereizgarriak barne.
 - b) Araba Erdialdeko Eremu Funtzionalaren Lurralde Plan Partziala idazterakoan honako zehaztapen hauek aintzat hartzea:
 - Araba Erdialdeak lurralde-ezaugarri bereziak dauzka, eta horregatik eremu hau berezia da EAEn; batetik, Gasteizen garrantzia ez da berdintzen bestelako hirigune garrantzitsuen presentziarekin, eta, gauzak horrela, eremu zabaletan hiri-egitura eskasa da, eta ez, inondik inora, garrantzizko lurralde-garapen eta -kudeaketarako prozesuak abiarazteko gauza; bestetik, eremu horiek dira biztanle-dentsitate txikienak dituztenak. Iparraldean kokatutako eremuetan, aldiz, dentsitatea handia da, eta horregatik Eremu Funtzional honek balio estrategikoa dauka. Lurraldeko gainerako eremuetan ez bezala, eremu zabalak eskuragarri izateak aukera paregabea eskaintzen du ekonomia-jarduerako guneak ezartzeko.
 - Araba Erdialdearen barruan, Arabako Haranetako eta Arabako Mendialdeko eskualdeak bereiztea, landa-izaera eta problematika espezifikoa dutenez arreta berezia eskatzen dutelako. Ildo horretan, eremu horietan gauzatu beharreko lurralde-ekintza eta Gasteizen abian jarri beharreko ekimenak LAGetan behar bezala koordinatu behar dira, landako eta hiriko eremuen arteko kontrastearen haritik datorren aniztasun hori elkarren artean sendotzeko baliagarria izan dadin. Abantaila horiek aprobetxatu ahal izateko, eremu horiei tratamendu espezifikoa eman behar zaie, aldeztu aurretik aipatutako bi landa-eskualdeetarako Oinarrizko Hasierako Plan bat idatziz Araba Erdialdeko LPParen berrikuspena idatzi baino lehen.
 - Oinarrizko Hasierako Plan horren bitartez soluzioak bilatuko dira lurralde-aniztasuna baterako garapenerako eragile gisa erabiliz, baliabide endogenoak hedatu eta dinamizatzeko estrategia egokienak zehaztuz.
 - Oinarrizko Hasierako Planak ezarriko ditu haien berezitasuna dela-eta landa-eskualdeetan kontuan hartu behar diren irizpide espezifikoak. Zehazki, haien egoera eta ezaugarri berezien haritik datozen premiak zehaztuko ditu, desorekak zuzentzeko estrategiak abian jarriko ditu, eta landa-garapen integraleko politikak ezartzea ahalbidetuko duen lurralde-tratamendua ezarriko du.

- c) Gernika-Markinako Eremu Funtzionalaren Lurralde Plan Partzialaren kasuan, oinarrizko hasierako plana egin behar da indarreko Lurralde Plan Partzialaren berrikuspena idatzi baino lehen, kontuan hartuta, batetik, Eremu funtzionala osatzen duten Busturialdea eta Lea-Artibai eskualdeak ongi egituratzearen erronka, eta, bestetik, Urdaibaiko eskualdearen espezifikotasuna, Urdaibaiko Biosfera Erreserba Babestu eta Antolatzeari buruzko 5/1989 Legetik eratorritako lurralde-tratamendua eskatzen duena.

11.2. ANTOLAMENDUA ETA KUDEAKETA

Jasotako esperientziatik ikasi behar da, eta lurraldea antolatzeko politikaren antolaketa eta kudeaketa hobetzeko neurri egokiak hartu behar dira.

I. GAIAREN EGOERA

LAGak berrikustean, haien kudeaketa ere berrikusi egin behar da.

Azken hogeitaz urteetan, "plangintza-blokea" deitu izan zaiona eratu da pixkana-pixkana, onartutako LAGek, LPPEk eta LPSei osatua. Tresna horiek eta haiek osatzen dituzten plangintza-dokumentuak hedatzeko lankidetzaren ahalegin handia egin da.

Gainera, aipatzekoa da lurralde-antolamenduko tresna horiek beren eremuan lehenak izan direla, 1990ean Euskadiko Lurralde Antolatze Legea eta 1997an Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak onartu zirenez geroztik. Hala, Euskadin lurralde-politika hedatzeko lehen ahalegin horretan hartutako esperientziatik zenbait ondorio atera dira, LAGak berrikustean kontuan hartu beharrekoak.

Antolamendu- eta kudeaketa-alderdiei dagokienez lurralde-antolamenduko tresnak hedatzeko lehen zikloaren esperientziatik honako lezio hauek ikasi ditugu:

1. LAGak eta haien LPPak eta LPSak funtsezko erreferentzia izan dira hirigintza-plangintza bideratzeko.
2. Lurralde-antolamenduko tresnak izapidetzeko prozesuak gehiegi luzatu dira denboran, eta segurtasun juridikoko arazoak eragin dituzte, izapidetze-bidean eta beraz behin betiko onartu gabe zeuden LPPen eta LPSen bertsioak lurralde-erreferentzia gisa erabili direlako.
3. Onartutako LPPak eta LPSak beren Eremu Funtzionalaz edo sektoreaz arduratu dira soilik, gainerako LPPEkin eta LPSei edo elkarren artean harremanetan jarri gabe.

4. LAGek, LPPEk eta LPSek egitura homogeneousko tresnak izan behar dute, erraz erabiltzeko modukoak eta aplikatzeko argiak, nahitaez bete beharrekoak eta proposatutakoak bereiziz.
5. Plangintza-tresnen ebaluazioa eta jarraipena ez dira kontuan hartu, eta, oro har, onartutako LAGek, LPPEk eta LPSek ez dute ebaluazio-sistema espezifikorik.
6. Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeak egindako lana funtsezkoa izan da lurralde-antolamenduko politika garatzerakoan, alor horretan eskumenekoak izaki izapidetze-prozesu ugaritarako nahitaezko txostenak ematen dituzten Administrazio publiko guztiak koordinatzeko organo gisa, baina nolanahi ere Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeak eta hura osatzen duten erakundeek zorrotzago jokatu beharko lukete eta txostenak behar adinako aurrerapenaz aurkeztu, alde interesdun guztiek aldeztatik aurretik jarrera guztien berri izan dezaten haien aurrean behar bezala jardun ahal izateko.
7. Parte-hartze formala administrazioei entzuteko eta jendaurrean jartzeko aldi baterako mugatzen da, edota Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordearen eta Eusko Jaurlaritzaren Lurralde Politikarako Aholku Batzordearen txostenetara, eta estutasun horretatik etengabeko parte-hartze ireki batera jauzi kualitatiboa egiteko premia ikusten da.

Gainera, parte hartzeko prozesuaren esparruan, eta azken ekonomia- eta finantza-krisialdia eta gastu publikoaren kontrola erreferentziatzen hartuta, lurralde- eta hirigintza-plangintzako tresnek ekonomia-jasangarritasunari buruzko azterlana ere bildu beharko lukete, plan horietan biltzen diren jardunen ekonomia-jasangarritasuna ebaluatzeko tresna gisa.

II. HELBURUAK

Antolamendu eta kudeaketaren alorrean honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Arau-argitasuna eta -sinplifikazioa sustatzea.
2. LPPen egitura eta elementu grafikoak homogeneousztatzea.
3. Eremu Funtzionalaz gaitasun handiko ikuspegia lortzea, LPP guztiak elkarren artean lotuz.
4. LPP eta LPS planen eta hirigintza-plangintzaren arteko aplikazio-gatazkak saihestea.
5. Lurralde- eta hirigintza-plangintza onartzeko izapidetzeak Ingurumen Ebaluazio Estrategikoaren izapidetzearekin integratzea.
6. Lurralde-antolamenduko tresnen izapidetzea arrazoizko denbora-epeetara mugatzea.
7. Lurralde-plangintzako tresnen ezarpenean eta jarraipenean parte-hartzea bermatzea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Antolamendu eta kudeaketaren alorrean honako gidalerro hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Nahitaez bete beharreko gidalerro edo zehaztapenak zein diren eta proposatzekoak zein diren argi eta garbi bereizi eta ezartzea.
2. Lurralde Plan Partzialetarako formatu erkide bat ezartzea, eredu gisa erabiltzekoa eta aztertu beharreko gaien eta elementu grafiko erkideen homogeneotasuna ahalbidetuko duena, Lurralde Plan Partzialen arteko komunikazioa eta interrelazioa hobetuko duena eta ebaluazio konparatibo aberasgarriagoa ekarriko duena.
3. LPPen formatu erkide horretan Eremu Funtzionalaz gaindiko dimentsioa biltzea, eta beste Eremu Funtzional batzuekiko -eta bereziki mugakideekiko- interrelazioa aztertzea.
4. LPP eta LPSetan, lehentasunari dagokionez sor litezkeen gatazken soluzioak azaltzea.
5. Lurralde-antolamenduko tresnen izapidetzea kalkulatzeko kronograma publikoak ezartzea, prozedura-mugarrien denbora markatzeko.
6. Lurralde- eta hirigintza-plangintzako berrikuspenen justifikazio-memorian, goi-mailako Lurralde Antolamenduko tresnetara egokitze atal espezifiko bat txertatzea.
7. Lurralde-antolamenduko tresna guztien garapena eta eraginkortasuna ebaluatzea, bakoitzerako ezarritako ebaluazio-sistemen bitartez.
8. Lurralde- eta hirigintza-plangintza onartzeko izapidetzeak Ingurumen Ebaluazio Estrategikoarekin integratzeko protokoloak artikulatzea.

11.3. PARTE-HARTZEA

Parte-hartzea erronka bat da berez, kudeaketa publikoaren eta gizartearen kudeaketaren aldaketa dakarrelako. Parte-hartzean oinarritutako kultura pixkana-pixkana finkatzeko helburuarekin, lurralde-antolamenduko tresna guztietan parte hartzeko mekanismoak txertatzea proposatzen da.

I. GAIAREN EGOERA

Parte-hartzea lurraldea antolatzeke politikaren berezko osagaia da, Euskadiko Demokraziari eta Herritarren Parte-hartzeari buruzko Liburu Zuriaren ildo beretik. Hortaz, parte-hartzea ez da LAGen berrikuspen honetara mugatzen, eta, logikoa denez, lurralde-plangintzaren blokea osatzen duten lurralde-plangintzako tresna guztietara zabaltu behar da.

Betidanik parte-hartzea administrazioei entzuteko eta jendaurrean jartzeko faseetara mugatu da, administrazio-izapidetzearen esparruan. Hortaz, parte-hartze mugatu eta formal hori gaitzitu behar da parte hartzeko prozesuak gaitzeko lurralde-plangintzako tresnen bizitzan zehar.

Aurrerapenaren aurreko Oinarritzko Dokumentua prozedurak jasan duen berrikuntzaren adibide argia da. Hain zuzen, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak berrikusteko parte-hartzeko prozesua abiatu zelako, egokitzen jo zen parte-hartze hori, aldeztu aurretik, Gidalerroen Aurrerapenaren aurkezpenaren aurretik. Aurrerapen hori Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde-antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legearen aurreikusitako lehen dokumentu-izapidea da. LAGen berrikuspenaren inguruan duen jarrera aurkeztea eta parte-hartze prozesu bat abiaraztea Aurrerapena modu partaidetuan egiteko

Halaber, parte-hartze hori plan batean zehaztea berrikuntza da. Horrela jasotzen baita uztailaren 27ko Gobernu Kontseiluaren Erabakian, LAGak berrikusteko prozedura abiatzeari buruzkoan. Aurreikusita zegoen parte hartzeko lehen plan hori Oinarrizko Dokumentuaren aurkezpenetik (2015eko azaroa) Gidalerroen Aurrerapena aurkeztu arte (2016ko azaroa) abian jartzea, eta ondoren parte hartzeko plan gehiago bideratzea, jasotako esperientziaren oinarriaren gainean sendotu ahala.

Nolanahi ere, azpimarratzekoa da LAGak berrikusteko lurralde-eredurako aurreikusten den parte-hartzea 4/1990 Legeak ezarritako lurralde-antolamenduko tresnetara mugatzen dela, hau da, LAGetara, LPPetara eta LPSetara, eta beraz, ez duela zerikusirik udal-plangintzaren esparruan edo toki-proiektuetan parte hartzearekin.

Parte hartzeko eta kontsultarako organoei dagokienez, 4/1990 Legeak bi kontsulta-organo ezartzen ditu lurraldea antolatzeko eremuan: Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordea koordinazio- eta kontsulta-organo gisa, eta Lurralde Politikarako Aholku Batzordea, Eusko Jaurlaritzako Saitetako ordezkariak eta adituek kopuru berean osatua. Orain artean bi organoek izapidetze-lanetan jardun dute bereziki, eta hemen ere jauzi kualitatibo bat egin beharko litzateke eta haien eginkizun aholku-emailea sustatu, ponentzia teknikoak eratuz esaterako.

Parte hartzeko prozesuan zenbaitek adierazi dute bestelako topagune egonkorrak eskuragarri eduki beharra, erakundeak eta eragileak bilduko dituztenak, Euskararen Aholku Batzordearen antzekoak. Alabaina, lurralde-antolamenduaren diziplina-aniztasunak nekez egingo luke bideragarri inplikaturako sektore guztiak ordezkatzeko moduko organo bat, ekimenaren tamainarengatik eta konplexutasunarengatik. Hortaz, lehendik dauden organoak erakundearteko koordinazioko eta aholkularitzako eginkizunak bermatzeko nahikotzat eta egokitut jotzen dira, baina nolanahi ere LPP eta LPS bakoitzerako koordinazioko, jarraipeneko eta parte-hartze mekanismo espezifikoak ezartzeko aukera aztertu beharko litzateke, haien berezitasunetara egokituta.

Kudeaketaren gardentasuna ere funtsezkoa da parte-hartzea benetakoa izan dadin bermatzeko. Horregatik, garrantzizko informazio interesgarria zabaldu eta argitaratu beharra ere azpimarratzen da.

II. HELBURUAK

Parte-hartzearen alorrean honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Erakundearen eta gizartearen parte-hartzea sustatu eta erraztea.
2. Parte hartzeko prozesuak eta lurralde-antolamenduko tresnen jarraipena eta garapena gardentasunez kudeatzea.
3. Garrantzizko informazio interesgarria argitaratzea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Parte-hartzearen alorrean honako gidalerro hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordean zein Lurralde Politikarako Aholku Batzordean, lurralde-antolamenduko tresnak (LAG, LPP, LPS) hartzeko eta haien jarraipena egiteko ponentzia tekniko espezifikoak sortzea.
2. Lurralde-antolamenduko tresna guztiak hartzean eta haien jarraipena egitean gizartearen zein erakundeen parte-hartzerako prozesu eta planak txertatzea.
3. Lurralde-plangintzako tresnen ezarpenean eta jarraipenean parte-hartze presentziala eta digitala bermatzeko behar diren bitartekoak gaitzea.
4. Parte hartzeko prozesuaren gardentasuna bermatzea, ekarpen guztiak jendaurrean jarri eta jasotako ekarpenei eta haiek aintzat hartzeari buruzko informazioa emanez.
5. Garrantzizko informazio interesgarri guztia Interneten argitaratzea.

11.4. JARRAIPENA, EBALUAZIO ETA ADIERAZLEAK

Lurraldearen gaineko giza ekintza neurtu eta ebaluatu behar da, neurri egokiak hartu ahal izateko. Horretarako, lurralde-antolamenduko tresna guztietan jarraipen- eta ebaluazio-sistemak bildu behar dira, adierazle egokien multzoa eta guzti.

I. GAIAREN EGOERA

Berrikuste-prozesu honetan argi geratu da LAGen, LPPen eta LPSen garapena eta eraginkortasuna balioesteko ebaluazio-sistema egokirik ez dagoela. Horregatik, beharrezkoa da lurralde-antolamenduko tresna guztiek ebaluazio-sistema espezifikoak edukitzea, hartutako neurrien eraginkortasuna zein den jakiteko eta tresna horien errendimendua hobetzeko jardun egokiak zein diren zehazteko.

LAGak, LPPak eta LPSak ebaluatzeko sistemez gain, beste hainbat adierazleren balioak jakitea ere komeni da, giza ekintzak lurraldearen gainean duen eragina neurtzeko baliagarri diren heinean. Hala, Udalplan Eusko Jaurlaritzaren hirigintza-plangintzaren datu-basearen gainean hainbat lurralde- eta hirigintza-adierazle proposatzen dira, EAEren hirigintza- eta lurralde-bilakaera erakusten dutenak hartutako lurralde- eta hirigintza-antolamendurako tresnen egokitasuna neurtzeko tresnak diren heinean.

II. HELBURUAK

Ebaluazioaren eta adierazleen alorrean honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko.

1. Lurralde-antolamenduko tresnen eraginkortasuna ezagutzea, zuzenketa-neurri egokiak hartu ahal izateko eta zehaztapenen balioa eta eraginkortasuna mantendu eta indartzeko.
2. Giza jarduerak lurraldean eragiten duten inpaktuaren bilakaerari buruzko informazioa eskuragarri edukitzea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

1. LAGetarako, LPPetarako eta LPSetarako ebaluazio-sistema indibidualizatuak ezartzea.
2. Lurralde-adierazleak ezartzea.

IV. LURRALDE ETA HIRIGINTZA JASANGARRITASUNEN ADIERAZLEAK

Egungo egoera aztertzeko ahalmenak eta gure ekintzek lurraldearen gainean eragin ditzaketen kalteak iragartzeko ahalmenak ahalbidetuko dute diseinatutako giza asentamenduaren eredua jasangarri izatea.

Eusko Jaurlaritzaren hirigintza-plangintzaren oinarriaren gainean hainbat lurralde- eta hirigintza-adierazle landu dira, EAEren hirigintza- eta lurralde-bilakaera erakusteko gain, hartzen diren lurralde- eta hirigintza-antolamenduko tresnen egokitasuna neurtzeko tresna baliagarriak direnak. Lurraldearen antolamenduan erabiltzen diren parametro guztien arteko harremana neurtzen dute adierazle horiek, zenbakitan. Eskuragarri dagoen lurzorua, lurzoru horri ematen zaion erabilera eta erabilera horien intentsitatea lotzen dituzte, eta horrek guztiak eraginpeko herrian eta ingurunean nola eragiten duen neurtzen dute.

Lurralde- eta hirigintza-plangintza neurtzeko eta haren jarraipena egiteko honako lurralde- eta hirigintza-adierazle hauek proposatzen dira (haien balioa jarraian aztertuko da):

- A. Egungo hiri-egituraren eta lurralde-egituraren egoeraren adierazleak. Lurzoruaren kalifikazioa (bizitegi-erabileretarako, jarduera ekonomikoetarako, eta azpiegitura eta ekipamenduetarako) eta biztanleria-dentsitatea funtsezkoak dira indarrean dagoen lurralde- eta hirigintza-eredua deskribatzeko.

A1.- LURRALDE-EREDUA. LURZORUAREN KALIFIKAZIOA

A2.- BIZTANLERIA-DENTSITATEA

- B. Gaur egungo garapenaren eta aurreikusitako garapenaren inpaktu-adierazleak. Plangintza orokorrean adierazitako etxebizitza-aurreikuspenek hiri- eta lurralde-errealitatean duten inpaktua adierazten dute: hiri-eredua, bizitegi-garapena eta etxebizitza-dentsitateak.

B1.- HIRI-EREDUA

B2.- BIZITEGI-GARAPENA.

B3.- ETXEBIZITZA-DENTSITATEA.

- C. Artifizializazio-kalifikazio adierazleak. Hiri-orbanak azken urteetan izandako bilakaera deskribatzen dute, eta zehazkiago lurzoruaren hirigintzako artifizializazioak/kalifikazioak izandako bilakaera (bizitegi-erabileretarako, jarduera ekonomikoetarako, azpiegitura eta ekipamenduetarako).

C1.- LURZORUAREN ARTIFIZIALIZAZIOAREN/KALIFIKAZIOAREN BILAKAERA

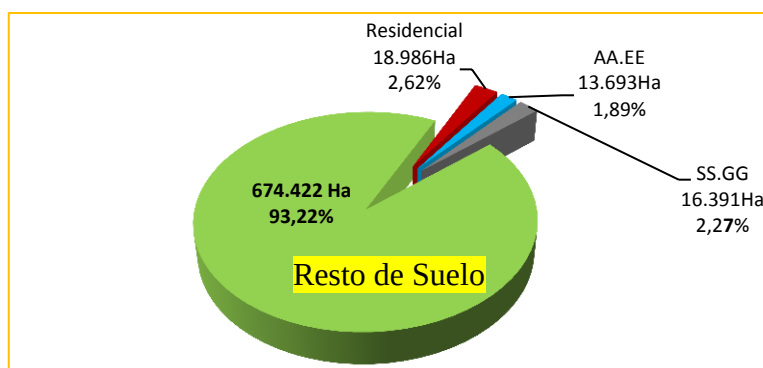
Lurralde- eta hirigintza-adierazleak ez ezik, garrantzitsuak dira EAEko egoera sozioekonomikoa, ingurumen-egoera eta azpiegituren egoera osotasunez hartzen duten eta sektore-egoeren ikuspegi globala ematen duten beste erreferentziatzeko adierazle batzuk; esaterako: ingurumenari, biztanleriari, lan-merkatuari, ekonomiari, berrikuntzari, lehen sektoreari, industriari, energiari, mugikortasunari, etxebizitzari eta osasunari buruzkoak.

A. Egungo lurralde- eta hiri-egoeraren adierazleak

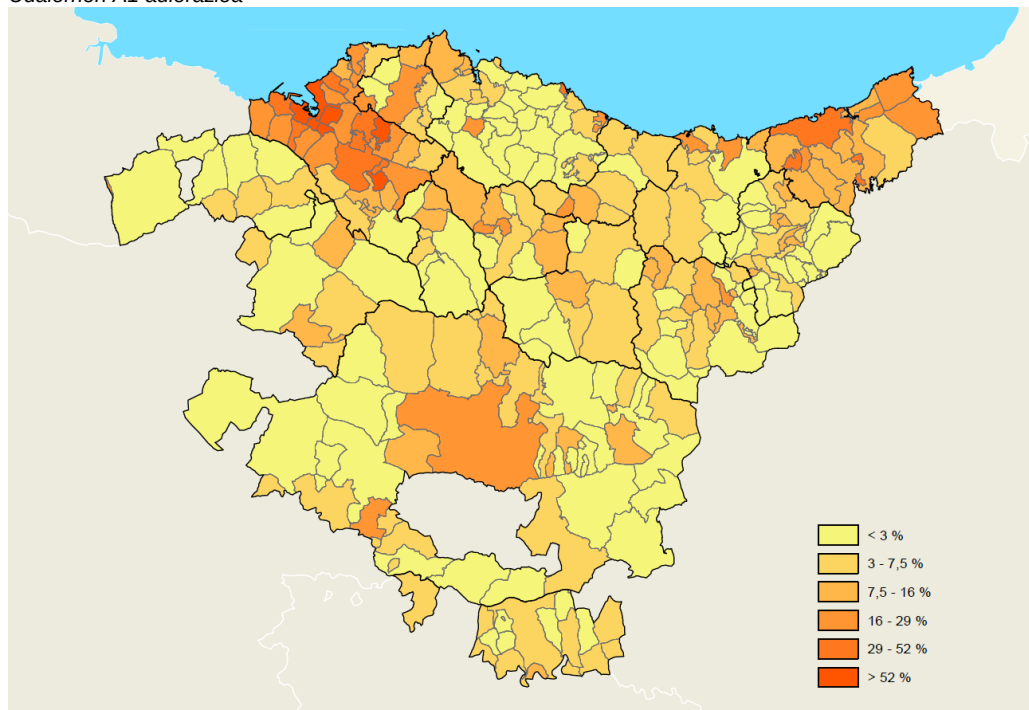
A1. LURRALDE-EREDUA. LURZORUAREN KALIFIKAZIOA

Lurzoru guztiaren aldean, hirigintza-erabileretarako (bizitegi-erabilerak, jarduera ekonomikoak, azpiegitura eta ekipamenduak) kalifikatuta dagoen lurzoruaren azalera da, %tan adierazia.

UDALPLAN 2016	I1		A1 (d) (100-A1)	
	Kalifikatua guztira (bizitegiak+jarduera ekonomikoak+sistema orokorrak)		Gainerako lurzorua	
LURRALDE-EREMUA	(Ha)	%	(Ha)	%
EAE	49.070	% 6,78	674.422	% 93,22
LURRALDE HISTORIKOAK				
ARABA	15.846	% 5,21	288.333	% 94,79
BIZKAIA	20.134	% 9,09	201.351	% 90,91
GIPUZKOA	13.090	% 6,62	184.738	% 93,38

Udalerrien A1 adierazlea

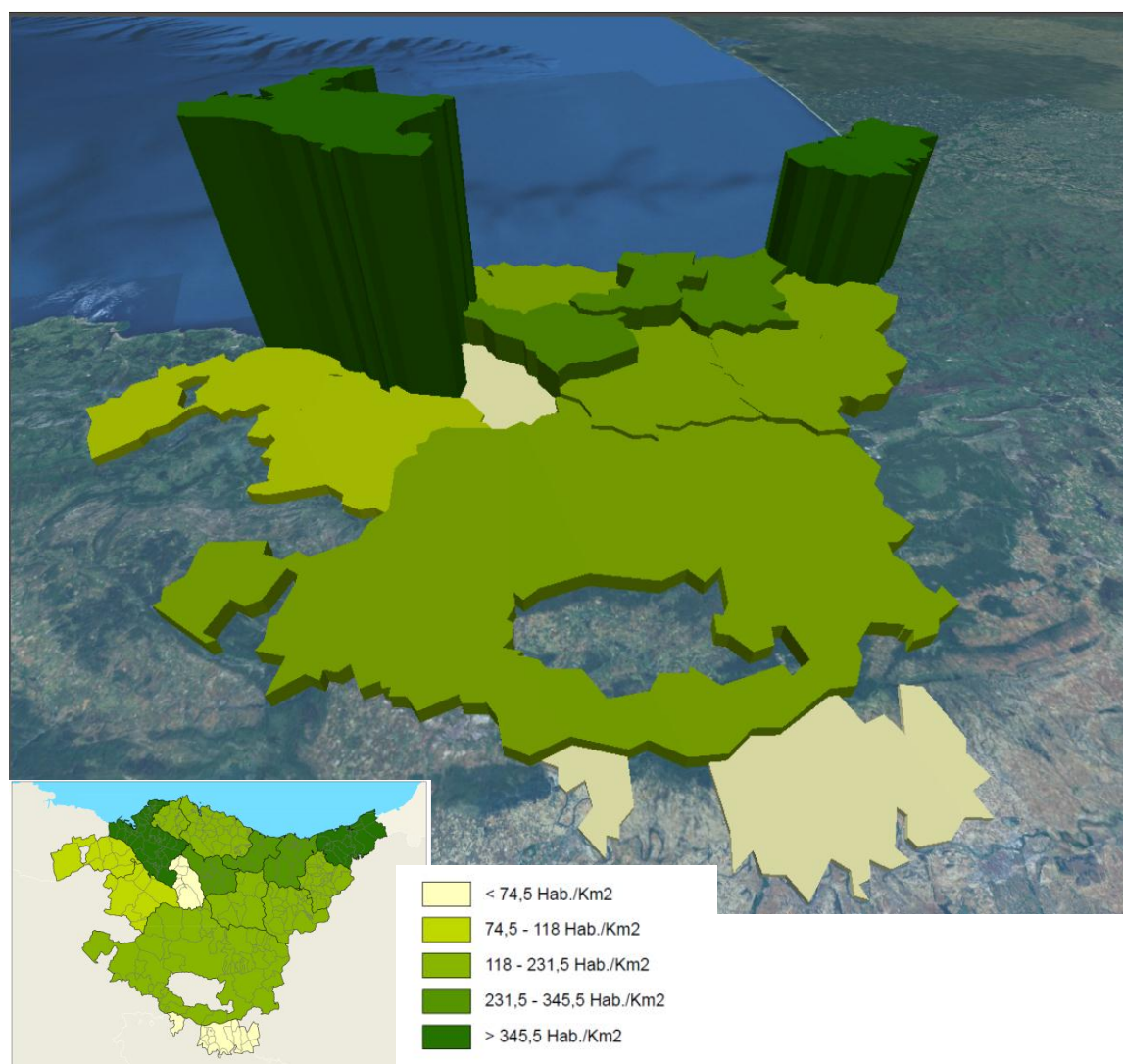
A2. BIZTANLERIA-DENTSITATEA

Biztanleria-dentsitate globala eta hiriko biztanleria-dentsitatea aztertzen ditu, kontuan hartuz kasu batean lurzoru osoa eta bestean lurzoru kalifikatua bakarrik.

UDALPLAN 2016	BIZTANLERIA			DENTSITATEAK			
	Guztira (Bizt.)	Gizonak (Bizt.)	Emakumeak (Bizt.)	Azalera guztira (Km ²)	Dentsitatea guztira (Bizt./Km ²)	Azalera kalifikatua (Km ²)	Hiri- dentsitatea (Bizt./Km ²)
EAE	2.173.210	1.056.881	1.116.329	7.234,92	300,38	490,58	4.429,89
LURRALDE HISTORIKOAK							
ARABA	321.777	159.145	162.632	3.041,79	105,79	158,46	2.030,62
BIZKAIA	1.141.442	549.984	591.458	2.214,85	515,36	201,34	5.669,35
GIPUZKOA	709.991	347.752	362.239	1.978,28	358,89	130,90	5.423,75

A2 (a). Lurzoruko km² bakoitzean dauden biztanleen kopurua aztertzen du “BIZTANLERIA-DENTSITATEAK”.

Udalerrien A2 adierazlea

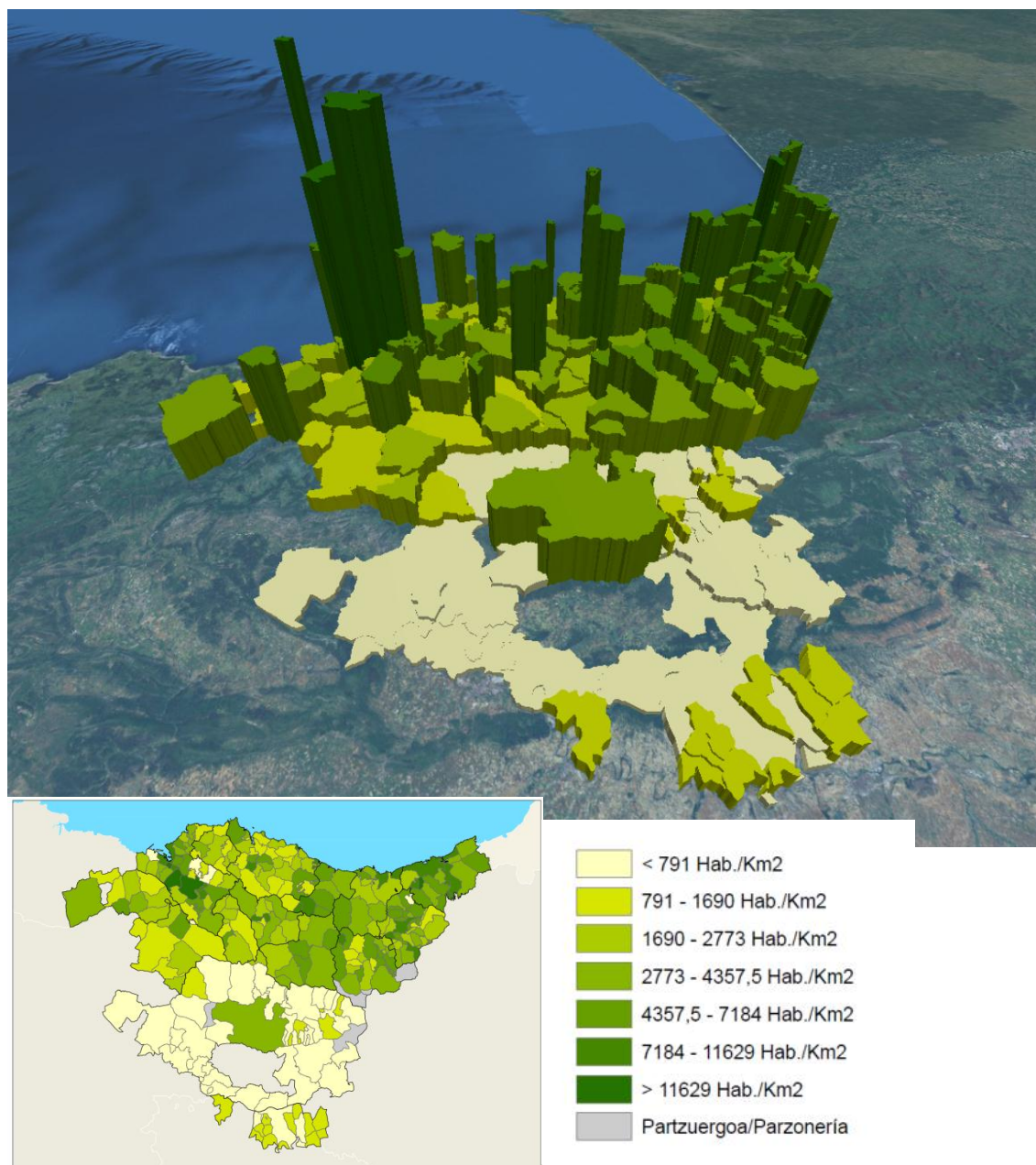

Gobernantza

A2 (b).- “HIRIKO BIZTANLERIA-DENTSITATEA” kalkulatzeko, hirigintza-kalifikazioa duen azalera hartu da kontuan, Bizitegirakoa, Jarduera Ekonomikoetarakoa, Ekipamendu Sistemetakoa, Garraio- eta Komunikazio-Azpiegituretarakoa eta Oinarrizko azpiegituretarakoa. Kalifikatutako lurzoruko km² bakoitzean dauden biztanleen kopurua aztertzen du.

Udalerrien A2b adierazlea

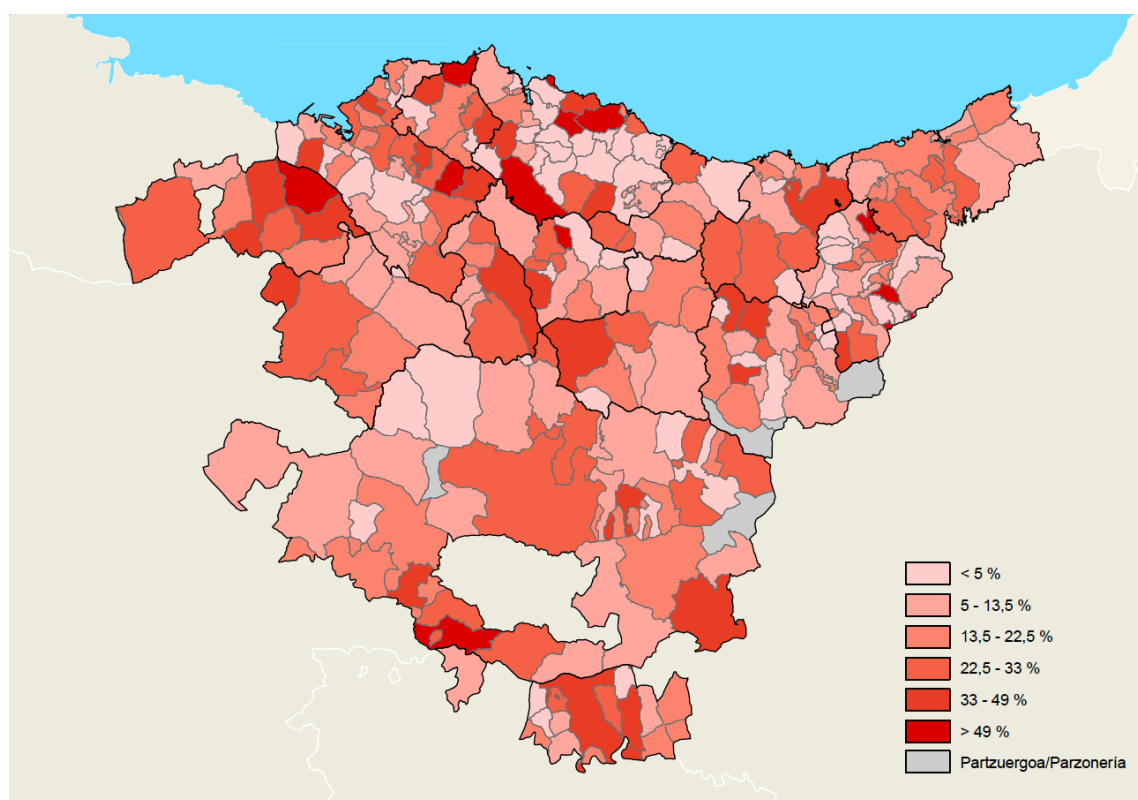
B. B. Gaur egungo garapenaren eta aurreikusitako garapenaren inpaktu-adierazleak

B1. HIRI-EREDUA

Lurzoru urbanizagarria da, hiri-lurzoru urbanizagarriarekiko ehunekotan neurtu, eta lurzorua hirigintza-erlaketaren aurreikuspena islatzen du.

Lurzoru urbanizagarria da antropizatze egokitzat definitzen den lurzorua, eta, hortaz, lurzoru urbanizagarriaren definizioan arrazionalizazioa baliatzeak ekarriko du aurreikusitako artifizializazio-prozesua bera ere arrazionala izatea.

Udalerrien B1 adierazlea

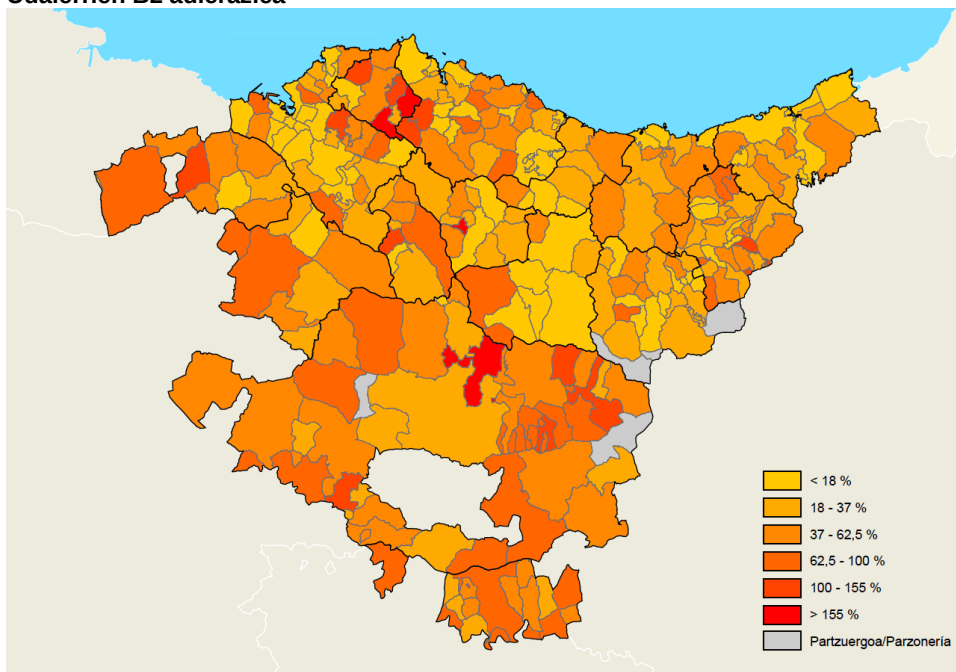

B2 BIZITEGI-GARAPENA.

Etxebizitza-parkearen hazkundeak lurraldearen gainean duen inpaktua eta egindako aurreikuspenen arrazionalizazioa aztertzen du.

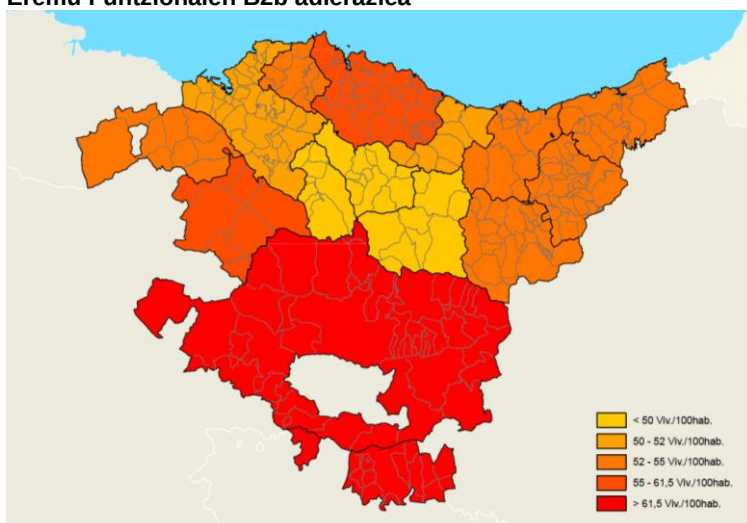
B2 (a). Lehendik dauden etxebizitzaren kopuruarekiko udal-plangintzak aurreikusten duen "ETXEBIZITZA-IGOERA" islatzen du adierazle honek, %tan neurtua.

Udalerrien B2 adierazlea

B2(b) "ETXEBIZITZAK 100 BIZTANLEKO" adierazleak udalerri bakoitzean lehendik dauden etxebizitzaren kopuru osoa gehi plangintzak aurreikusatukoak aztertzen ditu, udalerri horretan gaur egun dauden 100 biztanleko.

Eremu Funtzionalen B2b adierazlea

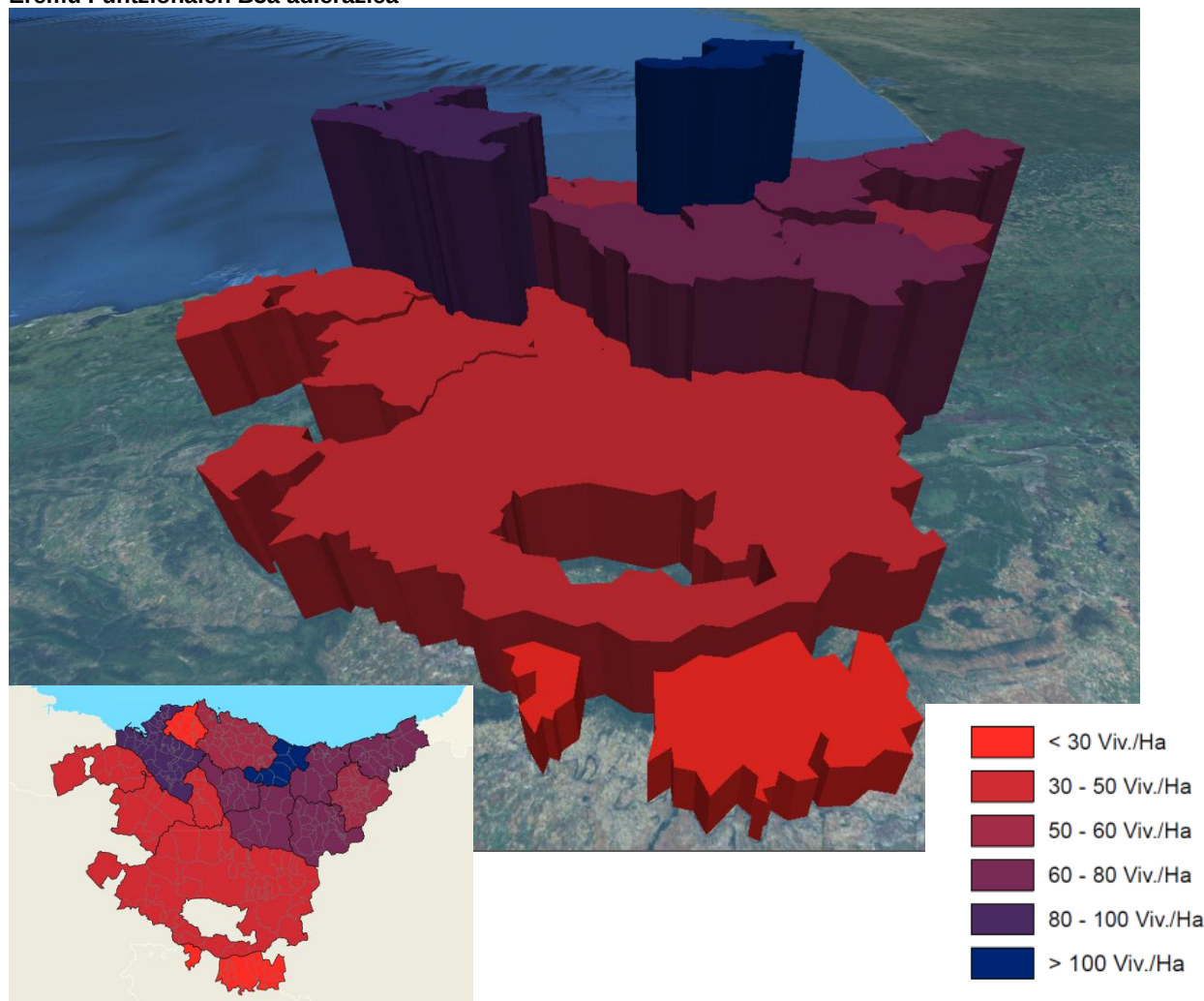
B3. ETXEBIZITZA-DENTSITATEAK.

Adierazle horrek egungo hiri-sarea eta aurreikusitakoa adierazten ditu, baita egun urbanizagarria den lurzoruan aurreikusitakoa ere.

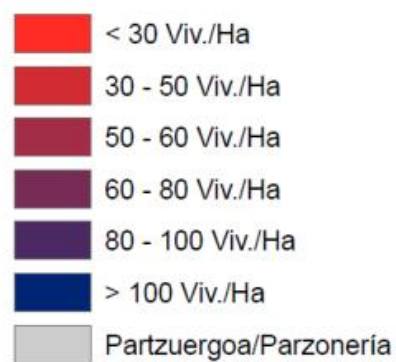
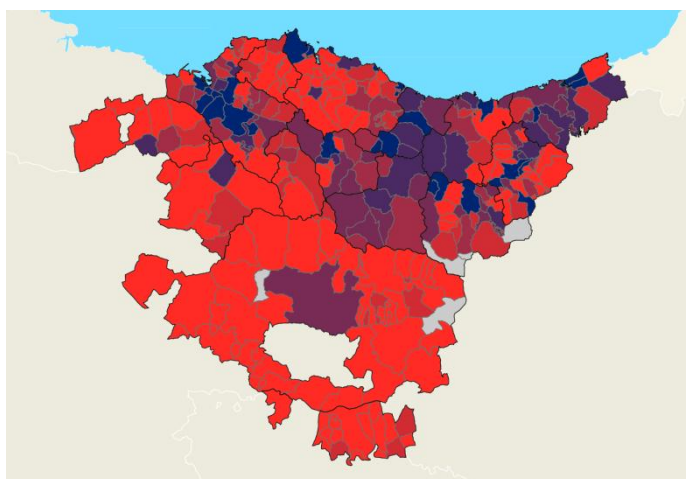
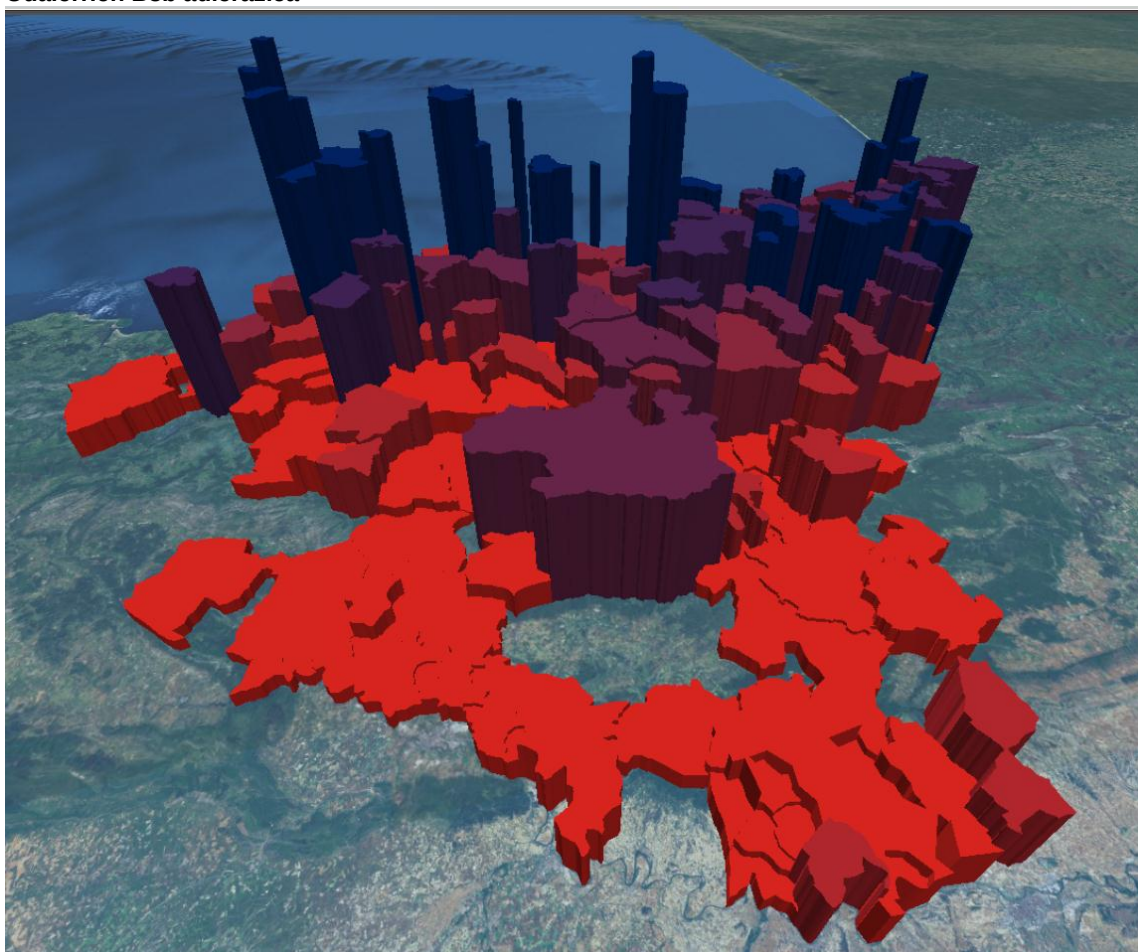
B3a adierazlearen kasuan, hiri-lurzoruko Ha bakoitzeko dauden etxebizitzak kopurua hartzen da kontuan. B3b adierazleak, berriz, lehendik dauden etxebizitzak ez ezik, hiri-lurzoruan eraiki litezkeen etxebizitza berriak ere hartzen ditu kontuan, eta horren arabera, hiri-lurzoruan lor daitekeen dentsitatea ezartzen da. B3c adierazleak lurzoru urbanizagarrian aurreikusitako etxebizitza kopurua aztertzen du.

UDALPLAN 2016	B3		
	B3(a)	B3(b)	B3(c)
LURRALDE-EREMUA	B3(a) - Bizitegitarako hiri-lurzoruan dauden etxebizitzak dentsitatea (Etx./Ha.)	B3(b) - Hiri-lurzoruan aurreikusitako etxebizitzak dentsitatea (Etx./Ha.)	B3(c) - Lurzoru urbanizagarrian aurreikusitako etxebizitzak dentsitatea (Etx./Ha.)
EAE	60,33	67,80	28,86
LURRALDE HISTORIKOAK			
ARABA	31,23	36,33	31,02
BIZKAIA	74,35	82,62	23,54
GIPUZKOA	69,60	78,36	36,39

Eremu Funtzionalen B3a adierazlea

Udalerrien B3b adierazlea

C. Artifizializazio-/kalifikazio-adierazleak (Udalplanen datuak 2006-2016)

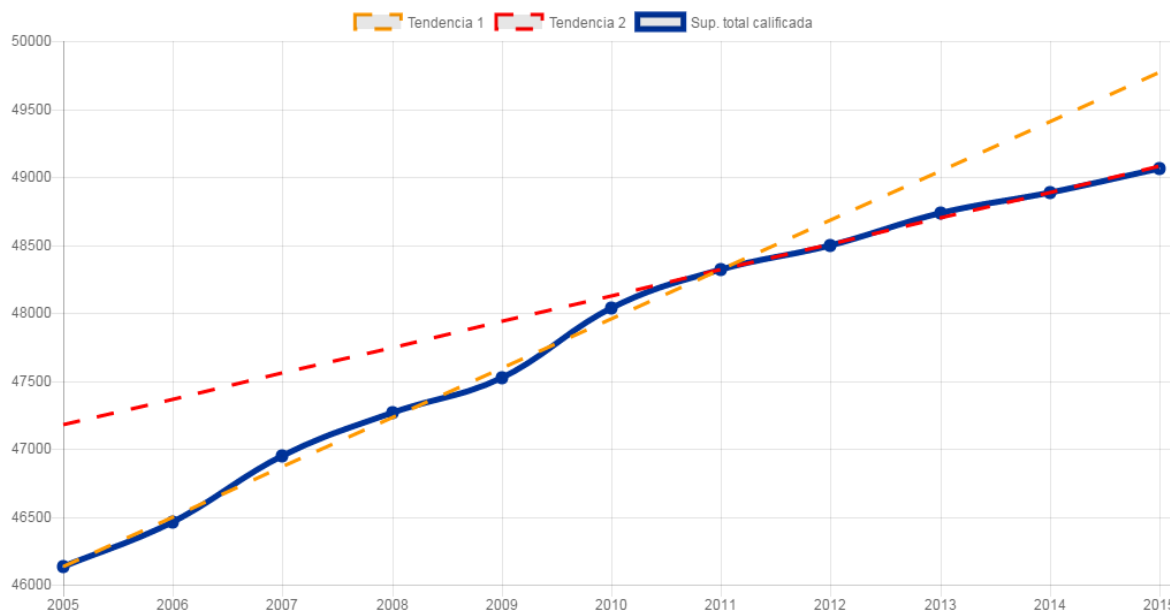
CLURZORUAREN ARTIFIZIALIZAZIOAREN/KALIFIKAZIOAREN BILAKAERA

Kalifikazioa: bizitegi-erabilerarako, jarduera ekonomikoetarako edo azpiegitura eta ekipamenduetarako lurzorua.

Artifizializazioa bi alor handitan egiten da: eraikuntzan eta azpiegituretan. EAEren egoera orokorra aztertzen da. Honako aldagai hauek aztertzen dira lurzoruen artifizializazio-maila aztertzeko:

1. Bizitegitarako lurzorua (hirikoa eta urbanizagarria).
2. Jarduera ekonomikoetarako lurzorua (hirikoa eta urbanizagarria).
3. Sistema Orokorrak: Ekipamenduak, Bideak, Trenbideak, Portuak, Aireportu eta Oinarrizko Azpiegiturak (egikarituak eta planifikatuak, Gune Libreak eta Ibai-ibilguak aparte utzita).

Ha

Grafikoan irudikatu da EAEn hirigintza-erabileretarako guztira kalifikatutako lurzoru-azalera, aztertutako urte bakoitzeko eta hektarea kopuruan adierazita.

Bi alditan (2005-2011 eta 2011-2015) urteko artifizializazioaren bidean aldaketa nabari da, lurzoruen okupazioaren hazkundera murriztu baita.

11.5

LURRALDE ANTOLAMENDUAREN GIDALERROAK APLIKATZEKO ARAUAK

Aurkibidea:

I. titulua. Xedea, Izaera eta Osaera	325
1. artikulua.- Xedea	325
2. artikulua.- Izaera	325
3. artikulua.- Osaera	325
II. titulua. Nahitaez Bete Beharreko Gidalerroak	326
4. artikulua.- Nahitaez bete beharreko gidalerroak	326
5. artikulua.- Ingurune fisikoaren antolamendua	327
6. artikulua.- Azpiegitura berdea eta ekosistemen zerbitzuak	328
7. artikulua.- Eremu funtzionalak	330
8. artikulua.- Lurralde-eskalako hiri-sistema	332
9. artikulua.- Hiriburuen gune anitzeko sistema	334
10. artikulua.- Eremu Funtzionaletako buru eta azpiburuen sarea	334
11. artikulua.- Eraldaketa Ardatzak	335
12. artikulua.- Hiri-birgaitzea eta -berronartzea	336
13. artikulua.- Hiri Hazkundeko Perimetroa	337
14. artikulua.- Jarduera ekonomikoen lurzorua	338
15. artikulua.- Bizitegi-kuantifikazioa	340
16. artikulua.- Plangintzak bateragarri egitea	344
17. artikulua.- Ura	345
III. titulua. Proposatze Eraginkortasuneko Gidalerroak	347
18. artikulua.- Proposatze-eraginkortasuneko gidalerroak	347
19. artikulua.- Landa Habitata	348
20. artikulua.- Paisaia	349
21. artikulua.- Kultura-ondarea	353
22. artikulua.- Natura-ondarea	355
23. artikulua.- Baliabide turistikoak	355
24. artikulua.- Energia	356
25. artikulua.- Ekonomia zirkularra Hondakinak	359
26. artikulua.- Ekonomia zirkularra Lurzuaren kudeaketa	360
27. artikulua.- Mugikortasun funtzionala	360
28. artikulua.- Motorizatu gabeko mugikortasuna edo oinezkoen eta bizikleten mugikortasuna	361
29. artikulua.- Bide-mugikortasuna	362
30. artikulua.- Trenbide-, portu- eta aireportu-mugikortasuna	363
31. artikulua.- Eredu logistikoa	365
32. artikulua.- Genero-ikuspegia	366
33. artikulua.- Klima-aldaketa	367
34. artikulua.- Osasuna	368
35. artikulua.- Euskara	369
36. artikulua.- Irisgarritasun unibertsala	369
37. artikulua.- Lurralde-interrelazioa	370
IV. titulua. Gobernantza Gidalerroak	370
38. artikulua.- Gobernantza Gidalerroak	370
39. artikulua.- Antolamendurako eta kudeaketarako gidalerroak	370
40. artikulua.- Parte hartzeko gidalerroak	371
41. artikulua.- Jarraipeneko eta ebaluazioko jarraibideak eta Adierazleak	372
Azken Xedapenak	372
Lehenengoa: Lurralde eta Hirigintza Plangintza Gidalerroetara egokitzeke memoria	372
Bigarrena: Lurralde-plangintza egokitzea	372
Hirugarrena: LAGen interpretazioa	372
Laugarrena: LAGen indarraldia	372
Araudiaren eranskina	373

I. TITULUA. XEDEA, IZAERA ETA OSAERA

1. artikulua.- Xedea

Otsailaren 11ko 28/1997 Dekretuz behin betiko onartutako Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak berrikusteko arau-esparrua ezartzea da Aplikazio Arau hauen xedea.

2. artikulua.- Izaera

1. Betiere, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak lotesleak izango dira.
2. Lotura-mailaren arabera, lurralde-gidalerroak honako multzo hauetan sailkatzen dira:
 - a) Nahitaez bete beharreko gidalerroak: nahitaezkoak izaki, lurralde- eta hirigintza-plangintzak beti errespetatu eta aplikatu behar dituenak.
 - b) Proposatze-eraginkortasuneko gidalerroak: proposatzekoak edo gomendiozkoak izanik, eskumeneko Administrazioak ez ditu nahitaez bete behar, baina betetzen ez baditu, argi eta garbi justifikatu beharko du erabaki hori zergatik hartu duen eta erabakia dagokion gomendioaren helburuekin bateragarria dela.
 - c) Gobernantza-gidalerroak: berez lurralde-arlokoak ez badira ere, lurraldearen antolamendua politika publikoa de heinean, hura ongi gobernatzeko beharrezkotzat eta funtsezkotzat jotzen dira,

3. artikulua.- Osaera

1. Autonomia Erkidegoaren Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetan dokumentazio idatzia eta dokumentazio grafikoa bereizten dira.
2. Dokumentazio idatzia honako gai hauei buruzkoa da:
 - a) Berrikuspenaren esparrua: Eremu juridikoa, ziklo baten balantzea eta testuinguru sozioekonomikoa.
 - b) Lurralde eredua gidatzeko oinarri eta printzipioak
 - c) Lurralde-eredua: elementu definitzaileak
 - d) Paisaia, ondarea eta baliabide turistikoak
 - e) Ingurune fisikoa eta azpiegitura berdea
 - f) Landa-habitata

- g) Hiri-habitata
- h) Mugikortasun eta logistika jasangarriak
- i) Baliabideen kudeaketa jasangarria
- j) Zeharkako gaiak:
- k) Gobernantza
- l) Eranskinak:
 - 1. eranskina: Azpiegitura berdea eta ekosistemen zerbitzuak.
 - 2. eranskina: Bizitegi-kuantifikazioa
 - 3. eranskina: Jasangarritasun-adierazleak
- 3. Dokumentazio grafikoan laburpen-planoa eta dokumentuan jasotako gainerako kartografia partziala bildu dira, eta dokumentu horiek lurralde- edo hirigintza-plangintzarako irizpide, erreferentzia eta jardun-eredutzat jo behar dira.
- 4. Artikulu honetan aipatutako dokumentazioa Interneten eskuragarri egongo da une oro, lurralde-antolamenduaren alorrean eskumenekoa den Eusko Jaurlaritzaren Sailari dagokion webgunean.

II. TITULUA. NAHITAEZ BETE BEHARREKO GIDALERROAK

4. artikulua.- Nahitaez bete beharreko gidalerroak

Lurralde- eta hirigintza-plangintzarako nahitaez bete beharreko gidalerroak-, honako eremu hauetarako ezarri direnak dira:

- 1. Ingurune fisikoa eta azpiegitura berdea
 - a) Ingurune fisikoaren antolamendua.
 - b) Azpiegitura Berdea
- 2. Hiri-habitata
 - a) Hiri-sistema eta eraldaketa-ardatzak
 - b) Hiri-hazkundearen perimetroa.
 - c) Hiri-birgaitzea eta -berroneratzea.

- d) Jarduera ekonomikoetarako lurzorua.
- e) Bizitegi-kuantifikazioa
- f) Plangintzak bateragarri egitea.
- 3. Baliabideen kudeaketa jasangarria
 - a) Ura.
- 4. Gobernantza
 - a) Lurralde Plangintzaren garapena. Eremu Funtzionalak.

5 artikulua.- Ingurune fisikoaren antolamendua.

Ingurune fisikoaren antolamenduaren alorrean, lurralde-ereduaren gidalerroak honako hauek dira:

- 1. Antolamendu kategorien arabera, lurraldea eremu homogeneousan zonifikatzen da, eremuen lurralde-bokazioaren arabera, eta bakoitzaren erabilerak berariaz arautzen dira, haren ezaugarrien arabera. Funtzio bikoitza dute: lurzoru urbanizaezinean hiri-plangintzak erabiltzen dituen izendapenak homogeneousizatzea batetik, eta haiek lurralde-plangintzan eta udal-plangintzan antolatzeke irizpide orokorrak ezartzea bestetik, lurzoru urbanizaezinean erabilera eta jarduerak arautzeko modua gidatuz.
- 2. Sei antolamendu kategoria ezarri dira EAEko lurzoru urbanizaezina sailkatzeko.
 - Babes Berezia
 - Ingurumenaren Hobekuntza
 - Basoa
 - Nekazaritzako, Abeltzaintzako eta Landazabaleko Eremua
 - Mendi Larreak
 - Gainazaleko Urak Babestea.
- 3. Gainjarritako baldintzek ingurune fisikoaren antolamendu kategoria bakoitzerako ezarritako erabilera-araubidea mugatzen edo baldintzatzen dute, eta honako hauek dira:
 - a) Arriskuei dagokienez:
 - Akuiferoen urrakortasuna
 - Arrisku geologikoak

- Urez bete daitezkeen eremuak
- b) Azpiegitura berdeari dagokionez:
 - Beren ingurune-balioengatik babestutako gunek eta Urdaibaiko Biosfera Erreserbak
 - Korridore ekologikoak eta naturaren ikuspegitik interesa duten bestelako gunek.
- 4. Ingurune fisikoaren erabilerak arautuko dira antolamendu kategoria eta gainjarritako baldintza bakoitzerako, dokumentazio idatziaren barruan ingurune fisikoaren antolamendu kategoriei dagokienez jasotako 4.1 atalaren III.2 puntuan adierazitakoaren arabera, aplikazio-arau hauen I. Eranskinean bildutako "EAEko ingurune fisikoaren antolamendu-matrizean" jaso dena.
- 5. Lurralde- eta hirigintza-plangintzak erabileren kategorizazioa eta erregulazioa zehaztuko du ingurune fisikoan, bakoitza bere eskumenen eta eskalen arabera:
 - a) Lurralde-plangintzak antolamendu kategorien zonifikazioa eta gainjarritako baldintzak mugatuko ditu, eta dokumentu honetan ezarritako erabileren erregulazioa garatuko du.
 - b) Hirigintza-plangintzak, lurzoru urbanizaezina arautzean, kategorien eta gainjarritako baldintzen mugaketa doituko du, eta dokumentu honetan ezarritako erabileren erregulazioa zehatz-mehatz azalduko du, kategoria horiek birdoitzeko eta gainjarritako beste baldintza batzuk proposatzeko aukera izango duelarik, udalerrri bakoitzaren baldintzetara eta lan-eskalara egokitze. Hori guztia ezertan eragotzi gabe dagozkien sistema orokorren edo landaguneen mugaketa.
- 6. Lurralde- eta hirigintza-plangintzak ingurune fisikoaren elementu eta prozesuei buruzko irizpideak hartuko ditu kontuan, baita dokumentazio idatzian gai hori jaso duen 4.1 atalaren III.1 puntuan bildutako jarduerak kontrolatzeko irizpideak ere.

6. artikulua.- Azpiegitura berdea eta ekosistemen zerbitzuak

Honako hauek dira lurralde-ereduaren gidalerroak azpiegitura berdearen eta ekosistemen zerbitzuen arloan:

1. Azpiegitura Berdearen garapena sustatuko da, izaera inklusibo, malgu eta estrategikoarekin, lurraldearen konektibitate ekologikoa bermatzeko, biodibertsitatearen galera geldiarazteko eta giza asentamenduek eta haiek dakartzaten azpiegitura "grisek" sortutako lurralde-zatiketaren ondorioak arintzeko.
2. EAErako Azpiegitura Berde bat ezarriko da, eta honako elementu hauek osatuko dute:

- a) Beren ingurune-balioengatik babestutako espazioak
 - b) Dokumentu honek aipatutako korridore ekologikoen sarea.
 - c) Dokumentu honek aipatutako interes naturala duten beste espazio batzuk.
 - d) Ibilguak eta gainazaleko uren babeseko zona gisa kategorizatutako haien zonak, RAMSAR hezeguneak eta Hezeguneen Lurralde Plan Sektorialak
3. Babes naturaleko figura guztien bateratzea sustatu beharko litzateke, espazio bakar bati babes-tresna bakar bat egokitze moduan.
 4. Datu koherente eta fidagarriak edukiko dira, ekosistemen irismenari eta egoerari, haiek ematen dituzten zerbitzuei eta zerbitzu horien balioari buruzko informazioa lortzeko. Ekosistemen zaintza neurtzea sustatuko da ematen dituzten zerbitzuen mantentzearekiko edo gehikuntzarekiko, batez ere Euskal Herriko Unibertsitatean garatzen ari den metodologiarekin euskal erakunde publikoekin izan beharreko lankidetzaz-esparruaren barruan.
 5. Naturagune babestuak EAEko natura-ondarearen muintzat hartzea, EAEn eskualde-arloan integratutako azpiegitura berdearen atal moduan, helburua izanik gizarteari ematen dizkieten zerbitzu baliotsu-baliotsuak ematea. Lurraldeen bokazioa zainduko da, haien bilakaera aztertuta, adierazleak ezarri eta edozein planen, programaren edo proiekturen inpaktu neurtuz, baldin eta lurraldeetan eragina badute.
 6. Konektibitate ekologikoaren eginkizun nagusia betetzearen mende egongo da korridore ekologikoen sarean bildutako espazioetan eta interes naturala duten beste espazio batzuetan garatzen den edozein erabilera edo jarduera. Baldintzatzaile gainjarriaren bidez arautuko dira erabilera horiek.
 7. Azpiegitura "gris" batek jarraitutasun ekologikoa zein lekutan konprometitzen duen identifikatuko da, ingurumen-balio handiko espazioen artean.
 8. Azpiegituren garapenean naturan oinarritutako soluzioak lehenestea bultzatuko da eta edozein kasutan ere jarraitutasun ekologikoaren bateragarriak direnak inpaktu handiko soluzio teknikoaren aurrean-, hala nola ekoduktuak, tunelak eta bioingeniaritzako obrak.
 9. Lurralde Plan Partzialak:
 - a) Dagokion azpiegitura berdea EAEren eta Eremu Funtzionalaren eskalara mugatuko dute, eta EAEko eskalak lotzeko beharrezko baldintza hartuko dute kontuan, eta udal-plangintzarako zehaztapenetako bat izango dira, hain zuzen, azpiegitura berdeak tokian tokiko mailaraino jarraitzeko betekizunak. Hiri-garapeneko perimetroen inguruko gerriko berdeak haien eskalako azpiegituraren zatitzat hartuko dira.
 - b) Beren ingurune-balioengatik babestutako EAEren espazioak gauzatuko dituzte, eta korridore ekologikoak mugatuko dituzte, baita dokumentu honetan biltzen

diren interes naturala duten beste espazioak ere, EAE osoko Azpiegitura Berdearen zati gisa. Era berean, plan hauetan adieraziko dituzten korridoreen bidez jarraitutasun ekologiko eraginkor bat lortzeko irizpide, neurri eta ekintzak: landaredia eta ekosistemak leheneratzea, nekazaritza-matrizea iragazkortu eta konektore ekologikoak eratzen dituzten elementuak berrezartzea, baita nekazaritza-erabilera tradizionalak atxikitzea ere.

- c) Azpiegitura berdeak azpiegitura "grisekin" dituen interakzio-puntuak identifikatuko dituzte eta interakzio horiek kudeatzeko neurriak ezarriko dituzte.
- d) Ekosistemen zerbitzuen ebaluazio-metodologia kontuan hartuko duten adierazleak bilduko dituzte, ahal den neurrian.

10. Hirigintza-plangintza:

- a) Eremu Funtzionaleko azpiegitura berdearekin eta EAEn azpiegitura berdearekin konektatutako tokiko azpiegitura berdea bilduko du, azken horren zati gisa hartuta tokian toki espazio libre eta berdeguneen sistema orokor eta tokian tokikotzat kalifikatutako espazioak, eta aplikatzekoak izango zaizkie ekosistemen zerbitzuen jarraitutasuneko, zaintzako eta errefortzuko printzipioak.
- b) Beren ingurune-balioengatik mugatutako espazio bakoitza mugatuko du, eta dagokion ingurumen-babeseko tresnaren arabera erregulazioa ezarriko du.
- c) Bere lurraldea eraginpean hartzen duten korridore ekologikoen eta interes naturala duten beste espazio batzuen mugaketa beharko du, eta lurralde-plangintzaren arabera erregulazioa ezarriko du

7. artikulua.- Eremu funtzionalak

1. Lurraldea antolatzeko honako Eremu Funtzional hauek ezarriko dira:

- a) Araba Erdialdeko Eremu Funtzionala.
- b) Balmaseda-Zallako Eremu Funtzionala (Enkarterria)
- c) Beasain-Zumarragako Eremu Funtzionala (Goierri)
- d) Bilbo Metropolitarrako Eremu Funtzionala
- e) Donostiako Eremu Funtzionala (Donostialdea-Bidasoa Beherea).
- f) Durangoko Eremu Funtzionala (Durangaldea).
- g) Eibarko Eremu Funtzionala (Debabarrena).

- h) Gernika-Markinako Eremu Funtzionala (Busturialdea-Artibai)
 - i) Igorreko Eremu Funtzionala (Arratia).
 - j) Guardiako Eremu Funtzionala (Arabako Errioxa).
 - k) Laudioko Eremu Funtzionala (Aiaraldea)
 - l) Arrasate-Bergarako Eremu Funtzionala (Debagoiena).
 - m) Mungiako Eremu Funtzionala (Mungialdea).
 - n) Tolosako Eremu Funtzionala (Tolosaldea).
 - o) Zarautz-Azpeitiko Eremu Funtzionala (Urola Kosta).
2. Goian zehaztutako Eremu Funtzional bakoitzaren gainean Lurralde Plan Partzialak idatziko dira. Dokumentuaren 11. puntuan, Eremu Funtzional bakoitzari dagozkion udalerriak adierazi dira.
3. Lurralde Plan Partzialek honako hauek hartu beharko dituzte kontuan:
- a) Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legean ezarritako gutxieneko zehaztapenak eta dokumentazioa biltzea, baita LAGetan bildutako irizpide espezifikoak ere, udalerri bakoitzaren bereizgarriak barne.
 - b) Araba Erdialdeko Eremu Funtzionalaren Lurralde Plan Partziala idazterakoan honako zehaztapen hauek aintzat hartzea:
 - 1. Araba Erdialdearen barruan, Arabako Haranetako eta Arabako Mendialdeko eskualdeak bereizi eta nabarmentzea, landa-izaera eta problematika espezifikoak dutenez arreta berezia eskatzen dutelako. Ildo horretan, eremu horietan gauzatu beharreko lurralde-ekintza eta Gasteizen abian jarri beharreko ekimenak behar bezala koordinatu behar dira, landako eta hiriko eremuen arteko kontrastearen haritik datorren aniztasun hori elkarren artean sendotzeko baliagarria izan dadin. Abantaila horiek aprobetxatu ahal izateko, eremu horiei tratamendu espezifikoak eman behar zaie, aldeztu aurretik aipatutako bi landa-eskualdeetarako Oinarrizko Hasierako Plan bat idatziz Araba Erdialdeko LPParen berrikuspena idatzi baino lehen.
 - 2. Oinarrizko Hasierako Plan horren bitartez soluzioak bilatuko dira lurralde-aniztasuna baterako garapenerako eragile gisa erabiliz, baliabide endogenoak hedatu eta dinamizatzeko estrategia egokienak zehaztuz.
 - 3. Oinarrizko Hasierako Planak ezarritako dituen haien berezitasuna dela-eta landa-eskualdeetan kontuan hartu behar diren irizpide espezifikoak.

Zehazki, haien egoera eta ezaugarri berezien haritik datozen premiak zehaztuko ditu, desorekak zuzentzeko estrategiak abian jarriko ditu, eta landa-garapen integraleko politikak ezartzea ahalbidetuko duen lurralde-tratamendua ezarriko du.

- c) Gernika-Markinako Eremu Funtzionalaren Lurralde Plan Partzialaren kasuan, oinarritzko hasierako plana egin behar da indarreko Lurralde Plan Partzialaren berrikuspena idatzi baino lehen, kontuan hartuta, batetik, Eremu funtzionala osatzen duten Busturialdea eta Lea-Artibai eskualdeak ongi egituratzearren erronka, eta, bestetik, Urdaibaiko eskualdearen espezifikotasuna, Urdaibaiko Biosfera Erreserba Babestu eta Antolatzeari buruzko 5/1989 Legetik eratorritako lurralde-tratamendua eskatzen duena.

8. artikulua- Lurralde-eskalako hiri-sistema

1. EAEren lurralde-eskalako hiri-sisteman funtsezko hiru elementu bereizten dira:
 - a) Hiriburuen gunen anitzeko sistema hiru hiriburuez osatutako hiri-sistema da, interrelazioaren eta osagarritasunaren oinarrien gainean eraikia, berrikuntza ekonomiko, sozial eta kulturalak biltzeko eta gunen eta lurralde guztietara orekaz hedatzeko gauza.
 - b) Eremu Funtzionala buru eta azpiburuen sarea: tamaina ertaineko hirigunak dira, beren dimentsio, hiri-eginkizun eta produkzio-espezializazioa direla medio lurralde osoa ongi egituratzeko gauza direnak, kokagune-eredu orekatuagatik baten bitartez.
 - c) Eraldaketa Ardatzak: bereziki linealak diren lurralde-eremuak, jasagarritasun-irizpideei jarraikiz buru eta azpiburuen sarearen garapena artikulatzen dutenak, haren protagonismoaren mesedetan.
2. Hiriguneei gunen anitzeko sistemaren osaera honako hau da:
 - a) Araba Erdialdeko Eremu Funtzionala
Buruak: Gasteiz. AzpiBuruak: Agurain.
 - b) Bilbo Metropolitarrako Eremu Funtzionala.
Buruak: Bilbo.
 - c) Donostiako Eremu Funtzionala.
Buruak: Donostia. AzpiBuruak: Irun.
3. Eremu Funtzionala buru eta azpiburuen sarea honako hauek osatuta dago:
 1. Balmaseda-Zallako Eremu Funtzionala.
Buruak: Balmaseda eta Zalla.
 2. Beasain-Zumarragako Eremu Funtzionala.

Burua: Beasain-Ordizia-Lazkao. AzpiBurua: Zumarraga-Urretxu.

3. Durangoko Eremu Funtzionala.

Burua: Durango.

4. Eibar-Ermuko Eremu Funtzionala

Burua: Eibar-Ermua.

5. Gernika-Markinako Eremu Funtzionala

Burua: Gernika-Lumo. Azpiburutzak: Markina-Xemein eta Bermeo.

6. Igorreko Eremu Funtzionala.

Burua: Igorre.

7. Guardiako Eremu Funtzionala.

Burua: Guardia. Azpiburutzak: Bastida eta Oion.

8. Laudioko Eremu Funtzionala.

Burua: Laudio. Azpiburutzak: Amurrio eta Urduña.

9. Arrasate-Bergarako Eremu Funtzionala.

Burua: Arrasate. AzpiBurua: Bergara.

10. 1Mungiako Eremu Funtzionala.

Burua: Mungia.

11. 1Tolosako Eremu Funtzionala.

Burua: Tolosa.

12. 1Zarautz-Azpeitiko Eremu Funtzionala

Burutzak: Zarautz eta Azpeitia.

4. Honako eraldaketa-ardatz hauek identifikatu dira:

a) Eibarko Eremu Funtzionala. Debabarreneko Eraldaketa Ardatza.

b) Arrasate-Bergarako Eremu Funtzionala. Debagoieneko Eraldaketa Ardatza.

c) Zarautz-Azpeitiko Eremu Funtzionala. Urolako Eraldaketa Ardatza

d) Beasain-Zumarragako Eremu Funtzionala. Urolako eta Oriako eraldaketa-ardatzen arteko konexioa.

e) Tolosako Eremu Funtzionala. Oriako Eraldaketa Ardatza.

f) Balmaseda-Zallako Eremu Funtzionala. Cadaguako Eraldaketa Ardatza

g) Laudioko Eremu Funtzionala. Nerbioi Garaiko Eraldaketa Ardatza

- h) Igorreko Eremu Funtzionala. Arratiako Eraldaketa Ardatza
- i) Durangoko Eremu Funtzionala. Ibaizabalgo Eraldaketa Ardatza
- j) Gernika-Markinako Eremu Funtzionala. Bermeo-Gernika-Zornotza.
- k) Mungiako Eremu Funtzionala. Mungia-Derioko Eraldaketa Ardatza.
- l) Araba Erdialdeko Eremu Funtzionala. Arabako Lautadako Eraldaketa Ardatza.
- m) Guardiako Eremu Funtzionala Arabako Errioxa.

9. artikulua.- Hiriburuen gune anitzeko sistema.

Hiriburuen Gune Anitzeko Sistema osatzen duten hiri hiriburueta Eremu Funtzionalen lurralde-plan partzialek honako zehaztapen hauek garatuko dituzte:

1. Hiriburu bakoitzaren ekipamendu-hornidura erabakiko da sistema polizentrikoen berezkoa den oreka-, integrazio- eta osagarritasun-testuinguru batean, zentralitatea inguruneke lurraldeen nortasuna mantentzearekin bateragarri eginez.
2. Hiriburueta Eremu metropolitarraren eta gainerako lurraldearen arteko konexioa artikulatuko da intermodalitatea bermatuko duten garraio kolektiboko sistemen bitartez.
3. Hiri-garapeneke eta -berrikuntzako prozesuak espazio libreen eta bestelako horniduren alorrean dauden defizitak konpontzera bideratuko dira.
4. Hiriburu bakoitzean dauden ekipamendu eta espazio libre handietarako irisgarritasuna hobetuko da, haien zerbitzuaren eraginpeko funtzio-esparrutik.
5. Lehen errepide-sarean bilduta bazeuden ere bide-ardatz berriak indarrean hasi izanaren ondorioz egun funtzionalitate mugatua duten tartek hiri-bide bihurtzeko ahaleginak egingo dira.
6. Hiri-sareen dentsifikazioari eta abandonatutako edo gutxiegi erabilitako industria-esparruak berroneratzeari lehentasuna emango zaie, lurzoru berririk kolonizatu beharrik ez izateko.
7. Lurralde Plan Partzialetan, hiriburu bakoitzerako proposatutako gidalerro zehatzak garatuko dira.

10. artikulua.- Eremu Funtzionaletako buru eta azpiburuen sarea

Eremu Funtzionaletako buru eta azpiburuen lurralde-plan partzialek honako zehaztapen hauek garatuko dituzte:

1. Buru edo azpiburu bakoitzaren ekipamendu-hornidura sustatuko da Eremu Funtzionalean duen zeregina indartzeko, jendeak hiriburueta edo beste gune batzuetara mugitzeko beharrik izan ez dezan eta haietarako irisgarritasuna hobetuz.
2. Buruaren -eta, hala badagokio, azpiburutzaren- eta hiriburuen edo bestelako buru mugakideen arteko konexioa artikulatuko da garraio kolektiboko sistemen bitartez, haien inguruneke gune txikiagoetarako irisgarritasuna hobetuz
3. Hiri-garapeneke eta -berrikuntzako prozesuak espazio libreen eta bestelako horniduren alorrean dauden defizitak konpontzera bideratuko dira.
4. Lehen errepide-sarean bilduta bazeuden ere saihesbideak indarrean hasi izanaren ondorioz egun funtzionalitate mugatua duten tarteak hiri-bide bihurtzeko ahaleginak egingo dira.
5. Hiri-sareen dentsifikazioari eta abandonatutako edo gutxiegi erabilitako industria-esparruak berronertzeari lehentasuna emango zaie, lurzoru berririk kolonizatu beharrik ez izateko.

11. artikulua.- Eraldaketa Ardatzak

Lurralde Plan Partzialek, Eraldaketa Ardatzei dagokienez, honako zehaztapen hauek garatuko dituzte:

1. Eraldaketa Ardatzak Eremu Funtzionaletako buru eta azpiburuen hiri-sistemaren definizioaren osagarri gisa eratzeko behar diren antolamendu-irizpideak eta ekintzak bilduko dira.
2. Eraldaketa Ardatzetan txertatzen diren ibai-ibilguak eta urbazterreke espazioak korridore ekologiko bihurtuko dira.
3. Eraldaketa Ardatzetan, garraio kolektiboko sistemei eusteko elementu linealak, hiri-berrikuntzako eremuak eta hirigintza-erabilerarik gabe mantendu beharreke espazio libreak bilduko dira.
4. Saihesbide edo bide alternatibo berriak eraiki direlako funtzionalitatea galdu duten errepide tarteak birdiseinatuko dira, tarte horiek ekobulebar bihurtuz Eraldaketa Ardatzetako hiri-esparruen bide-euskarri gisa baliatu ahal izateko.
5. Sare barreiatuak berritzeari, dentsifikazioari eta artikulazioari lehentasuna emango zaie, haien nortasun-ezaugarriak indartuz eta gune tradizionalen hiri-irudia hobetuz, hazkunde berrien aurretik.
6. Garraio kolektiboko sistemetarako plataforma erreserbatuak erantsiko dira, eta geltokiak hiri-zentralitateke nodo bihurtuko dira, askotariko erabilereze hornituak: etxebizitzak, lantokiak, ekipamenduak eta aparkalekuak, azken horiek oinezko eta bizikleten ardatz nagusiekiko trukea eta konexioa errazteke lagungarriak.

7. Hirigintzako eta arkitekturako diseinu bioklimatikoaren printzipioak sustatuko dira, Eraldaketa Ardatzen ingurune-jasangarritasuneko elementutzat hartuta.
8. Lurralde Plan Partzialetan, Eraldaketa Ardatz bakoitzerako proposatutako gidalerro zehatzak garatuko dira.

12. artikulua.- Hiri-birgaitzea eta -berroneratzea

Honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko hiri-birgaitzearen eta -berroneratzearen eremuan:

1. Lurralde Plan Partzialetan, lurraldez lurralde hiri-berroneratzearen alorrean lehenetsi beharreko eremuak zein diren zehaztuko da, eta hainbat estrategia eta neurri proposatuko dira esku-hartze horiek ahalbidetzeko jardunak garatzeko.
2. Lurralde- eta hirigintza-plangintzak honako zehaztapen hauek garatuko ditu hiri-birgaitzearen eta -berroneratzearen arloan:
 - a) Hiri-berroneratzeari, urbanizatutako espazioen birdentsifikazioari eta espazio zaharkitu, degradatu edo gutxiegi erabiliei birziklatzeari emango zaie lehentasuna hazkunde berrien ordeztu, etxebizitzaren, jarduera ekonomikoaren eta horniduren eskariari erantzuteko edo lehendik dauden desorekak konpontzeko.
 - b) Etxebizitzetan, eraikinetan oro har, eta hiri-ingurunean birgaitzea, bizigarritasuna, energia-eraginkortasuna eta kalitate-baldintzak sustatuko dira.
 - c) Espazio libreak sortzeko berrikuntza-jardunak bultzatuko dira eraikinen pilaketaren ondorioz gehiegizko dentsitatea duten edo beharrezko hornidurarik ez duten eremuetan.
 - d) Erabilera iragankorrak sustatuko dira hirigunea berroneratzeko estrategia gisa, herritarren eta administrazioaren arteko lankidetzaren-ereduen bidez trantsizioan dauden espazioen berrerabilpenari eta talde-erabilpenari garrantzia emanda.
 - e) Garraio publikorako bideak berrantolatzeari lehentasuna emango zaio, ibilgailu elektrikoaren bidezko garraioa eta salgaien banaketa garbia bultzatuz; eta ibilgailuen karga elektrikorako azpiegituretarako eta bizikleten aparkaleku eta alokairu-postuak ezartzeko guneak erreserbatuz.
 - f) Finkatutako hiria iragazkortzeko jardunak sustatuko dira, etxadietan eta bideetan berdeguneak sortuz.
 - g) Hiri-ingurunearen ingurune-kalitatearekin lotutako inpaktu negatiboak murriztea: kutsadura atmosferikoa, akustikoa, urena eta lurzorua.

- h) Energia-kontsumoaren premiak murrizteko eta eraginkortasuna areagotzeko ekintza espezifikoak ezarriko dira, baita kutsatzen ez duten energia-iturri eta -sistemen erabilera areagotzeko ere.
- i) Plangintzan irizpide bioklimatikoak txertatzeko aukera aztertuko da, erabilera-eta eraikuntza-araubidea ezarri energia berriztagarrien ezarpena eta garapena errazteko eta hiri-hondakinen kudeaketa hobetzeko.
- j) Landarediaren erabilera bultzatuko da, zuhaitzen eta parke eta lorategien hornidura handituz, azpiegituren ingurunean isolamendu akustikoa hobetzeko funtsezkoa eta konfort klimatikoa arautzeko eragilea den heinean.
- k) Lurzoru kutsatuen kudeaketa eta lurzoruaren kalitatea hobetzea integratuko dira lurralde- eta hirigintza-plangintzaren aurreko faseetan, plangintza hori hiri-berroneratzea bultzatzeko oinarritzkoa den heinean,

13. artikulua.- Hiri Hazkundeko Perimetroa

Hiri-hazkundeko perimetroaren alorrean, honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

- a) Lurralde-plangintza partzialerako gidalerroak.
 - 1. Lurralde Plan Partzialetan Hiri Hazkundeko Perimetro bat identifikatzea, udal-planek egokitu ahalko dutena eta udalerrri guztien bizitegitarako, jarduera ekonomikorako eta zuzkiduretarako eskariak kontuan hartuko dituen.
 - 2. Hiri Hazkundeko Perimetroa zehaztea egungo hiri-orbanaren morfologia, inguruko lursailen ezaugarri fisikoak eta ekologikoak, eta hazkunde-itxaropenak aintzat hartuta. Horren harira:
 - a) Hiri Hazkundeko Perimetroa definitzeak ahalbidetuko du hiria lehendik dauden kokagune bakartuekin integratzeko. Lehendik dauden edo aurreikusita dauden garraio kolektiboko sistemekin bat datozen hazkunde-prozesuak bideratzeko aukera ere emango du.
 - b) Eraldaketa Ardatzetan barne hartutako udalerrietan, Hiri Hazkundeko Perimetroaren mugapena aipaturiko ardatz horiek eratzeraz eta finkatzeraz bideratuko da, guneen arteko lurralde-hutsuneak babestuz eta zeharkako konexio ekologikoa indartuz.
 - c) Hiri Hazkundeko Perimetroaren kanpoko hiri inguruko ingurunean ez dago bilduta eremuaren hirigintza-okupazioa beharrezkoa denik LPParen barruan. Lurzoru urbanizagarriko esparruak izanez gero, udal-plangintzaren berrikuspenean erabakiko da esparruari landa-kalifikazioa ematea edo bere adskripzioa atxikiko duela justifikatzea hirigintza-hedapeneko zona berriei dagokienez.

3. Hiri Hazkundeko Perimetroan ezingo dira sartu LAGen Ingurune Fisikoaren Gidalerroan xedatutakoaren arabera edo lurralde-planek edo indarreko legeriak xeda dezaketenaren arabera hirigintza-aldaketa debekatuta duten lursailak.
 4. Hiri Hazkundeko Perimetroa hiri-lurzorua duten eremuen inguruan soilik ezarri ahal izango da, eta ez dira onartuko lehendik dauden hiri-lurzoruetatik banandutako garapen berriak, LPPak hala xedatzen ez badu behintzat.
- b) Udal-plangintzarako gidalerroak.
1. Hiri Hazkundeko Perimetroaren barruan, hirigintza-ekimen berrien xedea izatea garapen berriak aldeztu aurretik dagoen hiri-bilbean txertatzea, hiri-bilbe hori osatuta, lurzoruaren erabilerrari dagokionez intentsitate txikiak diren eremuak dentsifikatuta, eta okupaziorik gabeko edo erabilera berriak izan ditzaketen espazioak berrituta.
 2. Garraio intermodaleko sistemetara heltzeko puntuen inguruan kokatutako dentsifikazioko, berrikuntzako edo hazkundeko jardueren lehentasuna ematea, betiere metroaren, aldiriko trenen eta hiriarteko tranbien geltokietatik oinez joateko moduko guneak izanik eskaera-maila handia duten zuzkidura eta ekipamenduak kokatzeko lehentasunezko eremu.

14. artikulua.- Jarduera ekonomikoen lurzorua

1. Jarduera ekonomikoen lurzoruari dagokionez, lurralde-plangintzak honako zehaztapen hauek bete beharko ditu:
 - a) Jarduera Ekonomikoetarako Lurzorua Sortzeko eta Saltoki Handiak Antolatzeko Lurralde Plan Sektoriala berrikusiko da, honako oinarri hauen gainean:
 1. Jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren sorrera publikorako eragiketak ezartzea.
 2. Udal-kategorizazioa mantentzea lehentasunezko interesa duten eta hazkunde apalekoak eta garapen txikiak diren udalerrietan, udal-planetan horri dagokionez burutu beharreko lurralde-politikaren elementu definitzaile gisa.
 3. Gaur egun "industrialako" edo "jarduera ekonomikoetarako" kalifikatutako lurzoruak "egoitzarako" edo antzeko erabilerrarako birkalifikatzeko prozesuak onartzea soilik aldeztu aurretik eta dokumentu egokiaren bidez justifikatzen denean teknikoki, ekonomikoki eta hirigintza-arloaren ikuspegitik ezinezkoa dela beste hirigintza-eragiketa bat planteatzea. Kasu horretan, bada jarduera ekonomikoetarako lurzoru berria —azalera baliokidearekin— txertatuko da hirigintza-plangintzan.
 4. Herrietan hiri-bizitza sustatzea herrialde horiek aldirian kokatutako Merkataritza Ekipamenduei mugak ezarritik.

- b) Lurralde Plan Partzialak jarduera ekonomikoetarako lurzoru pakete handien neurriak ezartzearen azken erantzuleak izango direla ezarriko da. LAGen ezarritako eta EAEko Jarduera Ekonomikoetarako Lurzorua Sortzeko Lurralde Plan Sektorialean adierazitako erreferentzia orokorrak alde batera utzita, udalerrri bakoitzak gehienez lurzoruaren 3 Ha. aurreikusi ahalko ditu ingurune naturalaren gain inpaktu esanguratsuak eragin gabe hartzeko ahalmen nahikoa dagoenean.
2. Industria-lurzoru tradizionalak berritzeko, birgaitzeko, erreformatzeko eta balioa emateko estrategiak honako zehaztapen hauetara egokituko dira:
- a) Gutxiegi erabilitako jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren aprobetxamenduari lehentasuna ematea landa-lurralde berrien kolonizazioaren aurrean. Horren harira:
 - 1. EAEn lehendik dagoen industria-lurzoruaren kalifikazioa babestea, aktibo hori halakotzat jo behar delako tresna espezifikoak etengabe abian jartzeko eta behar bezala erabiltzeko, ekonomiaren eskakizun berrietara egokituta.
 - 2. Gutxiegi erabilitako ekonomia-jardueretarako lurzoruak kargan jartzea, landa-eremukoko lurralde berri gutxiago kolonizatu behar izateko. Azken urteotako krisialdi ekonomikoaren eraginez, hainbat industria-pabilioi itxi egin dira eta, horiek berrerabiltzea nahi badugu, birgaitu eta merkatuko baldintzetan jarri behar dira.
 - 3. Erreminta administratibo eta fiskalak diseinatzea jabe industrialen eta udalen arteko lankidetzan izan dadin orain arte industria-arloko lurzoru izan direnen mantentze-lanak eta kontserbazioa egiteko.
 - b) Hiria erabileren arabera segmenta dadin sailatzeko da, baita bizitegi-erabilerarekin bateragarriak diren jarduera ekonomikoak kanpoaldeko poligonoetara kanpora daitezkeen ere.
 - c) Ekonomia-jardueretarako lurzoruak sustatuko dira zenbait solairutako eraikinak egikaritzeko moduan, betiere ingurunearen natura-, ingurune-, topografia- eta paisaia-balio eta -ezaugarriekin eta garatu beharreko jardueren izaerarekin bat etorritik.
3. Goi-mailakoak diren edo berritzeko ahalmena duten teknologiei lotutako lurzoruaren antolamendua gauzatuko da honako zehaztapen hauek kontuan hartuta:
- a) Teknologia-parkeetarako espazio berriak hirien barnealdean edo mugaren inguruan kokatutako eremuekin lotuko dira, proposamen berriak hiri-berrikuntzako eragiketen ondorio direla. Ildo honetan, Nerbioi ibaiaren inguruan berrikuntzarako gune berriak proposatu dira, edo Pasaiako Badia berronerratzeko, edo Irungo trenbide-zabaltzan esku hartzea, edo Gasteizko Berrikuntzaren Ardatza.

- b) Berrikuntza-espazioak sustatuko dira hirigune historikoetan, kostaldeko guneeetan, garai batean industrializatutako eremuetan eta arkitektura bereziko hiriguneetan, besteak beste.
 - c) Lurraldeko bikaintasun-osagaiei eta kanpo-konektibitateko nodo handiei lotutako eremuak, aireportuak eta abiadura handiko geltokiak adibidez, espazio kritikotzat joko dira jarduera berritzaileak biltzeko duten ahalmenarengatik.
 - d) EAEko unibertsitateko campusekin lotutako “Parke Zientifikoak” sor daitezen sustatuko da, hezkuntza-arloa eta enpresa-arloa uztartzeko, eta gune multifuntzional moduan eratuta egon daitezen, irudiaren, arkitekturaren kalitatearen, gune publiko eta berdeguneen ikuspegitik begiratuta oso zainduta, eta aldi berean, irisgarritasun-baldintza egokiak, garraio kolektiboko sistemak eta telekomunikazioetako azpiegitura sendoa ere izanik.
4. Ekonomia-jardueren lurzoru berrien kalifikazioa honako jarraibide hauen hauen arabera gauzatuko da:
- a) Kokaleku berezi edo bereizietan kokatuko dira, lurraldearen bikaintasuneko hainbat osagai uztartzen direla.
 - b) Inguruko paisaia hiritar eta naturalean txertatzea izango dute xede, eta balioa handitzeaz gain, hobetzeko lagungarri ere izango dira.
 - c) Konektibitate handia izango dute eskura garraio kolektiboaren bitartez, hirigune nagusiekin eta kanpo-konexioko azpiegiturekin azkar eta eraginkortasunez lotzeko.
 - d) Mugikortasun iraunkorreko sistemak eta azpiegitura digital egokiak txertatuko dira, ingurune-arloan bikainak, eta espazio publikoen kalitatean eragiteko modukoak.
5. Merkataritza-ekipamenduetarako lurzoruak antolatzeko, gure herrietako hiri-bizitza sustatu nahi dela hartuko da aintzat, hiri-merkataritzari lehentasuna emanez aldiriko merkataritzaren aurretik.

15. artikulua.- Bizitegi-kuantifikazioa.

Bizitegi-kuantifikazioaren alorrean, lurralde- eta udal-plangintza honako zehaztapen hauetara egokituko da:

- 1. Irizpide orokorrak:
 - a) Udalerrriaren bizitegi-ahalmenaren kuantifikazioa ezarriko da lehendik dagoen etxebizitza-premiaren osagaiak batuta, eta emaitzari harrotzeko edo maiorazioko koefizientea aplikatuta.

- b) Plangintzak bete behar dituen etxebizitza-premiak zehaztuko dira bilakaera demografikoa, familia-tasaren bilakaera edo bigarren etxebizitza aintzat hartuta, eta premia horiei maiorazio edo harrotze bat aplikatuta.
 - c) Bizitegi-kuantifikazioari udalerrian hutsik dauden etxebizitzak gehituko zaizkio, plangintzak aurreikusi beharreko bizitegi-ahalmenerako funtsezko faktore diren aldetik.
 - d) Finkatutako hiriari edo garapen berriei tratamendu desberdina emango zaie bizitegi-kuantifikazioari dagokionez; hau da, hiri-lurzorua birgaitzeko, berroneratzeko edo birdentsifikatzeko eragiketak onartuko dira kuantifikazio-irizpideen ondoriozko bizitegi-ahalmena gaingiduta. Landa-egoeran dagoen lurzoruari dagokionez, ordea, gehiegizko bizitegi-ahalmenak lurzoru urbanizagarriaren hirigintza-desklasifikazioa ekarriko du berekin.
2. Lurralde- eta hirigintza-plangintzarako.
- a) Bizitegi-kuantifikaziorako prozedura.
 - 1. Plangintzako bizitegi-kuantifikazioa ezartzeko prozedura dokumentazio idatziaren 2. eranskinean dago jasota.
 - 2. Eranskin horretan deskribatutako metodologia aplikatu beharko da Lurralde Plan Partzialak egokitzean, baita udaletako hirigintza-plangintzak berrikusi eta aldatzean ere, eta eranskinean bildutako balioak argigarriak baino ez dira.
 - 3. Bizitegi-kuantifikazioa kalkulatzeko, Plangintza-berrikuspenaren aurrerape-na azaltzeko akordioaren aurreko urteko datuetan eta estatistika ofizialean oinarritu behar da.
 - b) Bizitegi-premien kuantifikazioa honako magnitude hauek batuta ateratzen da:
 - 1. Etxebizitza nagusiaren premiak, bizi den biztanleria edo familiaren tamaina aldatzeagatik.
 - 2. Bigarren etxebizitzaren eskaera.
 - 3. Hutsik dauden etxebizitzaren aurreikuspena okupatutako etxebizitzak aldatzeagatik.
 - 4. Lurralde-ereduaren zuzenketak, Lurralde Plan Partzialean ezarritakoak.
 - c) Harrotze-faktorea
 - 1. Harrotze-faktorea indize bat da, zeinak gehieneko bizitegi-primaren zifra plangintzan kalifikatutako luraren gehieneko hartze-ahalmen bihurtzen baitu, izan litezkeen premiak asetzea bermatzeko.

2. Harrotze-faktorea 2,2tik 3,0ra bitarte izango da, eta udalerrriak biztanle kopuruaren arabera sailkatzen diren bost mailen arabera (eranskinean zehaztuta daude) aplikatuko da.
- d) Hutsik dauden etxebizitzak.
1. Bizitegi-kuantifikazioari dagokionez, bizitegitarako parkean dauden etxebizitzak guztizkoaren % 2, gutxienez, izango da hutsik dauden etxebizitzak balioa.
 2. Hutsik dauden etxebizitza guztien % 50 bizitegi-kuantifikazioan sartzea gomendatzen da, betiere etxebizitza mota horren ehuneko teknika -eranskinean zehaztutakoa- kendu ostean.
- e) Bizitegi-kuantifikazioa hirigintza-plangintzan.
1. Plangintza orokorrean aurreikusitako hiri-lurzoruaren eta lurzoru urbanizagarriaren bizitegi-ahalmenak ez du gaindituko bizitegi-premien kalkulutik sortutako gehieneko balioa, premia horiei harrotze-faktorea aplikatu eta hutsik dauden etxebizitzak kontzeptupean ehuneko jakin bat kendu ondoren.
 2. Bizitegi-ahalmen horrek bi baldintza bete beharko ditu, gainera:
 - Ezin izango du gainditu hirigintza-plangintza onartzen denean dagoen etxebizitza-parkearen % 50.
 - Edozein udalerririk hasierako etxebizitza-parkearen % 10eko bizitegi-ahalmena proposatu ahal izango du.
 3. Honako hauek ez dira zenbatuko bizitegi-ahalmenaren gehikuntza moduan:
 - Etxebizitza kopuruaren gehikuntza eta/edo hornidura-jardunetako hirigintza-eraikigarritasunaren gehikuntza, eraiki gabeko lursailetan edo "antolamenduz kanpoko" izendatutako eraikinak dituzten lursailetan egiten direnak izan ezik.
 - Lurzoru urbanizaezinean kokatutako etxebizitzak zatitzea.
 - Aurreikusita dauden eta oraindik eraiki gabe dauden eraikinak, lizentzia badutenak.
 - Lehendik badauden bizitegi-eraikuntzen birgaitze-, ordezte-, zaharberritze- edo zatitze-eragiketen ondorioz sortuko diren etxebizitzak, edo merkataritza-lokalen erabilera-aldaketaren ondorioz sortuko direnak.

4. Aukeran, landaguneen ahalmena sartu ahal izango da bizitegi-kuantifikazioan.
 5. Etxebizitza kopurua eraikigarritasun bihurtzeko prozesua Dekretu honetako eranskinean xedatzen denari jarraikiz egingo da.
- f) Bizitegi-kuantifikazioa Lurralde Plan Partzialetan.
1. Lurralde Plan Partzialetan Eremu Funtzionaleko esparruaren barruko udalerri bakoitzari dagokion bizitegi-lurzorua eskaintza kuantifikatu beharko da, eta, zehatzago, lurralde-ereduaren osagaia.
 2. Behin betiko onartutako Lurralde Plan Partzialek gehienez ere sei urteko epea izango dute bizitegi-kuantifikazio horren arabera egokitzeko.
- g) Bizitegi-kuantifikazioa udaletako hirigintza-plangintzan.
1. Lurralde Plan Partzialak bizitegi-kuantifikazio honen arabera egokitu arte, udal-plangintza honako hau hartuko da gehieneko bizitegi-ahalmentzat: indarrean dagoen Lurralde Plan Partzialaren ondorioz eta aldaketa hau aplikatzearen ondorioz ateratzen diren gehieneko bi balioen artetik txikiena.
 2. Onartutako plangintza egokitu arte, eta udal-plangintza berrikusteko prozesuetan -baldin eta indarreko plangintzaren bizitegi-ahalmena handiagoa bada aldaketa honetako irizpideak aplikatzearen ondoriozkoa baino-:
 - Ahalmen handiagoa onartu ahal izango da, baldin eta hiri-lurzorua birgaitzeko, berritzeko edo trinkotzeko eragiketen ondorioz bada, baina indarreko plangintzaren ahalmena gainditu gabe betiere.
 - Lurzoru urbanizagarriari dagokionez, indarreko plangintza jada onartuta dagoena errespetatu ahal izango da, betiere behar bezala justifikatzen bada hirigintza-garapenaren edo plangintza egikaritzearen arabera; dena den, kasu horretan ez da onartuko lurzoru urbanizaezina lurzoru urbanizagarri bihurtzeko birsailkapen gehiagorik.
 - Plangintza berrikusteko prozesuak espediente honetako irizpideen arabera egokitzearen ondorioz lurzoru urbanizagarriaren desklasifikazio garrantzitsua gertatzen bada, udalerri horietan bizitegi-ahalmen handiagoa onartu ahal izango da, justifikatuta betiere, eta gehieneko muga kalkulatzeko, udalerriko biztanleriari eutsi egiten zaion hipotesia baliatu behar da (A1 osagaia berdin zero). Irizpide horrek Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeak berariazko balorazioa ematea dakar.
 3. Bizitegi-ahalmena plangintza behin betiko onartu zenetik emandako lizentzien gainetik handituko duen aldaketarik ezin izango da sustatu,

betiere hiri-berrikuntzako edo -trinkotzeko eragiketak salbuespen izanik. Plangintzan bertan aurreikusitako bizitegi-ahalmena gehituko duten plangintza-aldaketen garrantzia plangintza-aldakuntzei dagokienez hirigintza-legeriak ezarritako mugen mende egongo dira (hirigintza-antolamendu estrukturalaren erabateko edo partezko berrikuspenerako, edo aldaketa puntualerako baldintzak).

- h) Herrigune anitzeko udalerriak edo kontzeju-egitura dutenak.
1. Herrigune anitz edo kontzeju-egitura duten udalerrietan, irizpide orokorren ondoriozko bizitegi-kuantifikazioaren zifra herrigune nagusiari aplikatuko zaio, baita bizitegi-garapenak planteatzen dituzten guneei ere.
 2. Kontzeju-egitura duten udalerrietako gainerako guneeetan etxebizitza gehiago egin ahal izango dira, baina hazkundeak ez du izan behar lehendik dauden etxebizitzaren kopurua baino handiagoa.
 3. Aukeran, kontzeju guztien bizitegi-ahalmena sartu ahal izango da kuantifikazioaren kalkulu orokorrean.
 4. Landaguneei dagokienez, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legean xedaturikoari jarraituko zaio.

16. artikulua- Plangintzak bateragarri egitea

Plangintzak bateragarri egitearen arloko lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

1. Lurralde Plan Partzialean honako hauek kontuan hartzea:
 - a) Udalaz gaindiko izaera estrategikoko eremuen definizioa, zeinetan Bateragarritzeko Plan bat idatziko den bizitegi- edo -industria lurzoruko politikak garatzeko, edo bestela Antolamendu Integraleko Plan Berezi bat ekipoak, azpiegiturak edo lurzoru urbanizaezina koordinatu behar den kasuetan.
 - b) Beste Lurralde Plan Partzialekin erlazionatzeko esparruen identifikazioa.
2. Honako ekimen hauek sustatzeko aukera izango da:
 - a) Dagokion Lurralde Plan Partzialaren proposamena inplikaturako udalerrien plangintzan hartu beharreko irizpide espezifikoak dagokienez, udalerri horiek beren hirigintza-estrategien integrazio eraginkorra lor dezaten.
 - b) Inplikaturako udalerrien Hiri Antolamenduko Plan Orokorren Aurrerapenaren idazkuntza bateratua.
 - c) Bateragarritze Proiektu baten idazkuntza edo, kasuan kasu, Plan Berezi batena, eraginpeko udalerri bakoitzaren plangintza orokorrean barne hartu

beharreko zehaztapen espezifikoak bilduko dituen, lortu nahi den bateragarritzea bermatzeko.

3. Eraginpeko udalerri bakoitzean bateragarri egiteko diren elementuak definituko dira.
 - a) Erreferentzia-esparrua zehaztea.
 1. Bateragarri egitea justifikatzen duten arrazoiak bete beharreko udalaz gaindiko eginkizunen oinarriaren gain.
 2. Bateragarri egiteko estrategiarekin lortu nahi diren helburu global eta espezifikoak.
 3. Hiri-erabilera eta -jardueren proposamena eraginpean hartzen duten oinarritzko magnitudeak, baita garatu beharreko hiri-programak zehatz-mehatz ezartzea ere.
 - b) Plangintzak bateragarri egiteko aplikatu behar diren edukia eta irizpideak ezarriko dituzte Lurralde Plan Partzialek beren jardun-esparruan. Honako elementu hauek kontuan hartzea iradokitzen da:
 1. "Bateragarritze Eremua" mugatzea, hots, bateragarri egiteak zuzenean eraginpean hartutako dagozkion udalerrien lurraldeen zona jakina edo jakinak.
 2. Irizpideak ezartzea lurzoru-erabilerari, eraikigarritasunari eta hiri-diseinuari dagokienez Hiri Lurzoru edo Lurzoru Urbanizagarria antolatzeke, eta, kasuan kasu, lurzoru Urbanizaezina antolatzeke.
 3. Hornidurak xehetasunez zehaztea eta kokatzea, eta bereziki, espazio libre eta berdeguneen sistema, edo azpiegiturazko eskema.
 4. Udalerrien plangintza orokorraren idazkuntzarako erreferentziak.

17. artikulua.- Ura

Ur-alorreko lurralde-ereduaren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

1. Ur-bazterreko eta ibilguko baldintzak babestuko dira ur-masetako eta eremu babestuetako ingurumen-helburuak lortzeko, eta ibaigune, estuario eta hezeguneen dinamika eta morfologia lehengoratzeko sustatuko da, hiri-berronertzeko eta -berritzeko eragiketetan.
2. Politika egiterakoan egiturazko neurriak ezarriko dira arriskupeko hirigune sendotuetan, eta neurri horiek egiturazkoak ez diren beste hainbat neurriarekin uztatuko dira, urez bete daitezkeen eremuetan lurren erabilerak arautuz eta mugatuz, eta honako bi premisa hauek kontuan hartuz: gertaeraren edo uholdearen arriskugarritasuna, eta jardunaren eraginpean jarri nahi den luraren oinarritzko baldintza: landa-lurra edo urbanizatua.

3. Hirigintza-aurreikuspenek honako hauek badaudela bermatu beharko dute:
 - a) ur-eskariak behar bezala gogobetetzeko behar adinako baliabideak, eta, aldi berean, harguneetako emari ekologikoen erregimenetikiko bateragarritasuna.
 - b) lotutako euri-masaren ingurumen-helburuak betetzeko nahikoa eta egokia den saneamendu- eta -arazketa azpiegitura.
4. Lurpeko urak babesteko lurralde-dimentsioa garatuko da, prebentzio-politiken aplikazioan oinarrituta batez ere.
5. Prebentzioaren alorrean, lurralde-antolamendutik laguntza eskainiko da ur-alorreko helburuak lortzeko laborantza- edo erauzketa-sektorearekin zerikusia duten presioetan, eta batez ere eremu babestuen alorrean, eremu babestuen erregistroko herriak hornitzeko ur-bilketak barne.
6. Plangintza hidrologikoan aurreikusitako hornidura- eta saneamendu-azpiegiturak erantsiko dira.
7. Gutxienez, Eremu Babestuen Erregistroan jasotako honako eremu hauek jasoko dira:
 - a) Hiri-hornidurako ur-bilketak eta haien isurketa zuzeneko arroak.
 - b) Urtegien kasuan kontuan hartuko da, halaber, urtegira isuralda litezkeen ibaien arroa.
 - c) Ibaietako natura-erreserbak
 - d) Ingurumen- edo natura-intereseko ibai-tarteak.
8. Gainera, lurralde-plangintza sektorialak eta hirigintzakoak honako hauek bete beharko dituzte:
 - a) Plangintza orokorrean, lurzoru urbanizaezinaren ibai, erreka, aintzira eta urmaeletako ertzetan "Gainazaleko Urak Babesteko Lurzoru Urbanizaezina" kategoria ezartzea, Gidalerro hauetako Ingurune Fisikoari buruzko kapituluaren ezarritako irizpideak aplikatuta.
 - b) Hirigintza-garapen berriak dituzten landa-ertzetan urez bete daitekeen eremuaren okupazioa saihestea, eta, ezinezkoa balitz, itzulerako 100 urteko uraldia mugatzen duen lerrotik abiatuta kokatuko dira (salbuespenez, lehentasunezko fluxu-eremua, Lurralde Plan Sektorialaren definizioaren arabera).
 - c) Hiri-lurretako ibaiertzari garrantzi handia ematea hiri-paisaia itxuratzean eta ingurune naturala hirien barruan integratzean, eta eraikuntza-erretiro oparoak sartzea, ibaiaren tamainaren arabera.

- d) Lur urbanizagarriko eremuetako ertzetan, ibilguaren aldamenean lur askeak eskuragarri izateko aukera gehiago izateak espazio-antolamendu zabalagoa ahalbidetzen duela aintzat hartzea. Beraz, eraikuntzaren eta urbanizazioaren erretiro jakin batzuk planteatu behar dira, berdeguneak sartzeko eta lehendik dagoen ur-bazterreko landaredia babesteko moduan.
- e) Hiri-berroneratzeko eta -birmoldaketarako eragiketetan sinergiak sortzea, ibaietako guneak leheneratzeko estaldura eta bideratze gogorren bitartez.
- f) Udal-plangintza egiterakoan, uholdeak prebenitzeko problematika hidraulikoaren soluzioa kultura-intereseko zubi edo elementuak zaintzearekin bateragarri egitea.
- g) Ur-ibilguak aldatzeko debekua errespetatzea, baldin eta ibaiadarraren arroa km² 1etik gorakoa bada isurialde kantauriarrean, eta 2 km²-tik gorakoa bada isurialde mediterraneoan. Salbuespenez, 2 km²-rainoko eta 3 km²-rainoko tarteak errespetatzea, hurrenez hurren, Lurralde Plan Partzialean zehaztutako hirigintza-azpiegitura edo -jardunak direnean.
- h) Etxadien, plazen eta espaloien iragazkortasuna sustatzea, hiriaren drainatze-ahalmena handitzeko.

III. TITULUA. PROPOSATZE ERAGINKORTASUNEKO GIDALERROAK

18. artikulua.- *Proposatze-eraginkortasuneko gidalerroak*

Lurralde- eta hirigintza-plangintzako proposatze-eraginkortasuneko gidalerroak honako puntu hauetan bildutakoak dira, arau jakin bakoitzean zehaztutako terminoei jarraikiz:

- 1. Landa-habitata
- 2. Paisaia, ondarea eta baliabide turistikoak
 - a) Paisaia
 - b) Kultura-ondarea.
 - c) Natura-ondarea.
 - d) Baliabide Turistikoak
- 3. Baliabideen kudeaketa jasangarria
 - a) Energia
 - b) Ekonomia zirkularra
- 4. Mugikortasuna eta logistika.
 - a) Mugikortasun kolektibo multimodala
 - b) Oinezkoen eta Bizikleten mugikortasuna
 - c) Bide Mugikortasuna
 - d) Trenbide-, portu- eta aireportu-mugikortasuna.

- e) Ereditas logistikoa.
- 5. Zeharkako gaiak
 - a) Genero-ikuspegia.
 - b) Klima-aldaketa.
 - c) Osasuna.
 - d) Euskara.
 - e) Irigarritasun unibertsala.
 - f) Lurralde-interrelazioa.

19. artikulua.- Landa Habitata

Ondoren bildutakoak dira landa-ingurune arloko lurralde-gidalerroak:

1. Egungo laborantza-lurzorua nahitaez zaindu beharra azpimarratzea hirigintza-, eta azpiegitura- eragin eta esku-hartzeen aurrean.
2. Nekazaritza-ustategien jarraitutasuna ziurtatzea landa-ingurune garapen sozioekonomikoaren oinarritzko tresna gisa nekazaritza-jarduerak egikaritzen dituen ingurune- eta lurralde-funtzioekin bat datozen produkzio-ereduetatik abiatuta, nekazaritza-ustategien errentagarritasuna indartuz faktore erabakigarri gisa biztanleria finkatzeko eta landa-enplegua sustatzeko.
3. Landa-ingurunea ekipamendu eta komunikazio egokiekin hornitzea, oinarritzko zerbitzu publikoen prestazioa hobetzearekin batera, hala nola garraioa, energia, ura, telekomunikazioak eta herritarren segurtasuna, besteak beste.
4. Teknologiaren erabilera eta banda zabalerako sarbidea sustatzea landaguneetan bizi diren pertsonen bizi- eta lan-kalitatea hobetzeko, eta landa-ingurunearen eta hiri-ingurunearen artean dagoen hesia gutxitzea.
5. Lurralde Antolamenduko dokumentuetan oinarrituta, lurralde-plangintza baserrien mantentzerak lotzen duten irizpideak ezartzea eta haien galera saihestea, nekazaritza-jardueraren egikaritzapenetik eta administrazio desberdinek horri dagokionez egin beharko duten kudeaketatik abiatuta.
6. Landa Nukleoak zaintzea nukleo txikietan dauden eraikuntzen birgaitzea eta aprobetxamendu hobea bultzatuz, alde aurreko kokaguneen izaera errespetatuz morfologiari, bolumetriari eta materialei dagokienez, lurzoruen kalitatea eta inguruko paisaia atxikiz.
7. Lurraldera Sartzeko Guneak identifikatzea. Hain zuzen, gune horietarako zenbait neurri ezarri dira, hala nola hirigune historikoak birgaitzea, bigarren bizitegia garatzea, hornidura espezifikak, tertziarizazio-mekanismoak eta abar. Helburua da gune horien alderdi erakargarriak nabarmentzea, tokiko oinarri ekonomikoa dibertsifikatzeko eta gunearen bideragarritasuna bermatzeko.

8. Genero-ikuspegia sartzea laborantza-sektoreko esparru guztietan eta Emakume Nekazarien Estatutuari buruzko urriaren 15eko 8/2015 Legean ezartzen diren neurriak gauzatzea, aitorpena lortzeko, baita haien eskubide profesional, sozial eta fiskalen onespena ere emakumeen eta gizonen arteko aukera-berdintasuna lortzeko.
9. Garraio publikoko edota eskatu ahalako garraio-zerbitzuen sarea hobetzea.
10. Landa-inguruan bizi diren pertsonen aitorpen soziala ageriko egitea, janariak hornitzeko eta lurraldea zaintzeko egiten duten lanarengatik, emakumeei arreta berezia emanaz.
11. Lurralde- eta udal-plangintzako tresnek Landa Garapeneko Planaren proposamenak kontuan izango dituzte nekazari gazteak ingurunera sartzea bultzatzen duten tresnak sortzeko eta hobetzeko; ekimen publiko eta pribatuak martxan jartzea azpimarratuko dute, hala nola nekazaritza-herrixkak, nekazaritza-lurren bitartekaritza-zentroak, lur-bankuak edo helburu berak betetzen dituzten beste batzuk.
12. Landa-gizarteari eustea, hark gordetzen baititu gure kultura-ondarea, ondare artistikoa, historikoa eta etnografikoa, eta gure errituak eta ohiturak; hau da, gure idiosinkrasiaren atal diren balioak eta bizimoduak.

20. artikulua.- Paisaia

Paisaia-alorreko lurralde-ereduaren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

1. Lurraldearen gaineko jardunak haren morfologia mantentzera egokitzea, eta zehazki topografiara, landaredi eta zuhaitz klimazikoei eutsiz honako neurri hauek kontuan hartuz:
 - a) Elementu nagusien gainean edo mendi-gandor, labar-ertz eta lurreko puntu gorenetan ez eraikitzea.
 - b) Lurren malda naturala ez aldatzea, mendi-hegalei eta erliebearen irtenguneei eutsiz, hormak, zuhaitz-lerroak eta bide tradizionalak desagertzea saihestuz adibidez.
 - c) Eraikinak, lurzatiak, bide-sarea eta azpiegiturak lurraren topografiara egokitzea, ahal dela mugarriak, lehendik dauden goragune topografikoak eta paisaia-elementu bereziak babestuz eta mantenduz, elementu berriak lehendik daudenak baino gehiago nabarmendu ez daitezen.
 - d) Landarediari eta baso naturalei eustea, tamaina handiko zuhaitzen presentzia bultzatuz lurraldearen kalitatearen adierazgarri, eta asmo espezifikorik gabeko lurretan baso naturalen berezko espezieen hazkuntza bultzatuz.
 - e) Landaguneetako berezko laborantza-paisaiak kontserbatzea, hala nola landazabalak, mahastiak, baratzeetako laboreak eta zuhaitziak, paisaiaren

aniztasunari ekarpen handia egiten diotelako, testura-nahasketari eta erabilera-mosaikoaren haritik datorren geometria bereziari arreta berezia eskainiz, lurralde-ingurune horiek berezi egiten dituen heinean.

- f) Lehendik dagoen landaredia desagertzen bada, konpentsazio-neurri jakin batzuk ezartzea, lurren testura eta baso-masa kontserbatzeko eta paisaia naturala eta landare-estaldura kontserbatu eta bertako espezieak, edo, hala badagokio, produkzio- eta biziraupen-baliabide tradizionalei lotuta betidanik ustiari direnak, indartzeko
 - g) Bertako landaredia berreskuratzea, zuhaitzik gabeko guneeetan eta espezie exotikoen ustiapenetan batez ere.
 - h) Sail handi mono espezifikokoak saihestea, baso autoktonoa berroneratzeko eremuekin konbinatuz, espezie autoktonoak eta errekek babesteko zerrendak behar bezala errespetatuz.
2. Itsasertzeko paisaia eta hondartzetako eta portuko ingurunea babestea, honako neurri hauek kontuan hartuz:
- a) Lurmutur eta muinoak babestea, gozamen eszenografikorako guneak eta kostaldeko paisaiaren erreferentziazko mugariak diren heinean.
 - b) Hondartzen paisaia eta beste elementu berezi batzuk (labarrak adibidez) babestu eta hobetzea, erabilera eta jarduerak antolatuz eta ingurune honen berezkoak ez diren elementuak saihestuz, are gehiago inpaktu negatiboa badakarte.
 - c) Portuak hiri-bilbean integratzea, ertzak eta portu-hira trantsizioa ongi tratatuz, ertzik gabeko guneei arreta berezia eskainiz. Integrazio hori ikusmenara zabaltzea, baina baita beste zentzumenetarako inpaktu negatiboak murriztera ere.
3. Ibai-paisaien lehengoratzeta eta kontserbazioa sustatzea, eraikin itsugarriak ezabatuz, ur-bazterreko landaredia babestuz, oinezko eta bizikletentzako bide-sarea indartuz eta komunikazioko (zubiak, ibai-portuak edo ontziralekuak), produktzio (errotak, burdinolak, ur-bazterreko ontziolak), bizitegiko edo aisiako elementuak leheneratuz.
4. Ondare historiko-kulturala sustatzea museo irekiak sortzeko eta tokian bertan zabaltzeko proposamenen bitartez, kontakizun erkideen bidez oroimenezko tokiak lotzeko lagungarri.
5. Kultura-bideei balioa ematea eta ibilbideen, bideen eta begiratokiaren -kostaldeko ibilbideak ere barnean hartuta- sarea sortzea, herritarrek paisaiarako sarbidea izan dezaten, honako neurri hauek kontuan hartuz:

- a) Ibilbideetan ondare-intereseko ondasunak eta tokiak biltzea, baita instalazio eta azpiegitura historikoak ere, ibilbide tematikoak ezartzeko aukera aintzat hartuz. Bista ugari tokietan begiratokiak sustatzea.
 - b) Kostaldeko ibilbideak integratzea oinezko eta bizikleten erabilerarako egokituz eta seinaleak jarriz, itsasertzeko paisaia hautemateko oinarritzakoak diren heinean.
 - c) Ahal den neurrian, ibilbide eta begiratokietatik bistetarako oztopoak kentzea.
6. Kokatze-sistema jasangarri eta tradizionalak babestea, sendotutako guneen hazkunde trinkoa erraztuz eta urbanizazio-dinamika desagokiak saihestuz, besteak beste honako neurri hauen bitartez:
- a) Lur berriak okupatu beharrean lehentasuna emango zaio dagoeneko urbanizatuta dauden eremuak gainezka egiteari eta optimizatzeari, baita egungo egiturekin jarraitzeko jarduera ekonomikoak ezartzeari ere.
 - b) Hiri-ertzetako paisaia babestea.
 - c) Hiri-baratzeak ongi integratu eta bateratzeko irizpideak ezartzea.
7. Herriguneak inguruko ingurune fisikoan integratzea, ertzak, espazio libreak eta sarbideak zehaztuta landa-hiria trantsizioa behar bezala antolatzeke, honako neurri hauek kontuan hartuz:
- a) Herrigune txikien garapena haien irudi tradizionala babestearekin eta, nekazaritza-ustategirik ezean, inguruko paisaien kontserbazioarekin estuago lotzea.
 - b) Bolumenaren, tipologiaren eta dentsitateei dagokienez gune bakoitzaren ezaugarri morfologikoetan integratuta dauden eraikuntza-baldintzak zehaztea, eta eraikuntzak ezartzeko moduak arautzea, kasuan kasuko eraikinen ezaugarrietara (isolatuak, lerrokatuak edo mehelinen artekoak) egokituz.
 - c) Kanpoko ertzen eta haien soslaiaren ezaugarriak zehaztea, guneen irudi tradizionala babesteko, lehendik dauden elementuak integratuz, eta bereziki, gunea landagune gisa mugatzeko baliagarri izateaz gain kontserbatzea merezi dutenak. Gainera, udalerriaz gaindiko komunikazio-azpiegiturekiko lotuneak ongi zehaztea. Nekazaritza-pabiloiak paisaian integratzeko arreta berezia jartzea, herriguneei eta herriguneak finkatzen diren lurralde-egiturari dagokienez.
 - d) Hiriguneetarako sarbide jakin batzuk diseinatzea, natura- edo landa-inguruneke gune irekietatik hiri-paisaietara bitarteko trantsizioa erraztu behar dutela kontuan hartuta, eta guneak lotzeko bide-sareak sendotu edo leheneratzea.

- e) Lurraldean sartzeko gune gisa identifikatutako kokaguneen ahalmenak garatzea, naturaguneei lotutako jarduera eta zerbitzuak kudeatzeko zentroen antzera jardunez.
8. Industrialde sendotuen irudia hobetzea eta hiri-berrikuntzako programak garatzeko eremuak zehaztea, honako neurri hauek kontuan hartuz:
- a) Industrialde sendotuen irudiaren hobekuntza sustatzea, ibai-ibilguen integrazioa hobetzea, espazio publikoa eta lorategiak mantendu eta kontserbatzea eta eraikinaren irudia eta kontserbazio-egoera zaintzea barne, eta porrot egindako enpresen inguruan degradazio-arriskuak saihestea.
 - b) Jarduera ekonomikoen eremu berrietan paisaiaren integrazioa erraztea, topografiara egokituz eta eraikuntzaren diseinu-irizpideak aintzat hartuz, mimetizazio-teknikak erabiliz eta materialei, kromatismoei eta itxiturei arreta eskainiz.
9. Hiri-paisaia berezi eta historikoen izaera mantentzen laguntzea, haien nodo, mugarri, bidezidor edo ertzak osatzen dituzten erreferentzia materialak eta eraikitako ondare-elementu bereziak galdu gabe, besteak beste honako neurri hauen bitartez:
- a) Estetikaren, eraikuntzaren, funtzionaltasunaren eta tipologiaren ikuspegitik gune, hiriko gune edo hiri-paisaia historikoaren ezaugarri morfologikoetan guztiz integratuta dauden eraikuntza-baldintza batzuk ezartzea.
 - b) Eremu publikoen -eta, oso bereziki, bideen- beharrezko erregulazioa zehaztea, hirigunearen paisaia-ikuspegiak zaintzeko, funtsezko faktorea delako espaloien neurriei, lorategiei eta bide-sekzio motei dagokienez, eta fatxadek osatzen duten eraikuntzarekiko loturari dagokienez.
 - c) Inguruneko balio handiko elementuak (hegal eta mendiak, itsas eremuak eta abar) hiri-eszenan biltzea, eta eraikitako guneetatik haiek ikusteko aukera ematea, historian zehar gure hiriak modelatzean elementu horiek izan duten garrantziaren erreferentzia ez galtzeko.
10. Lurralde Plan Partzialetan beren Eremu Funtzionalari eta eragin-eremuari dagozkien paisaia-zehaztapenak bildu beharko dira, paisaia kudeatu, babestu eta antolatze dagozkion tresnen (Paisaiaren katalogoak adibidez) ondorio direnak.
11. Paisaian eragina izan dezaketen azpiegitura, obra eta jarduera guztien oinarritzko baldintzak betetzen direla bermatzea, ingurunea ebaluatze tresnen edo paisaia integratzeko azterlanen bitartez.
12. Lurraldea antolatze eremuan EAEko Administrazio publikoek paisaiaren alorrean sustatutako prozesu orotan herritarren parte-hartzea bermatzea.

21. artikulua.- Kultura-ondarea.

Kultura-ondarearen lurralde-ereduaren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

1. Kultura Ondarearen Lurralde Plan Sektoriala egitea, besteak beste honako zehaztapen hauek bilduko dituenak:
 - a) Euskal Kultura Ondarea sailkatzea, honako kategoria hauen arabera:
 1. Monumentuak: Banan-banan hartuta kultura-interesa duten ondasun higiezinak.
 2. Monumentu multzoak: Kultura-batasun bat osatzen duten ondasun higiezin multzoak, batez ere Hirigune Historikoei dagozkienak.
 3. Kultura-paisaiak: Euskal herriaren bizimodu eta kultura-adierazpenaren modu garrantzitsuekin lotutako leku, jarduera, sorkuntza, sinesmen, tradizio edo iraganeko gertaerek osatuak.
 - b) Eremu Funtzional bakoitzerako, banako monumentuak lehengoratzeko lehentasunezko ordena ezartzea, ondasun kalifikatu eta inbentariatuaren artean aukeratzeko lege ezarritako ordenatik abiatuta.
 - c) Plangintzak, eta, oro har, Plan Bereziek, monumentu multzoei edo kultura-paisaiei dagokienez kontuan hartu beharreko irizpide eta orientazioak zehaztea.
2. Lurralde Plan Partzialetan euskal kultura-ondarea bere osotasunean biltzea, tipologiaren arabera egituratuta: kultura-ondare materiala (higiezina eta higigarria) eta kultura-ondare immateriala.
3. Udal Plangintzan honako irizpide hauek kontuan hartzea:
 - a) Ondasunaren eta haren lurralde-ingurunearen arteko erlazioa islatzea, nola kultura-ondarea babestean hala, ondasunaren inguruko gunean, erabilerak antolatu eta programatzean.
 - b) Ondasuna bere jatorrizko kokapenean mantentzea, ezinbesteko eta interes sozialeko arrazoiak tartean izan ezik.
 - c) Kultura-ondasuna bere osotasunean babestea.
4. Ondare Arkitektonikorako honako irizpide eta Orientazio hauek zehaztea:
 - a) Euskal Kultura Ondareari buruzko Legean kultura-ondasun arkitektonikoetarako ezartzen diren babes-mailak aintzat hartzea: kultura-ondasun kalifikatuak eta inbentariatuak.
 - b) Monumentu Multzoak mugatzean aintzat hartutako kultura-ondarea sailkatzea, honako kategoria hauen arabera:

1. Babes berezia duten elementuak: Kultura Ondasun Kalifikatuak edo, haien arkitektura-, arte-, historia- edo kultura-balio bikainak direla-eta, halakotzat jo daitezkeenak.
 2. Babes ertaineko elementuak: Ondasun Inbentariatu deklaraturako higiezinak, edo, dauzkaten balioak direla medio, kategoria horretara asimila daitezkeenak.
 3. Oinarritzko babesa duten elementuak: Garrantzizko baliorik eduki gabe, ondare-interesa dute tipologiaren edo ingurumenaren ikuspegitik.
 4. Elementu ordezkagarriak: Balio txikia dutenez ordezkaria daitezke, baldin eta eraikin berria lehendik dagoen multzoarekin integratzen bada, hartara egokituta.
 5. Bat ez datozen elementuak, beren ingurunera egokitzen ez direnak.
 6. Hiriguneak: Eraiki gabeko guneak, erabilera publikokoak izan edo ez, Hirigune Historiko baten hiri-egituraren zati direnak.
5. Arkeologia Ondarerako honako Irizpide eta Orientazio hauek zehaztea:
- a) Kultura-ondasun arkeologikoei Legean ezarritako babes-mailak ematea: kultura-ondasun kalifikatuak, kultura-ondasun inbentariatuak eta arkeologia-presuntzioko eremuak.
 - b) Arkeologia Ondarearen babesa artikulatzea, arkeologia-eremu multzo hauetan oinarrituta:
 1. Historiaurreko santutegiak kobazuloetan: harkaitz-barrunbeak, barnealdean animalien eta askotariko zeinuen irudiak pintatuta eta grabatuta gordetzen dituztenak, historiaurre osoan barrena egin zirenak eta normalean "Labar-artea" esaten zaienak.
 2. Hiribilduak: Erdi Aroan "Hiribilduen" kategoria jaso zuten herriguneak.
 3. Beste aztarnategi eta elementu interesgarri batzuk: bizilekuak edo bizileku zatiak; leku edo elementu zibilak, defentsarakoak edo militarrik; erlijiosoak; hilobiak; merkataritza- edo industria-erabilerakoak; edo azpiegiturak.
 - c) Honako babes-maila hauek honako arkeologia kategoria hauei esleitzea: arkeologia-erreserba, babes zorrotza eta babesik gabea.
 - d) Babesa antolatzea honako aztarnategi mota hauen arabera:
 1. Historiaurreko santutegiak kobazuloetan: "Babes zorrotza" maila aplikatzea.

2. Hiribilduak: Plan Bereziek, Azterlan Historiko-Arkeologikoetan oinarrituta, jardun-eremuak zehaztuko dituzte eta babes-maila ezarriko dute.
 3. Erreserbako aztarnategiak: Kultura Ondarearen Lurralde Plan Sektorialak ezarriko du historia ezagutzeko bereziki garrantzitsuak direlako eta urriak direlako ondorengo ikerketetarako erreserbatu behar diren aztarnategien zerrenda.
- e) Udal-plangintzako dagozkion figuretan, Arkeologia Ondarearen antolamendu kategorietatik arkeologia-eremu bakoitzerako behin betiko zer zehaztaper egingo diren ezartzea.
6. Lurralde-plangintzan eta udal-plangintzan toponimiaren tratamendu bateratua hartuko da aintzat.
 7. Kultura-ondareari buruzko araudiari figura berri bat eranstea, paleontologia-ondarearen babesa ahalbidetuko duena.

22. artikulua.- Natura-ondarea

Ingurune Fisikoari eta Azpiegitura Berdeari buruzko kapituluan zenbait lurralde-gidalerro bildu dira, natura-ondarea beste elementu eta prozesu batzuekin lotzen dituztenak eta lurraldearen antolamenduan kokatzen dutenak; horiez gain, natura-ondarearen alorreko lurralde-ereduaren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

1. Lurraldeari buruzko jardunak egokitzea, EAEren azpiegitura berdea sendotzeko Ingurune Fisikoari eta Azpiegitura Berdeari buruzko kapituluan deskribatutakoari jarraikiz.
2. Biodibertsitatearen aldagaia lurralde- eta hirigintza-plangintzan integratzea, geodibertsitatea barne, ondare naturalak gizarteari, ekonomiari, ingurumenari eta kulturari dakartzkion onurei balioa emanez.
3. Naturan oinarritutako soluzioak hiri-ingurumenean ezar daitezela sustatzea, hiri-biodibertsitatea bizi-kalitaterako eta herritarren osasuna hobetzeko elementua den heinean.
4. Lurraldea zaintzeko akordioak eta gizartea lurraldeko biodibertsitatearen kontserbazioan inplikatzeko sustatu eta onartzeko beste tresna batzuk bultzatzea.

23. artikulua.- Baliabide turistikoak

Baliabide turistikoen alorrean, honako zehaztaper hauek hartuko dira kontuan lurralde- eta hirigintza-plangintza egiteko.

1. Baliabide Turistikoen Lurralde Plan Sektoriala idatziko da, dagokion legeria sektorialean ezarritakoarekin bat etorrituz, Autonomia Erkidegoko lurralde-garapen turistikoaren eredua zehaztuko duena, baliabide turistikoen babesa, ingurumen-ebaluazioko irizpideak eta jarduera turistikoaren jasangarritasun-ratioak arautuz,

baita jarduera horren lurralde- eta kultura-alderdiak eta alderdi sozioekonomikoak hobetzeko neurriak ere.

2. Lurralde-plangintza partzialaren Lurralde Ereduan, Eremu Funtzional bakoitzean dauden baliabide turistikoaren antolamendua integratzea.
3. Euskadiko mapa turistikoa egitea, helmuga turistiko guztiak zehaztuz, lehendik dauden lurralde-osagaiei, kudeaketa-ereduari eta turismo-eskaintzari buruzko azterketa oinarritzat hartuta.
4. Zehaztutako helmuga turistiko bakoitzerako Plan Zuzentzaileak idaztea, haiek kudeatu eta hobetzeko gidalerroak ezarri.
5. Lurralde Plan Partzialetatik Baliabide Turistikoaren LPSean bildutako aurreikuspenak ongi txertatzeko lana koordinatzea, baliabide naturalen eta ingurumenaren babesarekin eta antolamenduekin eta lurraldearen erabilera iraunkorrekarekin bateragarri direla bermatzeko moduan.
6. Elementu berezitzat hartzea honako hauek, potentzial turistikoari erreparatuta:
 - a) Baliabide naturalak.
 - b) Itsasertza.
 - c) Paisaia.
 - d) Hiru lurralde historikoetako hiriburuak.
 - e) Herrigune historikoak.
 - f) Monumentu multzoak.
 - g) Ondarea eta hainbat alorretan (natura, historia, kultura, arkitektura, hirigintza, ingurumena, geologia edo arkeologia) interesa duten elementuak.
 - h) Oinezko eta bizikletentzako ibilbideak.
 - i) Ondare immateriala.
7. Naturaren eta kulturaren aldetik dagoen potentziala modu iraunkorrean garatzea. Garapen turistikoaren ereduak bat etorri behar du natura-eremuaren nahiz hiri-ingurunearen harrera-ahalmenarekin.

24. artikulua.- Energia

Energia-alorrean, lurralde-ereduaren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

1. Energia Berriztagarrien Lurralde Plan Sektoriala egitea, eta plan horrek honako hauek betetzea:
 - a) Berriztagarriek elektrizitatea sortzean duten parte-hartzea handitu beharra, produkzio- eta hornidura-azpiegiturak zabaltzea eta EAEko berriztagarrien energia-potentziala ahalik eta aprobetxamendurik onena lortzeko behar diren azpiegituren ezarpena erraztu beharra kontuan hartzea, hori guztia natura-, paisaia- eta kultura-ondarea zaintzearekin bateragarri eginez.
 - b) Baliabide berriztagarrien inbentarioa egitea.
 - c) Baliabide berriztagarriak aprobetxatzeko behar diren azpiegiturak ezartzeko lur-erreserba egokiak identifikatzea, behar adinako kopuruan eta ahalmen nahikoarekin.
 - d) Energia sortzeko eta garraiatzeko azpiegituren eta erabilaren eta lurraldeko beste erabilera batzuen arteko bateragarritasuna ezartzea.
2. Energia Eolikoaren LPS berrikustea eta egungo energia-eskakizunetara egokitzea, energia berriztagarriekin -eta zehazkiago energia eolikoarekin- bete beharreko helburu sektorialetatik abiatuta. Gainera, honako hauek ere bete beharko ditu:
 - a) Energia eolikoaren ezarpenari dagokionez paisaia-aldagaia arautzen duten zehaztapenak jasotzea.
 - b) LPSean bildutako instalazioak ezartzeko ikus- eta ingurune-baldintzak biltzea, baita LPSean bildu ez badira ere 10 MW-tik beherako instalazioei eskatzen zaizkienak ere.
 - c) LPSean bildutako edo bildu gabeko ezarpen eolikoaren ingurune-baimenak kontuan hartuko du, berariaz, instalazio horiek eremu jakin batean metatzetik erator daitekeen saturazio-efektua.
 - d) Energia berriztagarrien LPSean sartzeko aukera aintzat hartzea.
3. Lurralde- eta hirigintza-plangintzaren energia-jasangarritasuna ebaluatzeko azterketa egin dadin bultzatzea, plangintza horrek energia-kontsumoaren eta energia-aurreztearen eta -efizientziaren gainean nola eragiten duen aztertzea, eta energia berriztagarrien erabilera sustatzea.
4. Lurralde- eta hirigintza-plangintzak honako hauek bete beharko ditu:
 - a) Baliabide berriztagarriak aprobetxatzeko behar diren azpiegiturak ezartzeko lur-erreserba egokiak biltzea, energia-alorrean ezarritako helburuak betetzeko behar adinako kopuruan eta ahalmen nahikoarekin.
 - b) Energia Elektrikoa Garraiatzeko Sarearen plangintza kontuan hartzea, sare horretan bildutako instalazioak kokatzeko behar diren lur-erreserbak eginez.

- c) Meatze-katastroa eta, bereziki, honako administrazio-figura hauek kontuan hartzea: esplorazio-baimenak, ikerketa-baimenak, meatze-emakidak eta ustiapen-proiektuak.
 - d) Garapen-ardatz linealak indartzea, garraio publikoko zerbitzuen erabilera bultzatzeko eta polizentrismoan oinarritutako hiri-egitura eraginkor eta trinkotuak sustatzeko, hartara lekualdatze-premiak murrizteko.
5. Hirigintza-plangintzak honako hauek sustatuko ditu:
- a) Lehendik dauden eraikinen eta urbanizatutako guneen energia-efizientzia hobetzea.
 - b) Eraikin eta espazio publikoen plangintzaren, proiektuaren eta egikaritzearen faseetan irizpide bioklimatikoak erabiltzea, batik bat orientazioari, diseinuari eta materialei dagokionez, eta energia-kontsumoa minimizatzen duten sistema pasibo eta aktiboen erabilerari dagokionez.
 - c) Eraikin eta espazio publikoetan landaredia erabiltzea isolatzeko elementu moduan eta konfort klimatikoa urtaro batetik bestera erregulatzeko faktore moduan.
 - d) Energia-alorrean efizienteak diren argiteria publikoko gailuak erabiltzea.
6. Petrolioaren deribatuez bestelako energia alternatiboen bidezko garraio-sistemak sustatzea, elektrizitatea eta gasa naturala erabiltzen dutenak adibidez.
7. Aprobetxamendu-sistemen bidez (eguzkia, eolikoa, biomasa eta abar.) eraikin eta instalazioen energia-autohornidura erraztea, berriztagarrien beroa aprobetxatzeko soluzioei lehentasuna emanez ez-berriztagarrien aldean, eta energia-autokontsumoko sistemak erabiliz lur urbanizaezinetan kokatutako eraikin isolatueta.
8. Preskripzio tekniko osagarriak aplikatzea Babes Bereziko Antolamendu Kategorian bildutako lurretan barrena doazen aire-instalazio elektrikoetarako, eta zehazkiago:
- a) Eremu menditsu edo malkartsuetan, oro har, paisaiak eduki ditzakeen edozein ikuspegitatik paisaiaren itxitura bisualak gainditzeko dituzten aire-lineen euskarririk ez da jarriko.
 - b) Oro har, instalazioen ibilbideak erliebearen kota topografikoei jarraituko die, eta luraren morfologiara egokituko da.
 - c) Ahal dela, lehendik dauden komunikabideekiko (errepideak, trenbidea eta abar-) paraleloan joango da ibilbidea, haietatik gertu, lurraldean trazatu berriak ireki gabe.

- d) Hurbileko beste linearik ez badago, lehendik daudenak bikoizteari emango zaio lehentasuna, linea berri bat eraiki beharrean.
 - e) Euskarriak diseinatzean paisaia-inpaktua minimizatzeari garrantzi handia emango zaio, lurrera egokituz eta lur-berdinketa eta -mugimenduen premia murriztuz.
 - f) Natura babesteko edozein figuratan bildutako eremuetan edo korridore ekologikoetan barrena doazen aire-instalazio elektrikoek hegaztiak babesteko behar diren gailuak bildu beharko dituzte, segurtasunari buruzko indarreko araudiaz gain.
9. Elektrizitatea garraiatzeko linea berriak eraiki beharra justifikatzea, linea zaharrak ezabatzeko alternatibak aztertuz, eta lehendik dauden korridoreak (linea-trinkoketa) edo eratorritako ingurumen-inpaktuak ezabatzea edo mugatzea dakarten beste linea batzuk aprobetxatzea.
10. Aprobetxamendu hidroelektrikoetan instalazioen metatze-efektua aztertzea, ezaugarri ekologiko eta morfodinamikoaren gainean eta ebaluatutako ibaietako ur-erabilerean gainean efektu negatiborik sor dadin saihesteko.

25. artikulua.- Ekonomia zirkularra Hondakinak

Ekonomia zirkularren alorrean, eta zehazkiago hondakinak kudeatzeko alorrean, lurralde-ereduaren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

1. EAEko hondakinen azpiegituri buruzko Lurralde Plan Sektoriala idaztea, Lurralde Historiko, mankomunitate eta toki-erakunde bakoitzaren hondakinak kudeatzeko politiken artean beharrezkoa den koordinazioa eta integrazioa bermatzeko.
2. Hondakinak instalazio egoki hurbilenetan tratatzea, azpiegitura-sare nahikoa ezartzea eskatuko duena.
3. Lehendik dauden azpiegitura, ekipamendu eta zerbitzuen erabilera optimizatzea.
4. Plangintza egitean hondakinen gaikako bilketarako eta birziklatzerako helburu batzuk zehaztea, helburu horiek kudeatzeko behar diren erreserbak zehaztuz, haien banaketak udalerrri osoari zerbitzu bikaina eta orekatua bermatzeko moduan.
5. Industria-sektoreak, eraikuntza-sektoreak, eta, bereziki, eraispén-obren sektoreak sortutako hondakin-bolumenaren haritik etorritako problematika aintzat hartzea, plangintzan erreserbatuz erabilitako materialak identifikatzeko, gaika sailkatzeko, berreskuratzeko eta berrerabiltzeko behar diren hornidurak.
6. Eraikuntzako eta urbanizazioko udal-ordenantzen bitartez, material iraunkor eta birziklagarrien erabilera sustatzea, baita biologia-jatorriko materialen erabilera ere, baldin eta haien diseinuan, produkzioan eta ondorengo birziklatzean, ingurunearen gainean sortutako inpaktuak minimizatzen badira.

7. Proiektu eta obren kontratazioan, ingurumen-alderdiak, diseinua eta material ekologikoen erabilera sustatzea eta balioestea, baita material horien beste zenbait alderdi ere, hala nola iraunkortasuna, inpaktua eta ingurumen-portaera, eta birziklatzeko eta berrerabiltzeko erraztasuna.

26. artikulua.- Ekonomia zirkularra Lurzoruaren kudeaketa

Ekonomia zirkularren alorrean, eta zehazkiago lurzoria baliabide gisa kudeatzearen alorrean, lurralde-ereduaren lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

1. Lurralde- eta hiri-plangintzako ereduen garapena bultzatzea, lehendik dauden azpiegiturak eta hiriguneak berritzeko, birziklatzeko, leheneratzeko eta berrerabiltzeko jardunei lehentasuna emanez.
2. Lurzoruaren erabilerak planifikatzea "lurzoruaren kalitatearen" faktorea kontuan hartuz giza osasunarentzat eta ekosistemen funtzionamenduarentzat onartezinak diren arriskuen prebentzioa ziurtatzeko, eta kutsatzaileak beste ingurune-konpartimentu batzuetara barreia daitezen saihesteko eta baliabideen erabilera optimizatzeke.
3. Lurralde- eta hirigintza-plangintza egitean, lurzoria kutsa dezaketen jarduera eta instalazioak jasan edo jasaten dituzten lurzoruaren Inbentarioaren bertsio eguneratua kontuan hartzea.
4. Kutsa dezaketen jarduerak bertan behera uztean aurreikusitako erabileraren arabera eta hirigintza garatzeko edozein jarduni ekin aurretik saneamendu-premiak zein diren jakiteko ikerketak egin daitezen sustatzea, bide batez giza osasunerako edo ekosistemetarako kalteak saihesteko.
5. Lurzoru kutsatuen ikerketa eta leheneratzeak hiri-berroneratzeko prozesuetan biltzea.

27. artikulua.- Mugikortasun funtzionala

Mugikortasun kolektiboaren alorrean, honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Garraio publikoko modu berrien konbinazioa sustatzea mugikortasun-kudeaketa integraleko ereduak osatzeko, eta horrela EAE osoa lurralde irisgarri egiteko.
2. Garraiobide publiko garbien erabilera sustatzea, hala nola trenak, tranbiak, autobus elektrikoak eta bizikletak, elektrikoak barne.
3. Paraleloan dabiltzan garraiobide publikoen arteko lehia saihestea eta zerbitzu publikoa hobetzen duten konbinazio multimodalak bilatzea.
4. Lurralde- eta hirigintza-plangintzetan garraio publiko intermodaleko sistema integralak lantzea, garraiobide garbiei eta hiri-autobusetako lehentasunezko trafiko-

lineek -BRT (Bus Rapid Transit) adibidez- eskaintzen dituzten aukerei arreta berezia eskainiz.

5. Autobus-geltokiak intermodalitate-irizpideei jarraikiz sortzea, aldiriko trenbide-geltokiekin eta garraio-sarean sartzeko nodo nagusiekin integratuz, abiadura handiko aireportu eta geltokiekin adibidez, baita bizikleta-mugikortasunarekin ere, bizikletak alokatzeko sistemak barne.
6. Ekobulebarren garapenean, garraio kolektiborako eta oinezko eta bizikletentzako erreserbatutako plataformak biltzea, hiri-pieza desberdinak artikulatzeko eta zentralitateko gune eta garapen berriak kokatzeko.
7. Landaguneetan eta biztanleria-dentsitate txikiko eremuetan garraio kolektiboko zerbitzu egokiak ezartzea, eta teknologia berriak erabiltzea mugikortasuna eraginkorrago bihurtzeko aukerak ikertzeko, eskatu ahalako zerbitzuak adibidez.
8. Mugikortasun-planetan genero-ikuspegia biltzea, zaintzaren mugikortasuna kontuan hartzeko.
9. Bizitegi- edo industria-lurzoru berrien proposamenetarako, hiri- eta jarduera-garapen berrietan sortutako mugikortasunari buruzko azterlanak egin daitezen sustatzea, aurreikuspenen arabera ezarpenak sor ditzakeen joan-etorrien kopuruari buruzko gutxi gorabeherako kalkulua barne, egunean zeharreko denbora-banaketa, eta, hala badagokio, urteko puntako egunak adieraziz, sarrerei eta irteerei dagokienez, eta zaintzaren mugikortasunarekin zerikusia duten genero-adierazleak ere kontuan hartuz, emakumeen mugikortasuna eta nola mugitzen diren (ibilgailu pribatuan, oinez, bizikletaz eta garraio publikoa erabiliz) aztertu ahal izateko.

28. artikulua.- Motorizatu gabeko mugikortasuna edo oinezkoen eta bizikleten mugikortasuna

Oinezko eta bizikleten mugikortasunaren alorrean honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Oinezkoen mugikortasuna sustatzea, oinezkoen bide seguru, irisgarri eta erosoak ezarri, eta elementu mekanikoak jarri, hala nola eskailera eta arrapala mekanikoak, pasabide gurpildunak, igogailuak eta funikularrak, oinezkoen joan-etorriak errazteko.
2. Bizikleta-sare seguru, koherente, irisgarri eta jarraitua ahalbidetzea, bide-etenik gabea eta ulertzeko erraza, bizikletaren erabilera sustatzeko bide laburrenak bilatuko dituen, gehiegizko maldak eta ibilgailuen eta oinezkoen trafikoekiko interferentziak saihestuko dituen eta muturreko klima-baldintzetatik babespean geratuko dena.
3. Lurralde- eta hiri-plangintzan bizikletaren erabilera aintzat hartzea, elektrikoa barne, aparkalekuei eta kargatzeko guneei dagokienez. Ildo horretan, bizikletentzako aparkalekuak antolatu eta diseinatzea bizikleta erabiltzea interesgarri izan daitekeen

guneetatik (lantokiak, ekipamenduak, garraio publikoko geltokiak) hurbil eta segurtasun-balditzetan, baita ibilgailu elektrikoak kargatzeko guneak ere.

4. Lurralde-plangintzak honako hauek bete beharko ditu:
 - a) LPPetan, EAEko Bizikletentzako Ibilbideei eta oinezkoentzako ibilbideei buruzko Plan Zuzentzailea garatzea Eremu Funtzionalaren mailan, guneen arteko konexio-sarea sortuz.
 - b) Donejakue Bidea, Inaziotar Bidea, Itsasoaren Bidea, Ardoaren eta Arrainaren Bidea, Kataluniatik Galiziara doan GR-1 Bidezidor Historikoa, Arabako Artzaintza Naturbidea eta Ebroko Bide Naturala eranstea.
5. Hirigintza Plangintzak, tokian toki, oinezko eta bizikleten mugikortasuna behar bezala garatu eta artikula dezan sustatzea, eta zehazki:
 - a) Oinezko eta bizikletentzat garapen berrietarako irisgarritasuna ziurtatzea, konektibitatea bermatzen duen toki-sare baten bitartez.
 - b) Oinezko eta bizikletentzako bidea herrietatik igarotzen dela ziurtatzea, hiriarteko bilbeari jarraipena emanez eta EAEko Bizikletentzako Ibilbideei buruzko Plan Zuzentzailea kontuan hartuz.
 - c) Bizikleta-bideak seguruago egiteko neurriak hartzea: trafikoa arintzea; trazatua, sekzioa edo zoladura fisikoki aldatzea.
 - d) Oinezko eta bizikletentzako bideak diseinatzean, paisaia integratzeko irizpideak eta lurraldeaz eta paisaiaz gozatzea ahalbidetzen duten altzariak (bankuak, begiratokiak) aintzat hartzea.
6. Bizikleten alokairua eta/edo aparkatzea erraztea, nola eraikinen barnealdean hala aparkaleku eta gune publikoetan, eta bereziki intermodalitateko puntuetan, tren- eta autobus-geltokietan adibidez.

29. artikulua.- Bide-mugikortasuna

Bide-mugikortasunaren alorrean honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. 1997ko LAGetan ezarritako bide-sistemaren antolamendu-eredua sinatzea, bide-konexioak honela egituratuz:
 - a) Euskal Hiriburuen Gune anitzeko Sistemaren kanpoko konexioak
 - b) Euskal Hiriburuen Gune anitzeko Sistemaren kanpoko konexioak
 - c) Eremu Funtzionalen interkonexioak

- d) Paisaia-interesa duten kostaldeko ibilbideak.
2. Aurrekontu-aurreikuspenetan, lehendik dauden azpiegiturak mantentzeari lehentasuna ematea berriak egikaritzearen aurretik.
 3. Errepide bidezko salgaien garraioa gutxiago kutsatzen duten beste garraiobide batzuetara bideratzea, trenbidera eta itsas garraiara adibidez.
 4. Korridore estrategikoetan Ordainpeko Autobideen eta ibilgailu astunetarako Lehentasunezko Sarearen arteko bizikidetza berrikustea.

30. artikulua.- Trenbide-, portu- eta aireportu-mugikortasuna

1. Trenbide-mugikortasuna
 - a) Tren-abiadura handia
 1. Euskadi lurralde mugakideekin lotzea tren-abiadura handian, Nafarroarekiko, Ebroko haranarekiko eta mesetarekiko konexioen bitartez eta Kantauri itsasoarekin eta Frantziako hegoaldearekin lotzeko egingo diren konexioen bitartez.
 2. Hiriburuetako AHTko geltokiak metropoliko eta aldiriko garraio-sistemekin lotzea.
 3. Abiadura handiko geltokiak metropoliko eta eskualdeko irisgarritasun handiko eremuetan ezartzea, eta hiri-eraldatzeko eta-berritzeko eragiketetan txertatzea, azpiegitura horren haritik datozen eginkizun berriak bere gain hartzeko eta abiadura handiko geltokiak gure hiriburuetako bikaintasun-elementu nagusiekin lotzeko.
 4. Abiadura handiko geltokiak eskualde-intermodalitaterako nodo handi gisa ulertzea, non, kanpo-konexioa eta hiriburuaren arteko konexioa ahalbidetzeaz gain, etorkizunean garrantzitsuak izango diren konexio- eta zerbitzu-azpiegitura guztiak bilduko diren, hala nola aparkalekuak, alokairu-autoak, turismo-informazioko zerbitzuak, hotelak, taxi-geltokiak, autobus-geltokiak, metroa, tranbiak eta aldiriko trenak, besteak beste, mugikortasun-sistema integrala eskainiz.
 5. Honako hauek Abiadura Handiko geltokietarako lehentasunezko kokalekutzat jotzea, lurraldean eta hirian zenbateraino txertatu diren kontuan hartuta eta EAEko garraio-sistemaren gainerakoekiko interakzio-aukerak ikusirik.
 - a) Bilbon, Abandoko geltokia; autobus-geltokia eta Euskotreneko, metroko eta tranbiako lineekiko sarbidea erantsiz. Loiuko aireporturaino tarteko geltoki gisa eratzeko aukerak aztertuko dira.

- b) Donostialdean, Donostiako eta Irungo geltokiak, ADIFeko Aldiriko Sarearekiko eta Euskotreneko lineekiko konexioak integratuz, autobus-geltokiei loturik eta Irunekin eta Hondarribiko aireportuekin lotuz.
 - c) Gasteizen, etorkizuneko geltokiaren intermodalitatearen alde egitea.
 - d) Ezkio-Itsasoko geltokiak Nafarroarekin lotzeko aukera emango du. Haren kokapenari esker, Beasaingo eta Zumarragako hiriguneetako Abiadura Handiko zerbitzuekin lotzeko aukera izango da. Garrantzitsua da, halaber, geltoki hori eremu horretako aldiriko garraio-sistemekin lotzea.
- b) Aldiriko trenak
- 1. Trenbide-geltokiak funtsezkotzat jotzea, garraiobide hori erabiliz mugikortasuna erraztu eta bultzatzen den heinean, eta lurraldean zentralitate-eremu berriak sortzea.
 - 2. Lurralde- eta hirigintza-plangintza koordinatzea, trenbide-geltokiak toki- eta eskualde-zentralitateko guneetan kokatzeko.
 - 3. Trenbide-geltokien irisgarritasuna, beste garraiobide publiko eta pribatuekin uztartzea (bizikleta bidezko mugikortasuna barne), erabiltzaileentzako aparkalekuak eta eskari handiko ekipamenduen (merkataritzaguneak, osasun- eta hezkuntza-hornidurak eta abar) ingurunea sustatzea.
 - 4. Dentsitate handiagoak erraztea garraio kolektiboan sartzeko nodoen ingurunean.
 - 5. Sarea hedatzeko honako jardun hauek abian jartzeko aukera aztertzea:
 - a) Beasain-Zumarraga-Legazpi eta Iruña Oka- Gasteiz - Agurain tarteetan aldiriko zerbitzu berriak, lehendik dauden trenbide-lineen gainean.
 - b) Urolako trena Zumaiaren eta Azpeitiaren artean zerbitzuan jartzea trenaren linea zaharraren gainean, eta Urretxuraino hedatzeko aukera, aldiriko sarean integratuta.
 - c) Gaur egun trenbide-azpiegiturarik ez duten eraldaketa-ardatzetako tarteetan, garraio kolektiboa egituratzeko ardatzak ezartzea, maiztasun eta edukiera handiko autobus-zerbitzuen bitartez, trenbide-sareko geltokiekin lotu ahal izateko.
 - 6. Trenbide-korridoreetan garraio kolektiboa egituratzeko ardatz horiek eraldatzeko baldintza egokiak noiz ematen diren eta zerbitzu berriak ezartzeko modu zehatza zein den zehaztea plangintza sektorialean.

7. Euskotrenen, RENFEren eta Renfe metrikoaren egungo sistemen kudeaketa, programazioa, tarifak eta zerbitzuak integra daitezen eta zerbitzu horiek Eraldaketa Ardatzetako eremu guztietara heda daitezen sustatzea.
- c) Tranbia
 1. Tranbiaren zirkulazioa eta erakargarritasuna erraztea, semaforo-lehentasuna ezarriz ibilgailu pribatuen zirkulazioaren aurrean.
 2. Tranbia-geltokien eta beste garraibide batzuen arteko konexio intermodala sustatzea, bizikleta-mugikortasuna barne.
 3. Tranbia-geltokien irisgarritasuna bermatzea, eta haien segurtasuna eta erosotasuna sustatzea.

31. artikulua.- Eredua logistikoa

Logistikaren alorrean, honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Portu-mugikortasuna eta -logistika
 - a) Bilboko portua eta Pasaiaiko portua merkataritza-portu nagusi gisa bultzatzea, haien konektibitatea hobetuz ohiko zabalerako eta nazioarteko zabalerako trenbide-konexio berri batzuen bitartez, gune logistiko lehiakorrek lotuz eta portuaren eta hiriaren arteko interakzioa ahalbidetuz, portuguneetan erabilera mistoak bateragarri egiteko irizpideari jarraikiz.
 - b) Pasaiaiko portuaren berrikuntza sustatzea, Pasaiaiko Badiaren hiri-erlaldaketa eta -berroneratzea ahalbidetzeko, egungo dartsenan portu-erabilerak eta hiri-berrikuntzako ekintzak bateragarri eginez.
 - c) Arrantza-jarduera sustatzea, Ondarroako, Getariako, Hondarribiko, Pasaiaiko eta Bermeoko portuetan batez ere, azken horrek, gainera, merkataritza-trafikoak ere hartzen dituelarik.
 - d) Lurralde-, hirigintza- eta portu-plangintza egiterakoan, EAEko itsasbazterrean banatzen diren arrantza-portu guztiak balio handiko azpiegiturak direla aintzat hartzea, hiriguneetako erdi-erdian egonik turismorako, bizitegitarako eta jarduera ekonomiko berrietarako erakargarri diren heinean.
2. Aireportu-mugikortasuna eta -logistika
 - a) Osagarritasunean eta baterako plangintzan oinarritutako aireportu-sistema sustatzea, EAEko hiru aireportuen espezializazioak indartzean oinarritutako dena.
 - b) Bilboko aireportuko erabiltzaileak biltzeko merkatua zabaltzea, haren irisgarritasuna hobetuz eta garraibideen arteko erlazio eraginkorrak

ahalbidetuz, hegazkina, autobusa, automobila, abiadura handiko trena eta aldiriko trena integratuz.

- c) Gasteizko aireportua zentro logistiko handi gisa indartzea, abiazio orokorreko, bidaiari-trafikoko eta aeronautika-zerbitzuetako eginkizunak betetzeaz gainera.
- d) Donostiako aireporturako irisgarritasun metropolitarra hobetzea, Baiona-Donostia Eurohiritik garraio kolektiboko zerbitzuak antolatuz, eta terminala garraio metropolitarreko zerbitzuei erantsiz.

3. Plataforma logistikoak:

- a) Jundiz-Forondako plataforma logistikoa indartzea, abiadura handiko eta zabalera iberikoko trenbide bidezko, errepide bidezko eta aireportu bidezko intermodalitaterako duen kokapen ezin hobearengatik, Forondako aireportuaren ondoan dagoelako eta euskal portuetako eta haien hinterlandetako trafikoaren garapena bultzatzen duelako.
- b) Arasur plataforma logistikoa indartzea iberiar penintsulako industrialde nagusien erdigunean, Bilbon (Portua), Irun-Parisen eta Ebroko Haraneko korridorean sartzeko lineen artean trenbide-konexioko gunen intramodala delako, eta euskal portuetako eta haien hinterlandetako trafikoaren garapena bultzatzen duelako.
- c) Lezo-Gaintxurizketako Plataforma logistikoak eskaintzen dituen aukerak optimizatzea, hiru zabaleratan (iberikoa, UIC eta metrikoa) trenbide-linea aldatzeko gunen intramodala delako, Pasaiaiko portuaren aldamenean dagoelako, eta Pasaiaiko Badia leheneratzen laguntzeko potentziala duelako, Jaizkibelen eta Aiako Harriaren artean jarraitutasun ekologikoa babestuz.
- d) Plataforma logistikoetan, ekonomikoki jasagarriak diren zerbitzuetarako salgaien errepide bidezko trafikoa trenbidera aldatzeko ekipamendu eta zerbitzuak garatzea.

32. artikulua.- Genero-ikuspegia.

Lurraldearen antolamenduaren eta hirigintza-garapenaren alorrean, honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira genero-ikuspegia sartzeko:

- 1. Lurraldearen izaera polizentrikoa sustatzea, non hiri ertainen protagonismoa berreskuratzea funtsezkotzat jotzen den zerbitzuak biltzeko eta emateko zentroak diren heinean.
- 2. Lurraldea planifikatzean, erabilera guztiak, eta bereziki eguneroko bizitzarako beharrezkoak direnak, hurbil kokatzea, joan-etorriak ibilgailuz egin beharra murrizteko edo denborak ahal den neurrian laburtzeko moduan.

3. Hurbiltasuneko hiri konplexua sustatzea, ongi hornitutako auzo seguruetan oinarritua, hiriko eta lurraldeko beste eremu batzuekin garraio publiko bidez ongi konektatuak.
4. Gune publiko bizi eta seguruak indartzea, haien gizarte-eginkizuna mantendu eta sustatzeko eta herritarrei haiek erabiltzeko aukera emateko.
5. Gune publikoak planifikatu eta diseinatzean, emakumeen, adinekoen (bi sexuen premia diferentzialei arreta eskainiz) eta haurren premiak kontuan hartzeari lehentasuna ematea.
6. Dentsitate nahikoa duen hiri-eredu bat sustatzea, erabilerak behar bezala nahastea eta eguneroko bizitzarako behar diren ekipamenduetara oinez iristea ahalbidetuko duena, baita garraio publikoaren eraginkortasuna ere, ibilgailu pribatu bidezko mugikortasunaren mendetasuna murrizteko moduan.
7. Garraioaren plangintzan eta kudeaketan genero-ikuspegia sartzea, jarduera horietan emakumeen mugikortasun-jarraibideak, bidaiatzeko modua eta joan-etorrien denbora- eta ordu-murrizketak kontuan hartzeko moduan, eta emakumeen irisgarritasun-premiak eta segurtasuna kontuan hartzeko moduan.
8. "Zaintzaren mugikortasuna" sustatzea, beste pertsona batzuk zaintzearekin eta etxea mantentzearekin lotutako bidaiak ahalik eta denbora gutxienean, eskatutako ordu-tarteetan eta arrazoizko kostu batekin egiteko aukera ziurtatuz, eta pertsonen ordainpeko enplegua zaintza-erantzukizunekin bateragarri egiteko bidea emanez.
9. Espazio publikoan segurtasuna bermatzea, plangintza-prozesuetan, parte hartzeko prozesuen esparruan, gizarte-taldeak, eta bereziki emakumeak, adinekoak (bi sexuen premia diferentzialei arreta eskainiz) eta hurrek "arriskutsutzat jotzen dituzten guneak" zein diren identifikatuz.
10. Herritarrek parte hartzeko prozesuak garatzea genero-ikuspegia aintzat hartuz emakumeen parte-hartzea indartzeko.

33. artikulua.- Klima-aldaketa

Klima-aldaketaren alorrean, honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira:

1. Lurzoruaren okupazioa mugatzea, erabilera-nahasketa ahalbidetuz eta degradatutako guneak berroneratu eta berrerabiltzeko bidea erraztuz, eta intermodalitatea eta garraiobideak indartzea, berotegi-efektuko gasen emisioak murriztuz.
2. Energia-efizientziako eta energia berriztagarrietako irizpideak indartzea, hiriguneetan bereziki.
3. Klima-aldaketak lurralde-plangintzan dituen efektuak aintzat hartzea, besteak beste baliabideen eta arriskuen kudeaketa kontuan hartuz.

4. Azpiegitura berdea eta naturan oinarritutako soluzioak sustatzea klima-aldaketara eta hiri-jasangarritasunera egokitzeko neurri gisa, eta ekosistemak berroneratu eta naturalizatzea, lurraldearen erresilientziari eusteko.
5. Baso-kudeaketa hobetzea eta degradatutako eremuak basoberritzea, baso naturalak karbono-hustubide izateko duen azalera handituz.
6. Itsas mailaren igoerak eta muturreko olatuek eragindako kostaldeko eremuak identifikatzea, eta uholde-arriskuen eraginpeko eremuei edo bero-uharteko efektua jasan dezaketen eremuei tratamendu egokia ematea.
7. Klima-aldaketarako egokitzapena aintzat hartzea, inpaktuen eta klima-aldaketarekiko urrakortasunaren kartografia tematiko baten bitartez.

34. artikulua.- Osasuna

Osasunaren alorrean, honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira osasunari loturik:

1. Oroimen kolektiboan garrantzi naturala, historikoa edo kulturala duten edo nortasuna duten lekuak zaintzea eta/edo hobetzea.
2. Oinezkoen korridoreen bidez, bizikleta-sarearen bidez edo garraio publikoaren bidez elkarri lotutako eta hiri-ingurunearekin lotutako berdegune eta/edo eremu naturalen erabilera sustatzea.
3. Nekazaritza-erabilerako lurrak babestu eta leheneratzea, eta hurbiltasuneko elikadura osasungarria sustatzea.
4. Gune eroso, seguru eta jende guztiarentzat irisgarriak sortzea, herritarren ongizatearen eta kohesio sozialaren mesedetan.
5. Hiri-garapen trinkoak sustatzea, lurzoruaren erabilera mistoaz, ongi lotutako kale irisgarriez eta bizitegi- eta merkataritza-dentsitate egokiaz.
6. Ahal den neurrian, garapen berriak lehendik zeudenetan integratzea.
7. Oinez ibiltzeko moduko inguruneak diseinatzea, jarduera fisikoa egitea eragozten duten oztopoak kenduz.
8. Ekipamendu-sareetarako berdintasunezko irisgarritasuna bultzatzea, sare horiek orekaz banatuz.
9. Agente kutsatzaileen kontzentrazioa murriztea, hiriko zein hiriarteko garraio publikoaren erabilera sustatuz.
10. Kalitatezko etxebizitza osasungarriak bermatzea, jende guztiarentzat irisgarriak eta energia-alorrean efizienteak, hirigintza-diseinuan irizpide bioklimatikoak sartuz.

11. Biztanle talde guztientzako (egoera soziala, kulturala, ekonomikoa, adina, funtzionalitatea...) etxebizitza eskuragarrien nahasketa eta integrazio tipologikoa sustatzea.

35. artikulua.- Euskara

Euskararen alorrean, berrikuspenaren honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira:

1. EAEren errealitate soziolinguistikoari lurralde- eta hirigintza-antolamenduko tresnak ekartzea, hizkuntza-ikuspegiari zeregin integratzailea emanez.
2. Arnasguneak babestea, harremanetarako guneak ahalbidetzea, sare presentzialak indartzea eta eskusibotasuneko eta lurralde-konpartimentazioko guneak saihestea.
3. Lurralde-plangintzan hizkuntza-paisaiaren kontzeptua sartzea.
4. Euskarazko toponimo edo terminoen erabilera sustatzea, haien aldaera normalizatuan, auzo, industrialde, osasun-zentro, kultura-etxe eta ikastetxe berriak izendatzeko, besteak beste.

36. artikulua.- Irisgarritasun unibertsala

Lurraldearen antolamenduaren eta hirigintza-garapenaren alorrean, honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira irisgarritasun unibertsala bermatzeko:

1. Hiri-inguruneetan erabileren nahasketa sustatzea, bizitegi-erabilerak haiekin bateragarri diren jardura ekonomikoen erabilerekin eta zuzkidura- eta zerbitzu-erabilerekin uztartzeko, haietarako irisgarritasuna errazteko eta joan-etorrien premiak minimizatzeko moduan.
2. Hiria diseinatzerakoan hurbiltasunaren bilaketa oinarritzat hartzea, bizileku, garraio publiko, lantoki, zuzkidura, ekipamendu eta saltokien arteko tartekak laburtuz.
3. Hiria planifikatzean oinezkoen ardatzen sareari lehentasuna ematea beste mugikortasun modu batzuen aurretik, gune publiko eta ekipamenduetarako irisgarritasuna bermatzen duen ibilbide-kontzeptuari jarraikiz.
4. Auzoen eta hiri-aldirien autonomia bermatzea, hornidura- eta ekipamendu-sare baterako sarbide unibertsala eduki dezaten, hirigunearen mendetasun funtzionala saihesteko moduan.
5. Hiri-garapenari lurzoru berriak eransteko aukera aztertu baino lehen irisgarritasun-sarean integratzea, garraio publikoaren eta oinezko eta bizikleten garraioaren bitartez.
6. Lurraldean merkataritza-ekipamenduen banaketa orekatua sustatzea, hiriguneetan kokatzeari lehentasuna emanez, haietara iristeko aukera automobilaren erabileraren mende ez jartzeko.

7. Irisgarritasun-alorrean lankidetzako eta elkarri laguntzeko prozesu eta mekanismoak bultzatzea, gizarte-sare inklusiboagoa eta atseginagoa lortzeko.
8. Garraibide publikoaren eta pribatuaren artean (oinezkoak, bizikletak eta motorizatuak) intermodalitatea indartzea, batzuen eta besteen arteko trantsizioa erraztuz irisgarritasun unibertsaleko baldintzetan.
9. Landa-habitataren plangintzan komunikazio-sare baten diseinua biltzea ibilbide irisgarriak ezarriz herriguneen artean, eta, bereziki, bizitegi-ingurune barreatuen eta zerbitzu- eta ekipamendu-horniduren artean.

37. artikulua.- Lurralde-interrelazioa

Lurralde-interrelazioaren alorrean, honako lurralde-gidalerro hauek proposatzen dira:

1. Lurralde-antolamenduaren alorrean lankidetz-eremuak identifikatzeko lana errazten duten lankidetz-esparruak ezartzea.
2. Lurralde-antolamenduaren alorrean, koordinaziorako edo lurralde-erlazioetarako irizpideak aplikatzeko baterako plan edo estrategiak egitea.
3. Lurralde Plan Partzialetan barneko lurralde-erlazioen ikuspegia biltzea, baita kanpo-interrelazioaren ikuspegia ere, EAEko lurraldeekin mugakideak diren Eremu Funtzionaletan bereziki.
4. Beren gaiengatik interes berezia duten Lurralde Plan Sektorialetan kanpoko eta barneko interrelazio-ikuspegia biltzea.

IV. TITULUA. GOBERNANTZA GIDALERROAK

38. artikulua.- Gobernantza Gidalerroak

Gobernantza Gidalerroak honela sailkatzen dira:

- 1 Gobernantza
 - a) Antolaketa eta Kudeaketa.
 - b) Parte hartzea.
 - c) Jarraipena, Ebaluazioa eta Adierazleak

39. artikulua.- Antolamendurako eta kudeaketarako gidalerroak

Antolamendu eta kudeaketaren alorrean honako gidalerro hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Nahitaez bete beharreko gidalerro edo zehaztapenak zein diren eta proposatzekoak zein diren argi eta garbi bereizi eta ezartzea.
2. Lurralde Plan Partzialetarako formatu erkide bat ezartzea, eredu gisa erabiltzekoa eta aztertu beharreko gaien eta elementu grafiko erkideen homogeneotasuna ahalbidetuko duena, Lurralde Plan Partzialen arteko komunikazioa eta interrelazioa hobetuko duena eta ebaluazio konparatibo aberasgarriagoa ekarriko duena.
3. LPPen formatu erkide horretan Eremu Funtzionalaz gaindiko dimentsioa biltzea, eta beste Eremu Funtzional batzuekiko -eta bereziki mugakideekiko- interrelazioa aztertzea.
4. LPP eta LPSetan, lehentasunari dagokionez sor litezkeen gatazken soluzioak azaltzea.
5. Lurralde-antolamenduko tresnen izapidetzea kalkulatzeko kronograma publikoak ezartzea, prozedura-mugarrien denbora markatzeko.
6. Lurralde eta Hirigintza Plangintzako Berrikuspenen Justifikazio Memorian, goimailako Lurralde Antolamenduko tresnetara egokitzeak atal espezifiko bat txertatzea.
7. Lurralde-antolamenduko tresna guztien garapena eta eraginkortasuna ebaluatzea, bakoitzerako ezarritako ebaluazio-sistemen bitartez.
8. Lurralde eta Hirigintza Plangintza onartzeko izapidetzeak Ingurumen Ebaluazio Estrategikoarekin integratzeko protokoloak artikulatzea.

40. artikulua.- Parte hartzeko gidalerroak

Parte-hartzearen alorrean honako gidalerro hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordean zein Lurralde Politikarako Aholku Batzordean, lurralde-antolamenduko tresnak (LAG, LPP, LPS) hartzeko eta haien jarraipena egiteko ponentzia tekniko espezifikoak sortzea.
2. Lurralde-antolamenduko tresna guztiak hartzean eta haien jarraipena egitean gizartearen zein erakundeen parte-hartzerako prozesu eta planak txertatzea.
3. Lurralde-plangintzako tresnen ezarpenean eta jarraipenean parte-hartze presentziala eta digitala bermatzeko behar diren bitartekoak gaitzea.
4. Parte hartzeko prozesuaren gardentasuna bermatzea, ekarpen guztiak jendaurrean jarri eta jasotako ekarpenei eta haiek aintzat hartzeari buruzko informazioa emanez.
5. Garrantzizko informazio interesgarri guztia Interneten argitaratzea.

41. artikulua.- Jarraipeneko eta ebaluazioko jarraibideak eta Adierazleak

Honako hauek dira jarraipen eta ebaluazioaren alorreko gidalerroak:

1. LAGetarako, LPPetarako eta LPSetarako ebaluazio-sistema indibidualizatuak ezartzea.
2. Lurralde-adierazleak ezartzea.
3. Bi urtean behin, Eusko Jaurlaritzak memoria bat egitea, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak zertan diren aztertzeke.

AZKEN XEDAPENAK

Lehenengoa: Lurralde eta Hirigintza Plangintza Gidalerroetara egokitzeke memoria

Lurralde- eta hirigintza-plangintzako dokumentuak berrikusteko eta honako gidalerro hauetara egokitzeke, dokumentu horiek Justifikazio Memorian atal espezifiko bat bildu beharko dute plana Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetara nola egokitzen den azaltzeko, nahitaez bete beharreko alderdien zein proposamen-eraginkortasuneko eta gobernantzako alderdien berri emanaz.

Bigarrena: Lurralde-plangintza egokitzea

1. Zehaztopen lotesleak berehala aplikatu behar dira, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak indarrean jartzen direnez geroztik.
2. Lurralde Plan Partzialak eta Sektorialak Gidalerroetara egokituko dira hamar urteko epean.

Hirugarrena: LAGen interpretazioa

1. Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak interpretatzea Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeari dagokio, lurraldea, itsasertza eta hirigintza antolatzeko jardun-eremuan Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioaren kontsulta- eta koordinazio-organo gorena den heinean.
2. Zehaztopen idatzi baten eta kartografian jasotakoaren artean kontraesanik bada, lehena nagusituko da.

Laugarrena: LAGen indarraldia

Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen indarraldia mugagabea izango da.

Araudiaren eranskina

MATRIZ DE ORDENACIÓN DEL MEDIO FÍSICO DE LA CAPV		USOS																						
		Protección Ambiental		Ocio y Esparcimiento		Explotación de los recursos primarios						Infraestructuras					Usos Edificatorios							
		Conservación Mejora Ambiental	Actividades científ. kn.	Recreo Extensivo	Recreo Intensivo	Actividades cinegéticas y piscícolas	Agricultura	Invernaderos	Ganadería	Forestal	Industrias agrarias	Actividades extractivas	Más de transporte	Lineas de tendido aéreo	Lineas subterráneas	Instalaciones técnicas de servicios de carácter no lineal	Instalaciones técnicas de servicios de carácter no lineal	Escombreras y espacios para el depósito de residuos	Crecimientos urbanísticos apoyados en núcleos	Crecimientos urbanísticos no apoyados en núcleos	Edificios de utilidad pública e interés social	Residencial aislado vinculado a explotación agraria	Residencial aislado	Instalaciones peligrosas
1- Propiciado 2- Admisible 3- Prohibido Planeamiento de desarrollo 2¹- PTS Agroforestal 2²- PTS de Ríos y Arroyos, Planes hidrológicos 2³-PORN, PRUG Urdaibai, ZEC, PTS de Zonas Húmedas, PTS de Litoral																								
CATEGORÍAS DE ORDENACIÓN																								
	Especial Protección	1	2³	3	2³	3	3	2³	2³	3	3	3	2³	2³	3	2³	3	3	3	2³	3	3	3	
	Mejora Ambiental	1	2	2³	2³	3	3	2³	2³	2³	2³	2³	2³	2³	3	2³	2³	2³	3	2³	3	3	3	
	Forestal	2	2	2¹	2¹	2¹	3	2¹	1	2¹	2¹	2¹	2¹	2¹	2¹	2¹	2¹	2¹	3	2¹	2¹	3	3	
	Agroganadera y Campiña	2	2	2¹	2¹	1	2¹	1	2¹	2¹	2¹	2¹	2¹	2¹	2¹	2¹	2¹	3	2¹	2¹	3	2¹		
	Pastos Montanos	1	2	2¹	2¹	3	3	1	2¹	3	3	2¹	2¹	2¹	3	2¹	3	3	3	2¹	3	3	3	
	Protección de Aguas Superficiales	1	2	2²	2²	2²	2²	2²	2²	3	2²	2²	2²	2²	2²	2²	3	3	3	2²	3	3	3	
CONDICIONANTES SUPERPUESTOS																								
De Riesgos																								
	Vulnerabilidad de acuíferos			2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	3	2²	2²	2²	2²	3	2²	
	Riesgos geológicos			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	
	Áreas Inundables			2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	2²	3	3	2²	
Infraestructura Verde																								
	Espacios protegidos por sus valores ambientales y Reserva de la Biosfera de Urdaibai	1	2³	2³	2³	2³	2³	2³	2³	2³	2³	2³	2³	2³	2³	2³	2³	2³	2³	2³	2³	3	2³	
	Corredores Ecológicos y otros espacios de interés natural	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	

ERANSKINAK

I. ERANSKINA

Azpiegitura Berdea eta Ekosistemen Zerbitzuak

A. EAEko Azpiegitura Berdea

- Beren ingurune-balioengatik babestutako guneak
- EAEko Azpiegitura Berdea

Eusko Jaurlaritzako Lurralde Plangintzaren Zuzendaritzaren Kartografia Zerbitzuak egin du atal hau, Eusko Jaurlaritzako Natura Ingurunearen eta Ingurumen Plangintzaren Zuzendaritzaren informazioa baliatuz.

B. EAEn kartografiatutako Ekosistemen Zerbitzuak

EHUko Garapen Iraunkorrari eta Ingurune Hezkuntzari buruzko UNESCO Katedrak egin du atal hau, Eusko Jaurlaritzaren eta Bizkaiko Foru Aldundiaren diru-laguntzarekin.

*Eranskin honi buruzko informazio eguneratu guztia GeoEuskadin dago eskuragarri:

<http://www.geo.euskadi.eus/>

A.- EAEko Azpiegitura Berdea

NATURAGUNE BABESTUAK (2016)	
Parke Naturalak	
	Aiako Harria
	Aizkorri-Aratz
	Aralar
	Armañón
	Gorbeia
	Izki
	Pagoeta
	Urkiola
	Valderejo
Babestutako biotopoak	
	Gaztelugatxe
	Inurritza
	Itxina
	Guardiako urmaelak
	Bizkaiko Meatzaldea
	Leitzaran ibaia
	Deba-Zumaia itsasertzeko tartea
Txingudiko Plan Berezia	
Urdaibaiko Biosfera Erreserba	
KONTSERBAZIO BEREZIKO EREMUAK (KBE) NATURA SAREA 2000 (2016)	
Aiako Harria	Urdaibaiko ibai-sarea
Aizkorri-Aratz	Barbadunen itsasadarra
Oria Garaia	Oriaren itsasadarra
Aralar	Urolaren itsasadarra
Arkamu-Gibillo-Arrastaria	Arakil Ibaia
Armañón	Araxes ibaia
Arno	Artibai ibaia
Astondoko dunak	Baia ibaia
Zadorra ibaiaren sistemako urtegiak	Barrundia ibaia
Urdaibaiko kantauriar artadiak	Ebro ibaia
Entzia	Ega ibaia
Garate-Santa Barbara	Ihuda ibaia
Gorbeia	Lea ibaia
Hernio-Gazume	Leitzaran ibaia
Izarraitz	Omecillo-Tumecillo ibaia
Inurritza	Urumea ibaia
Jaizkibel	Zadorra ibaia
Caicedo de Yusoko eta Arreoko lakua	Arabako lautadako harizti-irla
Guardiako urmaelak	Urkabustaizko harizti-irla
Gasteizko mendi garaiak	Gaztelugatxeko Doniane
Aldaiako mendiak	Txingudi-Bidasoa
Baljerri	Ulía
Pagoeta	Urkiola

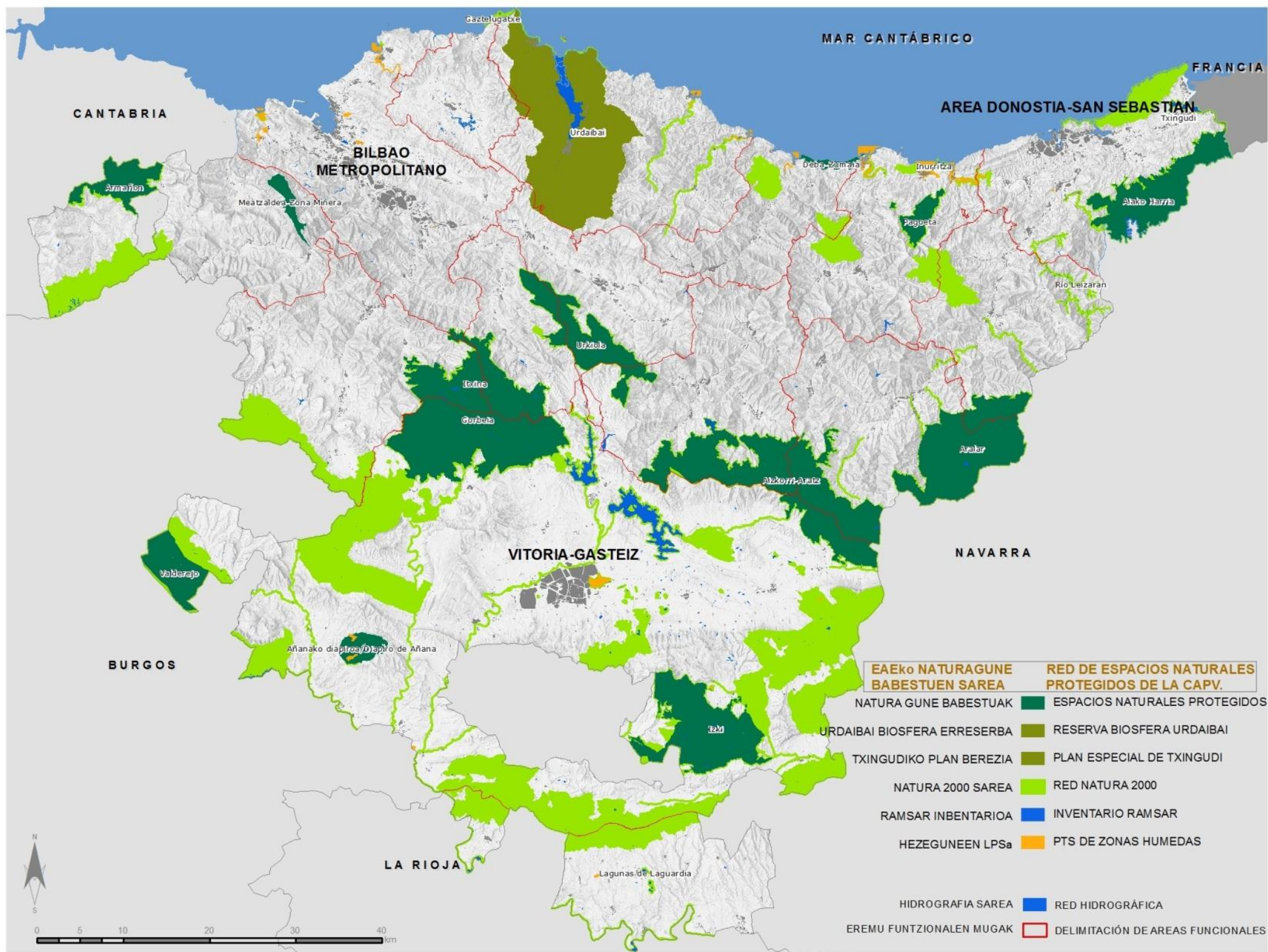
EAEko KORRIDORE EKOLOGIKOEN SAREA (loturen identifikazioa)	
Jaizkibel-Aiako Harria	Urdaibai - Armañón
Aiako Harria - Leitzaran	Urdaibai - Gorobel mendilerroa
Leitzaran - Araxes ibaiaren harana	Gorobel mendilerroa - Armañón
Hernio - Leitzaran	Armañón - Baljerri
Hernio - Araxes ibaiaren harana	Arkamu - Badaiaiko eta Arratoko mendilerroak
Araxes ibaiaren harana - Aralar	Arkamu - Raso mendia
Hernio - Aralar	Arkamu - Caicedo de Yusoko eta Arreoko lakua
Murumendi - Aralar	Arkamu - San Formerio mendia
Hernio - Murumendi	Arkamu - Tuyoko mendilerroa
Murumendi - Araxes ibaiaren harana	Raso mendia - Tuyoko mendilerroa
Hernio - Pagoeta	Raso mendia - Caicedo de Yusoko eta Arreoko lakua
Hernio - Izarraitz	Raso mendia - San Formerio mendia
Murumendi - Karakate	Raso mendia - Bovedako mendilerroa
Murumendi - Izarraitz	Raso mendia - Sobrón
Pagoeta - Izarraitz	Sobrón - Caicedo de Yusoko eta Arreoko lakua
Pagoeta - Arno	San Formerio mendia - Erkameztiak Cerro mendian
Karakate - Izarraitz	San Formerio mendia - Arabako hegoaldeko mendilerroak
Arno - Izarraitz	Erkameztiak Cerro mendian-Arabako hegoaldeko mendilerroak
Arno - Urdaibai	Erkameztiak Cerro mendian-Gasteizko mendebaldeko mendiak
Karakate - Aizkorri	Gasteizko mendebaldeko mendiak - Gasteizko Mendi Garaiak
Aizkorri - Udalaiz	Gasteizko Mendi Garaiak - Gasteizko ekialdeko mendiak
Karakate - Udalaiz	Gasteizko ekialdeko mendiak - Entzia
Udalaiz - Urkiola	Entzia - Araba hegoaldeko mendilerroak
Urdaibai - Urkiola	Entzia - Aizkorri
Urkiola - Gorbeia	Aizkorri - Aralar
Urkiola - Arroiabeko erkameztiak	Aizkorri - Aldaiako mendiak
Urkiola - Aizkorri	Izki- Araba hegoaldeko mendilerroak
Gorbeia - Badaiaiko eta Arratoko mendilerroak	Izki - Jaunden mendiko eremua
Gorbeia - Urkabustaiz irlako hariztiak	Jaunden mendiko eremua - Arabako hegoaldeko mendilerroak
Gorbeia - Urdaibai	Jaunden mendiko eremua - Prado sakana
Gorbeia - Armañón	Prado sakana - Arabako hegoaldeko mendilerroak
Gorbeia - Gorobel mendilerroa	
Ibai-korridore nagusiak	Arakil, Artibai, Baia, Barbadun, Bidasoa, Butroe, Deba, Ebro, Ega, Ibaizabal, Inglares, Karrantza, Lea, Oiartzun, Oka, Omecillo, Oria, Purón, Urola, Urumea, Zadorra.

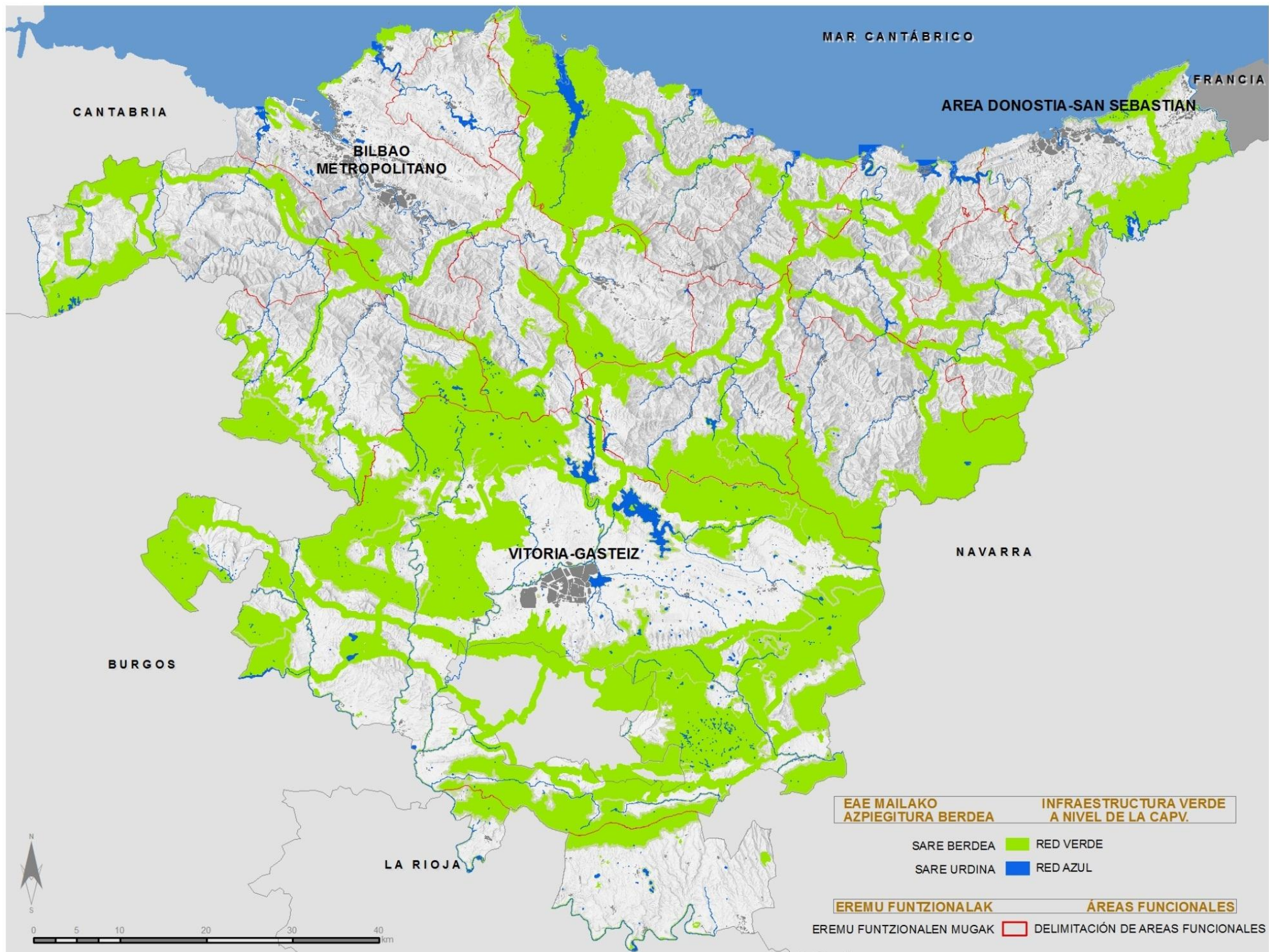

Eranskinak

NATURA-INTERESA DUTEN BESTE ESPAZIO BATZUK
Gorliz-Armintza
Armintza-Bakio
Zierbenako eremua
Mendexa-Berriatuko kostaldeko ibarrak-
Halbinagoiako pagadia
Andutz mendia
Haranerrekako harana
Atxulondo-Abaloz
Adarra-Usabelartza
Karakate-Irukurutzeta-Agerre Buru
Murumendi
Araxes ibaiaren harana-Jazkugane eta Bas
La Solana muinoko erkameztia
Getariako San Anton (sagua)
Kripango artadiak
Dueñasko pinudia (Labraza)
Lasernako abarizketa
Udalaitz
Otoiko mendiak eta itsaslabarrak
Mutriku-Saturrarango itsaslabarrak
Gorostiaga mendia (Satui)
Navaridasko artadia
Mendizorrotzeko errekaetoak
Arroiabeko erkameztia

Iturria: egileak egina

B.- EAEN KARTOGRAFIATUTAKO EKOSISTEMEN ZERBITZUAK

Ekosistemen zerbitzuak pertsonak naturatik lortzen dituzten onurak dira. Natura-dibertsitatea eta ekosistemen zerbitzuak estu lotuta daude. Argi eta garbi dago natura-dibertsitatearen aldaketek zuzeneko edo zeharkako eragina dutela giza ongizatean, ekosistemen funtzionamendua eta ekosistemek gizartearentzat funtsezkoak diren zerbitzuak sortzeko duten ahalmena kolokan jartzen duten heinean.

Ekosistemen zerbitzuak hiru taldetan sailkatzen dira:

- Hornidura-zerbitzuak: ekosistemak zuzenean ematen dituen onurak dira, hala nola elikagaiak, ura edo lehengaiak.
- Erregulazio-zerbitzuak: ekosistemen funtzionamendutik eratorritako zeharkako onurak dira, hala nola klimaren erregulazioa, uholdeen kontrola edo polinizazioa.
- Kultura-zerbitzuak: herritarrek ekosistemekiko zuzeneko esperientziaren bitartez lortzen dituzten onura ukiezinak dira, hala nola paisaiaren gozamen estetikoak, jolas-jarduerak edo jakintza zientifikoa, besteak beste.

Ekosistema-zerbitzuen kuantifikazioa eta kartografiatzea funtsezko eskakizunak dira ekosistemen zerbitzuen kontzeptua ezartzeko lurraldearen plangintzari eta kudeaketa jasangarriari buruzko erabakiak hartzean. Zerbitzuen espazio-banaketa berri izatea funtsezkoa da babestu eta/edo lehengoratu beharreko eremuak identifikatzeko eta azpiegitura berdera biltzeko.

Jarraian, Euskadin kartografiatutako ekosistema-zerbitzuen fitxak erantsi ditugu. Deskribapen labur bat, mapa bat eta taula bat ageri dira fitxa horietan. Taulan, berriz, proxiak, metodoa, balioespenak eta zerbitzuak kartografiatzeko datuak azaldu dira. Gainera, haiek kartografiatzeko erabilitako ingurune-unitateei buruzko definizio laburra jaso dugu, baita unitate horiek lortzeko metodologia ere.

EHUko Garapen Iraunkorrari eta Ingurune Hezkuntzari buruzko UNESCO Katedrak egindako Euskadiko ekosistemen zerbitzuak kartografiatzeko gida metodologikoan informazio gehiago aurki daiteke Euskadiko ekosistemen zerbitzuak kartografiatzeko erabilitako metodologiaren inguruan

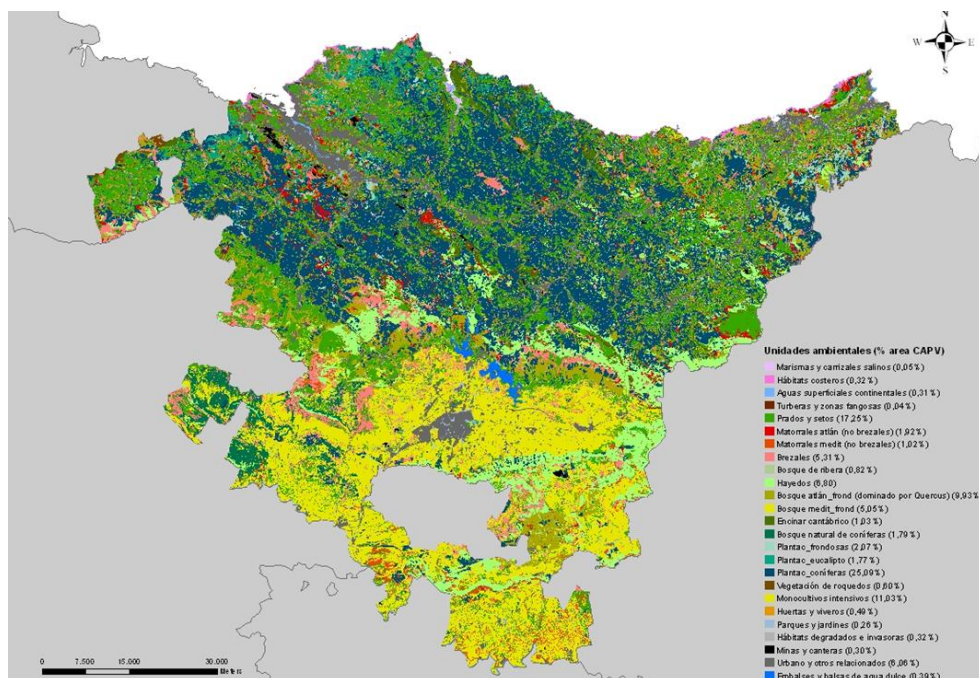
(www.ingurumena.ejgv.euskadi.eus/contenidos/documentacion/cartografia_ecomilenio/es_def/djuntos/cartografia_servicios_ecosistemas.pdf).

INGURUNE-UNITATEAK

Ingurune-unitateak ekosistema multzo operatiboak dira, ekosistemek gizarteari ematen dizkieten zerbitzuak balioetsi eta kartografiatzeko erabiltzen direnak. EAEn dauden EUNIS habitat guztiak elkartuz identifikatu dira (ftp geoeuskadi deskarga-zerbitzua: CT_HAB_EUNIS_2009_10000_ETRS89.zip), zenbait faktura kontuan hartuz (egitura, naturaltasuna, erabilera eta abar).

Hala, EAErentzat 25 ingurune-unitate identifikatu dira guztira.

INGURUNE-UNITATEAK	EUNIS KODEAK (CT_HAB_EUNIS_2009_10000_ETRS89.zip)
Padurak eta gatz-lekazdiak	A2.511; A2.63C; A2.636; A2.651; A2.654; A2.658
Kostaldeko habitatak	B1.1; B1.21; B1.31; B1.32; B1.42; B2; B2.12; B3.11; B3.23; B3.31; F4.231
Gainazaleko ur kontinentalak	C1; C1.(X); C1.1; C1.32; C1.33; C1.34; C1.6; C1.66; C2; C2.12; C2.12(X); C2.3; C2.4; C3.2; C3.21; C3.22; C3.23; C3.24; C3.26; C3.42; C3.52; C3.55
Zohikaztegiak eta eremu lohitsuak	D1.2; D2.3; D4.11; D4.14; D5.11; D5.24; D5.3; D4.15; D5.13; D5.21; D6.21
Belardiak eta heskaiak	E1.26; E1.27; E1.31; E1.42; E1.53; E1.53(X); E1.6; E1.72; E1.72(X); E1.73; E1.91; E1.A; E2.11; E2.11(X); E2.13(X); E2.13(Y); E2.21; E3.1; E3.1(X); E3.2; E3.41; E3.51; E3.52; E5.6; E6.1; E6.11; E6.13(X); FA.1; FA.3
Sastraka eta zuhaixka atlantikoak (ez txilardiak)	E5.31(X); E5.31(Y); F3.11(X); F3.11(Y); F3.13; F3.15(X); F3.15(Y); F4.21(X); F5.21(Y); F6.11(Z)
Sastraka eta zuhaixka mediterraneoak (ez txilardiak)	E5.33; F2.23; F3.12(X); F3.12(Y); F3.22; F5.132; F5.21(X); F5.22; F5.246; F6.11(X); F6.11(Y); F6.12
Txilardiak	F4.12; F4.21(Y); F4.22; F4.23(X); F4.237; F7.44(X); F7.44(X1); F7.44(X2); F7.44(Y); F7.44(Y2); F7.44(Z)
Ibai-ertzeko basoak	F9.12(X); F9.12(Y); F9.2(X); F9.2(Y); G1.21; G1.21(X); G1.21(Y); G1.21(Z); G1.31; G1.33
Pagadiak	G1.62; G1.64; G1.66
Hostozabalen baso atlantikoak (Quercus nagusi izanik)	F3.17; G1.77(T); G1.7B1; G1.7D; G1.82; G1.86; G1.86(X); G1.91; G1.92; G1.A1; G1.A1(X); G1.A1(Y); G1.A4; G1.B2; G4.(V); G4.(X); G4.(Y); G4.(Z); G4.C; G4.E; G5.61; G5.62

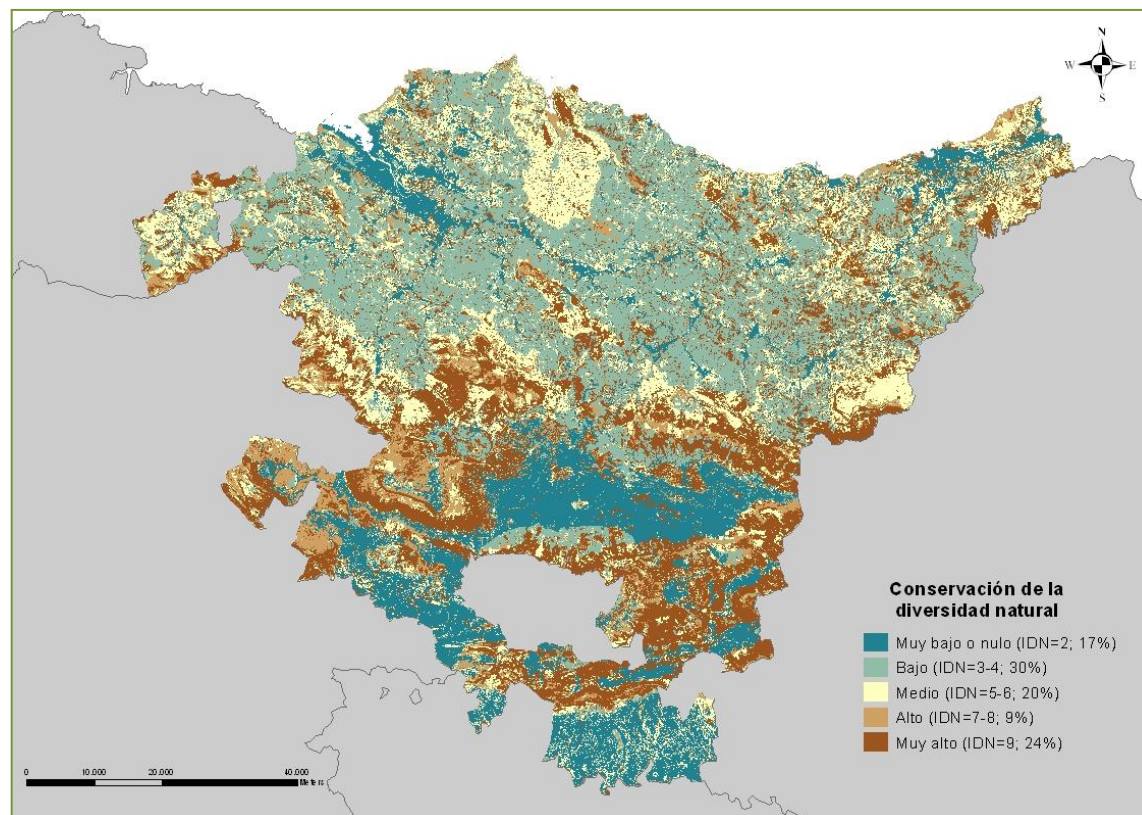

Hostozabalen baso mediterraneoak	G1.71; G1.77(V); G1.77(X); G1.77(Y); G1.77(Z); G1.7B2; G2.121(X); G2.124(X); G2.124(Y); G2.124(Z)
Artadi kantauriarrak	G2.11; G2.121
Konifero-baso naturala	G3.49; G3.71; G3.74; G5.63
Hostozabalen sailak	G1.C(X); G1.C(Y); G1.C1; G1.C2; G1.C3; G1.D(X); G1.D3; G2.83(X); G4.F; G5.72; G5.75; G5.81*
Eukalipto-sailak	G2.81; G5.73; G5.81*
Konifero-sailak	G3.F(L); G3.F(M); G3.F(N); G3.F(O); G3.F(P); G3.F(Q); G3.F(R); G3.F(S); G3.F(T); G3.F(U); G3.F(V); G3.F(X); G3.F(Y); G3.F(Z); G5.74; G5.82
Harkaitzetako landaredia	H2.52; H2.6; H2.64; H3.1; H3.1(X); H3.2
Monolaborantza intentsiboak	FB.4; G2.91; I1.1; I1.1(X); I1.5
Baratzeak eta haztegiak	I1.2
Parkeak eta lorategiak	I2.1; I2.2; I2.3
Habitat degradatuak; inbaditzaileak	A2.627; E5.43(X); E5.6(X); H5.31; H5.5; H5.6
Industria-erazketako eremuak: meatze eta harrobiak	J3.2; J3.3
Hirikoak eta lotutako beste batzuk	E2.6; J1; J2; J4; J4.1; J4.2; J4.3; J4.4; J4.5; J4.6; J4.7; J5.1; J6
Urtegiak eta ur-baltsak	J5.3

NATURA-DIBERTSITATEA ZAINTZA

Natura-dibertsitatea ekosistemen zerbitzuen funtzionamenduaren oinarria da, eta horregatik, natura-dibertsitatea zaintzea eta iraunkortasunez kudeatzea funtsezkoa da zerbitzu horien funtzionamendu egokia bermatzeko. Lurralde baten natura-dibertsitateak bi osagai ditu: ondare biologikoa eta ondare geologikoa.

EA Eren % 33k garrantzi handia edo oso handia dauka natura-dibertsitatea zaintzeko.

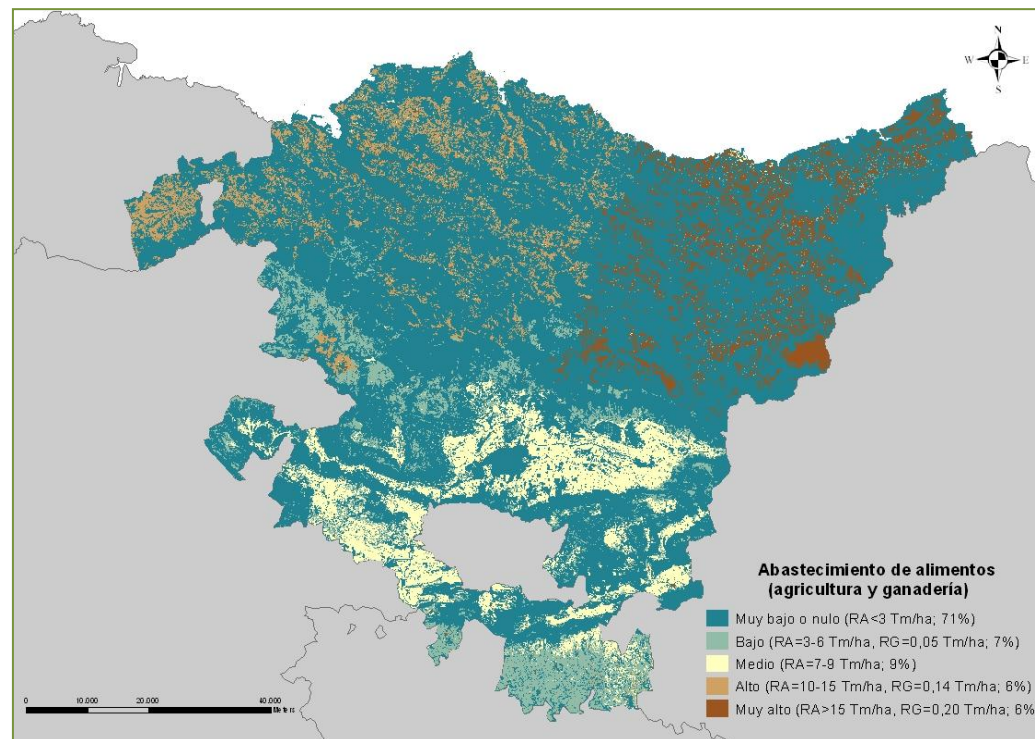
PROXY	METODOA	BALIOESPENA	ERABILITAKO DATUAK
Natura-dibertsitatearen indizea	$NDI = A + K + B + G^*$ NDI= Natura-dibertsitatearen indizea A = Espezie-aberastasuna (landare baskular natiboen espezieak) K=Habitataren kalitatea B= Babes-maila G*= Geologia-ondarea	<u>Espezie-aberastasuna (sp): 1-4</u> 1=<25 sp; 2= 25-50 sp; 3= 51- 75 sp; 4= >75 sp <u>Habitataren kalitatea 1-4</u> 1 = heldutasun txikiko eta habitat-kalitate txikiagoko unitateak- 4 = unitate helduak edo azken segida-etapetan. <u>Babes-maila: 0-1</u> 1= babestutako eremuak; 0= babestu gabeko eremuak. <u>Geologia-ondarea: 0-1</u> 1= GILak babestu gabeko eremuetan; 0= gainerakoak.	<u>Espezie-aberastasuna: Bibliografia</u> <u>Habitataren kalitatea Bibliografia</u> <u>Babes-maila: ftp geoeuskadi-ren geruzak:</u> Natura 2000 Sarea: RN2000_ES21_25000_ETRS89.zip RAMSAR hezeguneak: Ramsar_ES21_25000_ETRS89.zip Naturagune Babestuak: ENP_ES21_25000_ETRS89.zip Biosfera Erreserba: MaB_ES21_25000_ETRS89.zip HIC: HAB_INT_COMUNIT_2012_10000_ETRS89.zip <u>Patrimonio geológico: ftp geoeuskadi-ren geruza:</u> Geologia Intereseko Lekuak: CT_LIG_25000_ETRS89.zip

ELIKAGAIEN HORNIDURA (nekazaritza eta abeltzaintza)

Lur-ekosistemek hainbat elikagai jartzen dituzte herritarren eskura, batzuk basokoak (perretxikoak, ehiza, basafruituak eta abar) eta beste hainbat landutakoak (nekazaritza eta abeltzaintza).

Proiektu honetarako landutako elikagaiak baino ez dira kontuan hartu.

EAEn % 12k garrantzi handia edo oso handia dauka elikagaiak hornitzeko zerbitzurako.

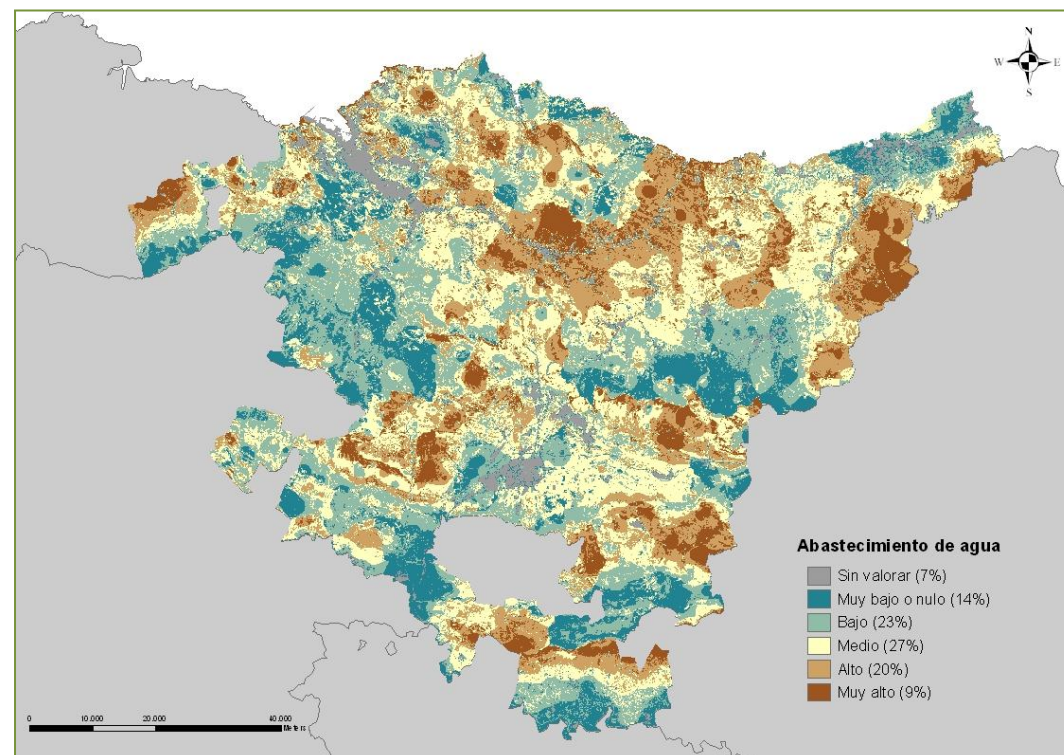

PROXYA	METODOA	ERABILITAKO DATUAK
Elikagaien batez besteko errendimendua gizakiarentzat (nekazaritza eta abeltzaintza)	NE= P/A NE= Nekazaritza-laborantzaren batez besteko errendimendua (Tm/ha) P = Nekazaritza-laborantzaren urteko produkzioa (Tm) A= Nekazaritza-laborantza bakoitzak hartutako azalera (ha) AE= P/A AE= Hildako abereen batez besteko errendimendua (Tm/ha) P = Hildako abereen batez besteko kanaleko pisua guztira (Tm) A= Larreen azalera (ha)	<u>Nekazaritza-laborantza bakoitzaren urteko produkzio eta azalera</u> Eusko Jaurlaritzaren nekazaritza-estatistika: Bizkaia, Gipuzkoa eta Araba (2000-2014) <u>Labore eta belardien identifikazioa:</u> ftp geoeuskadi-ren geruzak: CT_HAB_EUNIS_2009_10000_ETRS89.zip CT_VEGETACION_10000_ETRS89.zip CB_TERRITORIOS_5000_ETRS89.zip <u>Abere klase guztien kanaleko pisua guztira:</u> Abereak akabatzeari buruzko Eusko Jaurlaritzaren estatistika ofiziala hiru lurralde Historikoetarako 1997-2008 aldirako. Euskadiko belardietan bazkatzen diren abere klaseak baino ez dira zenbatu <u>Abereen bazkarako belardien azalera:</u> CT_HAB_EUNIS_2009_10000_ETRS89.zip

UR-HORNIDURA

Bereziki bi faktorek baldintzatzen dute lurralde batean eskuragarri dagoen ur kantitatea: prezipitazioak eta ebapotranspirazioak. Nagusiki tenperaturak eta lurzoruaren landare-estaldurak eragiten dute ebapotranspirazio-erregimenean; prezipitazioak, berriz, arroa hidrografikoen ezaugarrien (klima eta topografia adibidez) oso mendeakoa dira.

EAeren % 29k garrantzi handia edo oso handia dauka ura hornitzeko zerbitzurako.

PROXYA

METODOA

ERABILITAKO DATUAK

Urtean hornitutako ur kantitatea

HO= P-ET

HO= Urteko hornidura guztira (mm/urtea)

P= Urteko prezipitazioa guztira (mm/urtea)

ET= Urteko ebapotranspirazioa guztira (mm/urtea)

Aztertu beharreko unitateak arro hidrografikoak dira: ftp geoeuskadi-ren geruza:

URA0202GUnidadesHidrologicasCAPV_ETRS89.zip

Urteko prezipitazioa guztira eta urteko ebapotranspirazioa guztira:

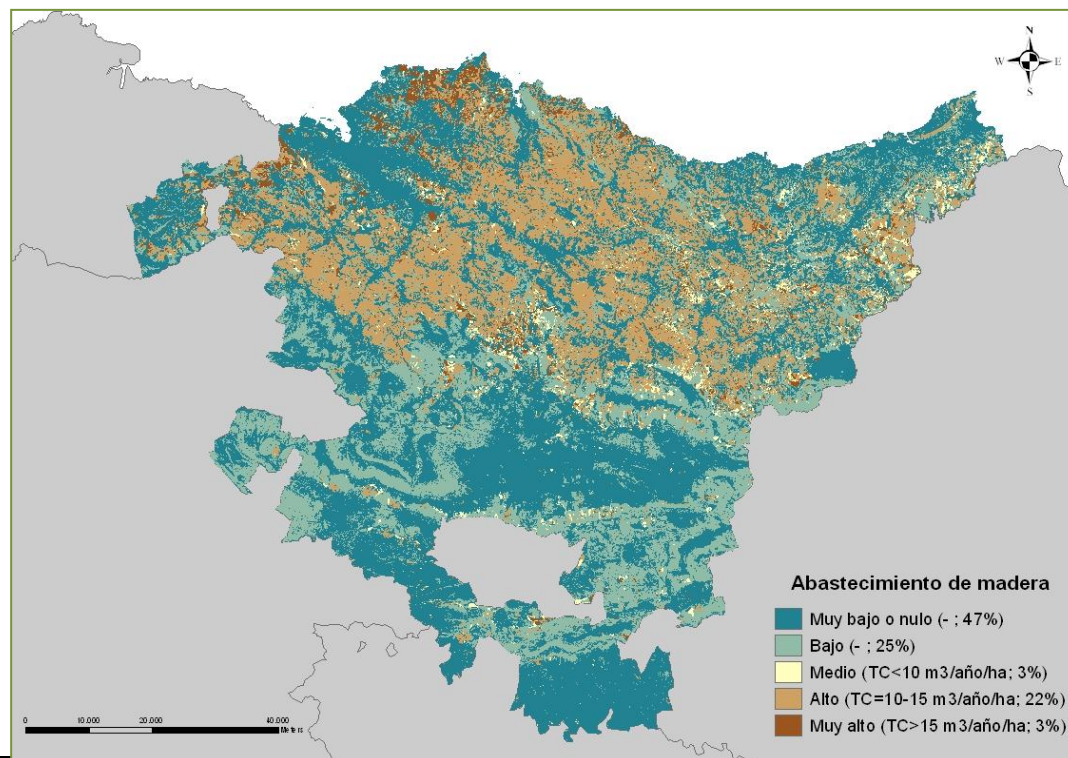
1980/81 alditik 2005/06 aldira bitarteko urteko guztizko prezipitazioari eta urteko balizko (ET0) eta benetako (ETr) ebapotranspirazioari buruzko mapak. Uraren Informazio Sistema Integratua, Nekazaritza, Elikadura eta Ingurumen Ministerioa.

ET0 zuzendu da landarediaren (InVEST Programaren zuzenketa-faktoreak) eta prezipitazioaren efektua biltzeko.

ZUR-HORNIDURA

Baso-ekosistemek (baso naturalak eta baso-landaketak) zura jartzen dute herritarren eskura, hainbat gauzatarako (altzaria, papera, egurra eta abar) erabil dezaten.

EA Eren % 26k garrantzi handia edo oso handia dauka zura hornitzeko zerbitzurako.

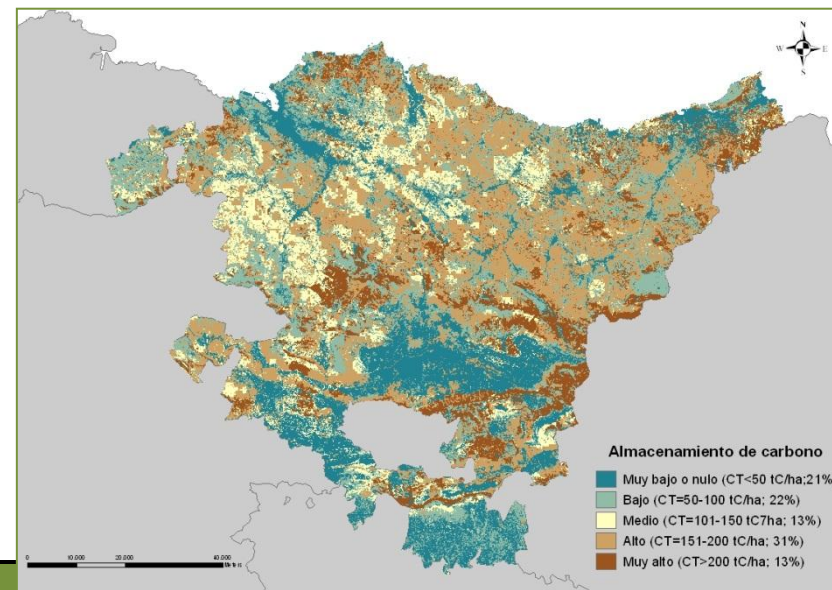

PROXY	METODOA	ERABILITAKO DATUAK
Baso-landaketen egungo hazkunde-tasa	HT= GBUH/A HT= Espeziearen hazkunde-tasa (m3/urtea/ha) GBUH =Espezie bakoitzaren azaldun-bolumenaren urteko hazkunde (m3/urtea). A= Espezie bakoitzak hartutako azalera (ha)	<u>Espezie bakoitzaren geruzadun-bolumenaren urteko hazkunde:</u> EA Eren 2011. urterako Baso Inbentarioa <u>Espezie bakoitzaren azalera:</u> EA Eren 2011. urterako Baso Inbentarioa <u>Baso-landaketa moten identifikazioa:</u> ftp geoeuskadi-ren geruzak: CT_HAB_EUNIS_2009_10000_ETRS89.zip

KARBONOA BILTEGIRATZEA

Landare-diak karbono-biltegiaren edo -hustubidearen antzera dihardu, atmosferatik CO₂ hartu eta karbono hori bere biomasan finkatzen duelako. Biltegiatutako karbonoa ekosisteman banatzen da, nagusiki hiru konpartimentutan: biomasa bizia, biomasa hila eta lurzorua.

EAEren % 44k garrantzi handia edo oso handia dauka karbono-biltegiatzearen erregulazio-zerbitzurako.

PROXYA

METODOA

Karbono-edukia guztira

$$KG = KBb + KBh + KL$$

KG= Ekosistemaren Karbono Edukia guztira (tK/ha)

KBb= Biomasa biziaren Karbono Edukia (tK/ha)

KBh= Biomasa hilaren Karbono Edukia (tK/ha)

KL= Lurzoruaaren Karbono Edukia (tK/ha)

$$KBb = B * BHF * (1 + E) * Zd * KZml$$

B= Azaldun enborren bolumena (m³/ha)=

Azaldun zur-izakinak (m³)/

Espezie bakoitzak hartutako azalera (ha)

BHF= Biomasaren hedapen-faktorea

E= Sustraia/kimua erlazioa

Zd= Zuraren dentsitatea (mlt/m³)

KZml=Karbono zatia materia lehorrean (gK/gml)

Biomasa biziaren Karbono Edukia IPCCren formula (2003)

Azaldun enborren bolumena (m³/ha): EAEren 2011. urterako Baso Inbentarioa

Biomasaren hedapen-faktorea: Bibliografia

Sustraia/kimua erlazioa Bibliografia

Zuraren dentsitatea: Inventario Forestal Catalán (CPF 2004) y de las tablas de producción para los montes españoles (Madrigal et al., 1999)

Karbono zatia materia lehorrean: Bibliografia

Biomasa hilaren Karbono Edukia:

0 dela ebatzi da, izugarri txikia delako beste bi konpartimentuen karbono-edukiaren aldean.

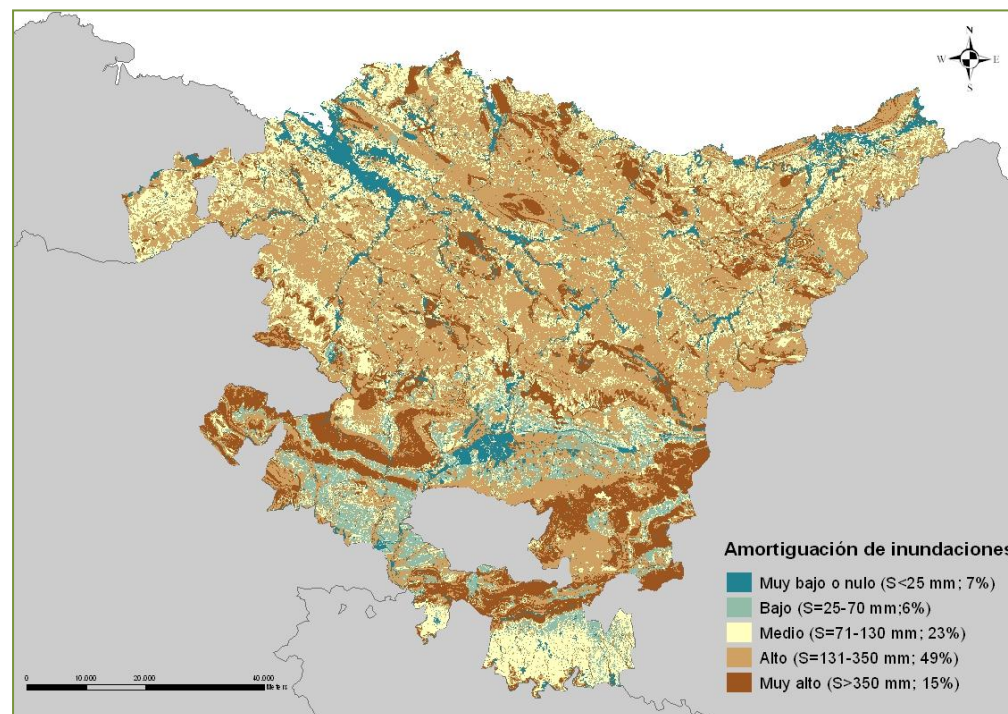
Lurzoruaaren Karbono Edukia:

EAEko lurzoruaaren lehen 30 zentimetroetan biltegiatutako karbono organikoaren inbentarioa 1:25.000 (Neiker, 2004).

U HOLDEAK MOTELTZEA

Eurite handien garaietan landarediak moteldu egiten du euri-jasak lurzoruan eragindako efektua, eta uraren fluxua geldotzen du; horri esker, euri-ura errazago iragazten da lurzoruan barrena, eta ibaien deskarga ere errazten da.

EA Eren % 65k garrantzi handia edo oso handia dauka uholdeak moteltzearen erregulazio-zerbitzurako.

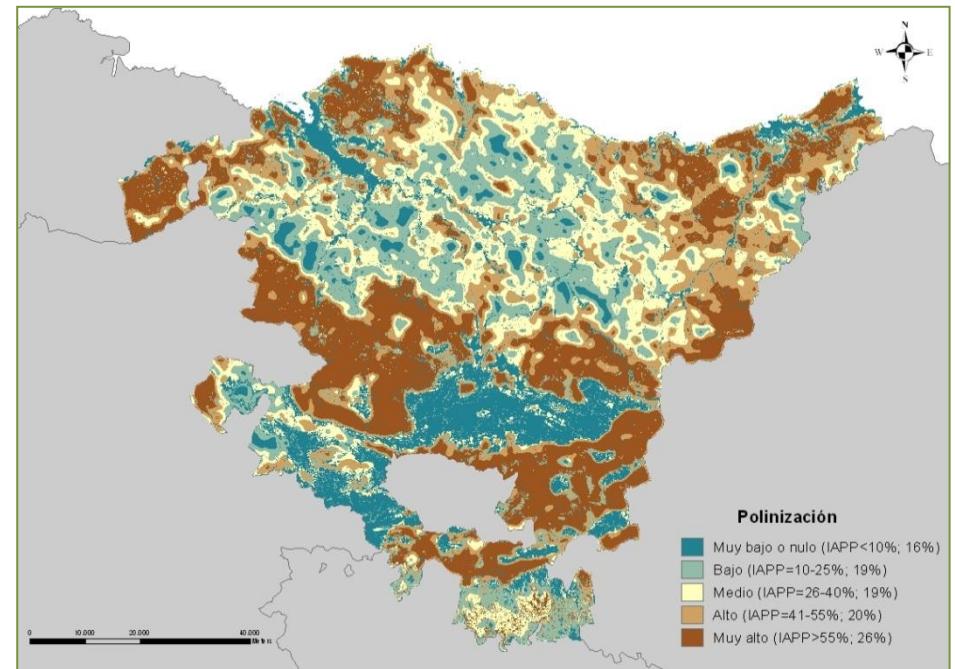

PROXYA	METODOA	ERABILITAKO DATUAK
Ekosistemaren euri-ura atxikitzeke gehieneko potentziala	$S = (254100/NC) - 254$ S = Ekosistemaren euri-ura atxikitzeke gehieneko potentziala (mm) BZ = Bihurgune zenbakia	Bihurgune-zenbakia: CEDEX Azterlan Hidrografikoen Zentroak egindako taulak. Datu horiek ingurune-unitateekin lotzeko honako hauek erabili ziren: - CORINE LAND COVER 2000 sailkapena - ftp geoeuskadi-ren geruzak: PENDIENTES_LIDAR_2013_ETRS89.zip CT_0403GPermeabiliCAPV_25000_ETRS89.zip

POLINIZAZIOA

Polinizazioa ekosistemetan gauzatzen da haizearen animalien edo uraren eraginez. Intsektuak dira polinizatzaile nagusietako batzuk

EA Eren % 46k garrantzi handia edo oso handia dauka polinizazioaren erregulazio-zerbitzurako.

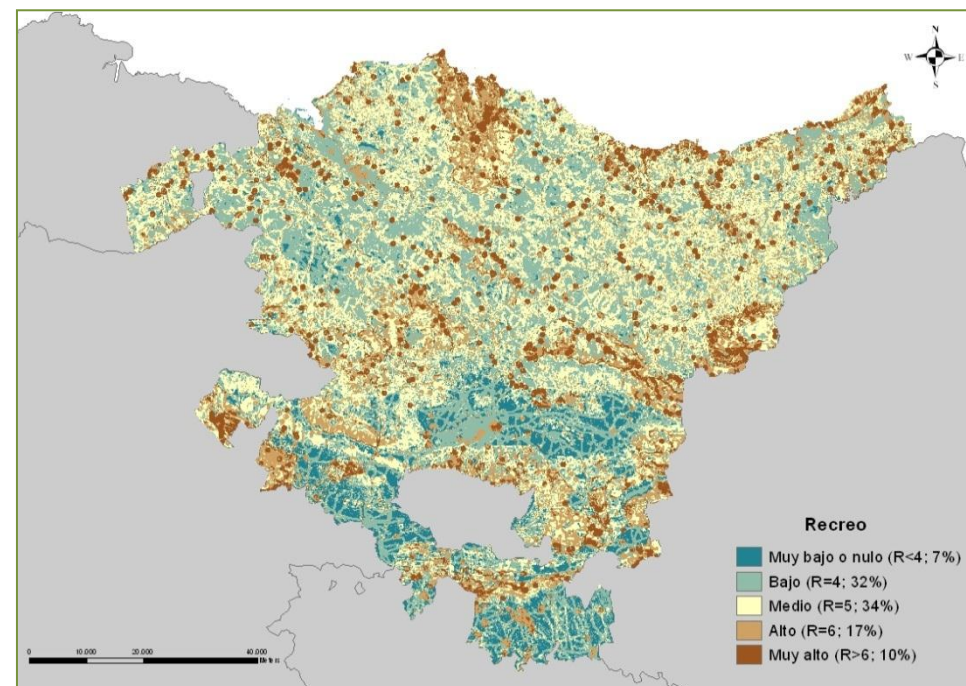

PROXYA	METODOA	BALIOESPENA	ERABILITAKO DATUAK
Eremu bakoitzean habia egiten duten polinizatzaileen litekeen ugaritasun-indizea	InVEST programaren polinizazio-modulua Basa-intsektu polinizatzaileak baino ez dira kontuan hartu eredu hau egitean, honako hauetan oinarrituta: 1) intsektuen baliabide-premiak, habia egiteko habitaten eskuragarritasuna eta janariaren eskuragarritasuna. 2) desplazamendu-distantziak. <i>Ikus Ereduaren mugak Euskadiko ekosistemen zerbitzuak kartografiatzeko gida metodologikoan.</i>	<u>Habia egiteko habitaten eskuragarritasuna: 0-1</u> 0= oso eskuragarritasun txikia edo nulua - 1= eskuragarritasun handia. <u>Landa-baliabideen eskuragarritasuna: 0-1</u> 0= oso eskuragarritasun txikia edo nulua - 1= eskuragarritasun handia. <u>Apis mellifera (Euskadin ere bizi den basa-erlea) espeziearen desplazamendu-distantzia:</u> 700 m.	Balioetsitako habitatak: ftp geoeuskadi-ren geruza: CT_HAB_EUNIS_2009_10000_ETRS89.zip <u>Habia egiteko habitaten eskuragarritasuna:</u> Bibliografia <u>Landa-baliabideen eskuragarritasuna:</u> Bibliografia <u>Apis mellifera (Euskadin ere bizi den basa-erlea) espeziearen desplazamendu-distantzia:</u> Bibliografia

JOLAS-JARDUERAK

Ekosistemek aire zabalean jolas- eta aisia-jarduerak egiteko eskaintzen duten aukera lurraldeak jolas-erabilerarako duen ahalmenaren (jolas-jardueretarako azpiegiturak eta erabili beharreko tokietarako irisgarritasuna) eta beren potentzialaren (berezko ezaugarriak) arabera da.

EAEren % 27k garrantzi handia edo oso handia dauka jolas-jardueren kultura-zerbitzurako

PROXYA	METODOA	BALIOESPENA	ERABILITAKO DATUAK
Jolas-indizea	J= JP + JG J= Jolas-indizea JP = Jolaserako potentziala JA = Jolaserako ahalmena	Jolaserako potentziala Naturaltasun-indizea: 1-7 1= naturaltasun-indize txikiko unitateak- 7 = naturaltasun-indize handiko unitateak. Babes-maila: 0-2 2= babestutako eremuak (Natura 2000 sarea izan ezik); 1= Natura 2000 Sareko eremuak, natura-intereseko eremuak eta interesguneak; 0= gainerakoak. Gainazaleko ur-masen presentzia: 0-3 3= hondartzak; 2= arrantza-barrutiak dituzten ur-masak edo bainatzeko egokiak direnak eta urtegiak; 1= arrantza-barrutirik ez duten edo bainatzeko egokiak ez diren ur-masak eta hondartzak ez diren kostaldeko urak; 0= gainerakoak. Turismo-intereseko geologia-ondarea: 0-1 1= Turismo-intereseko GILak ≥2 (Euskadiko Geodibertsitate Estrategia) eta georeremuak (EAEko geoturismo jasangarria); 0=	Jolaserako potentziala Naturaltasun-indizea: Bibliografia Babes-maila: ftp geoeuskadi-ren geruzak: Natura 2000 Sarea: RN2000_ES21_25000_ETRS89.zip RAMSAR hezeguneak Ramsar_ES21_25000_ETRS89.zip Naturagune Babestua: ENP_ES21_25000_ETRS89.zip Biosfera Erreserba: MaB_ES21_25000_ETRS89.zip Interesguneak: CT_ESPACIOS_INTERES_25000_ETRS89.zip Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetako interes naturalistikoko eremuak: CT_INT_NATURALISTICO_DOT_25000_ETRS89.zip Gainazaleko ur-masen presentzia ftp geoeuskadi-ren geruzak: Ibaiak: URA0202LTramosRioCAPV_ETRS89.zip Urtegiak: URA0205GMasaAguaEmbalses_ETRS89.zip Bainu-eremuak 2009 eta Itsas eragineko paisaiak: CT_PAISAJE_MAR_CAT_25000_ETRS89.zip Ur-masak: EAEko Paisaien Katalogoa, 2005. Arrantza-barrutiak eta bainatzeko egokiak diren urak: Bibliografia
	JP = N + B + U + G + R N = Naturaltasun-indizea B= Babes-maila A = Gainazaleko ur-masen presentzia (ibaiak, lakuak, trantsizio-urak, kostaldeko urak eta urtegiak) G = Turismo-intereseko geologia-ondarea R = Gailurren (mendiak) presentzia		

JG = I + A

I = Irisgarritasuna

A = Azpiegitura artifizialen (jolas-eremuak, upeltegiak, museoak, parke tematikoak, parke ekologikoak, parke probintzialak, interpretazio-zentroak, zentro tematikoak eta BTT zentroak) eta naturalen (haitzuloak eta eskalada-eremuak), paisaia-mugarrien eta hegaztiak behatzeko guneen presentzia.

gainerakoak.

Gailurren (mendiak) presentzia: 0-1

1= gailurren eta haien ingurunearen presentzia; 0=gainerakoak.

Jolaserako ahalmena**Irisgarritasuna: 0-2**

2= azpiegitura linealak (errepideak, autobideak eta abar); 1= azpiegitura linealak (bideak, bidezidorrak eta bidegorriak); 0= gainerakoak.

Azpiegitura, paisaia-mugarri eta hegaztiak behatzeko guneen presentzia: 0-3

3= jolas-jardueretarako, paisaia-mugarrietarako eta hegaztiak eta haien inguruneak behatzeko guneak; 0= gainerakoa.

Turismo-intereseko geologia-ondarea:

Geologia Intereseko Lekuak: CT_LIG_25000_ETRS89.zip

Geoeremuak: Geozonas_ed50_v2_etr89.shp.

Gailurren (mendiak) presentzia:

Gailurren mapa, euskal mendietako UTM koordinatuetatik abiatuta egina: egileak egina

Jolaserako ahalmena**Irisgarritasuna:** ftp geoeuskadi-ren geruza:

BTA_TRA_EJES_REDVIARIA_L_5000_ETRS89_DICIEMBRE_2014.zip

Azpiegitura, paisaia-mugarri eta hegaztiak behatzeko guneen presentzia:

Azpiegiturak: UTM koordinatuak

Paisaia-mugarriak: ftp geoeuskadi-ren geruza:

CT_HITOS_PAISAJISTICOS_25000_ETRS89.zip

Hegaztiak behatzeko guneak: Itinerarios.zip

II. ERANSKINA

BIZITEGI KUANTIFIKAZIOA

1. BIZITEGI KUANTIFIKAZIOA

Udal-plangintzarako bizitegi-kuantifikazioko metodologiak bi helburu dauzka: Lehenik eta behin, kuantifikazio-metodo orokor bat formulatzen da, kasu bakoitzerako proiektu espezifikoagorik ezean, EAEko edozein udalerritako bizitegi-kuantifikazioari nahiko ongi heltzeko aukera ematen duena. Bigarrenik, planteatutako metodologiak kontzeptuzko eskema bat dakar berekin, erreferentzia baliagarria izango dena, kasuan kasu egokitzen jotzen diren egokitzapen eta hobekuntzak gorabehera, Lurralde Plan Partzialek beren eremuko udalerrietarako bideratu behar duten bizitegi-ahalmena kuantifikatzeko.

Formulazioak kontzeptu orokor batzuk planteatzen ditu, eta kontzeptu horiek osatuko dira indarreko lurralde-ereduaren zuzenketa bitartez, Lurralde Plan Partzialek kasuan kasu identifikatzen dutenaren arabera. Azpimarratzekoa da zuzenketa horien magnitudea eta denbora-erritmoa behar bezala zehaztu beharko direla, formulatutako kuantifikazio-metodoaren barruan bildutako osagai orokorrei arazorik gabe eransteko moduan. Gainera, zuzenketa espezifiko horiek eraginpeko udalerrien gaineko inpaktu positibo eta negatiboak identifikatu beharko dituzte, lurralde-ereduan proposatutako aldaketen efektu erantsia ezerezean geratzeko moduan, salbu eta eraginpeko fluxuetarako kontuan hartutako lurralde-eremutik kanpoko jatorria edo helmuga identifikatzen bada.

Bestetik, metodologia honetan proposatzen diren kasu orokorrak eguneratuko dira denborak aurrera egin ahala eta informazio berria eskura eduki ahala. Bigarren etxebizitzekin eta hutsik dauden etxebizitzekin zerikusia duten alderdiek interes berezia dute, atal horiei buruzko informazio orokorra ez delako oso fidagarria. Fenomeno horiek bereziki nabarmenak diren udalerriek beharrezkoa den informazioa aurkeztu beharko dute, eta gai horiei dagokionez aplikatutako kasu eta koefizienteak justifikatu beharko dituzte.

Illo beretik, funtsezkoa da iraganeko joerak identifikatzeko erabilitako biztanle eta etxebizitza kopuruak homogeneousak direla ziurtatzea eta kopuru horiek proposatutako proiektziarako denboraldi egokia estaltzen dutela bermatzea, identifikatutako joerek aztertutako aldagaien benetako portaera islatzeko moduan.

Plangintzaren eragileak arduratu behar dira, halaber, plangintza-ekitaldi ororen berezko denbora-erreferentziei tratamendu egokia emateaz. Kuantifikazioaren denbora-mugak, erabilitako aldagaietarako erreferentziazko datak eta garrantzizko fluxu eta aldaketen urteko erritmoak zein diren argi eta garbi ezartzea ezinbestekoa da. Zorroztasun horri esker, proposatutako kuantifikazioaren inplikazioak nabarmenagoak izango dira, eta ondoriozko planaren ebaluazio gardenago bat egin ahal izango da, kuantifikazioa zentzuzkoa delako, bakar-bakarrik, argi eta garbi mugatuta dagoen denboraldi bati dagozkion premien proiektziari dagokionez.

Bizitegi-kuantifikazioko metodoa bi urratsetan egituratzen da. Lehenik eta behin, etxebizitza-parkean eskatutako igoera kalkulatzeko da, etxebizitza nagusien premiak, bigarren etxebizitzaren eskaria eta aurrekoei loturik hutsik dauden etxebizitzaren aurreikuspena kontuan hartuta. Jarraian, plangintzaldia hasten denerako bizitegi-ahalmen egokia kalkulatzeko da, aurreko urratsean proiektatutako etxebizitza-igoeraren araberrako harrotze-faktorea aplikatuz. 9. Taulan, planteatutako kuantifikazio-metodoa labur-labur aurkeztu da, erabilitako formulazioak, kontzeptuak eta parametroak barne.

1.1. Bizitegi Premiak

Bizitegi-beharren kuantifikazioan sei batugai hartzen dira kontuan; horiek, lurralde-ereduaren zuzenketen inaktuarekin batera, ondorioztatzen den magnitudea eratzen dute.

$$BP = LEZ + A1 + A2 + B1 + B2 + C1$$

Honako hauek dira jasotzen diren zazpi osagaiak:

1.1.1 LEZ. Indarrean dagoen lurralde-ereduaren zuzenketak

Udalerri bakoitzaren osagai espezifikoa da, dagokion Eremu Funtzionaleko Lurralde Plan Partzialean ezarritako lurralde-orekako estrategiei lotua. Osagai horretan islatzen dira, batetik, lurralde-plangintzak udalerri jakin batzuetan ezar ditzakeen hazkunde selektiboak, eta, bestetik, lehendik eskuragarri dagoen lurraldearen arabera edo Lurralde Planak aurreikusten dituen azpiegitura, ekipamendu eta hiri-birkualifikazioko eragiketei dagokienez sortzen diren inplikazioen arabera plan horrek artikulatzen dituen gainerako kontzeptuak. Normalean udalerri batzuen hazkunde handiagoa beste batzuen hazkunde txikiagoarekin konpentsatuko da, salbu eta osagai horren berezko migrazio-fluxu berrietatik kanpoko jatorri bat aurreikusten bada. 1997ko LAGek planteatutako 1. osagaiarekin bat dator osagai hori, hain zuzen ere "lurralde-ereduaren inplikazioak" izena daramanarekin. LAGen Aldaketa honen ondoriozko bizitegi-ahalmena ikusirik, LPPak Eredu-osagaia egokituko du (LEZ). Hazkunde Selektiboko ekintzak ez luke berekin ekarri behar, salbuespenezko aldaketa-egoeretan izan ezik, eredu-osagai baten aplikazioa, gainerako osagaietatik eratorritako ohiko bizitegi-ahalmenaren barruan udalerri bakoitzak iragan hurbilean izandako dinamismo espezifikoa hartzen delako.

1.1.2 A1. Etxebizitza nagusiaren premiak, biztanleria egoiliarra aldatzeagatik

Kontuan hartzen den lurralde-eremuko biztanleria egoiliarra aldatzeagatik (areagotu edo murriztu) eratorritako etxebizitza nagusiaren premiak dira. 1997ko LAGetan planteatutako 2 osagaiarekin bat dator, hau da, "hazkunde demografikoa" izenekoarekin.

1.1.3 A2. Etxebizitza nagusiaren premiak, familia-tamaina aldatzeagatik

Etxebizitza nagusiari loturiko premiak aldatzeari dagozkio, kontuan hartzen den lurralde-eremuan batez besteko familia-tamaina aldatzeagatik. 1997ko LAGen 3. osagaiari dagokio, hots, "familia-egituraren aldaketa" izenekoari.

1.1.4 B1. Bigarren etxebizitzaren eskaria etxebizitza nagusiaren eskaria aldatzeagatik

Bigarren etxebizitzaren eskariari lotutako aldaketa da, kontuan hartutako lurralde-eremurako etxebizitza nagusien kopuruari dagokionez kalkulaturako aldaketari loturik (A1 eta A2 osagaiak). Osagai horrek adierazten du etxebizitza kopuru osagarri bat eskuragarri eduki behar dela erabilera nagusirako aurreikusitakoez gainetik, bigarren erabilerrako eskariak xurgatuko dituenak, A1 eta A2 osagaien bidez hasiera batean kalkulaturako eskuragarritasuna bermatzeko. 1997ko LAGen bigarren etxebizitzaren koefizientearen kontzeptuari eusten zaio jendea bizi den etxebizitzaren (etxebizitza nagusia edo bigarrena izan) eta etxebizitza nagusien arteko ratio erakusteko, baina osagai hori kalkulatzeko modua aldatu da.

1.1.5 B2. Bigarren etxebizitzaren eskaera, bigarren etxebizitzaren koefizientea aldatzeagatik

Bigarren etxebizitzaren aldaketa (igotzea edo murriztea), kontuan hartutako lurralde-eremuan etxebizitza nagusiei dagokienez bigarren etxebizitzaren proportzioan izandako aldaketen ondoriozkoa, hau da, Bigarren Etxebizitzaren Koefizientearen ondoriozkoa. Koefiziente horretako aldaketei buruzko kasu espliziturik ez badago, osagai hori nulua izango da. Alabaina, erabilera nagusiari dagokionez bigarren etxebizitzaren garrantzian aldaketarik planteatzen bada, bigarren etxebizitzaren kopuru osagarria bilduko da osagai horren barruan (bigarren etxebizitzaren koefizientearen igoera planteatzen bada) edo bigarren erabilera izatetik okupazio nagusi batera izatera igaro litezkeen etxebizitzaren kopurua (bigarren etxebizitzaren koefizientearen beherakada kontuan hartzen bada). Gai delikatu da, eskuragarri dagoen informazioaren anbiguotasunari dagokionez zein alor horretan politika alternatiboak abian jartzeko aukerari dagokionez, eta beraz sakoneko gogoeta egin beharko litzateke eta adostasun zabala lortu, osagai hori ezartzerakoan. Hala egiten bada, aurreikustekoa da gehienetan balio negatiboa emango duela, EAEko hainbat udalerritan, hiriburuetatik hurbil dauden eremuetan bereziki, bigarren etxebizitzak etxebizitza nagusi bihurtzen ari diren erakusgarri.

1.1.6 C1. Hutsik dauden etxebizitzaren kopuruari buruzko aurreikuspena, jendea bizi den etxebizitzaren kopurua aldatzearen ondoriozkoa.

Hutsik dauden etxebizitzaren aurreikuspenari dagokio, jendea bizi den etxebizitzaren (nagusia edo bigarrenak) aldaketari loturik, kontuan hartutako lurralde-eremurako aldiari (A1, A2, B1 eta B2 osagaiak) dagokionez. B1 osagaiaren antzera, osagai honek etxebizitza osagarrien kopuru bat aurreikusi beharra islatzen du jendea bizi den etxebizitzaren aurreikuspenaren gainetik, hutsik dauden etxebizitzaren proportzio tekniko bat izaten delako beti, hainbat desadostasun-faktoreren ondorioz (transmititzeko, birgaitzeko aldiak eta abar). Bigarren etxebizitzaren koefizientea ez ezik, hutsik dagoen etxebizitzaren koefizientearen kontzeptua ere hartzen da aintzat, jendea bizi den etxebizitza bakoitzeko (nagusia edo bigarrena izan) dauden etxebizitzaren (hutsik egon edo ez) ratioa erakusteko.

1.2. Premiak kalkulatzeko aplikazio-irizpideak

1.1.7 Biztanleriaren proiektzioa.

EAEko biztanleriak egonkortzeko joera erakutsi du azken hiru hamarkadetan, gutxi gorabehera. 2.100.000 biztanle inguru daude EAEn, eta 1981etik 2001era bitarte beheranzko joera arina atzeman bazen ere, urteko batez besteko aldakuntza-tasa -% 0.1 izanik, azken data horretatik aurrera neurrizko gorakada atzeman da. 1. Taulan laburbildu da EAEko eta lurralde-eremu bakoitzeko biztanleria nola bilakatu den 1981etik 2011ra bitarte.

1. taula. Biztanleriaren bilakaera lurralde-eremuaren arabera

Tabla 1. Evolución de la población por ámbito territorial

Lurralde-eremua Ámbito Territorial	Biztanleria Población		% EAE gainean % sobre CAPV		2011ko indizea Índice 2011
	1981	2011	1981	2011	1981-100
EAE /CAPV	2.141.808	2.179.815	100,00	100,00	101,77
Lurralde historiko bakoitzeko Por territorio histórico					
Araba / Álava	257.850	321.254	12,04	14,73	124,59
Bizkaia	1.189.278	1.153.351	55,53	52,91	96,98
Gipuzkoa	694.681	705.210	32,43	32,35	101,52
Eremu funtzional bakoitzeko Por Área Funcional					
Balmaseda-Zalla / Enkartzioak	31.317	32.013	1,46	1,46	102,22
Beasain-Zumarraga	72.016	69.150	3,36	3,17	96,02
Bilbo metropolitarra/ Bilbao Metropolitano	959.573	906.973	44,80	41,60	94,52
Donostia/San Sebastián	382.577	399.548	17,86	18,32	104,44
Durango	66.648	76.061	3,11	3,48	114,12
Eibar	86.578	72.414	4,04	3,32	83,64
Gernika-Markina	74.366	72.142	3,47	3,30	97,01
Igorre	12.277	13.646	0,57	0,62	111,15
Guardia/Laguardia	9.559	11.710	0,45	0,53	122,50
Laudio / Llodio	40.692	41.474	1,90	1,90	101,92
Arrasate / Mondragón -Bergara	68.574	63.630	3,20	2,91	92,79
Mungia	17.041	26.254	0,80	1,20	154,06
Tolosa	44.973	46.001	2,10	2,11	102,29
Araba Erdialdea/ Álava Central	214.208	274.902	10,00	12,61	128,33
Zarautz-Azpeitia	61.410	73.450	2,87	3,36	119,61

Iturria: Egileak berak egindakoa, Eustaten datuetan oinarrituta (Biztanleriaren errolda eta estatistika).

Fuente: Elaboración propia en base a datos de Eustat (censo y Estadística de Población)

1996-2011 aldiko (Eustaten bost urteko seriea) biztanleriaren urteko aldakuntza-tasa aplikatuko da, edo, hala badagokio, plangintzaren berrikuspenaren Aurrerapena erakusgai jartzeko akordioaren aurreko urtearen aurreko hamabost urteetako biztanleriaren aldakuntzari buruzko datu ofizialak. Aldakuntza-tasa negatiboa bada, tasa hori erabiliko da atzemandako balioaren erdira murriztuta, neurketan izan litezkeen akatsen inpaktu negatiboa arintzeko eta atzeraldi demografikoak izan lezakeen efektua berdintzeko; izan ere, litekeena da familia-tamainak beherakada handiagoa izatea kontuan hartutako lurralde-eremuan.

1.2.1. Batez besteko familia-tamaina

Biztanleriaren bizitegi-premiak zein diren azaltzeko funtsezko aldagaia da, biztanleria eta etxebizitza nagusia lotzen dituelako etxekoen unitatearen batez besteko tamainaren arabera, etxekoen unitatea etxebizitza berean bizi diren pertsonen osatzen dutela aintzat hartuta.

2. taula. Familia-tamainaren bilakaera EAEn.

Tabla 2. Evolución del tamaño familiar en la CAPV

	1981	1986	1991	1996	2001	2006	2011
Batezbesteko familia-tamaina (pertsona/etxebizitza) Tamaño medio familiar (personas/vivienda)	3,73	3,53	3,34	3,07	2,79	2,64	2,53
Urteko batezbesteko bariazioa (%) aurreko datarekiko Variación anual media (%) respecto a la fecha anterior		-1,30	-1,10	-1,62	-1,77	-1,07	-0,83

Iturria: Eustat (hainbat urtetako Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Errolda)

Fuente: Eustat (Censo de Población y Viviendas, varios años)

Udalak familia-tamainari buruz duen azken informazioari urteko familia-tamaina aldakorraren (hau da, unitatearen gaineko familia-tamainaren soberakinaren) % 1,5eko urteko murrizketatasa ezarriko zaio.

1.2.2. Bigarren etxebizitzaren koefizientea

2011ko erroldan ageri den tasari ezarriko zaio (edo 2001eko eta 2011ko behaketen batezbestekoari, baldin eta 2011n atzemandako koefizienteak 2001ko balioa gainditzen badu). Ezarritako koefizientea aplikatu beharko da baldin eta haren balioa 1,25 (hau da, bigarren etxebizitza bat lau etxebizitza nagusiko) edo handiagoa bada. Planaren hasieran dauden bigarren etxebizitzaren zati bat bihurtzeko aukera planteatu daiteke, horrela proiektatutako bizitegi-premiak murrizteko, baina horren azpian dauden kasuen magnitudea eta bideragarritasuna justifikatu beharko da nolanahi ere.

1.2.3. Hutsik dauden etxebizitzaren koefizientea

Hutsik dagoen etxebizitza tekniko bakoitzeko 1,04tik 1,08ra bitarteko tasa bat ezarriko da, kontuan hartutako udalerriko biztanleriaren arabera (ikus balioen taula 3. Taulan). Beste balio batzuk erabiltzen direnean ezarritako koefizientearen balioa justifikatu beharko da. Planaren hasieran hutsik dauden etxebizitzaren zati bat berreskuratzeko aukera planteatu daiteke, horrela proiektatutako bizitegi-premiak murrizteko, baina horren azpian dauden kasuen magnitudea eta bideragarritasuna justifikatu beharko da nolanahi ere.

3. taula. Etxebizitza hutsen koefizientea (EHK) udalerraren tamainaren arabera

Tabla 3. Coeficiente de vivienda deshabitada (CVD) según el tamaño del municipio

Maila Estrato	Udalerriko biztanleria Población del municipio	EHK CVD
1	20.000 biztanle edo gehiago 20.000 habitantes o más	1,04
2	7.000 eta 19.999 biztanleren artean De 7.000 a 19.999 habitantes	1,05
3	3.000 eta 6.999 biztanleren artean De 3.000 a 6.999 habitantes	1,06
4	1.000 eta 2.999 biztanleren artean De 1.000 a 2.999 habitantes	1,07
5	1.000 biztanle baino gutxiago Menos de 1.000 habitantes	1,08

1.3. Bizitegi Ahalmena

Udalerriko bizitegi-premiak kuantifikatu ostean, planaren aldirako aurreikusitako premia horiek planaren hasieran eskatutako bizitegi-ahalmenaren zenbatespen bihurtu behar dira, plangintzaren iraupenerako identifikatutako premiak beteko direla bermatzeko.

Behin-behineko onarpen-datan udal-plangintza nagusian aurreikusten den bizitegi-ahalmena esaten zaio hiri-lurzoru eta lurzoru urbanizagarri sektorizatu gisa sailkatutako bizitegi-eremuetan eraikitzeko baimena jasotzen duten bizitegi berrien guztizko kopuruari. Kuantifikazioari landaguneen eta Arabako kontzeju guztien ahalmena eranstea aukera izango da.

Aurreikusitako premietara egokitutako bizitegi-ahalmena kalkulatzeko, harrotze-faktore bat aplikatzen da. Hala, bizitegi-premien zifra (hortaz, plangintzaren indarraldirako aurreikusitako etxebizitza-eraikuntza) plangintzan kalifikatutako lurzoruen hartze-ahalmen bihurtzen da, kalkulaturako premiak beteko direla bermatzeko.

$$BA = (BP \times HAR) - HE$$

BP: Bizitegi Premiak

HAR. Harrotze-faktorea

HE: Hutsik dauden etxebizitzak (1.3.2 zenbakiaren arabera)

1.3.1. Harrotze-faktorea

Harrotze-faktorea honako hau da: plangintzaren hasieran identifikatutako bizitegi-ahalmenak nabarmen gainditzea planaren indarraldirako zenbatetsitako bizitegi-premien magnitudea. Marjina hori faktore ugariengatik planteatzen da, faktore horiek bizitegi-lurzoruek aurreikusitako kontsumoa sobera gainditzea eskatzen baitute. Besteak beste, honako hauek dira faktore garrantzitsuenak: hiri-lurzoruaren merkatu izugarri segmentatu eta bereziaren haritik datozen tirabirak; administrazio-prozedura garrantzitsuen moteltasuna, planaren benetako egikaritzea edo iraupena nabarmen atzera dezakeena; eta premien proiektzioan egin litezkeen hutsegiteak, zorrotz-zorrotza den merkatu batean bereziki kaltegarriak izan daitezkeenak.

Funtsean, harrotze-faktoreak planaren aldirako zenbatetsitako premien beharrezko maiorazioa erakusten du, aldi hori amaitzerako bizitegi-lurzoruaren soberakinak nahikoak izan daitezen, eta horrela merkatuak, eskaintzarik ezean, nahigabeko birberotzerik jasan ez dezan. Kontzeptu hori argitzeko adibide bat jartzearen, demagun 8 urteko plangintzaldi bati 2,5eko harrotze-faktore bat ezartzen diogula; kasu horretan, planaren hasieran bizitegi-eraikuntzako 20 urte betetzeko lurzoru egokia identifikatuko dugu kuantifikazioan aurreikusitako erritmoaren arabera, eta beraz, aurreikuspenen arabera, plana amaitzerako oraindik ere bizitegi-eraikuntzako 12 urteko hondar-ahalmenari eutsiko zaio, eta zifra horrek nahikoa dirudi bizitegi-lurzoruaren merkatuak nahigabeko itogunerik izan ez dezan bermatzeko.

Eranskinak

Logikoa denez, eskari-mailak planean aurreikusitakoak gainditzen baditu, plangintzaren benetako egikaritzea atzeratzen bada edo plan berri bat egiteko ekimena berandutzen bada, harrotze-faktoreak teoriarik bermatutako segurtasun-marjina murrizteko arriskua egon daiteke. Harrotze-faktorarako balio egokia hautatzeko konpromisoa hartu behar da, kontuan hartuta, batetik, planak benetan dirauen bitartean merkatuaren funtzionamendua bermatu behar dela, eta, bestetik, hiri-hedapenaren erritmoa murriztea komeni dela, oso urria den baliabide baten erabilaren jasagarritasunaren eta efizientziaren ikuspegitik.

8 urterako zenbatetsitako bizitegi-premiei gehienez 2,2tik 3ra bitarteko harrotze-faktore bat ezartzea proposatzen da, udalerriaren tamainaren arabera (ikus balio-taula 4. Taulan). Udalerriaren tamaina txikitu ahala harrotze-faktorea orduan eta handiagoa izango da, eta hori hala da, batetik, merkaturaren zorrotzagoa delako haren tamaina murriztu (arrazoi fisikoengatik edo jabetzaren kontzentrazio handiagoarengatik) ahala, eta, bestetik, kontuan hartutako lurralde-eremua zenbat eta txikiagoa izan, proiektuaren fidagarritasuna orduan eta txikiagoa delako.

4. taula. Bizitegi-beharretan ezarri daitekeen bizitegi-ahalmenaren harrotze-faktorearen balioa, udalerriaren tamainaren arabera

Tabla 4. Valor del factor de esponjamiento de la capacidad residencial aplicable a las necesidades residenciales para 8 años según tamaño del municipio

Maila Estrato	Udalerriko biztanleria Población del municipio	Harrotze-faktorea gehi. Esponjamiento máx.
1	20.000 biztanle edo gehiago 20.000 habitantes o más	2,2
2	7.000 eta 19.999 biztanleren artean De 7.000 a 19.999 habitantes	2,4
3	3.000 eta 6.999 biztanleren artean De 3.000 a 6.999 habitantes	2,6
4	1.000 eta 2.999 biztanleren artean De 1.000 a 2.999 habitantes	2,8
5	1.000 biztanle baino gutxiago Menos de 1.000 habitantes	3,0

1.3.2. Hutsik dauden etxebizitzak

Illo horretan, ezartzen da udalerri bakoitzaren bizitegi-kuantifikaziorako kontuan hartu behar diren etxebizitza hutsen balioa gutxienez udalerri horretan dauden etxebizitzaren guztizkoaren % 2 izango dela. Horrek iradokitzen du, txertatu beharreko balio gisa, hutsik dauden etxebizitzaren guztizkoaren % 50 sartuko dela, eta kopuru horri kendu egin behar zaio 3. Taulako Hutsik dauden Etxebizitzaren Koefizientean horrelako etxebizitzetarako definitutako ehuneko teknika.

Osagai hori ezartzeko, bizitegi-premiei harrotze-faktorea aplikatu ostean lortzen den bizitegi-ahalmenaren zifra kendu behar da.

1.4. Muga gehigarriak

Azkenik, kuantifikazio-metodologia hori aplikatuz lortutako emaitzei bi baldintza gehiago gehitu zaizkie, proposatutako arauen aplikazio mekanikoaren haritik etor daitezkeen muturreko emaitzak saihesteko. Muga horiek jomugan dituzte, batetik, iraganean oso atzerakorrak izan diren udalerriak, eta, bestetik, azken urteetan egundoko hazkundea izan duten udalerriak.

Lehen kasuan, gutxieneko bizitegi-ahalmen bat bermatu behar da, eragile sektorialeki jarduteko nolabaiteko ahalmena emateko moduan, eta, demografia uzurtzen bada, lurzoru-merkatuaren funtzionamendua gehiegi ez mugatzeko moduan. Bigarren, gehiegizko estrapolazioak saihestu behar dira, konponbide zaila dutelako behin haietatik eratorritako jardunak abiarazi ondoren. Jakina, indarreko plangintzaren eguneratzea bizkortu beharko da baldin eta hedapen bizkortua luzatzen bada, eta, horren ondorioz, harrotze-faktoreak bermatu nahi duen tarte zabala arriskuan geratzen bada.

Udalerriaren bizitegi-ahalmenaren azken kuantifikazioari ezarritako bi muga gehigarriak honako hauek dira:

1. Udalerri guztien kasuan, bizitegi-ahalmenak ezin izango du gaintitu hirigintza-plangintza onartzen denean dagoen etxebizitza-parkearen % 50.
2. Edozein udalerri hasierako etxebizitza-parkearen % 10eko bizitegi-ahalmena proposatu ahal izango du.

1.5. Etxebizitza kopurua eta eraikigarritasuna

5. Taulan, azken urteetan eraikitako etxebizitzaren batez besteko azaleraren zenbatespena ikus daiteke, etxebizitzaren erregimenaren eta tipologiaen arabera. Azalera eraikiaren kontzeptuaren barnean ez dira hartzen etxebizitza ugariko eraikinetan sestraperan zein teilatupean kokatutako garajeak, trastelekuak eta lokalak. Familia bakarreko etxebizitzetarako, garajea kontuan hartzen da sestraperan ez badago (eraikitzen diren familia bakarreko etxebizitzaren % 50 da, gutxi gorabehera).

Babes Ofizialeko Etxebizitzetarako, 1,32ko ratioa erabili da azalera eraikiaren eta etxebizitzaren azalera erabilgarriaren artean erreferentzia eta erakusgarri baliagarria izan daitekeelakoan, normalean erabiltzen dena baino ratio handiagoa erabili da, beraz. Etxebizitza ugariko eraikinetako etxebizitza tasatu eta libreei ere balio hori ezarri zaie. Elkarri atxikitako eta familia bakarreko etxebizitzetarako, berriz, 1,25eko balioa ezarri da, hori ere erreferentzia eta erakusgarri gisa.

5. Taularen balioek EAE osoari ezartzekoa den batezbesteko globalaren zenbatespena erakusten dute. Landa-eremuek eta lurzoru-eskuragarritasun handiena duten eremuek ematen dituzte balio handienak etxebizitzaren batez besteko azalerari dagokionez. Bilbo Metropolitarran, berriz, etxebizitzak pixka bat txikiagoak dira. Babes Ofizialeko Etxebizitzei esleitutako batez besteko balioaren arabera, logela bateko Babes Ofizialeko Etxebizitza eraiki guztien % 5etik % 10era bitarte dira, bi logelakoak (3 edo 4 ohe) % 40-50, eta hiru logelakoak (5 edo 6 ohe) % 45-55, hurrenez hurren.

Seinale batzuen arabera komenigarria litzateke etxebizitzaren tipologia dibertsifikatzea, beren azalerari dagokionez bereziki. Familia-tamaina gero eta txikiagoa da, pertsona bateko eta bi pertsonako etxekoen unitateak gero eta gehiago dira, eta etxebizitza bat jabetzan edo alokairuan edukitzea oso garestia da. Faktore horiek guztiak aintzat hartuta litekeena da eskariaren segmentu batek etxebizitza txikiagoak nahi izatea, nahiz eta sozialki eta sektorialki erresistentzia handia ikus daitekeen horri dagokionez. Gai hori sakonetik aztertu beharko litzateke, etxebizitza bakoitzeko batez besteko azalera murrizteko eta bizitegi-lurzoruaren kontsumoa moderatzeko aukera emango lukeen neurrian.

5. Taula. Gaur egun eraikitzen den etxebizitzaren batezbesteko azalera EAEn
Tabla 5. Estimación de superficies por tipos de vivienda en la CAPV

Etxebizitza mota Tipo de vivienda	Azalera (m ²) Superficie (m ²)	
	Erabilgarria Útil	Eraikia Construida
BOE (batezbesteko orokorra) / VPO (media global)	68	90
logela 1/ de 1 dormitorio	48	63
2 logela / de 2 dormitorios	62	82
3 logela / de 3 dormitorios	76	100
Etxebizitza tasada / Vivienda tasada	80	106
Etxebizitza librea / Vivienda libre		
Etxebizitzarako eraikinen batezbesteko orokorra Media global en edificios de viviendas	81	106
2 logela / de 2 dormitorios	72	92
3 logela / de 3 dormitorios	90	119
Elkarri atxikitako etxebizitzak / Viviendas adosadas	120	150
Familia bakarreko etxebizitzaren urbanizazioa Urbanización de viviendas unifamiliares	180	250 ^a

^a Eraikitako azalerak garajea barne hartzen du, sestraperan egon ezean (kasuen % 50ean zenbatetsia)
Iturria: Egileak egina, eragile pribilegiatuek emandako informazioan oinarrituta.

^a La superficie construida incluye el garaje cuando no está bajo rasante (estimado 50% de los casos)

Fuente: Elaboración propia en base a información suministrada por agentes privilegiados

2. 2014-2022 ALDIRAKO KUANTIFIKAZIO-METODOAREN EZARPEN ARGIGARRIA

Planteatutako metodologiaren funtzionamendua eta norainokoa argitzeko simulazio orokor bat egin da EAEko udalerri guztientzat eta 2014-2022 aldirako (hau da, 2014ko urtarilaren 1etik 2022ko urtarilaren 1era bitarteko aldirako). Kuantifikazio hori egiteko ez da kontuan hartu indarreko lurralde-ereduaren zuzenketen osagaia (LPPEk definitu beharrekoa), ezta bigarren etxebizitzaren koefizienteari dagokionez udal-eremu bakoitzean egin daitezkeen aldaketak ere. Hortaz, B2 osagaia (bigarren etxebizitzaren koefizientearen ondoriozkoa) nulua da definizioz. Gainera, bigarren etxebizitzaren koefizientearen balioa 1,25 izango da koefiziente horren balio historikoak maila hori gainditzen duen udalerri guztietan. Logikoa denez, ezarpen argigarri honetarako kontuan hartu ez diren osagai horiek kontuan hartzeak eragin handia izango du hainbat udalerri eta Eremu Funtzionaletan, eta kontuan hartzeko moduko inpaktua izan lezake, halaber, EAE osoarentzako balio erantsietan.

1.1. Bizitegi-premiak (2014-2022)

6. Taulan, kontuan hartutako 8 urteko aldirako (2014-2022) premien kuantifikazioa laburbildu da. Aldi horretarako bizitegi-premia erantsiak 88.144 etxebizitza izango dira, gutxi gorabehera, eta horrek esan nahi du urtean batez beste 11.018 etxebizitza eraiki beharko direla. Lurralde-eremu bizienetan aldiaren hasieran zegoen parkearen % 15aren eta 25aren arteko premiak izango dituztela kalkulatu da, goreneko balioa Mungian egonik, eta, nabarmen atzerago, Igorren, Araba Erdialdean eta Guardian, nahiz eta ekitaldi honetan ez den guztiz kontuan hartu Bakion eta Bastidan bigarren etxebizitzaren eskaria egon litekeela. Durangoko, Zarautz-Azpeitiko, Tolosaldeko eta Laudioko eremuetarako kalkulaturako premiak, berriz, hasierako parkearen % 10aren pixka bat gaintetik daude. Dinamismo demografiko txikieneko 4 eremuetan (Eibar, Arrasate-Bergara, Gernika-Markina eta Bilbo Metropolitarra), aldiz, bizitegi-premiak ez dira hasierako parkearen % 8ra iristen. Muturreko kasuak Deba ibaiaren haranean daude, bertan, biztanleria aldatzearen ondoriozko etxebizitza nagusiaren premiek (A1 osagaia) balio negatiboa ematen dutelako, magnitude hori neurritzkoa bada ere.

6. Taula. 2014-2022 epealdirako aurreikusitako bizitegi-beharrak
Tabla 6. Necesidades residenciales estimadas para el período 2014-2022

Lurralde Eremua Ámbito Territorial	Bizitegi-beharrak guztira Total necesidades residenciales	% etxebizitza parkearen gainean % parque viviendas	Biztanle- aldaketa A1 Variación de la población	A2 Familia- tamaina Tamaño familiar	B1 Bigarren etxebizitza Vivienda secundaria	C1 Etxebizitza hutsa Vivienda deshabitada
EAE / CAPV	88.144	8,81	15.400	64.216	4.312	4.209
Lurralde historiko bakoitzeko Por territorio histórico						
Araba /Álava	21.316	13,96	9.402	9.651	1.229	1032
Bizkaia	39.781	7,57	2.266	33.847	1.772	1892
Gipuzkoa	27.047	8,39	3.732	20.718	1.311	1285
Eremu Funtzional bakoitzeko Por Área Funcional						
Balmaseda-Zalla	1.482	9,27	380	944	77	81
Beasain-Zumarraga	2.718	8,43	481	2.030	57	150
Bilbo metropolitarra/ Bilbao Metropolitano	26.485	6,53	-2.267	26.605	972	1175
Donostia/San Sebastián	14.440	8,07	1.504	11.776	540	620
Durango	4.005	11,83	1.511	2.222	93	179
Eibar	1.821	5,46	-512	2.124	114	95
Gernika-Markina	2.679	6,86	165	2.127	229	154
Igorre	1023	15,03	485	407	67	64
Guardia/Laguardia	1.120	13,86	522	352	176	70
Laudio / Llodio	1.988	10,29	468	1.223	180	117
Arrasate / Mondragón - Bergara	1.737	5,89	-283	1.859	70	91
Mungia	3.182	24,89	1.933	784	280	185
Tolosa	2.191	10,04	649	1.346	60	136
Araba Erdialdea/ Álava Central	18.731	14,54	8.649	8.284	919	877
Zarautz-Azpeitia	4.542	13,07	1.715	2.133	478	215

Ekitaldi honetan erabilitako kasuak direla-eta, bigarren etxebizitzaren eta hutsik dagoen etxebizitzaren osagaiek oso garrantzi txikia dute etxebizitza nagusiaren premien aldean, eta identifikatutako premien bolumen osoaren % 10 baino ez dira. Bestetik ikusten dugu 2000. urtean gutxi gorabehera atzemandako inflexio demografikoak inpaktu txikia izan duela, izan ere, biztanle-aldaketaren osagaiak kontuan hartzeko moduko magnitudea erakusten badu ere (15.400 etxebizitza aldirako), familia-tamaina murriztu izanaren ondoriozko premien % 24 baino ez da (64.216 etxebizitza aldirako), nahiz eta azken urteetan familia-tamainaren murrizketari dagokionez erabilitako kasuak moderatu diren.

Logikoa denez, balioespen orokor horiek ez dira berdin-berdinak lurralde-eremu guztietan. Dinamismo demografiko handiena duten Eremu Funtzionaletan (Mungia, Igorre, Guardia eta Araba Erdialdea), biztanle-aldaketaren osagaiak familia-tamainaren murrizketari lotutakoa gaitzen du. Eremu geldienetan egoera guztiz bestelakoa da. Bilbo Metropolitarran adibidez, familia-tamaina murriztearen ondoriozko premiak ia 10 aldiz handiagoak dira hazkunde demografikoaren haritik eratorritako premiak baino.

Nabarmentzekoa da, halaber, udalerrri txikienetako premien intentsitate erlatiboa, eta bereziki 1.000 biztanletik 7.000 biztanlera bitarteko udalerriei dagokienez. Udalerrri horietako asko biziagoak dira, eta bigarren etxebizitzaren eta hutsik dauden etxebizitzaren presentzia handiagoa

dute. Horren guztia ondoz, hasierako parkeari dagokionez udalerri horiek duten bizitegi-premien tasa EAE osorako zenbatetsitakoaren gainetik dago nabarmen.

1.2. Bizitegi-ahalmena (2014-2022)

7. Taulan 2014-2022 aldirako bizitegi-ahalmena ikus daiteke, behin dagozkien udalerriei harrotze-faktoreak eta muga gehigarriak ezarri ondoren. Oro har ikusten dugu zenbatetsitako bizitegi-premiak 88.144 direla, eta gehieneko bizitegi-ahalmena, berriz, 186.463 etxebizitza direla EAE osorako. Horren arabera, benetako harrotze-faktorea 2,12 da. Ahalmenaren maila txikiena 93.297 etxebizitza izango litzateke (1,06ko harrotzea batez beste).

7. taula Aurreikusitako bizitegi-ahalmena 2014-2022 aldiko plangintzarako

Lurralde Eremua Ámbito Territorial	2013ko etxebizitza- parkea Parque viviendas 2013	Gehieneko bizitegi-ahalmena Capacidad residencial máxima		
		Etxebizitzak En viviendas	Parkearen % En % parque	Harrotze-faktorea Esponjamiento
EAE / CAPV	1.000.708	186.463	18,63	2,12
Lurralde historiko bakoitzeko Por territorio histórico				
Araba / Álava	152.722	39.547	25,89	1,86
Bizkaia	525.458	88.294	16,80	2,22
Gipuzkoa	322.528	58.622	18,18	2,17

8. taula. Metodologia berriaren eta LAGen emaitzen arteko konparazioa.

Tabla 8. Comparación entre los resultados de la nueva metodología y los criterios de las DOT vigentes

Lurralde Eremua Ámbito Territorial	2013ko etxebizitza- parkea Parque viviendas 2013	Gehieneko bizitegi-ahalmena Capacidad residencial máxima		
		Etxebizitzak En viviendas	Parkearen % En % parque	Harrotze-faktorea Esponjamiento
Eremu Funtzional bakoitzeko Por Área Funcional				
Balmaseda-Zalla	15.985	3.589	22,45	2,42
Beasain-Zumarraga	32.257	6.602	20,47	2,43
Bilbo metropolitarra/ Bilbao Metropolitano	405.333	58.284	14,38	2,20
Donostia/San Sebastián	179.040	29.242	16,33	2,03
Durango	33.852	8.770	25,91	2,19
Eibar	33.326	4.795	14,39	2,63
Gernika-Markina	39.055	6.695	17,14	2,50
Igorre	6.808	2.320	34,08	2,27
Guardia/Laguardia	8.083	2.443	30,22	2,18
Laudio / Llodio	19.313	4.012	20,77	2,02
Arrasate / Mondragón - Bergara	29.512	4.533	15,36	2,61
Mungia	12.782	6.354	49,71	2,00
Tolosa	21.817	4.391	20,13	2,00
Araba Erdialdea/ Álava Central	128.784	34.312	26,64	1,83
Zarautz-Azpeitia	34.761	10.121	29,12	2,23

Kontzeptua Concepto	Metodo berria Nuevo método	Eguneratutako LAGak DOT actualizadas
Etxebizitza nagusien beharrak (A): Necesidades de vivienda principal (A):		
Biztanleen aldaketagatik (A1) Por variación de la población (A1)	15.407	35.142
Familia-tamainaren aldaketagatik (A2) Por variación del tamaño familiar (A2)	64.216	88.955
Etxebizitzaren nagusien beharrak guztira (A) Necesidades totales de vivienda principal (A)	79.623	124.097
Bigarren etxebizitzaren beharrak (B) Demanda de vivienda secundaria (B)	4.312	7.551
Etxebizitza hutsen aurreikuspena (C) Previsión de viviendas deshabitadas (C)	4.209	
Etxebizitzaren beharrak Necesidades residenciales	88.144	131.648
Eskaintzaren zorroztasunaren zuzenketa / Harrotzea Corrección rigidez oferta / Esponjamiento	98.319	155.843
Gehienezko bizitegi- ahalmena Capacidad residencial máxima	186.463	287.491

1.3. Indarreko LAGekiko konparazio-azterketa

Amaitzeko, 8. Taulan konparatu egin dira metodo berriarekin lortutako emaitzak eta 1997ko LAGek ezarritako irizpideak abiapuntuko informazio berari (2001/2011ko erroldak) aplikatzen eratorritako emaitzak.

Metodologia berria murriztaileagoa da azken urteetan ezarritakoa baino, bizitegi-kuantifikazioari dagokionez kontuan hartu diren ia alderdi guztietan.

1. Proiekzioen arabera udalerri atzerakorretan biztanleria galduko da, neurri txikian bada ere, eta, gauzak horrela, etxebizitza nagusiaren premiak ere txikiagoak izango dira.
2. Familia-tamainaren kalkuluan aldaketak izango dira, nola planteamenduan hala erritmoan, eta horren arabera 24.739 etxebizitza nagusi gutxiago beharko dira.
3. Metodo bakoitzak bigarren etxebizitzaren eskariari dagokionez egindako kalkuluen arabera 3.239 etxebizitza gutxiago beharko dira, nahiz eta bi kasuetan bigarren etxebizitzaren koefiziente bera erabili.
4. Eskaintza-zorroztasunaren zuzenketa (1997ko LAGen metodoan erabili zen) erabili beharrean harrotze-kontzeptua erabili izanak bateko eta besteko desadostasunak sortu ditu udalerriaren arabera. Osagai hori kalkulatzeko modua aldatu da bereziki, hasierako parkearen mendean egon beharrean dagokion eremuaren bizitegi-premien zenbatespenari lotuko zaiolako hemendik aurrera. Ildo horretan, harrotze-koefizientea aplikatzeak 57.524 etxebizitzako murrizketa dakar 1997ko LAGek

Eranskinak

ezarritako "eskaintzaren zorroztasunaren zuzenketa" aplikatzetik sortutako etxebizitza kopuruaren aldean.

5. Onartutako gehieneko bizitegi-ahalmenari muga gehigarriak eranstearen ondorioz (1997ko LAGetan elementu hori ez zen kontuan hartu), metodologia berria erabiltzearen ondoriozko azken ahalmenak 101.028 etxebizitzako murrizketa ekarri du, 1997ko LAGetan ezarritako metodoa erabiltzearen ondoriozko ahalmenaren aldean.

Eranskinak

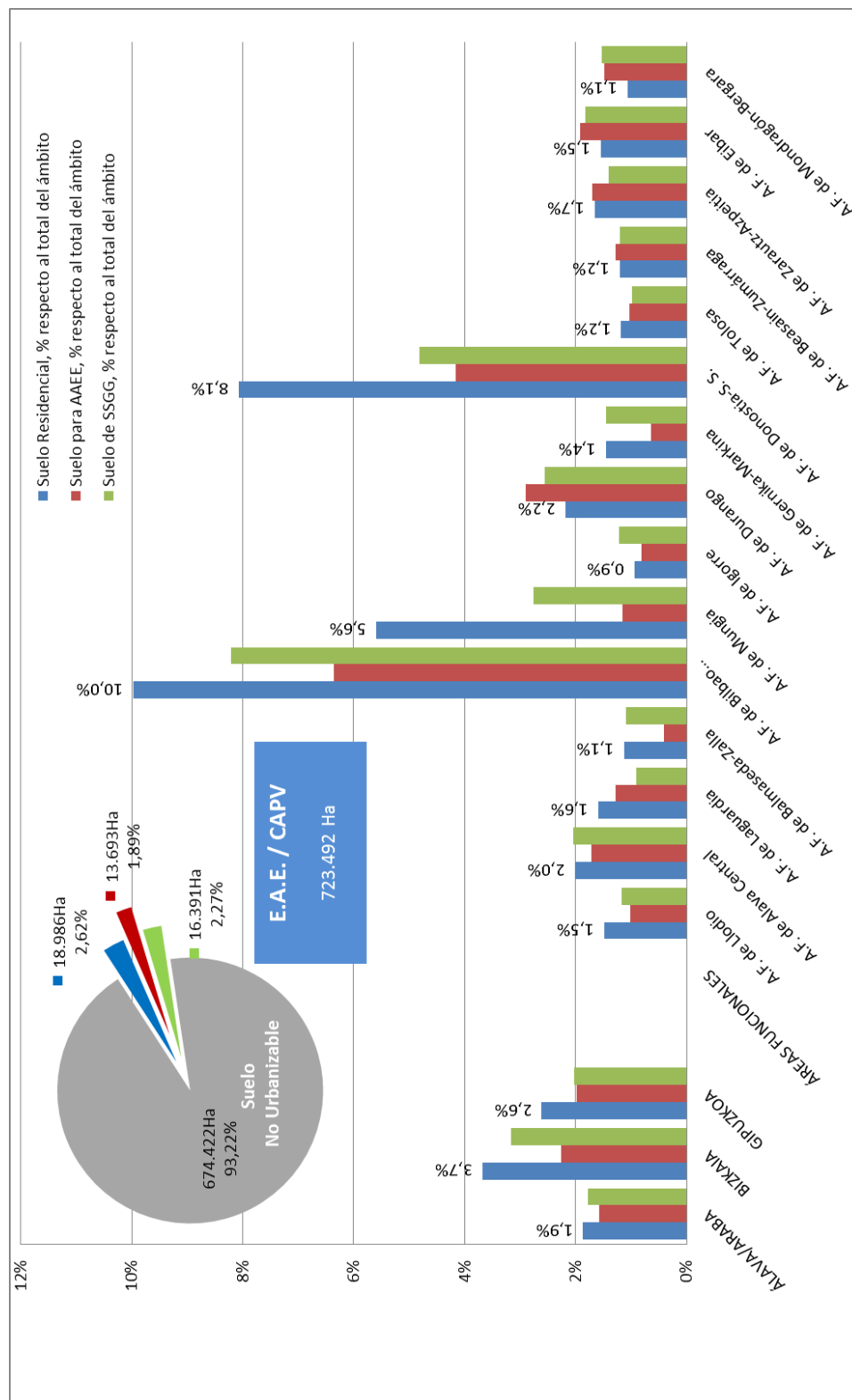
Kontzeptu eta osagarrien deskribapena	Aplikaturiko formula	Ikurren legenda																		
LEZ. Indarrean dagoen lurralde-ereduaren zuzenketak																				
LPPak zuzenketa horiek identifikatuko ditu, eta haien magnitudea eta denbora-erritmoa kalkulatu du. Azpiegitura eta zuzkiduretan, habitat motetan edo garrantzizko beste edozein alderditan izandako aldaketan ondorioz etxebizitzaren erabilera nagusian ed bigarren erabilera duen inpaktua identifikatu du.	LP _{Pean} azaldu da	d denboraldiaren identifikazio orokorra: 0 = Erreferentziazko aldia h = Planaren hasierako urtea a = Planaren azken urtea																		
A. Etxebizitza nagusiko premiak																				
A1. Biztanleria egoiarraren aldaketagatik Udal-biztanleriaren proiektzio-formula: $B_d = B_0 \times (1 + RP)^d$	$(B_a - B_h) / FTM_d$	B _d = Biztanleria d unean FTM _d = Familia-tamaina d unean FR = Familia-tamainaren urteko aldakuntza-tasa																		
A2. Familia-tamainaren aldaketagatik (A2) Familia-tamainaren proiektzio-formula: $FTM_d = 1 + (FTM_0 - 1) \times (1 + FR)^d$	$B_h \times (1 / FTM_t - 1 / FTM_h)$	BR = Udal-biztanleriaren urteko aldakuntza-tasa (erdira murriztua aldakuntza negatiboa bada)																		
B. Bigarren etxebizitzaren eskaria																				
B1. Biztanleriaren aldaketagatik Parke nagusiaren bilakaerari lotutako eskaria	$(A_1 + A_2) \times (BEK_r - 1)$	BEK _d = Bigarren etxebizitzaren koefizientea d unean. Honela definitzen da: etxebizitza okupatuak / etxebizitza nagusiak																		
B2. Bigarren etxebizitzaren koefizientea aldatzeagatik BEK _a ren proiektzio argia eskatzen du. Horrelakorik ezean 2011ko BEK _a aplikatuko da (edo 2001ko eta 2011ko batezbestekoa, azken hori handiagoa bada), betiere 1,25eko maila gaingiditzen ez badu.	$(B_h / FTM_h) \times (BEK_d - BEK_h)$																			
C. Hutsik dauden etxebizitzaren aurreikuspena																				
C1. Hutsik dauden etxebizitzaren aldaketagatik Okupatutako parkearen bilakaerari lotutako marjina.	$(A_1 + A_2 + B_1 + B_2) \times (HEK_d - 1)$	HEK _d = Hutsik dauden etxebizitzaren koefizientea d unean. Honela definitzen da: etxebizitzak guztira / hutsik dauden etxebizitzak																		
BP. Bizitegi-premiak																				
Planaren aldirako aurreikusitako etxebizitza-parkearen igoeraren zenbatespena Zehaztutako 7 osagaiak erantsiz kalkulatu da.	$LEZ + A_1 + A_2 + B_1 + B_2 + C_1$																			
BA: Bizitegi-ahalmena																				
Planaren hasieran identifikatutako etxebizitzak eraikitzeko ahalmenaren zenbatespena. Bizitegi-ahalmena kalkulatzeko, bizitegi-premiak eta udal-biztanleriaren arabera gehieneko harrotze-faktorea (2,2tik 3ra bitarte, taularen arabera) biderkatu behar dira. <i>Hutsik dagoen etxebizitza (HE):</i> Bizitegi-kuantifikazioari dagokionez, dauden etxebizitzaren guztizkoaren % 2, gutxienez izango da hutsik dauden etxebizitzaren balioa. <i>Muga gehigarriak:</i> - Kuantifikazioaren emaitza edozein izanik ere, gehienez hasierako parkearen % 10eko bizitegi-ahalmena onartzen da beti (edo 20 etxebizitza). - Plan baten bizitegi-ahalmena hasierako parkearen % 50era mugatzen da.	$BA = (BP \times HAR) - HE$	HAR = Harrotze-faktorea HE = Hutsik dauden etxebizitzak: gutxienez bizitegi-parkearen % 2. <table> <tr> <td>Udalerriaren tamaina</td> <td>HEK</td> <td>HAR</td> </tr> <tr> <td>20.000+ biztanle</td> <td>1,04</td> <td>2,2</td> </tr> <tr> <td>7.000 - 19.999 biztanle</td> <td>1,05</td> <td>2,4</td> </tr> <tr> <td>3.000 - 6.999 biztanle</td> <td>1,06</td> <td>2,6</td> </tr> <tr> <td>1.000 - 2.999 biztanle</td> <td>1,07</td> <td>2,8</td> </tr> <tr> <td>1.000 biztanle baino gutxiago</td> <td>1,08</td> <td>3,0</td> </tr> </table>	Udalerriaren tamaina	HEK	HAR	20.000+ biztanle	1,04	2,2	7.000 - 19.999 biztanle	1,05	2,4	3.000 - 6.999 biztanle	1,06	2,6	1.000 - 2.999 biztanle	1,07	2,8	1.000 biztanle baino gutxiago	1,08	3,0
Udalerriaren tamaina	HEK	HAR																		
20.000+ biztanle	1,04	2,2																		
7.000 - 19.999 biztanle	1,05	2,4																		
3.000 - 6.999 biztanle	1,06	2,6																		
1.000 - 2.999 biztanle	1,07	2,8																		
1.000 biztanle baino gutxiago	1,08	3,0																		

III. ERANSKINA

LURRALDE ETA HIRIGINTZA JASANGARRITASUNEKO
ADIERAZLEAK

EGUNGO LURRALDE- ETA HIRI-TESTUINGURUKO ADIERAZLEAK (UDALPLAN 2016)

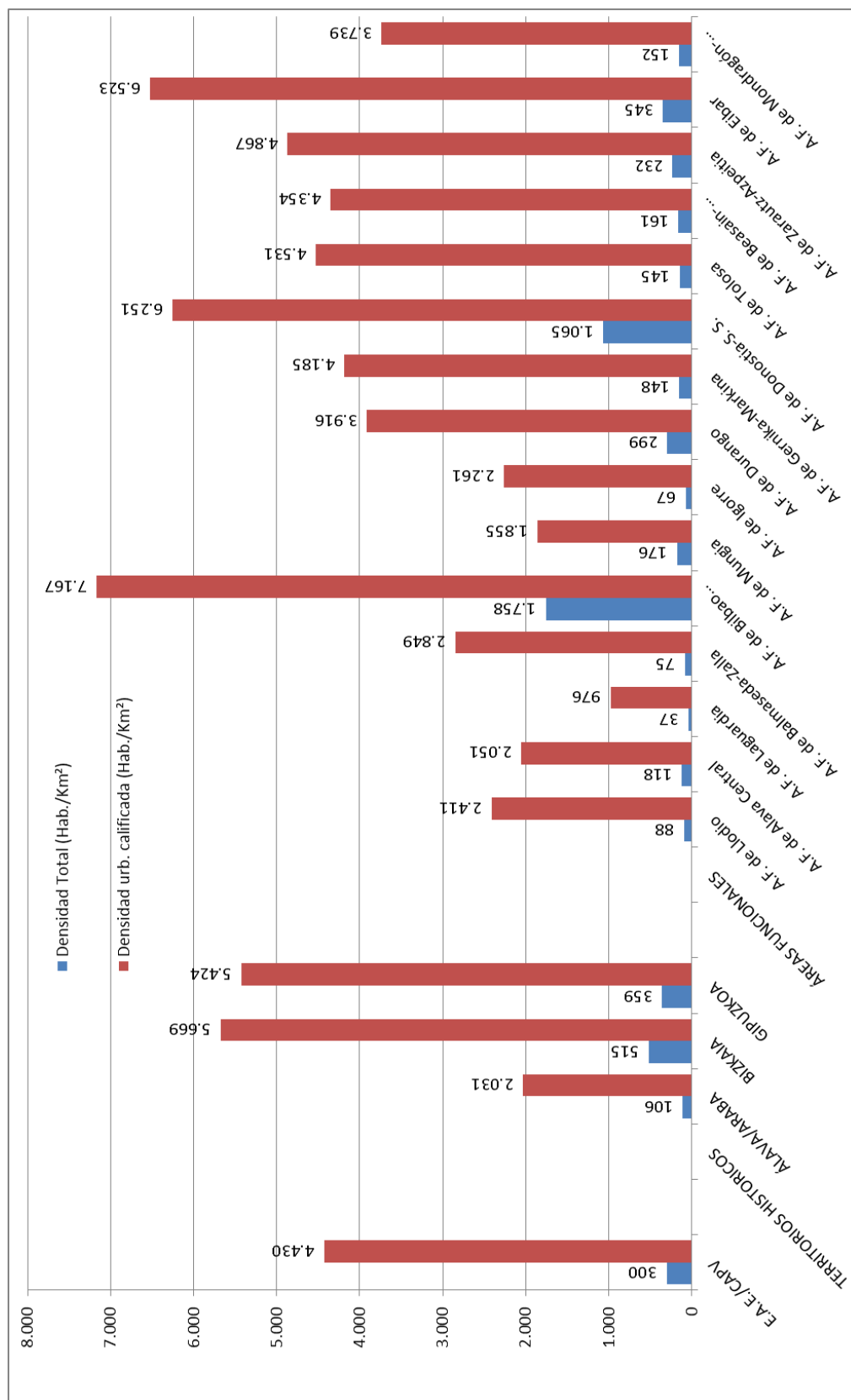
A1 LURRALDE-EREDUA. Lurzoruaren kalifikazioa.

A1.- LURRALDE-EREDUA. Lurzoruaren kalifikazioa.

UDALPLAN 2016 ÁMBITO TERRITORIAL	Superficie (Ha)	A1(a)		A1(b)		A1(c)		A1		A1 (d) (100-A1)	
		Calificado Residencial (Ha)	%	Calificado Actividades Económicas (Ha)	%	Calificado Sistemas Generales (Ha)	%	Total calificado usos urbanísticos (a+b+c) (Ha)	%	Resto (Suelo no Urbanizable) (Ha)	%
E.A.E./CAPV	723.492	18.986	2,62%	13.693	1,89%	16.391	2,27%	49.070	6,78%	674.422	93,22%
TERRITORIOS HISTÓRICOS											
ÁLAVA/ARABA	304.179	5.671	1,86%	4.779	1,57%	5.396	1,77%	15.846	5,21%	288.333	94,79%
BIZKAIA	221.485	8.143	3,68%	4.998	2,26%	6.993	3,16%	20.134	9,09%	201.351	90,91%
GIPUZKOA	197.828	5.172	2,61%	3.916	1,98%	4.002	2,02%	13.090	6,62%	184.738	93,38%
ÁREAS FUNCIONALES											
A.F. de Llodio	47.037	697	1,48%	478	1,02%	547	1,16%	1.722	3,66%	45.315	96,34%
A.F. de Alava Central	233.016	4.687	2,01%	3.988	1,71%	4.755	2,04%	13.430	5,76%	219.586	94,24%
A.F. de Laguardia	31.585	502	1,59%	402	1,27%	286	0,90%	1.189	3,77%	30.395	96,23%
A.F. de Balmaseda-Zalla	42.950	484	1,13%	172	0,40%	470	1,09%	1.127	2,62%	41.823	97,38%
A.F. de Bilbao Metropolitano	50.936	5.078	9,97%	3.235	6,35%	4.180	8,21%	12.493	24,53%	38.443	75,47%
A.F. de Mungia	15.015	839	5,59%	174	1,16%	415	2,77%	1.428	9,51%	13.587	90,49%
A.F. de Igorre	20.337	192	0,94%	166	0,82%	249	1,22%	607	2,98%	19.730	97,02%
A.F. de Durango	25.495	556	2,18%	738	2,90%	654	2,56%	1.948	7,64%	23.547	92,36%
A.F. de Gernika-Markina	48.453	702	1,45%	314	0,65%	700	1,44%	1.716	3,54%	46.737	96,46%
A.F. de Donostia-S.	37.617	3.036	8,07%	1.563	4,16%	1.811	4,82%	6.411	17,04%	31.206	82,96%
A.F. de Tolosa	32.345	382	1,18%	333	1,03%	319	0,99%	1.035	3,20%	31.310	96,80%
A.F. de Beasain-Zumárraga	43.053	519	1,21%	551	1,28%	517	1,20%	1.588	3,69%	41.465	96,31%
A.F. de Zarautz-Azpeitia	32.420	537	1,66%	549	1,69%	457	1,41%	1.544	4,76%	30.876	95,24%
A.F. de Eibar	21.004	325	1,55%	404	1,92%	383	1,82%	1.112	5,30%	19.892	94,70%
A.F. de Mondragón-Bergara	42.229	449	1,06%	624	1,48%	647	1,53%	1.720	4,07%	40.509	95,93%

A2 BIZTANLERIA-DENTSITATEA (orokorra eta hirikoa).

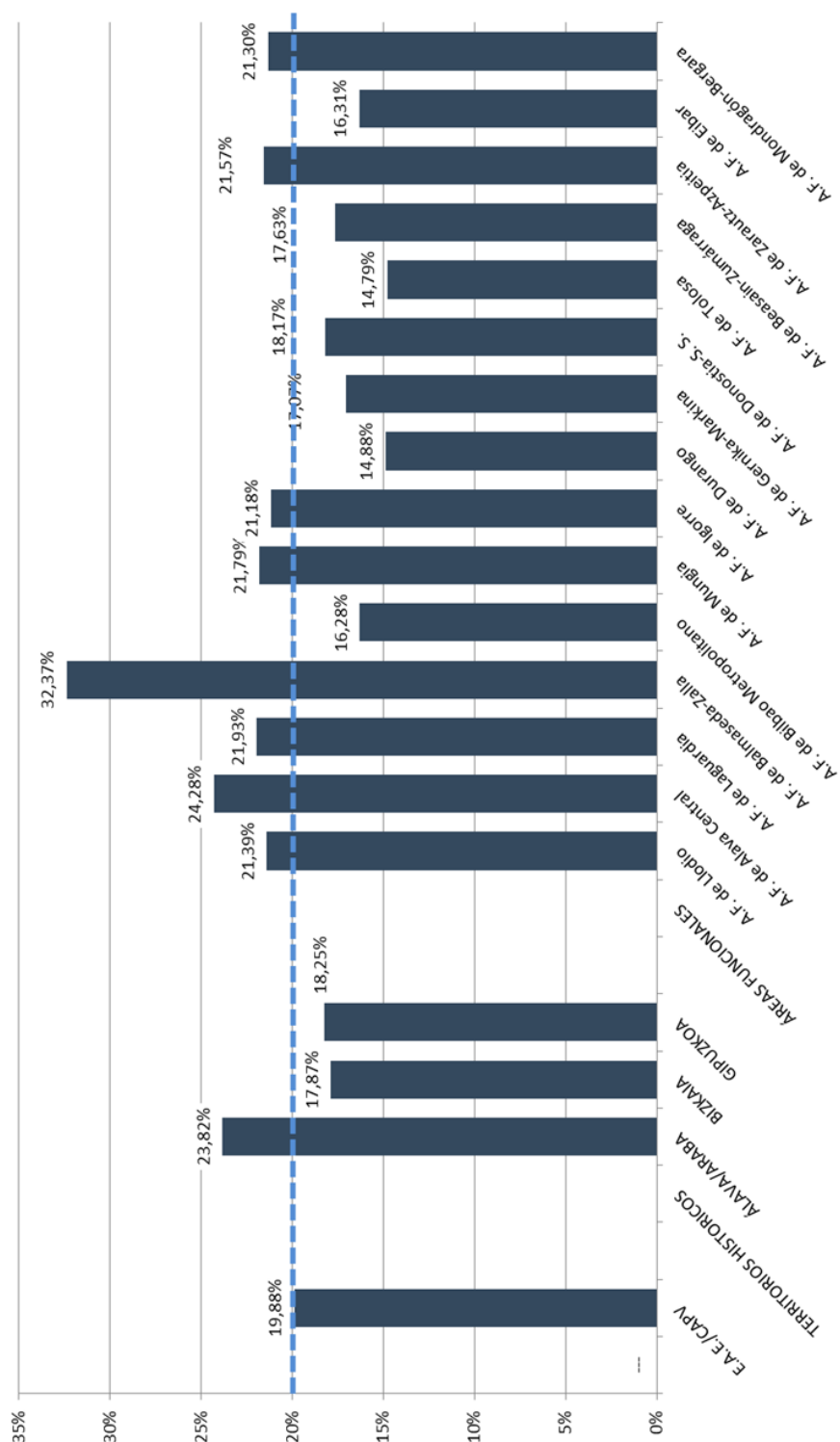
A2 BIZTANLERIA-DENTSITATEA (orokorra eta hirikoa).

UDALPLAN 2016	POBLACION			DENSIDADES			
	Total (Hab.)	Hombres (Hab.)	Mujeres (Hab.)	Superficie total (km²)	Densidad Total (Hab./km²)	Superficie urb. calificada (km²)	Densidad urb. calificada (Hab./km²)
ÁMBITO TERRITORIAL							
E.A.E./CAPV	2.173.210	1.056.881	1.116.329	7.234,92	300,38	490,58	4.429,89
TERRITORIOS HISTORICOS							
ÁLAVA/ARABA	321.777	159.145	162.632	3.041,79	105,79	158,46	2.030,62
BIZKAIA	1.141.442	549.984	591.458	2.214,85	515,36	201,34	5.669,35
GIPIZKOA	709.991	347.752	362.239	1.978,28	358,89	130,90	5.423,75
ÁREAS FUNCIONALES							
A.F. de Llodio	41.533	20.632	20.901	470,37	88,30	17,22	2.411,34
A.F. de Alava Central	275.494	135.952	139.542	2.330,16	118,23	134,30	2.051,32
A.F. de Laguardia	11.613	6.012	5.601	315,85	36,77	11,89	976,29
A.F. de Balmaseda-Zalla	32.093	15.916	16.177	429,50	74,72	11,27	2.848,68
A.F. de Bilbao Metropolitano	895.373	428.144	467.229	509,36	1.757,84	124,93	7.167,05
A.F. de Mungia	26.485	13.050	13.435	150,15	176,39	14,28	1.854,87
A.F. de Igorre	13.722	6.803	6.919	203,37	67,47	6,07	2.261,26
A.F. de Durango	76.301	37.420	38.881	254,95	299,28	19,48	3.916,11
A.F. de Gernika-Markina	71.805	35.728	36.077	484,53	148,20	17,16	4.184,68
A.F. de Donostia-S. S.	400.746	192.981	207.765	376,17	1.065,33	64,11	6.251,33
A.F. de Tolosa	46.882	23.501	23.381	323,45	144,94	10,35	4.531,06
A.F. de Beasain-Zumárraga	69.153	34.956	34.197	430,53	160,62	15,88	4.354,23
A.F. de Zarautz-Azpeitia	75.128	37.695	37.433	324,20	231,73	15,44	4.866,69
A.F. de Eibar	72.567	35.927	36.640	210,04	345,49	11,12	6.523,05
A.F. de Mondragón-Bergara	64.315	32.164	32.151	422,29	152,30	17,20	3.738,92

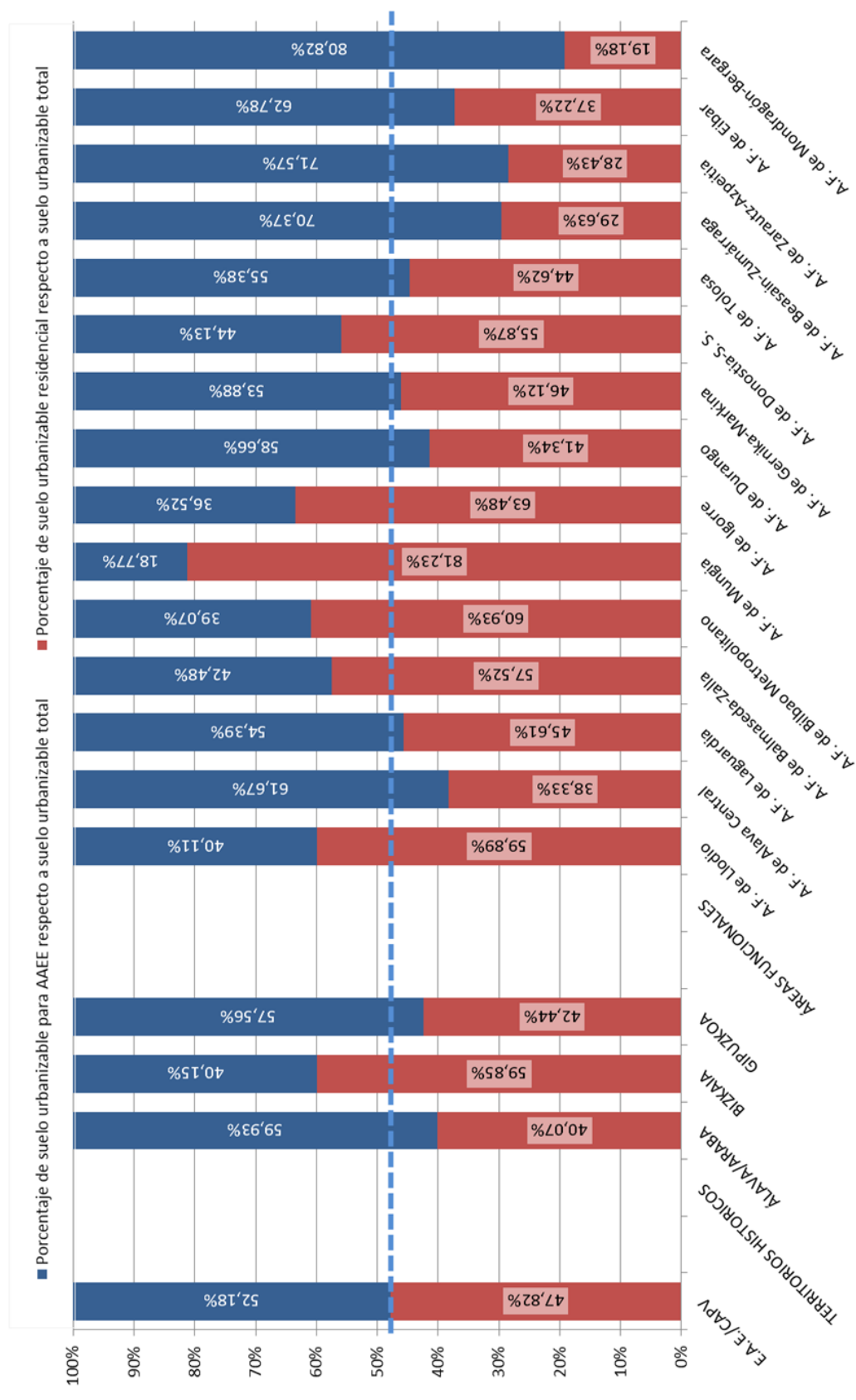
EGUNGO GARAPENAREN ETA AURREIKUSITAKOAREN INPAKTU-ADIERAZLEAK
(UDALPLAN 2016)

B1 HIRI-EREDUA

B1 (a) HIRI-EREDUA

B1 (b) HIRI-EREDUA

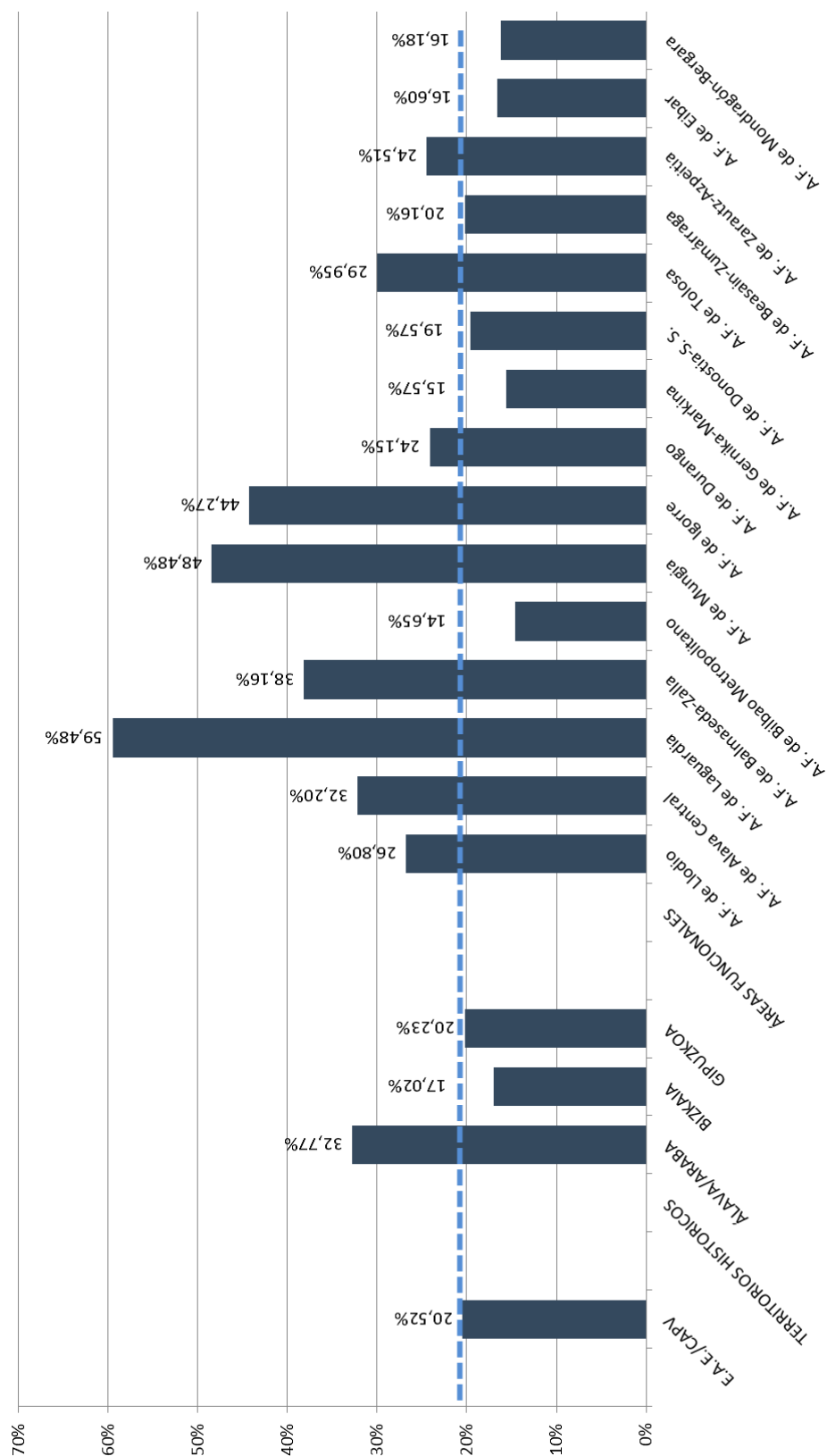

B1 HIRI-EREDUA

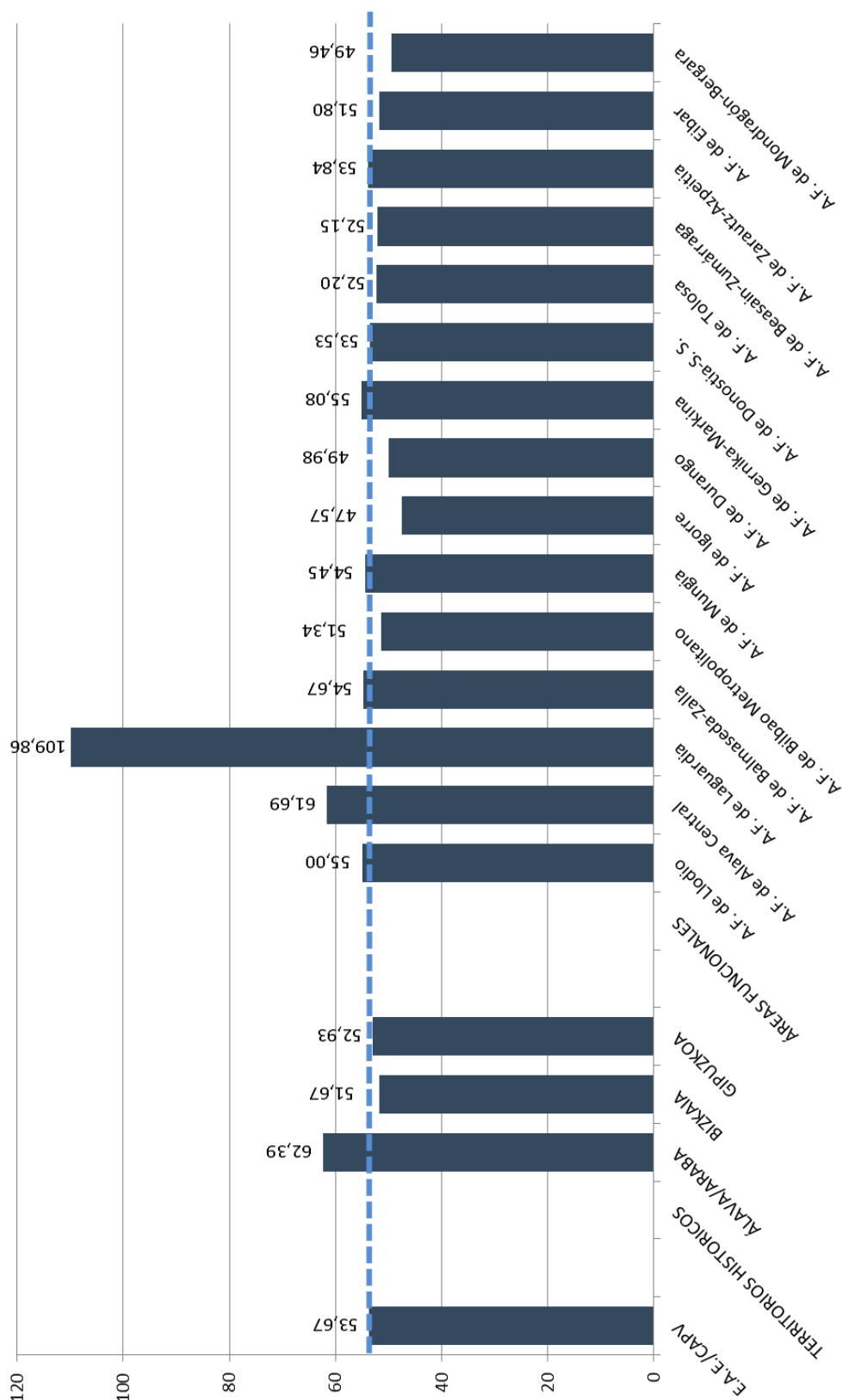
UDALPLAN 2016		B1(a)	B1(b)	B1 (c)
ÁMBITO TERRITORIAL		Porcentaje de suelo urbanizable respecto a suelo urbano y urbanizable	Porcentaje de suelo urbanizable respecto a suelo urbanizable total	Porcentaje de suelo urbanizable para AAEE respecto a suelo urbanizable total
		(%)	(%)	(%)
E.A.E./CAPV		19,88%	47,82%	52,18%
TERRITORIOS HISTORICOS				
ÁLAVA/ARABA		23,82%	40,07%	59,93%
BIZKAIA		17,87%	59,85%	40,15%
GIPUZKOA		18,25%	42,44%	57,56%
ÁREAS FUNCIONALES				
A.F. de Llodio		21,39%	59,89%	40,11%
A.F. de Alava Central		24,28%	38,33%	61,67%
A.F. de Laguardia		21,93%	45,61%	54,39%
A.F. de Balmaseda-Zalla		32,37%	57,52%	42,48%
A.F. de Bilbao Metropolitano		16,28%	60,93%	39,07%
A.F. de Mungia		21,79%	81,23%	18,77%
A.F. de Igorre		21,18%	63,48%	36,52%
A.F. de Durango		14,88%	41,34%	58,66%
A.F. de Gernika-Markina		17,07%	46,12%	53,88%
A.F. de Donostia-S. S.		18,17%	55,87%	44,13%
A.F. de Tolosa		14,79%	44,62%	55,38%
A.F. de Beasain-Zumárraga		17,63%	29,63%	70,37%
A.F. de Zarautz -Azpeitia		21,57%	28,43%	71,57%
A.F. de Eibar		16,31%	37,22%	62,78%
A.F. de Mondragón-Bergara		21,30%	19,18%	80,82%

B2 BIZITEGI-GARAPENA.

B2 (a) Aurreikusitako etxebizitza-igoera

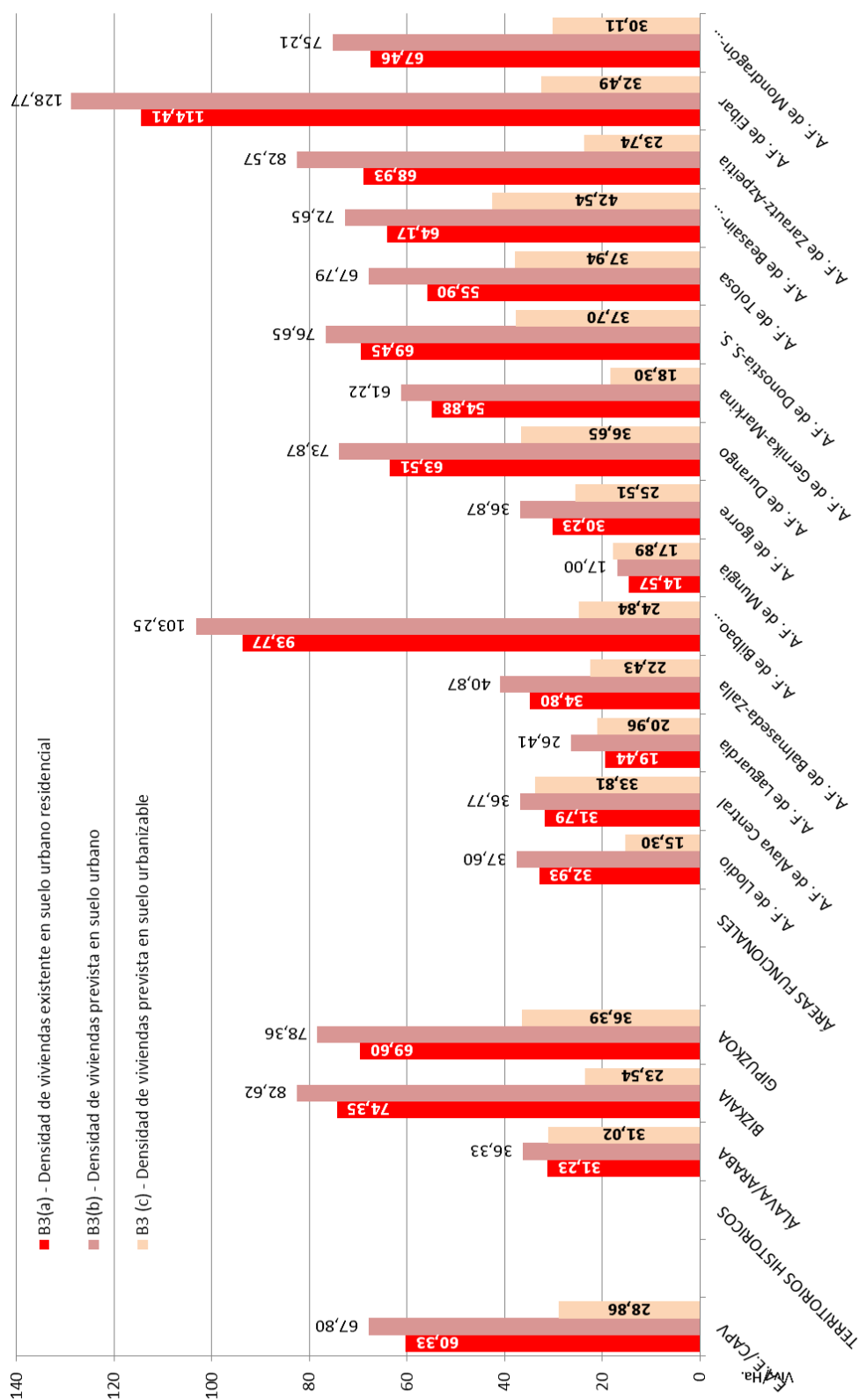
B2 (b) Etxebizitzak guztira (lehendik daudenak gehi aurreikusitakoak) 100 biztanleko.

B2 BIZITEGI-GARAPENA.

UDALPLAN 2016	B2(a)			B2(b)
	Nº de viviendas existentes (Viv.)	Incremento de viviendas previsto (Viv.)	Incremento de viviendas previsto (%)	
ÁMBITO TERRITORIAL				Número de viviendas totales por cada cien habitantes (Viv./100hab.)
E.A.E./CAPV	967.782	198.571	20,52%	53,67
TERRITORIOS HISTÓRICOS				
ÁLAVA/ARABA	151.203	49.547	32,77%	62,39
BIZKAIA	504.019	85.786	17,02%	51,67
GIPUZKOA	312.560	63.238	20,23%	52,93
ÁREAS FUNCIONALES				
A.F. de Llodio	18.016	4.829	26,80%	55,00
A.F. de Alava Central	128.566	41.394	32,20%	61,69
A.F. de Laguardia	8.000	4.758	59,48%	109,86
A.F. de Balmaseda-Zalla	12.699	4.846	38,16%	54,67
A.F. de Bilbao Metropolitano	400.958	58.733	14,65%	51,34
A.F. de Mungia	9.713	4.709	48,48%	54,45
A.F. de Igorre	4.524	2.003	44,27%	47,57
A.F. de Durango	30.718	7.417	24,15%	49,98
A.F. de Gernika-Markina	34.222	5.330	15,57%	55,08
A.F. de Donostia-S. S.	179.422	35.117	19,57%	53,53
A.F. de Tolosa	18.834	5.640	29,95%	52,20
A.F. de Beasain-Zumárraga	30.010	6.050	20,16%	52,15
A.F. de Zarautz-Azpeitia	32.484	7.963	24,51%	53,84
A.F. de Eibar	32.238	5.353	16,60%	51,80
A.F. de Mondragón-Bergara	27.378	4.429	16,18%	49,46

B3.- ETXEBIZITZA-DENTSITATEAK. GAUR EGUNGOAK ETA AURREIKUSITAKOAK

B3.- ETXEBIZITZA-DENTSITATEAK. GAUR EGUNGOAK ETA AURREIKUSITAKOAK

UDALPLAN 2016	B3		
	B3(a) B3(a) - Densidad de viviendas existente en suelo urbano residencial (Viv./Ha.)	B3(b) B3(b) - Densidad de viviendas prevista en suelo urbano (Viv./Ha.)	B3(c) B3(c) - Densidad de viviendas prevista en suelo urbanizable (Viv./Ha.)
ÁMBITO TERRITORIAL			
E.A.E./CAPV	60,33	67,80	28,86
TERRITORIOS HISTÓRICOS			
ÁLAVA/ARABA	31,23	36,33	31,02
BIZKAIA	74,35	82,62	23,54
GIPUZKOA	69,60	78,36	36,39
ÁREAS FUNCIONALES			
A.F. de Llodio	32,93	37,60	15,30
A.F. de Alava Central	31,79	36,77	33,81
A.F. de Laguardia	19,44	26,41	20,96
A.F. de Balmaseda-Zalla	34,80	40,87	22,43
A.F. de Bilbao Metropolitano	93,77	103,25	24,84
A.F. de Mungia	14,57	17,00	17,89
A.F. de Igorre	30,23	36,87	25,51
A.F. de Durango	63,51	73,87	36,65
A.F. de Gernika-Markina	54,88	61,22	18,30
A.F. de Donostia-S. S.	69,45	76,65	37,70
A.F. de Tolosa	55,90	67,79	37,94
A.F. de Beasain-Zumárraga	64,17	72,65	42,54
A.F. de Zarautz-Azpeitia	68,93	82,57	23,74
A.F. de Eibar	114,41	128,77	32,49
A.F. de Mondragón-Bergara	67,46	75,21	30,11

